

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

OSMANLI BORÇ YÖNETİMİ

DÜYÛN-I UMUMİYYE
1879-1891

TAKIM I - CİLT 2

MEHMET HAKAN SAĞLAM

TARİH VAKFI YURT YAYINLARI

Sarıdemir Mah. Ragıp Gümüşpala Cad. No: 10
34134 Eminönü/İstanbul
Tel: (0212) 522 02 02 - Faks: (0212) 513 54 00
www.tarihvakfi.org.tr - tarihvakfi@tarihvakfi.org.tr

© Tarih Vakfı Yurt Yayınları

Kapak Resmi

Düyûn-ı Umumiyye Binası
(Cağaloğlu-İstanbul Lisesi)

Kitap Tasarımı

Haluk Tuncay

Baskı

Şahin Ozalit ve Büro Gereçleri Tic. Ltd. Şti.
Lati Lokum Sok. No: 9/A Mecidiyeköy/İstanbul
Tel: (0212) 211 35 93

Yayıncı Sertifika Numarası: 12102
Matbaa Sertifika Numarası: 18870

Birinci Basım: Mart, Nisan, Aralık 2007, Ekim 2008,
Ekim 2011, Ocak 2016

ISBN 978-975-333-203-3 (Takım)
ISBN 978-975-333-204-0 (1. Cilt)
ISBN 978-975-333-205-7 (2. Cilt)
ISBN 978-975-333-206-4 (3. Cilt)
ISBN 978-975-333-207-1 (4. Cilt)

OSMANLI BORÇ YÖNETİMİ

DÜYÛN-I UMUMİYYE

1879 - 1891

TAKIM I - CİLT 2

MEHMET HAKAN SAĞLAM

TARİH VAKFI YURT YAYINLARI

Mehmet Hakan Sağlam, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğretim üyesi. 1967 Kilis doğumlu. İstanbul Kabataş Erkek Lisesi (1984) ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümü (1988) mezunu. Yüksek lisans eğitimini "Türkiye'de Altın Ticareti" (1991), doktora eğitimini "Dünya Borsalarında Vadeli (Future Altın İşlemleri" (1993) başlıklı tezleriyle İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Para-Banka Anabilim dalında yaptı. Makro İktisat, Türkiye Ekonomisi, Altın ve Döviz Piyasaları, Sermaye Piyasaları, Vadeli ve Opsiyonlu Piyasa İşlemleri konularında lisans, yüksek lisans ve doktora tezsleri veren yazarın; Altın (1993), Düünden Bugüne İstanbul Üniversitesi Yayınları-Kitaplar 1933-1993 (1993), Ödev ve Rapor Hazırlama Teknikleri (2006), I. Tertip Düstür Kılavuzu (Osmanlı Devlet Mevzuatı) 1839-1908 ve II. Tertip Düstür Kılavuzu (Osmanlı Devlet Mevzuatı) 1908-1922 (2006) isimli kitapları ile Kapital, Altın Taber, Trend, Türkiye İktisat, İktisat, İhtıttım Caddesi, Gold News, Finans Dünyası, Turkey Economy ve Gold Report ibi finans ve ekonomi dergilerinde, sermaye piyasaları, altın ve döviz piyasaları zerine çok sayıda makalesi yayımlandı. Osmanlı Devleti'nde Moratoryum (1875-1881) Rüşüm-ı Siste'den Dünyın-ı İmumiyye'ye", "Meşrutıyet Dönemi Osmanlı Mali İstatistikleri" ve Osmanlı Arşiv Belgelerinde Yer İsimleri konulu üç ayrı kitap hazırlığı devam eden yazar, arşiv ve kütüphanelerdeki Osmanlıca belgelerin hızlı çevirine imkân sağlayacak olan Osmanlıca-Türkçe Lügat ve Elektronik Çeviri programı üzerinde çalışmaktadır.

İÇİNDEKİLER

	Açıklamalar	vii
	BÖLÜM 1	3
A. Düÿûn-ı umûmiyye memurlarının seçimi, tayini, işe alınması, görevden azli ve ödüllendirilmesi, memur ve müfettişlerin görevleri ile harcama yetkileri		3
B. Memurlardan alınacak kefâlet senetlerinin kabûlü, kontrolü, saklanması ve iadesi işlemleri		107
C. Maliye müfettişlerinin teftiş dereceleri ve yetkileri		130
	BÖLÜM 2	133
A. Tuz tekeli, tuzun taşınması, taşıma ücretlerinin ihalesi, tuzun teslimi, istiflenmesi, saklanması, devir, kayıt, satış ve fire işlemlerinin ne şekilde yapılacağı		133
B. Yabancı menşeli tuz yüklü gemiler ile ocaklardan tuz yüklenecek gemiler hakkında yapılacak işlemler		210
C. Tezkeresiz veya tezkere fazlası kaçak tuzlar, yerli ve yabancı menşeli kaçak tuzlardan alınacak para cezaları, ihbariyeler, yakalanan ve el konulan tuzların satışı, para cezalarını ödemeyenler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı		227
Tuz Talimatı : Tezkere fazlası yerli tuzlardan alınacak vergi ve cezalar, kaçak yerli ve yabancı tuzlara el konulması, para cezalarının tahsili, ihbariye bedellerinin ne şekilde dağıtılacağı		271

BÖLÜM 3	279
A. Alkollü içkilerin kontrol ve ölçümlemesi, vergi ve diğer işlemlerinin ne şekilde yapılacağı	279
B. Yabancı ülke vatandaşlarınca üretilen içkiler ile manastırlar ve manastırlara bağlı çiftliklerde üretilen alkollü içkiler hakkında yapılacak işlemler	352
C. Rakı yapımında kullanılmak üzere ithal edilen ispiroto, rom, konyak, brendi, votka ve şampanya ile rakı yapımında kullanılan meyveler hakkında yapılacak işlemler	364
D. Gümrük idarelerine getirilen içkiler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı	375
E. Tezkeresiz yakalanan kaçak içkiler ile vergi dışı tutulup kişilerin kendi şahsi tüketimine ayrılan içkilerin kaçırılması durumunda alınacak para cezaları, bu konudaki ihbariye ödemelerinin ne şekilde yapılacağı	384
Tezkeresiz veya tezkere fazlası olduğu için yakalanan içkiler ile gizlice meyhane ve fabrikalara getirilen rom, ispiroto ve rakı yapımına elverişli meyveler ve şahsi tüketime ayrılmış gibi gösterilip gizlice başka evlere aktarılan şaraplardan alınacak vergi ve para cezaları ile ihbariye işlemlerinin ne şekilde yapılacağını izah eden talimat	396
F. Tezkeresiz içki satanlar ile evlerinde içki satan ve bey'iyye vergisini ödemeyen kişilere kesilecek para cezaları ve ihbariye işlemleri	402
Alkollü içki satış vergisi nizamnamesi	405
Alkollü içki satış vergisini zamanında ödemeyen veya bey'iyye tezkeresi almaksızın içki satış yeri açan veya başka bir konuda faaliyet gösteren işyerlerinde kadeh veya kıyye ile içki satan kişilerden alınacak vergi, para cezası ve ihbariye işlemlerini izah eden talimat	430
Dizin	433
Kaynakça	443

AÇIKLAMALAR

Bu kitap toplam beş takımdan oluşacak Düyûn-ı Umûmiyye serisinin birinci takımıdır. Birinci Takım 22 Temmuz 1879-12 Mart 1891 tarihleri arasındaki yazışmaları içermekte olup dört ciltten oluşmaktadır.

Yazışmaların miladi tarihlendirilmesinde rumi tarihler esas alınmıştır. Tarih çevrimleri sırasında Türk Tarih Kurumu'nun Elektronik Tarih Çevirme Kılavuzu kullanılmıştır.

Her yazışmanın üzerine kısa özeti verilmiştir.

“Osmanlı Borç Yönetimi” isimli kitap serisinin birinci takımında;

- a) Düyûn-ı Umûmiyye memûrlarının görevleri ve ne şekilde hareket edecekleri,
- b) İdare'ye tahsis edilen gelirlerden tuz, içki, damga vergisi, tütün, ipek aşarı, av tezkereleri, deniz ve kara avcılığı tezkereleri ile tömbeki bey'iyye vergisi işlemlerinin ne şekilde yürütüleceği,
- c) Rûsûm-ı Sitte İdâresi'nin kurulduğu 1879 tarihine kadar Rûsûmat Emâneti tarafından, Düyûn-ı Umumiyye İdaresinin kurulduğu 1881 tarihinden 22 Şubat 1306 (6 Mart 1891) tarihine kadar ise Rûsûm-ı Sitte ve Düyûn-ı Umûmiyye İdaresi tarafından nezaret ve müdürlüklere gönderilen kanun, tüzük, talimat, şartname, kararname, açıklama ve sözleşmeler ile yazışmalardan halen yürürlükte olanlar,
- d) Söz konusu kanun, tüzük ve talimatların gerek tamamen gerekse kısmen değişen madde, bend ve fıkralarının eski ve yeni halleri yer almaktadır.

I. Takım 1. Cilt; 2, 3 ve 4. ciltlerde yer alan yazışmaların bir nevi fihrist ve özeti niteliğindedir.

Belgelerin orjinal metinlerinin yereldiğı 2. Ciltte D    n-ı Umumiyye memurları, tuz ve içki konuları; 3. Ciltte Damga Vergisi, t   n ve ipek konuları; 4. Ciltte tezkere işlemleri, kaçaklar, hasılat akçesi işlemleri, yazışmalar, tablo ve listeler, Emekli Sandığı işlemleri, muhafaza memurları ve zimmet konuları yer almaktadır.

Kelimelerin yazılışı sırasında Şemsettin Sami'nin **Kam s-ı T rk ** ve Ferit Develliođlu'nun **Osmanlıca T rk  Ansiklopedik L gat'**ı esas alınmıştır.

DÜYÛN-I UMÛMÎYYE

**KANUNLAR, TÛZÛKLER, TALÎMATLAR
VE GENEL YAZIŞMALAR**

BİRİNCİ BÖLÜM

A. Memurların atanması, görev yeri değişikliği, işe alınması, görevden alınmaları, ödüllendirilmesi, müfettişlerin görevleri ve harcama yetkileri.

- 1 | **Rüsûm-ı Sitte İdaresi'nin tüm aktif pasifi ve ayrıca tüm çalışanlarıyla 30 Mart 1882 tarihinden itibaren Düyûn-ı Umumiyye-i Osmâniye İdare Meclisi'nce yönetileceği, Mösyö Lang'ın Düyûn-ı Umumiyye Meclisi tarafından Rüsûm-ı Sitte İdaresi genel müdürü olarak atandığı.**

Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdare Meclis-i riyâseti cânibinden tastir buyurulan Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdâre Meclisi fî 8 ve 20 Kânunuevvel sene 1281 (20 Aralık 1865 ve 1 Ocak 1866) tarihinde şerefsudûr buyurulmuş olan irâde-i seniyyeye tevfişkân Rüsûm-ı Sitte İdâresi'ne fî 8 ve 20 Mart sene 1282 (20 Mart 1866 ve 1 Nisan 1866) tarihinde vaz'-ı yed etmiş olduğunu beyân eylerim.

Her bir me'mûrun mes'uliyetine bir güne hâlel gelmemiş olduğu cihetle mülhakatıyla beraber nezâretinizde mevcûd olan kâffe-i evrâk ve senedât ve nukud ve saire bâlâda muharrer tarihten itibaren Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdâre Meclisi'ne devrolunmuştur. Rüsûm-ı Sitte İdâresi'nin fî 8 ve 20 Mart sene 1282 (20 Mart 1866 ve 1 Nisan 1866) tarihinde mevcûd olan kâffe me'mûrinini meclis-i mezkûr ibka' etmiş olmakla bu ibka' nasba muâdil olacağından el-hâletü hâzihi ifâ-yı vazife etmekte bulunan me'mûrlar mer'iyet ahkâmına irâde-i seniyye taalluk etmiş olan karârnamenin 16. bendinin âti-üz-zikr mevâddına tevfişkân Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdâre Meclisi tarafından nasb olunmuş nâzarıyla bakılacaktır. Şöyleki;

Zikr olunan Meclis-i İdâre nâzır-ı umumî ta'yin eyleyip nâzır-ı mûmâileyh meclisin hükûm ve nüfuzu tahtında olarak umûr ve mesâlihi idâre eyleyecek ve idârelerin me'mûrin ve sairesini meclis-i mezkûr azl ve nasb edecektir. Meclis Mösyö Lang'ı nâzır-ı umumî nasb ve ta'yin eylemiş olmakla işbu umûmun tarafınıza tebliği nâzır-ı müşârunileyhe ihale kılınmıştır.

Nâzır-ı Umûmilik cânibinden tastir kılınan,

Meclis-i İdâre-i Düyûn-ı Umûmiyyenin tarafınıza tebliğini,

tarafımıza havâle etmiş olduğu işbu umumun vusûlini beyân ve meâlini taht-ı nezâretinizde bulunan bil-cümle me'mûrlara tebliğ cylemenizi niyaz ederim. "Nezâretiniz ve mülhakatının nâm ve mühürlerini asla tebdil etmeyeceksiniz ve bundan böyle İdâre-i Merkezîye ile olunacak muhâberât Nezâret-i İdâre-i Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye namına olacaktır", fi 11 Cemâziyelevvel sene 1299 ve fi 18 Mart sene 1298. (30 Mart 1882)

2 Yeniden yapılandırılan Rûsûm-ı Sitte nezaretlerinin Düyûn-ı Umumiyye İdaresince gönderilen talimatlar doğrultusunda faaliyet göstereceği, vergi işlerinin eskiden olduğu gibi yürütüleceği, Rûsûm-ı Sitte nazırlarının görevleri.

Bu kere müceddeden teşkil olunan ve Rûsûm-ı Sitte Nezâretleri'ne ta'yin ve i'zâm kılınan zevâta i'tâ' kılınmış olan ta'limâtın bir kıt'ası leffen sù-yi vâlâlarına gönderilmiş olduğundan nezâretiniz muâmelâtının dahi mezkûr talimât ahkâm-ı münderecesine tevfikân icrâ' ve mesâlih-i rûsûmiyyenin nizâmât-ı mevzû' ve usûl ve işarât-ı vakıâ dâiresince temşit ve ifâsına i'tinâ' kılınması husûsuna himmet buyurulması, fi 23 Rebiülevvel sene 1297 ve fi 21 Şubat sene 1295. (4 Mart 1880)

TALİMAT

Rûsûm-ı Sitte Nazırlarının Görevleri

Rûsûm-ı Sitte nazırlarının vezâif-i memuresine dair ta'limâttır.

Rûsûm-ı Sitte idâresi tarafından ta'yin olunduğunuz Rûsûm-ı Sitte Nezâreti ile mülhakatı bulunan idârelerin evrâk-ı sahiha ve tezâkir-i mütenevvia ve pul ve müsîrât ve tütûn ve tuz ve harir muâmelâtı idârenize muhavvel bulunduğu cihetle bunların hüsn-i rü'yet ve idâresine mütemâdiyen dikkat ve nezâret olunacaktır ve merkez ve Merkez-i Nezâret olan mahalle muvassalatınızda 1295 senesi Kânûnusânî'si birinci gününden itibaren (13 Ocak 1880) işe bed ve mübâşeretiniz tarihine kadar olan müddet-i muhasebesi zatınızla kontrol me'mûrlarının muvacehesinde me'mûrîn-i mevcûde ma'rifetiyle rü'yet olunduktan sonra ne kadar evrâk-ı sahiha tezâkir-i mütenevvia ile pul ve bandrol

mevcûd ise yegân yegân ta'dâd ve muayene ettirilerek devren bi'l-ahz iki kıt'a defteri tanzim ve me'mûrin-i mûmâileyhümâ tasdik ettirilerek bir kıt'ası merkezi nezârette hıfz ile diğer bir kıt'ası bâ-tahrîrât bu tarafa irsâl ve isrâ' ve mülhakatınız idârelerinde dahi aynı bu vechile muâmele icrâ' olunacaktır. Gümrük nezâretinde bulunan Rûsûm-ı Sitte'ye ait usûl ve nizâmâtı hâvî matbû'at-ı resmîyye ve nizâm-nâmeler ile 1295 senesi Kânûnusânî'sinin ibtidasından itibaren (13 Ocak 1880) rûsûm-ı mezkûreye dair kâffe defâtir-i kuyûdiye nezâret-i mûmâileyhadan talep ve devir ve teslim kılınacak ve teşkil olunacak sahil Rûsûm-ı Sitte İdâreleri müdür ve me'mûrlarına dahi bu sûretle devr ve teslim icrâ' ettirilecektir.

Zîr-i idârenizde bulunan sevâhil idârelerindeki tuz ambarlarında mevcûd ve medhar olan mümkün ve lâzım olduğu hâlde bi'l-vezn ahz ve kabul olunacaktır.

Maiyetinizde bulunan me'mûrinin if'al ve hareketinden bizzat mes'ul olduğunuz cihetle onların her türlü if'âl ve icrâ'atını icâb-ı takdîrinde merkez-i İdâreye bildirilmeye mecbûr olduğunuz gibi o me'mûrlar tarafından idârelerin ıslâh muâmelâtıyla teksîr ve tahsil vâridâtına dair bir fikir ve mülâhaza tahrîr ve beyân olunacak olur ise o bâbdaki tahkikat ve mütaleanızın ilâvesiyle kezâlik merkez-i İdâreye iş'âr kılınacaktır.

Umûr-ı tahrîriye ve hesâbiye için gerek Merkez-i Nezâret ve gerek Mülhakat İdâreleri'nde zatınıza verilecek numûnelere tevfişkân her bir rûsûm için başka başka defter tutulacaktır.

Beher mâh zarfında İdâre-i Rûsûm-ı Sitte'ye dair hasıl olacak kâffe vâridâtın mikdârını mübeyyin İdâreler tarafından gönderilecek icmâller ile bunların umumunu şâmil olarak Merkez-i Nezâretten tanzim olunacak icmâl nihâyet ikinci mahûn on beşinde merkez-i İdâreye irsâl kılınacak ve icmâlât-ı mezkûrenin birer sûreti hâvî oldukları husûsâtın tahkik ve tedkiki zımnında kontrol me'mûrları tarafına teslim ve i'tâ' olunacaktır.

Mahalli me'mûriyyetinize hîn-i vusûlünüzde yedinize i'tâ' kılınan defter mücibince açıkta bulunan me'mûriyyetlere intihâb edeceğiniz me'mûrlar vekâleten ta'yîn olunarak asalet-i me'mûriyyetleri merkez-i idâreden istizân edilecektir.

İşbu me'mûrların evvelce hangi me'mûriyyetlerde bulundukları ve me'mûriyyet-i sabıkalarınınca beri-üz-zimme olup olmadıkları o bâbda gönderilecek tahrîrâtâ sarâhaten derc olunacaktır.

Tayin olunacak me'mûrların mahalli me'mûriyyetleriyle esâmilerini mübeyyin merkez-i İdâreye gönderilecek defter kontrol me'mûrlarına dahi tasdik ettirilecektir.

İntihâb kılınacak me'mûrinin evvelce bulundukları me'mûriyyetlerde haklarında bir güne şikâyet vuku' bulup bulmadığı ve hiçbir memuriyette bulunmamış ise ahval-i maziyele bi't-tahkik anlaşıldıktan sonra intihâb ve iş'âr olunacaktır.

Maiyyetinizde bulunan me'mûrların tarîk-i münciyye-i sadâkattan inhirâf etmeyenlerin daima terakki-i vâridâtâ sarf-ı mesai ve gayret etmek maksad-ı asliyele olduğu ve böyle sadakat ve istikamet edenlerin elbette nâil-i mükâfât olacakları gibi aksi hâlde bulunanların dahi müstahikk-ı mücâzât olacakları kendilerine lâyıkıyla tefhîm ve tebliğ kılınacaktır.

Merkez-i Nezâretle Mülhakat İdâreleri'nde lüzûmundan ziyâde me'mûr istihdâmı câiz olmayacağı cihetle el-yevm mevcûd ve müstahdem bulunan me'mûrîn içinde fazla me'mûr istihdâm olduğu anlaşıldığı hâlde derhal bi't-tenkih esbâb-ı mücibesinin derciyle keyfiyeti merkez-i İdâreye bildirilecektir. Vâridâtı masârifâtına ancak kifâyet edebilen mahallerdeki Rûsûmat Me'mûrları'nın derhal lağv ve azliyle o misillü idârelerin kendilerine bir komisyon verilmek üzere kocabaşılar ma'rifetiyle idâresi Rûsûm-ı Sitte Meclis-i İdâresi'nin karar-ı vâkii iktizâsından olup eğerki icâbât-ı mahalliyeye göre bu kararın haricinde olarak daha nâfi bir sûretle idâresi mümkün olduğuna cezm-i yakın hasıl olduğu hâlde tafsîlât-ı lâzimesinin derciyle merkez-i İdâreye iş'âr olunacaktır.

Rûsûm-ı Sitte'ye ait olan usûl ve nizâmât içerilerde bulunan Rûsûm-ı Sitte İdâreleri'nde mevcûd olduğu gibi sahil gümrük idârelerinden Rûsûm-ı Sitte'ye ait olan usûl ve nizâmâtı havî muharrerât-ı umûmiyye matbû'atıyla nizâmnâmeler buralarda teşkil kılınacak Rûsûm-ı Sitte İdâreleri müdür ve me'mûrlarına devr ve teslim ettirilerek ahkâmının tamamıyla icrâ'sına müstemirren nezâret ve dikkat kılınacaktır. Nizâmât-ı mevcûde

de sarâhat-ı kâfiye olmayan ve nezâretce halli müşkil olan mevâdd için merkez-i İdâreye mürâcaâtla alınacak cevaba tevfikân îfâ-yı muâmele kılınacak ve böyle bir madde merkez-i İdâreye mürâcaât olunmaksızın asla tesviye olunmayacaktır.

Usûl ve nizâmât-ı mevcûdenin herkes hakkında bilâ-istisna harfiyyen icrâ'sı labût ve lâzımdır. Binâenaleyh bu bâbda daima tahkikat ve tedkikat-ı lazime icrâ'sıyla her ne suretle olursa olsun nizamat-ı mevcûde ahkâmına riâyet etmeyenler hakkında bilâ-tereddüt mücâzât-ı lazimeyi icrâ' etmeye me'zûniyetimiz derkârdır. Usûl ve nizamat-ı mevcûde ahkâmının tamamen icrâ'sı me'mûrîn-i mevcûdenin cûret ve cesaret edebilecekleri fenalıklara sedd-i sedid olarak bu ise hazine-i devletin terakki-i vâridatını mücib olacağı cihetle buna hakkıyla ve tamamıyla i'tinâ' ve dikkat edilecektir. .

Bir me'mûrun rüşvet ve hediye tarikiyle cüz'î ve külli bir şey ahz ve kabûl ettiği tebeyyün ve tahkik edildiği takdirde derhal azl ve tebdil ile yerine diğeri bi'l-intihâb ale-l-usûl merkez-i İdâreye iş'âr kılınacaktır.

Vâridât-ı müstahsileye nisbetle müdiriyyetin me'mûriyyete tahvili icâb ettiği ve yekdiğerine karib olan me'mûriyyetlerin kalb ve ilhakı lâzım geldiği takdirde merkez-i idâreden bi-l-istizân icâbı icrâ' kılınacaktır.

Merkez-i Nezâretle idarat-ı mülhakâda mevcûd bulunan kâffe me'mûrîne beher mâh îtası icâb eden maâşâtın defteri ay be ay gönderileceği gibi bunlardan ahzı icâb eden senedât varaka-i sahiha üzerine yazdırılacak ve defâtir-i mezkûre muhasebeci ve kontrol me'mûrlarına tasdik ettirilecektir.

Nezâretinizde istihdâm olunacak kontrol ve teftiş me'mûrlarının esas vazifeleri muâmelât-ı vakiya kesb-i ittîlâ ile tahkikat-ı vakıaları üzerine zatınızda müşâvere ve beyân-ı rey' etmek olup binâenaleyh bunların her bir muâmelâta muṭṭali' olmaları tahrîr ve tanzim olunacak kâffe defâtir ve evrâkın onlara irâesine men'ût ve mütevâfık olduğundan ona göre îfâ-yı muâmele olunacaktır.

Zatınızla me'mûrîn-i saire ve kontrol me'mûrları bi'l-ittifak hareket ettiğiniz takdirde gerek tahkikat ve gerek muâmelât-ı sairece fevkâlade sür'at ve sühûleti müceb olacağı gibi mevâdd-ı

tahkiye Türkçe ve Fransızca olarak her iki taraftan yazıldığı takdirde merkez-i idârece dahi başkaca bir hüsn-i muâmelâtı intac edeceğinden artık her bir maddede ittîfak ve ittihada derece-i nihâyede riâyet olunacaktır.

“İşbu fıkrada tamirat ve masârifat-ı saireye 300 kuruşa kadar bir meblâğın bilâ-istizân sarfı câiz olacağı gösterilmiş ise de masârif-i sahiha-i zaruriye için şehriye nâzırların biner ve merkez müdürlerinin beşer yüz kuruşa kadar sarf edebilecekleri 4 numaralı ve fi 16 Kânûnusânî sene 1301 tarihli (28 Ocak 1886) tahrîrât-ı umûmiye ile bildirilmiştir.”

Görünen lüzûm ve mecbûriyet üzerine tamirat ve masârifat-ı saireye nihâyet 300 kuruşa kadar sarf etmek câiz olup eğerki bu mikdârı tecâvüz edecek olur ise merkez-i idâreden istizân olunmadıkça sarfı câiz değildir. Mamâfih gerek me’zûniyet dahilinde sarf olunacak ve gerek me’zûniyetin haricinde olarak merkez-i idâreden istizân ile edilecek masârifatın kâffesi mevki-i münâkasaya vaz’ ile icâb eden münâkasa pusulası merkez-i idâreye irsâl kılınacaktır.

Dersâdet’e karib olan Rûsûmat idâreleri basîlât-ı vakıalarını doğrudan doğruya merkez-i idâreye göndererek, keyfiyeti nezâretinize dahi iş’ara mecbûr olacakları gibi hasîlât-ı varidenin mikdârını mübeyyin merkez-i idâreden tanzim olunacak makbûz ilmühaberi de doğruca nezâretinize irsâl ile bâdelkayd idârat-ı mezkûreye irsâl kılınacaktır.

Dahil-i daire-i nezâretiniz olan mahallerde el-yevm mevcûd ve müstahdem bulunan Rûsûmat Me’mûrları’nın kâffesinin Rûsûm-ı Sitte idâresi nâmına olarak müceddeden tecdid kefâletleriyle beraber ba’d-e-zin ta’yin olunacak me’mûrinin dahi usûl-i sabıka vechiyle kefâlet-i kaviyyeye rabt olunduktan sonra istihdâmı câiz olacaktır.

Gerek Merkez-i Nezârette ve gerek idârat-ı mülhakada muâmelât-ı vakıanın günü gününe rü’yet ve tesviyesine kemâl-i mer-tebe dikkat ve i’tinâ ile bu bâbda hiçbir taraftan bir sûretle şikâyet mahal bırakılmamasına ihtimâm kılınacaktır.

Maiyetinizde bulunan me’mûrine islâh-ı hâl ile teksîr-i vâridâta bezl-i mukadderet cyledikleri hâlde mazhar-ı mükâfât olacaklarına

dair her türlü teklifat ve teminât icrâ'sına me'zûn olduğunuz gibi bu bâbda merkez-i İdâreye vuku' bulacak mürâcaâtınızında hemen tervic ve is'afına müsâraat olunacaktır.

Hatime : Yedinize i'tâ' kılınan işbu ta'limât ile usûl ve nizâmât-ı mevcûde ahkâmının tamamı icrâ'sına zatınızla mevcûd maiyyetiniz olan me'mûrîn tarafından dikkat ve i'tinâ' olunur ise şimdiki hâlde istihsâl kılınmakta olan vâridâtın pek çok terakki ve tezâyüd edeceği şüphesiz olup eğerki işbu terakkîyâtın mikdârı % 50 nisbetini tecâvüz ettiği takdirde o tecâvüz eden mikdârdan yani % 50'den fazlasından münâsib mikdârının mükâfâten zatınızla maiyyetinizde müstahikk olan me'mûrine verilmesine Meclis-i İdâremiz tarafından karâr verilmiştir.

3 Rûsûm-ı Sitte gelirlerinin düşmesi üzerine yapılan incelemede nazır ve müdürlerin görevlerine pek özen göstermediklerinin tespit edildiği, vergi tahsilatlarının artırılması yönünde nazır ve müdürlerin uyarılması.

Bir müddetten beri Rûsûm-ı Sitte vâridâtında görünmekte olan tenâkus ve tedenniden dolayı Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye Meclis-i İdâresi nâzar-ı dikkatimizi celb edecek ihtârât icrâ'sından hali kalmamasıyla işbu tedenniyâtın esbâbı anlaşılmak üzere bazı Mülhakat İdâreleri'nce teftişât ve tahkikat icrâ'sına teşebbüs olunmuş idi. Tahkik me'mûrlarından alınan evrâk-ı tahkikiye meâllerine nazaran vâridât-ı mezkûrece görünen tedenniyâtın kabûle şâyân olacak esbâb-ı zaruriye ve mücbireye müstenid olmayıp mücerred idâre me'mûrlarının vazife-i mevkûlelerini hüsn-i rû'yet ve ifâyâ dikkat ve ihtimâm ve tezyid-i vâridât kaziyeye-i mühimmesini iltizâm etmeyenlerden ve bazılarının dahi menâfi'-i zatiyyelerini fevâid-i İdâreye tercih eylemelerinden münbeis olmakta olduğu ve bu hallerin vuku'una ise nâzır ve merkez müdürlerinin Mülhakat İdâreleri ahval ve muâmelâtını nazar-ı dikkat ve tedkikte tutmamak ve müstahikk-ı mücâzât olan me'mûrîni mes'ul tutmayarak cezasız bırakmak gibi sû-i netâyici mücib olacak derecede asâr-ı tekâsül ve tesâmuh göstermeleri sebebiyet vermekte olduğu anlaşılarak fevkalâde teessüfi mücib olmuştur. Nâzırlarla merkez müdürlerinin birinci vazifesi idârât-ı mülhaka muâmelâtını muhavver nizâm ve intizamda cereyân ettirmek ve me'mûrîn-i müstahdemenin dahi erbâb-ı istikamet ve chliyetten olmalarına dikkat ve i'tinâ' eylemek kaziyesi olduğundan ve İdâre-i

Merkeziye'ye dahi hüsn-i hizmet ve gayret ve ibraz-ı âsâr-ı istikamet eden me'mûrin haklarında icrâ'-yı mükâfât olunması meclis-i mezkûre tebliğ ve ihtârdan geri durmadığı gibi aksi harekette bulunanlar haklarında da muâmele-i cezâiyye icrâ'sında asla tereddüt ve terâhi göstermeyeceğinden bu bâbda nazar-ı dikkat-i behiyyeleri bi-l-hâssa celb olunmakla beraber her hâlde matlub ve mültezim olan tezyid-i vâridât esbâb ve vesâilinin sür'at-i istihsâl ve istikmâline begayet himmet ve gayret ve mülhakatınıza dahi iktizâ' eden tenbihât ve ta'limâtın bir an evvel icrâ'sına müsara'at olunması, fi 24 Rebiülevvel sene 1301 ve fi 11 Kânûnusânî sene 1299. (23 Ocak 1884)

- 4 Mülhakat nezaret ve merkez müdüriyetlerinde yapılacak çok küçük ve zorunlu harcamalar için hafta içinde bir çok defa yazılı izin istenildiği, memur asalet onaylarının ne şekilde yapılacağı daha önceden açıkta belirtildiği halde birçok nezaret ve merkez müdüriyetinden bu iş için gereken belgelerin eksik ve yanlış gönderildiği, alkollü içeceklerin ölçümlemesine ilişkin masraf listelerinde eski yıllardaki harcama miktarlarının gösterilmediği, aynı şekilde gelir rakamlarında geçmiş dönemlere ait gelirlere yer verilmediği, yazışmalarda nazır ve müdürlerin imza ve şerhlerinin yer almadığı, bu gibi eksikliklerin hem işleri geciktirdiği hem de gereksiz posta masrafına yol açtığı, zaruri harcamalar için nezaretlere aylık 1000 kuruş, müdürlüklere 500 kuruş harcama yetkisi verildiği, aylık harcamalar bu miktarların altında bile kalsa tüm harcamaların müfettişlerce müştereken yazılacak bir üst yazı ile Genel Merkeze gönderilmesi, uygun olmayan harcama kalemlerinin sorumlularından talep ve tahsil edileceği, her konuda tasarruf yapılmasına dikkat edilmesi.

"İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer masârifât hakkında izahat alınmak için (5) numaralı ve fi 6 Teşrinievvel sene 1304 (18 Ekim 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye mürâcaât olunmak iktizâ' eder".

720 numaralı ve fi 25 Eylül sene 1301 (7 Ekim 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin bir fıkrasında dahi imâ kılındığı vechile mülhakat nezâret ve merkez müdüriyetlerinde vuku' bulan masârif-i cüz'îye ve zaruriyyenin bir hafta postasında müteaddid tahrîrâtlarla mahsubları ayrı ayrı istizân olunmakta ve bir de me'mûrin asaletlerinin sûret-i istizânıyla terceme-i hâl varakaları ve eşkâl pusulaları ve-l-hâsıl bu bâbdaki evrak-ı lâzime ne yolda

tanzim ve isrâ' kılınmak iktizâ' edeceği bâ-muharrerât-ı umûmiyye tarif ve beyân olunduğu ve aradan hayli vakitte mürûr eylediği hâlde elan ekser nezâret ve merkez müdiriyyetlerinden asalet-i me'mûriyyetleri istizân olunanların evrâk-ı lâzimesi o bâbdaki tarifât ve tebligat hilâfına yazılmak ve mesela terceme-i hâl varakaları gönderilir ise bilâ-tasdik gönderilmek ve eşkâl veyahut takbik mühür pusulaları irsâl kılınmak veyahut küfelânın eşkâl pusulaları unutulmak ve unutulmasa bile tashirât-ı matlubeyi cem' olmamak gibi noksan muâmelât-ı kesretle vuku' bulmakta ve bunlardan mâ-adâ nezâret veya mülhakatında istimâre muâmelâtı veyahut saire için bir masraf gösterildiği hâlde o masrafın sabıkı gösterilmemekte ve kezâlik farazâ filan maldan sabıkına nisbetle şu kadar fazla vâridât vuku' bulduğu beyân kılındığı hâlde o malın vâridât-ı sabıkası nedir beyân ve ekser nezâret ve müdiriyyetlerden icrâ' kılınan tahkikat-ı istintâkiyye zeyllerine ale-l-usûl fezlekeleri terkim ve ityân kılınmamakta ve istizân-ı keyfiyyeti mutazammın vürûd eden muharrerâtta dahi nuzzâr ve müdirânın mütalâaları derc olunmamakta olup işbu ahval ise hem iş'âr ve istiş'âr ile izâ'a-i evkatı ve hem de teksir-i muhâberât ve muâmelâtla beraber beyhûde birçok posta ücûrâtı itasını istilzâm etmekte olmasından dolayı alât-ı mezkûrenin devamı kat'â rehin-i cevaz olamayacağından ba'de-mâ masârifât-ı sahiha-i zaruriye için maa mülhakat-ı nezâretlere şehriye 1.000 ve merkez müdiriyyetlerine 500 kuruşa kadar me'zûniyet itası bi't-tasvip karârlaştırılmakla ber-vech-i muharrer masârifât için maa mülhakat nezâret-i behiyyelerinde bir ay zarfında kaç kuruş masraf vuku' bulur ise me'zûniyet dahilinde olan mebâligden dün dahi olsa her ayın nihâyetinde o ay zarfında vuku' bulan masârifâtın mikdâr ve envâiyle esbâb-ı mücibesini mübeyyin gayet muvazzah bir kıt'a defteri o bâbda müfettiş ile müşterek yazılacak bir tahrirâtı leffedilerek ilk posta mahsublarının istizân kılınması ve fakat masraf husûsunda dâire-i me'zûniyetin tevsi'i mücerred bir sühûlet maksadına mebnî olduğundan 1.000 ve 500 kuruş me'zûniyet dahilindedir denilerek münâsebetsiz ve kabûle gayr-i şâyan masraf ika' edilir ise müsebbiblerine tazmin ettirileceği katiyyen bilinerek her hâlde tasarruf kaidesine fevkâlade i'tinâ' edilmesi ve maamafih her nevi masârifâtın sâbıkları dahi tasrîh kılınarak sene-i haliyye masârifât-ı sâbıkundan fazla veya noksan ise esbâb ve keyfiyyetinin ve şayet sabıkta o misillü masraf vuku' bulmamış ise sene-i haliyyede ihtiyârî esbâb-ı mücibesinin derc ve tasrîh olunması ve vâridattan fazla vuku' beyân kılındığı takdirde mutlaka sebebiyle vâridât-ı sâbıkanın dahi zikredilmesi ve me'mûrinin istizân-ı asaletlerine dair olan muharrerât ve evrâk gönderilmezden evvel lâyıkıyla bi't-tedkik muâmelât-ı icâbiyyesi harfiyyen o

bâbdaki muharrerât-ı umûmiyye ahkâmına tatbik ve mersûl numûnelerine muvâfık ve evrâk-ı lâzime dahi bilâ-noksan leff ve telfik olunarak bir güne yanlışlık ve noksanlık vukua getirilmemesi ve evrâk-ı istintâkiyenin de fezlekesiz gönderilmemesi ve istizân-ı keyfiyyeti mutazammın muharrerâtta dahi her hâlde nuzzâr ve müdirânın o bâbdaki mütâlaaları her ne ise sarahâten beyân edilmesi husûslarının ta'mimen ve te'kidten ihtârı lâzım gelerek o vechile keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine iş'âr olunmakla nezâret-i behiyyelerince dahi ber-vech-i meşrûh ifâ-yı muâmeleye i'tinâ ile zinhâr tenbihât-ı vakia hilâfında bir hâl vukua getirilmemesi ve şayet işbu tebligâtımız üzerine ber-vech-i muharrer muâmelâtta bâ-husûs muhâberâtı en ziyâde teksire sebebiyet vermekte olan istizân-ı asaleti mübeyyin evrâkın pulsuz tanzim ve irsâli husûsunda yine sabıkı gibi noksan muâmelât vuku'u ile iş'âr ve istiş'are sebebiyet verilir ise artık işin derecesine göre badileri mes'ul tutulduktan başka ol bâbda bil-mecbûriye verilecek posta ücretlerinin dahi kendilerine tazmîn ettirileceği bilinip ona göre hareket ve dikkat olunması, fi 23 Rebiülâhır sene 1303 ve fi 16 Kânûnusânî sene 1301. (28 Ocak 1886)

- 5 Zorunlu harcamalar için nezaretlere 1000 kuruş müdiriyyetlere 500 kuruşa kadar aylık harcama yetkisi verildiği, özel bir görevle herhangi bir yere gönderilen memurların yol harcmaları ile sair harcamalarının bu harcama kaleminden karşılanabileceği, ancak bu harcamaları içeren listelerin ayrıntılı olarak hazırlanıp her ay sonunda gönderilmesi, varsa geçmiş dönemlere ait harcamaların listelerde yer alması, ilk defa yapılan bir harcama kalemi ise ne amaçla yapıldığının müfettişlerce de onaylanması.**

Masârif-i sahiha-i zaruriye için maa mülhakat nezâretlere şehri 1.000 ve merkez müdiriyyetlerine 500 kuruşa kadar verilen me'zûniyet dahilinde sarf olunacak mebâliğin mikdâr ve müfradatıyla mahall-i sarfını ve keyfiyyet-i sairesini mübeyyin her ay nihâyetinde ne yolda pusulalar tanzim ve tesyân ile mahsublarının istizân kılınması lâzım geleceği (4) numaralı ve fi 16 Kânûnusânî sene 1301 (28 Ocak 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin bir fıkrasında tarif ve izah olunmuş olduğu hâlde bazı nezâret ve merkez müdiriyyetlerince tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûre hükmüne mugayir olarak sûret-i gayr-ı muttaridede muâmele olunmasından nâşi fıkra-yı mezkûre mündericâtının be-tekrar ihtârıyla beraber bu bâbda ilâveten bazı vesâyâ dahi icrâ'sına lüzûm görülmüştür. Şöyle ki;

Tebdil eden me'mûrin harcirâhu ve fevkalâde tamirat ve saire masârifî müstesnâ olmak üzere li-mesâlihatin memûriyet-i mahsûsa ile bir tarafa i'zâm kılınan me'mûrların masârif-i seferiyesiyle sair bil-cümle müteferrika masârif me'zûniyet-i mezkûre dahilinde sarf ve tesviye olunarak bunların her mâh nihâyetinde mikdâr ve müfredâtını ve mahall-i sarf ve sûret-i tevsiyesiyle sâbıkta vukûu olanlar muvâzenesini ve şayet sâbıkından fazla veya noksan olduğu takdirde bunların ve hiç sâbıkı olmadığı takdirde bu defa ihtiyâr edilmesinin esbâb-ı mûcibesini ve vâridanndan noksan vuku' beyân kılındığı takdirde mutlaka sebebiyle vâridât-ı sâbıkının dahi mikdârını mübeyyin ve gayet muvazzah ve meşrûh ve zir-i müfettişlikten musaddak ve memhûr pusulalarının irsâli ile mahsubunun müfettişle müştereken istizân olunması ve tebdil eden me'mûrların talep eyleyecekleri masârif-i seferiyelerinin mikdâr ve müfredât-ı hakikiyesiyle mahall-i sarfını ve sefer ettikleri mahallerin derece-i mesafesini mübeyyin yedlerinden alınacak izahatlı pulusalaların dahi bizzat nâzır ve merkez müdirleri cânibinden tedkiki fahiş görülecek mikdârların tenzili icrâ' olunduktan sonra zirî kezâlik müfettişleriyle müştereken bi't-tasdik o bâbda tasdik-i asaletini mutazammın olan tahrirâtumızın numara ve tarihi gösterilerek yazılacak tahrirât-ı mahsûsasına leffen irsâliyle mahsubunun inhâ edilmesi icâb-ı maslahattan bulunmuş ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine dahi ta'mimen iş'âr ve işbu tahrirât-ı umûmiyyemizin nüshâ-ı matbû'asından 40 küt'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olduğundan bâ-mu'cib mülhakatınıza da tebligat-ı lâzime icrâ'sıyla bâdema minvâl-i muharrer vechile ifâ-yı muâmeleye mezid i'tinâ' ve bunun hilâfında muâmele ile bir güne fazla masraf ikâ'ından cidden hazer ve ittikâ olunması, fi 12 Safer sene 1306 ve fi 6 Teşrinievvel 1304. (18 Ekim 1888)

6 Dersaadet gümrükleri için gereken tamir, mefruşat ve diğer eşyaların alımı sırasında izin alınması gerektiği halde bazı gümrük idarelerinin bu kurala riayet etmeyerek doğrudan satın alma yoluna gittikleri, bundan sonra olağan harcama kalemleri dışındaki her türlü harcama için Rüsumat meclislerinden yazılı izin alınacağı.

Dersaadet gümrüklerinde mukteza görünüp irâde-i seniyye istihsâli icâb etmeyerek masârif-i müteferrika dahilinde icrâ'-yı mahsubu lâzım gelen bazı tâmirat-ı cüz'iyye ile mefrûşât ve saire için icâb eden eşya mübâyaaatı evvel emirde emânet-i senâ-veriden istizân ile verilecek emir üzerine icrâ' edilmek usûlünden iken şimdide kadar bu usûle riayet olunmayıp zikr olunan

Gümrükler Nezâreti tarafından o makule lüzûm görünen şeyin hemen bi-l-istizân icâbı icrâ' ile masârif-i vakıasının muhasebece mahsubu icrâ' kılınmak üzere memhûr defterleri gönderilmekte ve bu defterler dahi muhasebe-i mezkûre derkenarıyla li-ecl-il tasdik Meclis-i Rûsûmat'a havâle olunmakta olduğuna ve böyle evveliyatına meclisin reyî ve ma'rifeti munzam olmayan masrafların mechûl üzerine tasdiki muvâfık-ı maslahat olmadığına binâen bu maddenin bir kaide tahtına alınması lâzım gelmekle ba'de-zîn beher ay tanzim olunan masraf defterlerine ithal kılınmakta olan masârif-i daimadan mâ-adâ vuku' bulacak o makule masrafların evvel emirde emânet-i hâlisiden bâ-tezkere bi-l-istizân me'zûniyet alınmadıkça icrâ'sına yürünmemesi husûsunun usûl ittihâzıyla keyfiyyetin nuzzâr-ı mûmâileyhümâ iş'arı meclis-i mezkûrde tezekkür ve tensib ve bu sûret nezd-i hulûsiride dahi tasvib kılınmış ve keyfiyyet sair icâb edenlere bildirilmiş olmakla zât-ı vâlâları dahi bâdema hasbel iktizâ' vuku' bulacak masârif hakkında usûl-i mezkûreye tevfiq muâmele ve hareket buyurmaları, fi 15 Zilkade sene 1281 ve fi 29 Mart Sene 1281. (10 Nisan 1865)

7 **Zorunlu hallerde azami harcama limiti olarak belirlenen 200 kuruş için memurlukların müdürlüklerden, müdürlüklerin nezaretlerden izin alması gerektiği, 200 kuruştan fazla olan harcamalarda da aynı yolun takip edilmesi gerekirken bazı nezaretlerin harcama limitlerinin dışına çıkarak izinsiz harcama yaptıkları ve yeni memur alımı yaptıkları, böyle bir durumda gerçekleşen harcamaların sorumlularından talep ve tahsil edileceği.**

"İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede 200 kuruşa kadar olan masârif için nezâretlerden mülhakata me'zûniyet verilmesi hakkında muharrer olan fıkraya atfen gösterilen fi 22 Ramazan sene 1282 tarihli (8 Şubat 1866) tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmiştir."

İcâb-ı zaruri tahtında olan masârif-i gayr-i mukarrereden nihâyet 200 kuruşa kadar olan masârifin me'mûrluklar taraflarından müdürlüklere ve müdürlükler câniblerinden dahi nezâretlere inhâ ve istizânıyla lüzûm-ı sahîh tahtında olduğu tebeyyün ettiği hâlde sarfına nezâretler tarafından me'zûniyet verilmesi ve 200 kuruştan ziyâde olan masârif-i gayr-i mukarrerinin kemâ-kân buradan istizân kılınması, fi 22 Ramazan sene 1282 (8 Şubat 1866) tarihiyle meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i hâliside izbâr olunmuş idi. Bazı nezârette tahrîrât-ı mezkûre ile me'zûn oldukları mikdârdan ziyâde bi-l-istizân hód-be-hód masraf-ı ikâ' etmek veyahut dâiresi dahilinde husûle getirilen tasarrufâtın dahi

buraya yazılmaksızın karşılık ittihâzıyla me'mûrünün zamm-ı maâşına yürümek veyahut ziyâde me'mûr istihdâm eylemek misillü harekete tasaddî edildiği muahharen muhasebece icmâlâtın hîn-i tedkikinde tebeyyün eyleyerek bâdisine tazmîn ettirilmiş ve bundan böyle dahi buna her hangi taraftan mücâseret olunursa yine böylece tazmîn ettirileceği mukarrer bulunmuş ise de bu bâbda gaflet olunmamak zımında keyfiyyetin tekrar tezkir ve ihtârı münâsib olacağı Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve ihtârıyla işbu tahrîrât-ı halisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kut'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin bâ-mu'cib bunlara irsâliyle taraf-ı vâlâlarından lâzım gelen tefhîmâtın bi'l-îfa gerek onlardan ve gerek cânib-i nezâretten bu bâbda hilâf-ı usûl ve iş'âr-ı hâlâtın adem-i vuku'una ale-d-devâm i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 19 Zilhicce sene 1284 ve fi 1 Nisan sene 1284. (13 Nisan 1868)

8 **Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdare Meclisi'nin kararıyla yeter sayıda başmüfettiş, müfettiş ve müfettiş yardımcısı atandığı, başmüfettişlerin iki veya üç nezâret veya merkez müdüriyetini teftişe yetkili olduğu, müfettişlerin görev ve yetkilerinin tarifi.**

"Müfettişlerin umûr-ı idârece hakk-ı teftiş ve kontrolleri derecesi ile bu bâbda muâmelâtca me'mûrîn-i icrâ'îyyeye müteallik olan cihetleri (10) numaralı ve fi 3 Teşrinievvel sene 1305 (15 Ekim 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile izah ve tarif kılınmıştır".

Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdare Meclisi'nin kararıyla icâbı kadar sermüfettiş ve müfettiş ve müfettiş muavinleri ta'yin olunmuştur. sermüfettişlerin her biri icâbât-ı mevkiyeye göre iki veyahut üç nezâret veya merkez müdüriyetlerinin teftişine me'mûr olup bunlardan hangisi mevken ve maslahaten münâsib ise orası merkez-i ikamet ta'yin olacağından dâirelerinde bulunan mahalleri dahi istedikleri zaman devr ile geç ü güzâr etmeye me'zûn oldukları gibi her nevi muâmelâta dair ma'lûmât talebiyle tahkikat-ı mukteziye icrâ' eylemek ve netâyic-i teftiş ve tahkikatlarını ve işlerin hüsn-i cereyânına ve vâridâtın terakkisine dair olan tasavvurat ve icrâ'at ve mütâlââtı doğruca Nezâret-i Umûmiyye'ye bildirmek ve merkez ikametleri olan nezâretin sandığını ve evrâk-ı sahîlhasını ara sıra yoklama etmek ve kendileri Nezâret-i Umûmiyye'ye hesap göndermeyecekleri cihetle nezâret ve merkez müdüriyetleri taraflarından hesabâtı ve icmâlâtı vakt ü

zamanıyla irsâl ettirmeye çalışmak ve kuyûd-ı hesâbiyyenin günü gününe icrâ' edilmesine dikkat eylemek ve muâmelât-ı vâkıaca görecekları nekâyisi nezâret ve merkez müdürlerine resmen tebliğ etmek ve esna-yı teftişlerinde sandık açığı ve evrâk-ı sahiha noksanı bulurlar ise me'mûr-ı mes'ullerine derhal işten el çektirip tâbi olduğu nezâret veya merkez müdüriyyetine ve Nezâret-i Umûmiyye'ye ma'lûmât vermek vezâifi ile mükellef iseler de bi'l-fiil icrâ' me'mûru değildirler. Binâenaleyh icrâ'atca olan kâffe mes'uliyet nâzır ve merkez müdürlerine ait olduğu gibi mûmâileyhüm sermüfettişlerin gezdikleri mahallerde istedikleri kuyûd ve evrâk ile ma'lûmâtı irâe ve itâ' etmeye nâzır ve merkez müdürleriyle müdür ve me'mûrlar mecbûrdurlar. Nâzır ve merkez müdürleri me'mûr ta'yini hakkında ale-l-usûl yazacakları muharrerâtı sermüfettişlere irâe ve tebliğ edecekler ve onlar da ta'yin olunacak memur hakkında mülâhazâtları Nezâret-i Umûmiyye'ye bildireceklerdir. sermüfettişlerin merkezî olmayan nezâret ve merkez müdüriyyetlerinde ve bazı memlahalarda müfettiş ve müfettiş muavinleri bulundurulacağından bunlar dahi sermüfettişlere dair bâlâda gösterilen vezâifin aynıyla mükellef olup bulundukları mahaller hakkında icrâ' edecekleri teftişât ve tahkikat netâyicini sermüfettişlere bildirecekleri ve Trablusgarb'dan mâ-adâ mahallerde bulunan müfettiş ve müfettiş muavinlerinin her biri bir sermüfettişe tâbi ve merbût bulunacağı gibi bulundukları mahallerin sandık ve evrâk-ı sahiha muâmelâtını ara sıra yoklama ve tedkik ile beraber kuyûd-ı hesâbiyyenin günü gününe tutulmasına dikkat eyleyecekler ve bunlar dahi kezâlik bi'l-fiil icrâ'ata karışmayıp yalnız nezâret ve idârelerden isteyecekleri kuyûd ve evrâkı ahz ve mütâlaa ve tedkik edebileceklerdir. Sermüfettiş merkezi olmayan nezâret veya merkez müdüriyyetlerin me'mûr nasb ve azli hakkında yazacakları muharrerât müfettiş veya müfettiş muavinlerine irâe ve tebliğ olunup onlar tarafından dahi yeni ta'yin olunan me'mûr hakkında sermüfettişe ma'lûmât verilecektir.

İşbu tafsîlâtın itası zıkr olunan sermüfettiş ve müfettiş muavinlerinin idârelerce bilinmesi lâzım gelen vazifelerinin derecatı her tarafca bilinerek ona göre muâmele olunmak maksadına mebnî olup işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nûsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası başkaca postaya teslimen irsâl kılınmakla bunların birer mu'cible mezkûr idârelere bi'l-isrâ mücibince ifâ-yı vezâife dikkat olunması, fi 19 Recep sene 1301 ve fi 3 Mayıs sene 1300. (15 Mayıs 1884)

9 | **Düyn-ı Umumiyye idareleri arasındaki yazışmaların daha önceden bildirildiği tarzda yapılması, yazışma kurallarına uyulması, gereksiz yazışma yapılmaması.**

Müfettişlerin umûr-ı idârece hakk-ı teftiş ve kontrolleri derecesi ile bu bâbda muâmelâtca me'mûrin-i icrâ'yyeye müteallik olan cihetleri (10) numaralı ve fi 31 Teşrinievvel sene 1305 (12 Kasım 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile izah ve tarîf kılınmıştır.

Muhâberâtın bilâ-mücib adem-i tekessürü zımında nezâret ve merkez müdiriyyetlerinde vuku' bulacak masârifât-ı zaruriye ile me'mûrin asaletlerinin sûret-i istizânı ve teferruatı hakkında geçende yazılan (4) numaralı ve fi 16 Kânûnusânî 1301 (28 Ocak 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle ta'limât-ı mahsûsa i'tâ' kılınmıştı. Tezyid-i muhâberâta sebebiyet veren hâlâtta başlıcalarının biride hasbel-kaide nuzzâr ve müdirânın müfettişlerle müştereken temhîr ve imza etmeleri lâ-büdd bulunan mevâdd hakkındaki muharrerâtın mugayir-i usûl olarak yalnız nuzzâr ve müdirân taraflarından tahrîr ve irsâl olunmasından ve kezâlik muhâfaza ve tezyid-i vâridât için maâş ve masraf-ı ihtiyârî gibi veyahut sair türlü her nevi teşebbûsat-ı mühimme nuzzâr ve müdirân ile müfettişler beyinde arız ve amik istişare olunarak verilecek karâr üzerine keyfiyyetin müştereken yazılması lâzım gelirken bu gibi husûsat bazen nuzzâr ve müdirânın ma'lûmâtı olmaksızın müfettişler ve bazen müfettişlerin ma'lûmâtı bulunmaksızın nuzzâr ve müdirân câniblerinden yazılmasından ve mesela gerek nuzzâr ve müdirân ve gerek müfettişler bir meselede müttehid-ül-efkâr oldukları hâlde o işi tarafeyn ayrı ayrı yazmakla beraber her iki taraf ol bâbdaki inhâ'larının numara ve tarihlerini olsun kendi inhâ'larında göstermemelerinden ve müfettiş ve muavinleri ise usûlen evvela sermüfettişlere iş'âr-ı keyfiyyet eylemelerinden nâşi bi't-tabi birinin inhâ'sı diğerinden bir iki hafta sonra vürûd eylesinden dolayı beyhûde bir takım muharrerâtın iadesiyle iş'âr ve istişare mecbûriyet hasıl olması maddeleri bulunmasına binâen işbu hâlât-ı gayr-i muttaridenin dahi bir dâire-i intizama rabtî mer-tebe-i vücubda görölmekle ber vechi âti ta'limât i'tâ' olunur. Şöyle ki;

- a) Teşkilat ve ta'dîlat icrâ'sı gibi hal-i hazırın tahavvül ve tagayyürü veya me'mûrin-i müstahdemenin tebdîli veya maâş ve masârif zam ve tenzîliyle memlaha ve ebniye inşâ ve tamîrî misillü ihtiyacat-ı mahalliyeye göre icâb eden tedabir nuzzâr ve merkez müdirleri ile sermüfettiş veya müfettiş ve bunlar olmayan yerlerde müfettiş muavinleri beyinde bi-l-müzâkere arız ve a'mik-i tedkik olunarak müttehiden verilecek karâr inhâ'ları müştereken temhîr ve imza olunacaktır.
- b) Gerçi Türkçe okuyup yazmak veyahut yalnız okumak bilen müfettişlerin

imza ve temhîr edecekleri muharrerâtı bâde'l-mütâlaa tasdik eyleyecekleri cihetle bir gûne itizârlarına mahal yok ise de Türkçe okuyup yazmak bilmeyen müfettişlerin bil'âhire benim reyim şöyle iken böyle yazılmış gibi vesair türlü tahattur olunan itizar ve itirazlarına mahal kalmamak üzere gerek birinci maddede beyân olunan ve gerek âtiyen ityan kılınacak olan husûsat hakkında bi'l-ittifak verilen kararı hâvi nuzzâr ve müdirân câniblerinden yazılacak Türkçe inhâ'ları imza etmekle beraber yine o hafta postasıyla müfettiş ve muavinler mensûb oldukları sermüfettişlere ve sermüfettişler dahi doğrudan doğruya Nezâret-i Umûmiyye'ye o keyfiyeti ayrıca dahi bildirecek ve fakat gerek nuzzâr ve müdirân ve gerek müfettiş ve sermüfettişler o iş hakkındaki yekdiğerinin tahrîrâtlarının numara ve tarihlerini kendi tahrîrâtlarında da gösterecektir.

- c) Nuzzâr ve müdirânın her biri dahil-i dâire-i nezâret ve müdiriyyetlerinin nîk ü bed ahvalinden nizâmen mes'ul oldukları gibi müfettişlerde ta'limâtları mücibince umûr-ı memûrelerinden mes'ul olup mamafih gerek nuzzâr ve müdirân ve gerek müfettişlerin istihdâmlarından yegâne maksadher hâlde inzibat ve hüsn-i cereyân muâmelât ile tezyid-i vâridât kazıyye-i mühimmesi olup binâenaleyh gerek nuzzâr ve müdirânın ve gerek müfettişlerin idâre-i umûr ve muâmelât hakkında kemâl-i hulûs ve hüsn-i niyyetle ârâ-yı saibe ve efkâr-ı müstahkime beyân ve itâ' eylemeleri begayet matlub ve mütezzim olduğu cihetle işbu esasa müstenid olan ârâ' ve efkarlarında nuzzâr ve müdirân ve müfettişler begayet serbest bulunmaları hasebiyle şayet bir meselede tarafcyn beyninde ittifak hasıl olmadıgı takdirde o meseleyi ayrı ayrı yazmakta iki taraf dahi muhtardır. Fakat böyle haller vukuunda 2. maddede beyân kılındığı vechile tarafcyn yine inhâ'larında yekdiğerinin inhâ'ları tarih ve numaralarını tasrih edeceklerdir.
- d) Sermüfettiş veya müfettiş veya muavinleri merkez me'mûriyyetlerinde bulunmadıkları zamanlarda davetlerine kadar tehiri mümkün olamayan mevâdd-ı mühimme ve müsta'cileyi nuzzâr ve müdirânın münferiden yazmaları dahi câiz olup fakat o husûsu Nezâret-i Umûmiyye'ye yazmakla beraber müfettiş nerede ise ona dahi tebliğ edecek ve müfettişler o husûsu kabûl etmişler ise kabûl ettiklerini ve kabûl etmedikleri hâlde esbâb-ı mücibesıyla o bâbdaki mütelaalarını vakit geçirmeyerek derhal müfettişler, muavinleri ise sermüfettişler, sermüfettiş ise doğruca Nezâret-i Umûmiyye'ye ilk posta ile bildirilecek

ve bu makule husûsatta sermüfetişler, müfettiş ve muavinlerden aldıkları muharrerâtı bilâ-tevkif ilk vasıta ile Nezâret-i Umûmiyye'ye tebliğ eyleyecekleri misillü kezâlik müfettişlerle, müfettiş muavinleri dahi mülhakatı esna-yı teftişte tehiri câiz olmayan mevâdd-ı mühimme ve müsta'celeli münferiden yazmakla beraber derhal nuzzâr ve müdirâna dahi ma'lûmât verecek ve onlar da o mesele hakkındaki rey ve fikirlerini bilâ-tehir ilk posta ile Nezâret-i Umûmiyye'ye bildirileceklerdir.

- e) Nezâret-i Umûmiyye'nin cidden hulâsa-i maksad ve efkârı bilhassa nuzzâr ve müdirân ile müfettişlerin elbirliğiyle tezyid-i vâridât ve temin-i hüsn-i cereyân-ı muâmelât vesailini istikmâl ve istihsâl eylemeleri kaziyesine ma'tûf ve münhasır bulunan ber-vech-i muharrer ifâ-yı vazife ile muâmelâtın bâlâda tarif olunduğu sûrette mihver-i matlubda hüsn-i cereyânına i'tinâ' ve gayret ve hilâf-ı hâl ve harekettten fevkalâde ittikâ ve mücânebet buyurulması, fi 25 Cemâziyelevvel sene 1303 ve fi 17 Şubat sene 1301. (1 Mart 1886)

10 Düyûn-ı Umumiyye müfettişlerinin memurlara yönelik işlemleri, bu işlemlerin ne şekilde yapılacağı, hangi yazıların ne şekilde imzalanacağı, müfettişlerin tüm görevlerini izah eden yeni talimatın gönderildiği.

Müfettişlerimizin me'mûrîn-i icrâ'îyye ile olan muâmelât ve sair husûsatları ve hangi inhâ'ların ne sûretle müstereken imza ve tahtîmî lâzım geleceği ve teferruâtı gerek re'sen ve gerek muâmelât-ı saire ile maan yazılan müteaddit muharrerât-ı umûmiyye ve husûsiyyede iş'âr ve inba' kılınıyordu. Bu kere müfettişlerin kâffe-i vezâifini mübeyyin tanzîm edilen ta'limât mûmâileyhümâ gönderildiği gibi bundan me'mûrîn-i icrâ'îyyeye müteallik olan cihetleri dahi başkaca bi't-tertip işarât ve tebliğât-ı saire makamına kaim olmak üzere ber-vech-i zir izah edilmiştir. Şöyle ki;

- a) Müfettişler idârece mer'îyy-ül-icrâ olan kavânin ve nizâmât ile Nezâret-i Umûmiyye'nin evâmîr ve ta'limâtının tamamen icrâ'sına ve ale-l-umûm nezâret etmek vazifesiyle mükelleftirler.
- b) Müfettişler gerek dahil-i dâire-i me'mûriyyetleri olan merkez idâreleriyle idarât-ı mülhakanın ve gerek me'mûriyyet-i mahsûsa-ı fevkalâde ile i'zâm olunacakları mahaller idârelerinin kâffe-i muâmelâtını teftiş ve kontrol ederler.
- c) Müfettişler hiçbir vechile me'mûrîn-i icrâ'îyyenin sarf-ı icrâ' kısmı vezâifine ait umûr ve muâmelâta müdâhale edemeyip başlıca vazifeleri

kâffe-i umûr ve muâmelât-ı İdârenin hüsn-i cereyân ve temşitine ve sunuf-ı muhtelif me'mûrları miyânında münhall vukuunda nuzzâr veyahut merkez müdürleri tarafından ta'yîni teklif olunacak me'mûrların ehliyet ve istikamet erbâbından intihâb olunmasına ve işe bir güne tarafgirlik ve iltimâs ve sahâbet girmemesine ve her nevi sù-i isti'mâlât vukuunu men'e i'tinâ' ile o bâbda mukteza olan tedâbirin ittihâzını teklife ve sandık ve pul ve tezâkir koçanlarıyla muhasebât ve defâtir-i muhtelifeyi muayene ve kontrol etmeye ve vâridât-ı İdârenin tezâyidine ve masârifin tenkisine sâlih tedâbir-i taharriye ve kavânin ve nizâmâtın tatbikatında efrâd-ı mükellefenin ızzarını mücib bir güne haksızlık vukua getirilmemeye ve mesâlih-i muallakanın ve bi-l-hâssa zimmet ve bakâyanın tahsilini takip ettirmek ve me'mûriyyet heyetinin idâre-i nokta-i nazarınca adap ve meslek ve hareketine nezâretle beraber dahil-i dâire-i me'mûriyyetleri olan İdâreler sandıklarında bi-lüzûm fazla mebâliğin tevkif edilmeyip her mülhakat için müesses olan usûle tevfiân vakit ve zamanıyla İdâre-i Merkeziye'ye isâl olunmasına ve me'mûrin-i icrâ'îyye rüesâsının her akşam hâsılât-ı yevmiyyeyi muayene ve başkatip ve sandık emini bulunan idârelerde onlarla müştereken yevmiye defterleriyle kasa defterini temhîr etmelerine ve Nezâret-i Umûmiyye tarafından talep olunan kâffe-i evrâk ve hesâbâtın vakit ve zamanıyla irsâline ve siyemmâ kâffe-i defâtir ve kuyûdâtın daima günü gününe tutulmasına ve me'mûrin-i icrâ'îyyenin maiyyeti me'mûrlarından akçe istikraz etmemelerine ve azledilen me'mûrların ber-takrib tekrar hizmet-i İdâreye girmemelerine ve me'mûrin-i icrâ'îyyenin her altı ayda bir kere maiyyeti me'mûrlarının kefâlet senetlerini muayene etmelerine ve kolcular müstesna olarak evvel emirde istintâkı bi'l-icrâ' usûl-i dâiresinde icrâ' olunan tahkikat neticesinde tühmeti tahakkuk etmeyen sair hiçbir me'mûrün azli taleb olunmamasına nezâret ve i'tinâ' edeceklerdir.

- d) Müfettişler mahall-i me'mûriyyetlerine bi'l-mevâsıla ifâ-yı vazifeye mübâşeret edecekleri anda ve bir de lâ-akall senede dört defa olmak üzere her üç ayda bir evkat-ı muhtelifede mukim oldukları merkez İdârenin sandık ve pul ve tezâkir koçanlarını müdekkik-âne ta'dâd ve kontrol edecekleri gibi devrleri esnasında dahi teftişine me'mûr oldukları idârelerce vusûllerini müteakip oranlarda dahi aynı kontrol muâmelesini icrâ' ve muâmelâtın kâffe-i aksamını bi'l-etraf tedkik ve muayene edecekler ve dahil-i dâire-i me'mûriyyetleri olan idârelerin mevcûd olan nukûd ve pul ve senedât ve tezâkir koçanlarını her anda

kontrol ve ta'dâd ve muayene eyleyebileceklerdir.

- e) Müfettişler esna-yı gaybubiyetlerinde muâmelât-ı cariye'nin tesviyesi için bir müfettiş veya müfettiş mülâzımını tevkil edebilirler.
- f) Müfettişler me'mûrîn-i icrâ'iyyeden hiçbir emir almaya mükellef olmadıkları gibi onlar da me'mûrîn-i icrâ'iyyeden bir güne emir veremezler. Şu kadar ki; müfettişlerin talebi üzerine me'mûrîn-i icrâ'iyye matlub olan kâffe-i evrâkı li-ecl-il-tedkik kendilerine itaya ve istenilen ma'lûmâtı vermeye mecbûrdurlar.
- g) Me'mûrîn-i idâreden her kim olursa olsun bir müfettiş tarafından vaz' olunan mührü şakk ü fekk eylediği ind'el-istintâk tahkik ederse o me'mûr derhal azlolunacak ve le'del-icâb fakat evvel emirde Nezâret-i Umûmiyye'nin me'zûniyeti istihsâl olunduktan sonra o me'mûrün bundan dolayı iktizâ' eden mahâkim huzurunda aleyhine ikame-i da'vâ olunacaktır.
- h) Müfettişler icâb-ı maslahata göre İdârenin umûr ve muâmelâtı ve hukukuna müteferri kâffe-i mesâil ve bi-l-hâssa vâridâtın sıyânet ve tezayidine ve masârif-i fevkalâdeye ve müceddeden maâşât tahsisine ve tensikata ve me'mûrîn-i daima ve muvakkatanın intihâbına ve memalih ve ebniye ve sairinin tamirat ve inşaatına müteallik kâffe-i mevâdd hakkında me'mûrîn-i icrâ'iyye ile müzakere edeceklerdir. Me'mûrîn-i icrâ'iyye me'mûr nasb ve azl ve becâyîşlerini inhâ etmezden evvel müfettişlerin o bâbdaki reyine dahi müracaat etmeye ve her hangi mesele hakkında olur ise olsun me'mûrîn-i icrâ'iyye ile me'mûrîn-i teftişîye beyninde ihtilâf-ı rey zuhûrunda her iki taraf bilâ-tehir Nezâret-i Umûmiyye'ye mürâcaâtla tekâlifât ve mütalâat-ı vâkualarını esbâb müeyyidesiyle beraber iş'âr eylemeye mecbûrdurlar. Müştereken itihâz olunan mukarrerat nâzır veya merkez müdürüyle müfettiş tarafından mümzâ tahrîrât-ı müstereke ile Nezâret-i Umûmiyye'ye arz ve iş'âr olunur. İhtilâf-ârâ vukuunda müfettişler nâzır veya merkez müdürünün reyini adem-i kabûldeki esbâb-ı mücibesini sermüfettiş ise doğruca Nezâret-i Umûmiyye'ye bâ-tahrîrât bildirecek, sermüfettiş değil ise o bâbdaki tahrîrâtını mâ-fevki olan sermüfettişe göndererek o sermüfettiş esbâb-ı mücibeyi hâvî tahrîrât-ı mahsûsa ile keyfiyeti derhal Nezâret-i Umûmiyye'ye inhâ' edecektir. Her hâlde nâzır veya merkez müdürünün tahrîrâtına müfettişler tarafından *"görülmüştür numaralı tarihli tahrîrâtına mürâcaât oluna"* diye işaret olunacaktır. Müfettişler esna-yı devr ve teftişlerinde tehiri câiz olmayan mevâdd hakkında,

sermüfettiş ise doğruca ve değil ise ber-vech-i muharrer sermüfettiş vasıtasıyla Nezâret-i Umûmiyye'ye tahrîrât yazabilirler. Bir müfettiş devr-i teftişe çıktığı idârelerdeki netice-i teftişâtı hakkında o idârelerin mensûb olduğu nâzır veya merkez müdürü tarafından dahi Nezâret-i Umûmiyye'ye beyân-ı mütâlaât edilebilmek üzere o nâzır veya merkez müdürüne dahi ihbâr-ı keyfiyyet eyleyeceği gibi tahkikat icrâ'sına lüzûm görüldüğü ve bir mahzûr görülmediği hâlde müfettiş evrâk-ı tahkikiyyeyi me'mûrîn-i icrâ'iyeye tebliğ ve i'tâ' ve bir hulâsasını Nezâret-i Umûmiyye'ye irsâl edecektir. Müfettişlerin gaybûbetinde nâzır veya merkez müdürleri tehiri gayr-i kabil olan mesâil hakkında Nezâret-i Umûmiyye'ye başkaca yazabilirler. Şu kadar ki keyfiyyeti o müfettişlere veya vekillerine bir an evvel ihbâr etmelidirler. O hâlde o müfettişler veya vekilleri nâzır veya merkez müdürlerinin yazdığı tahrîrâtlarına kesb-i itlağ eylediklerinde o bâbdaki mütâlaâtını Nezâret-i Umûmiyye'ye arz ve iş'âr ederler.

- i) Me'mûrîn-i icrâ'iyeye dahil-i dâire-i me'mûriyyetlerinde cereyân eden kâffe-i vukuat ve muâmelâtın mes'ul oldukları gibi müfettişler dahi kâffe-i muâmelâtlarından ve Maa-hazâ dahil-i dâire-i me'mûriyyetlerinde cereyân edip gerek mâ-fevkine ve gerek Nezâret-i Umûmiyye'ye haber vermedikleri kâffe-i sù-i isti'mâlât ve fesat ve sirkat ve zimmet vesair yolsuzluklardan ve kezâlik fesata temâyülânını veya iktidârsızlığını Nezâret-i Umûmiyye'ye haber vermedikleri me'mûrîn-i icrâ'iyenin sù-i idâresi netâyicinden dolayı mes'uldürler.
- j) Sermüfettişten mülâzıma kadar bil-cümle müfettişler lüzûm gördükleri hâlde her nâzır veya merkez müdüründen tahrîren izahat talep edebilirler. Akçe sirkat ve ihtilâsâtı ve emniyeti suisti'mâl ve sahtekârlık ve hukuk-ı idârece külli zararı mûcib müsâmaha ve rüşvet ve bahşîş ve ale-l-umûm büyük ve mühim yolsuzlukların vuku' tahakkuk ettiği hâlde müfettiş mülâzımları müstesna olarak sair bil-cümle müfettişler me'mûrîn-i müttehimenin usulü dâiresinde istintâkını bâde'l-icrâ' derhal işten el çektirmek ve vazifelerini teftiş edilen idârenin en büyük me'mûruna muvakkaten tevdi etmek salahiyetini hâizdirler. Ber-vech-i meşrûh işten el çektirilen me'mûrun yerine muvakkaten ta'yîn olunacak münâsib biri bulunmadığı takdirde müfettiş işin derecesine göre asaleten bir me'mûr ta'yîn oluncaya kadar vekaleten idâre olunması zımında Nezâret-i Umûmiyye'ye veyahut nezâret veya merkez müdüriyyetine mürâcaât eder. Müfettişler keşfolunan ihtilâsâtı ve gerek

mütecâsirlerinin yerine me'mûr ta'yini ve gerek mebâlig-i muhtelisenin tahsili emrinde nâzır veya merkez müdürleriyle birlikte ittihâz olunan tedâbiri derhal mâ-fevklerine bildireceklerdir. Yalnız mebâlig-i muhtelise tahsil olunamadığı hâlde tesrî-i tahsili zımnında hükûmât-ı mahalliyyeye mürâcaât edeceklerdir. Yoksa müttehim olan me'mûru hükûmete teslim etmezden evvel Nezâret-i Umûmiyye'nin o bâbdaki me'zûniyetine mütezzir olacaklardır.

- k) Müfettişlerin hükûmet-i mahalliyye ile hüsn-i münasebât üzere bulunmaya nasb-ı nefis-i ihtimâm etmeleri lâzım gelmekle beraber gerek merkezlerinde gerek devren mülhakatta bulundukları vakitte me'mûr-in-i icrâ'iyyenin Hükûmet me'mûrlarıyla hüsn-i imtizâc edip etmediklerini ve me'mûr-in-i Hükûmet tarafından umûr ve muâmelât-ı İdârenin hüsn-i cereyânı için matlub ve muktezi olan muâvenet ifâ olup olunmadığını tahkik ve hükûmete düşen mesâlih-i İdârenin tesviyesini teshile ve hukuk ve menâfi-i İdâreye muvâfık netaiç istihsâline sarf-ı mukadderet ve gerek me'mûr-in-i hükûmetin idâremiz me'mûrları aleyhine ve gerek idâremiz me'mûrlarının me'mûr-in-i Hükûmet aleyhine vuku' bulabilecek şikâyetini istima ve derece-i sıhhatini de tedkik ve tarafeyni telif ve şayet menâfi-i idârece muktezi olan hüsn-i itilafı husûle muvaffak olamadıkları hâlde dermiyan olunan şikâyeti o bâbdaki mütalâat-ı zâtîyelerinin ilâvesiyle mâ-fevklerine bildirmeye mecbûrdurlar. Müfettişler me'mûr-in-i icrâ'iyye ile bi'l-ittihad tuz ihracatıyla tuzların memalihadan ambarlara nakliyesi ücûrâtının münâkasalarına nezâret ve inşaat ve tamirat-ı muhtelifenin münâkasalarında ve bazı vâridâtın mültezimlere ihâlatında me'mûr-in-i icrâ'iyye ile beraber hazır bulunacaklar ve mesâlih-i idârenin rûyeti esnada Mecâlis-i İdâre'de dahi bulunacak mecâlis-i mezkûre tarafından verilecek karârların min-küllü el-vücu hakkaniyete ve hukuk-ı idâreye muvâfık olmasına gayret edeceklerdir.

İşte müfettişlerin vezaif-i mürettibe ve muayyenelerinden icrâ' me'mûrları taraflarından bilinmesi iktizâ' edenleri bâlâda muharrer fıkârât mündericâtından ibâret olup fikrat-ı mezkûre bil-cümle me'mûr-in-i idârece ma'lûm olmak üzere keyfiyyetin ta'mimen iş'arı bi't-tensib o vechile her tarafa tebliğat ifâ olduğu gibi işbu tahrîrât-ı muhlisinin nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası dahi açıktan postaya teslimen taraf-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olduğundan bunların ale-l-usûl birer mu'cible mezkûr idârelere isrâsıyla ona göre icâbının icrâ'sı, fî 18 Rebiülevvel

sene 1307 ve fi 31 Teşrinievvel sene 1305. (12 Kasım 1889)

11 | Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'ne bağlı tüm birimlerin iş ve işlemlerini kontrol etmek amacıyla doğrudan doğruya Yönetim Kuruluna bağlı bir Kontrol Kalemi oluşturulduğu, Kontrol memurlarının görev ve yetkileri.

Bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nin muâmelâtını kontrol etmek ve doğrudan doğruya Meclis-i İdâre'nin maiyyetinde bulunmak üzere bir kontrol kalemi teşkiline meclis-i mezkûrun fi 14 Temmuz sene 1304 (26 Temmuz 1888) tarihli ictimâ'ında karâr verilmiş ve mücibince kalem-i mezkûr heyeti ikisi umumî kontrol me'mûru ve dördü sermüfettiş derecesinde olmak üzere seyyar kontrol me'mûru olarak teşekkül eylemiştir. Taşra idâreleri me'mûrîn-i müstahdemesinin ahvalıyla muâmelât-ı İdârenin sûret-i cereyânını tedkik etmek işbu seyyar kontrol me'mûrlarının vezâifi iktizâsından olup binâenaleyh bunlar taşralarca geşt ü güzâr edeceklerinden ve eğer sarf-ı umûr-ı idâreye asla müdâhale edemeyecekler ise de kontrol muâmelâtı bi-hakkın ifâ edebilmek üzere kâffe-i evrâk ve kuyûd-ı defâtiri ve hesâbâtın tedkiki için sandıklarda mevcûd akçe ile evrâk-ı nakdiyyeyi ind-el-hâce görmeleri iktizâ' edeceğinden evrâk ve nükûd-ı mezkûre talepleri vukuunda mezkûr seyyar kontrol me'mûrlarına ibrâz edilecektir. Maa-hazâ me'mûrîn-i mûmâileyhüm her gûne tahkikatı icrâ' edeceklerinden esna-yı tahkikatta idâre me'mûrlarından her kim olur ise olsun ağır bir töhmeti tebeyyün ettiği takdîrde nâzır veya merkez müdürüyle ba'd-el-müzakere mütecâsirin muvakkaten işten el çektirilmesini telgrafla talep ve telgraf bulunmayan yerlerde o gibilerin işten el çektirilmesini mes'uliyeti kendilerine ait olmak üzere bizzat deruhde edeceklerdir.

Umûmi kontrol me'mûrlarından biri sûret-i mahsûsada olarak taşraya i'zâm olunduğu takdîrde bil-cümle nâzırlar ve merkez müdürleri ile müfettişler Meclis-i İdâre reisleri tarafındân yedine verilecek olan ta'lîmât-ı mahsûsa dâiresi dahilinde olarak o kontrol me'mûrunun emir ve ta'lîmâtına tevfik hareket edeceklerdir. Binâberin keyfiyyet şimdiden ma'lûm olmak üzere ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nûsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası açıktan postaya teslimen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere isrâ' ve ind-el-hâce mücibince harekete i'tinâ' olunmak üzere her tarafa icâbı vechile vesâyâ-yı lâzime icrâ' buyurulması, fi 11 Muharrem sene 1306 ve fi 5 Eylül sene 1304. (17 Eylül 1888)

12 | Düyûn-ı Umumiyye çalışanlarının seçimi, terfisi ve görevden

İdarelerin konuları ile bunlara ait evrak ve yazışmaların incelenmesi amacıyla üst düzey yöneticilerden oluşan bir komisyon kurulması.

İdareler me'mûrlarının intihâb ve terfi ve azillerine ait evrâkın tedkiki zımında rüesa ve erkân-ı idâreden mürekkeb olmak üzere İdâre-i Merkeziyede bir komisyon teşkili için Meclis-i İdâre'ye vukû bulan tek'alif-i senâ-verî kabul olunarak o bâbda meclis-i mezkûrdan tanzim kılınan karârnamenin muhteviyât-ı umûmiyyesinden mülhakatca bilinmesine lüzûm görünen mevâddın ber-vech-i âti beyân ve izahına ibtidar olunur. Şöyle ki;

İdaremiz hizmetine duhûl arzusunda bulunan her şahıs o bâbda Nezâret-i Umûmiyye'ye ve taşrada ise nezârete veya merkez müdüriyetlerine bir istid'â' takdim ve bunda sin ve tabi'iyeti ve tekellüm ve tahrir eylediği elsineyi ve sevâb-ı ahvalini ve ma'lûmât-ı müktesebesini ve hüsn-i şehâdetlerini zikr ve tasrih ve terkin edeceği ve ma'lûmât-ı nâkısaya müsteniden vuku' bulan her intihâb münfesi olacağı ve namzet olan şahıs idâre hizmetine kabûlü için matlub olan evsafı hâiz olduğu hâlde mülâzemet sûretiyle alınıp şu kadar ki; ileride kendisine tahsis ve irâe olunacak her me'mûriyyeti kabûl edeceğinin evvelce kendisine taahhüd ettirilmesi ve mülâzımların adedi her nezâret veya merkez müdüriyyeti için dört ve her müdüriyyet için iki neferi tecâvüz edemeyeceği ve taşralarda umûr ve muâmelâtın göstereceği lüzûm üzerine hemen işe mübâşeret tarihinden itibaren muvazzaf olarak bir me'mûrun alınması iktizâ' ettiği hâlde o me'mûrun terceme-i hâl varakasını idâremiz hizmetine duhulünün ilk ayında ibrâz etmesi ve her me'mûr ileride tebdil-i me'mûriyyetini istihamen mâ-fevkine istid'ânâme i'tâ' edebileceğinden bu gibi arzuhaller müste'dinin amiri tarafından ilâve-i mütâlaa ile İdâre-i Merkeziye'ye irsâl olunacağı ve nuzzâr ve merkez müdürânı tarafından bu bâbda beyân ve ilâve olunacak mütâ'laât usûl-i dâiresinde müfettişlerin rey ve ma'lûmâtı tahtında olacağı gibi kendisine tahsis olunan me'mûriyyeti bilâ-sebebe makbûl-i kabûlden imtinâ' eden her me'mûr hemen açığa çıkarılacağı ve me'mûrun dahil oldukları sınıfın yalnız bir derece fevkindeki sınıfa terfi edebileceği ve önümüzdeki şehri Mart ibtidasından itibaren bil-cümle me'mûrın yedinde müseccel terceme-i hâl evrâkı bulunmak lâ-büdd olduğu ve idâre me'mûrlarının intihâb ve ta'yiniyle terfi ve terakkisine ve muvakkaten işten el çektilmesine veyahut azline müteallik ittihâz olunacak tedâbir amirleri tarafından bâ-rapor İdâre-i Merkeziye'ye inhâ' ve bu gibi ahvalde müfettişlerin mütâlaâtı alınmak üzere nuzzâr ve merkez müdürânı yazacakları raporları müfettişlere tebliğ etmeye mecbûr bulundukları ve işbu raporlar

komisyon-ı mahsûsaca bâde't-tedkik mukteziyatı ifâ kılınacağından tafsîlât-ı mebsûta dâiresinde muâmele olunması ve şurası tekrar ve izaha şâyandır ki; komisyonun bu sûretle teşkili azil ve tebdilleri bildirilen me'mûrlar hakkında gösterilen esbâb-ı mücibe ile yerlerine intihâb olunacakların sevâbık-ı ahval ve sûret-i intihâblarının lâykıyla bi't-tedkik ötedenberi Nezâret-i Umûmiyye'nin yegane arzusu olan adalet ve hakkaniyet noktasının bir kat daha temin ve te'yidi maksadından ileri gelip bu ise komisyonca esas tedkikat ittihâz olunacak evrâk-ı tahkikiyenin nezâret ve merkez müdiriyyetlerince gayet müdekkikane ve bi-tarafane tutulmasına ve istintâklara müteferri evrâkın bilâ-noksan rabtıyla beraber fezlekeler açık ibârelerle yazılarak birtakım haşviyyât ve beyhûde tafsîlatla zât ve hakikat-ı maslahatın iğlâk ve işgal edilmemesine mutavakkıf olduğundan bu dakikalar daima nazar-ı itinâda tutulup bâdema İdâre-i Merkeziye'ye gönderilecek evrâk-ı tahkikiyenin ona göre nevâkısdan ve tafsîlât-ı zâideden âzâde olmasına begayet i'tinâ' ve dikkat olunması ve gelecek Mart ibtidasında me'mûrın yedinde bulunması muktezi olduğu bâlâda beyân olunan terceme-i hâl evrâkı (36) numaralı ve fi 31 Mart Sene 1300 (12 Nisan 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde bildirilen evrâk olup bunlardan şimdiye kadar gönderilenlerin müsâraaten ve peyder pey irsâliyle tarih-i mezkûre kadar mutlaka arkasının alınması Meclis-i İdâre'nin karâr-ı kat'isi iktizâsından olduğu bilinerek ona göre davranılması, fi 24 Safer sene 1307 ve fi 7 Teşrinievvel sene 1305. (19 Ekim 1889)

13 **Rûsumat memurlarının görev gereği işlerinin başında bulunamadıkları durumlarda yerlerine başkatipleri vekil olarak bırakabilecekleri, bu gibi durumlarda yapılacak yazışmaların imza kısmında “vekil” sıfatının özellikle belirtilmesi, Rûsumat memurlarının nereye ve ne amaçla gideceklerini yazı ile Genel Merkeze bildirmesi.**

Rûsumat Me'mûrları'nın dâire-i me'mûriyyetlerini geşt ü güzâr etmeye lüzûm-ı hakiki görüldüğü hâlde başkatipleri efendilerin tevkîliyle azimet eyleyecekleri derkâr ise de ketebe-i mûmâileyhüm taraflarından vürûd edecek muharreratın hangileri vekâlet sıfatıyla ve hangileri başkatabet vazifesiyle yazıldığı anlaşılmak üzere bâdema ketebe-i mûmâileyhüm me'mûrın-i rûsumatın müddet-i gaybûbetlerinde vekâlet sıfatıyla yazacakları tahrîrâtta imza mahalline vekil lafzını vaz' ve ilâve eylemeleri husûsu usûl ittihâz olunmuş olmakla mücibince icrâ'-yı iktizâsına i'tinâ' eylemeleri zımında keyfiyyetin kendilerine şimdiden beyân ve teblîğiyle öyle bir mahalle bi'l-azime gaybûbetleri vuku' bulacak olduğunda nereye ve ne için azimet

ettiklerinin taraf-ı halisiyye bâ-tahrîrât inhâ ve işâret eylemeleri bu kere me'mûrîn-i mûmâileyhûmâ ta'mîmen tavsiye ve iş'âr kılınmış olmakla ber minvâl-i muharrer icrâ'-yı iktizâsına himmet buyurmaları, fi 25 Cemâziyelâhîr sene 1279 ve fi 5 Kânunuevvel sene 1278. (17 Aralık 1862)

- 14** İşleri gereği görevlerinin başında bulunamayan bazı Rûsumat nazırlarının yerlerine muhasebe başkatiplerini vekil olarak bıraktıkları ancak bu durumdan Genel Merkezi haberdar etmedikleri, böyle bir durumda telgraf olan yerlerde telgrafla, olmayan yerlerde resmi yazı ile Genel Merkezin bilgilendirilmesi.

Rûsumat Nâzırları li-maslahatin bir tarafa azimetle yerlerine muhasebe başkatiplerini tevki eylediklerinde bâ-telgraf emânet-i muhlisiyye ma'lûmât i'tâ' etmeleri lâzûm iken bazıları bu ma'lûmâtı vermeyip vekillerinden tahrîrât ve telgraf geldiğinde tereddüt vaki olmakta olduğundan bâdema böyle iştibâha mahal kalmamak için Rûsumat Nâzırları öyle Merkez-i Nezâretten gaybûbetle başkâtibi tevki eylediklerinde sebep-i gaybûbet ve vekâleti derhal emânet-i hâlisiyye ba-telgraf ve telgraf olmayan mahalden ba-tahrîrât bildirmeleri husûsı Meclis-i Rûsumat karârıyla sair Rûsumat Nezâretleri'ne bildirilmiş olmakla zât-ı vâlâları dahi ber-vech-i muharrer ifâ-yı muktezâsına himmet buyurmaları, fi 23 Zilhicce sene 1286 ve fi 15 Mart Sene 1286. (27 Mart 1870)

- 15** Düyûn-ı Umumiyye İdaresi'nin bazı nezaret ve müdürîyetlerine usule aykırı olarak açıktan adam atandığı, bu durumun önlenmesi amacıyla nezaret ve merkez müdürîyetlerinde dört, müdürîyetlerde ise iki stajer istihdam edilmesi.

"İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede nezâretlerle merkez müdürîyetlerinde istihdâm olunacak mülâzımların işker ve müdürîyetlerde istihdâm olunacakların dahi birer neferden ibâret olması gösterilmiş ise de nezâret ve merkez müdürîyetlerinde dörder ve müdürîyetlerde işker nefer mülâzım istihdâmına (12), numaralı ve fi 7 Teşrinievvel sene 1305 (19 Ekim 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile müsaaade edilmiştir."

Bazı nezâret ve merkez müdürîyetleriyle bunların mülhakatında açılmakta olan me'mûriyyetlere mugayir-i usûl olarak açıktan adamlar ta'yîn olunmakta ve esbâbı sorulduğunda me'mûrîn-i müstahdemeden diğerleri bulunamadığı cevabı verilmekte olup halbuki umûr ve muâmelât-ı rûsumiyyeye vukuf ve

ma'lûmâtı olmayan bu makule me'mûrlardan menfaat yerine muzırret görölmesi melhûz olmakla bâdema buralara mahal kalmamak üzere nezâretlerle merkez müdürîyetlerinde ikiye ve müdürîyetlerle merkez me'mûriyyetlerinde dahi birer nefer olarak ashâb-ı istidâd ve kabiliyetten mülâzımlar ahz ve kayd ile kendilerine umûr ve muâmelât-ı rûsûmiyye tedricen bi't-ta'lim refte refte işe alıştırılıp ondan sonra açılacak işlere teselsül tarikiyle müstahdemin-i mevcûdenin dün maâşlı ve ehliyetli olanlarından ve bunlar içinde ehl ve münâsibi yok ise alınacak mülâzımının en kıdemli ve liyâkatlı bulunanlarından intihâb ve ta'yin kılınması ve mülâzımının bu vechile bi't-ta'yin mikdârı eksildikçe yerlerine yine müste'id mülâzımlar alınıp fakat bu bahane ile zinhâr ta'yin ve tahdid olunan mikdâr-ı mezkûreden ziyâde mülâzımlarla idârelerin doldurulmaması husûsunun usûl ittihâzı bi't-tensib keyfiyyet ta'mimen iş'âr kılınmış olmakla taraf-ı vâlâlarından dahi gerek merkezce ve gerek mülhakatça o vechile muâmele ve hareket edilmesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 2 Rebiülevvel sene 1303 ve fi 26 Teşrinisânî sene 1301. (8 Aralık 1885)

16 | **Liyakatsız ve uzman olmayan kişilerin işe alınması amacıyla bir çok kişi tarafından İdare yöneticilerine tavsiye ve istekte bulunulduğu, bu tür isteklerin dikkate alınmaması ve iş başvurularının reddedilmesi.**

Öteden beri reis-i me'mûriyyette bulunanlara lisanen ve tahrîren şunun ve bunun birer işte istihdâmı zımında tavsiye oluna geldiği ve böyle tavsiyeliler ekseriya erbâb-ı liyâkattan olmadığı der-kâr ve bu makule kesânın hatıra riâyeten kabûlüyle istihdâmlarından bir şey istifâde olunamayacağından başka ehl-i erbâbının geride kalmasıyla nâ ehl bulunanların kullanılmasından dolayı işe sekte gelip ve bu ise ber vechile tecvîz olunamayacağı emr-i âşikâr olduğuna binâen fi-mabaâd hâl vukuunda me'mûrîn ve hademe-i mevcûde ile mülâzemet edenler içinden nizâmı vechile ehl-i erbâbının intihâbıyla istihdâm olunarak her kimin tarafından olur ise olsun mücerred kayırlamak için tavsiye olunan adam işbu iş'ârımızdan bahisle cevâb verilerek kabûl olunmamasına himmet ve keyfiyyetin me'mûrîn-i mülhakaya dahi bu vechile tenbih ve tefhîmiyle hilâf-ı iş'âr hâl ve hareket vuku'una getirilmemesi vesâil-i hasenesinin istihsâl ve istikmâline bezl-i rû'yet buyurmaları, fi 10 Rebiülahir sene 1279 ve fi 23 Ağustos sene 1278. (4 Eylül 1862)

17 | **Rûsumat müdürîyet, memuriyet, baş kitâbet, sandık emâneti kadrolarında boşalma meydana geldiğinde dışardan eleman**

alınmayarak kurum içerisinde bu işlere en uygun ve kıdemli olan kişilerden kaydırma yapılması, bu konuda hiç kimsenin ricasının dikkate alınmaması.

Rüsûmat müdir ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarında ve bunların başkatipleriyle sandık eminliklerinde münhall vukuunda nezâretler tarafından intihâb ve ta'yinleriyle yalnız asaletlerinin buradan istizânı usûl-i müttehize icâbından olduğu hâlde nasıl ise bir müddetten beri bunlardan bazılarının buradan ta'yin ve i'zâm olunmaya başlanmış ise de bu keyfiyet taşralarca kaide-i teselsülün icrâ'sına mani olarak bu ise müstahdeminin adem-i terakkisiyle yeis ve füturlarını mücib olacağı derkâr olduğundan iktizâsı Meclis-i Rüsûmat'da lede-t-teemmül bâdema bunların buradan ta'yin ve irsâlden sarf-ı nazarla bir müdiriyyet veya me'mûriyyet ve baş kitâbet ve sandık emâneti münhall olduğunda yerine hariçten alınmayıp dahil-i nezârette o hizmetin mâ-dûnundaki işlerde müstahdem bulunanların kıdemlerine veyahut şunun bunun rica ve tavsiyesine bakılmayarak en ehliyet ve iktidârlısı hangisi ise onun intihâb ve ta'yiniyle ondan kalacak hizmete dahi kezâlik mâ-dûnundan silsile yürütülerek en aşağıda açık kalacak işe mülâziminin müstedilerinden birisinin geçirilmesi ve müdirlik ile müdirlik baş kitâbeti mevcûdlar içinde bu vazifeyi bi-hakkın ifâya muktedir adam bulunmaz ise o hâlde buradan gönderilmek üzere tarafımıza mürâcaât edilmesi iktizâ' edeceğinin ta'mimen iş'ârı bi't-tensib keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillü işbu tahrîrât-ı muhlisinin zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rüsûmat müdirlik ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının adedine nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olduğundan bunların bâ-mücib-i mezbûr idârelere isrâsıyla mücibince iktizâsının icrâ'sına ale-d-devâm i'tinâ' ve ihtimâm buyurulması, fi 16 Rebiülahir sene 1293 ve fi 28 Nisan sene 1292. (10 Mayıs 1876)

18 Rüsûmat idarelerine stajer olarak alınan bazı kişilerin idari hizmetlerde çalıştırıldıkları yönünde ihbarlar alındığı, stajerlerin ancak maaşlı çalışan kişilerin yanında görev yapabileceği.

Rüsûmat idâreleri'ne mülâzimetten kayd olunmakta olanların başlı hizmetlerde bulundurulduğu takdirde maaşları olmamak hasebiyle tüccâr taraflarından itma' olunarak veyahut kendilerinin zaten umûr-ı rüsûmiyyeye vukufsuzlukları cihetiyle nizâmsız ve yanlış muâmelelerde bulunarak izâa-i vâridata beis olabileceklerinden bunların kable't-tavzif öyle başlı işlerde istihdâmları gayr-ı

câiz iken bazı Rûsûmat İdâreleri'nde istihdâm olunduğu istihbâr olunmasıyla bâdema mülâzımların öyle kable't-tavzif istihdâmlarında mazarrat ve mahzûr görünen başlı işlerde bulundurulmayıp muvazzafların gözleri önünde ve muvazzaflara muâvenet sûretinde maiyyet işlerinde istihdâmları zımında keyfiyyetin ta'mîmen ihtârı lâzım gelerek sûret-i hâl sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarıyla memlâha me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan müdürlük ve me'mûrluklara isrâ' ve bu bâbda vesâyâ-yı lâzîminin icrâ'sıyla ber-vech-i muharrer icrâ'-yı iktizâsı husûsuna himmet buyurmaları, fi 13 Ramazan sene 1285 ve fi 15 Kânunuevvel sene 1284. (27 Aralık 1868)

19 Rûsûmat idarelerine stajer olarak alınan bazı kişilerin idari hizmetlerde çalıştırıldıkları yönünde ihbarlar alınıp stajerlerin ancak maaşlı çalışan kişilerin yanında görev yapabileceği idarelere bildirildiği halde bu uygulamanın halen devam ettiği, stajerlerin bazı idarelerde tezkere yazımı gibi çok önemli işlerde kullanıldığı, bu kişilerin hatasından kaynaklanabilecek zarar ve kayıpların sorumlularından talep ve tahsil edileceği.

Rûsûmat İdâreleri'ne mülâzemeten kayd olunmakta olanların başlı hizmetlerde bulundurulduğu takdirde maâşları olmamak hasebiyle tüccâr taraflarından itma' olunarak veyahut kendilerinin zaten umûr-ı rûsûmiyyeye henüz vukufsuzlukları cihetiyle nizâmsız ve yanlış muâmelelerde bulunarak izâa-i vâridata beis olabilecek harekâtta bulunacaklarından bunların kable't-tavzif öyle başlı işlerde istihdâm olunmayıp muvazzafların gözleri önünde ve muvazzaflara muâvenet sûretinde maiyyet işlerinde kullanılması (18) numaralı ve fi 15 Kânunuevvel sene 1284 (27 Aralık 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiş olduğu hâlde bazı nezâretlerden vuku' bulan iş'ârata nazaran yine o makule mülâzımların tezkere tahrîri ve saire gibi başlıca işlerde kullanılmakta ve ifâ ettikleri işlerde sehv ve hataları vuku' bulduğu hâlde gayr-ı muvazzaf olduklarından bahisle haklarında ceza icrâ'sına mahal görülmediği beyân kılınmakta olduğu anlaşılmış ve bu ise iş'âr-ı sabika mugayir bulunmuş olduğundan keyfiyyet Meclis-i Rûsûmat'da lede'z-zikr bâdema mülâzımlar o vechile başlı işlerde kullanılıp da izâa-i vâridata sebebiyetleri veyahut cezayı mücib sehvleri vuku' bulur ise terettüb edecek mes'ûliyet bunları mugayir iş'âr olarak istihdâm edenlere ait tutularak lâzım gelecek cezanın onlar hakkında

icrâ' olunması tensib kılınmış olduğundan burası bilinip bundan böyle mülâzımların zinhâr başlı başlarına adem-i istihdâmlarıyla ber-vech-i iş'âr-ı sâbık muvazzafların gözleri önünde ve muvazzaflara muâvenet sûretinde kullanılmaları husûsunun tāmimen te'kid ve ihtârı meclis-i mezkûrdan ifâde kılınmış ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr olunmuş olmakla bunların bâ-mu'cib iradelere irsâliyle mücibince icrâ'-yı muâmele ettirilmesine himmet buyurmaları, fi 27 Cemâziyelâhir sene 1293 ve fi 7 Temmuz sene 1292. (19 Temmuz 1876)

20 Taşra Rûsumat idarelerinde görev yapan memurların kendi çocuk ve akrabaları ile soydaşlarını işe aldıkları yönünde duyurular alındığı, bu şekilde işe alınan kişilerin derhal görevden uzaklaştırılması, bundan sonra bu türden kişilerin işe alınmaması, aksi durumda bu kişileri işe alan memurlar hakkında konumuna bakılmaksızın kanuni işlem yapılacağı.

Emânet-i muhlisiyye mülhak taşra me'mûrlarından bazıları dahil-i me'mûriyyetlerinde evlat ve müteallikatı ve tevâbi'atlarından bazılarını istihdâm eylemekte oldukları bu defa istihbâr olunup me'mûrinin me'mûriyyetleri dahilinde yani gerek merkez ve gerek mülhakatta olsun maiyyetlerinde o misillü evlat ve müteallikat ve tevâbi'atlarının istihdâmları halinde bunlar karâbet ve nisbet-i mahsûsalarına iğtirâren ifâ-yı vezaif-i me'mûriyyet ve hizmete sairleri misillü tamamıyla dikkat etmeyecekleri mülâhazadan baîd olmamasına ve içlerinden bazılarının bir güne sû-i hareketleri vukua gelenlerin hasb-el-taalluk metbû' tarafından harekât-ı vakıalarının alenen adem-i takbihiyle setri umûr-ı tebaiyeden bulunmasına mebnî hiçbir me'mûrun dahil-i dâire-i me'mûriyyetinde evlat ve akraba ve tevâbi'atını istihdâm eylemesi câiz olmayacağı ve şimdiye kadar müstahdem olanların adem-i tebdiliyle bundan böyle dahi istihdâm eden olur ise bi't-tahkik o makule me'mûrlar gerek büyük ve gerek küçük olsun ber-mücib-i kanûn mes'ul tutulacağı emâret-i halisiyyeye mülhak bil-cümle Rûsumat Me'mûrları'na tāmimen tavsiye ve iş'âr kılınmış olmakla zat-ı behiyyeleri dahi ber minvâl-i muharrer harekete himmet ve şimdiye kadar böyle evlat ve müteallikat ve tevâbi'attan istihdâm kılınmışlar var ise vusûl-i tahrîrâtta hizmetinden ihraç ile yerlerine diğer münâsiblerin nasb ve ta'yînine mübâderet ve işbu tahrîrât-ı muhibbi sûretinin ihracıyla zîr-i idâre-i behiyyelerinde kâin mahaller me'mûrlarına beyân-ı keyfiyyet buyurmaları, fi 10 Rebiülâhir sene 1279 ve fi 22 Eylül sene 1278. (4 Ekim 1862)

21 Taşra Rüşumat idarelerinde görev yapan memurların kendi çocuk ve akrabaları ile soydaşlarını işe aldıkları yönünde duyurular alındığı, bu şekilde işe alınan kişilerin derhal görevden uzaklaştırılması, bundan sonra bu türden kişilerin işe alınmaması, aksi durumda bu kişileri işe alan memurlar hakkında konumuna bakılmaksızın kanuni işlem yapılacağı bildirilmiş olmasına rağmen buna riayet edilmediği, amirlerinin emirlerine uymayan memurlara bir maaş tutarı kadar para cezası kesilmesi, yakınlarını işe alanlar hakkında Ceza Kanûnu'nun 102. maddesi gereğince işlem yapılması.

Rüşumat Me'mûrları'ndan bazıları dahil-i dâire-i me'mûriyyetlerinde evlat ve müteallikat ve tevâbi'atlarını istihdâm eylemekte oldukları istihbâr olunup me'mûrinin me'mûriyyetleri dahilinde yani gerek merkez ve gerek mülhakatta olsun maiyyetlerinde o misillü evlat ve müteallikat ve tevâbi'atlarının istihdâmı halinde bunlar karâbet ve nisbet-i mahsûsalarına iğtirâren ifâ-yı vezaif-i me'mûriyyet ve hizmete sairleri misillü tamamıyla dikkat etmeyecekleri mülâhazadan bâid olmamasına ve içlerinden bir güne sû-i hareketleri vukua gelenlerin hasbel-taalluk metbû' tarafından harekât-ı vakıalarının alenen adem-i takbihiyle setri umûr-ı tabiiyyeden bulunmasına mebnî hiçbir me'mûrün dahil-i dâire-i me'mûriyyetinde evlat ve akraba ve tevâbi'ini istihdâm eylemesi câiz olamayacağı ve müstahdem olanların adem-i tebdiliyle yine istihdâm eden olur ise bi't-tahkik o makule me'mûrlar büyük ve küçük olsun ber-mücib-i kanûn mes'ul tutulacağı (20) numaralı ve fi 22 Eylül sene 1278 (4 Ekim 1862) tarihinde mülga gümrük emânet ve müdiriyyetleriyle duhân nezâret ve memlaha müdiriyyetlerine ve rüşûm-ı harir emânetine ta'mîmen iş'âr ve tarih-i mezkûre kadar böyle evlat ve müteallikat ve tevâbi'den istihdâm kılınmış var ise derhal hizmetinden ihraç ile yerlerine diğer münâsiblerinin nasb ve ta'yini te'kid ve izbâr kılınmış idi. Rüşumat Nezâret ve emânetleriyle mülhakatı me'mûrlarından bazıları kemâ-kân müteallikat ve tevâbi'atını maiyyetlerinde ve dâire-i me'mûriyyetlerinde istihdâm eylemekte oldukları bu kere tahkik ve istihbâr olunmuş olduğundan bu husûsun nezâret ve emânetlere dahi te'kid ve iş'âr olunması ve bir de maiyyet me'mûru mâ-fevkinde bulunan amîrî tarafından vazife-i me'mûriyyetine ait olan tenbihâtı infâz ve icrâ'da bilâ-sebeb sahîh-i terahî ve kusur eder ise bir aylık maâşî mikdârı cezâ-yi nakdî alınması Ceza Kanûnname-i Hümâyûnu'nun 102. maddesi ahkâmından olduğundan bundan sonra Rüşumat nâzır ve müdür ve me'mûrlarından dâire-i me'mûriyyeti dahilinde evlat ve müteallikat ve tevâbi'atından birini istihdâm

edenleri bulunur ise o misillüler hakkında cezâ-yı mezkûrun tamamıyla icrâ'sı husûsunun dahi derc ve ilâve kılınması lâzım geleceği Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunmasıyla keyfiyyet bu kere dahi ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rûsûmat İdâreleri'nin mikdârına nisbetle 40 kû'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından müciblerle zikr olunan idârelere isrâ' ve mücibince iktizâsının icrâ'sı hakkında vesâyâ ve tefhimât-ı lâzîmenin ifâsıyla tahkikatından geri durulmayarak bâdema mezkûr idârelerin müdür ve me'mûrlarından bunun hilâfı hareket eden bulunur ise hakkında cezâ-yı mezkûrun icrâ'sıyla beraber keyfiyyeti bu cânibe tahrîre mübâderet ve taraf-ı behiyyelerinden müteallikat ve tevâbi'atın istihdâm olunduğunun vuku' takdîrinde dahi aynıyla bu muâmele ifâ olunacağından ona göre harekete himmet buyurmaları, fi 3 Cemâziyelâhir sene 1280 ve fi 2 Teşrînisânî sene 1279. (14 Kasım 1863)

22 Rûsûmat memurlarının kendi yakınlarını işe almalarının yasaklandığı, bu şekilde işe alınan kişilerin işten çıkartılması noktasında bu durumun nerelere uzanacağını bilinemediği, Rûsûmat Meclisince konunun değerlendirildiği, sonu nereye varırsa varsın bu durumdaki kişilerin işten çıkartılmasına karar verildiği, bu kişileri işe alanlar hakkında Ceza Kanûnu gereğince işlem yapıp bir maaş tutarı kadar para cezası kesilmesi.

Rûsûmat Me'mûrları maiyyetlerinde evlat ve müteallikat ve tevâbi'ini istihdâm eylemesi usûlen taht-ı memnû'iyette ise de bu usûlün müteallikat ve mensûbattan kimlere kadar şümûlü olacağı bilinemediğinden bahisle bu bâbda bazı rûsûmat nezâretlerinden vuku' bulan isti'lâm üzerine keyfiyyet Meclis-i Rûsûmat'a lede'l-havâle Rûsûmat Me'mûrları'nın evlat ve müteallikat ve tevâbi'lerinden hiçbir kimseyi maiyyetlerinde istihdâm eylememeleri husûsu (20) numaralı ve fi 22 Eylül sene 1278 (4 Ekim 1862) ve bunun hilâfı harekette bulunanlardan Ceza Kanûnname-i Hümâyûnu ahkâmına tevfiân bir aylık maaş mikdârı cezâ-yı nakdî alınacağı dahi (21) numaralı ve fi 2 Teşrînisânî sene 1279 (14 Kasım 1863) tarihinde ta'mîmen iş'âr kılınmış ve tarife hâcet olmadığı üzere işbu usûl Rûsûmat nâzır ve müdür ve me'mûrlarının gerek merkez me'mûriyyetlerinde ve gerek mülhakatlarında istihdâm olunacak o makule evlat ve müteallikat ve tevâbi'leri onlara mensûbiyetlerine istinat ile hüsn-i ifâ-yı vezaif-i me'mûriyyet ve hizmete sairleri kadar sa'y etmemek ve bir güne sù-i hâl ve hareketleri vukuunda dahi

onlar tarafından setr-i ayıpları cihetine gidilmek gibi hilâf-ı marazi hâlâtın men'-i vuku' garazına mebnî ihtiyâr ve ittihâz olunmuş ve uzaktan uzağa karâbeti bulunup da kendilerini vechen mine'l-vücuha iltizâm ve tashihe mahal görülemeyecek olanların bi't-tabi istisnasıyla kusur-ı akraba ve mensûbattan her kimler olur ise olsun mahzûr-ı mezkûrdan gayr-ı salim bulunanların maiyyet-i me'mûriyyetlerinde istihdâmlarına cevaz gösterilemeyeceği bedîhi ve memnû'iyete karşı harekete cesaret edenlerin dahi bâlâda muharrer tahrîrât-ı umûmiyye mücibince mücâzâtı tabii bulunmuş olduğundan buraları lâyıkıyla bilinerek ona göre ifâ-yı muâmele olunması husûsunun ta'mimen iş'arı meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair icâb edenlere bildirildiği misillü zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların mezkûr idârelerle irsâliyle ona göre icrâ-yı muâmeleye himmet buyurulması, fi 19 Cemâziyelâhir sene 1293 ve fi 29 Haziran sene 1292. (11 Temmuz 1876)

23 Düyûn-ı Umumiyye çalışanların kendi akraba ve yakınlarını işe almaları yasaklanmış olmasına rağmen bazı kişilerin yardımcı eleman tarzında adam almaya devam ettikleri, gerek büro işlerinde gerekse yardımcı eleman niteliğindeki işlerde çalıştırılmak üzere hiçbir şekilde eleman alınmaması, eleman alanların cezalandırılması.

Rûsûmat Me'mûrları me'mûriyyetleri dahilinde yani gerek merkezde ve gerek mülhakatta olsun maiyyetlerinde evlat ve müteallikat ve tevâbi'atını istihdâm eyledikleri hâlde bunlar karâbet ve nisbet-i mahsûsalarına iğtirâren ifâ-yı vezaif-i me'mûriyyete sairleri misillü tamamıyla dikkat etmeyecekleri mülâhazadan bâid olmamasına ve içlerinden bir güne sû-i hareketleri vukua gelenlerin dahi hasbel-taalluk metbû' tarafından harekât-ı vakıalarının setri umûr-ı tabiyeden bulunmasına mebnî hiçbir me'mûrun dâire-i me'mûriyyetinde evlat ve akraba ve tevâbi'ini istihdâm eylemesi Rûsûmat'ça bundan mukaddem taht-ı memnû'iyete alınarak buna mugayir harekette bulunanların ber-mücib-i kanûn mes'ul tutulması Rûsûmat Emânet-i Celîlesi'nden meb'ûs muharrerât-ı adide-i umûmiyye ile usûl ittihâz kılınmış iken bazı taraflarca bu memnû'iyetin maiyyet ketebesine şümûlû olamayacağına zehâb olduğu anlaşıp halbuki ketebe-i rûsûmiyye kayd ve tezkere tahrîri ve mikdâr-ı rûsûmun hesâbâtı gibi muâmelât-ı nakdiyye ile meşgul bulundukları cihetle bunların memnû'iyet-i mebhûseden istisnası râbîta-i karâbetle sû-i isti'mâlât vukuunu teshil edecek sûrette beyinlerinde ittihat husûlünü istilzâm edeceğinden ve maiyyette istihdâmı memnû' olan

akarıb-i peder ve evlat ve birader ve kayınpeder ve damat ve kayınbirader ve amca ve enişte ve dayı ve yeğen gibi müteallikattan ibâret bulunduğundan bunların gerek maiyyet kitâbetinde olsun ve gerek dahil-i dâire-i me'mûriyyetlerinde sair işlerde bulunsun adem-i istihdâmıyla bu bâbda Rûsumat'ça kadimen müesses ve mer'i olan memnû'iyetin idame-i creyânı husûsunun ta'mimen te'kid ve ihtârı lâzım gelmiş ve işbu tahrîrâtımızın nüsha-ı matbû'asından nezâret-i vâlâları dahilinde vaki idârelerin adedine nisbetle 40 kır'ası leffen firistâde kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isaliyle her tarafta mücibince iktizâsının ifâsına himmet buyurulması, fi 3 Cemâziyelevvel sene 1298 ve fi 21 Mart sene 1297. (2 Nisan 1881)

- 24** Bir başka yerde resmi memur olarak görev yapan bazı kişilerin aynı zamanda Rûsumat ve Memlaha idarelerinde de memur olarak çalıştığı yönünde ihbarlar alındığı, bu türden kişileri işe alan nazır, müdür veya memurların sorumlu tutulup ceza olarak birer maaşlarının kesilmesi, üzerinde başka memuriyet olan kişilerin Rûsumat idarelerinde kesinlikle istihdam edilmemesi, üzerindeki diğer memuriyeti bırakıp Rûsumat idarelerinde çalışmayı kabul etmeyenlerin Rûsumat idareleri ile ilişkisinin derhal kesilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 8 Safer sene 1280 (25 Temmuz 1863) ve fi 29 Şevvâl sene 1284 (23 Şubat 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyelerin hükmü bu tahrîrât-ı umûmiyyeye geçmiş olduğundan zikr olunan tahrîrât-ı umûmiyyeler bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Uhdesinde kaza müdirlüğü veyahut nüfus mukayyitliği ve tapu kitâbeti ve bunlara mümâsil mülkiyece me'mûriyyetler var iken Rûsumat ve Memlaha İdâreleri'nde dahi müstahdem adamlar olduğu hâlde mülkiye me'mûriyyetinden istifa ile kendilerinin yalnız Rûsumat me'mûriyyetine hasr ve kasrı ve kabûl etmeyenler olur ise Rûsumat me'mûriyyetinden bil-ihrac yerlerine diğer münâsiblerinin ta'yin ve nasbı fi 8 Safer sene 1280 (25 Temmuz 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile izbâr ve fi 29 Şevvâl sene 1284 (23 Şubat 1868) tarihinde te'kid ve ihtâr olunmuş olduğu hâlde el-yevm uhdesinde sair me'mûriyyet var iken Rûsumat İdâreleri'nde müstahdem me'mûr ve hademe zuhûr etmekte ve bunun önü alınamayıp el-hâletü hâzihi böyle vuku' karâr-ı mezkûre mugayir hareket edenler hakkında bir muâmele-i cebriyenin gösterilmemiş olmasından neş'et eylemekte olduğundan külliyyen önü kestirilmesi zımnında bâdema me'mûrîn ve hademe-i rûsumiyyeden uhdesinde diğer me'mûriyyet olanlar tahkik kılındığı hâlde bunları nâzır ve

müdür ve me'mûrlardan her kimler intihâb ve istihdâm etmiş ise mücâzâten bir aylık maâşları alınıp îrâd kayd olunması bâ-tezkere-i muhibbi Bâb-ı-âliye arz ve iş'âr olunmuş olduğundan bu kere tezkere-i mukaddeme zeyline fi 11 Cemâziyelevvel sene 1285 (30 Ağustos 1868) tarihiyle şeref-tastir buyurulmuş olan cevab-ı samî-i cenâb-ı vekaletpenahide Rûsûmat İdâresi'ne müteallik olan me'mûriyyetler başka ve hidemât-ı mülkiye başka bir tarik olmasıyla böyle mesâlihi yekdigere mübayin iki me'mûriyyetin bir me'mûr uhdesinde ictimâ'ı vakıa iki işinde yolunda cereyân etmemesini mücib olacağına ve Kanûn-ı Ceza'nın 102. maddesinde maiyyet me'mûrları mâ-fevkinde bulunan amiri tarafından vazife-i me'mûriyyetine ait olan tenbihâtı infâz ve icrâ'da bilâ-sebeb sahîh-i terâhi ve kusur eder ise bir aylık maâşı mikdârı cezâ-yi nakdî ahzıyla mücâzât olunması münderic ve muharrer olup icrâ'sı talep olunan muâmele dahi mevcûd ve mer'î olan Ceza Kanûnnamesi'nde münderic ve musarrah bulunduğuna mebnî ba'de-zîn uhdesinde âher me'mûriyyet olanların Rûsûmat işlerinde istihdâmına mesâg gösterilmemesi ve bu kaideye münafî hareket eden me'mûrin-i rûsûmiyenin madde-i mezkûre hükmüne tevfikân bir aylığının tevkiyiyle îrâd kayd edilmesi ve şu kararın bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne yazılması Şura-yı Devlet Mülkiye Dâiresi'nden ifâde olunduğu beyân-ı alisiyle ber-vech-i muharrer ifâ-yı muktezası emir ve iş'âr buyurulmuş olmakla vusûl-ı tahrîrâtımızda her bir nezâret dâiresinde kâin olan İdâreler yoklanıp ber-vech-i muharrer uhdesinde iki me'mûriyyet bulunan büyük ve küçük rûsûmat-ı me'mûrin ve ketebe ve saire olduğu hâlde diğer me'mûriyyetten istifa ile kendilerinin yalnız Rûsûmat me'mûriyyetine hasr ve kasrı ve kabûl etmeyenler olur ise Rûsûmat me'mûriyyetinden bi'l-ihraç yerlerine diğer münâsiblerinin ta'yin ve nasbıyla keyfiyyetin bu tarafa bildirilmesi ve bâdema dahi vesâyâ-yı meşrûha dâiresinin haricinde hareket edenlerin ber-mantuk-ı irâde-i aliyye bir aylık maâşlarının cezâ-yi nakdî olarak tevkif ile îrâd kayd olunacağı bilinip herkes tarafından ifâ-yı vazife-i me'mûriyyete ona göre dikkat olunması hususunun ta'mimen ve te'kidten izbârî lüzûmu bi'l-havâle Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak o vechile keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı halisinin zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rûsûmat müdirlik ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası matviyen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara isrâ' ve vesâyâ-yı mukteziye derc ve imlâ' ile mücibince iktizâsının icrâ'sına ale-d-devâm i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 25 Cemâziyelevvel Sene 1285 ve fi 31 Ağustos sene 1284. (12 Eylül 1868)

25 Devlet memurlarının tasarruf ve harcama konularına dikkat etmesi gerekirken taşralarda bulunan Rûsumat memurlarından bazılarının dairelerinde görev yapan bazı kolcuları kendi özel hizmetlerinde uşak gibi kullandıkları yönünde ihbarlar alındığı, bu durumun derhal araştırılarak bu şekilde kolcu çalıştıran kişilerin tespit edilmesi, kolcuları kendi özel işlerinde kullananlardan kolculara ödenen maaşların ceza olarak kesilmesi ve görevlerine son verilmesi.

Kâffe me'mûr-ini Devlet-i Âliyye'nin her bir vakitte ve bâ-husûs cümlelerin ma'lûm ve müsellemin olduğu üzere Hazine-i Celîle'nin der-kâr olan halihazır ıcâbınca şu zamanda tasarrufât-ı kazîye-i matlubesine fevka'l-gayede ve pek ziyâde i'tinâ' ve dikkat ve sarf-ı nîrû ve mukadderet ve hilâf-ı saffet-i me'mûriyyet telef ve sirkatten tevki ve mücânebet eylemeleri farîza-i zimmet olduğu hâlde taşralarda bulunan Rûsumat Me'mûrları'ndan bazıları dahil-i idâresi olan dâirelerdeki muvazzaf kolcular uşak makamında hidemât-ı zatiyelerinde istihdâm eylemekte oldukları bu kere tahkik ve istihbâr olunmuş ve bu ise mezkûr kolcuların idârece hadd-i lüzûmundan zâid bulunmalarından neş'et ederek Hazine-i Celîle'ye mazarrat ve hasar tertibi emr-i bedidâr bulunmuş olduğuna ve bu hâl hiçbir vakitte kabûl ve tecciz olunur mevâddan olmayıp mütecâsîrlerinin giriftâr-ı pençe-i mes'uliyet ve itab edilmesi lâzîmeden olarak bunun için buraca hemîşe tahkikat ve tecessüâtın geri durulmayacağına binâen şu tahrîrât-ı halisinin vusûlünde zir-i nezâretlerinde bulunan İdâreler müdür ve me'mûrları hakkında hafîyy ü celi ve gayet etraflı tahkikat icrâ'sıyla böyle kolcuları hizmet-i zatiyelerinde istihdâm etmekte olanlar her kimler ise tebeyyün ettirildikten ve Hazine-i Celîle'yi beyhûde maâş îtasıyla izrâr etmiş olduklarından dolayı hizmet-i zatiyelerinde ne kadar müddet ne mikdâr kolcu istihdâm etmişler ise mahsûs olan maaşlarının taraflarından tazmîn olunduktan sonra bunların hangi me'mûrlar olduğunun ve haklarında olunacak muâmele ve icrâ'at neticesinin derciyle beraber bu tarafa bildirilmesi ve mezkûr kolculara yol verilip maaşlarının terkin edilmesi ba'de-zîn herhangi müdür ve me'mûr böyle hidemât-ı zatiyesinde kolcu kullanır ise o makule kolcuların istihdâm kılındıkları müddet-i maaşâtı bâdî ve mütecâsîrlerinden tazmîn istihdâm olunduktan başka me'mûriyyetlerinden tard ve te'bîd edilmesi ve kolculara ruhsat verilmesi lâzım geleceğinin ta'mîmen bil-cümle nezâretlere tavsiye ve iş'ârı Meclis-i Rûsumat'dan ifâde olunmuş ve keyfiyyet o vechile nezâretlere iş'âr ve işbu tahrîrât-ı halisinin nezâret-i vâlâlarında kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kîr'a nûsah-ı

matbû'ası matviyyen tesyâr kılınmış olduğundan vusûlünde ber-minvâl-i muharrer icrâ-yı icâbiyla netice-i icrâ'atın iş'ârına ve nüsha-ı mezbûrenin bâ-mu'cib zikr olunan idârelere irsâliyle keyfiyyetin i'lân ve ifhamına himmet buyurmaları, fi 19 Rebiülevvel sene 1283 ve fi 19 Temmuz sene 1282. (31 Temmuz 1866)

- 26** | İdarelerde görev yapan kolcuların asıl görevi; kaçakçılığın engellenmesi, ele geçirilen kaçak mal ve kaçakçıların idarelere teslimi, posta teşkilatı olmayan yerlerde evrak ve yazışmalar ile toplanan vergi hasılatlarının taşınmasını kontrol etmek ve geceleri Rûsumat idarelerinde nöbet tutmak olduğu halde, bazı idarelerde kolcuların özel işlerde kullanıldığı, kolcuların asli görevlerini dahi yerine getirmekten kaçındıkları, Rûsumat işleri dışında kalan özel işlerin hiçbir şekilde kolculara yaptırılmaması, görevlerini yapan kolcuların ödüllendirilmesi, yapmayanların cezalandırılması.

İdarelerimizde müstahdem kolcuların vezaif-i asliyesi kaçığın men'i için geşt ü güzâr ile tuttukları kaçakları idârelerimize teslim ve posta olmayan mahallerde evrâk ve hâsılatı nakl ve tevsil ile sevkıyatı muhâfaza etmekten ve geceleri dahi idâre mahallerinde nöbet beklemekten ibâret bulunduğu ve-l-hâsıl emr-i muhâfaza-i İdârenin vesait-i icrâ'iyesi oldukları hâlde bazı idârelerimizde bunlar me'mûrların husûsî işlerinde kullanılmakta ve artık tezevvlüğe ve maâşını alıp boş oturmaya alışarak ve barakalarından dışarıya çıkmaya bile üşenerek vezaif-i müterettibelerini icrâ'da tekâsül etmekte ve bazılarının dahi ifâ-yı vazifeleri emrinde tesâdüf ettikleri müşkilât ve hakarete karşı idârelerimiz me'mûrları tarafından sahâbet ve muâvenet-i lâzımeye mahzar olamamakta oldukları istihbâr kılınmış ve kolcuların böyle husûsat ve hidemât-ı zatiyede kullanılması ve bu mülâbese ile vezaifini ifâda teseyyüb ve tekâsülleri inzibat-ı umûra ve siyemmâ menâfi'i İdâreye iras hâlel ederek kendilerinden memul ve muntazır olan faide görülmedikten başka adem-i takayyüdları yüzünden mazarrat görüleceği cihetle şu hal-i gayr-i câiz ve ifâ-yı vazifede dūçâr-ı hakaret ve sū-i muâmelât olanların dahi himayet edilmemesi şiar-ı insaniyete mugayir olduktan başka bu sūret-i haysiyetlerine dokunarak ve ye's ve füturlarına bâdi olarak bil'âhire kendilerinden iş beklenilmemek gibi bir netice-i mazarrayı intac etmesi dahi melhûz bulunmuş olmakla bâdema bunlara me'mûr-in-i idâre taraflarından husûsî iş gördürülmesinin kat'iyyen men'iyile beraber vezaif-i mûtahtimleri lâykıyla bil'-ifa emr-i muhâfaza ve inzibata kemâl-i dikkat olunarak ve nezâret-i mütevaliye tahtında

bulundurularak içlerinde hüsn-i hizmet îfâ edenler mükâfât ve aksi takdirinde mücâzât göreceklerinin tefhîmi ve fevkalâde hüsn-i hizmet edenlerin istihsâl-i mesruriyeti zımnında her sene nihâyetinde keyfiyeti bi't-tasrîh esâmisini mübeyyin bir defterin tanzîmiyle bu tarafa isbâl kılınması ve îfâ-yı vazifede bunların hedef-i hakaret olmayarak me'mûrin-i idâre taraflarından lâıyk-ı vechiyle mahzar-ı himaye olmaları esbâbının istikmâline sarf-ı gayret edilmesi keyfiyeti ta'mimen iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 50 kır'ası başkaca postaya tevdiyen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla her tarafta ona göre harekete dikkat ve i'tinâ' kılınması ve gerek nezâret-i behiyyelerinde ve gerek mülhakat idârelerinde müstahdem kolcuların cümlesine işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizden ma'lûmât îtâsıyla beraber her kim bunun ahkâm-ı mûndericesi hilâfına hareket edecek olur ise mes'ul ve muhatap tutulacağını bilinip ona göre hareket edilmesi, fi 5 Ramazan sene 1302 ve fi 6 Haziran sene 1301. (18 Haziran 1885)

27 Gümrük ve Memlahalar ile Duhân idarelerinde işe alınacak kişilerin en iyi şekilde okur yazar olmasına dikkat edilmesi, sandık eminlerinin kendi defterlerini yevmiye defterleriyle karşılaştırmaya yetecek derecede Türkçe okur yazar olmaları, kolculardan bazılarının yazması olmasa da en azından borç tezkerelerini okuyabilecek durumda olması, müdür, memur ve sandık eminlerinden okuyup yazması olmayanların derhal görev yerlerinin değiştirilmesi, kolcu ve hademe kadrolarına yabancı ülke vatandaşı hiç kimsenin alınmaması, bu kişilerin Rûsumat çalışanlarına kefaletlerinin dahi kabul edilmemesi.

Gümrük ve memlahalarda ve Duhân İdâresi'nde gerek merkezde ve gerek mülhakatta istihdâm olunacak me'mûrinin oldukça okur-yazar takımdan olmaları ve ale'l-husûs sandık eminlerinin kendi defterlerini yevmiye defterleriyle mukabeleye muktedir olacak mertebede Türkçe okuyup-yazma bilmeleri ehemm olup istihdâm olunacak kolculardan bazılarının yazması olmaz ise de bunların cümlesinin hiç olmaz ise edâ' tezkerelerini okuyabilecek kadar okur olmaları hüsn-i idâre ve inzibatı müstelzim olacağından müdür ve me'mûrlar ile sandık eminleri misillû rüesâ içlerinde okuyup yazması olmayanlar var ise sonra bir sakametleri vukuunda okuyup yazmaları olmadığını beyân-ı ıtzarlarına mahal kalmamak için bu makûlelerin derhal tebdîliyle kolcu misillû hademenin dahi hâl vuku' buldukça yerlerine konulacakların oldukça okuması olan takımdan intihâb ve istihdâmı ve tebea-ı

ecnebiyeden hiç bir kimsenin kullanılmaması ve bunların kefâleti dahi kabûl olunmaması bu kere bil-cümle gümrük ümenasıyla duhân nâzır ve memlaha müdürlerine ta'mimen bildirilmiş olmakla zat-ı şerifleri dahi ber minvâl-i muharrer icrâ-yı icâbiyla hilâf-ı hâl ve hareket vukua gelmemesine i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 5 Muharrem sene 1279 ve fi 20 Haziran sene 1278. (2 Temmuz 1862)

28 | Tüm Gümrük, Duhân, Memlaha ve Harir idarelerinde istihdam edilecek müdür ve memurlar ile sandık eminlerinin Türkçe okur-yazar olması, Türkçe okuyup yazması olmayanların değiştirilerek yerlerine okur yazar elemanlar alınması, Türkçe okuyup-yazma bilmeyen kişilerin istihdam edilmesi durumunda bunları işe alan müdür, emin veya nazırların sorumlu tutulacağı idarelere yazı ile bildirilmiş olmasına rağmen bazı idarelerde halen okuma yazma bilmeyen memur ve sandık eminlerinin çalıştırıldığı, bu kararı uygulamayan müdür, emin ve nazırlardan okuma yazma bilmeyen kişilerin sebep olacağı zarar ve ziyanın talep ve tahsil edilmesi, idarelerde çalışan kişilerin Türkçe bilip bilmediklerinin araştırılması, Türkçe okuyup yazma bilmeyen müdür, memur ve sandık emini kalmaması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 2 Muharrem sene 1283 (17 Mayıs 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü bu tahrîrât-ı umûmiyyeye geçmiş olduğundan zikr olunan tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Bil-cümle gümrük ve duhân ve memlaha ve resm-i mirî ve harir idârelerinde istihdâm olunacak müdür ve me'mûrlar ile sandık ümenasının Türkçe okur-yazar takımdan olması öteden beri usûl-i müttehize icâbından olup bunların içlerinde Türkçe okuyup yazması olmayanlar olduğu hâlde o makulelerin hemen tebdiliyle cümleten okur-yazar takımdan bulundurulmasına i'tinâ' kılınması ve bâdema bunlardan yine böyle Türkçe okuyup-yazmak bilmeyenler istihdâm olunduğu tebeyyün eder ise intihâb eden müdür veya emin veya nazırın mes'ul tutulacakları mukarrer olduğundan ona göre hareket olunması fi 2 Muharrem sene 1283 (17 Mayıs 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile ta'mimen tavsiye ve te'kid olunmuştu. Bazı idârelerde hilâf-ı usûl okuyup-yazmak bilmeyen me'mûr ve sandık emini kullanılmakta ve bunların bir sekametleri zuhûrunda inde'l-istintâk okuyup-yazmak bilmediklerini serd ile itizar eylemekte oldukları bazı taraftan vaki olan işârattan anlaşılıp mukaddem ve muahhar vuku' bulan işârât ve te'kidât

üzerine yine öyle okuyup-yazmak bilmeyenlerin kullanılması müdür ve emin ve nuzzâr-ı mûmâûnileyhimin bu maddeyi mühimsememelerinden neş'et edip çünkü zir-i idârelerinde bulunan me'mûrîn-i rûsûmiyyenin intihâb ve ta'yinleri kendi taraflarından vaki olduğundan bir me'mûrun veya müdürün veyahut sandık emininin vuku-ı azlinde yerine intihâb ve nasbolunan halefinin Türkçe okuyup yazması olup olmadığını tahkik ile ona göre muktezasını ifâ eylemeleri lâzım gelir iken bu vazifeyi yerine getirmemelerinden dolayı müdür ve emin ve nuzzâr-ı mûmâ-ileyhümün mes'ul tutulmalarıyla beraber zuhûr edecek sekametten dolayı mirice görünen zarar ve ziyanın dahi kendilerinden tazmini tabiat-ı maslahat ica'bından olmaktan nâşi bâdema mezkûr vazifelere intihâb ve ta'yin kılınacakların Türkçe okuyup yazması olduğu bi't-tahkik tebeyyun etmedikçe me'mûriyyeti icrâ' edilmemesine i'tinâ' olunmasıyla beraber dahil-i dâireleri bulunan Rûsûmat İdâreleri'nde el-hâletü hâzihi müstahdem bulunanların dahi şimdiden müsâraaten tahkik edilerek içlerinde Türkçe okuyup yazması olmayanların hemen tebdiliyle cümlesini okur-yazar takımdan bulundurup artık bundan sonra Türkçe okuyup-yazmak bilmeyen müdür ve me'mûr ve sandık emini kalmaması ve işbu te'kid üzerine dahi yine Türkçe okuyup yazması olmayan müdür veya me'mûr veyahut sandık emini herhangi idârede bulunur ise o İdârenin bulunduğu nâzır veyahut emini bu bâbda cidden ve hakikaten mes'ul kılınacağı bil-cümle Rûsûmat Nâzırları ile harir emininin şimdiden ma'lûmları olup sonra bir güne itizarlarına mahal kalmamak üzere keyfiyyetin bu kere dahi bir kat daha te'kid ve ihtâr kılınması husûsunun ta'mimen iş'ârı lâzım geleceği Meclis-i Rûsûmat'da tezcckür ve ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair iktizâ' edenlere iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin zikr olunan müdiriyyetlere münâsib meâlde mücibler ile irsâliyle ber-vech-i meşrûh ifâ-yı muktezasıyla hilâfı bir güne hâl ve hareket vukua getirilmemesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 22 Safer sene 1283 ve fi 23 Haziran sene 1282. (5 Temmuz 1866)

29 Yıllık geliri 150,000 kuruş ve daha aşağı olan Rûsûmat müdürlük ve memurlukları ile Memlaha memurluklarında sandık emini istihdam edilmemesi, bu görevin müdür ve memurlara ilave görev olarak verilmesi, bu durumdaki idarelerde sandık eminliği kadrosunun lağv edilmesi.

Senevi 150.000 kuruş ve daha aşağı hâsılatı olan Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarında sandık emini istihdâmına lüzûm

olmayıp kuyûd-ı muhasebeye nazaran bu makule hâsılatı râdde-i mezkûreden dûn olanlardan bazılarının sandık emâneti işi müdür ve me'mûrlarına ilâve me'mûriyyet olarak tavsiye olunmakta ise de bazılarında el-hâletü hâzihi müstakil sandık eminleri kullanılmakta olduğu anlaşıldığından bunların dahi lağvıyla bu hizmetin müdür ve me'mûrlarına ilâve me'mûriyyet edilmesi tensib olunmuş ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan idârelerden bâlâ-yı tahrirâtta gösterilen idârelerin hâsılatı râdde-i mezkûreden dûn bulunmuş olduğundan vusûl-i tahrirât-ı muhibbiden itibaren bunların sandık emânetlerinin lağvıyla mahsûs olan ceman şu kadar kuruş maâşlarının hazine mânde edilmesi ve mezkûr emânetlerin lağvından sonra hâsılat-ı resmîyyeden gelecek akçelerin kabz ve sarfı ve irsâlatı zikr olunan idâre me'mûrları ma'rifetiyle cereyân edip ve sandık yevmiyesi bunlar tarafından tutulup her hâlde hesâbından kendileri mes'ul olduğundan işbu sandık emânetleri işinin ilâvesinden dolayı me'mûrin-i mûmâ-ileyhümün evvelki kefâletlerinin hükmü kalmayacağı cihetle bunlara derhal tecdîd-i kefâlet ettirilmesi ve sâlif-üz-zikr sandık emânetlerinin lağvıyla maâşlarının hazine mânde edildiği tarihin bu tarafa bildirilmesi husûsunun savb-ı vâlâlarına iş'ârı Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunmuş olmakla ber-minvâl-i muharrer icâbının icrâ' ve iş'ârına himmet buyurmaları, fi 19 Rebiülevvel sene 1286 ve fi 17 Haziran sene 1285. (29 Haziran 1869)

- 30** Rûsûm-ı Sitte idarelerinde memurlardan kolculara kadar fazla olan tüm elemanların işten çıkartılması, Genel Merkezden izin ve onay alınmadıkça yerlerine kesinlikle yeni memur alınmaması.

Telgraf

Rûsûm-ı Sitte İdâreleri'nde müstahdem me'mûrinden kolculara varıncaya kadar azli icâb edenlerin derhal işten el çektilirip fakat yerlerine buradan istizân ile cevap alınmadıkça kimse ta'yin olunmayıp vekaletle vazifeleri gördürülerek ve-l-hâsıl buradan cevaben iş'âr vaki olmadıkça hod-be-hod me'mûr ta'yin olunmaması, fi 28 Ramazan sene 1300 ve fi 21 Temmuz sene 1299. (2 Ağustos 1883)

- 31** Nezaretlerce işe alınan bazı memurların asalet onaylarının geciktiği, bu gecikmenin kimlerden kaynaklandığının araştırılması, bu konuda gereken tedbirlerin alınması.

Bazı nezâretlerde bu taraftan istizân olunacak asaletlerin vaktiyle bildirilmeyip birçok vakitler geçtikten sonra istizân olunmak gibi tehirat vukua getirilmekte ve bu ise teşviş-i kuyûd ile beraber ta'yin olunanların ahval-i sabıka ve

lâhikalarına vaktiyle ma'fûmât alınamamak gibi mahâziri müeddi olmaktadır. Bu hale sebebiyet eğer ki mülhakat müdiriyyetleri tarafından verilmekte ise nâzırlar susmayıp bunu yoluna koymak vazifeleri icâbından olduğu bedîhi olduğundan bâdema işbu asaletlerin istizânı maddesi geciktirilmeyip vaktiyle bu tarafa bildirilmek ve ona göre müdirler ile me'mûrlara vesâyâ ve tenbihât-ı lâzimeyi bi'l-icrâ' buna imtisâl etmeyenler vuku' anında mes'ul edilmek üzere iktizâ' eden tedabirin ittihâz kılınması hususunun ta'mimen iş'ârî lüzûmu Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak o vechile keyfiyyet sair icâb edenlere iş'âr kılınmış olduğundan işbu tahrîrât-ı halisinin zir-i nezâretlerinde kâin Rûsûmat müdirlik ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası matviyyen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin bunlara bâ-mu'cib isrâ' ve vesâyâ-yı mukteziye derc ve imlâ' ile hilâf-ı iş'âr-ı hâl ve hareket vukua gelmemesine takayyüd ve i'tinâ' buyurmaları, fi 11 Şaban sene 1284 ve fi 26 Teşrinisânî sene 1283. (8 Aralık 1867)

32

Bazı nezaretlerde yolsuzluk ve zimmet suçu işledikleri için görevden alınan bazı şahısların diğer bazı nezaretlere başvuruda bulunarak işe başladıkları, bu durumun önlenmesi amacıyla nezaretlerde istihdam edilecek kişiler hakkında daha önceden nerelerde çalıştıkları, kendilerinin ve babalarının isimleri ile nereli olduklarını içeren bir evrak düzenlenmesi, başvuru sahiplerine imzalatılan bu evrakın genel merkeze gönderilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûrinden alınması bildirilen eşkâl varakalarının mersûl numûnesi vechile tanzim ettirilmesi (33) numaralı ve fi 31 Mayıs sene 1300 (12 Haziran 1884) ve mezkûr eşkâl varakaları mündericâtının tasdik olunması dahi (34) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1300 (23 Şubat 1885) ve evrâk-ı mezkûreye me'mûrinin kefillerinin mahall-i ikameti ile sanatlarının gösterilmesi dahi (35) numaralı ve fi 14 Teşrinisânî sene 1300 (26 Kasım 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ile bildirilmiştir.

Bazı nezâretler müstahdeminden olup tebeyyün eden zimmet ve sair gûne töhmet ve kabahatlerine mebnî bâdema istihdâm olunmak üzere azil ve tebdil kılınanlar muahharen diğer nezâretlere mürâcaâtla istihsâl-i hizmet ve me'mûriyyete muvaffak olmakta olup bu hâl ise pek çok yolsuzluk ve fenalıkları intac edebileceği cihetle buna mahal kalmamak üzere bâdema her ne sebebe mebnî olur ise olsun azl ve tebdili iktizâ' eden me'mûrinin yerlerine intihâb ve ta'yin kılınacak olanların kendilerinin ve pederlerinin isimleri ve

derece-i sinleri ve şöhetleriyle şekil ve kıyafetleri ve nereli oldukları ve ondan evvel hangi me'mûriyyetlerde müstahdem olarak her birinden ne esbâba mebnî infisâl eyledikleri birer varakaya izahen terkim ve zeylleri kendilerine tahtim ettirilerek istizân-ı asalet muharrerâtına leffen bu tarafa gönderilmesi ve azl ve tebdil kılınanların dahi vaktiyle o işlere hîn-i ta'yîninde bu vechile kendilerinden varaka-i mahtûma alınıp gönderilmiş ise hangi numara ve tarihli şukka ile gönderildiğinin iş'ârıyla iktifâ' ve fakat evvelce gönderilmemiş ise onların dahi sevâbık-ı ahval ve keyfiyatının muharrerât-ı mezkûreye derc ve imlâ' olunması husûslarının usûl ittihâzı bi't-tensib keyfiyyet ta'mîmen Rûsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdiriyyetlerine iş'âr ve işbu tahrirâtımızın mülhakatınızın adedine nisbetle 40 kır'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle her tarafta mücibince hareket olunması esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 5 Muharrem sene 1301 ve fi 24 Teşrinievvel sene 1299. (5 Kasım 1883)

33 Taşralarda görev yapan memurların sicil dosyalarına daha önceden çalışmış oldukları yerlerde herhangi bir zimmetlerinin var olup olmadığını gösteren beraat-ı zimmet evraklarının konulması.

Taşrada müstahdem me'mûrin-i maliye ve öşriye ve rûsûmiyyenin sınıf-ı evvel ve sanisi taraflarından tanzim olunup mahallerinden bâ-muharrerât cânib-i hazineye isrâ' olunan terceme-i hâl varakalarına mûmâ-ileyhümün mesbûk olan me'mûriyyetlerinden berâat-ı zimmetlerini mübeyyin rabt eyledikleri mezâbit suver-i musaddakasının ekseri kaza ve livâ' mazbataları sûretleri olup bu makule mezâbit ale-l-usûl vilâyetlerden taht-ı tasdika alınmadıkça kaideten şâyân-ı kabûl ve itibar olamamasıyla iadesine lüzûm görünerek bu ise teksîr-i muâmeleyi daî ve sür'at-i tesviyesi taht-ı irâde-i seniyyede bulunan bir maddenin tehirine bâdî olacağından ba'de-zîn o misillü livâ' ve kazalardan verilmiş olan beraat zimmet-i mezâbitının mensûb olduğu lâyhaca tedkikatı bi'l-icrâ' taht-ı tasdika alındığı hâlde Meclis-i İdâre-i vilâyetten tezyil ve temhir veya oraca da müceddeden mazbatası tanzim olunarak terceme-i hâl varakasına rabt olunması ve yalnız kaza ve livâ' mezâbitı sûretlerinin gönderilmemesi husûsu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden şeref-varid olan fi 19 Mayıs sene 1300 (31 Mayıs 1884) tarihli tezkere-i aliyyede emir ve iş'âr buyurulmuş olduğundan idâremiz me'mûrları taraflarından dahi sicill-i ahvâle kayd için tanzim olunan terceme-i hâl varakalarına rabt olunacak berâat-ı zimmet mazbataları hakkında dahi ber-mücib-i iş'âr-ı alî ifâ-yı muâmele

olunması husûsunun ta'mimen iş'arı ve bir de (32) numaralı ve fi 24 Teşrinievvel sene 1299 (5 Kasım 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle ittihâz olunan usûle tevfiikân tebdilat vukuunda idârelerimizce yapılp gönderilen eşkâl varakası her taraftan başka yolda tanzim ve irsâl olunduğu cihetle bunların dahi bir sûret-i muttaride de olması için Nezâret-i Umûmiyye'ce bir numûnesi tanzim edilmiş olduğundan zikr olunan eşkâl varakalarının dahi bâdema her tarafça numûne-i mezkûre tevfiikân tanzim ve irsâl kılınması maddesinin dahi şu sırada ihtârı münâsib görünerek keyfiyyet sair Rûsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdiriyyetlerine bildirildiği misillü zir-i nezâret-i behiyyelerinde vaki idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin ve mezkûr eşkâl varakası numûnesinin 60 kît'a nûsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslîmen firistâde kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta müciblerince îfâ-yı muâmele olunması, fi 18 Şaban sene 1301 ve fi 31 Mayıs sene 1300. (12 Haziran 1884)

34 Yeni atanacak memurlar için memurun kendisince doldurulup imzalanacak olan eşkâl varakalarının altına memurun daha önce çalıştığı idareden ne için ayrıldığını izah eden bir açıklama notunun düşülmesi, bu açıklamanın doğruluğunu teyid etmek amacıyla sözkonusu evrakın nazır ve merkez müdürlerince uygunluk şerhi düşülerek imzalanması, atama evraklarının bu şekilde düzenlenerek genel merkeze gönderilmesi.

Tebeddül eden me'mûrinin yerlerine ta'yin olunacakların gönderilen numûneye tevfiikân birer eşkâl varakasının tanzim ve irsâli (33) numaralı ve fi 31 Mayıs sene 1300 (12 Haziran 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizin bir fıkrasında bildirilerek mezkûr varakalar şimdîye kadar o vechile vürûd etmekte ise de beyândan müstagnî olduğu vechile mezkûr varakaların celbinden murat ta'yin edeceğimiz me'mûrların eşkâliyle beraber mukaddemen bulundukları me'mûriyyetlerden sebeb-i infisâllerini bi-hakkın anlamak maddesi olup halbuki bunlar yalnız kendileri cânibinden yazılarak mühürlenmekte olduğu cihetle münderecatı makrûn-ı sıhhat ve hakikat olup olmadığı bilinmemekte olduğundan bâdema me'mûriyyete ta'yin olunacakların ber-sâbık tanzim ve tahtim edecekleri eşkâl varakaları zîrine eğer me'mûr mülhakat müdiriyyetlerince intihâb olunmuş ise yedlerindeki evrâk tamamıyla bi'l-mütâlaa mülhakat müdürleri eğer nezâret veya merkez müdiriyyetlerince ta'yin kılınmış ise nuzzâr ile merkez müdürleri taraflarından *"işbu varaka münderecatı*

me'mûrın yedinde mevcûd olup mütâlaa kılınan evrâka muvâfıktır" ibâresi dahi başkaca tahrîr ve tahtim kılınarak ondan sonra bu tarafa gönderilmesi ve bir de me'mûr tebdîli ve asalet istizânı hakkındaki muharrerâtın müfettiş veya muavinlerine tasdik ettirilmesi hakkındaki usûlün dahi ale-d-devâm muhâfaza kılınması hususunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelmiş ve bu sûret bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdiriyyetlerine bildirildiği gibi mülhakatınızın adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 40 kıt'ası dahi açıktan postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle her tarafta mücibince hareket olunması, fi 8 Cemâziyelevvel sene 1302 ve fi 11 Şubat 1300. (23 Şubat 1885)

35 Evrâкта sahtecilik veya yüz kızcırtıcı suç işleyen memurların yargılamalarının gıyaben yapılabileceği, memurlara ait kefalet senetlerine kefillerin isim ve adreslerinin yazılması, mahkemelere müracaat aşamasında memurların yanı sıra kefillere ait isim ve adres bilgilerinin de verilmesi.

Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'ndan bazılarının vuku' ihtilâsât ve sût-i muâmelâtından dolayı gerek bidâyeten ve gerek istinâfen ve temyizen icrâ'-yı muhâkemelerinde kendileri ve yahut kefilleri bizzat bulunamadıkları sûrette gıyaben icrâ'-yı muhâkemeleri hükm-i kanûn icâbından ise de muâmele-i gıyabiye cezası evvel emirde mahall-i ikametlerine celbnâme tahrîr ve irsâline mütevâfık olduğu hâlde küfelâdan bazılarının mahall-i ikamet ve sanatının bilinemeyerek müşkilât çekilmekte olduğundan bâdema me'mûrünün indet-ta'yin kefâlete rabt olunduğu sırada kefillerinin mahall-i ikamet ve sanatının kefâlet senedâtında ve defter-i mahsûsunda gösterilmesiyle beraber (33) numaralı ve fi 31 Mayıs sene 1300 (12 Haziran 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücibince tanzim olunacak eşkâl pusulasında dahi me'mûrünün mahall-i ikametleriyle birlikte kefillerinin dahi mahall-i ikamet ve sanatlarının başkaca derci usûl ittihâz edilerek bundan böyle mahâkime mürâcaât lâzım geldiğinde gerek me'mûrların ve gerek kefillerinin o vechile mahall-i ikametlerinin dahi bildirilmesi zımında keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdiriyyetlerine ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrâtımızın nüsah-ı matbû'asından 40 kıt'ası dahi başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olduğundan bunların birer mu'cible Mülhakat İdâreleri'ne bi'l-irsal bâdema her tarafta o vechile ifâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ ile beraber asalet istizânı zımında buraya gönderilecek eşkâl pusulalarında yine me'mûrünün vech-i meşrûh üzere mahall-i ikametlerinin ve küfelâsının mahall-i ikamet ve sanatlarının dahi gösterilmesi husûsuna himmet buyurmaları, fi 7

Safer sene 1302 ve fi 14 Teşrinisâni sene 1300. (26 Kasım 1884)

36 | Rûsûm-ı Sitte idarelerinde tutulacak bir deftere memurlarla ilgili her türlü bilginin (terfi, maaş artışı, azil vs.) düzenli olarak kaydedilmesi ve her üç ayda bir rapor halinde Genel Merkeze gönderilmesi.

Rûsûm-ı Sitte Me'mûrları terâcim-i ahvâlinin sûret-i muntazamada tescil için taşralarda bulunan bil-cümle Rûsûm-ı Sitte Nezâretleri ile her birinin mülhakatı nerelerden ibâret olduğunu mübeyyin birer kıt'a defterinin tanzim ve irsâl ve me'mûrîn-i mûmâ-ileyhüm terâcim ahvali evrâkından ikmâl-i nevâkısı zımında iade olunanlara tebdilen ve diğerlerine müceddeden birer terceme-i hâl varakası tanzim ettirilerek ve ta'limâtına tevfikân mülâhaza-i mukteziyye derc olunarak irsâl olunması ve me'mûrîn-i mûmâ-ileyhümden bir mahalden diğer mahalle nakl edilenlerin tarih-i nakl ve ta'yinleriyle mikdâr-ı maâşlarını ve bulundukları hizmet ve me'mûriyyette maâşlarına zam vuku' bulur ise kezâlik mikdâr ve tarihlerini ve azil olunanların tarih ve sebeb-i infisâllerini ve me'mûriyyetinden dolayı mes'uliyet ve muhâkeme tahtına alınanların muhâkemesi töhmet veya beraatten hangisini intac ettiğini ve vefayat ve vukuat-ı sairelerini mübeyyin beher üç ayda bir vukuat cetvelinin dahi bi't-tanzim gönderilmesi Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden şeref-varid olan iki kıt'a tezkere-i aliyyede iş'âr ve sûret-i muttaride de olmak üzere zikr olunan cetveller için komisyon-ı umûmice tertib ve tab' ettirilen numûneden bir nüshası tesyâr buyurulmuş ve işbu tahrîrâtımızla mezkûr numûnenin buraca ihraç ettirilen suver-i matbû'asının her birinden mülhakatların adedine nisbetle 40 kıt'ası başkaca postaya teslimen irsâl-i savb-ı vâlâları kılınmış olmakla bunların mülhakat-ı mezkûreye irsâliyle beraber nezâret-i behiyyeleri dahilinde işbu 1300 sene-i rumiyesi Nisan'ının ikisinden sonra (14 Nisan 1884) ibka edilen mülhakat için bir kıt'a defterin bi't-tanzim nezâret-i müşârünileyhaya gönderilmek üzere serian bu cânibe tesyâr kılınması ve nezâret-i behiyyelerinde el-yevm müstahdem bulunanların terâcim-i ahvâli evrâkından ikmâl-i nevâkısı zımında iade olunanların tebdilen ve diğerlerine müceddeden ikişer kıt'a terceme-i hâl varakası tanzim ettirilerek ve ta'limâtına tevfikân mülâhaza-i mukteziye derc olunarak İdâre-i Merkeziye'ye gönderilmesi ve ondan sonra dahi mezkûr numûne vechiyle her üç ayda bir kezâlik ikişer nüsha olarak vukuat cetveli tanzîmiyle irsâl olunması, fi 15 Cemâziyelâhir sene 1301 ve fi 31 Mart sene 1300. (12 Nisan 1884)

37 | Taşra Düyûn-ı Umumiye idareleri nezaret ve merkez

müdüriyetlerinde çalışan kişilere terceme-i hâl cüzdanı verilmesi, memurların maaş ve mükâfât bilgilerinin bu deftere işlenmesi.

Me'mûrünün intihâb ve terfî' ve azillerine müteallik evrâkın tedkiki için İdâre-i Merkeziyede müteşekkil komisyon karâr-nâmesi mevâdd-ı mûndericesini izahen yazılan (12) numaralı ve fî 7 Teşrinievvel sene 1305 (19 Ekim 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin bir fıkrasında gösterildiği vechile bil-cümle taşra Düvân-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerinde müstahdem me'mûrin ve ketebe ve sairenin ale-l-infirâd yedlerine verilecek terceme-i hâl cüzdanlarından nezâret-i behiyyelerine ait olarak şimdilik tehiyye edilen nüshaların tanzim olunan pusulalarıyla beraber irsâliyle bunların vusûlünde ashâbından evvel emirde pul semeni olarak üçer kuruş bi'l-ahz mezkûr cüzdanların kendilerine i'tâ' ve esmân-ı mezbûreninde başkaca başka bu tarafa isrâ' olunması ve bâdema vuku' bulacak tebdilâtın yani terakki-i me'mûriyyet ve zamm-ı maâş ve mükâfât ve yahut bil-akis tedennî veyahut tenzil-i maâş ve mücâzâtın mezkûr cüzdanların sahife-i yesarında olan vukuat hanesine taraf-ı vâlâlarından muhtasaran bi't-tahrîr o bâbda İdâre-i Merkeziye'den alınacak muharrerât tarih ve numarası dahi terkim ve mühr-i kebir ile tahtim edilerek (36) numaralı ve fî 31 Mart senâ 1300 (12 Nisan 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile mersûl numûneye tevfiikân o bâbda her üç ayda bir tanzim edilecek vukuat cetvelinin bu tarafa gönderilmesi husûslarının taraf-ı vâlâlarına tebliği sicill-i ahvâl me'mûru tarafından bâ-müzekkere ifâde olunmuş ve sâlif-üz-zikr cüzdanlar pusulalarıyla maan ve açıktan postaya teslimen gönderilmiş olduğundan bunların o vechile ashâbına tevzi' ve itasıyla istihsâl olunacak pul esmânının şimdiden gönderilmesi ve vukuat cetvelleri hakkında mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücibince hareket olunması, fî 7 Safer sene 1308 ve fî 10 Eylül sene 1306. (22 Eylül 1890)

38 | Kolcuların terceme-i hâl evrakı almasına gerek olmadığı.

İdâremiz me'mûrîn ve ketebe ve hademesinin li-eclî't-tescîl terâcim-i ahvâl evrâkının müddet-i muharrerresi zarfında ahz ve irsâli lüzûmu (36) numaralı ve fî 31 Mart sene 1300 (12 Nisan 1884) tarihi ile ta'mimen irsâl olunmuş olan tahrîrât-ı umûmiyyemizde beyân ve talep kılınmış idi. Evrâk-ı mezkûrenin mahallerince sūrât-i tanzim ve irsâline medâr-ı yesîr ve sühûlet olmak üzere bu madde hakkında muahharen komisyon ve şube-i mahsûsasına bi'l-müracaa kolcuların terceme-i hâl varakası tanzim ve i'tâ' etmelerine hâcet olmadığı karârlaştırılmış ve binâenaleyh merkûmundan evrâk-ı mezkûrenin

talep ve irsâl olunmaması lâzım gelmiş olmakla ona göre harekete dikkat ve kusur me'mûrîn evrâkının müsâraaten gönderilmesine i'tinâ' ve himmet olunması, fi 16 Cemâziyelâhîr sene 1303 ve fi 10 Mart sene 1302. (22 Mart 1886)

- 39** | Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde çalışan memurlardan kolculara kadar işten çıkartılması gereken kişilerin yerine Genel Merkezden izin ve onay alınmaksızın hiç kimsenin atanmaması, Rûsumat idarelerine atanacak müdür, başkatip, sandık eminlerinin nazırlar tarafından kefalete bağlanıp asaletlerinin Genel Merkez tarafından onaylanması, katip, kolcu ve hademelere ait kayıtların Nezaret merkezlerinde tutulup Genel Merkeze gönderilmemesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede "me'mûrînün sûret-i intihâb ve ta'yinleri" maddesine atfen gösterilen fi 7 Cemâziyelâhîr 1284 (6 Ekim 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye" hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûr ve müdürlerle bunların başkatip ve sandık eminleri ve nezâret başkatip ve sandık eminlerinden mâ-adâ ta'yîn olunacak ketebe ve kolcu ve hademe-i sairenin Emânet-i Celîleye mürâcaât etmeksizin nâzırların icrâ'ya murabhas bulunması gösterilmiş ise de Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde müstahdem bulunan me'mûrinden kolculara varıncaya kadar azli icâb edenler yerlerine Nezâret-i Umûmiyye'den kable'l-istizân ve cevap alınmazdan evvel hod-be-hod diğerlerinin ta'yîn olunmaması (30) numaralı ve fi 21 Temmuz sene 1299 (2 Ağustos 1883) tarihli telgraftâme-i umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Rûsumat İdâreleri'nde tebeddül vukuunda nasb olunacak Rûsumat müdür ve me'mûrlarıyla başkatip ve sandık eminlerinin nuzzâr taraflarından bi'l-intihâb kavi kefile rabtıyla asaletleri bu taraftan istizân olunup bunlardan mâ-adâ katip ve mubassır ve kolcu ve bunlara mümâsil hademenin yalnız Merkez-i Nezârette kuyûdunun tashîhiyle iktifâ' olunarak bu cânibe inhâ'sından sarf-ı nazar olunması ve fakat bu misillü hademenin istihdâmından istignâ' hasıl olmak ve yahut vazifesi diğer vazife ile birleştirilmek gibi maâşlarınca tenkisat icrâ'sı halinde buraca kayd ve tashîh olunmak için keyfiyetlerinin iş'âr ve bir de hademe-i merkûmeden uygunsuzlukları zuhûr edenlerin usûlü vecihle bi'l-istintâk sûret-i mükemmelede ahval-i mütebeyyinelerinin bu tarafa izbânyla istintâknamelerinin tesyâr kılınması ve teferîat-ı sairesi fi 7 Cemâziyelâhîr sene 1284 (6 Ekim 1867) tarihli "meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi" ile

bildirilmiş ise de işbu intihâb ve kefâlet maddesinin bir sûreti muttaride ve sehliyeye rabtına lüzûm görünmüş olduğundan keyfiyyet meclis-i rûsûmat'da lede'l-mûtâlaa;

- a) Me'mûrlar ile bunların başkatip ve sandık eminleri müdürler ma'rifetiyle bi'l-intihâb kavî kefâlete bâde'rabt nezârete bildirilip nezâret bunları tasdik ettiği hâlde emânet-i halîsiye inhâ' ile asaletlerini istizân etmiş ve içlerinden bazısını tasdik etmediği takdirde nezâret kendi tarafından münâsibini ta'yin etmeye me'zûn olup o hâlde bunların kefâlete rabtı maddesi dahi kendi tarafına ait olması ve böyle kendi tarafından ta'yini tensib olanların dahi taraf-ı muhibbiye bi'l-inha asaletini istizân eylemesi,
- b) Me'mûriyyetlerde bulunan ketebe ve kolcu ve kantarcı ve hademe-i saire me'mûrlar ma'rifetiyle bi'l-intihâb kavî kefâlete bâde'rabt müdiriyyete bildirilip müdiriyyet dahi bunları tasdik ettiği hâlde nezârete inhâ' ile asaletlerini istizân etmesi ve içlerinden bazısını tasdik etmediği takdirde müdiriyyet kendi tarafından münâsibini temin etmeye me'zûn olup o hâlde bunların kefâletine rabtı maddesi dahi kendi tarafına ait olması ve böyle kendi tarafından ta'yini tensib olunanları dahi nezâret-i mûmâileyhümaye bi'l-inha asaletini istizân eylemesi *"ve nezâret bu makulenin asaletini buraya mürâcaât etmeksizin icrâ'ya murahhas bulunması"*,
- c) Müdürler ile bunların başkatip ve sandık eminleri nâzırlar ma'rifetiyle bi'l-intihâb kavî kefâlete bâde'rabt bu tarafa bildirilip asaletleri istizân edilmesi ve icâbı halinde emânet-i hâlîsi buradan münâsibini ta'yin etmeye muktedir olup o hâlde bunların kefâletle rabtı maddesi bu taraftan icrâ' olunması,
- d) Müdiriyyetlerde olan ketebe ve kolcu ve kantarcı ve hademe-i saire müdürler ma'rifetiyle bi'l-intihâb kavî kefâlete bâde'rabt nezârete bildirilip asaletleri istizân edilmesi ve icâb-ı hâlde nezâret-i mûmâileyha kendi tarafından münâsibini ta'yin etmeye me'zûn olup o hâlde bunların kefâlete rabtı maddesi dahi kendi tarafına ait olması *"ve nezâretler bu makulenin asaletini bu cânibe mürâcaât etmeksizin icrâ'ya murahhas bulunması"*,
- e) Nezâret baş katibi ve muavin ve sandık emini ve ketebe ve hademe-i saire nâzırlar ma'rifetiyle bi'l-intihâb kavî kefâlete bâde'rabt fakat başkatip ve muavin ve sandık emini için emânet-i hâlîsiye bildirilip asaletleri istizân olunması *"vesairlerin asaletini nâzırlar bu tarafa"*

mürâcaât etmeksizin icrâ'ya murahhas bulunması" ve emânet-i muhibbi icâb ettiği hâlde başkatip ile muavin ve sandık emini ve saireyi bu taraftan ta'yin etmeye muktedir olup o hâlde bunların kefâlete rabtı maddesi bu taraftan icrâ' olunması ve ale-l-umûm azil ve tebdil olunacak olanlar gerek asaletleri bu tarafa istizân olunacak ve gerek olunmayacak takımdan olsun hizmet ve me'mûriyyetlerinden azil ve ihraçları ya kendilerinin tahrîren vuku-ı istifalarına ve yahut bi'l-istintâk kabahatlerinin tahkikine mutevakkıf olduğundan bunun hilâfına hareketle bir kimsenin bi-gayr-i hakkın azil olunduğu buraca muahharen tahakkuk eder ise mücibince boşta kaldığı müddetçe maâşının tazmîn ettirilmesiyle beraber sebep olanlar mes'ul tutulacağı cihetle böyle mugayir-i usûl evzâ'dan ittikâ' olunmak *"ve bu taraftan asaletlerinin istizânı icâb etmeyenlerinin"* haleflerinin birinin zimmet ve sirkat ve sair türlü irtikâbatı ve yahut kanûnen mücâzâtı müstelzim bir gûne başka sû-i hareketi zuhûrunda ve yahut bi-l-icâb vazifelerinin ilgası ve yahut diğer vazife ile birleştirilmesi ve yahut maâşlarının taklîl kılınması icâb eylediğinde keyfiyyetleri me'mûrluklardan müdirlüklere ve müdirlüklerden nezâretlere ve nezâretlerden emânet-i hâlisiye iş'âr ve zimmet ve irtikâbatı ve mücâzât-ı kanûniyeyi müstelzim olan sair türlü hareketi zuhûr edenlerin usûlû üzere tutulacak istintâknameleri tesyâr kılınmak gibi ve daha nice sair gûne evvel ve ahir tesyâr kılınan muharrerât-ı umûmiyye-i halisanemiz ile müttehiz ve mukarrer olan usûl ve kaide ve nizâmlar kemâ-kân baki ve mer'î olduğundan işbu intihâb ve kefâlet maddelerinin vech-i meşrûh üzere kaide-i cedide altına alınmasından dolayı onların ahkâmına zerrece halel terettüb ettirilmeyip evvelki gibi tamamen icrâ'larına dikkat ve ihtimâm kılınması husûslarının ta'minen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rûsûmat ve memlaha me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible bunlara isrâ' ve iktizâ' eden tefhimât ve vesâyânın dahi derc ve imlâ'sıyla her tarafta vech-i meşrûh üzere ifâ-yı iktizâsı hakkında vesail-i mukteziyenin istihsâline himmet buyurmaları, fi 25 Recep sene 1284 ve fi 10 Teşrînisânî sene 1283. (22 Kasım 1867)

40 | Memur ve müstahdemlerin atanması sırasında beceri ve yeteneklerine dikkat edilmesi gerektiği halde bazı yerlerde bu

kurala riayet edilmediği, memur alımları sırasında bazı belgelerin Genel Merkeze eksik gönderildiği.

Me'mûrîn ve sair müstahdeminin erbâb-ı liyâkat ve istikametten olmak üzere intihâbları lâzîmeden olduğu ve sûret-i intihâb ve inhâ' hakkında mülhakata defaâtle tenbihât ve ihtârât vuku' bulduğu hâlde yine bazı mahallerde intihâbat o bâbda mükerreren vuku' bulan îşârât ve tenbihât hilâfında cereyân etmekte ve bi-l-hâssa evrâk-ı lâzime izahat-ı matlubeyi cem' olmayarak gönderilmekte olduğu görülmekle son defa olarak ber-vech-i âti bazı vesâyâ icrâ'sına lüzûm görülmüştür. Şöyle ki;

- a) Me'mûrînin sûret-i intihâb ve ta'yinine dair mukaddem ve muahhar tastîr ve tesyîr olunan (32) numaralı ve fi 24 Teşrinievvel sene 1299 (5 Kasım 1883) ve (42) numaralı ve fi 31 Kânunuevvel sene 1299 (12 Ocak 1884) ve (35) numaralı ve fi 14 Teşrinisânî sene 1300 (26 Kasım 1884) ve (34) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1300 (23 Şubat 1885) ve (9) numaralı ve fi 17 Şubat sene 1301 (1 Mart 1886) ve (44) numaralı ve fi 14 Nisan sene 1304 (26 Nisan 1888) tarihli muharrerât-ı umûmiyye bir kere daha ve kemâl-i dikkatle mütâlaa ve tedkik olunarak ta'yîn olunacak me'mûr için ale-l-usûl tanzîm kılınacak varakaya eşkâl ve kıyafet ve isim ve şöhret ve küfelânın kezâlik isim ve şöhret ve mahall-i ikameti yazıldıktan ve şimdiye kadar hiçbir me'mûriyyette bulunmamış ise yedinden senet ahz olunduğu ve bulunmuş ise evrâk-ı müsbitesi bade't-tedkik hangi me'mûriyyetlerde bulunduğu sırasıyla gösterilip hizalarına bunlardan sebeb-i infisâli ber-vech-i izah derc edildikten ve mani-i istihdâm bir hali olmadığı kat'iyen anlaşıldıktan sonra kendisinin şerh ve mührü bulunan mahallin zirine *"İşbu varaka mündericâtı mûmâileyhin yedinde mevcûd olup mütâlaa kılınan evrâka muvâfıktır"* veya *"mûmâileyhin hizmet-i devlette istihdâm olunmadığı tahkik etmekle yedinden alınan senet leffen gönderilmiştir"* ibâreleri yazılarak o me'mûru intihâb eden me'mûrlar tarafından temhîr olunmakla beraber nezâret ve merkez müdüriyyetlerince dahi bade't-tedkik sıhhati mübeyyin ettirilerek tasdik edildikten sonra evrâk-ı lâzîmenin mükemmelen irsâli ve mamafih mukaddema me'mûriyyetlerinden infisâl edip de yeniden me'mûriyyet teklif olunanların esbâb-ı infisâlleriyle yeniden istihdâmlarına görülen lüzûm ve mecbûriyet esbâb-ı mücibesinin ve mülâzımından intihâb olunacakların müddet-i devamlarıyla hâl ve derece-i iktidârlarının her hâlde inhâ'lara dahi sarâhaten derc olunması.

- b) Becayaşleri istenilen müdür ve me'mûr ve müstahdem-i sairenin yerlerinden oynatılması fazla-yı vâridâta muvaffak olmalarından nâşi ise hangi vâridâtın ne gibi esbâba mebnî tezâyüd edildiğinin ve bunda me'mûrların ne yolda hizmet ve gayretleri müşâhede edildiğinin ve evvelce bulundukları me'mûriyyetlerden terakki veya tedennî sûretiyle mi me'mûriyyet-i hazıralarına nakl edildiklerinin ve hüsn-i hâl ve ahlaklarıyla derece-i istidat ve liyâkatları ne merkezde bulunduğunun ve şayet müstahdem bulundukları me'mûriyyetler vâridâtında noksanîyet müşâhede olunur ise bu noksanîyet kendilerinin adem-i liyâkat ve gayretlerinden mi yoksa yed-i ihtiyârlarında olmayan esbâb-ı zaruriyeden mi neş'et ettiğinin ve ilerisi için haklarında ne fikirde bulunulduğunun kezâlik inhâ'larda gösterilmesi ve bu misillü inhâ'ların usûlümüz mücibince müfettiş efendilere de temhîr ve imza ettirilmesi.
- c) Ta'yin olunacak me'mûrlardan eşkâl varakaları alınması hakkında yazılan mârr-üz-zikr (32) fi 24 Teşrinievvel sene 1299 (5 Kasım 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeden mukaddem ta'yin edilmiş bulunan me'mûrünün dahi tedkik-i ahval-i sabıkalarıyla her birerlerinden ale-l-usûl birer kît'a eşkâl varakası alınarak tebeyyün edecek hali mübeyyin yazılacak tahrîrâta leffen mümkün mertebe sür'atle cümlesinin bu tarafa gönderilmesi.
- d) Evvel ve ahir bu kadar tenbihât ve ihtârâtın maksadımız me'mûrîn ve sair müstahdeminin hüsn-i intihâbıyla muâmelâtın mazbût ve muntazam sûrette cereyânı arzusuna mübtenî bulunduğundan ale-d-devâm şu arzuya ve tafsîlat-ı meşrûhaya tevfik-i hareketle emr-i intihâb da zinhâr İdâre-i Merkeziyenin fikir ve mesleğine gayr-ı muvâfık haksızlık ve yolsuzluk vukua getirilmemesi ve fi ma-bad ihtârât-ı mebsûta hilâfında vuku' bulacak inhâ'lar kabûl edilmeyerek bi-z-zarure işin derecesine göre nuzzâr ve merkez müdürânı mes'ul tutulacağı gibi bu misillü husûsat-ı tabii telgraf ve tahrîrât ile muhabereye düşeceğinden bu bâbda cereyân edecek kâffe-i muhâberâtın Posta ve Telgraf ücretlerinin dahi müsebbiblerinden tazminen istihsâl kılınacağı bilinip ona göre iktizâsının ifâsı lüzûmu ta'mimen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisenin nüsah-ı matbû'asından 40 kît'ası açıktan postaya teslimen tesyâr kılınmakla bunların bâ-mu'cib mülhakata irsâliyle her tarafta ona göre harekete i'tinâ' ve dikkat edilmesi, fi 29 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 21 Teşrinisânî sene 1304. (3 Aralık 1888)

41 | Boş durumda bulunan ve gerektiğinde atama yapılacak olan

müdürlük, memur, başkatip ve sandık eminlerinin halen görev yapmakta olan kişiler arasından seçilebileceği, o idarede bu kadroya uygun kimse yoksa başka idarelerde görev yapan kişilerin görevlendirilmesi amacıyla Genel Merkeze müracaat edilmesi, ancak diğer idarelerde de çalıştırılacak adam bulunamaması durumunda memur alımına gidilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müdürlük ve me'mûrluk ve başkatiplik ve sandık eminlikleri vezaîfî mâ-dûnunda bulunan "me'mûriyyetlerin icrâ'-yı asaletleri nezâretlerin dâire-i me'zûniyetleri dahilinde olduğu" gösterilmiş ise de Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'nın yerlerine Nezâret-i Umûmiyye'den kable'l-istîzân ve cevap alınmazdan evvel hod-be-hod diğerlerinin ta'yin olunmaması (30) numaralı ve fi 21 Temmuz sene 1299 (2 Ağustos 1883) tarihli telgraflâme-i umûmiyye abkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarıyla memlahalar me'mûrluklarında ve bunların başkatiplikleriyle sandık eminliklerinde münhall vukuunda ta'yin olunacakların hariçten alınmayıp dahil-i nezârette o hizmetin mâ-dûnundaki işlerde müstahdem bulunanların en ehliyetli ve iktidârlısı hangisi ise onun intihâb ve ta'yiniyle silsile yürütülerek en aşağıda açık kalacak işe dahi mülâzımının müstedilerinden geçirilmesi ve müdürlük ile müdiriyyet başkatibi için mevcûdlar içinde muktedir adam bulunmaz ise gönderilmek üzere bu tarafa mürâcaât edilmesi (17) numaralı ve fi 28 Nisan 1292 (10 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile iş'âr kılınmış idi. Minvâl-i muharrer üzere münhall vuku' buldukça ta'yin olunacak müdür ve memur ve başkatip ve sandık eminlerinin müstahdemîn-i mevcûdeden intihâb olunarak işbu münhall olunan vazife herhangi idârede ise ta'yin olunacak adamın yalnız o idâreden intihâbı lâzım gelmeyip bu yolda sair idâreler müstahdemlerinden dahi muktediri aranılarak teselsül kaide-i mültezimesinin tamamen hüsn-i cereyânına i'tinâ' ve bu minvâl üzere icrâ'-yı taharrîyyât ile ehil ve muktediri bulunamaz ise o hâlde buradan li-cclî't-ta'yin keyfiyyetin bu tarafa beyân ve inhâ' olunması husûsuna ale-d-devâm dikkat ve riâyette beraber maâşının killet ve mevkînin bâidiyeti cihetle buradan kimsenin râğbet etmeyeceği küçük maâşlı vazifelere konulacak olanlarla bâlâda ta'yin ve beyân olunan vezaîfin mâ-dûnunda olarak icrâ'-yı asaletleri nezâretlerin dâire-i me'zûniyetleri dahilinde bulunan ketebe ve hademe-i sairenin diğerleri misillû minvâl-i muharrer üzere idâreler müstahdemîn-i mevcûdesinden intihâbına i'tinâ' ve riâyette olunup fakat bunlardan o vechile tedârîki mümkün olamamasından ve gerek müstahfiz ve kolcu gibi mâ-dûnlarında intihâba mahal

görülememesinden nâşi hariçten alınacak ketebe ve hademenin tahkik ve istiknâh-ı ahvalleri lâzımeden olduğu cihetle bu makulelerin Rüsûmat'dan hariç olarak en sonra infisâl etmiş oldukları me'mûriyyet ve hizmetlerinden esbâb-ı mucibe-i azil ve infisâlleri bi'l-ctraf tahkik olunarak ve bir gûne hizmetleri sebkât etmediğini haber verenlerin bil'âhire sözlerinde hilâf-ı irtikâb ettikleri tebeyyün eylediğinde tard olunmak üzere yedlerinden senet ahz kılınarak esbâb-ı mucibe-i azilleri ve yahut ondan evvel adem-i istihdâmları keyfiyyatı istizân-ı asaletlerini mübeyyin yazılacak inhâ'larda derc ve tasrîh ile mezkûr senedin dahi leffen bu tarafa gönderilmesi ve bunlardan asaletlerinin istizânı mukteza-yı usûlden olmayan ketebe ve hademeden bu yolda alınacak senedin mahallince hıfz kılınması ve işbu işaretle her hangi nâzır ve müdür ve me'mûr tarafından riâyet olunmayacak olur ise Ceza Kanûnname-i Hümayûnu'nun 102. maddesine tevfikân birer aylık maâşları mikdârı cezâ-yı nakdî alınması karârlaştırılarak buralarının şimdiden bilinip muktezasına göre hareket olunmak üzere keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunmuş ve sûret-i hâl sair Rüsûmat Nezâretleri'ne izbâr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat ve Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların mezbûr idârelere isrâ'sıyla mucibince icâbının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 15 Ramazan sene 1294 ve fi 11 Eylûl sene 1293. (23 Eylûl 1877)

42 Her ne sebeble olursa olsun görevinden azledilen veya görev yeri değiştirilen memurların yerine atanacak kişilerden kendi isimlerinin yanı sıra, baba ismi, yaş ve lakablarını belirten bir evrak alınması, buna ek olarak daha önceden Düyûn-ı Umumiyye İdaresinde çalışmakta iken tezkere yazımında hata yaptığı veya mührünü kaybettiği gerekçesiyle görevden alınan kişilerin şehadetname alınarak yeniden işe başlatılabileceği, hile, fesat veya zimmet gibi suçlardan dolayı görevden alınan kişilere ise hiçbir şekilde şehadetname verilmemesi ve işe başlatılmaması.

Her ne sebebe mebnî olur ise olsun azil ve tebdilî iktizâ' eden me'mûrînin yerlerine intihâb ve ta'yîn kılınacak olanların kendilerinin ve pederlerinin isim ve şöhretleriyle derece-i sinlerini ve saireyi havî birer varaka tanzîmiyle bu tarafa irsâli hakkında yazılan (32) numaralı ve fi 24 Teşrinievvel sene 1299 (5 Kasım 1883) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizin mündericâtı kemâ-kân cari olmak üzere bâdema infisâl eden me'mûrlar ikiye taksim olunup bunlardan

istifa edenler ile azilleri tezkere sehvi ve mühür zay'î gibi ve bunlara mümâsil ve bir müddet açıkta kalarak mütenebbih olduktan sonra tekrar istihdâmlarına gayr-i mani esbâba mebnî infisâl eyleyenler yedlerine kadimen verilegelen muhasebe evrâkından başka esbâb-ı infisâlinin derciyle heyet-i idâre tarafından mahtûm ve musaddak şehâdetnâmeler dahi verilmesi ve bu şehâdetnâmelerin ashâbı yedlerine kable'l-ita nâzırlar ve merkez müdürleri taraflarından dahi idâre ve zat mühürüyle bade't-tasdik i'râ' ettirilmesi ve zimmet ve irtikâbı veya adem-i iktidâr ve idâresi görölmek veyahut her ne sûretle olur ise olsun vuku' hile ve fesat ile bâdema idârece istihdâmına emniyet olunamamak gibi esbâb ile azl edilenlerin yedlerine şehâdetnâme verilmemesi ve ondan sonra bu me'mûriyyete intihâb ve ta'yin olunacaklardan bu vechile şehâdetnâme ibrâz edemeyenlerin adem-i kabûlüyle beraber şayet bütün bütün hariçten alınacak olup da Rûsûmat'ça hizmetleri sebkât etmediğini ve yedlerinde şehâdetnâme bulunmadığını beyân edenlerden dahi her ne vakit bir sabıkaları olduğu anlaşılır ise derhal azledilmek üzere (41) numaralı ve fi 11 Eylül sene 1293 (23 Eylül 1877) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmüne tevfikân senetler alınarak bu tarafa gönderilmesi sûretinin dahi li-ecli't-tahkim usûl-i mezkûreye ilâveten tamim kılınması münâsib görünerek o vechile keyfiyyet ta'mimen iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rûsûm-ı Sitte ve memlaha müdürlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 40 krt'a nûsah-ı matbû'ası paket edilerek postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla vusûlünde zikr olunan müdürlük ve me'mûrluklara isrâ'sı ile mücibince icâbının icrâ' olunması, fi 13 Rebiülevvel sene 1301 ve fi 31 Kânunuevvel sene 1299. (12 Ocak 1884)

43 | **Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde görev yapmakta olan memur, katip ve hademelerin değiştirilmesi durumunda bunların yerine atanacak kişilerin asalet onayları için Genel Merkezle olan yazışmaların tüm evraklar tamamlanmış şekilde ayrı ayrı yapılması, ancak kolcu ve buna denk küçük hademelerin değiştirilmesine yönelik kayıtların ise bir deftere kaydedilip müfettişlerce mühürlenerek yapılacağı.**

Rûsûm-ı Sitte İdâreleri'nde müstahdem bil-cümle me'mûrîn ve ketebe ve hademenin hîn-i tebeddüllerinde yerlerine ta'yin olunacakların başka başka muharrerâtla İdâre-i Merkeziye'den istizân-ı asaletleri usûl-i mevzû' iktizâsından ise de bu muâmelenin teksîr-i muhâberâtla izâa-i evkatı mücîb olmakta olduğu cihetle bâdema bu makule tebeddülleri vuku' bulacak müdür ve me'mûr ve ketebenin icrâ'-yı asaletleri alınacak tatbîk mühür pusulalarının leffiyile kemâ-fi-s-sâbık ayrı ayrı tahrîrâtlarla buradan istizân olunup fakat

kolcu ve buna mümâsil küçük hademenin beher mâh nezâretlerce tebeddülâtını nâtık cetvel yollu birer defterinin bi't-tanzim esbâb-ı mûcibe-i azilleri defter-i mezkûrda esâmisi bâlâlarına şerh ve terkim kılınarak zîri kontrol me'mûru tarafından mühürlü ve musaddak olduğu hâlde ale-l-usûl tatbîk-i mühür pusulalarıyla beraber bu tarafa gönderilmesinin usûl itihâzı münâsib ve sür'at ve sühûleti mûcib görünerek bu bâbda sair nezâretlerle merkez müdürinlerine dahi tebligat-ı lâzime ifâ kılınmış olmakla nezâret-i behiyyelerince dahi o vechile ifâ-yı muâmeleye himmet buyurulması, fi 29 Rebiülâhîr sene 1298 ve fi 17 Mart sene 1297. (29 Mart 1881)

44 | Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde görev yapan memur, katip ve hademekler ile kolcuların tebdil, becâyış veya azil işlemlerinin ne şekilde yapılacağı.

İdarelerde müstahdem bil-cümle me'mûrîn ve ketebe ve hademenin hîn-i tebeddüllerinde yerlerine ta'yin olunacakların başka başka muharrerâtla İdâre-i Merkeziye'den istizân-ı asaletleri teksîr-i muhâberâtla izâa-i evkatı mûcib olmakta olduğu cihetle bâdema bu makule tebeddülleri vuku' bulacak müdür ve me'mûr ve ketebe'nin icrâ'-yı asaletleri evrâk-ı lâzîmelerinin leffîyle kemâ-fî-s-sâbık ayrı ayrı tahrîrâtlarla buradan istizân olunup fakat kolcu ve buna mümâsil küçük hademenin nezâret ve merkez müdiriyyetlerince tebeddülâtını nâtık cetvel yollu birer defterinin bi't-tanzim zîri müfettişlere de tasdik ve tahtim ettirilerek beher mâh nihâyetinde evrâk-ı müteferriasiyla maan irsâliyle iktifâ' olunması (43) numaralı ve fi 17 Mart sene 1297 (29 Mart 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile mufassalan bildirilmiş idiye de bu bâbda bir kat daha mûcib-i sühûlet olmak üzere ber-vech-i âti muâmele icrâ'sı tasvib olunmuştur. Şöyle ki;

- a) Bil-cümle müdür ve me'mûr ve daimi ketebe ve sergerde ve kolcu başlıardan vefât ve istifa veyahut tahvil ve becâyışleri vuku' bulanların istifanâme ve sair evrâk-ı müteferrialarıyla yerlerine ta'yin olunacakların (32) numaralı ve fi 24 Teşrinievvel sene 1299 (5 Kasım 1883) ve (34) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1300 (23 Şubat 1885) tarihli muharrerât-ı umûmiyye ahkâmına ta'mimen muvâfîk sûrette tanzim ve tasdik ve me'mûriyyet-i sabıkalarından esbâb-ı ifisâlleri tevzih edilecek olan eşkâl varakalarının kemâ-kân bu tarafa irsâliyle asaletleri başka başka tahrîrâtlarla istizân kılınacaktır.
- b) Me'mûrîn ve ketebe ve hademe-i muvakkate ile sûret-i daimede kullanılan kolcu neferâtı ve bunlara mümâsil sair küçük hademeden dahi

vefât veya istifa veyahut tahvil ve becâyışleri vuku' bulanlar için bâdema buraya eşkâl pusulaları ve istifa ve terceme-i hâl varakaları irsâline hâcet olmayıp bunlar nezâret ve merkez müdürîyetlerince tutulacak bir defter-i mahsûsa kayd ve hıfz ile yalnız mühür pusulaları şimdiki gibi beher mâh tanzîm ve irsâli iktizâ' eden tebeddülât cetveline rabt ve esbâb ve keyfiyyat-ı tebeddülât dahi cedavil-i mezkûrenin mülâhazât hanesine tekrar istizâha hâcet kalmayacak sûrette şerh ve derc edilip ve zeyilleri ber-sâbık müfettişlere de tahtîm ve tasdik ettirilip buraya gönderilecektir. Ve şu kadar ki, gayr-i ez hademe me'mûrîn ve ketebe-i muvakkateden bazılarının emsâli sebkât ettiği vechile muahharen görünen lüzûm üzerine bura ile bi'l-muhabere müddet-i istihdâmı altı aydan ziyâdeye temdid veyahut bütün bütün daimiye tahvil kılındığı hâlde yalnız bu takımın evrâk-ı lâzimesi mahallerinde alikonulmayıp bu tarafa irsâl edilecektir.

- c) Vefat veya istifa ve yahut hasb-el-icâb becâyış ve tekaüd vukuatı müstesna olarak esbâb-ı saire ile küçük ve büyük hiçbir me'mûrîn bi'l-istintâk azl ve tebdili kabûl olunamayacağından azli icâb edenler birinci kısımda beyân olunan me'mûrinden ise evvel ba-evvel istintâkı bi'l-icrâ' tutulacak istintâknamesinin azli inhâ'sına leffen bu tarafa isrâ' ve eğer ikinci kısımdan ise tutulacak istintâknâmelerinin nezâret-i behiyyelerinde muntazaman hıfzına ve istintâknâmelerin dahi ekseriya görüldüğü vechile usûlüne mugayir ve sahte olmayıp ya beraat veyahut sübût-ı röhmet ve kabahate kifâyet edecek sûrette mükemmel tutularak fezlekelerinin de yoluyla tahririne i'tinâ' edilecektir.
- d) Maksud bu bâbda dahi tensik ve temin-i muâmele ile taklîl-i masârif ve muhabere kazıyyesi olduğundan bâdema her tarafta bâlâda beyân olunduğu vechile hareketle teksîr-i muhâberât ve masârif vuku'una meydan verilmemesine ve orada hıfz edilecek olan evrâk-ı lâzime ve istintâkiye ind-el-hâce buraya talep ve celb edileceği gibi devir ve teftiş çıkacak müfettiş-i umûmîler vasıtasıyla tedkik ettirileceği cihetle bunların tarif olunduğu vechile muntazam sûrette olmadıkça kabûl olunmamasına ve me'mûriyyet-i sabıkalarından esbâb-ı infisâlleri bi't-redkik mani-i istihdâm olur sebeple çıkmış veya bir yolsuzlukla azil ve reşhir edilmiş bulunanların dahi kullanılmamasına ale-d-devâm dikkat ve ihtimâm olunması, fi 14 Şaban sene 1305 ve fi 14 Nisan sene 1304. (26 Nisan 1888)

45¹ | Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde görev yapan memur ve katiplerin isim ve maaşlarını gösteren listelere asaletleri onanmamış durumda olan kişilerin dahil edilmemesi, edilmesi durumunda bunun muhasebe başkatiplerine tazmin ettirileceği.

Bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde mevcûd ve müstahdem me'mûrîn ve ketebe'nin esâmisiyle mikdâr-ı maâşâtını nâtık iradat-ı merkûmeden vürûd eden icmâlâtın İdâre-i Merkeziye kuyûdâtıyla bi't-tatbik münderecatı muvâfık görünenlerin kabûl ve mahsubu ifâ ve muvâfık olmayıp da tahsisat haricinde verildiği anlaşılan maâşât ait olduğu İdâreler namına tesâdüf edecek mâh sûret-i muhasebelerine zimmet kayd ve imlâ' olunmakta ise de bu sûret teksîr-i sevad ve muhâberât ile teşvîş-i kuyûd ve muâmelâtı müceddî olmakta olduğundan buna mahall kalmamak ve tebeddülât-ı vakiadan vaktiyle İdâre-i Merkeziye'ye ma'lûmât verilmesine İdâreler mecbûriyet-i tabiiye tahtında bulundurulmak üzere bâdema asalet-i me'mûriyyetleri tasdik kılınmayan me'mûrîn ve ketebe maâşâtının tesviye ve ithal-i icmâl edilmemesi ve hangi idârede asaleti buradan tasdik olunmamış me'mûrîn ve ketebe maâş verilir ise nezâretlerle merkez müdiriyyetleri muhasebe başkatiplerine tazmin ettirilmesi husûsunun usûl ittihâzıyla ta'mimen tebliği cânib-i muhasebeden bâ-meüzekkere ifâde olunmuş ve bu sûret nezd-i muhliside de münâsib görünmüş olduğundan bundan böyle asalet-i me'mûriyyetleri bu taraftan tasdik kılınmayan me'mûrîn ve ketebe ve hademe maâşâtının dahil-i icmâl edilmemesi ve edilecek olur ise muhasebe başkatiplerine tazmin ettirileceği bilinip ona göre davranılması ve bir de me'mûrîn tebdilatı hakkındaki muharrerâtın ekseri müfettişlere imza ve tahtım ve eşkâl varakaları dahi numûnelerine tevfiân tanzim edilmeksizin gönderilmekte ve tebdilat-ı hademenin de beher mâh cetvel-i mahsûs ile bildirilmeyip birkaç mâh sonra yazılmakta olmasından dolayı birtakım muhâberât ile beyhûde posta ücretleri ifâsına sebebiyet verilmekte olup bu ise mugayir-i usûl-i müttehiye olarak tecvîz olunamayacağından bu bâbda olan (33) numaralı ve fi 31 Mayıs sene 1300 (12 Haziran 1884) ve (34) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1300 (23 Şubat 1885) ve (9) numaralı ve fi 17 Şubat sene 1301 (1 Mart 1886) tarihli muharrerât-ı umûmiyye ahkâmına ale-d-devâm riâyet ve i'tinâ' ile şayet yine mezkûr muharrerât-ı umûmiyye hilâfında hareket olunduğu görülür ise posta

¹ Mündericâtı İkinci Takım'da 847 numara ve bâ-tahrirat-ı umûmiyye ile ta'dil edilmiştir.

ücretlerinin tazmininden başka bizzat nâzır ve müdürlerin mes'ul tutulacağı bilinip ona göre hareket ve muhâfaza-i usûl-i mevzû'ya devam ve dikkat buyurulması ve işbu tahrîrâtın başkaca postaya teslimen gönderilen 40 kîr'asının isbâliyle Mülhakat İdâreleri'ne dahi icâbı vechile tenbihât-ı kat'îyye ifâsına müsâberet edilmesi, fi 12 Rebiülahir sene 1305 ve fi 16 Kânunuevvel sene 1303. (28 Aralık 1887)

46 | Görevden alınacak Rûsûm-ı Sitte memurlarının yerine atanacak kontrol memurları hakkında yazılacak notların Fransızcanın yanı sıra Türkçe mühürler ile de onaylanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tebeddülleri vuku' bulacak me'mûrin hakkında yazılacak muharrerât zeyillerine müfettişlere imza ettirilmesi muharrer ise de bu misillü muharrerâta Fransızca imzadan başka Türkî ibâre ile mahkûk zat mühürleriyle de tasdik ettirilmesi (707) numaralı ve fi 18 Mart sene 1303 (30 Mart 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmındandır.

Hasb-el-icâb azillerine lüzûm görünen Rûsûm-ı Sitte Me'mûrlarıyla yerlerine ta'yîn kılınacakların intihâbı kontrol me'mûrlarıyla bi-l-müzâkere icrâ' olunduğu ma'lûm olmak üzere buna dair buraya yazılacak muharrerât-ı behiyelerinin zeyillerine mûmâileyh "kontrol me'mûrû tarafından görülmüştür" ibâresi tahrîr ve imza ettirildikten sonra bu cânibe irsâl buyurulması, fi 10 Ramazan sene 1297 ve fi 4 Ağustos sene 1296. (16 Ağustos 1880)

47 | Görevi değişen memurlar hakkında yapılan yazışmaların müfettişlerce imzalanması, Fransızca imzanın yanı sıra Türkçe olarak hazırlanmış mühürlerle onaylanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tebeddülleri vuku' bulacak me'mûrin hakkında yazılacak muharrerâtta müfettişlerin imzaları bulunması gösterilmiş ise de bu misillü muharrerât zeyillerine müfettişlere "görülmüştür" ibâresi yazdırılması (46) numaralı ve fi 4 Ağustos sene 1296 (16 Ağustos 1880) ve bu kabilden olan muharrerâta Fransızca imzadan başka Türkî ibâre ile mahkûk zat mühürleriyle de tasdik ettirilmesi (707) numaralı ve fi 18 Mart sene 1303 (30 Mart 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmındandır.

Rûsûm-ı Sitte İdâreleri'nde müstahdem olup tebeddülleri vuku' bulacak müdür ve me'mûr ve ketebenin icrâ'-yı asaletlerinin alınacak tatbîk mühür pusulalarının leffîyle kemâ-fi-s-sâbık ayrı ayrı tahrîrâtlarla buradan istizân olunup fakat kolcu ve buna mûmâsil küçük hademenin beher mâh nezâretlerce

tebeddülâtını nâtik cetvel yollu birer defterinin bâ-tanzim esbâb-ı mûcibe-i azillerinin dahi defter-i mezkûrda esâmisi bâlâlarına terkim ile gönderilmesi hakkında olan (43) numaralı ve fi 17 Mart sene 1297 (29 Mart 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde sandık eminleri ile fabrika me'mûr ve muavinleri için tasrihat olmadıgından bu bâbda olunacak muâmele bazı taraftan istifsâr olunmuştur. Zikr olunan defterde ithal olunacaklar yalnız kolcu ve odacılar olup bunlardan mâ-adâ bil-cümle müdür ve me'mûr ve ketebe ve sairinin tebeddülleri vukuunda icrâ-yı asaletlerinin ayrı ayrı tahriratlarla bu taraftan istizân olunması lâzım geleceğinden ve keyfiyyet sair Rûsûm-ı Sitte Nezaretleri ile merkez müdiriyyetlerine ta'mimen tebliğ ve iş'âr kılınmış olduğundan nezâret-i behiyyelerince de ona göre ifâ-yı muâmeleye himmet ve bir de tebeddül vukuunda bu tarafa yazılacak tahrîrâtlarda "kontrol me'mûrlarının" dahi imzaları bulunması kaide-i müttehizemiz iktizâsından olmasıyla bu bâbda kaide-i mezkûreye dahi riâyet buyurulması, fi 15 Cemâziyelevvel sene 1298 ve fi 2 Nisan sene 1297. (14 Nisan 1881)

48 Görevi değişen veya başka bir yere tayin olunan memurlar hakkında yapılan yazışmaların müfettişlerce imzalanması, Fransızca imzanın yanı sıra Türkçe olarak hazırlanmış mühürlerle onaylanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûr ta'yin ve tebeddülü hakkında yazılacak muharrerât zeyillerine müfettişlere imza veya tembir ettirilmesi muharrer ise de bu misillü muharrerât zeyillerine müfettişlere "görölmüştür" ibâresi yazdırılması (46) numaralı ve fi 4 Ağustos sene 1296 (16 Ağustos 1880) ve bu kabilden olan muharrerâta Fransızca imzadan başka Türki ibâre ile mahkûk zat mühürleriyle de tembir ettirilmesi (707) numaralı ve fi 18 Mart sene 1303 (30 Mart 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmından olduğundan mûcibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Meclis-i İdâre karârıyla ta'yin kılınmış olan sermüfettiş ve müfettiş muavinleri hakkında tastir olunan (8) numaralı ve fi 3 Mayıs sene 1300 (15 Mayıs 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizin bir fıkrasında nâzır ve merkez müdirleri me'mûr ta'yini hakkında ale-l-usûl yazacakları muharrerâtı sermüfettişlere tebliğ edecekleri ve onların da ta'yin olunacak me'mûr hakkındaki mülâhazâtını Nezâret-i Umûmiyyemize bildirecekleri gösterilmiş olduğu hâlde bazı sermüfettişliklerden alınan ma'lûmâtın bu gibi evrâkın henüz kendilerine irâc olunmamakta olduğu anlaşılmamasına binâen buralara mahal kalmamak ve keyfiyyet buraca da ma'lûm olmak üzere bâdema böyle me'mûr ta'yin ve tebeddülü hakkında yazılacak muharrerâtın mevkiine göre sermüfettişlere ve

yahut müfettiş veya müfettiş muavinlerine gösterilerek gördüklerini mübeyyin olarak mûmâileyhüme dahi imza veya temhîr ettirilmesi ve dûrda bulunup da merkezlerde olmadıkları hâlde kendilerine beyân-ı keyfiyyetle beraber o vechile ma'lûmât verildiğine dair zir-i muharrerâta taraf-ı behiyyelerinden şerh verilmesi lâzım gelmiş ve keyfiyyet bil-cümle Rûsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdiriyyetlerine dahi tebliğ kılınmış olmakla oraca dahi o vechile ifâ-yı muâmeleye himmet buyurmaları, fi 7 Ramazan sene 1301 ve fi 18 Haziran sene 1300. (30 Haziran 1884)

- 49** | Memurların asalet onayları için yazılacak yazılara nazır ve müdürler tarafından görüş beyan edilmesi ve yazı eklerinin eksiksiz gönderilmesi, zorunlu harcamalar için nazırlara 1000 kuruş, müdürlere 500 kuruş aylık harcama yetkisi tanındığı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye me'mûrinin istîzân-ı asaletlerine dair yazılacak tahrîrâtlarda muazzâr ve müdirân taraflarından mütâlâa beyân olunmasına ve leffiyatının noksan gönderilmemesine dair olduğu gibi masârif-i sabîha-i zaruriye için şehrîye nâzırların biner ve merkez müdirlerinin beşer yüz kuruşa kadar sarf edebilecekleri maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın birinci kısmında (4) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

- 50** | Rûsumat idarelerinde görevli iken herhangi bir nedenle görevden uzaklaştırılan ve işine son verilen şahısların başka bir Rûsumat İdaresi'nde hiçbir şekilde işe alınmaması, daha önce nerede çalıştığını incelemeksizin bu durumdaki bir kişiyi Rûsumat İdaresi'nde işe alan kişilerin şiddetle cezalandırılacağı.

Rûsumat me'mûriyyetlerinde müstahdem olan me'mûrin ve ketebe ve hademe-i saireden adem-i ehliyet veyahut teseyyüp ve bataet veya bir cihetle vuku' isâctlerinden nâşi azil ve tard olanların fi-mâba'd mezkûr me'mûriyyetlerde istihdâmı gayr-i câiz iken bu makûlelerden bazılarının tard ve ihraç olunduğu tahkik olunmaksızın Rûsumat me'mûriyyet ve kitâbet ve sandık emâneti ve kolculuk vesair hizmetlere ta'yin olunmakta olduğu rivayet ve istihbâr kılınmış olup halbuki erbâb-ı irtikâbın ceza görerek me'mûriyyetten mahrum kılınacakları misillü esbâb-ı mezkûreden birisiyle hizmetinden ihraç ve tard olunan kesânın dahi istihdâmından hayır görülemeyeceğinden başka şer ve mazarratı netice vereceğinde istibâh

olmadığından bâdema hâl vukuunda büyük ve küçük Rüsûmat me'mûriyyet ve hizmetlerine intihâb ve ta'yin edilecek kesânın istikamet vesair evsaf-ı matluba ile ittisafı ve hakkında tecrübe sebkât edip etmediği güzelce tahkik olunarak esbâb-ı meşrûhadan birisiyle ihraç ve tard olunmuş olanların gerek mukaddem müstahdem olduğu Rüsûmat Nezâret ve emâneti dâiresinde ve gerek sair dâirelerde hiçbir me'mûriyyet ve hizmette kullanılmaması ve hîn-i intihâb da buralarına dikkat ve riâyet edilmeyerek o makûleler tekrar istihdâm edilecek olur ise istihdâm edenlerin şediden mes'ul tutulması ve böyleleri kullanılıp da bu yüzden bir güne hasar-ı mirî vuku' bulduğu ve tahsilinde suûbet bulunduğu hâlde o hasarın onları istihdâm edenlere tazmîn ettirilmesi husûslarının usûl ittihâzıyla bil-cümle Rüsûmat Nezâret ve emânetlerine ihtâr ve izbâr kılınması Meclis-i Rüsûmat'da bi't-tezekkür keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı merkûmenin taraf-ı vâlâlarından mücibleriyle mezkûr idârelere isrâ' ve mücibince iktizâsının îfâsı hakkında vesâyâ ve tefhîmât-ı lâzîminin icrâ'sıyla mugayır-ı hâl vukua getirilmemesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 19 Cemâziyelevvel sene 1280 ve fi 19 Teşrinievvel sene 1279. (31 Ekim 1863)

51 Rüsûmat memur, katib ve hademelerinden resmi mühürlerini veya rozetlerini kaybedenlerin görevden ihraç edilmesi esas olmakla birlikte, bunlar içinden yetenekli olanların tekrardan işe alınabileceği, ancak bundan sonra rozetlerini kaybedenlerin işine son verilmeyip rozet bedelinin yanı sıra 50 kuruş para cezası alınacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede "âlâmet-i fârikalarını kazaen zayi edenlerin hizmetlerinden ihraç olunacağı" muharrer ise de âlâmet-i fârikalarını kazaen zayi edenlerin me'mûriyyetlerinden ihraç olunmayıp semen-i âlâmet-i fârika ile beraber cezâen dahi ellîşer kuruş alınması (810) numaralı ve fi 8 Eylûl sene 1296 (20 Eylûl 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Rüsûmat me'mûrin ve ketebe ve hademesinden tezkere terkiminde ve sair ma'lûmât-ı rüsûmiyyede sehvleri vuku'una veyahut mirî mühür ve âlâmet-i fârikalarını kazaen zayi etmelerine mebnî hizmetlerinden ihraç edilenlerin içinde ehliyetlileri olduğu hâlde bir müddet sonra yine hidemât-ı rüsûmiyyeden istihdâmları câiz olup olmadığına dair bazı taraflarda tereddüt olunduğu işârât-ı vakıadan anlaşılmakta olup halbuki başka töhmetleri

olmayıp da yalnız o vechile sehvlere veyahut mühür ve âlâmet-i fârika zayi etmelerinden nâşi hizmetlerinden ihraç olunanların ihraçları arasında bir müddet mürûrundan sonra haklarında cezâ-yı kâfi olup içlerinde zaten ehliyetlileri olduğu hâlde açılacak bir diğer hizmet-i münasebe-i rûsûmiyyede istihdâmlarına beis olmayacağına ta'mimen ihtârı lüzûmu Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kît'a nüshâ-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nüshâ-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından zikr olunan müdürlük ve me'mûrluklara birer mûcible isrâ'sı ile her tarafta ber-vech-i muharrer icrâ'-yı ahkâmına himmetle bu vesile ile sair kabahatler ile çıkarılmış olanların zinhâr tekrar kabûl ve istihdâm edilmemesine dikkat buyurmaları, fi 19 Şevvâl sene 1285 ve fi 23 Teşrinisânî sene 1284. (5 Aralık 1868)

- 52** Daha önceden görevden uzaklaştırılan ancak işe alınmalarında herhangi bir engel bulunmayan kişilere şehadetname verilmesi, ancak işe alınmaları İdarece tehlike arzeden şahıslara şehadetname verilmemesi, memuriyete atanacak kişilerden daha önceden devlet işlerinde çalışmadıkları yönünde senet alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye istihdâmlarına gayr-i mani esbâba mebnî azil edilenler yedlerine şehâdetnâme verilir fakat idârece istihdâmına emniyet olunmamak gibi esbâb ile azil edilenler yedlerine şehâdetnâme i'tâ' olunmamasına dair olduğu gibi me'mûriyyete intihâb ve ta'yîn olunacaklardan evvelce umûr-ı devlette kullanılmadığını beyân edenlerden senet alınması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın birinci bâbının birinci kısmında (42) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

- 53** Rûsûmat memur, katip ve hademelerinin istifası, tayini, ölümü veya görevden alınması durumunda yerine memuriyette olan bir başkasının atanması veya gerekiyorsa açıktan adam atanması, tayin dolayısıyla kadro boşalması durumunda yerine atanacak kişilerin devir teslim işleminin usulüne uygun şekilde yapılması, üzerinde zimmet olan şahısların (veya kefillerinin) zimmetleri tahsil edilinceye kadar ilişığının kesilmemesi.

Rûsûmat me'mûrin ve ketebe ve hademesinden birinin istifa sûretiyle veyahut suver-i saire ile infisâli vuku'u ile yerine âher mahalde me'mûriyyette bulunan biri ve onun yerine dahi açıktan münâsibi ta'yin olunduğu takdirde evvel emirde hariçten ta'yin edilen me'mûrun mahall-i me'mûriyyetine i'zâmıyla devir ve teslimi kaidesinin icrâ' ve halef ve selef muhasebesi rû'yet ettirilerek her türlü ilişki kesildikten sonra selefinin me'mûriyyet-i cedîdesine irsâliyle onun dahi kezâlik halefiyle muhasebesini bi'r-rüye kaide-i devir ve teslimi ifâ ile o dahi selefinin zimmeti zuhûr eder ise kendisinden veya kefilinden istihsâl ve me'mûriyyetinde tesviyesiz kalmış işleri olduğu hâlde bilâ-maaş ikmâl ettirip munfasıl olanların her türlü ilişki kesilmedikçe bir tarafa salıverilmemesi lâzım gelirken bazı taraflarda bu usûle hakkıyla riâyet olunmadığından dolayı sonradan hesapça ve infisâl edenlerin nâkis bıraktıkları işlerce bir takım müşkilât zuhûr etmekte olduğundan ba'de-zîn tebeddül vukuunda usûl-i meşrûhaya riâyet olunmayıp da zuhûr eden açık ve zimmet sonradan istifa olunamamak veyahut tesviyesiz kalan işlerin uzamak gibi müşkilât zuhûr edecek olur ise bundan dolayı terettüb edecek mes'uliyetin usûl-i mezkûreye riâyet etmeyenlere tahmil ettirilmesi kaide ittihâz edilerek keyfiyyetin bil-cümle Rûsûmat Nezâret ve emânetlerine bildirilmesi lâzım geleceği meclis-i rûsûmat'dan ifâde olunmuş ve keyfiyyet o vechile ta'mimen iş'ar ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idâreler mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından müciblerle mezkûr idârelere isrâ' ve müteselsilen ve gerek re'sen tebeddül vukuunda kaide-i mezkûrenin tamamıyla yerine getirilmesi hakkında vesâyâ ve tefhimât-ı mukteziyesinin ifâsiyla mücibince iktizâsının icrâ'sı esbâbının istikmâline mütemâdiyen i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 29 Safer sene 1280 ve fi 3 Ağustos sene 1279. (15 Ağustos 1863)

54 | İdare çalışanlarından bazılarının İdareye ait resmi mühürleri üzerlerinde tuttıkları ve yetkileri dışında kullandıkları, bu mühürlerin hiç kimsenin üzerinde tutulmaması ve işi bittiğinde memurların elinden alınması.

Me'mûrinden bazısı me'mûriyyete mahsûs olan mühr-i resmîyi bâde'l-infisâl nezdinde tevkif ile hilâf-ı salahiyet kullanmakta oldukları istihbâr olunup şu hareket min gayr-ı istihkak sıfat-ı resmîyyede bulunmak demek olacağı cihetle failinin kanûnen muâhezesini icâb edeceği ve mâddeten dahi enva-ı mahâziri müeddi bulunduğu cihetle o misillü sû-i isti'mâlâtı tekevvinüne bâdi olmamak için bâdema infisâl edecek me'mûrlar nezdinde me'mûriyyetlerini

mahsûs mühürlerin bırakılmayıp ahz ve istirdâdına i'tinâ' olunması divan-ı ahkâm-ı adliyenin muhakemat dâiresi kararıyla Devair-i İdâre'ye tavsiye ve iş'âr kılınmış olduğu beyân-ı aliyyesiyle Rûsûmat'ça dahi infikâk vuku' bulan me'mûrlardan mühür-i resminin istirdâdı usûlünün ale-d-devâm icrâ'sına i'tinâ' olunması husûsı bu kere şeref-vârid olan fi 26 Rebiülevvel sene 1292 ve fi 20 Nisan sene 1291 (2 Mayıs 1875) tarihli tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekalet-penahide irade ve iş'âr buyurulmuş olup gerçi bil-cümle Rûsûmat İdâreleri ile memlahalar namlanna mahkûk ve müsta'mel olan mühür-i resmilerin mevdû'-ı ileyhleri olan müdür ve me'mûrîn-i rûsûmiyyenin me'mûriyyetlerinden infisâl ve infikâkları vukuunda muhasebeleri rû'yetle devir ve teslim kaidesinin icrâ'sı sırada idâre mühür-i kebirlerinin dahi seleften halefe teslim ve itası usûl-i mer'iyye iktizâsından ise de şu usûlün dâirelerce bir kat daha taht-ı ehemmiyette tutulması zımnında ihtiyat ve intibah üzere bulunmak için keyfiyyetin ta'mimen iş'ârı bi'l-havâle Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunmuş ve işbu tahrîrât-ı halisinin nüshâ-ı matbû'asından 50 kîr'ası leffen itâre kılınmış olduğundan bunların ma'lûmât olup mücibince ifâ-yı muâmeleye bir kat daha i'tinâ' olunmak üzere zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki Rûsûmat İdâreleri'ne bâ-mu'cib irsâliyle nezâretçe dahi ahkâm-ı mûndericesinin tamamen ifâsına himmet buyurmaları, fi 11 Rebiülahir sene 1292 ve fi 5 Mayıs sene 1291. (17 Mayıs 1875)

55 Görevden ayrılan muhasebecilerden Emekli Sandığı ile ilişkili olanlara bu ilişkileri sona erdirilmedikçe temiz belgesi verilmemesi, Emekli Sandığı aidatlarının zamanında gönderilmesi.

Vilâyât-ı Şâhâne evkaf muhasebecilerinden infisâl edenlere Tekâüd Sandığı aidat ve muâmelâtınca ilişkili olduğu hâlde bu ilişkileri kesilmedikçe tebriye-i zimmet mazbatası verilmemesi bâ-irâde-i aliyye usûl ittihâz olunup bu usûlün temin-i muâmelât için defterdar ve muhasebeci ve Rûsûmat nâzır ve me'mûrlarına ve Telgraf ve Posta müdürlerine dahi tamimi için vuku' bulan mürâcaât üzerine Şura-yı Devlet kararıyla bu kere şeref-vârid olan tezkere-i samiyede sandık aidatının vaktiyle irsâl olunmaması sandık muâmelâtını ihlal edeceğinden temin-i irsâlât zımnında bir tedbir ittihâzı muktezî ve bu sûret-i tedabir-i müesserden olarak husûl-i maksada kâfi görünmekle ber-mûcib-i iş'âr icrâ'-yı icâbı hakkında vilâyât-ı Şâhâne ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara ve Telgraf ve Posta Nezâret-i aliyyesine icrâ'-yı tebliğat olunması Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nden bildirildiği gibi Mâliye Nezâret-i Celilesiyle Rûsûmat emânet-i aliyyesincede izbâr-ı keyfiyyet olduğu emir ve

iş'âr buyurulmuş ve bu kaidenin Tekâüd Sandığı aidatını doğrudan doğruya nezâret-i müşâriñileyhaya gönderilmekle mükellef bulunan Rüsûm-ı Sitte nâzır ve me'mûrlarına dahi şümûlü tabii bulunmuş olduğundan bu bâbda nuzzâr ve me'mûrin-i mûmâileyhümâ tebligat-ı lâzime icrâ olunması nezâret-i müşâriñileyhadan alınan fi 29 Nisan sene 1300 (11 Mayıs 1884) tarihli tezkere-i aliyyede iş'âr buyurulmuş ve sûret-i irâde-i aliyye bil-cümle Rüsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdiriyyetlerine tebliğ edilmiş olduğu misillü dahil-i dâire-i nezâretinizde vaki idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın 40 küt'a nüshâ-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen gönderilmiş olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla dahil-i dâire-i nezâretinizde müstahdem me'mûrinden infisâl veya tahvil-i me'mûriyyet edenlerden Tekâüd Sandığı aidat ve muâmelâtınca ilişiğı olanların ilişikleri kesilmedikçe devr-i muhasebe defterlerinin kendilerine teslim edilmemesine ve yedlerine beraat kağıdı verilmemesine i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 23 Reccp sene 1301 ve fi 7 Mayıs sene 1300. (19 Mayıs 1884)

56 Herhangi bir nedenle memleketlerine veya diğer bir yere gitmek için izin isteyen veya başka bir yere tayin veya görevlendirme dolayısıyla gidenlere ne şekilde harcirâh verileceğı ve ne şekilde işlem yapılacağını gösteren talimatın gönderildiğı.

Hasbel-lüzûm memleketlerine veyahut diğer mahalle azimet etmek üzere me'zûniyet istid'â'sında bulunan ve bir mahalle ta'yin ve i'zâmından dolayı harcirâh itası lâzım gelen bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları hakkında icrâ kılınacak muâmeleyi şâmil tanzim olunan on maddeyi hâvi ta'limât bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine gönderildiğı gibi bir nüshası dahi leffen tesyir-i sû-yi vâlâları kılınmış olmakla bunun etrafıyla bi'l-mütâlaa bâdema mücibince ifâ-yı muâmeleye i'tinâ' buyurulması, fi 10 Zilkade sene 1303 ve fi 29 Temmuz sene 1302. (10 Ağustos 1886)

TALİMAT

Harcirâhlar ve Sorumluluklar.

Meclis-i İdare'nin 375 numaralı mazbatası zeylinde harcirâhlarla me'zûniyet hakkında münderic bulunan talimattır.

Harcirâhlar Hakkındadır

Madde 1

Nezâret-i Umûmiyye cânibinden li-ecli't-teftiş i'zâm kılınan veyahut me'mûriyyet-i fevkalâde ile taşraya gönderilen me'mûrların harcirâhı İdâre-i Merkeziye veznesinden ve taşralarda bu gibi me'mûrlarla müfettişlerin harcirâhı dahi icrâ-yı teftiş eyledikleri nezâret ve yahut merkez müdiriyyetleri veznelerinden i'tâ olunacağı gibi işbu harcirâhlar her hâlde me'mûrların talep ve istid'â'sı üzerine Dersâdet'de nâzır-ı umûminin me'zûniyetiyle ve taşralarda da Nezâret-i Umûmiyye'nin emir ve tasdîkine taallukat nuzzâr ve merkez müdirleriyle müfettişlerin tensibiyle muvakkaten ve ale-l-hesâb sûretiyle i'tâ kılınabilecektir. Bir idâreden diğer bir İdâreye teftişe giden ve yahut nakli me'mûriyyet eden me'mûrların harcirâhı dahil olduğu İdârenin sandığından yukarıda tarif olunduğu vechile tesviye kılınacaktır.

Madde 2

Yol masârifî sabıkı gibi azimet ve avdet ve seferdeki beytûtet husûslarının icâb ettirdiği masârifât-ı hakikiyesi esas üzerine te'diye olunacak ve bunların sûret-i kat'iyyede kabûl ve mahsubu müfredât pusulasının leffiyle Nezâret-i Umûmiyye'den bâde'l-istizân verilecek emre tevfiikân icrâ olunabileceğinden müfredât pusulalarında gösterilen masârif istiksar olunduğu takdîrde tenkis edilecektir.

Madde 3

Sarf-ı mesâlih-i idâre için hasb-el-icâb celb olunacak me'mûrların harcirâh almaya hakları olacaktır.

Madde 4

Ta'yin olunan me'mûrlar mahall-i me'mûriyyetlerine muvasalatla işe mübâseretleri tarihinden itibaren maâşa müstahikk olacak ve me'mûrların esna-yı azimetinde lüzûm görüldüğü Nezâret-i Umûmiyye cânibinden tensib kılındığı hâlde maâşlarına mahsuben bir mikdâr meblâğ verilebilecek ve ancak bu sûretle i'tâ olunacak akçe hiçbir vakitte iki aylık maâşı tecâvüz etmeyecektir.

Madde 5

Bir mahalden diğerk mahalle nakil olunan me'mûrlara esna-yı rahda gûzar eden müddet için me'mûriyyet-i sabıka ve lâhikalarından hangisinin maâş ı ekall ise o nisbet üzerinden maâş verilecektir. Fe-emmâ bir me'mûr görülen lüzûm üzerine dahil-i dâiresinden hariç bir mahalle gönderilerek muvakkaten ikamet ettirildiğı takdirde maâş-ı mahsûsuyla yol masrafından mâ-adâ bu nakilden dolayı giriftâr olacağı masârif-i fevkalâdeye karşı zikr olunan me'mûriyyet-i muvakkatesi müddeti için kendisine ya münâsib bir yevmiye ve yahut maâşının nisfına kadar müsavi olabilecek bir meblâğ-ı şehrî i'tâ' olunacak ve fakat bu me'mûrların gideceğı mahallerde mazallah ile-i sâriyye ve saire gibi ahval-i fevkalâde mevcûd olduğı hâlde verilecek meblâğ maâş-ı kadiminin iki misline kadar iblâğ edilebilecektir.

Me'zûniyet Hakkındadır

Madde 6

Hiçbir me'mûr bilâ-me'zûniyet-i resmîyye me'mûriyyeti başından infikâk edemez. Me'zûniyet istid'â'ları İdâre-i Merkeziye'de müstahdem me'mûrlarla nuzzâr ve sermüfettişler ve merkez müdürânı taraflarından ise doğrudan doğruya nâzır-ı umûmiyye ve me'mûr-in-i saire câniblerinden ise muhâberât-ı resmîyye kaidesince tabi bulundukları amirlerine takdim ve irsâl ve onlar cânibinden dahi ilâve-i mütâlaa ile beraber Nezâret-i Umûmiyye'ye isal olunarak verilecek emir ve me'zûniyet mücibince icâbı icrâ' olunacak ve işbu istid'â-nâmelerde me'zûniyet-i matlubenin esbâb-ı mucibe-i mühimmesi ve nereye gidileceğı ve kimin tevkil edileceğı derc ve tasrîh olunacak ve taleb-i me'zûniyet icâb-ı sıhhiyyeye mebnî ise o bâbda diplomalı etibbadan mühûr veya imzası musaddak olarak bir kırt'a şehâdetnâme ahz ile istid'â' varakasına rabt kılınacak ve müste'dî tarafından mukaddema istihsâl-i me'zûniyet olunmuş ise onun da tarihi mezkûr istid'ânâmede gösterilecektir.

Madde 7

Me'zûnen me'mûriyyetinden infikâk etmiş olan me'mûrlar Tekâüd Sandığı nizâmnamesinin icâb ettirdiğı tevkifatın mâ-adâ maâşlarını Nezâret-i Umûmiyye'nin emr-i resmîsiyle me'mûr-in-i müstahdemenin yerlerine tevkil edecekleri zevâtın müddet-i

vekaleti için kendilerine verilmesi lâzım gelen mebâlig ile umûr-ı me'mûreden tevellüd edebilecek mes'uliyet kendilerine ait olmak şart-ı mahsûsıyla istifa edebileceklerdir. Karadeniz ve Bahr-i Sefid sevahilinde bulunan nuzzâr ve merkez müdirleriyle müfettiş ve me'mûrîn-i sairenin müddet-i me'zûniyetleri niyâhetü'n-nihaye üç ay ve Karadeniz ve Bahr-i Sefid sevahilinden yedi ve daha ziyâde günlük baîd olarak karada bulunan İdâreler me'mûrları için dahi nihâyet dört ay olup işbu iki müddetin inkızâ'sından sonra işlerinin başında bulunmayan me'mûrlar maâş alamayacaktır.

Madde 8

Me'zûn bulunan me'mûrlar müddet-i me'zûniyetlerinin inkızâ'sından evvelce dahi inde'l-icâb me'mûriyeti başına gitmeye mecbûrdur. Esbâb-ı sıhhiyeden veyahut sair esbâb-ı mücbire-i meşruaadan nâşi vuku' bulan istid'â' üzerine Nezâret-i Umûmiyye temdid-i müddet edebilecek ancak işbu temdid-i müddet hiçbir vakitte yedinci maddede muayyen üç ve dört ayı tecâvüz etmeyeceği gibi müddet-i me'zûniyeti temdid olunan me'mûrlar mahdûd olan ber-vech-i muharreç üç ve dört ayın inkızâ'sından sonra temdid olunan müddet maâşlarının nisfından ziyâdesini tesviye emrinde Meclis-i İdâre'nin bir karar-ı mahsûs olmadığına yalnız nisf maâş ahz edeceklerdir.

Madde 9

Nuzzâr ve sermüfettişlerle merkez müdirânı maiyyetleri me'mûrlarına yani sermüfettişler, müfettiş ve müfettiş muavinleriyle müfettiş mülâzımlarına ve nuzzâr ve müdirân me'mûrîn-i saireye esbâb-ı mücibe-i sahiha üzerine istid'â' vukuunda Nezâret-i Umûmiyye'den kable'l-istizân bir müddet-i kalile için me'zûniyet vererek derhal Nezâret-i Umûmiyye'ye ma'lûmât i'tâ' eyleyecek ve ancak işbu müddet-i me'zûniyet her hâlde 15 günü tecâvüz etmeyecek ve bu vechile me'zûn bulunan me'mûrların müddet-i me'zûniyetleri zamanında umûr-ı idârenin devam-ı intizamı mes'uliyeti me'zûniyeti i'tâ' eden amire ait bulunacaktır. Müsaade-i meşrûhaya mebni mahall-i me'mûriyyetlerinden infikâk etmiş me'mûrînin maâşı tenkis olunmayacaktır.

Madde 10

Gerek Dersaadet ve gerek taşrada bulunan Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'ndan ilcâât-ı zaruriye ve esbâb-ı saireye mebnî inzibat-ı muâmelât-ı idâre maksadıyla me'mûriyyetten infikâkları lâzım gelenler Nezâret-i Umûmiyye tarafından inhâ' olunacak ve bunun müddet-i imtidadı bir seneyi tecâvüz etmeyip bu vechile tatil olunan me'mûrlar maaşlarının nihâyet nisfini ahz edecektir.

57 İzin almaksızın işe gelmeyen kişilerin maaşından yevmiye kesintisi yapılması, kesilen paraların işe yeni başlamış olan stajerlere gayretleri nisbetince dağıtılması.

Bilâ-ruhsat gelmeyenlerden cezâen kat' olunan kıst-el-yevmlerin müdâviminden olan muvazzaf ve mülâzımların şevk ve gayretlerini mücib ve bu da mesâlih-i cariye'nin tesviyesince sür'atı müstevcib olmak üzere ay başlarında onlara tevzi' Emânet-i Halisî Dâiresi'nce müttehiz olan usûl iktizâsından olmasıyla bu usûlün gümrükler nezâretlerince dahi tamami-i icrâ'sı mecâlis-i Rûsûmat karârıyla bit-tensib keyfiyyet sair nezâretlere tebliğ ve iş'âr kılınmış olduğundan bâdema nezâret-i behiyyeleri heyet-i müstahdemesinden bu vechile bilâ-ruhsat gelmeyenlerin kat' olunacak kıst-el-yevmleri ne mikdâra bâliğ olur ise ay başlarında müdâvim bulunan muvazzaf ve mülâzımına münâsibi vechile bi-hakkın tevzi' ve taksimine ve mülâzımından beher gün devam edenler gayr-i müdâvimlere müreccah tutularak zikr olunan kıst-el-yevmlerden bir mâh zarfında bilâ-özürlük terk ve tatil etmeksizin fasılasız devam eyleyenlere iki hisse verilip devamda kusur edenlere birer hisse ifâsına himmet buyurmaları, fi 19 Şevvâl sene 1290 ve fi 27 Teşrinisânî sene 1289. (9 Aralık 1873)

58 Bazı Rûsûmat memurları aleyhine imzasız ve mühürsüz mektuplarla şikayetler yapıldığı, bu ihbarların çoğunlukla asılsız çıktığı, mühürlü ve imzalı olan mektupların dikkate alınıp, mühürsüz ve imzasız olanların dikkate alınmaması.

Bazı Rûsûmat Me'mûrları aleyhinde mühürsüz ve imzasız tahrîrâtlar ile ihbârat vaki olarak onun üzerine mahalleri Rûsûmat Nezâretleri ile bi'l-muhabere tahkikat icrâ' olunduğunda ihbârat-ı mezkûre bi-esas zuhûr etmekte ve tahrîrât-ı varidelerinde mühür ve imzası olmadığından muhbirleri kim olduğu bilinemeyerek kendilerini böyle gizlemeleri dahi ihbârat-ı vakianın

garaza mebnî bî-asıl olduğuna delalet eylemekte olduğundan öyle bî-esas şeylerle beyhûde uğraşarak herkesin emniyetini selb ile hüsn-i devrân ve cereyân-ı umûr-ı rûsûmiyyeye iras-ı halel etmemek için bâdema gelecek ihbâr ve ihtârnameler mühür tahtında olur ise icâbına bakılıp mühürlü olmadığı sûrette kabûl ve itibar olunmayıp battâla atılacağına her idârede bulunan büyük ve küçük me'mûrîn ve ketebe ve hademe ve saireye i'lânı zımında keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârî lâzım gelerek sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zir-i nezâret-i bchiyyelerinde bulunan Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kît'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla merkez nezâret-i behiyyelerinde keyfiyyet lâzım gelenlere i'lân ile beraber nûsah-ı mezbûrenin birer mûcible zikr olunan müdürlük ve me'mûrluklara isrâ'sıyla mahallerince dahi lâzım gelenlere tefhîm ve i'lân-ı keyfiyyet olunmasının tavsiye ve inbası ve fakat zat-ı vâlâları dâire-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan bil-cümle rûsûmat me'mûrîn ve ketebe ve hademesinin umûr-ı me'mûrelerince nîk ve bed ahval ve harekât-ı vakıalarını evvelkinden ziyâde teftiş ve tefahhusla bir gûne uygunsuzlukları var ise başka taraftan ihbârına hâcet bırakılmaksızın vaktiyle istihbâr edip derhal icâbının icrâ'sıyla keyfiyyetin emânet-i hâlisiye iş'ârî husûsuna himmet buyurmaları, fi 8 Zilkade sene 1285 ve fi 7 Şubat sene 1284. (19 Şubat 1869)

59 İdarelerin iş ve işlemlerinden dolayı Düyûn-ı Umumiyye çalışanları aleyhine çeşitli ihbarlar yapıldığı, bu ihbarların asılsız çıkmasından dolayı para ve zaman kaybının yanı sıra tarafların boştan yere meşgul edildiği, içeriğinde önemli bir bilgi bulunmayan imzasız ve mühürsüz ihbar mektuplarının dikkate alınmaması, mühürlü ve imzalı ihbar mektupları hakkında işlem yapılmazdan önce ihbarının asılsız çıkması durumunda gönderilecek memurların masraflarının kendilerince karşılanacağı ve ayrıca asılsız ihbar ve iftiradan dolayı ceza davasına maruz kalacakları konusunda ihbarcılara senet imzalatılması.

Me'mûrîn aleyhinde ve İdâreye müteallik mevâdd-ı saire hakkında bazı taraftan vuku' bulan ihbâr üzerine i'zâm olunan me'mûrlar ma'rifetiyle icrâ' ettirilen tahkikatta ihbârat-ı mezkûre ekseriya bî-asıl ve esas zuhûr etmekte ve bu ise beyhûde masraf ihtiyârıyla tarafecynin bî-lüzûm iştigalini mücib olmakta olduğuna mebnî bâdema bu yolda mühürsüz ve imzasız olarak vuku' bulan ihbâr varakaları (58) numaralı ve fi 7 Şubat sene 1284 (19 Şubat 1869) tarihi ile müverrih tahrîrât-ı umûmiyye mücibince battâla atılmak lâzım gelip şu

kadar ki, mündericâtında şâyân-ı ta'mik ve tedkik bir şey görülür ise idârece ma'lûmât yolunda kayd ve hıfz edilerek bi-l-icâb müfettişlerin devren geşt ü güzârında veya sair sûretle ilk bir fırsat düştüğünde tedkikatın onlara havâleten icrâ' ettirilip ba'de bu tarafa da ma'lûmât ifâ kılınması ve mühür ve imza tahtında bulunan ihbârnamelere gelince bunların mündericâtı hakkında tahkikat icrâ'sı tabii ise de bu bâbda dahi li-ecli't-tahkik mahallerine me'mûr-ı mahsûs i'zâmından evvel muhbirler kimler ise buldurulup (562) numaralı ve fi 18 Eylül sene 1285 (30 Eylül 1869) ve (563) numaralı ve fi 22 Eylül sene 1287 (4 Ekim 1871) tarihli iki kut'a tahrirât-ı umûmiyye ki, kaçaklar hakkında vuku' bulacak ihbârat üzerine kable't-taharri idâre me'mûrlarının girilen mahalden boş çıkılacak olur ise mes'uliyeti kendilerine ait olacağına dair hükûmete sened-i resmî vermelerini mutazammındır. Buna kıyasen o gibi muhbirlerden dahi ihbâr cyledikleri mevâd ind-el-tahkik sabit olamadığı hâlde gönderilecek tahkik me'mûru masrafını keselerinden te'diye edeceklerini ve bundan başka idâreyi beyhûde uğraştırıp me'mûrların aleyhinde iftirada bulunmalarından dolayı dahi cezâ-yı kanûniye razı olacaklarını mübeyyin bazı mahallerde vuku' bulan emsâline tevfiikân ma'rifet-i hükûmetle teminat senedi alınarak me'mûr-ı mahsûsun ondan sonra i'zâmıyla icrâ'-yı tahkikat ettirilmesi usûl ittihâz olunarak keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine yazılmış olduğundan nezâret-i behiyyelerince dahi minvâl-i meşrûh üzere i'tinâ' ve dikkat olunması, fi 4 Muharrem sene 1305 ve fi 10 Eylül sene 1303. (22 Eylül 1887)

60 Bazı Rûsumat memurlarının dolaştıkları yerlerde Rûsumat müdür ve memurlarına misafir oldukları, bir konuyu incelemek veya araştırmak amacıyla herhangi bir yere giden Rûsumat nazır, emin ve muavinlerinin tarafsızlıklarını kaybetmemek için Rûsumat memurlarından hiç kimseye misafir olmamaları, ücretini ödeyerek hanlarda veya bulacakları başka mahallerde konaklamaları.

Bazı Rûsumat Me'mûrları'nın muavinleri geşt ü güzâr cyledikleri yerlerde Rûsumat müdür ve me'mûrlarının sakin oldukları mahallere nüzûl ile misafir olarak bunları ziyâde masârife düşâr eylemekte oldukları bu kere tahkik ve istihbâr olunmuş olup bunun ise esasen nizâmât-ı mevzû'ya mugayereti bedîhi ve bundan dolayı bi't-tabi misafir oldukları kesânın minneti tahtında kalarak haklarında olacak tahkikatlarına bi-teraflik sûretinde olmuş nazarıyla bakılamayacağı mahzûriyeti dahi müeddî bulunduğuna binâen bâdema Rûsumat nazır ve emin ve muavinleri ve idâre-i erbaanın müdür ve me'mûrları

teftişât ve islahât için mülhakata hîn-i azimetlerinde me'mûrîn-i rûsûmiyyeden hiçbir kimseye misafir olmaktan mücânebet ve hanlarda veyahut ücretle tedârik edecekleri sair mahallerde ikametle vuku' bulacak kâffe-i masâriflerinin kendi taraflarında tesviyesinde nizâmına mutabaat eylemeleri husûsunun ta'mimen izbârı ve bu bâbda yine hilâf-ı nizâm hareket eden olur ise mes'uliyet-i şedide tahtına alınacağına dahi ihtârı lâzım geleceği meclis-i rûsûmat'da tezekkür ve ifâde olunmuş ve keyfiyyet bil-cümle nuzzâr ve ümenaya bâ-muharrerât iş'âr ve taht-ı nezâret-i behiyyelerinde kâin rûsûmat-ı erbaa idârelerinin mikdârına nisbetle işbu tahrirât-ı muhlisenin 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından müciblerle mezkûr idârelere isrâ' ve mücibince harekete dikkat kılınması tahtında vesâyâ-yı mukteziye icrâ'sıyla fi-mâba'd hilâf-ı nizâm hâl vukua getirilmemesine ale-d-devâm i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 26 Zilhicce sene 1282 ve fi 29 Nisan sene 1282. (11 Mayıs 1866)

61 1301 yılında bir önceki yıla göre %50 gelir artışı sağlayan memurlara ikramiye verilmesi gerekirken çeşitli sebeplerle bu ikramiyenin verilemediği, 1302 senesi gelirine göre % 30 ve daha fazla gelir artışı sağlayan memurlara bir maaş miktarından aşağı olmamak üzere ikramiye verilmesi, bu ikramiyenin kişilere ne şekilde dağıtılacağı.

Bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye me'mûrîn ve müstahdemîninden ifâ-yı hüsn-i hizmet ve sadakat ile fazla-yı vâridâta muvaffak olanların hidemât-ı hasenelerini takdiren icâbına göre zamm-ı maâş ve terfi-i rütbe ve ikramiye itasıyla taltif ve tesrîrleri husûsu Nezâret-i Umûmiyye'ce daima nazar-ı dikkatten dûr edilmediği ma'lûm ve müsbet olup hatta geçen 1302 senesi zarfında bu gibi fazla-yı vâridâta muvaffak olan me'mûrine leffen tesyâr kılınan defterde muharrer ikramiyelerin itası dahi Nezâret-i Umûmiyye'nin amal-i meşrûhasına delalet eden asar-ı fiiliyeden bulunmuştur.

Sene-i merkûme zarfında fazla-yı vâridâta muvaffak olan me'mûrlardan fazlaları % 50'den aşağı olanlara dahi ikramiye itası Nezâret-i Umûmiyye'ce matlub idiye de ne çare ki bazı esbâb ve ahvalin haylûletiyile bu sûret mümkün olamamış ve maa-hazâ bâdema gayret ve sadakatlari eseriyle bir sene zarfında sâlif-üz-zıkr 1302 senesi vâridâtına nisbetle % 30 ve daha ziyâde fazlalarına muvaffak olacak olan me'mûrlara bir maâş mikdârından aşağı olmamak üzere ikramiyeler verilmesi bi't-tensib karârlaştırılmış ve işbu tahrirât-ı umûmiyyemizin maa melfûf nûsah-ı matbû'asından lüzûmu mikdârı başkaca postaya teslimen irsâl-i sù-i behiyyeleri kılınmış olmakla bunların

isbâliyle buralarının ve bir de me'mûrlarımızın istikmâl-i esbâb-ı refahilerine tevessûlden bir an geri durulmamak ve haklarında vuku' bulabilen şikayet ve ittihâmat ale-l-amyâ kabûl olununayıp tahkikat ve tedkikat-ı amika icrâ'sıyla hiçbir kimsenin mağduriyeti tecvîz edilmemek gibi Nezâret-i Umûmiyye'ce mazhar ola gelmekte oldukları teveccüh ve sahâbete karşı bir kat daha sa'y ve gayret ve hüsn-i hizmet ve sadakate ikdam ve hasr-ı nefis-i ihtimâm ile Nezâret-i Umûmiyye'nin isticlâb-ı teveccühâtına itinâ' eylemelerinin ve aksi hâl ve etvâr ile hilâf-ı memul olarak sû-i isti'mâlâta sülûk edenlerin dahi bilâ-ifâte-i vakt tard ve te'bidleriyle yüzlerinden görülecek zarar ve hasar tazmin ettirildikten başka İdâremizce hiçbir vakitte istihdâm olunmamaları katiyyen mukarrer bulunduğundan Nezâret-i Umûmiyye tarafından haklarında bu yolda muâmele-i şedide icrâ'sına sebebiyet vermekten tevakkî ve ictinâb etmelerinin bil-cümle mülhakat me'mûrlarına etrafiyla tefhîm ve iş'a'ya himmet buyurulması, fi 5 Rebiülevvel sene 1305 ve fi 9 Teşrinisânî sene 1303. (21 Kasım 1887)

EDİRNE NEZÂRETİ	İkrâmiye (Kuruş)
Muhasebe başkâtibi Arif Efendi	1200
İkinci katip Hafız Sakıp Efendi	800
Veznedâr ve evrâk-ı sahîha me'mûru Raki Efendi	700
Müskirât katibi sâlih Efendi	550
Tahsildâr Nuri Efendi	400
Tahsildâr İsmail Efendi	300
Kolcubaşı Atnaş Efendi	300
Kantarcı Ahmet Efendi	250
Kolcu Rifat Ağa	180
Kolcu Hacı Ahmet Efendi	180
Kolcu Bektaş	180
Mustafapaşa me'mûru Salim Efendi	350
Süvâri kolcusu Hürşid Efendi	250
Pınarhisar Me'mûru İbrahim Ethem Efendi	500
Süvari Kolcusu Ahmet Ağa	250
Süvâri kolcusu Yorgi	150
Midye Me'mûru Sübuh Efendi	300
Süvâri kolcusu Ahmet Ağa	200
Mürefte merkez me'mûru Ali Rıza Efendi	600
Tahsildâr Hüseyin Efendi	250
Kolcu Mustafa	150

Hora kolcusu Cafer Efendi	150
Ganos me'mûru Bekir Sıtkı Efendi	300
Dedeğaç Müdürü Ali Rüştü Efendi	500
Dedeğaç katibi Arifi Efendi	300
Kolcu ve Kantarcı Halil	180
Katip Ahmet Mithat Efendi	200
Çatalca Başkâtibi Ahmet Ragıp Efendi	500
Sandık Emîni Ahmet Hicabi Efendi	300
Katip Akif Efendi	250
Süvâri kolcusu Mehmet	250
Süvari kolcusu diğeri Mehmet	150
Büyükçekmece me'mûru Osman Kamil Efendi	300
Süvari kolcusu Mehmet Rasim	200
Süvâri Halil	150
Şahteros me'mûru Mehmet Efendi	500
Katibi Mehmet Efendi	250
Kolcu Süleyman	150
Müsellem memlahaları Müdürü Ahmet Kamil Efendi	1000
Katibi Ali Efendi	400
Kantarcı Süleyman	250
Süvâri kolcusu Mehmet	280
Süvâri Mehmet	200
YEKÛN	14800

ANKARA NEZÂRETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Niğde Düyûn-ı Umûmiyye me'mûru Rifat Efendi	300

BAĞDAT NEZÂRETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Zengibar me'mûru Safi Efendi	250
Erbil Süvari kolcusu Ali	150
Erbil Muhammet	150
Erbil Abdülkadir	150
Erbil Mehmet	150
Erbil Emin	150
Piyade kolcusu Yunus	125
Simave me'mûru Abdullah Efendi	400
Kantarcı ve kolcusu Ali Kazım Efendi	125
Piyade kolcusu Çiyan Hovar	100
Piyade kolcusu Musa İbrahim	100

Piyade kolcusu Yusuf Hüseyin	100
Piyade kolcusu Hamit	100
Musûl müdürü Raşit Efendi	1400
Başkâtibi Abdülâhad Efendi	400
Sandık Emîni Esteban Efendi	300
Kantarçı Mehmet Ali Efendi	150
Birinci Kolcu Rehâvî	200
İkinci Kolcu Hüseyin Bey	175
Süvârî Kolcusu Mahmut Davud	150
Süvârî Kolcusu Arnavut Tahir	150
Süvârî Kolcusu Sasâvî Abdullah	150
Süvârî Kolcusu Mehmet Hasan	150
Süvârî Kolcusu Abdullah Halil	150
Süvârî Kolcusu Fethi	150
Süvârî Kolcusu Hisavi	150
Süvârî Kolcusu Abdülkadir	150
Süvârî Kolcusu Ahmet	150
Süvârî Kolcusu Abdullah Nasır	150
Musûl piyade Kolcusu Seyid Hüseyin	125
Bu dahi Mustafa Mahmut	125
Bu dahi Ahmet	125
Yekûn	6550

BEYRUT MERKEZ MÜDİRİYYETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Halilü'r-rahman idâresi kâtibi İlyas Efendi	300
Kantarcısı Ethem	150
Latâkiye me'mûru Eşref Efendi	500
Katibi Necip Efendi	300
Kolcusu ve kantarcısı Evrâkim	150
Kantarçı ve Ambarcısı Mehmet Talip	150
Yekûn	1550

DERSEADET EVRÂK-I sahîha BEY'İYYE ME'MÜRİYYETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Evrâk-ı sahîha Bey'îyye Me'mûru Tedeski Efendi	3000
Sandık Emîni Kurbi Efendi	2000
Yekûn	5000

BURSA NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Mihaliç idâresi me'mûru Mehmet Sadık Efendi	350
Kâtibi Hüseyin Hüsnü Efendi	250
Boğaz Me'mûru Muharrem Efendi	300
İmralı Me'mûru Oseb Efendi	300
Armutlu me'mûru Kenan Efendi	350
Küplü me'mûru Mustafa Efendi	350
Kâtibi Mehmet Efendi	200
Gölpazarı me'mûru İsmail Hakkı Efendi	350
Katibi Cevdet Efendi	250
Moraca Me'mûru Sarkis Efendi	250
Ortaköy me'mûru Mehmet Sabri Efendi	650
Kâtibi Ahmet Rakif Efendi	450
Geyve me'mûru İbrahim Hakkı Efendi	400
Kâtibi Mehmet Fahri Efendi	250
Saracılı me'mûru Antranik Efendi	300
YEKÛN	5000

BALIKHANE VE TUZ NEZÂRETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Kasımpaşa me'mûru Mustafa Efendi	150
Kasımpaşa me'mûru Ali Efendi	150
Kuruçeşme me'mûru Mehmet Efendi	150
Kuruçeşme me'mûru Ali Efendi	150
Üsküdar me'mûru İsmail Efendi	150
Üsküdar me'mûru Mustafa Efendi	150
Üsküdar me'mûru Ali Efendi	150
Karaağaç me'mûru Hüsnü Efendi	150
Anadolu Kavağı me'mûru Halil Efendi	150
İzmit'de Karamürsel me'mûru Ali Rıza Efendi	250
İzmit'de İsmail Hakkı Efendi	200
İzmit'de Koca me'mûru Sait İzzet Efendi	200
İzmit'de Hereke me'mûru Mehmet Şevket Efendi	200
Bursa'da Ekinlik me'mûru Palasaki Efendi	150
Bursa'da Kapıdağı me'mûru Ali Saib Efendi	150
Bursa'da Edincik me'mûru Mehmet Hulusi Efendi	150
Bursa'da Yalova me'mûru Ebu Bekir Efendi	200
Bursa'da Yalova me'mûru Mehmet Şükrü Efendi	125
Balıkhane'de Çınarcık me'mûru Mehmet Emin Efendi	150
Büyükkada me'mûru Ali Rıza Efendi	200
Boğaz me'mûru Mehmet Sadık Efendi	50
Edirne'de Istanca me'mûru Mehmet Arif Efendi	150

SİVAS MERKEZ MÜDİRİYYETİ**İkrâmiye
(Kuruş)**

Görüce memlahası me'mûru Ali Hilmi Efendi	300
Kınre memlahası me'mûru Ahmet Efendi	350
Kınre memlahası kâtibi Mehmet Efendi	250
Yekûn	900

DRAC NEZÂRETİ**İkrâmiye
(Kuruş)**

Preveze Müdürü Mehmet Emin Efendi	850
Katibi Abdülhalim Efendi	450
Kolcusu Aziz	150
Serandoz Kolcusu Adem	150
Yekûn	1600

MANASTIR MERKEZ MÜDİRİYYETİ**İkrâmiye
(Kuruş)**

Başkatip Raif Efendi	900
Başkatip Mihreddin Efendi	900
Vezne me'mûru Ferhat Efendi	300
Kolcu Halit	200
Yekûn	2300

ERZURUM NEZÂRETİ**İkrâmiye
(Kuruş)**

Eleşgirt me'mûru Mustafa Efendi	350
Kolcu Ethem Efendi	150
Hınıs me'mûru Mustafa Efendi	350
Kolcu Yusuf	150
Hamur memlahası me'mûru Mehmet tevîfik Efendi	550
Katip Yusuf Ziya Efendi	400
Kolcusu Bekir	150
Kolcusu Molla Ahmet	150
Kolcusu Omak	150
Çuvallı memlahası me'mûru bilâl Efendi	500
Kolcusu Halil	150
Kolcusu Diğer Halil	150
Erzincan İstematoru İbrahim	150
Kolcusu Behcet	100

Kolcusu Recep	100
Keke me'mûru Feyzullah Efendi	250
Kolcusu Hüseyin	120
Karagün memlahası me'mûru Mehmet Nahî Efendi	500
Süvari Kolcusu Mustafa	250
Süvari Kolcusu İsmail	150
Kızılca me'mûru Rüştü Efendi	500
Kolcusu Hasan	150
Kolcusu Kazar	150
Güneli memlahası müdürü Beyaki Efendi	800
Katibi Hafız Yusuf Efendi	400
Süvâri Kolcusu Abdulkadir	250
Süvâri Kolcusu Burhan	150
Süvâri Kolcusu Mehmet	150
Gölelis memlahası me'mûru Mehmet Şakir Efendi	500
Kolcusu Ali	150
Kolcusu Eşvet	150
Mozheban memlahası me'mûru Mehmet Şakir Efendi	150
Kolcusu Mehmet	150
Kolcusu Vartan	150
Gencecik memlahası me'mûru Yusuf Ziya Efendi	500
Kolcusu Hacı İbrâhim	150
Kolcusu Kirkor	150
Yekûn	9770

TRABLUSGARP MERKEZ MÜDİRİYYETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Derne me'mûru Mehmet İrfan Efendi	350
Kolcusu Mustafa Ağa	100
Kolcu ve Kantarcı Azrail	150
Yekûn	600

İZMİT MERKEZ MÜDİRİYYETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Tavşancıl me'mûru Mehmet Şevket Efendi	250
Adapazarı me'mûru Nuri Efendi	350
Adapazarı Abdürrâhman Efendi	250
Tezkere Kâtibi Hamit Efendi	200
Tezkere Kâtibi Yanko Efendi	100
Nallıhan me'mûru Tahir Efendi	250
Nallıhan Kolcusu Mehmet Emin	100

Kartal kolcusu Aşir	100
Kolcu Çerkes Mehmet	100
Şile Süvari kolcusu Mehmet	100
Yekûn	1900

MİDİLLİ NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Fesleke memlahası me'mûru Mehmet Efendi	600
Kantarcısı Ali Rıza Efendi	300
Kolcusu Yanko Kostanti	250
Seddülbahir me'mûru Sıdkı Efendi	300
Ezine me'mûru Mehmet Efendi	300
Lapseki me'mûru Zennup Efendi	400
Karabiga me'mûru Ali Rıza Efendi	400
Biga me'mûru İsmail Hakkı Efendi	300
Yeniköy me'mûru Yakup Efendi	350
Erenköy me'mûru Hüseyin Zeki Efendi	300
Yekûn	3500

İZMİR NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Nif me'mûru Mustafa Fazıl Efendi	400
Kolcusu Hacı Ahmet Efendi	250
Seydiköy me'mûru Osman Efendi	350
Kolcusu Hüseyin	200
Tepe ve Karabaş memlahaları me'mûru vekili İsmail Efendi	600
Katibi Mehmet Efendi	350
Kantarcı Hacı Ali Ağa	300
Kolcu Süleyman	300
Kolcusu Ahmet	300
Kolcusu Mehmet	300
Menteşe me'mûru Hüseyin Efendi	1000
Menteşe memlahası Katibi Hacı Tahsin Efendi	500
Kantarcı Kamil Efendi	300
Kolcusu Nureddin	250
Kolcusu Halil	250
Kolcusu İbrahim	250
Yekûn	5900

TRABZON NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Büyük Liman me'mûru Hadi Efendi	350
Kolcusu Mustafa	200
Sürmene me'mûru Şemsi Efendi	400
Kolcusu Mustafa	300
Of me'mûru Fahri Efendi	200
Kolcusu Dursun	200
Rize Müdürü Nasip Efendi	900
Katip Ömer Efendi	300
Katip Asım Efendi	400
Kolcusu Ömer	200
Kolcusu Hasan	250
Adana me'mûru Feyzi Efendi	350
Kolcusu Hüseyin	200
Arhâvî me'mûru Akif Efendi	350
Kolcusu Salim	200
Mapavri me'mûru Emin Efendi	350
Kolcusu Dursun	200
Yekûn	5250

YEMEN MERKEZ MÜDİRİYETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Müdür Mehmet tevfik Bey	3000
Başkatip Zühdü Efendi	1200
Muavin-i evvel İnâyet Efendi	300
Katib-i sani Halil Efendi	150
Evrâk-ı sahiha sandık emini Abbas Efendi	950
Mektubî mümeyyizî Ahmet Hamdi Efendi	600
Mübeyyiz Sabri Efendi	350
Kantarıcı Yakup Ağa	200
Hademe Sermet Efendi	150
Piyade Kolcusu Mehmet Ağa	180
Piyade diğer Mehmet Ağa	180
Salif memlaha Müdürü Mehmet tevfik Efendi	1000
Yekûn	8260

HALEP MERKEZ MÜDİRİYETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Adana memlaha Me'mûru Hicabi Efendi	2600
Başkatibi İsmail Hakkı Efendi	1000
Ambar Katibi Mehmet Efendi	600
Kantarıcı Dimitri	500

Süvari Kolcusu Mehmet Ağa	500
Süvari Kolcusu Ahmet Şamlı Ağa	300
Piyade Kolcusu Hüseyin Ağa	150
Yekûn	5650
Genel Toplam	82355

62 Düyûn-ı Umumiyye çalışanlarına 1303 senesinde ikramiye dağıtıldığı, 1302 senesindeki gayretlerinden dolayı ikramiye almaya hak kazanan veya başka yere terfi veya başka bir sebeple tayin olunan kişilere daha önceki görev yerlerinde almaya hak kazandıkları ikramiyelerinin ne şekilde ödeneceği.

Bi'l-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde geçen 1303 senesinde dahi ibrâz-ı asâr-ı hüsn-i hizmetle (61) numaralı ve fi 9 Teşrinisânî sene 1303 (21 Kasım 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince % 30'dan ziyâde fazla-yı vâridâta muvaffak oldukları celb ve tedkik edilen muvazene cetvelleri mûndericâtından anlaşılan me'mûrin ve müstahdeminden sene-i merkûme evâhirinde veyahut sâl-i hâl içinde zamm-ı maâş ile taltif olunmuş veya terfian diğer mahalle nakledilmiş olanlar ile terfileri teklif edilen veya derdest bulunanlardan maadasının ikramiye ile tesri'leri husûsu bi't-tensib mûmâileyhümün esâmisiyle kendilerine itası karârlaştırılan mebâligin mikdârını mübeyyin tanzim ve tab' ettirilen defterden lüzûm-ı mikdârı atide beyân olunduğu vechile tesri'b kılınmış ve bu bâbda muhasebeye de ma'lûmât verilmiş olduğundan mezkûr defterin nezâret-i behiyyelerine ait olan kısmında muharrer mebâligden o idârelerde yedi sekiz ay kadar hizmetleri sebkât etmiş olanlara eğer o fazla sarf bunların zamanlarında vuku' bulmuş ise ikramiyeleri usûlen bi-l-i'tâ tesâdüf edecek mâh icmâline keyfiyeti tasrihen masraf kaydıyla mahsubunun icrâ' ve fakat defterde isimleri muharrer olup da 7-8 ay kadar orada hizmet etmiş olmayanlara ikramiyeleri verilmeyerek buradan bi-l-istifsâr alınacak cevaba göre muâmele-i ifâ ile beraber bâdema sâl muvazene cetvelleriyle teferruatı hakkında vesâyâ-yı atiyeye tevfiik-i muâmeleye i'tinâ' buyurulması tavsiye olunur. Şöyleki 1302 senesi vâridâtı ondan sonraki seneler hâsılatı için esas ittihâz edildiği cihetle 1303 senesi vâridâtından dolayı ikramiye alan me'mûrların 1304 senesinde verecekleri vâridât 1303 senesi ve sene-i merkûmede ikramiye ahzına kesb-i istihkak edememiş olan me'mûrinin 1304 senesinde gösterecekleri hâsılat 1302 senesi vâridâtıyla mukayese edileceğinden 1304 senesi için yapılacak muvazenede 1302 ve 1303 ve 1304

seneleri hâsılâtından her kısım vâridâtın mikdâr ve derece-i terakkisini ve bu fazlanın yüzde kaç nisbetinde olduğunu başka başka gösterir bir cetvel tanzim edilerek ikramiyeye kesb-i istihkak etmiş olacak me'mûrinin esâmisini mübeyyin ayrıca yapılacak pusula ile maan ve buraya gönderilecek Şubat icmâliyle beraber Nezâret-i Umûmiyye'ye tesyir ve bu pusulada ikramiyeye müstahikk olduğu gösterilecek olan me'mûrin ve müstahdeminin isimleri hizalarında hangi tarihten itibaren o idârede müstahdem bulundukları derc ve tezbir edilip fazla-yı vâridâtı görülen bir idârede o sene yalnız altı mâh kadar hizmeti sebkât eden müstahdemin ile fazla-yı vâridâta muvaffak olduktan sonra ya zamm-ı maâş veya terfian âher mahalle nakil sûretiyle mükâfât görmüş olanların ve bir de hâsılatı maâş ve masârifin tenzilinden sonra müstahdemine verilecek ikramiye ile ancak tekabül edebilen küçük ve vâridâtı az olan idârelerde müstahdem bulunanların ikramiye defterine geçirilmemesi ve müstahdemine bir maâş nisbetinde olmak üzere verilecek ikramiyelerle maâş ve masârif birleştirildikte hâsılatının nısfı derecesine bâliğ olan İdâreler müstahdemini dahi ikramiye defterine geçirilmeyip fakat bu kabil İdâreler cetvel-i mahsûsu kenarında ayrıca şerh ile gösterilerek Nezâret-i Umûmiyye'nin bi-l-hâssa nazar-ı dikkati celb edilmesi ve kezâlik haricen ittihâz edilen bazı tedabir-i inzibatiye tesiriyle veya mutadın fevkinde bir masraf ihtiyârıyla hasıl olan ve o yoldaki masârifin la-akall mislini tecâvüz etmeyen fazla-yı vâridât dahi müstahdeminin mahsûl-i sa'y ve gayretleri addolunmamak lâzım geleceğinden bâdema vuku' bulacak fazla-yı hâsılatın esbâbı arız ve amik hadde-i tedkikten geçirilerek müstahdeminin gayret-i mahsûsaları semeresi olmayan fazla cetvel mahsûsunda bi't-tasrih bu kabil fazla-yı vâridât o yolda ihtiyâr edilen masârifin ber-vech-i muharrer iki mislini tecâvüz etmemiş olduğu takdirde müstahdeminin ikramiye defterine kayd olunmaması ve maa-hazâ sıdk ve istikamet maddi ve manevi vesile-i feyz ve necât olduğunu bilerek ve mâ-fevkinin isticlâb tevcihatını maksad-ı yegane addederek umûr-ı mevkûlesini ona göre ve kemâl-i sa'y ve sadakatle ifâ edenlerin her yerde feyz-i yâb olacakları bedihî ve buna binâen idâremiz me'mûrlarından hüsn-i hizmet ve sadakatlerini ibrâz ve isbât edenlerin hizmet-i hasenelerini takdiren suver-i mümkün ile taltifleri emrinde Nezâret-i Umûmiyye'nin ne derece kadirşinasane muâmele etmekte olduğu izahtan müstagnî olup umûr-ı me'mûrelerini bi-hakkın ifâ ve terakki-i vâridâta ber-vech-i dilhâh gayret ve i'tinâ' eden ve fakat dahil-i dâirelerinin o sene için daha ziyâde tezeyid-i vâridâta kabiliyet ve istidâdı olmadığı cihetle müstahdemini ikramiyeye kesb-i istihkak ettirecek nisbette fazla-yı vâridât gösteremeyen müdiriyyet ve merkez müdiriyyet ve nezâretlerdeki müstahdemin ile aklâmda

istihdâm olunarak vezaif-i mertebelerinin hüsn-i ifâsına akdam ve gayretten başka bir hizmet-i fiiliye ibrâz edememeleri tabii bulunan efendilerin hizmeti dahi buraca nazar-ı dikkatten dür tutulmadığı cihetle sâl muvazene cetvelleriyle beraber gönderilecek olan raporlar da bu kabilden olan müstahdeminin dahi derece-i hizmet ve istihkaklarının ve bununla beraber ehliyet ve liyâkatı meşhud olanlardan her birinin müşvar ve istidat-ı mahsûsuna göre idâremizin hizmet-i mütenevviasından hangisini daha ziyâde hüsn-i ifâya lâıyk ve müstaid olduğunu inhâ' kılınması lâzım gelerek keyfiyyet bi'l-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine ta'mimen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye ile sâlif-üz-zikr ikramiye defterlerinin idârelerin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 40 küt'ası postaya teslimen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan icâbının ber minvâl-i muharrer icrâ' ve her vazifeye ehl-i erbâbının intihâbı husûsuna bi-l-hâssa i'tinâ' buyurulması, fi 25 Muharrem sene 1306 ve fi 19 Eylül sene 1304. (1 Ekim 1888)

HALEP MERKEZ MÜDİRİYETİ

	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Reşit Efendi	Birecik	Me'mûr-ı sabıkı	400
Ali Ağa	Birecik	Kolcu	150
Davut Ağa	Zor	Me'mûr	300
Süleyman Ağa	Zor	Kolcu	150
Yekûn			1000

BURSA NEZÂRETİ

	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Osman Efendi	Lefke	Me'mûr	400
Mehmet Hilmi	Avşa	Me'mûr	500
Salim Efendi	Gönen	Me'mûr	300
Aristokali Efendi	Demirtaş	Me'mûr	300
Celaeddin Efendi	Kirmastı	Me'mûr	300
İsmail Hakkı Efendi	Koru	Me'mûr	350
Yekûn			2150

EDİRNE NEZÂRETİ

	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Abdülkadir Efendi	Lüleburgaz	Me'mûr	700
Dimitraki	Lüleburgaz	Kolcu	400

Necip Ağa	Vasilkoz	Kolcu	150
İbrahim Zühdü Efendi	Tırnovacı	Me'mûr	250
Mehmet Efendi	Çorlu	Me'mûr	300
İbrahim Ağa	Çorlu	Kolcu	235
Mehmet Hüsnü Efendi	Suyolu	Me'mûr	600
Yekûn			2635

**MANASTIR
MERKEZ
MÜDİRLİYETİ**

	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Recep Efendi	Resne	Me'mûr	300
Yakup Efendi	Ohri	Müdür	700
Ruşen Efendi	Ohri	Katip	400
Maksut Ağa	Ohri	Süvari	300
Raşit Ağa	Ohri	Piyade	200
Aziz Bey	Behişte	Me'mûr	600
Abdülhalim Efendi	Behişte	Kolcu	300
Fehim Bey	Lekopek	Me'mûr	400
Şahin Ağa	Lekopek	Kolcu	150
Yekûn			3350

**BALIKHANE VE
TUZ NEZÂRETİ**

	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Halim Efendi	Sarıyer	Me'mûr	500
İhsan Efendi	Sarıyer	Katip	300
Raif Efendi	Midye	Me'mûr	300
Ahmet Ağa	Midye	Süvari	235
Veysel Efendi	Ahtapoli	Me'mûr	300
Hacı Mehmet Ağa	Ahtapoli	Süvari	235
Mehmet Efendi	Vasilkoz	Me'mûr	300
Mustafa Efendi	Darıca	Me'mûr	500
Mehmet Nuri Efendi	Darıca	Tezkere Kâtibi	150
Mehmet Ağa	Darıca	Kantarcı	150
Ali Rıza Efendi	Büyükkada	Me'mûr	450
Aziz Efendi	Büyükkada	Kolcu	200
İsmail Hakkı Efendi	Şile	Me'mûr	350
Mehmet Ağa	Şile	Kolcu	300
Rafet Bey	Bandırma	Sayd-ı mahi kâtibi	450
Mehmet Kamil Ağa	Bandırma	Kolcu	200

Mustafa Fikri Efendi	Kumbağı	Me'mûr	300
Hasan Tahsin Efendi	Benados	Me'mûr	300
Ahmet Ağa	Kurşunlu	Kolcu	175
İbrahim Efendi	Kurşunlu	Me'mûr	400
Yekûn			6095

KONYA MERKEZ MÜDİRİYYETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Hamza Efendi	Sele	Me'mûr	600
Hırsto	Sele	Kolcu	300
Arif Efendi	Karapınar memlahası	Me'mûr	1000
Abidin Ağa	Karapınar memlahası	Süvari	400
Hacı Abdullah Ağa	Karapınar memlahası	Piyade	300
		Merkez	
Recep Efendi	Hamit	me'mûru	600
Hüsnü Efendi	Hamit	Katip	350
Süleyman Ağa	Hamit	Piyade	150
Emin Ağa	Hamit	Piyade	120
Yekûn			3820

ANKARA NEZÂRETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Nafi Efendi	Çankırı	Merkez me'mûru	700
Osman Efendi	Çankırı	Katip	500
Ali Efendi	Çankırı	Kantarıcı	300
Yusuf Ağa	Çankırı	Kolcu	250
Ömer Efendi	İskilip	Me'mûr	400
Hamdi Efendi	İskilip	Katip	250
Baraş	İskilip	Kantarıcı	200
Ahmet Ağa	İskilip	Süvari	200
Mehmet Ağa	İskilip	Ustabaşı	200
Ahmet Ağa	İskilip	Piyade	135
Hacı Mehmet Efendi	Taytak	Me'mûr	600
Ahmet Efendi	Taytak	Katip	400
Osman Ağa	Taytak	Süvari	400
Şakir Ağa	Taytak	Kolcu	250
Mehmet Efendi	Boncuk	Me'mûr	700
İzzet Efendi	Boncuk	Katip	500
Yuvan Ağa	Boncuk	Süvari	400
Mehmet Ağa	Boncuk	Piyade	250

SİVAS MERKEZ MÜDİRLİYETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Hüseyin Efendi	Cedid Memlahası	Me'mûr	1500
Şevki Efendi	Cedid Memlahası	İhracat me'mûru	1100
Mehmet Şükrü	Cedid Memlahası	Katip	700
İbrahim Ağa	Cedid Memlahası	Kantarıcı	400
Hasan Ağa	Cedid Memlahası	Kolcu	300
Salih Ağa	Cedid Memlahası	Kolcu	300
İbrahim Ağa	Cedid Memlahası	Kolcu	300
Mehmet Ağa	Cedid Memlahası	Kolcu	300
Hasan Efendi	Yenice Memlahası	Me'mûr	300
Kadir Ağa	Yenice Memlahası	Piyade	150
Mehmet Rauf Efendi	Beyderli	Me'mûr	300
Yekûn			5650

SELANİK NEZÂRETİ	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
İsmail Efendi	Vodine	Me'mûr	800
Ali Ağa	Vodine	Kolcu	400
Mustafa Efendi	Lankaza	Me'mûr	350
İbrahim Efendi	Lankaza	Kolcu	200
Lütfi Efendi	Sultan Yeri	Me'mûr	800
Mehmet Efendi	Petriç	Kolcu	175
Zülfî Efendi	İştib	Me'mûr	600
Mehmet Efendi	İştib	Kolcu	400
Mahmut Ağa	İştib	Kolcu	300
Ali Efendi	Kratova	Me'mûr	600
Ahmet Ağa	Kratova	Kolcu	300
Faik Bey	Radovişte	Me'mûr	600
Fethi Ağa	Radovişte	Kolcu	300
Yunus Ağa	Kalkandelen	Me'mûr	600
Hüseyin Ağa	Kalkandelen	Kolcu	300
Malik Ağa	Kalkandelen	Kolcu	400
Hasan Efendi	Geylan	Me'mûr	300
Hüseyin Efendi	Geylan	Kolcu	150
Mehmet Ağa	Geylan	Muhafız	150
Abdullah Efendi	İpek	Me'mûr	300
Arif Efendi	İpek	Kolcu	150

İdris Efendi	Prepol	Me'mûr	600
Murtaza Efendi	Taşlıca	Me'mûr	300
Hüseyin Ağa	Taşlıca	Kolcu	150
Mehmet Efendi	Taşlıca	Muhafız	200
Yekûn			9425

İZMİR NEZÂRETİ

	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Abdülhalim Efendi	Çeşme	Me'mûr	1100
Ahmet Hilmi Efendi	Çeşme	Katip	700
Ahmet Fevzi Efendi	Çeşme	Süvari	600
Hüseyin Efendi	Leryos	Me'mûr	400
Yekûn			2800

İZMİT MERKEZ MÜDİRİYYETİ

	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Nigogos Ağa	Bahçecik	Kolcu	150
Abdurrahman Efendi	Bolu	Memur	1200
Mehmet İzzet Efendi	Bolu	Katip	600
Mehmet Efendi	Bolu	Kolcu	300
Salih Efendi	Tuzla	Me'mûr	600
Salim Efendi	Maltepe	Me'mûr	300
Yekûn			3150

ERZURUM NEZÂRETİ

	İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Mustafa Efendi	Göleris Memlahası	Me'mûr	500
Ali Ağa	Göleris Memlahası	Kolcu	150
Mustafa Ağa	Göleris Memlahası	Kolcu	150
Sabit Efendi	Güşendik Memlahası	Me'mûr	500
Kara İsmail Ağa	Güşendik Memlahası	Kolcu	150
Kirkor Ağa	Güşendik Memlahası	Kolcu	150
Şemsettin Efendi	Bitlis	Müdür	500
Mehmet Efendi	Bitlis	Katip	250
Abdurrahman Efendi	Bitlis	Kolcu	120
İbrahim Ağa	Bitlis	Kolcu	120
Hamza Ağa	Bitlis	Kolcu	120
Hasan Ağa	Kemsur	Kolcu	150
Yekûn			3860

MİDİLLİ

İdâre	Vazifesi	İkramiye

NEZÂRETİ			(Kuruş)
Mehmet Hulusi Efendi	Narlı	Me'mûr	700
Mehmet Ağa	Narlı	Süvari	560
Hüseyin Şükrü Efendi	Adatepe	Me'mûr	300
Salih Efendi	Çandarlı	Me'mûr	1400
Lion Efendi	Çandarlı	Katip	800
Mihail Efendi	Çandarlı	Kantaracı	600
Şükrü Ağa	Çandarlı	Kolcu	500
Hacı Hüseyin Ağa	Çandarlı	Kolcu	500
Yekûn			5360

YEMEN MERKEZ MÜDİRİYYETİ		İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Halil Efendi	Yemen Merkez		Muhasebe	600
Ahmet Sabri Efendi	Müdiriyyeti		refik-i evveli	700
Yekûn			Tahrirât	1300

TRABZON NEZÂRETİ		İdâre	Vazifesi	İkramiye (Kuruş)
Abdullahi Efendi	Büyük Liman		Me'mûr	800
Mustafa Çavuş	Büyük Liman		Kantaracı	400
Mehmet Efendi	Büyük Liman		Kantaracı (Şarlı'da)	360
Mehmet Faik Efendi	Mapavri		Me'mûr	350
Harun Efendi	Mapavri		Kantaracı	200
Zühdü Efendi	Keşab		Me'mûr	600
Osman Efendi	Keşab		Kantaracı	360
Fehmi Efendi	Amasra		Me'mûr	800
Ahmet Ağa	Amasra		Kantaracı	400
Mehmet Efendi	Cide		Me'mûr	700
Mehmet Efendi	Cide		Kantaracı	400
Hüseyin Hüsnü Efendi	Boyabad		Me'mûr	270
Hafız Ömer Efendi	Zile		Me'mûr	300
Yekûn				5940
Genel Toplam				62160

63 | Başka bir yere ataması yapılan memurlardan Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde 1304 yılı içerisinde 7-8 ay hizmet yapan ve döneminde %30 gelir artışı yaratanlara ikramiye

verilmesi, ancak 7-8 ay kadar çalışması olmayanlara ve o sene içerisinde zimmet suçu işleyenlere ikramiye verilmemesi.

Bi'l-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde geçen 1304 senesinde dahi ibrâz-ı âsâr-ı hüsn-i hizmet ile (62) numaralı ve fi 19 Eylül sene 1304 (1 Ekim 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede ta'yin edilen had nisbetinde fazla-yı vâridâta muvaffak oldukları mersûl muvazene cetvelleri mündericâtından anlaşılan me'mûrin ve müstahdeminden sene-i merkûme evâhîrinde veyahut sâl-i hâl içinde zamm-ı maâş ile taltif olunmuş veya terfian diğer mahalle nakledilmiş olanlar ile terfileri teklif edilen veya derdest bulunanlardan maadasının ikramiye ile tesiri'rleri husûsu bi't-tensib mûmâileyhûmün esâmisiyle kendilerine ifâsı karârlaştırılan mebâliğin mikdârını mübeyyin tanzim ve tab' ettirilen defter ile dahil-i dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kît'a nûsah-ı matbû'ası başkaca postaya tesliman tesyâr kılınmış olduğundan mezkûr defterin nezâret-i behiyyelerine ait olan kısmında muharrer mebâligden o idârelerde sene-i mezkûre içinde yedi sekiz ay hizmetleri sebkât etmiş olanlara eğer o fazla sarf bunların zamanında vuku' bulmuş ise ikramiyeleri usûlen bi-l-i'tâ icmâle keyfiyeti tasrihen masraf kayd ve imlâ' ve fakat defterde isimleri murakkam olup da yedi sekiz ay kadar orada hizmet etmiş olmayanlara ve sene-i mezkûreden şimdiye kadar güzêrân eden müddet zarfında zimmet ve sair gûne tühmet ve kabahatleri görülenlere ikramiyeleri verilmeyip keyfiyyetin buradan istifâriyla alınacak cevaba göre icâbının icrâ' olunması ve mamafih gelecek sene için dahi itası emsâli delaletiyle müberhen olan ikramiyenin sûret-i itası derdest tahrîr olan diğer tahrîrât-ı umûmiyye ile tarif ve tavzif edileceği cihetle bi'l-umum me'mûrinimizin teksir-i vâridâta gayret ve i'tinâ ile ibrâz-ı âsar rû'yet ve ehliyet eylemelerinin şimdiden dahi mülhakata tebliğ ve işa'asına müsâraat buyurulması, fi 26 Safer sene 1307 ve fi 9 Teşrinievvel sene 1305. (21 Ekim 1889)

SELÂNİK NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Kesendire me'mûru İzzet Efendi	350
Kolcu Osman Ağa	150
Demirhisar me'mûru Osman Efendi	350
Kolcu Abidin Efendi	175
Koçana me'mûru İsmail Efendi	300
Kolcu Mustafa Efendi	200
Preşova Kolcusu Yunis Ağa	150

İkinci kolcu Osman Efendi	150
Yekûn	1825

BURSA NEZÂRETİ	İkrâmiye
	(Kuruş)
Bigadiç me'mûru Ethem Zeki Efendi	300
Kolcusu Mehmet Ağa	175
Yekûn	475

EDİRNE NEZÂRETİ	İkrâmiye
	(Kuruş)
İstasyon me'mûru Mehmet Efendi	300
Mürefte müdürü İbrahim Hulusi Bey	1800
Başkatip Salim Efendi	1000
Muhasebe refiki Ali Efendi	600
Sandık Emmini Mehmet Emin Efendi	700
Tahsildâr Hasan Efendi	500
Piyade Kolcusu Hamdi Çavuş	300
Piyade Kolcusu Hasan Efendi	300
Çorlu Me'mûru Kirkor Efendi	300
Ereğli Me'mûru Hasan Efendi	250
Tahsildâr İbrahim Ağa	235
Yekûn	6285

MİDİLLİ NEZÂRETİ	İkrâmiye
	(Kuruş)
Fesleke me'mûru Mehmet Efendi	1200
Katibi Hüseyin Efendi	500
Kantarcısı Ali Rıza Efendi	600
Kolcusu Yanni Kostanti	500
Sarımsak me'mûru Mustafa Efendi	1240
Kantarcısı Şükrü Ağa	600
Kolcu Nikola	440
Kolcu Abdülvahhab Efendi	440
Yekûn	5520

TRABZON NEZÂRETİ	İkrâmiye
	(Kuruş)
Polathanede Öşr-i tefrik me'mûru	250
Kantarcı Hasan Ağa	200
Atina me'mûru Hacı Emin Hilmi Efendi	350

Kantarcı Hüseyin Efendi	200
Arhavi me'mûru Akif Efendi	350
Kantarcı Mahmut Ağa	200
Vice me'mûru Hüsni Efendi	300
Kantarcı Hüseyin Efendi	200
Keşap Me'mûru Zühdü Efendi	300
Kantarcı Osman Efendi	180
Gerze Kantarcısı Ali Rıza Efendi	180
İnebolu Müdürü Ali Vasfı Efendi	800
Sandık Emîni Ahmet Hilmi Efendi	300
Katib-i sani Sait Efendi	250
Ambarcı Mehmet Ali Efendi	250
Kantarcı Mustafa Efendi	200
Kolcu Ali Ağa	150
Bartın me'mûru İsmail Efendi	350
Kolcu Mustafa Efendi	200
Amasra me'mûru Hakkı Efendi	400
Kantarcı Ahmet Efendi	200
Cide me'mûru Mehmet Zühdü Efendi	350
Kantarcı İdris Ağa	200
Safranbolu me'mûru Mustafa Efendi	300
Kolcu Mehmet Efendi	200
Tosya Me'mûru Mehmet Fahri	300
Yekûn	7160

MANASTIR MERKEZ MÜDİRLİYETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Florina me'mûru Ramiz Bey	450
Katip Necip Efendi	200
Kolcu Ömer Efendi	150
Kolcu Halit Efendi	150
Ohri Müdürü Yakup Efendi	700
Katip Rıdvan Efendi	400
Tahsildâr Maksûd Ağa	300
Kolcu Raşit Ağa	200
Karabene Me'mûru Galip Efendi	360
Katibi Kadri Efendi	270
Kolcusu Lima Efendi	150
Boyana me'mûru Şeyh Sumar Efendi	300
Kolcu Abidin Ağa	150
Yekûn	3780

DRAC NEZÂRETİ**İkrâmiye
(Kuruş)**

Simava Memlaha Müdürü Muharrem Efendi	1800
Katip Mehmet Seyfi Efendi	800
Sandık Emini Fehim Efendi	700
Ambarcı Davut Efendi	800
Süvari kolcusu Seyit Ağa	600
Piyade Kolcusu Süleyman Ağa	300
Piyade Kolcusu Estepan Ağa	300
İşkodra müdürü İbrahim Hilmi Efendi	1500
Başkatip Şakir Efendi	1000
Katib-i sani Osman Nuri Efendi	600
Ambarcı Musa Necati Efendi	600
Kolcu Yusuf Ağa	300
Kolcu Süleyman Ağa	300
Leş Me'mûru Murtaza Efendi	800
Ambarcı Ömer Efendi	400
Kolcu Hüseyin Ağa	200
Yekûn	11100

İZMİT MERKEZ MÜDİRİYYETİ**İkrâmiye
(Kuruş)**

Bolu Katibi İzzet Efendi	600
Kolcusu Mehmet Efendi	400
Yekûn	1000

ANKARA NEZÂRETİ**İkrâmiye
(Kuruş)**

Akçakoyunlu Memlaha Me'mûru Sadık Efendi	900
Katibi Şevket Efendi	600
Süvari Kolcusu İsmail Ağa	400
Memlaha ustası Süleyman Ağa	300
Seferhisar me'mûru Tahir Efendi	250
Beypazar me'mûru Ali Efendi	250
Kolcusu Mehmet Ağa	100
Maden me'mûru Kamil Efendi	250
Kolcusu Mehmet Ağa	100
Maden me'mûru Kamil Efendi	250
Kolcu Mehmet Ağa	100
Çorum me'mûru Şakir Efendi	250

Kolcusu Osman Ağa	100
Kolcusu Bekir Ağa	100
Sungurlu me'mûru Vasil Efendi	250
Kırşehirî me'mûru Şerefeddin Efendi	300
Kolcu Ahmet Ağa	125
Yekûn	4275

KONYA MERKEZ MÜDİRİYYETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Tosun me'mûru Mahmut Efendi	1000
Sandık Emîni Ali Ağa	400
Kantarıcı Mehmet Efendi	300
Süvari Kolcusu Ahmet Ağa	250
Süvari Kolcusu Raşit Ağa	250
Süvari Kolcusu Mehmet Ağa	250
Piyade Kolcusu Halil İbrahim Ağa	150
Piyade Kolcusu İsa bin Hüseyin	150
Mustafa bin Hüseyin	150
Çerkes Ali	150
İrle me'mûru Rifat Efendi	400
Yekûn	3450

HALEP MERKEZ MÜDİRİYYETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

İskenderûn Katibi Vefik Efendi	400
Ambarcı ve Kantarcı Toros Ağa	200
Kolcu Hurşit Ağa	175
Urfa me'mûru Fehim Efendi	400
Katibi Ahmet Efendi	200
Kolcu Agop Efendi	100
Kolcu Hüseyin Efendi	100
Adana memlaha me'mûru Hicabi Efendi	1300
Katibi İsmail Hakkı Efendi	500
Sandık Emîni Mustafa Efendi	450
Ambar Katibi Mehmet Fikri Efendi	300
Yekûn	4125

SİVAS MERKEZ MÜDİRİYYETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Çarkı Merkez me'mûru Mahmut Ağa	2600
İhracat me'mûru Hacı Abdullah Efendi	1600

Sandık Emmini Raif Efendi	800
Tezkere Katibi Emin Efendi	500
Vezn Katibi Osman Efendi	500
Ambar emini Mikail Ağa	600
Kantarıcı Nuri Ağa	400
Kantarıcı Abdullah Ağa	400
Kolcubaşı Hasan Ağa	600
Süvari Kolcusu Ömer Ağa	500
Süvari Kolcusu Murtaza Ağa	500
Süvari Kolcusu Ali Ağa	500
Piyade Kolcusu Hasan Ağa	300
Piyade Kolcusu Ali Efendi	300
Piyade Hacı Hasan Ağa	300
Piyade Abdullah Ağa	300
Hamur Memlaha me'mûru İzzet Efendi	800
Katibi Abdülvahhab Efendi	350
Sandık Emmini Ali Efendi	300
Kantarıcı Artin Efendi	200
Kantarıcı Hüseyin Efendi	200
Süvari Hacı Musa Ağa	250
Piyade Nazif Ağa	150
Piyade Abdürrahman Ağa	150
Piyade Varter Ağa	150
Süvari Yakup Çavuş	250
Yekûn	13500

ERZURUM NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Muhlis Memlahası sandık emini Şükrü Efendi	500
Katip-i Sani Mehmet Avni Efendi	300
Kantar Katibi Hafız Ahmet Efendi	300
Kantarıcısı Hüseyin Efendi	300
Süvari Bağos Ağa	250
Piyade Yusuf Ağa	150
Piyade Abdullah Dede	150
Piyade Rıdvan Ağa	150
Piyade Şükrü Ağa	150
Canik me'mûru Mehmet Nuri Efendi	500
Piyade Şevki	150
Piyade İsmail Ağa	150
Piyade Hasan	150

Sağır Müdiriyyeti Şemseddin Efendi	500
Pasin me'mûru İbrahim Efendi	350
Piyade Tayfur	120
Erciş me'mûru Hafız Kamil Efendi	250
Piyade Hüseyin	120
Yekûn	4540

YEMEN MERKEZ MÜDİRİYYETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Suveydiye me'mûru Halis Hüseyin Ağa	2000
Katibi Şakir Efendi	900
Kantarıcı ambarcı Ali Nasip	320
Piyade Abdullah	240
Yekûn	3460

BALIKHANE VE TUZ NEZÂRETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Arnavut Köy Muhâfaza me'mûru Mehmet Refiki Efendi	300
Arnavut Köy Refiki Mehmet Nuri Efendi	300
Büyükdere Muhâfaza me'mûru Mehmet Emin Efendi	300
Kadıköy muhâfaza me'mûru Ahmet Münif Efendi	300
Kuzguncuk muhâfaza me'mûru Mehmet sâlih Efendi	300
Karaburun Hams me'mûru Hacı Ali Efendi	250
Alamana mevsiminde Karaburun'a gönderilen Mustafa Efendi	300
Şile Alamana me'mûrluğuna gönderilen Balikhane mubassırlarından Sadık Efendi	400
Yekûn	2450

SİİRT NEZÂRETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Kefere Memlaha Katibi Mehmet Efendi	400
Ambarcı Yusuf Efendi	250
Kantarıcı Hüseyin Efendi	200
Süvari Hacı bilâl Efendi	200
Piyade Mehmet Ağa	150
Piyade Osman Ağa	150
Piyade İbrahim Efendi	150
Piyade Abdullah Efendi	150
Piyade Hacı Efendi	150
Piyade Hamit Bey	150
Piyade Ahmet Ağa	150

Piyade Ahmet Ağa	150
Piyade Mehmet Ağa	150
YEKÜN	2400
GENEL TOPLAM	75345

64 | Bir başka Düyûn-ı Umûmiyye İdâresinde çalışırken tayin veya görevlendirme nedeniyle başka bir İdareye gönderilen memurlara ikramiye tutarlarının ne şekilde ödeneceği.

Bi'l-cümle Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde geçen 1305 senesinde dahi ibraz-ı âsar-ı hüsn-i hizmet ile (63) numaralı ve fi 9 Teşrinievvel sene 1305 (21 Ekim 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede ta'yîn edilen had nisbetinde fazla-yı vâridâta muvaffak oldukları mersûl muvazenc cetvelleri mündericâtından anlaşılan me'mûrîn ve müstahdeminden sene-i merkûme evâhîrinde veyahut sâl-i hâl içinde zamm-ı maâş ile taltif olunmuş veya terfian diğer mahalle nakl edilmiş olanlar ile terfileri teklif edilen veya derdest bulunanlardan maadasının ikramiye ile tesrîrleri bi't-tensib mûmâileyhümün isimleriyle kendilerine itası karârlaştırılan mebâliğin mikdârını mübeyyin tanzim ve tab' ettirilen defter ile dahil-i dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'a nüsh-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olduğundan mezkûr defterin nezâret-i behiyyelerine ait olan kısmında muharrer mebâliğden o idârelerde sene-i mezkûre içinde yedi sekiz ay kadar hizmetleri sebkât etmiş olanlara eğer o fazla sarf bunların zamanında vuku' bulmuş ise ikramiyeleri usûlen bi-l-i'tâ keyfiyeti tasrihen icmâle masraf kayd ve imlâ' ve fakat defterde isimleri muharrer olup da yedi sekiz ay kadar orada hizmet etmiş olmayanlara ve sene-i mezkûreden şimdiye kadar güzêrân eden müddet zarfında zimmet ve sair güne töhmet ve kabahatleri görülenlere ikramiyeleri verilmeyip keyfiyyetin buradan istifsârıyla alınacak cevaba göre icâbının icrâ' olunması ve sâl-i hâlde verilecek ikramiyyeye gelince 1303 senesinde 1302 senesine nisbetle % 50 fazla gösterdiği hâlde 1304 ve 1305 senelerinde dahi 1303 senesine nisbetle % 30 derecesinde fazla-yı vâridâta muvaffak olup ikramiye alan me'mûrîn ve müstahdemîn işbu 1306 senesinde ikramiye almış oldukları bir senenin vâridâtına nisbetle % 20 fazla-yı vâridâta ihraz-ı muvaffakiyet eyledikleri hâlde yine bu vechile ahz-ı ikramiyyeye kesb-i istihkak eylemiş olacakları gibi ikramiye itasına başlanılan vakitten şimdiye kadar güzêrân eden senelerde yani 1302'den işbu 1306 senesine değin olan senelerin birinde ikramiye için ta'yîn edilmiş olan haddin fevkinde fazla-yı vâridât gösterip de ikramiye almış

bulunanların hadd-i muayyen haricinde kalan fazlalarının dahi bu sene için nazar-ı itibara ahzıyla bu makule me'mûrîn ve müstahdeminin sâl-i hâlde % 20'den biraz aşağı fazla vâridât gösterdikleri takdirde hadd-i muayyen haricinde kalmış olan mezkûr fazlaları dahi buna zâm ile ona göre tesrîr ve taltifleri icrâ' ve şimdiye kadar hiçbir sene ikramiye alamayan me'mûrlar dahi yine ber-sâbık 1302 senesi esas ittihâzla sene-i cariyede sene-i mezkûre vâridâtına nisbetle % 50 râddesinde tezeyid-i vâridâta muvaffak olurlar ise bunlara da ikramiye i'tâ' edileceği mukarrer bulunduğundan işte buraları bilinerek sâl muvazene cetvellerinin ona göre ma'lûmât ve izahat-ı lâzıme ve beş seneyi câmi olarak tanzim ve irsâliyle beraber inşallah her tarafça hadd-i muayyeninden bile ziyâde fazla-yı vâridâta izhâr-ı muvaffakiyet için cidden ibrâz-ı mesai ve mukadderatla bi'l-umum me'mûrînimizin mahzar-ı taltif ve mükâfât olmaları tavsiyesiyle terkîm-i nemika-i hulusuriye ibtidar kılındı. 7 Rebiülahir sene 1308 ve fi 8 Teşrînisânî sene 1306. (20 Kasım 1890)

HALEP MERKEZ MÜDİRİYETİ

	İkrâmiye (Kuruş)
Tahrîrât başkatibi Ohannes Efendi	1000
Müsevvid ve Mukayyed Ohannes Efendi	400
Mübeyyiz Abdurrahman	300
Yekûn	1700

EDİRNE NEZÂRETİ

	İkrâmiye (Kuruş)
Muhasebe Başkatibi Kaşif Efendi	1500
Tahrîrât Başkatibi Rafer Efendi	1000
Muhasebe Refiki Mehmet sâlih Efendi	800
Müskirât Katibi sâlih Efendi	550
Katib-i sani Evadis Efendi	450
Mukayyid Sabri Efendi	400
Mübeyyiz Necip Efendi	325
Tahrîrât Kalemi Ketebesinden Hami Efendi	250
Mübeyyiz Cemil Efendi	150
Dede Ağaç Müdürü Hafız Ahmet Efendi	800
Dede Ağaç Başkatip Bekir Sıdkı Efendi	400
Dede Ağaç İkinci Katip Besim Efendi	250
Dede Ağaç İskele me'mûru Faik Efendi	200
Dede Ağaç Kantarcı Süleyman Efendi	180
Kolcu Mehmet Ağa	150

Dede Ağaç Sürgün me'mûru sâlih Efendi	450
Ergiri Kolcusu	225
Yekûn	8080

BALIKHANE VE TUZ NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Midye me'mûru Raif Efendi	150
Süvari Kolcusu Ahmet Ağa	117
Heybeliada Piyade Kolcusu Musa Ağa	150
Bandırma Balık Katibi Rafet Bey	450
Bandırma Balık Kolcusu Mehmet Ağa	200
Hereke me'mûru Mustafa Hayri Efendi	250
Kolcu ve Kantarcı Mustafa Ağa	175
Hühle Kolcusu İsmail Efendi	150
Mihaliç Boğazı Me'mûru Todorî Efendi	300
Kilyos me'mûru tevfik Efendi	300
Balık mubassırı Hakkı Efendi	200
Karaburun me'mûru Ali Efendi	300
Bekir Efendi	125
Yekûn	2867

BURSA NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Müfettiş Muavini Markaryan Efendi	2700
Muhasebe Başkatibi Mustafa Zihni Efendi	1500
Muhasebe Refiki Hacı Mustafa Efendi	750
Refik-i Sani Eşref Efendi	350
Refik-i Salis Ahmet Efendi	300
Pul me'mûru Halit Bey	250
Mukayyid sâlih Bey	225
Mübeyyiz Şükrü Efendi	150
Mübeyyiz Rıza Efendi	125
Mizan Müfettişi Avramidi Efendi	1500
İcmâl Katibi Ahmet Bey	500
Sandık emini Kırkoris Efendi	700
Sandık ve Araba yevmiye Kâtibi Hacı Hüsnü Efendi	400
Müskirât Kâtibi Ali Efendi	150
Müzâyede Katibi neş'et Efendi	200
Harir tahsildârı Abdullah Efendi	400
Müstantik ve Dava Vekili Hakkı Efendi	400
Muayene me'mûru Mehmet Efendi	300

Veznedar Emin Ağa	250
Kantarıcı Mehmet Ağa	200
Balık Me'mûru Osman Efendi	125
Kolcubaşı Hacı Mustafa Efendi	300
Kolcubaşı Haşim Efendi	200
Kolcu Mehmet Efendi	200
Kolcu sâlih Ağa	200
Kolcu Emin Ağa	200
Kolcu Hüseyin Ağa	200
Kolcu Alaattin Efendi	200
Kolcu Eyüp Ağa	200
Kolcu Ahmet Ağa	200
Kolcu Musa Ağa	200
Kolcu Mahmut Ağa	200
Bergos Me'mûru Mustafa Efendi	600
Perastos me'mûru Mehmet Arif Efendi	450
Kolcusu Hafız Hüseyin Efendi	350
Bilecik Müdürü Edip Efendi	2800
Katib-i sani Hafız Hamza Efendi	400
Sandık Emîni Ahmet Muhtar Efendi	800
Harir Ambar Katibi Mehmet Kazım Efendi	700
Kantarıcı Mustafa Ağa	400
Kolcu ve Kantarcı Yusuf Ağa	350
Kolcu ve Kantarcı Mehmet Onbaşı	350
Kolcu ve Kantarcı Resul Ağa	350
Kolcu ve Kantarcı Mehmet tevfik Ağa	350
Küplü me'mûru Mustafa Vehbi Efendi	700
Katib ve sandık emîni İbrahim Efendi	400
Kolcu ve Kantarcı Davut Ağa	350
Kolcu ve Kantarcı Mehmet Ağa	350
Yekûn	23475

BEYRUT MERKEZ MÜDİRİYYETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Ceyrûd me'mûru Osman Zeki Efendi	1200
Süvâri Kolcusu Çerkes Arslan	500
Yekûn	1700

GİRİT MERKEZ MÜDİRİYYETİ

İkrâmiye
(Kuruş)

Kandiye Müdürü Hasan Efendi	1125

Başkatip Ahmet Efendi	675
İkinci Katip Ethem Efendi	450
Kantarçı Hüseyin Ağa	375
Kolcu Sırrı Ağa	300
Yekûn	2925

DRAC NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Nâzır Ref'etlü Ferid Bey	2800
Müfettiş muavini Cülyani Efendi	2800
Başkatip Besim Efendi	1200
Sandık emini Abdullah Efendi	700
İkinci Katip Mehmet Efendi	350
Kolcu Hamza	200
Kolcu Şaban	150
Drac Memlaha me'mûru Yusuf Efendi	750
Katip Abdülhamid Efendi	375
Ambarcı ve Kandarıcı Abdurrahman Efendi	450
Serandoz Müdürü Hüseyin Efendi	700
Katibi İbrahim Efendi	400
Kolcu Ethem Efendi	150
Mayer-i ilm me'mûru Süleyman Efendi	300
Kolcusu İlyas Ağa	150
Yekûn	11475

ERZURUM NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Bar Memlaha Me'mûru Mustafa Bey	400
Piyade Kolcusu İbrahim Ağa	150
Piyade Kolcusu Hasan Ağa	150
Aşkale piyade Kolcusu Yusuf Ağa	300
Çullu Piyade Kolcusu Mehmet Nuri	150
Piyade Kolcusu Hasan Ağa	150
Van Müdürü Sıtkı Efendi	1000
Başkatip Mehmet Nusret Efendi	450
Katib-i sani Yusuf Efendi	200
Sandık Emmini Abdurrahman Efendi	300
İstimâre me'mûru Halit Ağa	300
Süvari Ethem Ağa	200
Piyade Kolcu Mehmet Ağa	150
Gevâr me'mûr vekili Derviş Efendi	250

Piyade Osman Ağa	120
Sağırkaya Müdürü Şemsettin Efendi	500
Katip Vekili Mıgırdıç Efendi	400
Piyade Ahmet Ağa	150
Piyade Yusuf Ağa	150
Kemah Memlahası Müdürü Mehmet Hilmi Efendi	1400
Başkatip İbrahim Efendi	500
Sandık Emmini Mehmet Efendi	500
Kantar Katibi Hafız Ahmet Efendi	300
Kantarcı Andon	300
Kolcu Abdülkadir Efendi	200
Kolcu İsmail	200
Kolcu Mehmet Emin	152
Kolcu Osman	150
Mamervan me'mûru ve katibi Mikail Efendi	500
Geçendik me'mûru ve katibi Şükrü Efendi	750
Piyade Kolcu Osto Fentar	225
Piyade Kolcu Şükrü Ağa	225
Nezâret Başkatibi Halit Bey	1200
Tahrîrât Başkatibi İbrahim Efendi	1000
İdâre Katibi Ziya Efendi	450
Mukayyid Ethem Efendi	300
Kantarcı Yaver Ağa	200
Muhasebe Refiki İsmail Hakkı Efendi	700
Muhasebe Refiki Mehmet Emin Efendi	600
Mukayyid ve Muhasib Fazıl Efendi	220
Muayyini Abdurrahman Efendi	100
İcmâl mübeyyizi Eyüp Efendi	90
Sandık Emmini Mahmut Efendi	800
Seyyar Me'mûru Mustafa Efendi	500
Mübeyyiz tevfik Efendi	250
Muayyini Hakkı Efendi	150
Mukayyid Refiki Hafız Osman Efendi	140
Evrâk me'mûru Mıgırdıç Efendi	120
Yekûn	17690

İZMİT MERKEZ MÜDİRİYYETİ

Bahçecik me'mûru Cemal Efendi	400
Kolcusu Nikogos Ağa	150
Darıca Me'mûru Galip Efendi	750

İkrâmiye (Kuruş)

Kantarcısı Sait Efendi	225
Akhisar me'mûru Mehmet Rasim Efendi	300
Kolcusu Hacı Mustafa Efendi	150
Kolcu Yorgi	150
Yekûn	2125

KONYA MERKEZ MÜDİRİYYETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Hamit Merkez Me'mûriyyeti katibi Hamdi Efendi	350
Müskirât kolcusu Süleyman ağa	150
Piyade kolcusu Emin ağa	120
Burdur me'mûru Nevroz Efendi	300
Gırkaraağaç me'mûru Pavlaki	250
Yekûn	1170

MİDİLLİ NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Midilli Müdiriyyeti Başkatibi Ahmet Ragıp Efendi	1050
Tezkere Katibi Ahmet Cemil Efendi	525
Mukayyit Mehmet Remzi	300
Kolcu Başı Mehmet Bey	750
İstimâreci Tonodori Dimitri	450
Kolcu Mustafa Çavuş	375
Kolcu Mustafa Necati Efendi	375
Kolcu Mehmet Ağa	375
Yekûn	4200

SELANİK NEZÂRETİ

İkrâmiye (Kuruş)

Selanik Müdürü İzzetli Nuri Bey	1400
Sandık Emîni Abdurrahman Efendi	550
Tahrîrât Katibi Hüseyin Hüsnü Efendi	400
Tuz Tezkere Katibi İbrahim Efendi	150
Ambar me'mûru Mustafa Efendi	600
Ambar Katibi Rıza Efendi	250
Tuz ve Müskirât mubassırı Nefsettin Efendi	250
Kantarcı Ömer Ağa	300
Kantarcı Hasan Ağa	300
Kantarcı Kara Mustafa Ağa	300
Kantarcı Süleyman Ağa	300
İstasyon Muhâfaza Me'mûru Hasan Efendi	300

Kolcu Andon	200
Kolcu Yuanço	200
Kolcu Ali Ağa	200
Kolcu Süleyman Ağa	200
Kolcu Recep Ağa	200
Sahilhane Kolcusu Hüseyin Ağa	200
Ustrumca me'mûru Mehmet Efendi	600
Piyade Kolcusu Hasan Ağa	225
Kara Ağaç me'mûru Hasan Sırrı Efendi	200
Kolcusu Ali Ağa	300
Nevrekob me'mûru Mustafa Efendi	400
Süvari Zekeriya Efendi	300
Kolcusu Emin Efendi	200
Petriç me'mûru Osman Efendi	300
Preşova'ya Merbût Karanova Kolcusu Osman Efendi	300
Yekûn	5125

İZMİR NEZÂRETİ

Denizli me'mûru Ali Efendi	600
Süvari Mehmet Efendi	450
Yekûn	1050

İkrâmiye (Kuruş)

SİİRT NEZÂRETİ

Malfan me'mûru İbrahim Efendi	1000
Sandık Emmini Emanuel Efendi	400
Ambar Me'mûru Mehmet Efendi	350
Kantarcı Mustafa Ağa	250
Piyade Kolcusu Şeyh Mehmet	150
Piyade Tatar Ağa	150
Piyade Hacı Mehmet	150
Piyade Babi Ağa	150
Piyade Abdülkadir Ağa	150
Piyade Beyazitağa	150
Piyade Mehmet Ağa	150
Piyade Belzu Ağa	150
Piyade Sivaslı Hüseyin Ağa	150
Piyade Abdülkadir Ağa	150
Piyade Hadidan Ağa	150
Piyade Hüseyin Rendü Ağa	150

İkrâmiye (Kuruş)

Nezâret Muhasebe Refiki Zihni Efendi	500
İkinci Katip Yusuf	350
Nazif Efendi Üçüncü	200
Sandık Emmini Cemal Efendi	550
Tahrîrât Başkatibi Vasıf Efendi	600
Mübeyyiz-i evvel Mehdi Efendi	300
Mübeyyiz-i Sani Hasan Efendi	100
Mukayyid Esad Efendi	200
Kolcubaşı Mehmet Ağa	200
Yekûn	6800

SİVAS MERKEZ MÜDİRİYYETİ

**İkrâmiye
(Kuruş)**

Nefs-i Merkez Müdiriyyetinde Süvari Bekir Ağa	250
Mustafa Çavuş	250
Veli Hasan Ağa	250
Çerkes Mehmet Ağa	250
Kurd Hasan Ağa	250
Odacı Abdullah Ağa	200
Yekûn	1450

TRABZON NEZÂRETİ

**İkrâmiye
(Kuruş)**

Sürmene Katibi Kemâl Efendi	450
Kantarcı Mustafa Efendi	300
Sergerde Mustafa Ağa	450
Mapavri Me'mûru Mehmet Faik Efendi	350
Kantarcı Harun Efendi	200
Bartın Me'mûru İsmail Efendi	700
Yekûn	2450

MÜSKİRÂT-I BEY'İYYE MÜDİRİYYETİ

**İkrâmiye
(Kuruş)**

Emtia-i Dahiliye Gümrüğünde Me'mûr Mihran Efendi	300
İspirto Mağaza Me'mûru Rafet Efendi	250
Müfettiş Rasim Efendi	300
YEKÛN	850
GENEL TOPLAM	99132

B. Memurlardan ne şekilde kefalet senedi alınacağı, senetlerin kontrolü, saklanması ve iadesi.

- 65** Yabancı ülke vatandaşlarının Rüşumat memurlarına kefil olamayacağı, memurluk, sandık eminliği ve kolculuk görevlerine Türkçe okuyup yazma bilen kişilerin alınması hakkında 27 numaralı genelgeye müracaat edilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye tebea-i ecnebiyenin me'mûriyyet-i rüşûmiyyeye edecekleri kefâletlerinin kabûl olunmamasına dair olduğu gibi me'mûriyyet ve sandık emînlikleriyle meh-mâ-emken kolculuklara Türkçe okuyup yazması bulunanlardan intihâb ve ta'yîn olunması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın birinci bâbının birinci kısmında (27) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

- 66** Rüşumat idarelerinde çalışan memurların birbirlerine kefil olamayacağı, bu durumdaki memurların kefaletlerinin derhal fesh edilmesi, kefillerin ancak Rüşumat çalışanları dışındaki üçüncü şahıslardan kabul edilebileceği.

Rüşumat İdâreleri'nde bulunan me'mûrîn zaten taht-ı kefâlette olup bunların birbirlerine kefâlet eylemeleri câiz olmadığı hâlde Rüşumat İdâreleri'nden bazılarında me'mûrîn-i mûmâileyhümden bazılarının yekdiğerine kefâlet eyledikleri istihbâr kılındığına ve işbu kefâlet maddesi Rüşumat Nâzırları'nın vazife-i me'mûriyyetleri dahilinde olup buralarına i'tinâ' edilmemesinden dolayı bil'âhire mes'uliyet ve lâzım gelecek tazmînât kendilerine râci' olduğuna binâen bâdema zir-i nezâretlerinde bulunan memurînin yekdiğerine kefâletleri kabûl olunmayıp, usûlü üzere hariçten muteber ve şâyân-ı kabûl kefil alınması ve şimdiye değin öyle birbirine kefil olmuş me'mûrlar var ise bi't-tahkik derhal kefâletlerinin fesh ile usûl-i vechile hariçten tecdid-i kefâlet ettirilmesi lüzûmunun nuzzâr-ı mûmâileyhümâ tavsiye ve iş'ârı Meclis-i Rüşumat'da tezekkür kılınmış ve o vechile icâbı icrâ' olunmuş olmakla zât-ı vâlâları dahi zir-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüşumat İdâreleri'nde böyle yekdiğerine kefâlet eylemiş me'mûrlar var ise adem-i kabûlü ile derhal tecdid-i kefâlet ettirilmesine ve fi mâbat bu misillü hilâf-ı usûl hâlât vukua gelememesi esbâbının istihsâline himmet buyurmaları, fi 4 Zilhicce sene 1279 ve fi 11 Mayıs sene 1279. (23 Mayıs 1863)

67 Taşralarda bulunan Rûsumat memurlarının ataması sırasında bu kişilere kefil olanların mali güçlerinin altı ayda bir yoklanması, kefalet senetlerinin ticaret mahkemesi olan yerlerde mahkemelerce, mahkeme olmayan yerlerde İdare meclislerince onaylanması gerektiği halde bazı ticaret mahkemelerinin kefilleri tanımadıklarından bahisle bu onayı yapmadıkları, yeni genelge doğrultusunda bundan sonra alınacak kefalet senetlerinin vilâyet ve livâ' idare meclislerinin yöneticilerince onaylanması, kefil olmayanların hemen kefil bulması, şayet görevi değişen veya terfi edenlerden hâlâ eski kefalet senediyle yetinenler var ise bunların kefil ve kefalet senetlerinin yenilenmesi, kefiller içerisinde kefillik görevini ifâ edemeyecek şekilde itibar kaybına uğrayanlar var ise bunların değiştirilmesi, tüm bu yoklama ve denetimlerin altı ayda bir tekrarlanması.

Taşralarca me'mûrîn-i rûsumiyyenin hîn-i ta'yinlerinde küfelâ-yı kaviyyeye rabt olunmak ve küfelânın beher altı ayda iktidâr-ı mâlileri tahkik ve tefahhusla içlerinde servetine nakise ve zevâl târi olanların yerine diğer muteber kefil alınmak usûl ve nizâmı iktizâsından bulunmasıyla beraber iktidâr-ı malîsi matlab-ı mirîyeyi tesviyeye kafi olmayan küfelânın kabûlünden dolayı matlab-ı mezkûre bu makûleleri bilâ-tahkik kefâlete kabûl edenlerden tazminen istifa oluna gelmekte olduğundan küfelânın tahkik-i servet ve iktidârları Rûsumat nâzır ve müdürlerince ehemmi ve mültezim olup nâzır ve müdürler ise bulundukları mahallerin yerlisinden olmadıkları cihetle küfelâ-yı merkûmenin ahvali kendilerince bi-hakkın ma'lûm olamamaktan nâşi alınan kefalet senetleri Dersâadet'de dahi câri olduğu üzere mahalleri mahâkim-i ticareti taraflarından ve muhâkeme-i ticaret olmayan yerlerde mecâlis-i idâre câniblerinden tasdik ettirilmekte olduğu hâlde mahâkim ve mecâlis-i mezkûreden bazıları tahkik-i ahvâl-ı küfelâya nizâmen mecbûr olmadıklarından bahisle izhâr-ı imtinâ' etmekte ve bu cihetle kefalet husûsunda husûl-i itmînân ve emniyet kesb-i usret eylemekte olduğu bazı Rûsumat Nezâretleri'nden iş'âr olunmuş ve vâkıa küfelânın tahkik-i ahvâli nuzzâr ile müdürlerin vezâif-i mahsûsalarından bulunmasıyla bundan birinci derecede onlar mes'ul tutularak hatta bu yüzden tazminâta dahi uğratılmakta bulunduklarından küfelânın tahkik-i ahvali için hükûmetin muâvenetini talep de hakları görünmüş ve Dersâadet'çe kefâlete rabt olunan me'mûrînin kefalet senetleri dahi ticaret kançılıryası cânibinden bilâ-imtinâ' tasdik edilmekte bulunmuş olduğundan bâdema taşralarca

alınacak küfelânın hîn-i ahz ve kabûlünde olan iktidâr-ı maliyesini tahkik ile senedât-ı mezkûrenin mahâkim-i ticaretten veyahut vilâyet ve livâ idâre meclisleri tarafından tasdik olunması zımında iktizâsının icrâ'sı husûsu bâ-tezkere-i halîsî Bâb-ı âlî cânib-i sâmisine arz ve iş'âr kılınmış idi. O bâbda bil-cümle Vilâyât-ı Celile ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara hitaben tastir buyurulan evâmirname-i samî mahallerine li'ecli'l-îsâl fî 9 Rebiülevvel sene 1292 ve fî 3 Nisan sene 1291 (15 Nisan 1875) tarihli tezkere-i samîye ile irsâl buyurulmuş ve Meclis-i Rûsûmat'a bi'l-havâle mütâlâa olundugunda hulâsa-i meâl-i âlisi taşralarda kefil îtasına mecbûr olan me'mûrinin kefâlet senetlerinin vilâyet ve livâ idâre meclislerinin heyet-i umûmiyyesinin mühr-i zâtîleri tahtında bulundurulması ve vilayetce emvâl-i mîriyenin ahz ve sarfa me'mûr olanların kefilleri olup olmadığı yoklanarak kefilî olmayanlardan hemen kefil ahzıyla beraber kefil ve senedi bulunanların içinde şayet me'mûriyyeti tagyir ve tebdil edenler olup da hâlâ eski kefâlet senediyle iktifâ' olunanlar var ise bunların dahi hemen tecdidi ve küfelânın içinde itibarına hâlel gelmiş veyahut adem-i kifâyeti tahakkuk etmiş olanlar bulunur ise tebdilleri sûretlerinin mahallerince usûl ittihâzı ve bunun tamami-i icrâ'sı için her altı ayda da bir kere kefâlet yoklamasının icrâ'sı hakkında mukaddema bil-cümle me'mûrin-i mülkiyeye tebligat ifâ kılınmış ve Rûsûmat Me'mûrları'nın kefâlet husûsunda me'mûrin-i mülkiye ve maliyeden farkları olmadığı derkâr bulunmuş olduğundan taşralarda me'mûrin-i rûsûmiyye için alınacak küfelâ hakkında dahi ba'de-zin usûl-i meşrûha dâiresinde ifâ-yı muâmele edilmesi irâde-i aliyyesini şâmil olduğu anlaşılmış olduğuna ve evâmirname-i samî-i mezkûrdan dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin iki vilâyete hitaben yazılan matviyyen ve mekşûfen tesyir-i savb-ı vâlâları kılındığına binâen mezkûr emirnâme-i sâmi nezâretçe defter-i mahsûsa bâde'l-kayd mahallerince irsâliyle mücib-i âlisi vechile ba'de-zin mahallerince umûr-ı rûsûmiyyeye ta'yin olunacakların irâe edecekleri kefillerden alınacak kefâlet senetlerinin vilâyet ve livâ idâre meclislerinin heyet-i umumesinin mühr-i zâtîyeleri tahtında olarak tasdik ettirilmesi ve böyle tasdiksiz kefâlet senetleri hiçbir Rûsûmat İdâresi cânibinden kabûl olunmaması ve her altı ayda bir kere küfelânın tahkik-i ahvali idârelerce öteden beri ve kaide-i mer'iyyeden bulunduğu hâlde kaide-i mezkûre bu kere bir mertebe daha teyit etmiş olduğundan buna kemâliyle riâyet ve i'tinâ' ve bir de işbu irâde-i aliyye küfelânın tahkik-i ahvali maddesinde nâzır ve müdürlerin vezâif-i muayyenelerini kat'â tahfife medâr olamayıp yalnız emr-i tahkik de irâe-i teshîlâtтан ibâret demek olacağından ve bu bâbda tabassur ve dikkat de zinhâr zühûl edilmemesi ve maa-hazâ el-yevm mevcûd ve müstahdem olan bil-cümle Rûsûmat müdür ve me'mûrlarıyla

ketebe ve hademesinin mahfûz olan kefâlet senetleri hükümlerinin dahi taht-ı tasdike aldırılması lâzım geleceğinden bunların dahi yoklama usûlü müddetinin hulûlünde icâb-ı icrâ' ettirilip öyle hiçbir kefâlet senedinin tasdiksiz kalamaması esbâbının istikmâl olunması lüzûmu meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve keyfiyyet sûret-i tamimde olarak diğerk Rûsumat Nezâretleri'ne dahi bildirildiği misillû bu bâbda cânib-i muhasebeye de ma'lûmât verdirilmiş ve binâberîn işbu tahrîrât-ı muhlisinin zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin bil-cümle Rûsumat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası dahi matviyyen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ mücib mezkûr idârelere isrâsıyla ahkâm-ı mûndericesine tevfiik hareket ettirilmesi husûsuna himmet buyurmaları, fi 29 Rebiülevvel sene 1292 ve fi 23 Nisan sene 1291. (5 Mayıs 1875)

68 Rûsumat nazır, merkez müdürü, muhasebe başkatibi, sandık emini ve pul memurlarına ait kefalet senetleri ile kolcu ve kantarcılar dışındaki tüm memurların kefalet senetlerinin Düyûn-ı Umumiyye Genel Merkezinde saklanacağı, alındığı esnada muteber olan kefalet senetlerinin sonradan bu özelliklerini kaybetmesi durumunda yeni ve sağlam kefiller bulunarak yenilenmesi, Dersaadet gümrük ve idarelerinin nazır ve müdürleri ile taşra Rûsumat nazırlarının bizzat kendilerinden istenilen kefillere ait kontrol ve yoklama işlemlerinin sözkonusu kurum meclislerince, diğerk tüm çalışanlara ait kefalet yoklamalarının ise sözkonusu idarelerde bulunan ilgili memurlarca yürütüleceği, yeni atanan memurların sağlam bir kefil ve kefalet senedi getirmedikçe işe başlatılmaması, 10 gün içinde kefil getiremeyen memur adayı yerine yeni memur alınması ve bu durumun telgraf ve yazı ile genel merkeze iletilmesi, bu kefillerin altı ayda bir yoklanması, ölen veya mali gücünü kaybedenler yerine yeni kefil istenmesi, bir değişiklik yok ise kefalet senetlerinin arkasına yoklama ile ilgili not düşülmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Rûsumat müdir ve me'mûrlarıyla ketebe ve hademesi küfelâsının her nerede alınmış ise senedâtının orada hıfz olunmasına dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 2 Şaban sene 1284 (29 Kasım 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü "nazır ve merkez müdürleriyle muhasebe başkatipleri ve sandık emînleri ve Pul Me'mûrları kefâlet senedâtının Nezâret-i Umûmiyye'de ve kolcu ve kantarcılardan mâ-adâ me'mûrîn ve saire kefâlet

senedâtının dahi nezâret ve merkez müdiriyyetlerinde hıfz olunması” hakkında olan (80) numaralı ve fi 18 Teşrinisânî sene 1306 (30 Kasım 1890) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 2 Şaban sene 1284 (29 Kasım 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Rûsûmat müdür ve me'mûrlarıyla ketebe ve hademesi küfelâsının her nerede alınmış ise senedâtının orada hıfzı ve küfelâ-yı merkûme içlerinden alındığı vakit muktedir iken sonradan iktidârına hâlel gelmiş veyahut vefât eylemiş olanları bulunur ise hemen vakit geçirilmeyerek yerlerine diğer muktedir kefiller alınması ve böyle kefil irâesine muktedir olamayanlar hizmetlerinden ihraç ile yerlerine münâsibleri konulması ve teferruat-ı sairesi fi 2 Şaban sene 1284 (29 Kasım 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiş olduğu hâlde buradan taşralara ta'yin ve i'zâm olunanlardan bazıları kefâlet senetlerinin mahallerince ahzına her nasılsa devam ve riâyet olunmayıp burada kefil alınmaya başlanılmış ise de buraca alınan kefillerin mahall-i ikametleri bilinemeyip mekfûlleri dahi taşralarda bulunmaları cihetle her altı ayda bir defa buldurulup tahkik-i ahvalleri emrinde müşkilât görülmekte olmasına mebnî bu müşkilâtın varestesinin olunmak ve kefil-i mekfûlün ve idâre dahi kefilin ahvaline ale-d-devâm vakıf ve muttali' olmak üzere bâdema yalnız Dersaadet gümrük ve idâreleri nâzır ve müdirleriyle taşra Rûsûmat Nâzırları'nın zatlarından alınacak kefillerin ahzı ve yoklamalarının icrâ'sı meclis-i mezkûr ma'rifetiyle ifâ olunup Dersaadet'de bulunan gümrük ve idârelerde müstahdem me'mûrîn ve ketebe'nin kefilleri mensûb oldukları nezâret ve idârelerce alınması ve taşra nezâret merkezinde müstahdem me'mûrîn ile mülhakat müdirlerinin kefilleri nâzırlar ve müdiriyyetler merkezlerinde müstahdem me'mûrîn ile bunların mülhakatlarında olan idâreler me'mûrlarının müdirler ve mezkûr idârelerin sair maiyyet-i me'mûrîn ve hademesinin kefilleri dahi me'mûrlar ma'rifetleriyle ahz olunması ve gerek buradan ta'yin ve i'zâm olunan ve gerek taraf-ı vâlâlarından intihâb ve ta'yin edilen me'mûrların mahall-i me'mûriyyetlerine vusûllerinde şâyân-ı kabûl kefil irâe etmedikçe umûr-ı me'mûrelerine mübâşeret ettirilmemesi ve bunlar vusûllerinden nihâyet 10 gün zarfında kefil veremedikleri hâlde eğer bu makule kefil veremeyen me'mûr oraca mensûb ise yerine kefil verebilecek diğerinin intihâb ve ta'yiniyle asaletinin istizân ve eğer buradan nasb ve i'zâm kılınmış olanlardan ise yerine âheri i'zâm edilmek için keyfiyyetin telgrafla iş'âr ve beyân kılınması ve bu kefillerin her altı ayda bir defa keyfiyyet iktidârları ale-l-usûl tahkik ile iktidârlarına hâlel gelmiş veyahut vefât etmişleri görülür ise yerlerine diğer muktedirleri alınması ve böyle bir hâl olmayıp da kefilin ibkâsı takdîrinde yoklanıldığıнын tahrîrât-ı umûmiyye-i mezbûre mücibince

senetleri zâhirine şerh ve temhîr olunması ve bir de kefillerin yoklanması beheme-hâl altı mahdan altı maha münhasır tutulmayıp küfelâ-yı merkûmenin hâl ve iktidârları her-bâr nazar-ı teftişten bırakılmayıp içlerinden birinin iktidârına hâle geldiği veya vefât eylediği haber alındığı anda altı ayın hitâmına bakılmayarak hemen yerine diğer muktedirinin alınması husûslarının ta'mîmen iş'arı meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin 40 kut'ası leffen irsâl kılınmış olmakla bunların mezkûr idârelere isrâ'sıyla ber minvâl-i muharrer iktizâsının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 9 Muharrem sene 1294 ve fi 12 Kânûnusânî sene 1292. (24 Ocak 1877)

69 Düyûn-ı Umumiyye memurlarından bazılarının zimmet suçu işledikleri ve bu zimmetlerini ödemeksizin izlerini kaybettirdikleri, memur kefillerinin resmi takip yapılmadıkça yükümlülüklerini yerine getirmeyeceklerini beyan ettikleri, bu durumun ortadan kaldırılması amacıyla memurların kefalete bağlanması sırasında aşağıda bulunan kefalet senedinin mühürlenilerek alınması ve kefillerin altı ayda bir yoklanması bu evraklara onar kuruşluk damga pulu yapıştırılarak pulların iptal edilmesi.

Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'ndan bazıları inde'l-muhasebe vet-tedkik zuhûr eden zimmet vesair ilişkilerini tesviye etmeksizin öteye beriye sıvıyıp gaybûbet eylemekte ve kefillerine mürâcaât olduğunda dahi mekfûllerin bizzat huzuruyla rû'yet-i muhasebe ve icrâ'-yı muhâkeme olunmadıkça bir para veremeyeceklerini beyân ile hukuk-ı idârenin istihsâlinde müşkilât görülmekte olduğundan bâdema buna mahal kalmamak üzere tebdilat vukuu' ile me'mûrların kefâlete rabtında alınacak kefâlet senetlerinin ber-vech-i âtî gönderilen numûnesi mücibince mühürlendirilerek alınması ve bir de altı ayda bir kere me'mûrinin küfâlası yoklattırılarak keyfiyyet-i servet ve iktidârları için mahalleri meclislerinden istihsâli mukteza-yı nizâmdan olan senedâtan bulunduğu cihetle mezâbit-ı mezkûrenin Resm-i Damga'ya tabiiyeti icâb edeceği bu kere Mâliye Nezâret-i Celilesi'nden şerefmevrûd fi 8 Safer sene 1302 ve fi 14 Teşrinisânî sene 1300 (26 Kasım 1884) tarihli tezkere-i aliyyede emr ve iş'ar buyurulmasına ve Dersâadet'ce küfâlanın musaddaklarından alınmakta olan varakaların numûnesi dahi zirde gösterildiği vechile leffen irsâl kılınmasına mebnî işbu yoklama maddesinin dahi nizâmnâme-i mahsûs (67) numaralı ve fi 23 Nisan sene 1291 (5 Mayıs 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mündericâtına tevfiân her altı ayda bir defa icrâ'sıyla beraber musaddaklardan

ber-mu'cib-i numûne alınacak olan varaka zîrine dahi irâde-i mezkûreye tevfişkân onar kuruşluk pul vaz'ıyla üzerlerinin heyet-i meclis mühürleriyle ibtâlen tahtîm ettirilmesi husûslarının usûl ittihâzı zımında keyfiyyet ta'mîmen Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdiriyyetlerine iş'âr ve işbu tahrîrâtımızla bâlada muharrer iki kıt'a numûnenin mülhakatınızın adedine nisbetle 40 kıt'ası açıktan postaya verilerek tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mülhakat-ı mezkûreye irsâliyle her tarafta ba'de-zin ona göre icrâ-yı muâmele kılınması, fi 13 Rebiülevvel sene 1302 ve fi 19 Kânunuevvel sene 1300. (31 Aralık 1884)

Kefâlet Senedi Numûnesi

Umûr-ı maliyye müteallik mevâdda me'mûr ta'yîn olunacaklar emvâl-i mîriyeyi bir cihetle çürütmeyerek me'mûr oldukları husûsda ibrâz-ı müesser sıdk ve istikamet etmek üzere muteber ve mutemed kefil irâc etmedikçe me'mûr ta'yîn olunmaması iktizâ-yı irâde-i seniyyeden bulunmuş ve bu defa filan Efendi Düyûn-ı Umûmiyye İdâre-i aliyyesi cânibinden filan Düyûn-ı Umûmiyye me'mûriyyetine nasb ve ta'yîn buyurulmuş olmasıyla mûmâileyh umûr-ı mevkûlesinde sıdk ve istikamet etmeyip de zimmetine gerek Düyûn-ı Umûmiyye hâsılatıyla Hazine-i Celîle namına cibayet olunacak hâsılat-ı ma'lûme ve hububat a'sâr bedelâtı misillü kâffe emvâl-i mîriyeden ve gerek Tekâüd Sandığı aidâtından akçe geçirir veyahut sû-i harekette bulunarak yüzünden Düyûn-ı Umûmiyye İdâre-i aliyesine muzırre terettüb edecek olur ise bu zimmet ve zararın tamamen ve kâmilan tesviye ve îfâsına ve hasb-el-iktizâ' infisâli vuku' bulup da muhasebesini rû'yet etmeksizin gaybûbet eder veyahut esna-yı me'mûriyyetinde veya infisâlinde hâl vuku' bulur ise idâre-i mezkûre cânibinden kuyut ve defâtir-i resmîyye mücibince dermiyân edilecek zimmeti derhal depozito tarîkiyle îtâ ve teslim eyleyerek ba'de hesâbının rû'yetinde tebeyyün ve tahakkuk edecek zimmetinden mahsubunun icrâ'sına müteahhid ve kefil-bi-l-mâl olduğumu mübeyyin işbu senet-i acizanem terkîm ve bi't-tahtîm takdim kılındı.

Memurin-i maliyeye kefalet edenlerin tahkik-i ahvalini mutazammın musaddaklarından alınacak varaka numunesi.

<i>Kefilin İsmi</i>	<i>Sınıf ve memuriyeti</i>	<i>Kefâlet senedini tasdik edenlerin isim ve şöhreti</i>
<i>Tasdik-i senet edenlerden sual</i>	<i>Verecekleri cevap</i>	
<i>Kefil el-yem ne ticaret ve sanattadır?</i>		
<i>Kefilin evvelce vermiş olduğu kefa'let senedi tarihi olan 1306 senesi Mart'ın birinci gününde musaddak olan servete bu gün tamamıyla mâlik müdir ve şimdiki hâlde serveti ne derecededir?</i>		
<i>Vekaleti muteber midir?</i>		
<i>Me'mûrin-i maliyeye kefalet edenlerin her altı ayda bir defa servet ve iktidârlarının tahkiki karar-ı vaki iktizâsından olmasına binâen filan Dü'ân-ı Umûmiyye me'mûru filan efendiye kefalet eden bâlada ismi muharrer kefilin ahvâli hakkında bâlada hane-i mahsûslarındaki suallerin cevaplarını bizâlarında açık olan cevap hanelerine bi't-terkim zîrinde mahall-i mahsûs tembir edilecektir.</i>	<i>Kefil-i mûmâileybin ahval-i hazırası bâlada hane-i mahsûslarına işaret edildiği vechile olduğunu tasdik eylerim.</i>	

70 Memuriyete atanacak kişilerden istenilen kefalet senetlerinde kefillerin ikametgahlarının yanı sıra yaptıkları işinde belirtilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye me'mûriyyete ta'yîn olunacaklardan alınacak kefalet senedâtında kefillerin mahall-i ikameti ile sanatlarının gösterilmesine dair olduğu gibi me'mûriyyete ta'yîn olunacaklardan alınacak eşgal varakalarında kefillerinin mahall-i ikameti ile sanatlarının gösterilmesi maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın birinci bâbının birinci kısmında

(35) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

- 71** Rûsumat memurlarının kefillerinin isimlerini ve diğer bilgilerini içeren listelerin altı ayda bir düzenlenerek genel merkeze gönderilmesi, zimmet suçu işleyen memurlar hakkında valiliklerin her altı ayda bir bilgilendirilmesi.

Rûsumat Me'mûrları'ndan alınacak kefillerin vilâyet ve livâ idâre meclisleri heyeti tarafından tasdik-i itibarlarıyla beraber me'mûrîn-i mülkiye ve Maliye küfelâsı misillû altı ayda bir kere yoklama usûlünün icrâ'sı ve teferruât-ı sairesi (67) numaralı ve fi 23 Nisan sene 1291 (5 Mayıs 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisî ile bildirilmişti. Me'mûrîn-i rûsumiyyeden şimdiye kadar alınan kefillerin isim ve şöhretleri hükûmetlerce mechûl olup binâen aleyh yoklama usûlünün icrâ'sı Rûsumat Nezâretleri tarafından küfelânın isim ve şöhretlerini mübeyyin her altı ayda bir defterle me'mûrîn-i mûmâileyhümin içinde zimmet-i mirîleri zuhûr edenlere dair kezâlik altı ayda bir kere ma'lûmât îtasına mutavakkıf olduğundan bahisle icrâ'-yı îcâbı bu kere bazı tarafın arz ve iş'ârı üzerine bâtezkere-i sâmiye emr ve iş'âr buyurulmuş ve me'mûrîn-i rûsumiyyeden şimdiye kadar alınan kefillerin isim ve şöhretleri hükûmetlerce ma'lûm olamayacağından yoklama usûlünün icrâ'sı gayrikâbil olduğu derkâr bulunmuş olduğundan bu bâbda dahil-i nezârette bulunan me'mûrîn-i rûsumiyye küfelâsının isim ve şöhretlerini mübeyyin her altı ayda bir defterle me'mûrîn-i mûmâileyhümin içinde zimmet-i mirîleri zuhûr edenlere dair kezâlik altı ayda bir kere Rûsumat Nezâretleri tarafından hükûmet-i mahalliyyeye resmen ma'lûmât îtâ' kılınması ve me'mûrîn-i mûmâ'ileyhim küfelâsı ahval ve iktidârları tasdik ettirilip cevap dahi alınması hususunun ta'mîmen iş'ârı bi'l-havâle Meclis-i Rûsumat'dan ifâde olunmuş olmakla ber-vech-i muharrer icrâ'-yı iktizâsına himmet buyurmaları, fi 17 Cemâziyelevvel sene 1292 ve fi 9 Haziran sene 1291. (21 Haziran 1875)

- 72** Emekli Sandığı aidatlarını toplamak ve göndermekle sorumlu olan memurlarının bu paraları zimmetlerine geçirmeleri durumunda zimmet tutarının ne şekilde tazmin edileceği hususunun teminat senetlerinde açıkça belirtilmediği, kefalet senetlerine sandık aidatlarının da ödenmesine imkan sağlayacak şekilde kefalet şerhi düşülmesi.

Tekâüd Sandığı aidâtını tevkif ve irsâl ile mükellef olan me'mûrlardan emvâl-i emîriyyeden zimmetlerine akçe geçirdikleri hâlde tazmîn edileceğine dair ahz

olunan kefalet senetlerinde aidât-ı mezkûre hakkında sarâhat olmaması sandık hukukunun ziyâını intac etmekte bulunduğundan bâdema aidat-ı mezkûreyi tevkif ve irsâle me'mûr olanlardan alınacak kefalet senetlerine sandık aidâtını dahi zimmetlerine geçirmeyerek vakit ve zamanıyla sandığa irsâl edeceklerine dair kuyûd-ı lâzime derc olunmasının usûlu ittihâzı Şûrâ-yı Devlet kararına üzerine bi't-tensib Hazine'ce ona göre muâmele-i lâzimenin ifâsı bâtezkere-i samîye emr ve izbâr buyurulmasıyla mücibince bu bâbda me'mûr-in-i maliyeye tebliğ-i keyfiyyet olunduğu beyânıyla icrâ-yı icâbı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bi'l-vürûd Düyûn-ı Umûmiyye Komiserliği vasıtasıyla idâre-i halisiye tebliğ olunan tezkere-i aliyyede iş'âr buyurulmuş ve Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'nın dahi aidât-ı mezkûreyi tevkif ve irsâl vazifesiyle mükellefiyetleri hasebiyle bâdema alınacak kefalet senetlerine karar ve irâde-i aliyye-i mezkûreye tevfiân kuyûd-ı mezkûrenin dahi derc ettirilmesi mukteza olarak keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine iş'âr işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle nüsah-ı matbû'asından 40 küt'ası başkaca postaya teslimen su-i vâlâlarına tesyâr kılınmış olduğundan bunların vusûlünde zıkr olunan idârelere isrâsıyla bundan böyle her tarafta mücibince ifâ-yı muâmeleye i'tinâ' olunması, fî 14 Cemâziyelâhîr sene 1305 ve fî 15 Şubat sene 1303. (27 Şubat 1888)

73 | **Rûsûmat nazır, müdür ve memurlarıyla muhasebe başkatip ve sandık eminlerinin kefillerine ait yoklama işlemlerinin Genel Merkezce, diğer memurlara ve rûsûmat hademelerine ait yoklamaların nazırlar tarafından yürütülmesinin Dahiliye Nezaret-i Celîlesinden tüm valiliklerle yazı ile bildirildiği, bir İdarenin kitâbet ve sandık emâneti vazifelerini yürütmekte olan şalusalardan alınan kefalet senetlerinin de o yerdeki Düyûn-ı Umumiyye İdare meclislerince onaylanacağı.**

Rûsûmat nâzır ve müdür ve me'mûrlarıyla muhasebe başkatip ve sandık eminleri küfelâsının yoklama muâmelesinin Meclis-i İdâre'den ve diğer me'mûrîn ve hademe-i rûsûmiyye kefillerinin dahi nâzırlar tarafından icrâ'sı Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden mukaddemâ vilâyâta iş'âr buyurulmasıyla o vech ile iktizâsı ifâ kılınmakta ise de bir İdarenin kitâbet ve sandık emâneti vazifelerini rû'yet ve tesviyeye me'mûr ta'yîn olunanlardan alınan senedâtın meclis-i mezkûr tarafından tasdik olunmamakta olduğu bazı Rûsûm-ı Sitte Nezâretleri'nden izbâr olunmuş ve Reji'nin teşkilinden dolayı bazı küçülen idârelerimizde bu iki vazife birleştirilerek birer me'mûr ta'yîn kılınmakta ve bu

da kaide-i tasarrufa ve menâfi'-i Hazine-i Celile'yi muhâfaza maksadına mebnî ihtiyâr olunmakta olup bu gibi elinde hâsılât akçesi bulundurulacak mühim me'mûrlar küfelâsının mecâlis-i mezkûreden tasdik ettirilmesi ise lâzîmeden bulunmuş olduğundan her cihette müşkilâtâ tesâdüf olunmamak üzere maa kitâbet sandık emânetine ta'yin olunan me'mûrinden alınan kefâlet senedâtının dahi meclislerce tasdik edilmesi hakkında bil-cümle Vilâyât-ı Celile ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara ta'mîmen muharrerât-ı âliye tastiri Mâliye Nezâret-i Celilesi'ne bâ-tezkere arz ve iş'âr olunarak bu kere cevâben alınan fi 5 Temmuz sene 1300 (17 Temmuz 1884) tarihli tezkere-i aliyyede o vechile maa kitâbet sandık emâretine ta'yin olunan me'mûrlardan alınan kefâlet senedâtının dahi mahalleri mecâlis idârelerinden tasdik olunması hakkında bil-cümle vilâyet ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara tastir buyurulan muharrerât-ı aliyyenin mahallerine li'eclî'l-irsal leffen gönderildiği iş'âr buyurulmuş ve mezkûr muharrerât-ı aliyyeden nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan vilâyet ve mutasarrıflıkların adedince beş kıt'ası leffen tesyâr kılınmış olduğundan eğer nezâret-i behiyyeleri dâiresinde dahi maa kitâbet sandık emânetine ta'yin olunanlar küfelâsının tasdik-i kefâletleri husûsunda hükûmetlerce müşkilât gösterilip de gönderilen muharrerât-ı aliyyenin îtasına maslahaten lüzûm görünür ise mahallerine bi-l-î'tâ mücibince îcâbının icrâ' ettirilmesi ve ammâ tasdik-i küfelâ muâmelesi oraca yolunda cereyân edilip de lüzûm görünmez ise muharrerât-ı mezkûrenin bi't-tevkif îtasından sarf-ı nazar kılınması, fi 12 Şevvâl sene 1301 ve fi 23 Temmuz sene 1300. (4 Ağustos 1884)

Tahrirât-ı Âliye Sûreti

Rûsûmat nâzır ve müdür ve me'mûrlarıyla muhasebe başkatip ve sandık eminleri küfelâsının yoklama muâmelesinin Meclis-i İdâre'den ve diğer me'mûrîn ve hademe-i rûsûmiyye kefillerinin dahi nâzırlar tarafından icrâ'sı Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nden vuku' bulan emr ve iş'âr îcâbından olarak o vechile iktizâsı îfâ kılınmakta ise de bir İdârenin kitâbet ve sandık emâreti vazifelerini rû'yet ve tesviyeye me'mûr ta'yin olunanlardan alınan senedâtın meclis-i mezkûr tarafından tasdik olunmamakta olduğu bazı mahalden iş'âr kılınmış ve Rejî'nin teşkilinden dolayı bazı küçülen Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde bu iki vazife birleştirilerek birer me'mûr ta'yin kılınmakta ve bu da kaide-i tasarrufa ve menâfi'-i Hazine-i Celile'yi muhâfaza maksadına mebnî ihtiyâr kılınmakta olup bu gibi elinde hasılât akçesi

bulundurulacak mühim me'mûrlar küfelâsının meclis-i mezkûre tasdik ettirilmesi ise lâzimedan bulunmuş olduğundan her cihette müşkilâta tesâdüf olunmamak üzere mâa kitâbet sandık emânetine ta'yin olunan me'mûrinden alınan kefâlet senedâtının dahi meclislerce tasdik edilmesi lüzûmu Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdâresinden bâ-tezkere iş'âr olunmuş ve sûret-i iş'âr emvâl-i mîrîyenin temin-i muhâfazası maksadına müstenid bulunmuş olduğundan mücibince ifâ-yı muktezasının bil-cümle vilâyât ile müstakilen idârede bulunan mutasarrıflıklara izbârı vâridât idâre-i umûmiyyesinden ifâde ve o vechile her tarafa tebliğ-i madde kılınmış olunmakla vilâyet-i behiyyelerince dahi icâb-ı hâlin icrâ'sı bâbında, fi 24 Ramazan sene 1301 ve fi 5 Temmuz sene 1300.(17 Temmuz 1884)

74 | Kefâlet senetlerine 10 kuruşluk pul yapıştırılmasına devam edilmesi, yalnız kefillerin yoklanması sırasında Düyûn-ı Umumiyye İdare meclislerine harç verilmesine gerek olmadığı.

Kefâlet senetlerine 10 kuruşluk pul yapıştırılmakla beraber tasdik için mukavelât muharrirliklerince yarım altın harç istifâ' edilmekte olduğu hâlde bazı vilâyetçe altı ayda bir kere icrâ' olunan küfelâ yoklamasının Meclis-i İdârece hîn-i tasdikinde dahi yarım altın harç alınmak istenildiğinden ve bu ise me'mûrünün mağduriyetlerini mücib olacağından ve zaten kefâlet edeceklerin evsafıyla merci-i tedkiklerini ta'yin eden kefâlet nizâmnâmesinde bunlardan harç alınacağına dair bir güne kayd ve işaret olmayıp şimdiye kadar bu tasdik mukâbilinde Mecâlis-i İdâre'ce harç istifâ' olduğunun vuku' dahi olmadığı cihetle küfelâ yoklaması tasdikinin bilâ-harç icrâ'sı lâzım geleceğinden ona göre muâmele olunması Şûrâ-yı Devlet kararı iktizâsından bulunduğu Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden bildirildiği beyânıyla mücibince muktezasının ifâsı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkere iş'âr buyurulmuş olduğundan me'mûrünün hîn-i ta'yinlerinde alınan kefâlet senetleriyle her altı ayda bir defa icrâ' olunacak küfelâ yoklamasında musaddaklardan alınacak varaka zirine (69) numaralı ve fi 19 Kânunuevvel sene 1300 (31 Aralık 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücibince onar kuruşluk pul yapıştırılmasında devam ile yalnız küfelâ yoklamasının tasdiki için Mecâlis-i İdâreye harc verilmesi lâzım gelmeyeceğinin ta'mînen iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Düyûn-ı

Umûmiyye ve Memlaha İdârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 40 kıt'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla mücibince ifâ-yı muâmele olunması, fi 5 Şaban sene 1302 ve fi 8 Mayıs sene 1301. (20 Mayıs 1885)

75 Kefâletnâme belgelerinin idarelere ilk teslimi aşamasında yazı işlerince 50 kuruş harç alınması, bunun dışında gerek yoklamalar gerekse ilk müracaatlar aşamasında Düyûn-ı Umumiyye İdare meclislerince harç alınmaması.

Kefâletnâmelerin bidâyet-i tasdikinde bermücb-i nizâm mukavelât muharrirliklerince yalnız 50 kuruş harc alınıp Meclis-i İdârece gerek bidâyeten ve gerek yoklama esnasında ve mukavelât muharrirliklerince yalnız yoklama esnasında emr-i tasdik bilâ-harc ifâ edilmek üzere Meclis-i İdârece musaddak olan kefâletnâmelerin bidâyeten mukavelât muharrirlerine dahi tasdik ettirilmesinin usûl ittihâzı hakkında Şûrâ-yı Devlet'çe verilen kararın tebliğine dair Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden mevrûd ve sûreti zîrde münderic tezkere-i âliye iktizâsından bulunmuş ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin mülhakatın adedine nisbetle nüshâ-ı matbû'asından 40 kıt'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olduğundan bunların vusûlünde zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta mücibince muâmeleye dikkat ve itînâ' ettirilmesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 18 Recep sene 1303 ve fi 10 Nisan sene 1302. (22 Nisan 1886)

Tezkere-i Âliye Sûreti

Kefâlet Nizâmnâmesi'nin 2. maddesi hükmünce kefâlet senetleri ya Meclis-i İdâre veyahut mukavelât muharrirleri tarafından tasdik olunmak lâzım gelir ise de Meclis-i İdârece musaddak bir kefâletnâme ile mekfulün zimmetinden dolayı kefile müracaât vukuunda kefâletnâmenin ahkâm-ı Umûmiyyesi mukavelât muharrirliklerince musaddak olmamasından dolayı Mahâkim-i Nizâmiyyece sübût-ı kefâlete ihtiyaç gösterilerek işin tchirâta uğraması melhûz olduğundan bâdema kefâletnâmelerin bidâyet-i tasdikinde bermücb-i nizâm mukavelât muharrirliklerince yalnız 50 kuruş harc alınıp Meclis-i İdârece gerek bidâyeten ve gerek yoklama esnasında ve mukavelât muharrirliklerince yalnız yoklama esnasında emr-i tasdik bilâ-harc ifâ edilmek üzere

Meclis-i İdârece musaddak olan kefâletnâmelerin bidâyeten mukavelât muharrirlerine dahi tasdik ettirilmesinin usûl ittihâzı Şûrâ-yı Devlet karârı iktizâsından olarak keyfiyyetin Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne de bildirildiği beyân-ı alisiyle Hazine'ce dahi ifâ-yı muktezâsı şerefvârid olan fi 10 Mart Sene 1302 (22 Mart 1886) tarihli buyruldu-yı alide emr ve irade buyurulmuş olduğundan bermücib-i karâr ve irâde-i icrâ'yı icâbı vâridât idâre-i umûmiyyesinin ifâdesiyle bil-cümle vilâyât ile devâir-i saireye bildirilmesinin idâre-i behiyyelerince dahi berminvâl-i muharrer ifâ-yı muktezâsı bâbında, fi 4 Recep sene 1303 ve fi 27 Mart sene 1302. (8 Nisan 1886)

76 Kefâlet senetlerinin tasdiki sırasında maaşı 100 kuruş ile 300 kuruş arasında olan memur ve katipler ile geçici olarak istihdam edilen memur ve katiplerden 50 kuruşluk onay harcının alınmayacağı.

Kefâletnâmelerin bidâyet-i tasdikinde bermücib-i nizâm mukavelât muharrirliklerince yalnız 50 kuruş harc alınıp Meclis-i İdârece gerek bidâyeten ve gerek yoklama esnasında ve mukavelât muharrirliklerince yalnız yoklama esnasında emr-i tasdik bilâ-harc ifâ edilmek üzere Meclis-i İdârece musaddak olan kefâletnâmelerin bidâyeten mukavelât muharrirlerine dahi tasdik ettirilmesi hakkında Şûrâ-yı Devlet'çe verilen karâr (75) numaralı ve fi 10 Nisan sene 1302 (22 Nisan 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile tebliğ ve iş'âr kılınmış idi. İşbu karârdan 100 kuruştan 300 kuruşa kadar maâş ve avâidle sûret-i muvakkate de istihdâm olunan me'mûrîn ve ketebe ve sairenin istisnasıyla bunların kefâlet senetlerinin mukavelât muharrirliklerince meccânen tasdik'i şûra-yı mezkûr karârı iktizâsından olduğu bu kere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden cânib-i komiserliğe ve oradan dahi Meclis-i İdâre ma'rifetiyle Nezâret-i Umûmiyye'ye verilip sûreti zirde derc edilen buyuruldu-yı âli iktizâsından bulunmuş ve keyfiyyet diğer nezâret ve merkez müdîriyyetlerine bildirildiği misillü işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası ayrıca postaya tevdi'ensal kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib Mülhakat İdâreleri'ne isrâsıyla oraca dahi minvâl-i meşrûh vechile ifâ-yı muâmeleye himmet buyurulması ve fakat bu karâr yalnız tasdik harcı olduğundan kefâletnâmelere kemâ-kân onar kuruşluk pul yapıştirilmasında devam olunması, fi 26 Muharrem sene 1304 ve fi 13 Teşrinievvel Sene 1302.

(25 Ekim 1886)

Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nin Mazbatası Sûreti

Nizâmen tasdik-i kefâlete me'zûn olanlar tarafından musaddak kefâletnâmelerin ahkâm-ı umûmiyyesi mukavelât muharrirliklerince musaddak olmadıkça mahâkim-i nizâmîyyece sübût-ı kefâlete ihtiyac gösterilerek maslahatın tehirâta uğraması melhûz olduğuna dair adliye nezâretinden sebk eden iş'âr ve Tanzimat Dâiresi'nden tanzim ve takdim kılınan mazbata mücibince o gibi kefâletnâmelerin bâdema mukavelât muharrirlerine dahi tasdik ettirilmesi ve fakat bir kefâletnâme için iki yere harc ifâsı me'mûrüne ağır geleceğinden emr-i tasdik için Mecâlis-i İdâre'ce hiç harc alınmayıp mukavelât muharrirliklerince dahi yoklama tasdik meccânen icrâ edilmek üzere yalnız bidâyet-i tasdik de yarım lira harc alınması hakkında ittihâz olunan karârdan 100 kuruştan 300 kuruşa kadar maâşla sûret-i muvakkatede istihdâm olunan me'mûrîn ve ketebenin istisnası yani bu misillûlere ait kefâletnâmelerin mukavelât muharrirliklerince bidâyeten dahi meccânen tasdikî lûzumunu hâvî maliye nezâretinin Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyurulan teskiresi Tanzimat Dâiresi'nde kiraat olundu.

Vakî'a o makule cüzî maâş veya ücret ile muvakkaten istihdâm olunacak me'mûrîn ve ketebenin zikr olunan senet harcını vermekten imtinâ' edecekleri ve bu hâlin maslahata da tabi-i sekte îrâs eyleyeceği cihetle hem usûl-i mezkûrenin ittihâzından maksûd olan faide-i inzibatiye ihlâl edilmemek ve hem de suûbet ve müşkilata mahal kalmamak ve me'mûrîn-i saire kefâletnâmeleri için karâr-ı vakî dâiresinde harc-ı tasdik alınmak üzere yalnız o makule maâş ve avâidi 300 kuruşa kadar cüzî olan muvakkat me'mûr ve ketebe ve sairenin kefâlet senetlerinin mukavelât muharrirliklerince meccânen tasdikî müvâfık-ı maslahat olacağından bermücb-i istîzân ifâ-yı muktezasının adliye nezâretine tebliğ ve maliye nezâretine dahi ma'lûmât itası tezekkür kılındı o bâbda emr ü ferman hazret-i minlehü'l-emrindir, fi 12 Zilkade Sene 1303 ve fi 31 Temmuz sene 1302. (12 Ağustos 1886)

Buyruldu-yı Âli Sûreti

Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nin sûreti bâlâda muharrer mazbatası mücibince icrâ-yı icâbı Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne bildirilmiş olmakla Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden icrâ-yı icâbına himmet buyurulmak, fi 17 Zilkade sene 1303 ve fi 5 Ağustos sene 1302. (17 Ağustos 1886)

77 Kefillere ait senetlerin Dersââdet yazı işlerince onaylanmasından önce kefillerin ne kadar kıymette ve ne çeşit gayrimenkule sahip olduklarının emlak ve tapu idarelerinden araştırılması, Düyûn-ı Umumiyye idarelerince de aynı uygulamanın yapılması.

Dersââdet'çe alınan me'mûrîn küfelâsının iktidâr-ı malilerini Dersââdet mukavelât muharriri tasdik etmezden evvel bunların kaç kuruş kıymetinde ne nevi emlak mutasarrıf olduklarını emlak ve tapu idarelerinden tahkik ile ondan sonra tasdik etmekte olduğu hâlde taşrada bulunan mukavelât muharrirleri emr-i tasdik bu yolda icrâ' etmeyerek yalnız kefâlet senetlerindeki mühürler küfelânın zât mühürleri olduğunu tasdik ile iktifâ' eylemekte olup halbuki taşradaki me'mûrların zimmetleri zuhûru ile küfelâsına mürâcaât icâb ettiğinde ekserî adem-i iktidâr çıkarak bu cihetle pek çok müşkilâta uğranılmakla beraber vâridâtça dahi ziyat görülmekte bulunmuş olduğuna ve şu muâmele-i tasdikîye taşrada bulunan mukavelât muharrirleri tarafından dahi Dersââdet'de cereyân eden muâmeleye tatbik edilmiş olsa muâmelâtça husûl-i müsâvât ve emr-i kefâletçe dahi teminatı mûcib olacağı derkâr bulunduğu mebnî bâdema taşralarca alınan Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları küfelâsının dahi mukavelât muharrirleri şimdiki gibi yalnız senetlerdeki mühürlerin zât mühürleri olduğunu tasdik ile iktifâ' etmeyip de Dersââdet'de olduğu gibi evvel emirde kefillerin kaç kuruş kıymetinde ve ne nev'i emlak mutasarrıf olduklarını mahalleri emlak ve tapu idarelerinden bi't-tahkik ondan sonra tasdik eylemelerinin usûl ittihâzı hususunun taşrada bulunan adliye me'mûrlarına tebliğ zımında Adliye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'âr-ı keyfiyyet buyurulması Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne yazılmıştı. Bu kere alınan fi 2 Teşrinievvel sene 1302 (14 Ekim 1886) tarihli tezkere-i cevâbiyede me'mûrine kefâlet eden eşhâsın servetleri Meclis-i İdâre tarafından tahkik ve tasdik olunduğu gibi mukavelât muharrirleri cânibinden dahi bunların servet ve iktidârlarının tahkik ve tasdik lâzım geleceği mahâkime tebliğ olunmak

üzere Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden bil-cümle Mahâkim-i İstinâfiye müddei-i umûmiliklerine icrâ'-yı tenbihât ettirildiği iş'âr buyurulmuş ve keyfiyyet idârelerimizce ma'lûm olarak bâdema ona göre muâmele olunmak üzere sûret-i hâl bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdiriyyetlere iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhibbiyenin nûsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerin adedine nisbetle 40 kîr'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla birer nûshasının bâmücib mezkûr idârelere irsâliyle her tarafta o vechile cereyân-ı muâmeleye itinâ' ve dikkat buyurulması, fi 29 Muharrem sene 1304 ve fi 16 Teşrinievvel Sene 1302. (28 Ekim 1886)

78 Bazı idarelerin gayrimenkul cins ve kıymet şerhi düşülmemiş olan kefalet senetlerini kabul etmediği, ancak servet ve güçlerinin yeterli olduğuna inanılan kişilere ait kefalet senetlerinde bu kurala uyulmayacağı.

Kefâletnâmelerin mukavelât muharrirliklerince sûret-i tasdiki hakkında yazılan (77) numaralı ve fi 16 Teşrinievvel sene 1302 (28 Ekim 1886) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde alet-tarikü'l-hikâye münderic bulunan ibârata istinâden bazı taraflarca kefillerin kaç kuruş kıymetinde ne nevi emlâka mutasarrıf oldukları gösterilmeyen tasdiklerin kabul edilmemekte olduğu haber alınmış ve halbuki bu cihet musaddaklara ait vazife olup çünkü yalnız servet ve iktidârları mevcûd ve kâfi olduğu musarrah olan tasdiklerin bil'âhire mes'uliyeti tamamıyla musaddaklara râci' olacağı cihetle bunların haliyle kabûlü tabii bulunmuş olduğuna mebnî bâdema bir güne müşkilât veya kalleslik vuku'una sebebiyet verilmemek üzere mezkûr kefaletnâmelere Adliye Nezâret-i Celîlesi'nden mahâkim-i istinâfiye müddei-i umûmiliklerine yazılıp bir sûreti bu kere leffen gönderilen tahrîrât-ı aliyyede dahi muharrer olduğu vechile mukavelât muharrirlikleri cânibinden küfelânın yalnız servet ve iktidârlarının tasrihiyle edilecek tasdiklerin bi'l-kabûl mezkûr muharrirlerle Mecâlis-i İdâre taraflarından kendilerine kanaat gelmek için emlâk kalemlerinden edecekleri suallere idârelerimizce müdâhale olunmaması lâzım geleceğinin tekraren ve ta'mimen izahı tensib olunmuş ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine bildirildiği misillü işbu tahrîrâtın nûsah-ı matbû'asından 40 kîr'ası dahi postaya tevdiân tesyîr-i sû-yi vâlâları kılınmış olmakla bunların mülhakata irsâliyle her tarafta ona göre ifâ-yı muâmeleye himmet buyurmaları, fi 24 Muharrem sene 1305 ve fi 30 Eylül sene 1303. (12 Ekim 1887)

79 | Memurlara kefil olan kişiler tarafından verilen kefalet senetlerine kefillerin tasarrufunda bulunan gayrimenkulün rayiç değerinin yazılarak vergi idarelerince onaylanması, bir memura kefil olanların başka bir konudan dolayı başka bir memura kefil olamayacağı, kefalet senetlerine ait bilgilerin kefillerin tapu kayıtlarına şerh düşülmesi, bir memura kefil olan kişinin mülk ve serveti o kefalet için gereken miktarı aşmadığı takdirde önceki kefaletleri devam etmek kaydıyla bakiye kalan kısmın diğer bir memurun kefaletinde veya a'şâr ve sair işlere ait kefaletler için kullanılabileceği.

Me'mûrine kefalet edenler tarafından verile gelen kefalet senedâtı zuhûrlarına küfelânın taht-ı tasarruflarında bulunan emlâkın mukaddir ve kıymeti vergi idârelerinden kayd ve terkim olunduğu gibi defterlerdeki küfelâ esâmisi bâlâlarına da keyfiyyet-i kefalet derc ve teşric olunmakta olmasına nâzaran bir me'mûra kefil olanların diğer husûs için başkasına da kefaleti kabûl olunmamak lâzım gelirken buna riâyet olunmayarak me'mûrinden birine mütekeffil olan bir adamın bu kefaleti baki olduğu hâlde devâir-i saireden âher birine de kefaleti kabûl edilmekte bulunduğu ve küfelâ emlâkının kaydı bâlâsına şerh verilmesinden maksad emlâk-ı mezkûrenin, birinci kefalet için resmen mahcûz değil ise de zımnem evvelki kefalet bâkî olduğu hâlde ondan mütevellid zimmet ve zararın ikinci kefaletle takdimi tabii bulunduğuna göre kefalet-i sâniyenin kabûlü gibi câri olan muâmelenin esas maksadı ihlal ve bil'âhire zimmeti zuhûr edecek bir me'mûrdan istifa-yı hukuk için vuku bulacak teşebbüsâtı rehin-i işgal edeceği cihetle şu sûret menâfî-i hazîneye mugayir olarak men'î lâzime-i maslahattan görünmüş olduğundan bu bâbda bil-cümle Vilâyât-ı Celile ile elviye-i müstakile mutasarrıflıklarına tebligat-ı lâzime icrâ'sı lüzûmu Mâlîye Nezâret-i Celilesi'ne bildirilmişti. Bu kere zeylen alınan cevap da o bâbda yazılan tahrîrât-ı umûmiyyenin bir sûretinin gönderildiği iş'âr buyurulmuş ve lede-l-mutâlâa hulâsa-i mündericâtı bir me'mûra kefalet edeceklerin mülk ve servetleri o kefalet için aranılacak dereceden mütecâviz değil ise evvelki kefaletlerinden teberrî etmeksizin diğer me'mûra veyahut a'şâr ve sair işlerine kefaletlerinin kabûl edilmemesi hakkında takayyüdât-ı lâzime ifâsı beyânından ibâret bulunmuş olduğundan idârelerimizce dahi o vechile ifâ-yı muâmele olunmak üzere keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisenin 40 kıt'a nüshâ-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâmücib

Mülhakat İdâreleri'ne isrâ'sıyla ona göre takayyüdât-ı lâzime icrâ'sına himmet ve hilâf-ı hâl ve hareket vukua getirilmemesine i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 29 Cemâziyelevvel sene 1307 ve fi 9 Kânûnusânî sene 1305. (21 Ocak 1890)

Tahrirât-ı Âliye Sûreti

Me'mûrine kefâlet edenler tarafından i'tâ' olunan kefâlet senedâtı zuhûrlarına küfelânın taht-ı tasarruflarındaki emlâkun mekadir ve kıymeti vergi idârelerinden kayd ve terkim olunduğu gibi küfelâ esâmisi bâlâlarına da keyfiyyet-i kefâlet derc olunmakta olmasına nazaran bir me'mûra kefil olanların diğer husûs için başkasına kefâleti kabûl olunmamak lâzım gelir iken buna riâyet olunmamakta olmasından ve o bâbda tevelliid edecek mahâzîrden bahisle icrâ'-yı icâbı hakkında Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye Vâridât-ı Muhassasa İdâresi'nden vârid olan tezkere Meclis-i Maliye'ye bi'l-havâle vakıa mülk ve serveti ancak kefil olduğu husûsa kâfi olabilecek bir şahsın bir başka me'mûra veyahut a'şâr ve Rûsumat işlerine de kefâleti tutulacak olur ise bil'âhire hukuk-ı emîriyenin istihsâlinde müşkilât tahaddüs edeceği ve şu hâlde kayd ve şerh muâmelâtından hiçbir netice hasıl olamayacağı bedîhi olmasıyla bir me'mûra kefâlet edeceklerin mülk ve servetleri o kefâlet için aranılacak dereceden mütecâviz değil ise evvelki kefâletlerinden teberri etmeksizin diğer me'mûra yahut a'şâr ve sair işlerine kefâletlerinin kabûl edilmemesi hakkında takayyüdât-ı lâzime ifâsı husûsunun ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde vesair mahallere tebliğ-i madde edilmiş olmakla ol bâbda, fi 4 Cemâziyelevvel Sene 1307 ve fi 16 Kânunuevvel sene 1305. (28 Aralık 1889)

- 80** **Memûr ve Rûsumat katiplerine ait senetlerin müdiriyetlerde toplandıktan sonra nezaretlere gönderilip Genel Merkez de saklanması, hademelere ait senetlerin yerel Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde saklanması, kolcu ve kantarcılar dışındaki tüm kefalet senetlerinin nezaret ve merkez müdüriyetlerinde tutulup damga pulları gibi saklanması, bu senetlere ait yoklamaların altı ayda bir yapılması, yoklama zamanında kefillerin isim ve mesleklerini gösteren düzenli bir kayıt tutulması, a'şâr senetlerinin de aynı şekilde**

korunması, borcunu ödeyenlere senetlerinin iade edilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûrîn ve ketebe-i rûsûmiyye kefâlet senedâtının merkez nuzzârında ve hademe kefâlet senedâtının dahi mahallerinde hıfz olunması hakkında muharrer maddeyi atfen gösterilen fi 28 Şevvâl Sene 1279 (18 Nisan 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Me'mûrîn ve ketebe-i rûsûmiyye senedâtının me'mûriyyetlerden müdürîyetlere ve müdürîyettekiler de birleştirilerek cümlesinin nezâretlere irsâliyle Merkez-i Nezârette ve hademe kefâlet senedâtının da mahallerinde hıfzı fi 28 Şevvâl sene 1279 (18 Nisan 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye iktizâsından ise de senedât-ı mezbûrenin mes'uliyet-i müstereke tahtında hıfzı muhsinâtı mücib olacağı bazı taraftan vuku' bulan iş'ârdan anlaşılmış olduğundan nazır ve merkez müdürleriyle muhasebe başkatipleri misillü sandık eminleri ve pul me'mûrlarının kefâlet senedâtı dahi Nezâret-i Umûmiyye'de hıfz olunmak üzere kolcu ve kantarcılardan mâ-adâ me'mûrîn ve saire kefâlet senedâtının kemâ-kân nezâret ve merkez müdürîyetlerine celbiyle pullar gibi muhâfaza-i müstereke altında bulundurulması ve fakat Nezâret-i Umûmiyye'de hıfzı muktezî bulunan senedâtın senede iki defa lâzım gelen tahkik-i ahvâl küfelâ muâmelâtının yine oraca icrâsı icâb edeceği cihetle yoklama zamanında kefâlet senedâtının iade ve celbine mahal kalmamak üzere senedât-ı mezkûrenin tarihlerini ve kefillerinin esâmisiyle ne san'at ve ticarete bulunduklarını ve bunların nerelerden musaddak olduğunu ve keyfiyât-ı sairesini gösterir her idârede mükemmel bir kayd-ı mahsûs tutulması ve a'şâr taalluk eden idârelerde a'şâr senedâtının dahi ber-vech-i muharrer me'mûrîn kefâlet senedâtı ve pullar misillü kezâlik mes'uliyet-i müstereke tahtında hıfzedilmesi ve bir de a'şârdan olan borçlarını kâmilten tesviye eden mültezimlerin hükûmetlerce câri olan muâmeleye tevfikân bâ-arzuhâl idârelerimize mürâcaât edip bunun üzerine tedkikat-ı lâzime ba'de'l-ifa borcu kalmadığı tebeyyün ettiği hâlde mültezim ve küfelâsına tahtim ve imzâ ettirildikten sonra senedâtın reddiyle arzuhallerin tomar olup hıfz olunması ve bâlâda beyân olunduğu vechile nezâret ve merkez müdürîyetleri sandık eminleri ve Pul Me'mûrları kefâlet senedâtının dahi hemen gönderilmesi lâzım geleceğinden ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezaret ve merkez müdürîyetlerine bildirildiği gibi işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 40 kıt'a nüshâ-ı matbû'ası başkaca gönderildiğinden mücibince icrâ-yı icâbına himmet buyurulması, fi 17 Rebiülahir sene 1308 ve fi 18 Teşrînisânî sene 1306. (30 Kasım 1890)

Kolculara ait kefalet senetlerinin Düyûn-ı Umumiyye Genel Merkezi'ne gelip gitmesi başlıbaşına bir problem olduğundan Rûsumat müdür, memur, katip ve sandık emînlerine ait kefalet senetlerinin nezaret merkezlerinde, kolculara ait kefalet senetlerinin merkez müdüriyetlerinde saklanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede me'mûrîn ve ketebe-i rûsûmiyye kefâlet senedâtının Merkez-i Nezârette ve hademe kefâlet senedâtının dahi mahallerinde hıfz olunması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 28 Şevvâl sene 1279 (18 Nisan 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü nâzır ve merkez müdürleriyle muhasebe başkâtîpleri ve sandık emînleri ve Pul Me'mûrları kefâlet senedâtının Nezâret-i Umûmiyye'de kolcu ve kantarcılardan mâ-adâ me'mûrîn ve saire kefâlet senedâtının dahi nezâret ve merkez müdüriyetlerinde hıfz olunması hakkında olan (80) numaralı ve fi 18 Teşrinisani sene 1306 (30 Kasım 1890) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 28 Şevvâl Sene 1279 (18 Nisan 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Mahallerinde nasb ve ta'yîn olunacak me'mûrîn ve ketebe ve hademenin alınacak kefâlet senetlerinin teşkil-i cedid icâbınca Rûsûmat Nezâretleri merkezlerinde hıfz olunması ve fi 28 Şevvâl sene 1279 (18 Nisan 1863) tarihinde Rûsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen bildirilmişti. İdâre-i selasenin merkez müdüriyetleriyle mülhakatlarında müstahdem olan kolcuların kefâlet senetleri dahi Merkez-i Nezâret'e gönderilmekte ise de bunların ref'te ve âmedleri vuku' buldukça senedât-ı mezkûrenin celb ve reddi başlıca bir gaile olduğundan Rûsûmat müdür ve me'mûrlarıyla katip ve sandık emînleri ve sairenin kefâlet senedâtı kemâ-kân merkez nezâretlerde hıfz olunmak üzere yalnız kolcular kefâlet senetlerinin bâdema merkez müdüriyetlerde hıfzı mücib-i sühûlet olacağı bazı taraflardan iş'âr ve ihtâr olunmasıyla Meclis-i Rûsûmat'a lede'l-havâle vâkia o vechile kolcular kefâlet senetlerinin müdüriyet merkezinde hıfzı iki tarafça mücib-i sühûlet olduğundan gümrük ve Duhân Müdüriyetleri'nin merkez ve mülhakatlarında müstahdem kolcular kefâlet senedâtının ba'de-zin merkez müdüriyetlerinde hıfz olunması ve fakat memlahaların müdüriyetleri olmayıp me'mûrlarının doğrudan doğruya nezâretlerle muhabere etmekte bulundukları eciden bunlarda müstahdem kolcular kefâlet senetlerinin dahi kendi taraflarında bulundurulması hususunun ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrda bi't-tensib keyfiyyet bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne izbâr kılınmış olmakla zât-ı vâlâları dahi berminvâl-i muharrer icâbının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 19 Recep sene 1280 ve fi 17 Kânunuevvel sene 1279. (29 Aralık 1863)

82 Görevden alınan veya görev yeri değiştirilen Rûsumat memurlarının herhangi bir zimmetleri olmadığı taktirde kefalet senetlerinin iade edilmesi konusunda pek acele davranılmaması, ileride borçları veya zimmetleri çıkacağından hareketle iyice inceleme yapılması, senedi iade edilen kişilerin borcunun çıkması durumunda incelemede kusur işleyen amirlerin sorumlu tutulacağı.

Rûsumat Me'mûrlarıyla ketebe ve hademesinden azl ve tebdil olunanların bir gûne zimmet ve ilişkileri tebeyyün etmediği hâlde kefalet senetlerinin reddi usûlü iktizâsından ise de bunlardan hîn-i azillerinde ilişkileri olup olmadığı lâynkiyle tahkik ve tedkik olunmadığı cihetle bazılarının sonradan zimmet ve ihtilâs gibi kendilerinden aranılan şeyler zuhûr etmekte ve kefalet senetleri infisâllerinde red kılındığı cihetle bil'âhire aranılan akçenin istihsâli kesbi teessür eylemekte olmasıyla ba'de-zin müdirden kolcuya varıncaya kadar hizmetlerinden azl ve ihraç kılınanların bilâ-tahkik senetlerinin reddine yorunulmayıp muhasebece teberriye-i zimmet ettikten sonra haklarında tahkikat-ı kâmile icrâ' kılınarak sair sûretle dahi bir gûne ilişiği olmadığı lâyı-ı vech üzere tahkik ettikten sonra kefalet senetlerinin reddolunması ve öyle tahkiksiz kefalet senedi reddolunup da sonradan ilişiği zuhûr edenler olur ise tahkikte kusur etmiş olan amirinin mes'ul tutulması mukarrer olduğundan bu bâbda ona göre davranılması hususunun ta'mimen tavsiye ve ihtârî lâzım geleceği meclis-i rûsumât da tezekkür kılınmış ve keyfiyyet sair Rûsumat Nezâretleri'ne iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rûsumat İdâreleri mikdârına nisbetle işbu tahrirât-ı halisinin 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin bâmücib mezkûr idârelere isrâsiyle mücibince icrâ'-yı icâbına himmet buyurmaları, fi 13 Zilkade sene 1286 ve fi 2 Şubat sene 1285. (14 Şubat 1870)

83² Rûsumat idareleri'ne ait resmi mühürlerin korunmasına büyük özen gösterilmesi, kaybedilen mühürlerin başka kişilerin eline geçmesi durumunda çok kötü sonuçlara sebebiyet verebileceği, resmi mühürlerin müdür ve memurların boyunlarında taşınması, kaybedenlerin memuriyetten atılması, mühür kaybından doğacak zararların sorumlularına tazmin ettirilmesi, bu durumdaki kişilerin kefalet senetlerinin en az bir yıl süre ile iade edilmemesi,

² İkinci Takım'da 1139 numaralı tahrirata müracaat.

rozetlerini kaybeden kolcuların işine son verilmeyip rozet bedeli ve para cezası alınarak görevine devam etmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede âlâmet-i farikalarını gaib eden hademenin tardı fi 25 Rebiülahir sene 1280 (9 Ekim 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile usûl ittihâz olunduğu muharrer ise de bunun hükmü âlâmet-i farikalarını kazaen zayi edenlerin me'mûriyyetlerinden ihraç olunmayıp semen-i âlâmet-i farikâ ile beraber ceza dahi ellîşer kuruş alınması hakkında olan (810) numaralı ve fi 8 Eylûl sene 1296 (20 Eylûl 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 25 Rebiülahir Sene 1280 (9 Ekim 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Rüsûmat İdâreleri'nin senedât-ı mutebereden olan tezkereleriyle icmâllerine basılan kebir idâre mühürlerinin hıfzına begayet it'inâ' ve dikkâtle kaybedilmemesi lâzımeden iken bazı me'mûrlar mihver-i idâre olan me'mûriyyet mührünü mühimsemeyerek kaybetmekte ve yerine buradan diğeri istenilmekte olup halbuki bu mühürler yedd-i âhere geçtiği takdirde bundan nice fesatlar tekevvün ettirilmesi kabil olduğundan fi 25 Rebiülahir sene 1280 (9 Ekim 1863) tarihiyle makam-ı emâret-i muhlisiden meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyyede bildirildiği vechile göğüslerine takılan âlâmet-i farikalarını gaib eden hademenin hizmetlerinden tardı usûl ittihâz olunmuş olduğu hâlde idârelerin en ziyâde chemm olan kebir mühürlerini kaybedenlere bir şey denilmemesi tekrar vukuunu mûcib olacağından ba'de-zin işbu mühürler müdür ve me'mûrlarının daima boyunlarına muhkem bağ ile merbûten taşınılıp zinhâr kaybedilmemesi ve yine hıfzında teseyyüb ve müsâmaha ile me'mûriyyet mührünü kaybedenlerin me'mûriyyetlerinden azl ve tard olunması ve çünkü kaybolan mühür yedd-i âhere geçip suisti'mâl edilir ise buradan terettüb edecek fesat ve hasar az vakitte meydana çıkmayacağı ecilden hîn-i zuhûrunda tebeyyün edecek hasar kendilerine tazmîn ettirilmek üzere bunun için tard olunanlar cihat-ı saire ile teberrûye-i zimmet eyleseler de kefâlet senetlerinin en aşağı bir sene müddet taraflarına reddolunmaması husûslarının usûl ittihâzıyla bil-cümle Rüsûmat Nezâret ve emânetlerine ta'mîmen bildirilmesi Meclis-i Rüsûmat'da tezekkür ve tensib olunmuş ve keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisenin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla taraf-ı vâlâlarından müciblerle mezkûr idârelere isrâ' ve vesâyâ-yı lâzîminin icrâ'sıyla bundan böyle de mühür kaybeden olur ise mücibince iktizâsının îfâ ve keyfiyyetin bu cânibe inhâsına himmet buyurmaları, fi 24 Rebiülahir sene 1282 ve fi 3 Eylûl sene 1281. (15 Eylûl

C. Maliye müfettişlerinin teftiş yetkileri.

84 | Maliye müfettişleri ile müfettiş yardımcılarının Düvân-ı Umumiyye idarelerini ne şekilde teftiş ve kontrol edeceği.

Bâ-irâde-i seniyye ta'yin buyurulmuş olan Maliye Müfettişleri ile muavinlerinin idârelerimizce ne sûretle teftişât icrâ'sına me'mûriyyet ve salahiyetleri olabilecekleri anlaşılmak üzere ber-vech-i âtî izahat itasına lüzum görünmüştür. Şöyle ki ; idâremiz hakkında kezâlik bâ-irâde-i seniyye müesses olan nizâmnâmenin 18. maddesinde Vâridât-ı Muhassasa İdâresi hükümet-i seniyyenin teftişine tâbi olacaktır. Hükümet-i seniyye işbu emr-i teftiş kendi tarafından intihâb ve idâre-i mezkûre nezdine ta'yin olunacak bir komiser ve müfettişler vasıtasıyla icrâ' eyleyecektir. Her müfettişin dâire-i vazifesi hükümet-i seniye tarafından ta'yin edilecektir. Komiser ile her müfettişin Dersâadet'de meclis tarafından bir me'mûr ve eyalette şube müdürleri hazır oldukları hâlde meclis ile me'mûrlarının idâresine kesb-i ma'lûmâta ve defâtir ile ona müteallik evrâk-ı saireyi tedkike ve sandıkları muayeneye hasbe'l-vazife hakkı olacak ise de bunlar emr-i İdâreye asla müdâhale edemeyeceklerdir. Dersâadet'de meclis ve eyalette meclis me'mûrları bunlar dirig-i muâvenet edemeyecek olan şube müdürleri hazır oldukları hâlde komiser ve müfettişlere umûr-ı teftişiyenin icrâ'sınca iktizâ' eden bil-cümle ma'lûmât ve izahatı itaya mecbûr olacaklardır diye muharrer bulunmuş ve zikrolunan Maliye Müfettişleri ile muavinleri madde-i mezkûrede gösterilen müfettişlerin vazifesiyle de mükellef iseler de bunlar nezâret ve merkez müdiriyyetleri muâmelâtını ber-vech-i muharrer teftiş eyledikten sonra kendilerinin müfettiş veya muavin oldukları idârelerimizce derhal bilincerek teftişât-ı vakıalarınınca tehirât vuku' bulmamak üzere dâire-i teftişleri dahilinde bulunan mahallerdeki idârelerimizin tâbi oldukları nezâret veya merkez müdiriyyetlerinden Mülhakat İdâreleri müdür ve me'mûrlarının umumuna hitaben bir kıt'a tahrirât ahz ve istishâb etmeleri icâb-ı hâl ve maslahat görünmüş olduğundan mûmâileyhümin nezâret-i behiyyelerine mürâcaâtlarında o vechile bir kıt'a tahrirât yazılarak yedlerine teslim ve itâ' kılınması ve madde-i mezkûrenin ahkâm-ı meşrûhasına nazaran mezkûr müfettiş ve muavinlerin idârelerimiz umuruna müdâhaleye ve me'mûrlarımızın haklarında her ne sûretle olur ise olsun icrâ'-yı muâmeleye asla ve kat'â me'mûriyyet ve salahiyetleri olmayıp yalnız umûr-ı idâreden ve defâtir ve kuyûd-ı mevcûdeden hasıl edecekleri

ma'lûmâta göre mütâlaalarını mercileri olan Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'ar edebilecekleri ve nezâret-i müşârünileyhaden İdâre-i Merkeziyemize bildirilecek mevâdd-ı teftişîye üzerine buraca tedkikat-ı mükemmele ve icâb eder ise başkaca tahkikat-ı mukteziye icrâ' edilerek hakayık-ı ahvâlin meydana ihracına begayet dikkat ve i'tinâ' olunacağı cihetle mûmâileyhümin teftişât-ı vakularından asla çekinilmemesi husûsunun ta'mîmen iş'arı lâzım gelerek işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nüshâ-ı matbû'asından 40 kîr'ası postaya teslimen irsâl kılınmakla bunların birer mu'cible nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelere gönderilerek mücibince hareket olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 21 Muharrem sene 1302 ve fi 29 Teşrinievvel Sene 1300. (10 Kasım 1884)

85 | Herhangi bir yerde görev icrâ' eden Maliye Müfettişlerine ne şekilde davranılacağı.

Bâ-irâde-i seniyye ta'yîn buyurulmuş olan Maliye Müfettişleri'nin idârelerimizce ne sûretle teftişât icrâ'sına me'mûriyyet ve salahiyetleri olabileceği (84) numaralı ve fi 29 Teşrinievvel sene 1300 (10 Kasım 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde izahen bildirilmişti. Müfettiş-i mûmâileyhümin esâmisini mübeyyin bu kere celb edilmiş olan pusula müfâdına nazaran nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan filan mahalle filan Efendi olduğu anlaşılmış olduğundan nezâret-i behiyyelerince dahi bilinip ona göre hareket olunmak üzere mülhakatınız me'mûrlarına vesâyâ-yı lâzime icrâ'sı ihtâr olunur, fi 23 Rebiülevvel sene 1302 ve fi 29 Kânunuevvel sene 1300. (10 Ocak 1885)

86 | Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde teftiş görevini icrâ' eden Maliye müfettişlerine istedikleri defter ve kayıtların derhal verilmesi.

Maliye Müfettişleri'nin idârelerimizce ne sûretle teftişât icrâ'sına me'mûriyyet ve salahiyetleri olabileceği (84) numaralı ve fi 29 Teşrinievvel sene 1300 (10 Kasım 1884) ve (85) numaralı ve fi 29 Kânunuevvel sene 1300 (10 Ocak 1885) tarihli iki kîr'a tahrîrât-ı umûmiyyemize izahen bildirilmişti. Bu kere Düyûn-ı Umûmiyye-i Osmâniye İdare Meclisi komiserliğinden alınan bir kîr'a tezkerede Bolu sancağının icrâ' kılınan teftiş neticesini mübeyyin Kastamonu Maliye Müfettişliği'nden Divan-ı Muhâsebât'a gönderilen levâyih mûndericâtına nazaran bazı mahallerde Düyûn-ı Umûmiyye ve Reji Me'mûrları bulunmadığı gibi bulunanlar dahi defâtir ve hesâbâtını irâeden imtinâ eylemekte bulundukları anlaşılmış ve mahall-i sairece dahi bu misillû

muhâlefetlere tesâdüf eylemekte bulunmuş olduğundan bu bâbda me'mûrîn-i mûmâileyhüme te'kiden icrâ'-yı teblîgat olunması lüzûmu divan-ı muhasebât riyâset-i aliyyesinden bildirildiğinden bahisle icrâ'-yı icâbı iş'âr buyurulmuş ve böyle muhâlefet olunduğu sahîh ise câiz olamayacağı derkâr bulunmuş olduğundan teftişin mûmâileyhümün vuku' mürâcaâtlarında zikr olunan iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyyemizde tasrîh ve beyân kılındığı üzere muâmele ve hareket edilmesi lâzım geleceği bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdürîyyetlerine te'kiden iş'âr ve dahil-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 40 kıt'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla her tarafta işarât-ı sabıka dâiresinde muâmele ve hareket ettirilmesi, fi 7 Cemâziyelâhir sene 1302 ve 12 Mart Sene 1301. (24 Mart 1885)

İKİNCİ BÖLÜM

A. Tuz tekeli, tuzun taşınması, taşıma ücretlerinin ne şekilde ihale edileceği, tuzun teslimi, ambarlarda korunması, devir, kayıt, satış ve fire işlemleri.

87 1 Mart 1278'den itibaren tuz üretim ve ticaretinin devlet tekeline dönüştürüldüğü, merkez ve müdürlüklerde kullanılacak mühür ve tezkere defterlerinin idarelere gönderildiği, mülhakat memur, ketebe ve hademelerinin isim, maaş ve diğer özelliklerini içeren listelerle kefalet senetlerinin genel merkeze gönderilmesi, adi kağıt üzerine tezkere yazılmaması, tezkere ciltlerinin bitmesi beklenmeksizin yenilerinin istenmesi.

İşbu 1278 senesi Mart'ından itibaren (13 Mart 1862) sûret-i inhisârda emâneten idâreleri irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûk-âne iktizâ-yı alisinden olan umum memlâha ve tuz kuyularıyla madenler münâsebet-i mevkilerine göre takım takım birleştirilerek teşkil olunan müdürlüklerden mülhakatıyla filan memlahası müdürlüğü uhde-i vâlâlarına ihale kılınmış olmasıyla gerek merkezde ve gerek mülhakatta cümlelizin sûret-i idâre ve hareketlerini mübeyyin beş kıt'a ta'limât-ı seniyye ile merkez ve mülhakat memlahaları nâmına mahsûs beş adet kebir mühür ve merkez ile mülhakat-ı behiyyeleri için her birisi yüz ellîşer varakayı hâvi olmak üzere 200 cilt tuz tezâkiri ve me'mûriyyet-i şerifelerini mübeyyin hükûmet-i mahalliyyeye tastir kılınan tahrîrât-ı muhlisî mekşûfen yedinize i'tâ' olunduğu misillü zât-ı vâlâlarıyla maiyyet me'mûrlarının mikdâr-ı maâşlarını ve bazı tenbihâtı mutazammın bir kıt'a pusula dahi leffen itâre olunmakla ve sene-i merkûme Mart'ı hulûl edip bir an evvel merkez-i me'mûriyyet-i behiyyelerine muvâsâlatla ber-mu'cib ta'limât-ı seniyye ifâ-yı hüsn-i me'mûriyyete bed ve mübâşeret eylemeleri ehemm bulunmakla hemen hareket ve azimet ve buradan ta'yin ve i'zâm kılınan müdirler ile maiyyetleri me'mûrlarının maâşları işbu tahrîrâtımız tarihinden itibaren mahsûs olup Çay müdürü olan mahalle muvâsâlatlarına değin usûl-i hazine vechile nisf ve bâde'l-vusûl tam maâş alacaklarından ve sene-i merkûme gayetinde gayr-i ez masârif-i hasılât-ı vâkıadan % 2 tefrik olunarak memlahalar müdir ve saire me'mûrlarının maâşlarından sülûsü mukabili bi't-tevkif fazla kalanı maâşları nisbetiyle me'mûrin-i mûmâileyhümâ i'tâ' ve taksim olunması irâde-i aliyye iktizâ-yı celilinden olup bundan murad

âli me'mûrîn tuz hasılâtının kesret üzere istihsâl ve sarfına iktâm ve gayretle hem Hazine-i Celile ve hem de kendileri ziyâde müteneffih olmaktan ibâret bulunmuş olduğundan merkez me'mûriyyetinize bir an evvel vusûle himmet ve ber-mu'cib ta'lîmât-ı seniyye tesviye-i umûr-ı me'mûrenize bed ve mübâşeretle sair maiyyet ve mülhakat me'mûr ve ketebe ve hademelerinin bi'l-intihâb hadd-i i'tidâlde maâşlarının tahsîsiyle ta'yîni ve evsâf ve isimleriyle nerelere ve hangi vazîfeye ne mikdâr maâş ile ta'yîn olunduklarını mübeyyin defterinin bi't-tanzîm alınacak kefâlet senetleriyle beraber bu tarafa irsâli ve cânib-i hükûmetten devr alınacak tuz ve hasılâtının teslimiyle kezâlik defterlerinin seyyali ve merkez me'mûriyyetinize vusûlünüz tarihinin iş'arı ve taraf-ı halisânemizden vaki olacak isti'lâmât ecvibesinin vaktiyle yanî bir gün ve belki bir saat bile geciktirilmeksizin derhal tahrîr ve teşyîrine lâzım-ül-inhâ olan mevâddın dahi peyderpey ve evvel be-evvel izbârı ve inhâ eylediginiz mevâddın cevabı bu taraftan uzayacak olur ise sükût etmeyip hemen sûretinin bi'l-ihraç irsâl ve te'kidîyle ve her hâlde ta'lîmât-ı seniyye tevfik-i hareketle ifâ-yı hüsn-i me'mûriyyete ve mahul uhde-i behiyyeleri olan memlahalar hasılâtının izdiyâdıyla keremiyet vechile sarf ve fûrûhtuna bezl-i mesaî ve rûyet ta'lîmât-ı seniyyenin adını mürettebe mugayir-i hâl ve hareket vukuundan mübâadet ve âdi evrâk üzerine tuz tezkeresi yazılıp verilmek memnû' olduğundan bu defa verilen sâlif-ül-beyân tezkerelik ciltler tükenmezden evvel gerek merkez ve gerek mülhakat için ne mikdâr iktizâ' eder ise keyfiyyet ve kemmiyyetinin bâ pusula tasrihiyle diğerlerinin bu cânibden vakit ve zamanıyla talep ve celbe i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 19 Şevvâl sene 1278 ve fi 6 Nisan sene 1278. (18 Nisan 1862)

Tuz Ta'lîmâtı

Saye-i muvaffakiyetvaye-i hazret-i padişâhide bu kere düvel-i mütehabbe ile tecdid olunan muâhede-i ticaret ahkâmınca diyar-ı ecnebîyeden tuzun vürûdu memnû'iyet-i kat'îye altına alınarak bundan böyle zerre kadarının Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithal olunmaması mukarrer olduğundan Memâlik-i Devlet-i Âliyye'de tuz husûle gelen umum memlaha ve her nevi tuz maden ve kuyularının 1278 senesi Mart'ından itibaren (13 Mart 1862) taht-ı inzibat ve inhisârda olarak Rûsûmat Emânet-i Celîlesi'nin zir-i nezâretinde bulunmak üzere emâneten idâre ettirilecek olmasıyla bunlara ta'yîn kılınacak müdür ve me'mûrünün vezâif-i mürettebe ve harekât-ı saire-i mukteziyelerini mübeyyin

ta'limâtır.

1. Bend

Zikr olunan memlaha ve madenler ve tuz kuyuları emâneten idâre ettirilmek üzere münâsebet-i mevkiyesine göre müteaddid merkez ve mülhakata taksim olunmuş ve her merkezin idâresine birer müdür ve başkatip ve sandık eminleri icâbât-ı mahalliyesine göre ta'yin kılınmıştır. Müdirân-ı mûmâileyhüm me'mûr oldukları dâirenin merkez ittihâz olunan mahallinde ikamet edecek ve dahil-i dâire-i me'mûriyyeti olan mülhakat ile nefis-i merkez memlaha ve tuz madenleri ve kuyularının âtide beyân olunduğu vechile ta'yin olunacak me'mûrları ma'rifetiyle hüsn-i i'mâl ve idâresine nezâret ve dikkat ederek mülhakat-ı mezkûreyi zirde 29. bende beyân ve tasrîh olunduğu vechile geşt ü güzâr eyleyecektir.

2. Bend

Merkez dahilinde bulunan memlaha ve madenler ve tuz kuyularına ta'yin olunacak me'mûrın ve ketebe ve sandık eminleri'nin başlıca yerlerde bulunacakları merkez müdirlerinin taht-ı emr ve nezâretlerinde bulunmak üzere bu taraftan intihâb ve irsâl olunup maadası olan me'mûrın ve ketebe ve hademe-i saire kaide-i mültezime-i tasarrufiyye bi'l-reâyâ mültezimler vaktinde istihdâm kılınmış ve ahvâl-i mahalliyeye kesb-i vukûf ve ma'lûmât etmiş ve hakkında tecrübe sebkât edip istikamet ve sadâkatleri anlaşılmış olanlardan vesair münâsib ve muktedir adamlardan olarak kefâlet-i kavîyye-i mutebereye rabtla merkez müdirleri ma'rifetleriyle intihâb ve ta'yin olunup bunların esâmisiyle vazifeleri ve mikdâr-ı maâşları bi'l-müfredât gösterilerek başkatip ve sandık eminleri ile müstereken memhûr olmak üzere müdirân-ı mûmâileyhüm taraflarından tanzim olunacak defteri emâret-i müşarûnileyhâya irsâl ile onun üzerine bu cânıbdan alınacak rey ve cevâba göre icâbâtı icrâ' olunacak ve işbu me'mûrın ve ketebe ve hademedan bilâ-kefil istihdâm olunup da bu makulelerden bil'âhire zimmetine emvâl-i mîrîye geçirmiş olanları zuhûr eylediği hâlde bu bâbda müdirler ile başkatip ve sandık eminleri müstereken mes'ul tutulacağından böyle bilâ-kefil ve sabıkâli kesânın istihdâmı hiçbir sûretle câiz olamayacaktır.

3. Bend

Anadolu ve Rumeli ve Arabistan câniblerinde olan memlaha ve madenler ve tuz kuyularının zabt ve idâreleri için re's-i sene Mart ve Haziran ve Hicaz ve Irak taraflarında bulunan memlahaların Muharrem ve Eylül olarak belirlenmiş ise de böyle müteferrik sûretle re's-i sene itibarı bu kere ittihâz bulunan usûl-i cedide hükmüne göre idârece müşkilât ve teştini daî olacağından o vechile müteferrik re's-i sene itibarından sarf-ı nazarla ba'de-zin dâire-i mütesâviyende bulunmak üzere cümlesine Mart ibtidâsı re's-i sene ittihâz olunarak Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de vaki bil-cümle memlaha ve maden ve kuyuların emir ve idâresine 1278 senesi şehir-i Mart'ı ibtidasından (13 Mart 1862) bed ve mübâşeret olunacaktır. Fakat şu kadar var ki; tuz î'mâl ve ihracı mevsiminde lüzûm-ı hakikisine mebnî istihdâm olunacak olan maâşlı ketebe ve hademe-i saireden ekserisinin mevsim-i mezkûrdan sonra iktizâsı kalamayacağından bu misillû lüzûmundan velev bir gün bile olsun ziyâde adam istihdâm olunmayıp lüzûmları kalmayanlara evvel-be-evvel yol verilerek isimleri maâşât defterinden terkin kılınmak iktizâ' edeceğinden her hangi müdür veyahut me'mûr böylece lüzûmundan ziyâde adam kullanılmış olduğu haber alınır ise hakkında olunacak muâmele-i kanûniyeden başka hasar-ı mîrîyi mücîb olarak bu yolda ziyâde verilmiş olan maâşât dahi kendisine tazmîn ettirilecektir.

4. Bend

Bâlâda zikri geçtiği vechile muahade-i cedide ahkâmınca ecnebi tuzunun 1278 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1862) Memâlik-i Mahrûsa'ya ithali külliyyen memnû' olarak bil-cümle memlaha ve madenler ve kuyular cânib-i miriden idâre olunup dahil-i memâlik de usûl-i inhisâriye icrâ' kılınacağından yani miriden gayri ferd-i aferide tuz çıkartıp satamayacağından tuz müdür ve me'mûrları mahalli me'mûriyyetlerine vusûlîleriyle beraber gerek Hazine-i Celile-i maliyeden ve gerek evkâf-ı hümayûn hazinesinden bi'l-ihale mültezimler uhdesinde ve arazi mutasarrıflarının zir-i idâresinde bulunan memlahalardan ve gerek emâneten idâre olunan mirî memlahalarından hasıl olup gerek nefis-i memlaha ve maden kuyularının bulunduğu mahalde olsun ve gerek sattırılmak üzere mukaddemâ bazı iskele ve şehir

ve kasabalara gönderilmiş bulunsun mevcûd olan tuz ile demirbaş âlât ve edevâtı derhal hükûmet-i mahalliyyenin inzimâm ma'rifetiyle devr ve teslim kaidesince ahz ve tesellüm edip bunun üç nüsha üzere mikdâr ve kemmiyyetini mübeyyin bâlâsı defterli mazbatası tanzim olunarak ve tuz müdür ve me'mûr ve başkatip ve sandık eminleri cânibinden dahi temhîr kılınarak bir nüshası ashâbına veya me'mûr-ı sabıkına ve diğeri tuz müdür ve me'mûrları yedine i'tâ' ve diğeri bir nüshası dahi emânet-i müşârûnileyhaya ba's ve isrâ' olunacaktır.

5. Bend

Bâlâda 4. bendde gösterildiği vechile iltizâm tarikiyle ve arazisine tasarruf mülâbesesiyle idâre olunur iken mültezim ve ashâbı yedlerinden cânib-i mirîdan zabtla idâre olunacak memlaha ve maden ve kuyuların bedeliyle ahz ve teslim kılınmış bulunacak tuz ve demirbaş âlât ve edevât pahasının usûlü vechile tesviyesi zımında mültezim ve ashâbı Hazine-i Celile'ye mürâcaât eylemeleri lâzım gelecektir.

6. Bend

Bazı eizze-i kirâm hazâretî hângâh ve zevâyâsına mevkûf ve meşrûr ve usûl-i kadimesine dokunulmayarak idâresinin hâl-i hazırında bırakılması nizâma merbûr bulunan memlaha ve maden ve kuyular yedlerinde bulunacak evâmîr-i âliye ve evâmîrname-i samî misillü ma'mûl ba-senedât-ı mutebereye tevfiikân bedel-i maktua rabt ile cânib-i hazineden idâre olunmak üzere 4. bendde beyân olunan sûretle muâmele olunacak ve bazı tekâyâ ve zevâyâyâ kezâlik bâ-senedât-ı mutebere muayyen ve muhassas olarak evkat-ı mahsûsasında i'tâ' olunmakta olan tuz kemâ-kân i'tâ' olunacak ve bunların keyfiyyet ve kemmiyyet ve esâmîsini mübeyyin müfredât vechile bir kıt'a defter sıhhat-i eseri bi't-tanzim buraca kuyûda mürâcaât olunmak üzere senedât-ı mezkûrenin birer nüsha sûret-i sahihalarıyla beraber Tuz Müdürleri tarafından serian emânet-i müşârûnileyhâ cânibine derhal takdim kılınacaktır.

7. Bend

Müdürân ve me'mûrîn-i mûmâileyhün mahall-i me'mûriyyetlerine vusûllerinde zir-i idârelerinde bulunan memlaha ve maden ve

kuyuların idâre-i sabıkaları vâridât ve masârifât ve hesâbâtına el sürmeyecekleri misillû ber-vech-i muharrer devren alacakları tuzu dahi der-akab satamayacakları cihetle memlaha ve maden ve kuyuları işletmek üzere idâre-i masârifî mukteziye ve tesviye-i ücûrât-ı amele için muhtaç olacakları akçeye badi-i emrde destres olamayarak gümrük olan mahallerde emvâl-i gümrükten ve gümrük olmayan yerlerde Hükûmet Mal Sandıkları'ndan tavizen akçe ahzına lüzûm-ı hakiki görünür ise o hâlde, fakat memlaha ve maden ve kuyuların masârif-i i'mâliyyesi tesviyesi için alacakları akçeyi ber minvâl-i muharrer emvâl-i gümrükten veya Mal Sandıkları'ndan kendileriyle başkatip ve sandık eminleri tarafından müştereken memhûr olmak üzere makbûz senedi ifâsiyla tavizen almaya me'zûn olacak ve bu akçeyi verecek hükûmet-i mahalliye veyahut gümrük emin ve müdür ve me'mûru keyfiyyeti derhal mezkûr akçeyi ahz eden merkez müdürü ise emâret-i müşârinileyhaya ve mülhakat me'mûru ise merkez müdürüyle emânet-i müşârinileyhaya iş'âr ve inbâ edecektir. Ve müdürân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm minvâl-i meşrûh üzere tavizen alacakları akçeyi bir gûne telefât ve zayıât vukua gelmeksizin yani tuz i'mâl ve ihracından başka şeye harc etmeksizin yoluyla sarf edip memlaha ve maden ve kuyuların vakt-i mevsiminde bi-hakkın i'mâline mübâderet ve dikkat eyleyecek ve mikdâr-ı masârif bahsinde usûl-i mültezime-i tasarrufiyye fevkalâde riâyetle beraber küllî ve cûzî vuku' bulacak masârif-i zaruriyenin keyfiyyet ve kemmiyyetini isbât zımında rüesâ ve ameleye verilecek ücret için bunların yedlerinden ve mübâyaası iktizâ' eden âlât ve edevât bahası için bayilerinden usûlû vechile varaka-i sahiha üzerine memhûr senet ahzıyla senetsiz bir akçe masraf edemeyecek ve bir de vech-i muharrer üzere müdür ve me'mûrların bi-l-icâb tavizen alacakları akçeyi evvel-be-evvel fûrûht olunacak tuz esmânından mahallerine seri'an bi'l-ifa bu bâbda verilmiş olan senetlerini kurtarmaya mecbûr bulunacaklarından bunun hilâfına tavizât-ı mezkûreyi vaktiyle te'diye etmeyip de bu bâbda adına terâhî ve tehirleri vuku' bulacak olur ise mezkûr akçeyi vermiş olan hükûmet-i mahalliye ile gümrük emin ve müdür ve me'mûrları sükût etmeyip keyfiyyeti deran hâl emânet-i müşârinileyhaya bildireceklerdir.

8. Bend

Tabii mûncemid olmayıp ameliyat ile tuz husûle gelen memlaha ve maden ve kuyularda istihdâm olunan rûesâ ve ameleyle idâre-i sabıkada verilen ücretin sûret-i âzası dört nevi üzere olarak bir nevi Limni ve İstanköy Cezîrelerinde ve bunlara mûmâsil mahallerde ihraç olunan tuzun nisfî ve Ayvacık kazâsında beher Meşâh memlahası gibi mahallerde bir neferin bir günde akşama kadar tâbelerden çıkarabildiği tuzdan bir kerede arkasıyla kaldırabileceği mikdârı ücret mukabilinde aynen verilmek ve bir nevide adeta ücret-i mûnâsibe ile işlettirilip hakları nakden i'tâ' edilmek ve bir nevi dahi Ahyolu memlahası gibi mahallerde memlahalar ile tuz ihracına mahsûs olan âlât ve edevât-ı lâzîmeleri rûesa ve amelenin uhde-i tasarruflarında olmasıyla husûle getirdikleri tuzdan kendilerine ait olan araziye ve i'maliye ücretleri kile üzerine bir meblâğ-ı mukarrer kezâlik nakden ifâ olunmak ve bir nevi dahi Foçtin memlahası gibi gedik sûretinde reislik vechiyle işlettirilen memlahalar rûesa ve amelesinin i'mâl ve ihraç eyledikleri tuz fûrûht olunduğunda esmânından resm-i gümrüğü aşağı varıldıktan sonra küsûrundan mikdâr-ı ma'lûm hisse tefrik ile ücret-i i'mâliyelerine mukabil yedlerinde olan evâmir-i âliye mantığınca kendilerine verilmek bundan akdem carî idiye de bunlardan ücretleri mukâbilinde aynen tuz verilenlere usûl-i inhisâriyeyi inhilâlden vikayâten fî-mâba'd aynen tuz itası câiz olamayacağından bunlar bundan böyle ücret-i mûnasebe-i mu'tedile ile veyahut bend-i âtîde gösterildiği üzere bi'l-mûnâkasa kıyye başına fî-i mukarrer ile maktuiyeti vechile iliştilirip ücretleri nakden verilecek ve memlaha mahalleriyle tuz i'mâline mahsûs âlât ve edevâtı uhde-i tasarruflarında bulunanlar ile gedik sûretinde reislik vechile işlettirilenlere bâ-evâmir-i âliye itası mu'tâd olan ücret ve hissenin kadim ve sabıkı misillû yani eski fiyat üzere bi'l-hesap nakden verilip bu kere tuz fiyatının kesb-i terakki eylesmesinden dolayı ziyâde bir şey verilmemesine begayet i'tinâ' ve dikkat edilecek ve keyfiyyet buraca dahi ma'lûm olmak ve ona göre iktizâsına bakılmak üzere zikr olunan evâmir-i aliyyenin birer kıt'a sûreti serian emânet-i müşârunileyhaya gönderilecektir.

9. Bend

İşbu 9. bendde bil-cümle memlaha ve maden ve kuyulardan husûle gelecek tuzun kesret-i i'mâl ve ihracı hakkında iktâmât-ı lâzime icrâ'sı gösterilmiş ise de bu fıkranın hükmü memlahalardan icâb ve lüzûmundan fazla tuz ihraç olunmaması hakkında olan (88) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1282 (23 Şubat 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedilmiştir.

İşbu 9. bendde memlahalardan ihraç olunacak tuzun kıyye başına bir fi-i ma'lûm ile münâkasaya konulması gösterilmiş ise de memlahalardan ihraç olunacak ve ambarlara nakledilecek tuzların ücret-i ihraciye ve nakliyelerinin beher 100 veya 1.000 kıyyesi itibarıyla münâkasaya konulup o yolda mazbata alınması (94) numaralı ve fi 3 Kânunuevvel sene 1289 (15 Aralık 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Bil-cümle memlaha ve maden ve kuyulardan husûle gelecek tuzun kesret-i i'mâl ve ihracı hakkında müdirân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm taraflarından her türlü iktâmât-ı lâzime ve mütemâdiyenin icrâ'sıyla beraber ihraç olunacak tuz için rüesa ve ameleye verilecek ücretleri mu'tedil ve münâsibi vechile kat' olunup itâ' ve tesviye olunacak ve bir memlaha ve maden ve kuyûdan ihraç olunacak tuzun kıyye başına bir fi ma'lûm ile maktu sûretinde rüesa ve ameale uhdelerinde bi'l-münâkasa maktûan ihalesi idârece dahâ ziyâde mücib-i mazbûtiyet olacağından tuzun o vechile maktu sûretiyle i'mâl ve ihracına rüesa ve ameale ve saireden talep olanlar olduğu hâlde usûl-i münâkasanın alenen icrâ'sıyla her kimin üzerinde takrîr eder ise kefâlet-i kaviyyeye rabtiyle yedinden senet alınacak ve bu sûretle bi'l-münâkasa kıyye başına bir fi-i ma'lûm ile tuz çıkarmayı taahhüd etmiş olanlar çıkarıp cânib-i miriye teslim edecekleri tuzun esmânı beher mâh nihâyetinde evvel-be-evvel te'diye kılınacak ve müteahhit oldukları tuzu tekmlen çıkarıp teslim etmedikçe terk-i hizmet edemeyeceklerine ve ettikleri hâlde haklarında icrâ' olunacak muâmelât-ı tedbiyyeye ve tazminiye hakkında iktizâ' eden şerâit ve teminat vech-i mezkûr üzere kefâlet-i kaviyyeye rabtla alınacak senedâta derc ve imlâ' kılınacak bir de işbu çıkaracakları tuzun hîn-i ihracında yaş olacağı cihetle vezn olunması kabil olamayacağından evvel emirde usûlü üzere

kurutturulup bâde bi'l-vezn cânib-i mîriye ahz kılınacak ve esmâni dahi müteahhidlere bu vezn üzere bi'l-hesap ifâ kılınacaktır ve bunlara işe başlayabilmeleri için ibtida-yı taahhütlerinde ale-l-hesâb sûretiyle münâsib mikdâr akçe verilmek lâzım gelir ise ber-vech-i muharrer alınacak olan kefâlet senedine bu şart dahi derc olunarak ve kefilleri bu akçenin cânib-i mîriye tediyesine kefil-bi-l-mâl oldukları usûlü vechile sened-i mezkûrda tasrih olunarak zikr olunan akçe verilecek ve fakat bu kefillerin mu'temed ve muktedir olduklarına dair mezkûr senedin rabt ve tanzimiyle zikr olunan akçenin îtasından evvelce mahalli meclisinden iktizâ' eden mazbatası bi'l-istihsâl hıfzedilecek ve işbu müteahhitlerin dahi beher ay ahirinde hesâbları bi'l-rûye çıkarılıp cânib-i mîriye teslim edecekleri tuz pahasından ber-vech-i muharrer ale-l-hesâb olarak aldıkları akçeye mahsuben sened-i mezkûrda muharrer bulunacak mukavele mücibince her ne mikdâr şey tevkif kılınmak icâb eder ise mâh be mâh tevkif ve mahsub kılınıp kûsûru kendilerine te'diye olunacaktır.

10. Bend

İşbu 10. bendde tabii müncemid olan memlaha ve madenlerden çıkarılacak tuzun okka başına bir fi-i ma'lûm ile münâkasaya konulması gösterilmiş ise de memlahalardan ihraç olunacak ve ambarlara nakledilecek tuzların ücret-i ihraciye ve nakliyelerinin beher 100 veya 1.000 kıyyesi itibarıyla münâkasaya konulup o yolda mazbata alınması (94) numaralı ve fi 3 Kânunuevvel sene 1289 (15 Aralık 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Tabii müncemid olan memlaha ve madenlerden çıkarılacak tuz dahi bâlâda zkir ve beyân olunan minvâl üzere münâsib ücret-i mutâdile ile veyahut rüesâ ve ameyle ve saireden talep olanları beynlerinde usûl-i münâkasayı bi'l-icrâ' okka başına bir fi-i ma'lûm ile maktua rabtıyla çıkarttırılacaktır.

11. Bend

Bâlâda zikrolunduğu vechile münâsib ücret-i mu'tedile ile işleyecek rüesâ ve ameyle ile bi'l-münâkasa maktua rabtı ile tuz ihraç edecek müteahhidlerin yedlerine müdir veyahut me'mûr tarafından birer kıt'a memhûr sergi pusulası itâ' ile mezkûr rüesa

ve amelenin işledikleri günlerin yevmiye ücretleriyle müteahhidlerin kurutturulduktan sonra bi'l-vezn cânib-i miriye teslim eyledikleri tuz evvel-be-evvel mezkûr sergilere tenmik ve imlâ' ile beher mâh nihâyetinde hesapları işbu sergiler üzerine bi'l-rû'ye tebeyyün edecek hakları edâ' olunarak makbûzlarını müş'ir zirleri rüesâ ve amele ve mutemedlere temhîr ettirildikten sonra yedlerinden ahz ve hıfz olunarak ol vechile mâh ve mâh kat-ı rişte-i hesap olunacak ve bu makule rüesâ ve amele ve müteahhidlere zinhâr ve zinhâr haklarından ziyâde bir akçe verilmemesine begayet ihtimâm ve dikkat olunacaktır.

12. Bend

İşbu 12. bendde beheri 400 dirhem olmak üzere memlahalarda kayatuzunun beher kıyyesi 30 ve deniz ve göl tuzunun beher kıyyesi 20 paraya satılmak gösterilmiş ise de ahiren Evzân Nizâmnâmesi'nin mevki-i icrâ'ya konulmasından dolayı memlahalarda deniz ve göl tuzunun beher kilogramı 15 ve kayatuzunun beher kilogramı 23 ve Trablusgarb memlahaları tuzunun 14 paraya satılması (111) numaralı ve fi 27 Şaban sene 1297 (4 Ağustos 1880) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu 12. bendde memlahalarda 50 okkadan aşağı tuz satılmayacağı muharrer ise de bu fıkranın hükmünü memlahalarda yarım kıyyeye kadar tuz satılması hakkında 104 numaralı ve fi 8 Eylül Sene 1282 (20 Eylül 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen irâde-i seniyye fesh etmiştir.

İşbu 12. bendde mülhakattan gelmiş ve merkezde satılan tuzdan tecemmu' etmiş olan hasılâtın şehir-i âtinin 15. günü gönderilmesi muharrer ise de sandıklarda mevcûd bulunan hasılâtın her hafta gönderilmesi (672) numaralı ve fi 17 Temmuz sene 1297 (23 Ekim 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Her bir memlaha ve maden ve kuyûda husûle gelip isteyenlere mahrecinde yani husûle geldiği memlaha ve maden ve kuyu ambarlarından satılacak tuzun ba'de-zin kilo ile olmayarak beheri 400 dirhem olmak ve ambar-ı mezkûrdan kaldırılıp sahile ve sefineye ve mahall-i saireye nakletmek ve masârifi müşterisi

tarafından tesviye olunmak üzere kıyye itibarıyla beher kıyyesi yirmişer paraya satılıp bahası fiyat-ı mîriyesi üzere meskûkât-ı akçe olarak nakden ve peşinen istihsâl olunacak ve her kime olur ise olsun peşinen bahası alınmadıkça tuz i'tâ' kılınmayacaktır. Ve 50 okkadan aşağı kezâlik her kime olur ise olsun tuz satılmayacak ve herkes mübâyaa eyleyeceği tuzu dilediği mahalle kendisi nakledip serbest üzere satabilecektir. Ve Trablusgarb ve Bingazi ve Fizan memlaha ve madenlerinin Dersaâdet'e vesair Memâlik-i mahrusaya bâdiyeti olarak bunlardan bu mahaller için tuz alacak tüccâr ve sairenin bi-z-zarure masârif-i zâide-i nakliyeleri vuku' bulacağından mezkûr memlaha ve madenlerden bi'l-mübâyaa sefineye tahminen Dersaâdet'e vesair Memâlik-i Mahrûsaya bahren gönderilecek tuzun kıyyesi kezâlik 400 dirhemden ibâret olmak ve masârif-i nakliyesi müşterisi üzerine kalmak üzere sair memlahalar tuzunun fiyatı olan 20 paradan 5 parasının tenziliyle 15 paraya satılacak ve vech-i muharrer üzere sefineye tahminen bahren bir mahall-i âhere gönderilmek için olmayıp da mahallinde sarf kılınmak veyahut berren ve nehren içerilere doğru nakil olunmak üzere mezkûr Trablusgarb ve Fizan ve Bingazi memlaha ve madenlerinden mübâyaa edilecek tuzun kıyyesi sair memlahalar misillü yirmişer paraya fûrûht kılınacaktır. Ve 27. bendde zıkr ve beyân olunduğu vechile Memleketeyn mahsûlû olarak mevâki-i mahsûsasına götürülüp cânib-i mîriden bâde'l-mübâyaa me'mûrları ma'rifetiyle satılacak kaya tuzuyla Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne madenlerinden husûle getirilecek kaya tuzu göl tuzuna mikyâs olmadığından bunların kıyyesi kezâlik 400 dirhem olmak ve nakliyesi müşterisine ait bulunmak üzere 30 paraya satılacak ve fakat Trablusgarb'dan bâlâda beyân olunduğu vechile sefineye tahminen aher mahalle bahren gönderilecek kaya tuzunun kıyyesi 25 paraya ve mahallinde sarf olunmak ve berren ve nehren içerilere doğru sevk kılınmak üzere alınacak kaya tuzu 30 paraya satılacaktır. Ve bu vechile kıyye itibarıyla külliyyet üzere satılacak tuzun kantar ile vezn olunması suûbeti müstelzim olacağından Dersaâdet ve mahall-i sairede câri olduğu üzere üç adet ağaçtan ma'mûl sehpa tâbir olunan üç ayaklı bir âlete ta'lîk olunur hatab çekisi resminde iki adet sandık yaptırılarak birisine mikdâr-ı kıyyeleri ayar edilmemiş eskâl ve diğerine tuz vaz'ıyla veznedilecek ve müşteriler eskâl-i merkûmenin evzâ'nını li'ecli't-

tahkik kantar ile ayar etmek isterler ise def-i iştibâh etmeleri zımında müdirân ve me'mûrîn taraflarından bu bâbda muhâlefet gösterilmeyip müsaade olunacaktır.

13. Bend

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de vaki memlaha ve maden ve kuyulardan husûle gelecek tuz bâlâda beyân olunacağı veche üzere ba'de-zîn cânib-i mirîden i'mâl ve idâre ve fûrûht olunacağından cânib-i mirîden mübâyâa olunmuş tuz bahren ve berren ve nehren her nereye nakl ve sevk olunur ise olunsun işbu 1278 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1862) resm-i gümrük ve rûsûmât-ı saire alınmayacaktır.

14. Bend

İşbu 14. bendde memlahalardan tuzun her bâr ziyâde ihracı gösterilmiş ise de bu fikranın hükmü memlahalardan icâb ve lüzûmundan fazla tuz ihraç olunmaması hakkında olan (88) numaralı ve fi 11 Şubat Sene 1282 (23 Şubat 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedilmiştir.

Memlaha ve maden ve kuyulardan ihraç olunacak tuzun her bâr ziyâde ihracına ve ihraç olunduktan sonra gerek tepe ve yığınlarda ve gerek ambarlarda bulunsun telef ve sarf ve sirkatten vikayesine kemâl-i i'tinâ' ve dikkatle beraber tepe ve yığınlardan ambarlara vaz' ve idhârında veyahut kayık ve sefine ve araba ve hayvanat ashâbına ve saireye fûrûhtunda tahmin ile veyahut aher sûretle olmayıp mutlaka vezn olunarak kıyye itibarıyla idhâr ve fûrûht kılınacak ve defterlere dahi o vechile sebt ve terkim olunacaktır.

15. Bend

Ber-vech-i mezkûr memlaha ve maden ve kuyulardan fûrûht olunan tuzun müşterisi esâmisiyle mikdâr-ı kıyyesi ve alınan esmânının kemmiyyeti ve nereye gideceği numûnesi verilen defterine müfredât üzere yazılacak ve defterlerin hiçbirisinde silme ve yalama ve hakk ve kalemen tashih vuku' câiz olmayacak ve beher mâh vuku' bulacak tuz sarfiyâtıyla ondan hasıl olacak vâridât ve bî't-tabi vukua gelecek masârifât mah-ı âti sarfiyât ve vâridât ve masârifâtına karıştırılmayarak nihâyet şehri-âtinin haftasına her bir mülhakat memlaha ve maden ve kuyu me'mûru

tarafından numûne-i mersûleye tevfiân bir kıt'a icmâl defteri sıhhat-i eseri tanzim olunup başkatip ve sandık emini ile beraber bâde't-temhîr o mahın hasılâtıyla ve tezkereleri tükenmiş olan koçanlar ile sair iktizâ' eden senedât ile birlikte me'mûr-ı mûmâileyhün tâbî olduğu merkez müdürü cânibine gönderilecek ve merkez müdürleri dahi işbu mülhakat icmâl defterlerini başkatipleri ma'rifetiyle muayene ve tedkik ile sıhhatini tahkik eyledikten sonra bunların vâridât ve sarfiyât ve masârifatıyla kendi merkez-i idârelerinin vâridât ve sarfiyât ve masârifatını şâmil bir kıt'a umum icmâl defterini kezâlik numûne-i mersûle vecihle terkim ve başkatip ve sandık emini ile birlikte temhîr eyledikten sonra zıkr olunan mülhakat icmâl defterlerinin asıllarıyla ve senetleriyle ve mülhakattan gelmiş ve kendilerinden yani merkezde satılan tuzdan tecemmu' etmiş olan hasılât ile beraber sâlif-ül-beyân şehri âtinin 15. günü bâ-tahrîrât emânet-i müşarünileyhâya gönderecekler ve gerek me'mûrlar ve gerek müdürler mah-ı mezkûr içinde vesair memlaha ve maden ve kuyulardan tevârüd edip kendilerinde toplanmış bulunacak edâ' tuz tezkerelerini yanlarında tutmayıp bunları dahi zıkr olunan icmâller ile beraber irsâl eyleyeceklerdir.

16. Bend

İşbu 16. bendde hasılâtın her ay aherinde irsâl olunması gösterilmiş ise de sandıklarda mevcûd bulunan hasılâtın her hafta gönderilmesi (672) numaralı ve fi 17 Temmuz sene 1297 (29 Temmuz 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Merkezlere pek baîd ve Dersaadet'e karib olan mülhakat memlaha ve maden ve kuyular hasılâtı nakliyeden dolayı masârifat-ı zâide ve tahirât-ı beyhûdeyi mücib olmamak için vapurlar ve postalar vasıtasıyla doğruca emânet-i müşarünileyhâya tesyâr olunmak münâsib olacağından o makûle mülhakat me'mûrları hasılât-ı vâkıyı cins ve mikdârını mübeyyin memhûr pusulasıyla her ay aherinde bâ-tahrîrât emânet-i müşarünileyhâya isbâl ile vusûlünü müş'ir emânet-i müşarünileyhâdan istihsâl edecekleri musahhah ilmühaberleri tâbî bulundukları merkez müdürlerine beher mâhı gönderecekleri icmâl defterlerine rabten nakt makâmında mûmâileyhâ müdürlere irsâl edecekler ve mülhakattan hangilerinin

hâsılatı vech-i muharrer üzere doğrudan doğruya emânet-i müşârüniyleyhâya gönderilmek lâzım geleceğini müdürân-ı mûmâileyhüm tahkik ve ta'yîn ve icâbını me'mûrlarına tenbiye ve telkîn ile ma'lûmât olmak için keyfiyeti emânet-i müşârüniyleyhâ tarafına dahi iş'âr eyleyeceklerdir.

17. Bend

İşbu 17. bend de müşterilere verilecek tuz tezkerelerinin başkatip ve sandık eminleri taraflarından sahlanması gösterilmiş ise de idârelerden verilecek tezâkirin başkatiplerle sandık eminleri taraflarından mühürlenmesi (460) numaralı ve fi 11 Ağustos sene 1284 (23 Ağustos 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu 17. bend de tezkeresinde gösterilen mevridinden diğer mahalle sevk olunacak ve nevrinde bir mikdârı satılarak küsûru mahall-i saireye gönderilecek ve mevridinden mahall-i müteaddideye parça parça irsâl kılınacak ve mevridine gitmeyip de esna-yı rahta bir mahalden diğer mahalle sapıp gidecek olan tuzlar için verilecek tezkereler hakkında olan fıkârât (496) numaralı ve fi 23 Nisan sene 1288 (5 Mayıs 1872) ve (497) numaralı ve fi 1 Mart sene 1301 (13 Mart 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ile ta'dil ve tebdil edildiğinden müciblerince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu 17. bendde tuz tezkerelerinde silme ve yalama ve hakk ve tashîh gibi sehvleri vuku' bulanların derhal me'mûriyyetlerinden tard olunması muharrer ise de tezkerelerde sehvleri vuku' bulanlar haklarında olunacak mücâzât derecesi (478) numaralı ve fi 23 Kânunuevvel sene 1294 (4 Ocak 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan nizâm-nâmede gösterilmiş olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memlaha ve maden kuyularından satılacak tuz 15. bendde zikri geçtiği vechile defter-i mahsûsuna kayd ve imlâ' olunduktan sonra koçandan kat' ile müşterilerin yedlerine verilecek matbû edâ' tezkerelerine dahi isimleriyle mübâyaa eyledikleri tuzun mikdâr-ı kıyye ve esmânı ve nereye gideceği bilâ-noksan izahen sebt ve tahrîr ve koçanlarına dahi aynıyla işaret ve tezbîr ile mezkûr tezkereler o memlaha ve maden veyahut kuyunun namına mahsûs

olan kebir mühür ile ba'd-et-temhîr üzerine başkâtibiyle sandık emini sahlarını vaz' edip müdür veyahut me'mûru tarafından dahi kendi mühürleriyle mühürlenecek ve hangi sene ve mâh ve yevmde verilmiş olduğu tarihi tezkereler ile koçanlarında gösterilecek ve her bir merkez müdürü merkeziyle mülhakatı olan memlaha ve maden ve kuyuları için bu taraftan itâ' ve isrâ' olunandan başka şimdilik buraca ma'lûm olamayıp mahallerine bi'l-vusûl meydana ihraç ile zabt eyleyecekleri memlahada maden ve kuyular için dahi ne mikdâr mühür lâzım ise serian hakk ettirilip gönderilmek üzere mezkûr memlaha ve maden ve kuyuların isimlerini mübeyyin pusulasını emânet-i müşârunileyhâya bi'l-irsal mezkûr mühürleri seri'an talep edecektir ve bir de bir memlaha ve maden ve kuyûdan bi'l-mübâyaa mahall-i âhere nakl ve sevk olunan tuz tezkeresinde gösterilen mevrinden diğer mahalle sevk olunacak olduğu hâlde muahharen götürülecek mahalli ashâbının yedinde olan tezkere zuhûruna mevrin-i mezkûrda bulunan tuz müdür veya me'mûru veyahut orada bunlardan birisi bulunmadığı hâlde oradaki gümrük emîn veya müdür veyahut me'mûru ve bunlar dahi olmadığı takdirde o mahallin meclisi tarafından izahen şerh verilip memlaha ve maden veyahut kuyu veyahut gümrük veyahut meclis nâmina mahsûs olan büyük mühür ile temhîr olunarak imrârına ruhsat verilecek ve böyle olmayıp da bir mikdârı mevrinde satılarak kûsûru mahall-i saireye gönderilecek olur ise satılan mikdârı o tezkerenin zuhûrunda aşâğı varılarak ve kûsûrunun mikdâr-ı kıyyesi tasrîh kılınarak tezkeresine şerh verilip zikr olunan büyük mühür ile temhîr olunacak ve böyle dahi olmayıp da mevrin-i mezkûrdan mahall-i müteaddideye parça parça gönderilecek olur ise o makule müteferrik sûretle öteye beriye gönderilecek tuz için mevrin-i mezkûrda bulunan tuz müdür veyahut me'mûru veyahut orada bunlardan birisi bulunmadığı hâlde oradaki gümrük emîn veya müdür ve me'mûru ve bunlar dahi olmadığı takdirde o mahallin meclisi tarafından mahrecinden verilmiş olan tezkere resm ve usûlünde olmak üzere müceddeden tezkereler itasıyla âtik tezkeresi bi'l-ahz bunun bedeline kaç tezkere verilmiş ise zuhûruna ba'd-el-işâre mahreci olan memlaha ve maden veyahut kuyu müdür veya me'mûru cânibine bâ-tahrîrât îade edilecek ve zikr olunan tuz mevrinine

kadar gitmeyip de esna-yı râhda bir mahalden diğer mahalle sapıp gitmek veyahut zikrolunduğu vechile bir mikdârı orada satılıp küsûru başka mahalle sevk edilmek veyahut oradan mahall-i müteaddideye parça parça gönderilmek iktizâ' ettiği takdirde işbu keyfiyyetin vuku' bulacağı mahall-i mezkûrde dahi bey'ine vech-i meşrûh üzere iktizâsı icrâ' kılınacak ve bir mahalde ne tuz müdür ve me'mûru ve ne de gümrük emin ve müdür ve me'mûru ve ne de meclis bulunmaz ise bu misillû mahal bir karye demek olduğundan şu beyân kılınan icrâ'ât bi-tamâmihâ o karye muhtar tarafından ifâ olunacak berminvâl-i muharrer tezkereler ile tezkerelere verilecek şerhler Hükûmet cânibinden verilmiş olan muhtar mûhürleriyle mühürlenecektir. Ve çünkü sâlif-ül-beyân edâ' tezkereleri ma'mûl betezkere-i mutebere olmak lâzımeden ve içinde silme ve yalama ve hakk ve kalemen tashih vuku' memnû' olduğu vazihâdan olduğundan ve binâberin işbu tezkerelere hiçbir vakitte sehv olunmuş diye şerh verilmesi câiz olmayacağından bunu tuz müdür ve me'mûrları tecvîz etmeyerek nihâyet-ül-amirine sehv vuku'u ile böyle şerh verilmesine mecbûriyet hasıl olduğu hâlde o sehve kim sebep olmuş ise derhal me'mûriyyetinden tard olunup ondan sonra şerh verilerek temhîr kılınması iktizâ' edeceği cihetle bu makule sehvin adem-i vuku'una müdürân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm câniblerinden begayet dikkat ve i'tinâ' edilecektir.

18. Bend

İşbu 18. bend Tuz ta'limâtı mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra eski bendi yerine kaim olmak üzere ta'dîlen kaleme alınıp fi 27 Rebiülahir sene 1280 (11 Ekim 1863) tarihinde mer'iyet ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhî şeref müteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olduğu (138) numaralı ve fi 25 Teşrînisânî sene 1279 (7 Aralık 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılır.

İşbu 18. bendde tuz tezkerelerini yanlış ve noksan yazanların derhal tard olunması muharrer ise de tezkerelerde sehvleri vuku' bulanlar haklarında olunacak mücâzât derecesi (478) numaralı ve fi 23 Kânunuevvel sene 1294 (4 Ocak 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zirinde muharrer olan nizâmnâmede gösterilmiş olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu 18. bendde bilâ-tezkere tutulacak tuzlar ile tezkerelerinden % 3'den ziyâde fazla zuhûr edecek tuzlardan alınacak ikişer kat esmânından birer katının tutan ve haber verenlere itası gösterilmiş ise de kaçak tuzlarla tezkerelerinden % 3'den ziyâde fazla zuhûr eden tuzlardan alınacak ikişer kat esmândan birer katının % 30'larının me'mûrine tevzi' ve yetmişlerinin muhbirlere verilmesi (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zirinde muharrer olan ta'limât ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ eder.

Müşterilerin memlaha ve maden ve kuyulardan bi'l-iştirâ berren ve bahren öteye beriye götürecekleri tuz mevridine veyahut diğer bir mahalle vusûlünde yedlerinde bulunacak tezkere o mahalde tuz me'mûru bulunur ise onlar ve bunlar olmayıp da gümrük ve duhân müdir veyahut me'mûru olur ise bir vekil ve orada gümrük ve duhân idâresi yok ise mahallî meclis ve bu dahi yok ise muhtarı tarafından muayene olunarak gelen tuz tezkeresinden muharrer mikdâra tevafık eylediği takdirde o tezkere ahz ve hıfz ile gelen tuzun sarf ve fûrûhtuna ruhsat verilecek ve getirilen tuzun tezkerede muharrer olan mikdârdan % 3'e kadar zuhûr edecek fazlasından fiyat-ı mîriyye üzere yalnız bir kat bahası ve % 3'den ziyâde olan fazlasından kezâlik fiyat-ı mîriyye üzere iki kat bahası istihsâl olup mezkûr fazlalar sahibine terk edilecek ve bunlar için kendilerine usûlü vechile müceddeden tezkere i'tâ olunacaktır. Ve bir adamın malı olarak bir memlahadan doldurulmuş ve oradan birlikte hareket ve bir vakitte müvaselet etmiş olan iki sefinenin tezkerelerinden birisinde fazla ve diğerinde noksan zuhûrunda işbu noksan fazla-yı mezkûreden bâde't-tenzil kalacak olan fazla hakkında kezâlik o vechile muâmele icrâ olunacaktır. Ve ber-vech-i muharrer % 3'e kadar zuhûr eden fazlaların istihsâl olunacak bir kat bahası olan akçe tamamen irad-ı kayd olup % 3'den ziyâde olan fazlalar için bahasının iki katı itibarıyla alınacak akçenin bir katı kezâlik irâd kayd olunacak ve bunun diğer bir katı fazla-yı mezkûreyi tutan ve haber verenlere ihbâriyye olarak verilecektir. Ve bilâ-tezkere vürûd eden tuzlar gerek denizde ve gerek karada olsun adetâ sirkat demek olacağından sahibine zecren ve saire ibreten cânib-i mîriyye zabtından başka tuzun bahasının iki katı akçe dahi

sahibinden zecren tahsil kılınacak ve işbu akçe tamamıyla ve keyfiyyetin tasrihiyle Tuz Me'mûrları nezdinde hasılâta irâd kayd olunacak ve bu nakdin istihsâli bir gümrük veya Duhân İdâresi veya meclis veyahut muhtar ma'rifetiyle vuku' bulmuş ise nakd-i mezbûr bir saat bile nezdlerinde tevkif olunmayıp kendilerine en akreb bulunan Tuz Me'mûru cânibine gönderilerek bunlar ile başkatip ve sandık eminleri tarafından müştereken memhûr olmak üzere bir kıt'a makbûz senedi celb ile nezdlerinde hıfz olunacak ve ber-vech-i mezkûr zabtolunan tuz bunu haber vermiş veyahut meydana çıkamamış olan kimseye terk kılınacak ve bu kimse dilediğine satabilmek için mezkûr tuzun mikdâıyla keyfiyyet-i itasını mübeyyin olarak yedinde usûlü vechile bir kıt'a tezkeresi verilecek ve çünkü edâ' tezkereleri açık olarak i'tâ' edilip ashâbı tuzu mahallinden kaldırmazdan evvelce istedikleri kimseye okutturup sıhhatini tahkik edebileceklerinden tuzlarını başka mahalle naklinden sonra zikr olunan fazladan dolayı mezkûr tezkereyi yazan yanlış yazmış diye itizâra kalkışılar ise kat'en iska' olunmayıp ber-vech-i meşrûh icâb-ı nizamisi icrâ' edilecek ve eğer merkûmlar tuzlarını henüz bir başka mahalle nakil etmeksizin tezkereyi birisine okutturup fı'l-vâki noksan yazılmış olduğunu müşâhede ile tuzu mübâyaa etmiş oldukları me'mûra haber verirler ise bu sehve sebep hangi katip ise derhal tard olunup işbu sehvi tezkeresi üzerine şerh-i mahsûs tahririyle tashih olunup şerh-i mezkûr bâlâda beyân kılındığı minvâl üzere sahlanıp mühürlenecektir. Ve vech-i muharrer üzere ahz ve hıfz kılınan tezkereler mahallerinden gelen koçanlar ile tatbik olunmak üzere beher ay aherinde takdim kılınacak icmâl defterleriyle beraber Tuz Me'mûrları cânibinden tâbi oldukları nezâret merkezlerine ve Gümrük Me'mûrları cânibinden kezâlik tâbi oldukları gümrük müdürlerine ve gümrük müdürleri cânibinden mensûb bulundukları nezâret merkezlerine ve merkez nezâretinden cânib-i emânet-i müşarünleyhaya ve mahall-i meclisleri tarafından o mahallin tuz me'mûrlarına isbâl olunacaktır.

19. Bend

İşbu 19. bendde tezkeresi zâyî edilen tuzun pahasının üç misli sahibinden depozito tarikiyle muvakkaten alınarak hıfz ile veyahut kefâlet-i kaviyyeye rabt ile tuzun sarf ve fûruhtuna müsaade

olunup mezkûr tuz için mahrecinden şehâdetnâme getirildiği hâlde mevridinde muvakkaten alınmış olan mezkûr üç misil tuz esmânının veyahut kefâlet senedinin reddolunması gösterilmiş ise de bu fıkranın hükmü tuz tezkeresini zayi edenlere zayiinden tezkere verilmemesi ve tezkereleri zayi edilen tuzların birer kat esmânının istihsâliyle imrârlarına müsaade olunması hakkında (152) numaralı ve fi 1 Mayıs sene 1284 (13 Mayıs 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen irâde-i aliyye ile feshedilmiştir.

Memlaha ve maden ve kuyulardan müşterilerin satın aldığı tuz için kendilerine verilmiş olan edâ' tezkereleri gerek esna-yı râhda ve gerek mevridlerine vusûllerinde bulunan tuz müdür ve me'mûrlarıyla gümrük emin ve müdür ve me'mûrlarına ve Hükûmet Meclisleriyle muhtarlara ibrâz etmeye mecbûr olduklarından yani işbu tezkereyi kim olur ise olsun ibrâz etmedikçe tuzunun imrârına ve ne de fûrûhtuna hiçbir mahalde irâe-i rey ruhsat kılınamayacağından mezkûr tezkere ibrâz ve irâe olunamayıp da kazaen yolda zayi olduğu iddia olunur ise bâdî-i emirde o tuzun fiyat-ı cedide üzere icâb eden pahasının üç misli sahibinden ahz ve depozito tarikiyle muvakkaten hıfz ile sarf ve fûrûhtuna müsaade olunup mahreci olan memlaha ve maden veyahut kuyunun baîd mesâfesine göre kendisine bir müddet-i münasebe-i muayyene mehil tahsis olunarak o mehil tekmliline kadar mezkûr tuzun o memlaha ve maden veyahut kuyu mahsûlünden alınmış ve yedinde edâ' tezkeresi verilmiş olduğunu musaddak müdür veyahut me'mûru tarafından şehâdetnâme alıp getirir ise o hâlde tezkeresini hakikaten zayi etmiş olduğu sabit olacağından ber-minvâl-i muharrer depozito tarikiyle alınıp hıfz kılınmış bulunan akçe hemen tarafına red ve i'tâ' kılınacak ve o müddette öyle şehâdetnâme getirmez ise o vakit getirilmiş olan tuz sirkat demek olacağından zikr olunan depozito akçesinin iki sülüsü keyfiyyetinin tasrihiyle hâsilata irâd kayd olunacak ve sülüs-ü diğeri bunu haber vermiş veyahut meydana çıkarmış olan kimseye verilecektir. Ve eğerki o mikdâr akçeyi depozito edemeyip de mehil-i mezkûrda matlub olan şehâdetnâmeyi getirip ibrâz edeceklerine ve edemedikleri hâlde meblâğ-ı mezkûru kendileri veyahut kefilleri te'diye eyleyeceklerine kavi muktedir kefil irâe-etmeyi isteyenler olur ise bu misillülerin kendilerinden depozito akçesi alınmak yerine kefâlet-i kâviyeye

rabtla dahi ber-vech-i muharrer iktizâsının icrâ'sı câiz olacaktır.

20. Bend

Merkez ve mevki ittihâz olunan bil-cümle memlaha ve maden ve kuyular müdür ve me'mûrlarından birinin infisâli vuku'u ile halefinin mahalline vusûlünde me'mûr-ı mazûlün bidâyet-i me'mûriyyetinden halefinin vusûlü gününe kadar olan müddet-i idâresi muhasebesi selef ve halef ve başkatip ve sandık emini ma'rifetleriyle bi'l-rûye müddet-i me'mûriyyetinde ne mikdâr tuz husûle gelmiş ve bundan devr ve teslim kaidesinin icrâ'sı gününe kadar ne mikdârı sarf ve fûrûht ile esmânı icmâllere ithalen emânet-i müşârunileyha cânibine gönderilmiş ve ne kadarı mevcûd bulunmuş ise keyfiyyet ve kenumiyyeti defâtir-i mevcûdeye mürâcaâtla tedkik ve istizâh ve masârîfât-ı vâkânın sıhhati dahi tahkik ve istiknâh olarak ve mevcûd bulunan tuzun seleften halefe devri icrâ' kılınarak zîri halef ve selef ve başkatip ve sandık emini mühürleriyle memhûr ve musaddak üç nüsha üzere muhasebe defteri tanzim ile bir nüshası usûl vechile icrâ'-yı icâb zımında cânib-i emânet-i müşârunileyhâya gönderilecek ve iki nüshasının birisi selef'e itâ' kılınacak ve diğeri halefte kalacak ve selefın bir güne zimmeti zuhûr edip etmediği işbu nüshalarda izahen gösterilecek ve her kim olur ise olsun infisâli gerek istifa ile ve gerek azl ile zuhûr etsin zikrolunduğu vech üzere muhasebesini rû'yetle devr ve teslim kaidesini tamamen icrâ' etmeksizin hûd-be-hûd savuşup bir tarafa gidemeyeceğinden buna riâyet etmeyerek yine savuşanlar olur ise gerek karib ve gerek baîd her nereye savuşmuş olur ise olsunlar buldurularak tahtü'l-hıfz celbedilmesi mukarrer olmasıyla binâberin kaide-i mezkûreyi yerine getirmedikçe hiçbir mazûl başka yere gidemeyecektir.

21. Bend

Merkez ve mevâkia gelen müşteriler hakkında müdirân ve me'mûrın ve ketebe ve hademe-i saire taraflarından bir güne evzâ-i bârda gösterilmeyip her hâlde teshîlât-ı mümkün ve muâmelât-ı cemilenin ifâsıyla iade ve i'zâmlarına dikkat kılınacak ve bu evzâ bil-akıs müşteriler tarafından zuhûra gelir ise çünkü herkes nizâmen mükellef olduğu dâireden hariç harekette bulunamayacağından bu misillû hadise zuhûr edip de tuz

müdirân ve me'mûrini taraflarından beyân-ı hâl olunduğu birle hadise-i mezkûrenin men'îyle beraber baisleri hakkında muâmele-i kanûniyenin sûrat-i icrâ'sına cânib-i hükûmet-i mahalliyyeden dikkat ve i'tinâ' kılınacaktır.

22. Bend

Memâlik-i Mahrusâ-i Şâhâne'nin her neresinde olur ise olsun gerek ameliyat ile husûle gelen ve gerek tabii incimâd eden tuzun vakit ve mevsiminde i'mâl ve ihracıyla mahreclerinde ve bundan böyle ta'yîn ve tertibine lüzûm görünecek mevâkide fiyat-ı mevzû'sıyla fûrûtu usûl-i inhisâriye iktizâsınca mutlakâ cânib-i mîriye münhasır olup ber mücib-i muâhede diyâr-ı ecnebiyyeden dahi kat'en tuz getirilip satılamayacağından ba'de-zîn her kimin ma'rifetiyle az ve çok diyâr-ı ecnebiyyeden berren ve bahren tuz getirilecek olur ise tuz ve gümrük ve Hükûmet ve Karantina Me'mûrları ve Liman Reisleri taraflarından imrâr ve ihracına ruhsat verilmeyip geldiği gibi geriye iade olunacak ve şayet me'mûrîn ve rüesa-yı mûmâileyhümün haberleri olmaksızın bir iskele veya mahall-i âhere tuz nakil ve ihraç olunmuş bulunur ise o tuz diyâr-ı ecnebiyenin neresinden gelir ise gelsin ve kimin malı olur ise olsun kâmilten zabt olunarak vuku' hâl deran saat emânet-i müşârûnileyha cânibine iş'âr kılınacak ve kim olur ise olsun hiçbir mevki ve mahalde tuz çıkararak bu yüzden kendisine bir ticaret kapısı açamayacak ve bu memnû'iyetin hilâfına harekete mütecâsir olanlar devletçe mücâzât kılınacaktır.

İşbu fıkârât-ı nizâmiyye Tuz ta'limâtı mevki-i icrâ'ya vaz' olunduktan sonra kaleme alınıp fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihinde mer'iyet-i ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfetpenâhi şerefsunuh buyurularak mevki-i icrâ'ya konulduğu (141) numaralı ve fi 17 Mart sene 1286 (29 Mart 1870) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılr.

Tuz ta'limâtı'nın 22. bendine zcyl olunan fıkârât-ı nizâmiyye;

Diyâr-ı ecnebiyyeden Memâlik-i Devlet-i Âliyye'ye hafiiyen tuz ithal edenlerden getirdikleri tuzun fi-i mîrisi hesabıyla pahasının iki misli cezâ-yı nakdî olmak üzere ahz edilir.

Hafiiyen ithal olunan tuzlar bâde'l-istihlâk istihbâr kılındığı hâlde gerek istihlâki ve gerek mikdârı mahalli meclis idâresinde bi't-

tahkik sabit olduktan sonra bedel ve cezâ-yi nakdisi istifâ' kılınır.

Hilâf-ı memnû'îyyet tuz i'mâl ve ihraç edenler olduğu hâlde ihraç olunan tuz mevcûd ise müsâdere ve değil ise bedeli istifâ' olunduktan ve vasıta-yı i'mâlât olan edevât dahi zabt kılındıktan sonra hasbe'l-inhisâr hakk-ı tasarrufu devlete ait olan memlahanın vaki olduğu mahal tuz ihraç ve i'mâl eden şahsın mülki olduğu hâlde maden ihraç olunmak için hafr ve isti'mâl olunan yerlerinin sahibine itası iktizâ' eden bedeli cezâ-yi nakdisine mukabil tevkif olunur ve eğer öyle hilâf-ı memnû'îyyet tuz çıkarılan memlaha âherin mülkü veyahut arâzî-i emîriyyeden olduğu takdirde tuz ihraç eden adamdan hafr ve isti'mâl olunan arzın kıymet-i sathiyyesi mikdârı cezâ-yi nakdî alınır. Ve işbu cezâ-yi nakdîleri ve alınacak bedelâtı vermeye muktedir olamayanlar ber-mu'cib-i kanûn üç mâh müddette habse konulur.

23. Bend

Müdirân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm mahall-i me'mûriyyetlerine vusûllerinde umûr-ı me'mûrelerinin rû'yeti için bir ikamet mahalli ittihâz eylemek lâzım olduğundan mukaddemlerde olan tuz me'mûr ve mültezimlerine mahsûs veyahut âher gûne bu işe elverişli mâl-ı mirî olmak üzere oralarda ebniye var ise onda ikamet edecek ve yoksa ücret-i mu'tedile ile bir münâsib mahal tedârik ve isticâr ederek bedel-i icân emânet-i müşarûnileyhâya inhâ ve istizândan sonra vâridât-ı memlahadan bi'l-îfa takdim edilecek icmâl defterlerine masraf kayd ve imlâ' edilecek ve bu misillü emâkin-i müstacirenin masârif-i tamîriyesi ashâbı taraflarından görülmesi mukavelesi şerâit-i isticâre ithal kılınacaktır.

24. Bend

Hazine-i Celile mazbûtâtından olan memlaha ve maden ve kuyular kurbunda ve gerek bunların evraları dahilinde bulunan iskele ve şehir ve kasaba ve karyelerde Emlâk-ı Mirîyyeden olarak ambar ve mağaza ve sundurmaların ve gerek mürûr-ı zaman ile münhedim olmuş ambar ve mağaza ve sundurma arsalarının ve şimdiye kadar Hazîne-i Celile-i Maliye ile Evkâf-ı Hümayûn hazinesi tarafından bi'l-ihale mültezimleri uhdesinde ve ashâbı taht-ı tasarrufunda bulunup bu kere ittihâz olunan usûl-i

inhisâriye hükmünce ve bâlâda sebkât eden 4. ve 5. bendler mücibince cânib-i mîrîden zabt ve idâre olunacak memlaha ve maden ve kuyularda ve bunlara mensûb mahallerde olan ambar ve mağaza ve sundurmaların ve kezâlik mürûr-ı zaman ile münhedim olup hali kalan arsalarının bi'l-etraf bilinmesi lâzım geldiğinden bunlar tuz müdür ve me'mûrları ma'rifetleriyle bi't-tahkik zâhire çıkarılarak çünkü keyfiyetlerini ve memlaha ve maden ve kuyular nezdinde bulunanlardan tuz muhâfazası için hangilerin lüzûm-ı hakikisi olup hangilerin olmadığı ve lüzûmu olanlardan bazıları muhtac-ı tamir oldukları hâlde o makulcelerin kaide-i tasarrufiyyeye bi'r-reayâ erbâb-ı vukufa keşf ve hesap ettirilerek tamir ve termimleri bi-hak ne mikdâr masrafla vücuda geleceğini mübeyyin iktizâ' eden müvezzî' ve meşrûh birer kıt'a defterleri bi't-tanzim evvel be evvel cânib-i emânet-i müşârunileyhâya takdimiyle verilecek rey ve cevaba göre iktizâsının icrâ'sına müsâberet edilecektir.

25. Bend

Müdirân ve me'mûrîn ve ketebe ve sandık eminleri ile hademe-i saire kefâlet-i kaviyyeye ve mutebere ile ta'yîn ve istihdâm olunacaklarından şayet bunlardan mugayir irade ve nizâm olarak emvâl-i mîriyyeden az ve çok zimmetlerine akçe geçirenleri olur ise derhal kendilerinden veya kefillerinden kâmilen ve seri'an tahsil olunacağından başka bu makuleler haklarında Ceza Kanûnname-i Hümâyûnu'nun beyân ettiği mücâzât dahi tamamen icrâ' olunması mukarrer olmasıyla maiyyetlerinde bulunanların birisinden bu misillû bir hâlet-i namerziyye zuhûrunda asla sükût ve setr olunmayıp derhal keyfiyeti me'mûrlar mensûb oldukları müdirlere ve müdirler dahi emânet-i müşârunileyhâya ihbâr edecek ve herhangisi bu vazifeyi vaktiyle yerine getirmez ise bu bâbda kendisi dahi ber-mu'cib-i kanûn mes'ul tutulacağını muhakkak bilip ona göre ifâ-yı lâzime-i sadakat ve istikamet edilecektir.

26. Bend

Tuz Müdürleri bâlâda ikinci bendde kendilerine ruhsat verildiği vechile buradan ta'yîn ve irsâl olunacaklardan gayri gerek nefs-i merkezde ve gerek mülhakatlarında istihdâmı lâzım gelecek

me'mûrîn ve ketebe ve sandık emini ve hademe-i saireyi bir kere terettüb ve istihdâm edip esâmîsiyle maâşlarını ve vazifelerini mübeyyin defterini emânet-i müşârünileyhaya takdim eyledikten sonra bunların içinden bazılarını bir mevkiden diğer mevkiye veyahut bir vazifeden başka vazifeye nakil etmek veyahut sù-i hareketlerine mebnî hizmetten tard ile yerlerine diğerlerini istihdâm etmek iktizâ' ettiği hâlde keyfiyeti bi'l-ctraf emânet-i müşârünileyha cânibine arz ve beyân ederek vuku' bulacak iş'âra göre hareket eyleyecek ve bazısından tard veyahut başka türlü mücâzâtı müstelzim bir güne uygunsuzluk vukua gelir ise bilâ-rehir maddeyi emânet-i müşârünileyhaya iş'âr edecek ve etmeyip de igmâz eyledikleri hâlde kendileri mes'ul tutulacaktır.

27. Bend

İşbu 27. bendde ta'yîn ve tahdit olunan mevâki'den başka Memâlik-i Şâhâne'nin her neresine olur ise olsun berren ve bahren Mısır ve Romanya tuzu ihraç olunmuş bulunur ise zabtolunması gösterilmiş ise de hafiyen ithal edilen ecnebi tuzlarının zabtından başka beher âtik kıyyesinden cezâen kırkar para alınması işbu tuz talimatının 22. bendine, fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihinde zeyl olunan fıkârât-ı nizâmiye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Mısır ile memleketin cânibinden tevarüd edecek tuzların evraları dahi Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'den olması ve Hazine-i Celîle'ye senevî istihsâl olunan vergileri sûret-i maktuiyette bulunması cihetle bütün bütün men'i ithali câiz değil ise de mezkûr tuzların her tarafa getirilip herkese fûrûht olunabilmeleri usûl-i cedide-i inhisâriye iktizâsınca bu kere tesis olunan kaide-i idârenin inzibatına hâlel vereceğinden bu mahzûrun def'i zımında ol-havaliden tevârid edecek tuzlar hakkında ba'dezin tedâbir-i âti-üz-zikrin ittihâzına lüzûm görünmüştür. Şöyle ki ; tahkikat-ı vâkıya göre şimdiki kadar Mısır tuzu kıyyesi 1,5 paradan nedreti halinde nihâyet 5 paraya kadar ve memleketeyn tuzu kaya tuzu olmak hasebiyle kıyyesi 5 paradan kezâlik nedreti zamanında nihâyet 20 paraya kadar satılmakta olduğundan bundan böyle Mısır tuzu nefsi-i Antalya ile Alanya ve İçel'de kâin nefsi-i Kalendire ile nefsi-i Beyrut'tan gayri ve memleketeyn tuzu dahi nefsi-i Dersaadet ile nefsi-i Edirne ve nefsi-i Rusçuk ve nefsi-i

Vidin'den başka mahallere sevk ve isal olunamayıp ancak işbu ta'dâd olunan mevkilere nakil olunarak ve fi'l-vâkı Mısır veyahut memleketeyn tuzu olduğuna yakın hasil olmak üzere mikdârıyla naklinin ve sefine kaptanının isimleri tasrihiyle mahalli hükûmetlerinden bir küt'a şehâdetnâme ibrâz kılınarak mevâkı-i mezkûrede bulunan tuz me'mûrlarına Mısır tuzu kıyyesi 2,5 para ve memleketeyn kaya tuzu altı para fiyatıyla teslim olunup akçesi ahz edilecek ve gerek Mısır'dan ve gerek memleketeynden işbu ta'yin ve tahdid kılınan mevkiden gayrisine her nereye olur ise olsun berren ve bahren az ve çok tuz getirilecek veyahut mevâkı-i mezkûreye getirilip de sâlif-ül-beyân şehâdetnâme ibrâz edilemeyecek olur ise tuz ve gümrük ve Hükûmet ve Karantina Me'mûrları ve Liman Reisleri taraflarından kat'en kabûl olunmayıp ve hiçbir tarafa imrârlarına ruhsat verilmeyip geldiği gibi geriye iade kılınacak ve şayet me'mûr ve rüesâ-yı mûmâileyhümün haberleri olmaksızın bir iskele veyahut mahall-i âhere nakil ve ihraç olunmuş bulunur ise 22. bendde zikri sebkât eden usûle tevfiân o tuz her kimin malı olur ise olsun kâmilten zabt olunarak vuku-ı hâl derakab emânet-i müşârunileyhâ cânibine iş'âr kılınacaktır.

28. Bend

Bend-i sâbıkda beyân kılındığı vechile Mısır ve memleketeyn mahsûlü olarak ve tahsis kılınan mevâkı'e gelip fiyat-ı mevzû'sıyla cânib-i mirîyye mübâyaa olunacak tuzun pahasına verilmek üzere tuz müdürü veyahut me'mûrunun sandığında mikdâr ve akçe mevcûd bulunmadığı hâlde ashâbı ferdâya salınmasıyla sızlandırılmamak için iktizâ' eden mebâligi gümrük olan mahallerde emvâl-i gümrükten ve gümrük olmayan yerlerde Hükûmet Mal Sandıkları'ndan me'mûr ile başkatip ve sandık emini tarafından müştereken memhûr olmak üzere makbûz senedi itasıyla tavizen alınacak ve bu akçeyi verecek hükûmet-i mahalliye ve gümrük emin ve müdür ve me'mûru keyfiyeti derhal emânet-i müşârunileyhaya iş'âr ve inbâ edecek ve me'mûr-ini mûmâileyhüm minvâl-i meşrûh üzere tavizen alacakları akçeyi başka yere sarf etmeyip de mutlaka tuz mübâyaaasına sarf eyleyeceğinden ve işbu tuz fiyat ve mevzû-i cedîdesiyle fûrûht olundukça evvel be evvel tavizen alınan mezkûr

akçeyi mahalline bi'l-îfa bu bâbda verilmiş olan senetlerini kurtarmaya mecbûr olacaklarından bunun hilâfına ta'viza't-ı mezkûreyi vaktiyle te'diye etmeyip de bu bâbda edna-i mürettibe terâhî ve tehirleri vuku' bulacak olur ise mezkûr akçeyi vermiş olan Hükûmet ile gümrük emin ve müdür ve me'mûrları sükût etmeyip de keyfiyeti derhal emânet-i müşârunileyhâya bildirilecektir.

29. Bend

Merkez ittihâz olunan memlaha ve maden ve kuyular müdürleri mülhakatları bulunan memlaha ve maden ve kuyuların hüsn-i i'mâl ve idârelerine bakmak ve me'mûrlarının hareketini anlamak ve hesaplar lâykıyla tutulup ve masraflar yoluyla görülüp hiçbir fert tarafından bir güne sarf ve telef ve irtikâb şaibelerinin olup olmadığını bi't-tahkik meydana çıkarmak üzere sıkça sıkça ve ale'l-husûs maslahatın ibtida-yı teşkil ve idâresi olan şu sene-i mübarekede daha ziyâdece geşt ü güzâr eylemek olmasıyla müdürân-ı mûmâileyhüm esna-yı geşt ü güzârlarında merkez başkatibini yerine vekil bırakarak zikr olunan mülhakatlara gidecekler ve müterettip zimmet me'mûriyyetleri olduğu üzere her bir memlaha ve maden ve kuyunun hüsn-i i'mâl ve idâresi hakkında iktizâ' eden esbâbı bi'l-ihitihsal tedâbir ve tenbihât-ı mukteziyeyi ba'de-l-icrâ her mahalde meşhûdları olan nik ü bed ahvalin jurnalini kaleme alarak diğer mahalle geçmezden evvelce emânet-i müşârunileyha cânibine takdim edecekler ve kendileri muvazzaf bulunmaları hasebiyle işbu geşt ü güzârlarında vuku' bulacak masrafları kendi taraflarından tesviye olunup fakat azimet ve avdetlerinde kendileriyle bir iki nefer tebealarının rekûbları için iktizâ' edecek hayvânâtın ücûrâtı menzil ücretine tevfikân cânib-i mîriden taraflarına verilmesine nizâmın mesâi olmasıyla geşt ü güzâr edecekleri mahallerin menzil-i saati itibarıyla baîd mesâfelerini musaddak mahalleri meclislerinden usûl-i vechile birer kut'a mazbata alıp emânet-i müşârunileyhâya bi't-taktim ücûrât-ı mezkûreyi talep eyleyecekler ve uhde-i idârelerinde mahall-i müteferrikada birkaç adet memlaha ve maden ve kuyular bulunan me'mûrlar dahi ber-vech-i muharrer hayvanât ücûrâtı emânet-i müşârunileyhadan bi-l-istizân cânib-i mîriden verilmek üzere bunları kezâlik geşt ü güzâr ile vech-i meşrûh üzere i'mâl ve

hareket edip jurnallerini ve gezdikleri mahallerin baîd mesafeleri mazbatalarını tâbi bulundukları müdürlerine gönderecekler ve müdürler dahi ba'delmütâlaa o bâbda olan rey ve efkârlarının ilâvesiyle emânet-i müşarünileyhâya takdim edecektir.

30. Bend

Müdürân ve me'mûrîn ile teftiş ve tefahhus-ı ahvâl için bu taraftan ta'yîn ve i'zâm olunacak müfettişler ifâ-yı hüsn-i me'mûriyyetleri zımında bir taraftan bir gûne müşkilât ve muhâlefet gördükleri veyahut hükûmetin âher sûretle bazı iânesine muhtaç oldukları hâlde bulundukları mahaller hükûmetlerine bi'l-müracaa istiane edecekleri husûsatta muvâfık-ı nizâm olan ifâde ve istid'âlariyle işarlarını hükûmetler derhal is'af ile her türlü teshilât ve muavenatı ifâ ve icrâ' eyleyecekler ve her hangisinden bu bâbda teenni ve terâhî vuku' bulacak olur ise me'mûrlar derhal müdürlerine ve müdürler ile müfettişler emânet-i müşarünileyhâ cânibine bildireceklerdir. Emânet-i müşarünileyhâ dahi bu teenni ve terâhîden terettüb edecek ziyan ve zarar ve muhazzirden bahisle keyfiyeti Bâb-ı âlî cânib-i sâmisine arz ve beyân ile sebep olan me'mûrîn-i mülkiye mes'ul tutulacakları gibi işbu me'mûrîn-i mülkiye dahi müdür ve me'mûr ve müfettişler ile ketebe vesair tuz hademesinden birinin nizâmına mugayir bir uygunsuz hareketini müşâhede ettikleri takdîrde iğmâz etmeyip icrâ'-yı icâbı için vuku' hâli emânet-i müşarünileyhâya iş'âr eyleyeceklerdir.

31. Bend

Arabistan ve havâli-i Kürdistan ve Hicaz ve Irak taraflarında olan memlaha ve maden ve tuz kuyularından bazıları göçebe ve urban ve saire eyâdi-i mütekalibelerinde olarak öteden beri me'mûr ve mültezimlerine vaziyet ettirmemekte ve bazılarından dahi kuvve-i irâesiyle cebren tuz kaldırılmakta oldukları vaki olduğundan böyle olan mahallerde hükûmet-i mahalliye'nin inzîmâm-ı ma'rifeti ve bâ mazbata tasdîki ile tuz müdür ve me'mûr ve müfettişleri taraflarından mikdâr-ı vâfi müstahfaz-ı zabtiye neferâtı istihdâm olunarak ve buna mütecâsır olanlar olur ise müdafâ ve ele geçirildikçe kanûnen mücâzât kılınarak zikr olunan memlaha ve maden ve kuyular lâyıkı üzere gözettilip emvâl-i mirîyenin gasb ve sirkatinden muhâfazasıyla usûl-i inhisâriyenin inhilâlden

vikayesi kaziye-i mühimmesine dikkat olunacaktır.

32. Bend

Müdirân ve me'mûrîn-i mûmâileyhümün dahil-i dâire-i memûriyetleri olan memlaha ve maden ve kuyularını ve merkez ve mevâki' hemîşe gezip dolaşarak hafiy ü celi tahkikat ve taharriyyât-ı muktezîyenin icrâ'sıyla gerek idârece ve hâsılâtın kerim-i i'mâl ve fûrûhtu emrince ve gerek husûsât-ı sairece gördükleri nîk ü bed ahvali kanûn ve usûle tevfişkân icâbına bakılmak üzere evvel be evvel emânet-i müşarûnileyhâya bâ-jurnal bildirilmek ve gerek müdirân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm tarafından ve gerek ketebe ve sandık emînleri ve hademe-i saire cânibinden bir gûne uygunsuzluk vuku'unu tahkiklerinde kendileriyle istintâk usûlü üzere sual ve cevap edip istintâknameyi dahi bu tarafa göndermek üzere Anadolu ve Arabistan ve Rumeli taraflarına icâbına göre bu taraftan müteaddit ve mu'temed teftiş me'mûrları ta'yîn ve irsâl kılınacağından müdirân ve me'mûrîn-i mûmâileyhüm ile bil-cümle ketebe ve sandık emînleri ve hademe-i saire keyfiyyetten haberdar olarak şimdiden ona göre müteyakkız-âne ve müstakîm-âne harekete i'tinâ' ve dikkat ile ibrâz-ı müesser sadâkat-kârî ve işgüzârimîye bezl mâ hâsıl mükennet ve rû'yet edeceklerdir.

Hatime- Umum maden ve kuyulardan tuzun hüsn-i i'mâl ve ihraç ve fûrûhtuyla teksîr-i hâsılât ve tevfir-i vâridât ve tenkis-ı masârifat hakkında işbu tâlimnamede muharrer olan tafsîlât dâiresinin haricinde daha iktizâ' eyleyecek tedâbir-i inzibâtiye ve ıslâhiyyeye dair bi't-tecrûbe lâyh-ı hâtırları olabilecek mütâlaat ile tâlimname-i mezkûrda münderic mevâddan bazıları için hasbe'l-icab lüzûmunu hüsn-i müşâhede edecekleri tebdîlât ve ta'dîlât iktizâsına bakılmak üzere evvel be evvel mülhakat me'mûrları merkez müdirleri tarafına ve merkez müdirleri dahi emânet-i müşarûnileyhâ cânibine izahen beyân ve ihtârına mübâderet eyleyeceklerdir, fi 9 Ramazan sene 1278 ve fi 26 Şubat sene 1277. (10 Mart 1862)

İşbu fıkârât-ı nizâmîye Tuz ta'limâtı mevki-i icrâ'yye vaz' olunduktan sonra kaleme alınıp fi 24 Rebiülahir sene 1288 (13

Temmuz 1871) tarihinde mer'yyet ahkâmına bi'l-istizân irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi şerefsudûr buyurularak mevki-i icrâ'yye konulduğu (142) numaralı ve fi 29 Temmuz sene 1287 (10 Ağustos 1871) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşıyor.

Tuz ta'limâtı'na Zeyl olunan Fikarât-ı Nizâmiye ;

Tezkeresiz nakil olunan tuzlar için hüküm olunacak cezâ-yi nakdiyi veremeyenler üç mâh müddetle hapis olunur. Mugayir-i inhisâr hareketlerinden dolayı hüküm olunacak cezâ-yi nakdiyi veremeyenler için nizâmen muayyen olan üç ay habs cezası mükererrerler hakkında iki kat olarak icrâ' kılınır şu kadar ki hapis muâmelesi nizâmen lâzım gelen cezâ-yi nakdi verilemediği hâlde câri olur.

İşbu fikarât-ı nizâmiye Tuz ta'limâtı mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra kaleme alınıp fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde mer'yyet ahkâmına bi'l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi şerefmüteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (157) numaralı ve fi 28 Eylül sene 1290 (10 Ekim 1874) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşıyor.

İşbu fikarât-ı nizâmiyede cezâ-yi nakdîsi tahsil kılınan tuzların aynen tutan ve haber verenlere itası gösterilmiş ise de bu misillü kaçak tuzların (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'limât mücibince % 30'larnın me'mûrine ve yetmişlerinin muhbirlere verilmesi iktizâ' eder.

Tuz Ta'limâtı'na Zeyl Olunan Fikarât-ı Nizâmiye

Madde 1

Kaçak olarak tutulup nizâmı mücibince bi'l-müsâdere fiyat-ı mirisinin iki katı hesabıyla cezâ-yi nakdîsi tahsil kılınan gerek yerli ve gerek ecnebî tuzlar ihbâriyye olarak aynen tutan veyahut haber verenlere itâ' olunup cezâ-yi nakdiler tamamen irâd kayd olunacaktır.

Madde 2

Sâhib veya nâkılının firar eylesmesinden veyahut firar etmeyip de ber mücib-i nizâm bâ-ma'rifet-i Hükûmet üç mâh müddet

habsiyle ademü'l-iktidâr olduğu mütebeyyin olmasından nâşî cezâ-yi nakdileri tahsil kılınamayan kaçak tuzların rub'ı aynen tutan veyahut haber verenlere i'tâ' ve kûsûr üç rub'ı satılarak esmânî icmâllere irâd kayd ve imlâ' edilecektir.

Madde 3

Mezkûr kaçak tuzlar tutulduğu sırada sahibi bunların mahmul olduğu araba ve hayvan ve sandal ve kayık ve vesâit-i nakliye-i saireyi terk ile firar eylediği takdirde bunlar Hükûmet ma'rifetiyle bi'l-müzâyede fûrûht edilerak esmânından cezâ-yi nakdileri istifâ' ve icmâle irâd kayd olunup üst tarafı sahibi zuhûrunda bâ-sened-i makbûz kendisine verilmek üzere kezâlik icmâle irâd kayd kılınacak ve işbu satılacak eşyanın esmânî cezâ-yi nakdi râddesine varamadığı hâlde 2. maddede gösterildiği vechile tuzun verilecek rubundan başka esmân-ı mezkûrenin dahi bir rub'ı nakden ihbâriyye olarak tutan ve haber verenlere i'tâ' ve üç rub'ı ile mezkûr üç rub' tuzun bi'l-müzâyede satılarak bedeli icmâllere kayd olunacaktır.

88 Bazı tuz ocaklarında yeter miktarda tuz olmadığı halde bazılarında gereğinden fazla tuz stoğu bulunduğu, idarelerin üretim ve sevkiyat rakamlarına dikkat etmesi, gereğinden fazla tuz üreten Rûsumat müdürleri ile nazırlarının bu durumdan sorumlu tutulacağı ve kendilerine tazmin ettirileceği.

Bil-cümle memlahaların hâsîlat ve sarfiyât-ı vakıalarının muvâzene-i umûmiyyesini nâttık cânib-i muhâsebeden tanzîm olunup nâzar-ı tedkik ve mütâlaaya alınan bir kıt'a defterde bazı memlahalarda bidâyet-i inhisârdan şimdiye kadar beher sene i'mâl ve ihraç olunan tuz senesi içinde kâmilan sarf ve fûrûht olunmak cihetiyle bir dirhem bile tuz kalmadığı ve ekserinde 1278 senesinden 1282 senesine gelinceye değin müteselsilen devr olunan tuzları sürümüne nisbetle bir iki senelik İdâreye mâ ziyâdeten kâfi iken her sene külliyyet üzere tuz i'mâl ve ihraç olunmasından nâşî pek çok tuz mevcûd bulunduğu görülüp bu ise nazar-ı dikkat ve i'tinâyı câlib mevâddan bulunmasıyla keyfiyyet mecâlis-i Rûsumat'da la'de't-tezekkir beyândan vâreste olduğu üzere memlahaların teksir-i hâsîlat ve tevfir-i sarfiyâtı matlub ve mültezim olduğu misillü bunların mecbûriyet-i hakikiye üzerine i'mâl ve ta'tili

mahallerince bilinecek ve mukayese ve muvazene-i sahiha ve icabiyesi oraca ma'lûm olabilecek hâlâtta ve ihracatı senesi içinde kâmilten sarf olunan ve i'mâlât-ı vakıası o sene içinde bütün bütün sarf olunamayıp da devren sene-i âtiyeye kalacak mikdârı o seneyi İdâreye mer-tebe-i kifayede bulunmayan memlahalarda beher sene icâbı kadar tuz i'mâl ve ihraç ettirilmesi lüzûmu vazihattan ise de sarfiyât-ı sabıkalarına nisbetle mevcûdları böyle bir iki senelik İdâreye kâfi memlahalarda tuz i'mâl ve ihraç ettirilmesi kar'â tecvîz olmayıp çünkü tuzlardan i'mâl ve ihraç edilen tuzlar yığın edilerek açıkta durmasından dolayı berf ve bârân nüzûlünde mevcûdlarından bir hayli şey eriyip telef ve ziyâdece yağan yağmurların mecrâ-yı tabiielerine mütesâdif olan yığınlar ise bütün bütün munkalib seylâbe-i mahv ve esef olmakta bulunduğundan şu sûret bir yandan vuku' bulmakta olan masârif-i ihraciye ve i'mâliyenin bu vechile heder ve telef olmasından nâşi cânib-i Hazîne-i Celîleye hasar-ı mücib ve tebdil-i memûriyet ile mevcûd olan tuzların devir ve teslimi icâb ettikçe esbâb-ı meşrûha sebebiyle külliyyatlı fire zuhûr edip bu dahi bir çok şebahat ve müşkilât hadvesini müstevcib görünmesiyle şu hallerin indifâ' zımında mevcûdu bir iki senelik İdâreye kâfi ve vâfi' bulunan memlahaların hulûlü mütekarib olan 1283 sene-i resmîyyesinde terk ve ta'tiliyle mevcûdları bitmedikçe veyahut az bir şey kalıp gelecek seneye gayr-i kâfi görünmedikçe bu misillülerden tuz i'mâl ve ihraç ettirilmemesi ve ihracat-ı vakıası senesi içinde kâmilten sürülen memlahalarla i'mâlâtı senesi içinde külliyyen sarf olunamayarak bir mikdâr-ı cüz'îsi sene-i âtiyeye devir olunan ve bu müdevver tuzlar o senenin sarfiyâtına derece-i kifayede bulunmayan memlahalarda sürümüne ve sarfiyât-ı sabıkalarına nazaran icâb ve lüzûmu kadar tuz i'mâl ve ihraç ettirilmesi ve işbu dakikaya dikkat olunmayarak bundan sonra her hangi nezâret dâiresinde böyle lüzûmunda fazla tuz i'mâl ve ihraç olunacak olur ise o memlahanın me'mûrlarıyla metbu bulunan Rûsûmat müdürleriyle nâzırı mes'ul tutularak i'mâl ettirilen tuzların masârif-i i'maliye ve ihraciyesinin dahi onlara tazmîn ettirilmesi mukarrer ve muhakkak olduğundan buraları evvel be evvel bilinip ona göre ale-d-devâm harekete i'tinâ' ve dikkat kılınması hakkında iktizâ' eden esbâbının şimdiden istihsâli husûsunun ta'mimen bildirilmesi lâzım geleceği meclis-i mezkûrda tensib kılınmış ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillî işbu tahrîrât-ı halisinin zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen itârâ kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin bâ mücib bunlara irsâliyle ber-mu'cib-i iş'âr harekete dikkat ve hilâf-ı hâlât vukuundan begayet ittikâ ve mübâader olunması esbâbının istikmâline bezl-i rü'yet ve himmet buyurmaları, fi 19

Şevvâl sene 1283 ve fi 11 Şubat sene 1282. (23 Şubat 1867)

89 | Tuz üretim ve ihraç işleminin iki üç ay öncesinden ilgili Rüşumat daireleri bünyesinde ihaleye çıkartılması, aksine hareket edilmesi durumunda sorumlular hakkında işlem yapılacağı ve zararın tazmin ettirileceği.

Beyândan müstagnî olduğu üzere memlahalarda i'mâl olunmakta olan tuzların mevsim-i incimâdın takarrübünden iki üç ay evvel ücret-i i'maliye ve ihraciyelerinin mensûb oldukları devâirde icrâ-yı münâkasası ile ba'de'l-istizân alınacak me'zûniyet üzerine zaman-ı hulûlünde talepleri ma'rifetiyle i'mâl ve ihracına bed ve mübâşeret olunması usûl-i mer'iyeye iktizâsından ise de ekser mahallerde kaide-i mevzû'ya adem-i riâyetle mevsim-i incimâdın hulûlüne karîb bir zamanda münâkasaya mübâşeretle karârı verilerek emnânetten istizân olunmakta olduğuna ve halbuki ücret-i mukarrere buraca kabûl olmayıp da tekrar münâkasaya vaz' ettirmek veya sûret-i âherle çare-i tehvin-i taharrî edilmek istenilse vaktin adem-i tahammülü cihetiyle muvaffak olunamayıp her cihetten sû-i tesiratı görülmekte olduğuna binâen bâdema buralara meydan kalmamak üzere mevsim-i incimâdın takarrübünden iki üç ay evvel mevki-i münâkasaya konularak ve hemen münâkasaları icrâ' olunarak karârının serian buradan istizân ile istihsâl olunacak me'zûniyet üzerine mevsim-i hulûlünde izâa-i vakt olunmayarak i'mâlâta bed ve mübâşeret edilmesi ve bunun haricinde hareket edenler olduğu hâlde bundan dolayı şediden mes'ul tutularak terettüb edecek zarar ve ziyanın onlara tazmin ettirilmesi husûsuna Meclis-i Rüşumat'da karâr verilerek usûl ittihâz kılınmış ve keyfiyet sair Rüşumat Nezâretleri'ne bildirildiği misillü zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin 10 kıt'ası leffen firistâde kılınmakla bunların mezkûr idârelere irsâliyle iktizâ-yı hâlin icrâ'sına himmet buyurulması, fi 22 Cemâziyelevvel sene 1291 ve fi 24 Haziran sene 1290. (6 Temmuz 1874)

90 | Ocaklarda bir iki yıl yetecek derecede tuz bulunması durumunda yeni tuz çıkartılmaması, üretim planlamasının geçmiş yıllardaki tüketim rakamlarına bakılarak yapılması, bazı idarelerde uyarılara rağmen gereğinden fazla tuz üretildiği, ocakların hangisinde ne kadar tuz üretileceğini ve bu tuzların ne kadar sürede tüketileceğini gösteren bir defter hazırlanıp Genel Merkeze gönderilmesi.

Memlahalarda bir iki senelik İdâreye kâfi tuzlar mevcûd oldukça yeniden tuz

ihrac ettirilmemesi ve ihracatı senesi içinde kâmilten sürülen memlahalar ile i'mâlâtı senesi içinde külliyyân sarf olunamayarak bir mikdâr-ı cüz'isi sene-i âtiyeye devir olunan memlahalarda sürümüne ve sarfiyât-ı sâbıkalarına nazaran icâbı kadar tuz ihraç ettirilmesi (88) numaralı ve fi 11 Şubat sene 1282 (23 Şubat 1867) tarihli ve memlahalarda i'mâl olunacak tuzların mevsim-i incimâdın takarrübünden iki üç ay mukaddem ücret-i i'maliye ve ihraciyelerinin mensûb oldukları dâirelerde mevki-i münâkasaya vaz'ıyla keyfiyyetleri serian buradan istizân olunarak alınacak me'zûniyet üzerine mevsimi hulûlünde izâa-i vakt edilmeyerek i'mâlâta mübâşeret ettirilmesi (89) numaralı ve fi 24 Haziran sene 1290 (6 Temmuz 1874) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tafsilen tavsiye ve tefhîm kılındığı hâlde işbu tahrîrâtlarla tebliğ olunan vesâyâ ve tenbihât bi-hakkın nâzar-ı teemmül ve mütâlaaya alınmayıp bazı mahallerde lüzûmundan ziyâde tuz ihracıyla bunların ücret-i ihraciyele öyle kable'l-ihhtiyaç i'tâ' olunmaktan ve gerek vuku' bulacak fire ve telefâtlar için beyhûde ücret-i ihraciye ve masârif-i saire verilmiş olmaktan dolayı hasar görülmekte ve bazı mahallerde dahi münâkasa maddesi mevsim-i ihracat hulûlüne karîb bir zamana kadar tehir edilerek ücûrât-ı mezkûrenin tedâbir-i tehviniyesi bi-hakkın ihrâ olunamamakla beraber bu taraftan istihsâl-i me'zûniyet zımında emr-i ihracât-ı tehirâta düşürülmekte olduğundan keyfiyyet Meclis-i Rûsûmat'a lede-l-havâle maslahatın derkâr olan ehemmiyetine mebnî vesâyâ ve tenbihât-ı mebhûs için inhâ kemâl-i dikkat ve i'tinâ ile pîş-i nazar-ı teemmül mütâlaaya konularak ona göre seri'an tahkikat-ı lâzime icrâ'sıyla önümüzdeki sene hangi memlahalarda ne mikdâr tuz i'mâl ve ihracı lâzım gelecek ve bu çıkarılacak tuz ne müddet kifâyet edecektir. Buralarının zâhire bi'l-ihraç o bâbda bir kıt'a müvezzi' defterin leffiyile şimdiden izahen iş'âr ve ihracat mevsimi mevkiine göre beher sene Mayıs ibtidasından Eylûl ve nihâyet Teşrinievvel nihâyetine kadar mümted olmakla sene-i mezkûreden bed ile beher sene bu mevsimin hulûlünden lâ-akall iki mâh mukaddem çıkarılacak tuzların ücret-i i'maliye ve ihraciyele mevki-i münâkasaya konularak seri'an arkası alınmasıyla verilecek kararlarının ale-l-usûl vaktiyle bu tarafa izbâr kılınması ve hilâf-ı iş'âr harekete ictisar edenlerin kaviyyen mes'ul tutulacağının ve bu yüzden mirîye terettüb edecek hasarın vuku'una sebebiyet verdikleri tahakkuk edecek olanlar her kimler ise tâ nâzırlara kadar müteselsilen mes'ul tutularak hasar-ı mezbûrun kendilerinden aranılacağı şimdiden bilinip ona göre davranılması husûsunun ta'mîmen bir kat daha ihtâr ve te'kidî meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve sûret-i hâl sair icâb edenlere bildirilmiş olduğu misillü zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin on kıt'a

nüsah-ı matbû'ası leffen firistâde kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib mahallerine isrâ' ve ber minvâl-i muharrer muktezalarının tamamen icrâ'sına himmet ve dikkat buyurmaları, fi 17 Safer sene 1294 ve fi 19 Şubat sene 1292. (3 Mart 1877)

91 Ocaklarda bulunan ambar ve yığınlara birer numara verilmesi, eski tuzlarla yeni tuzların birbirine karıştırılmaması, eski tuzlar tükenmedikçe yeni tuzların satışa sunulmaması, sevkiyatların iki ay öncesinden planlanması.

Memlaha ve mahall-i sairede depo ittihâz olunan tuz ambarlarının bölmelere taksim ve her bir bölmeye numara vaz'ı (108) numaralı ve fi 19 Nisan sene 1295 (1 Mayıs 1879) ve memlahalarda tuz yığınlarına numara konulması dahi (110) numaralı ve fi 21 Kânûnusânî sene 1289 (2 Şubat 1874) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyelerle başkaca bildirilmiştir.

Memlahaların mevcûdat ve ihracat ve sarfiyâtını mübeyyin olmak ve beher ay tanzim olunup gönderilmek üzere müceddeden tertib olunan cetvel numûneleriyle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin sair memlaha olan Rûsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdiriyyetlerine gönderildiği gibi maa mülhakat-ı nezâret-i behiyyeleri dahilinde vaki Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle beş kıt'ası başkaca postaya teslimen irsâl kılınmış ve mezkûr cetvelin sûret-i tanzîmi ber-vech-i zir tavzih ve beyân olunmuştur. Şöyle ki; işbu numûne mücibince hulûl edecek 1300 senesi Mart'ı ibtidasında (13 Mart 1884) tanzim olunup gönderilecek ilk cetvele memlahanın ambarlarıyla yığını olan memlahaların kezâlik ambar ve yığınlarının adedi ve zikr olunan ambarlar ile yığınlar birer numara tertib ve vaz' olunarak numaraları ve beherinde işbu 1299 senesi Şubat'ının 28. günü (11 Mart 1884) mevcûd bulunup mezkûr Mart mahına devredilen tuzun mikdârı başka başka derc ve terkim ile gönderilmesi ve 2. defa olarak şeh-i Nisan ibtidasında yapılacak Mart muâmelâtı cetveline beher ambar ve yığından mezkûr Martta ne kadar tuz satıldığıнын ve ambarlar tertibatı için ne mikdâr sevkiyat vuku' bulduğunun derc ve tezbir olunması ve âti mahlar cetvelinin dahi bu minvâl üzere tanzim edilmesi ve fakat mevsimi hulûliyle tuz ihraç olunan aylarda o mâh zarfında ihraç olunan tuz mikdârının dahi vaz'ı ve idhâr olundukları ambar ve yığınların numaralarının tasrihiyle mezkûr cetveldeki mah-ı sâbıktan devri zirinde gösterilmesi ve bir de gerek ambarlara ve gerek yığınlar konulacak cedid tuzların eskilerine karıştırılmamasına ve eski tuzların sarfı hitâm bulunmadıkça yenilerine başlanılmamasına ve eşedd-i lüzûm olmadıkça

mu'tâd ambar ve yığınlardan tuz alınmamasına fevk-al-hadd i'tinâ' olunması ve tuz ihracı husûsuna gelince lâzım gelen me'zûniyetin vakit ve zamanında mahalline yetiştirilmesi için ihracına lüzûm görünen tuz mikdârının lâ-akall mevsim-i ihracattan iki mâh mukaddem buraya bildirilip İdâre-i Merkeziye'den tebliğ olunacak karâra tevfikân ihracata mübâşeret olunması ve mülhakattan bazı memâlih idârelerinin merkez-i idâre ile doğrudan doğruya muhaberesi ziyâde sühûletli olduğu cihetle bunlara zikr olunan cetvellerin doğrudan bu tarafa gönderilip yalnız bir sûretinin dahi nezârete irsâl kalınmasının tavsiye ve izbâr buyurulması, fi 26 Safer sene 1301 ve fi 15 Kânunuevvel sene 1299. (27 Aralık 1883)

92 | Ambarlara gelen tuz miktarı ile satılan tuz miktarlarına ait kayıtların düzenli olarak tutulması, ay sonlarında bir sonraki aya devredilen tuz miktarı ile fire miktarlarının her bir ambar için tek tek tutulması ve birer nüshalarının Genel Merkeze gönderilmesi, dört yıllık ortalamalar dikkate alınarak ambarlar için gereken tuz miktarının belirlenmesi.

Tuz ambarları muâmelâtının husûl-i intizâmıyla muâmelât-ı cârisinin her ay buraca malum olması maksadına mebnî her ay tanzim olunup gönderilmek üzere müceddeden tertib edilen cetvel numûneleriyle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin sair tuz ambarı bulunan Rûsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdürîyetlerine gönderildiği misillü maa mülhakat dâire-i nezâret-i behiyyelerinde vaki tuz ambarları olan idârelerin adedine nisbetle 40 kıt'ası başkaca postaya teslimen irsâl kılınmıştır. İşbu numûne mücibince hulûl edecek 1300 senesi Mart'ı ibtidasında (13 Mart 1884) tanzim olunup gönderilecek ilk cetvele İdârenin ambarı bir ise yalnız o ambarda ve müteaddit ise birer numara tertib ve vaz' olunarak numaraları tasrihiyle beherinde işbu 1299 senesi Şubat'ının 28. günü (11 Mart 1884) mevcûd bulunup mezkûr Mart mahına devredilen tuzun mikdârı derc ve terkim olunup gönderilmesi ve 2. defa olarak şehri-i Nisan ibtidasında yapılacak Mart muâmelâtı cetveline beher ambara mah-ı mezkûr zarfında tuz gönderilmiş ise idhâr olunan tuzun mikdârı mevcûda zamm ile o mâh zarfında fûrûht olunan tuzun mikdârı gösterilip ve ay nihâyetinde bu satılan tuzun tenziliyle her bir ambarda mevcûd kalıp şehri-i âtiye devredilen tuzun mikdârının dahi tasrih ve eğerki fire zuhûr eder ise zîrinde işbu firenin her ambar için ayrı ayrı kemmiyyet ve keyfiyyetin dahi beyân ve tezbîr olunması ve âti mahlar cetvelinin dahi bu minvâl üzere tanzim edilmesi ve bura ile muhaberelei âsân olan idârelerden bu cetvellerin doğrudan doğruya bir nüshasının İdâre-i Merkeziye'ye ve bir

sûretinin dahi nezârete ve muhaberesi sehl olmayan İdâreler cânibinden dahi vesâit-i kadimeleriyle bu tarafa isrâ' kılınması lâzım geleceği gibi her bir ambarın sürümüne göre bir sene için ne mikdâr tuza muhtaç bulunduğu o ambardan güzêrân eden dört sene zarfında fûrûht olunan tuz mikdârının hadd-i vasatına nisbetle bi'l-hesap tayin edecek mikdârının tarafınızdan Mart nihâyetinden evvel posta ile bâ-tahrîrât beyân ve iş'âr olunması ve şayet bu madde iş'arımız vechile vaktiyle bildirilmeyerek geciktirilir ise iktizâ' eden sefinelerin zamanıyla tedârik ve istikrâ olunamaması misillü vesair türlü esbâbdan dolayı idârece tertibi melhûz olan zarar ve ziyanın mes'uliyeti tamamıyla bâdilerine ait bulunduğundan şimdiden bilinip ona göre hareket olunması, fi gurre-i Rebiülevvel sene 1301 ve fi 19 Kânunuevvel sene 1299. (31 Aralık 1883)

93 | Ocaklardan çıkartılacak tuzların sevk ücretlerinin ilgili idarelerce müzayede yoluyla belirlenmesi, belirlenen fiyatın ocakların bulunduğu mahal ve karyelerin ihtiyâr meclislerinin yanı sıra kaza meclislerince de onaylanması.

Memlahalardan ihraç ettirilecek tuzların ücret-i ihraciyeleri usûl ve nizâmı mücibince mahallerinde münâkasa olunduktan sonra hasıl olacak karâr yalnız memlahaların bulunduğu mahal ve karyelerin ihtiyâr meclisleri tarafından tasdik ettirilmekle iktifâ' olunmayıp karâr-ı münâkasanın bir kerede o karye ve nahiye'nin merci'i olan kaza meclisine beyânıyla orada tekrar münâkasa edilerek talip aranılıp tebeyyün edilecek neticeyi mübeyyin mazbata ahzıyla keyfiyyetin bu tarafa ona göre inhâ olunması emânetin tahrîrât-ı umûmiyye-i ahiresi iktizâ-yı ahkâmından olarak el-yevm her tarafta bu hükme tevfik muâmele edilmekte bulunmak lâzım geleceği derkâr ise de bazı mahallerde işbu münâkasanın yalnız kazâ meclislerinde vuku' bulan tekrarından dahi tamamıyla istifâde olunamayıp livâ merkezlerinde veyahut memlahalara karîb ve münâsebeti olan diğer kazalarda mecâlis-i mezbûrenin karâr-ı münâkasasından aşağı talep ve müteahhid zuhûr etmekte ve fakat bunun talep ve râğbeti emânete tebliğ olununcaya kadar aradan vakit geçip ve ekseriya o misillü tebliğ-i ihracatın karâr-ı hasıl üzerine ihalesi icrâ' kılınmış bulunduğu bir vakte tesâdüf edip bu cihetle mirî izâa-i menfaat eylemekte bulunduğu binâen bâdema kâffe-i memlahalardan çıkarılacak tuzların ücret-i ihraciyeleri ihracat mevsimi hulûl etmezden üç mâh mukaddem evvela mahallerinde ve bu makule tuz ihracı müteahhitliğinde bulunmuş olanların bulundukları karye ve nahiye meclisleri ma'rifetiyle münâkasa ettirilerek orada hasıl olacak karâr o karye ve nahiye'nin merci'i olan veyahut merbûtiyeti mülkiyece merci'iyeti

yok ise memlahaya kurb ve münâsebeti bulunan ve ihracatın taahhüdüne talep zuhûru ma'mûl olan kaza meclislerinde ve bâde o kazanın tâbi olduğu veyahut o kazanın veya memlaha mevkiinin münâsebetli bulunduğu livânın Meclis-i İdâresinde tekrar mevkii münâkasaya konulup usûlû üzere daha noksan ücretle taleb-i taharrî edilerek tebeyyün edecek netice-yi kararı mutazammın olması lâzım gelen mazbatanın meclis-i livâdan ahzıyla ve evvelce karye ve kazadan alınmış bulunacak mazbataların dahi ona leffiyile cümlesinin tuz ihracı hakkında istizânâ hâvî gönderilecek tahrîrâta melfûfen vakt-i ihracattan lâ-akall bir mâh evvel cânib-i emânete irsâli husûsunun bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'ârı Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde kılınmış ve keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne yazılıp nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin 20 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların birer mu'cible mezkûr idârelere irsâliyle bâdema ahkâmına tevfiik hareket ettirilmesi, fi 13 Şaban sene 1290 ve fi 23 Eylûl sene 1289. (5 Ekim 1873)

94 | Ocaklarda üretilen ve sevk edilen tuzların gerek ocaktan sevk gerekse nakliye fiyatlarının belirlenmesi noktasında farklı ağırlık birimleri kullanıldığı, bu karışıklığı gidermek amacıyla bir yerden başka yere gönderilecek tuzların üretim, sevk ve nakliye ücretleri belirlenirken 100 veya 1.000 kıyye tuz üzerinden ihaleye çıkılması.

Memlahalardan i'mâl ve ihraç ettirilen tuzların ücret-i ihraciye ve nakliyeleri bazı mahallerde kıyye bazı yerlerde batman ve kile gibi muhtelif evzân üzerine bir takım memlahalarda dahi beş 10 kıyye veyahut daha ziyâde ve noksan bir mikdâr itibarıyla münâkasa olunmakta olup bu ise kuyûdca matlub ve mültezim olan idârede münafi olduğundan ve tuzun fiyat-ı mîriyyesi ise kıyye üzerine mevzu bulunmasıyla icmâl ve kuyûdu o vechile yürütüldüğünden bâdema her bir memlahada i'mâl ve ihraç ettirilecek ve memlahalardan ambarlara nakil ve bir ambardan diğer ambara devredilecek ve bir yerden başka yere gönderilecek tuzların i'maliye ve ihraciye ve nakliye üçrâtının tuzun 100 veya 1.000 kıyyesi itibarıyla münâkasaya vaz' olunup o bâbda mecâlîs-i mahalliyyeden tanzim olunacak mazbatalara ve nüzzar taraflarından buraya gönderilecek muharrerâta dahi o vechile derc ve terkim olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisenin zîri nezâret-i behiyyelerinde olan Rûsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle 20 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların birer mu'cible mezkûr

idârelere irsâliyle her tarafta ahkâmına tevfiik muâmele ettirilmesi, fi 25 Şevvâl sene 1290 ve fi 3 Kânunuevvel sene 1289. (15 Aralık 1873)

95 Bazı tuz ocağı müdür ve memurlarının sahtecilik ve rüşvet yoluyla zimmetlerine geçirdikleri tuz açıklarını kapamak amacıyla ambarların haraplığını bahane ettikleri, sel ve şiddetli yağmuru bahane göstererek bu açıklarını kapamaya çalışmaları, bundan böyle ambarların gereken zamanlarda tamir edilmemesinden dolayı yaşanabilecek kayıpların sorumlularına tazmin ettirileceği, sel ve afet durumlarında Rûsumat müdürlüklerine ve valiliklere zamanında haber verilmesi, sonradan yapılacak başvuruların dikkate alınmayacağı, kantar, sandık ve ambar defterlerinin çok düzenli tutulması, tüm kayıt ve yazışmaların sabit mürekkeble yazılıp üzerlerinde herhangi bir silinti, kazıntı ve oynamaya izin verilmemesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 3. fıkrasında beyân olunduğu vechile memlahalarla mahall-i sairede depo ittihâz olunan ambarların bazı mahalleri harap olup da vaktiyle tamir edilmemesinden dolayı derûnlarında bulunan tuzlardan telefât vuku' bulduğu takdirde edilecek itizârın kabul olunmaması (108) numaralı ve fi 19 Nisan sene 1295 (1 Mayıs 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi mantuk-ı celilindendir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin perakende sûretiyle satılacak tuzların her defasında müşterilere teslim olunmazdan evvel esmânlarının sandık eminlerine veya müdür veya me'mûrlara teslim olunmasına dair olan 7. ve 8. fıkralarıyla perakende sûretiyle satılacak tuzlar esmânının akşamları sandıklara teslim olunması hakkında (104) numaralı ve fi 8 Eylül sene 1282 (20 Eylül 1866) tarihli takrîrât-ı umûmiyyede muharrer bulunan fıkranın hükmü feshedilmiş olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memlaha müdür ve me'mûrlarından sû-i isti'mâle mütecâsir olanlar vuku' bulan ihtilâs ve irtikâblarını kapatmak için ambarların haraplığını serrişte ederek ve nüzü'l-i berf ve bârânı sebep tutularak enva-i hile ve desâise mürâcaâtla emvâl-i devleti çürütmeye çabâlâmakta ve kaza ve nahiye merkezlerine vuku-ı mürâcaâtlarında dahi matlubları vechile birer mazbata almaya muvaffak olarak bu mazbataların dahi muhtelis me'mûrların pençe-i kanûndan halâslarına ve vâridât-ı emîriyenin telefine haylice yardım etmekte olması hasebiyle rehin-i cevaz olamayacağından bu gibi yolsuz ve muzir

muâmelenin önünün alınmasına lüzûm görülmüş ve sâlif-üz-zıkr mazbatalar me'mûrların taleb-i mücerredî üzerine müddeî tabîi bulunan Düyyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdiriyyetlerinin gıyâbında verilmekte olup bu ise gayr-i câiz bulunmuş olmakla bâdema nezâret ve merkez müdiriyyetlerine ta'limât-ı mukteziye verilmek üzere evvel emirde memlaha veya tuz ambarlarında men'iyyed-i ihtiyâride olmayan sel ve harik ve şiddetli bârân nüzülü gibi âfât-ı semâviyyeden dolayı cüz'î ve külli telefât vuku'una mebnî memlaha veya ambar me'mûrları taraflarından mahalleri hükûmetlerine mürâcaâtla mazbata istenildiğinde i'tâ' olunmayıp nezâret veya merkez müdiriyyetinden vuku' bulacak tebliğat üzerine o memlaha veya ambar me'mûrları ile bunun tâbi olduğu nezâret veya merkez müdiriyyetlerinden ta'yin kılınacak me'mûr ve hükûmetce âzâdan tâyin olunacak zat ve erbâb-ı vukuftan sair iktizâ' edenler hazîr olduğu hâlde kemâl-i dikkat ve i'tinâ' ile keşfedilip mevcûd tuzla telefâtın mikdârını ve esbâb ve tarih-i vukuunu mübeyyin ale-l-usûl mazbata-i mukteziye tanzim ve bunu veren hükûmetin tâbi olduğu livâ meclisince dahi tasdik edildiğinden sonra zıkr olunan nezâret veya merkez müdiriyyetinin ta'yin ve i'zâm edeceği me'mûra teslimi hususunun bil-cümle me'mûrîn-i mülkiyeye tebliği zımında vilâyât ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden muharrerât-ı âliye testiri hakkında bâ-tezkere sebk eden iş'âr üzerine Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan tezkere-i cevâbiyede ba'de-zin memlaha veya tuz ambarlarınca sel ve harik ve şiddetli bârân nüzülü gibi kazâ ile telefât vukuunda o memlaha veya ambarın tâbi olduğu müdiriyyet veya nezârete ba'de'l-mürâcaa huzuru lâzım gelenler ma'rifetleriyle icrâ'-yı tahkikattan sonra mazbata ifâsının ve teferruât-ı sairesinin usûl ittihâzı hakkında nezâret-i müşârûnileyhadan bil-cümle me'mûrîn-i mülkiyeye tebliğat-ı umûmiyye icrâ' buyurulduğu bildirilmesiyle bu bâbda idârelerimizce dahi ne yolda hareket olunmak lâzım geleceği ber-vech-i âti beyân olunur. Şöyle ki;

- 1) Herhangi memlaha ve ambarda olur ise olsun men'iyyed-i ihtiyâride olmayan sel ve harik gibi âfât-ı semâviyye ve arziyyeden dolayı cüz'î ve külli telefât ve zaiyat vuku' bulduğu anda telgraf merkezi olan yerlerde telgrafla olmadığı sûrette süvari-i mahsûs ile ve süvarisi olmayan mahallerde ilk tesâdüf edecek posta veya sair vasıta ile hemen me'mûriyyette ise müdiriyyete ve oradan da nezâret veya merkez müdiriyyetine ve müdiriyyette ise kezâlik nezâret ve merkez müdiriyyetine ihbâr-ı keyfiyyet kılınması ve o vechile ihbâr vukuunda nezâret ve merkez müdiriyyetlerince dahi bilâ tehir telefât vuku' bulan İdârenin en yakınında bulunan hükûmete mürâcaâtla beraber civardan

bulunan diğer idârelerden mu'temed ve müstakim bir me'mûr dahi i'zâm kılınarak ve telefâtın mikdârı çok olduğu veyahut işçe bir yolsuzluk hissolunduğu takdirde Merkez-i Nezâret veya müdiriyyetten me'mûr gönderilerek o memlaha veya ambarın me'mûr-ı mes'uliyile nezâret ve merkez müdiriyyetinin ta'yîn edeceği me'mûr veya hükûmetçe azadan ta'yîn olunacak zât erbâb-ı vukuf hazır olduğu hâlde kemâl-i dikkat ve i'tinâ ile keşif edilip mevcûd tuzla telefâtın mikdârını ve esbâb ve tarih vukuunu mübeyyin ale-l-usûl tanzim edilecek mazbatanın bunu veren hükûmetin tâbi olduğu livâ meclisine dahi tasdik ettirilerek Nezâret-i Umûmiyye'ye tesyâr ve bu bâbdaki mütâalanın iş'âr olunması.

- 2) Bu gibi telefâtın buradan emir olunmadıkça hûd-be-hûd mahsub veya icmâllerden tenzili tarafına gidilmemesi ve bunun hilâfında hareket eden me'mûrlar vuku' bulan telefât-ı esmânî kâmilten kendilerinden istihsâl kılındıktan başka hemen azl ve tebdîl dahi edileceklerinin kat'iyyen bilinip ona göre davranılması.
- 3) Bâdema noksan vuku'una sebebiyet verilmemek üzere memlaha ve idârelerde bulunan ve tuz mevzu olan ambarlar tamire muhtaç oldukları hâlde hemen mercilerine iş'âr olunmasının ve olunmayıp da bu yüzden cûz'î ve küllî telefât vuku' bulur ise zaten bâdilerine tazmîn ettirilmek lâzım geleceğinden burasının icâb edenlere bi'l-etraf tebliğiyle beraber nezâret ve merkez müdiriyyetlerine bu gibi tebliğat vukuunda dahi derhal keşif mazbatasının leffiyile bu tarafa ihbâr-ı madde edilmesi.
- 4) Bir memlaha müdür veya me'mûrunun infisâlinde yerine ta'yîn olunacak zatın mevcûd olan tuzları noksan olmamak üzere teslim etmeleri lâzım geleceğinden ve bi'l-âhere bu tuzlardan noksan zuhûr edecek olur ise *"tahmin üzere teslim eyledim"* gibi esasen mecruh olan itirazatı kat'â kabul olunmayıp noksan mezkûr esmânînin kendisine tazmîn ettirileceğinin bil-cümle memlaha me'mûrlarına tefhîm ettirilmesi.
- 5) Memlahalarda yalnız ihracata mahsûs olarak beher sene müceddeden evfak-ı kıt'ada bir defter tutularak tuz ihracına bed olunduğu günden itibaren beher gün için yevmiye küşadiyla ihraç olunan tuzun beher çekisinin mezkûr deftere müfredât vechile kayd ve terkim olunarak ambar olan memlahada ambara veya loda yapılan mahallerde lodalara vaz' ve idhâr olunarak arkası alındığında *"yerm-i mezkûrda yalnız şu kadar kayye tuz ihraç olunmuştur"* ibâresi yazılarak müdür veya me'mûr ve başkatip ve kantarcı ve ambarcı var ise ambarcı taraflarından tahtîm ile

beraber icmâl defterlerine dahi o günün ihracatının yek kalem terkîmiyle kezâlik “yalnız şu kadar kıyye tuz ihraç olunmuştur” ibâresi yazılıp yine müştereken mühürlenmesi.

- 6) Tuzun göllerden esna-yı ihracında veyahut ihracatı akabinde bir müfettiş veyahut me'mûr-ı mahsûs gelird e ihraç olunan veyahut olunmakta bulunan tuzun defâtir-i mezkûreye bâlâda tarif olunduğu vechile kayd olunmadığını görür ise bu hâl me'mûrların kat'iyen sû-i hâline delâlet edeceği cihetle me'mûrinin bu bâbda beyân edecekleri a'zârın hiç birisi kabûl olunmayarak şediden taht-ı mes'uliyete alınacaklarının bilinmesi.
- 7) Memlahaya müşterilerin vürûdunda esâmî ve verecekleri akçe ile alacakları tuzun mikdârı ve vesâit-i nakliyesinin envai numûnesine tevfikân kantar defterine bâde'l-kayd müşteriler akçelerini sandık emini olan mahallerde sandık eminlerine ve olmayan yerlerde müdür ve me'mûrlara bi't-teslim kezâlik sandık yevmiyesiyle idâre cânibinden müfredât vechile tutulan sarfiyât defterine dahi kayd olunduktan sonra tuz tezkereleri zirlerinde bulunan ambar pusulaları mücibince tuzlar bi'l-vezn teslim olunarak tezkerelerinin kat' olunması.
- 8) 25 kıyyeden aşağı perakende sûretiyle satılan tuzlar hakkında dahi tıpkı tezkereli satılan tuzlar misillü muâmele-i kuyûdiye icrâ' olupun yani her ayın perakende hasılâtı o ay nihâyetinde yek kalem gösterilmeyip perakende müşterilerin dahi vürûdunda alacakları tuz velev bir kıyye dahi olsa kantar defterleriyle sandık ve sarfiyât yevmiyelerine bi-l-kayd ondan sonra i'tâ' olunması.
- 9) Bir müfettiş veyahut me'mûr-ı mahsûs memlahaya vürûd ile ânif-ül-beyân kuyûdun icrâ'sından mukaddem müşterilere tuz verildiğini görür ise bu hal-i fesattan başka bir şeye haml olunamayacağı cihetle heyet-i idârenin hiçbir güne özü ve bahânelerine ihale-i sem itibar edilmeyerek kendilerinin taht-ı mes'uliyete alınacaklarının kat'iyen bilinmesi.
- 10) Memlahada vukuat-ı yevmiyyeyi mübeyyin olmak üzere küçük kıt'ada bir defter tutularak âfât-ı semâviyye ve arzîyye ve saire vukuunda birinci maddede beyân olunduğu vechile merciine ihbâr-ı vukuat ile beraber derhal günü ve saatıyla o vukuatı defter-i mezkûre dahi kayıt olunarak heyet-i idâre tarafından taht-ı mühre alınması ve vukuat olmadığı gün hâli geçilerek kezâlik mühürlenmekle beraber kayd-ı mezkûre muvâfık bir kıt'a jurnal varakası dahi terkim ve işbu jurnal varakalarında yevmiye vuku' bulan ihracât ve sarfiyâtın yekûnu dahi yek kalem gösterilerek

beher hafta nezâret veyahut merkez müdüriyyetine gönderilmesi.

- 11) Her gün akşam üzeri kantar ve sandık ve sarfiyât defterlerinin yekûnleri bağlanılarak kâffesinin zîrleri heyet-i idâre tarafından tahtîm olunması.
- 12) Bâlâda muharrer defâtirden ihracat defterleriyle sandık ve sarfiyât yevmiyeleri ve kantar defteri sâbit mürekkebe ile yazılacağı gibi tezâkir dahi kezâlik sabit mürekkeble tahrîr olunarak ve kuyûdâtın hiçbirisinde hakk ve silinti ve okunmayacak sûrette çizgi ve karârî kabul olunmayarak nâdiren bir sehv vukuunda okunacak derecede incecik bir çizgi çekilerek ve hizâsında esbâb-ı sehv bâ-tahrîr heyet-i idâre tarafından mühürlenerek sahihinin alt tarafına yazılması ve bu defterlerin aralarından yaprak çıkarılmamak veyahut ilâve olunmamak üzere beher sahifeye numara vaz'ıyla beraber nezâret veyahut merkez müdüriyyetinin mühr-i kebirîyle sahifenin bâlâlarının mühürlenmesi ve bir defter kaç sayfadan ibâret ise birinci sahifesiyle nihâyetteki sayfasına *"işbu defter şu kadar sayfadan ibârettir"* ibârenin yazılıp zîrinin tahtîm edilmesi.
- 13) Bâlâda gösterilen muâmelât ve kuyûdâtın harfiyyen ve tamamen icrâ'sına dikkat ile hilâfında vuku' bulacak harekâtın mücib-i mesûliyet olacağıının bilinmesi lüzûmunun müfettiş-i umûmî izzetli Hüseyin Efendinin ihtârî üzerine ta'mimen iş'arı bi't-tensib keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdüriyyetlerine bildirildiği gibi işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nûsah-ı matbû'asından 80 küt'ası dahi postaya teslimen tesyîr-i sû-yi vâlâları kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere tebliğiyle vusûl-i tahrîrâtımızdan itibaren her tarafta o vechile ifâ-yı muâmeleye kemâl-i derece i'tinâ' ve dikkat olunması ve fakat bâlâda muharrer fıkârâtın 5. ve 6. ve 10. fıkralar memlahalardan tuz ihraç olunduğu zaman icrâ' kılınması lâzım gelen mevâddi hâvî oldukları ve şimdi ise mevsim-i ihracatın mûrur etmekte bulunduğu cihetle diğer fıkraların hemen mevki-i icrâ'ya vaz'ıyla beraber mezkûr üç fıkra ahkâmının beheme-hâl gelecek mevsim-i ihracatta mevki-i icrâ'ya vaz'ı zîmnında şimdiden icâb edenlere tebliğat ve tefhîmât-ı lâzime icrâ' buyurulması, fi 19 Zilhicce sene 1302 ve fi 16 Eylül sene 1301. (28 Eylül 1885)

96 | **Rûsûm-ı Sitte nezaret ve müdüriyetlerinde çalışan bazı sandık emînlerinin zimmetlerine para geçirdikleri, bu zimmetlerin ya kendilerinden yada kefillerinden bir şekilde alındığı, ancak bu olaylara sebebiyet verilmemesi açısından**

sandık yevmiye defterleri ile sandık mevcutlarının her akşam İdare memur ve başkatipleri tarafından kontrol edilip mühürlenmesi, sandıklarda belli bir miktardan fazla para tutulmaması, sandık defterlerinin memur ve başkatiplerce her akşam mühürlenmesi.

Rûsûm-ı Sitte nezâret ve müdiriyyet me'mûriyyetlerinde müstahdem sandık emînlerinden bazılarının zimmet-i mîriyeleri zuhûr etmekte ve eğerki zuhûr eden zimmetleri kendilerinden ve kefillerinden tahsîl ile icrâ'-ı mücâzât-ı kanûniyeleri zımnında tahkikat-ı evveliyesiyle beraber bunlar hükûmete teslim ettirilmekte ise de sandıkların külli yevm mevcûdları İdârenin me'mûr ve başkatipleri tarafından beher akşam sandık yevmiye defterlerinin görülüp yekûnu ümenâ ile beraber müştereken mühürlenmiş olsa sandık emînleri ne sandıklarda müddet-i mukarreresinden ziyâde hâsîlat akçesi tutabilmekle ve ne de zimmetlerine göre geçirmeye muktedir olamayacakları derkâr bulunduğundan bâdema me'mûriyyette ise me'mûr ve müdiriyyette ise müdür ve nezârette ise nâzırlar ve başkatipleri tarafından külli-yevm sandık defterlerinin yekûnları zeylinin o vechile ümerâ ile müştereken tahtîm edilmesinin usûl itihâzıyla herhangi sandık emîninin zimmet-i mîriyesi zuhûr edecek olur ise kendilerinden veya kefillerinden ba'de'l-tahsîl icrâ'-yı mücâzât-ı kanûniyeleri zımnında maa evrâk-ı tahkikiye cânib-i hükûmete teslim ettirilmeleriyle beraber mâ-fevkinde bulunup vazife-i muharrereyi îfâ etmemiş olan me'mûr ve müdür ve nâzırlar başkatiplerinin dahi bundan dolayı mes'ul tutulması ve bu kaidenin ma'rifetleriyle ambarlardan tuz satan ambar me'mûrları hakkında dahi aynen ve tamamen icrâ'sıyla onlarında yevmiye fûrûht eyledikleri tuzların satış defterlerinin yekûnu vech-i meşrûh üzere me'mûriyyette me'mûrlar ve müdiriyyette müdürler ile katipleri tarafından dahi ambar me'mûrlarıyla müştereken mühürlenip şayet tuz esmânından ambarcılarının zimmeti zuhûr edecek olur ise kendilerinden veya kefillerinden bi't-tahsîl icrâ'-yı cezâları zımnında maa evrâk-ı tahkikiye hükûmete teslimleriyle beraber işbu vazifeyi îfâ etmemiş olan müdür ve me'mûrların dahi mes'ul tutulması ve sâniyen kâffe-i me'mûrîn ve ketebe ve hademe-i Rûsûm-ı Sitte'nin ahvali tahkik ve tefâhhus olunarak bunlardan ehliyetsizlikleri veyahut mugayir-i matlub-ı hâl ve hareketleri cihetiyle mazarratları görülen ve mevsukan haber verilenler hakkında tahkikat ve istinâkât icrâ'sıyla derhal ıslahı lâzîmeden olduğu hâlde bazı mahalde bu maddede ehemmiyetsiz tavır alınmakta olduğu anlaşılp bu hâl idâre-i matlubeyi münhall olarak kat'â tecvîz olunamayacağından böyle bir şey me'mûriyyette vaki olur ise o İdârenin

me'mûru derhal lâzım gelenleri istintâk ve tahkikat-ı mukteziyeyi icrâ' ederek tutacağı evrâk-ı tahkikiyeyi tâbi olduğu müdiriyyete gönderip oradan dahi bi't-tahkik maa fezleke nezârete ve nezâretten dahi bu tarafa bi'l-iş'âr iktizâsının icrâ' kılınması ve öyle bir hâl müdiriyyette vaki olur ise istintâk ve tahkikat-ı mukteziyeyi bizzat müdür icrâ' ve maa fezleke tutacağı evrâk-ı tahkikiyeyi nezârete isrâ' ederek nezâretten dahi kezâlik icrâ'-yı iktizâsıyla bâ tahrirât buraya gönderilmesi ve nezârette vaki olacak yolsuzlukların tahkikatıyla lâzım gelenlerin istintâkı dahi nâzırlar tarafından bi'l-icrâ' ifâ-yı muktezasıyla ve evrâk-ı tahkikası leffiyile keyfiyyet-i mütebeyyinesinin bu cânibe iş'âr ve icâbının istizân olunması zaten usûl-i müttehizesi icâbından olmasıyla o vechile ifâ-yı mukteza-yı hâle dikkat ve i'tinâ' kılınması lâzım geleceğinden işbu vezâif-i vesâyâ-yı meşrûha dâiresinde derhal ve vaktiyle bi'l-icrâ' ıslâh-ı ahvâl olunmayıp da bu ihmal üzerine idârece nizâmsızlık ve muzırret görüldüğü takdirde vukuat-ı me'mûriyyette ise me'mûr ve müdiriyyette ise müdürün ve nezârette ise nâzır bulunan zatın taht-ı mes'uliyete alınması ve birde Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri dahilinde bulunan bil-cümle idârelerin daima ve müstemirren tahkik ve tefahhus-ı ahvâliyle bunlardan harekât-ı namerziyeleri tahakkuk edenlerin idâre-i Merkeziye'ye bi'l-iş'âr işten el çektirilip yerlerine asâleti istizân olunmak üzere diğer ehil ve münâsibleri vekâleten ta'yîn kılınarak bu vechile ıslah-ı idâreye i'tinâ' ve himmet eylemek nâzırların vezâif-i umûmiyyesinden olmasıyla nüzzar-ı mûmâileyhümden dahi bu vazifelerinin tamamı-i icrâ'sı muntazır olup bu vazifeyi ifâda ihmal ile kusur eyledikleri bi't-tahkik tebeyyün eylediği hâlde bundan dolayı dahi nâzırların mes'ul tutulması ve salisen mesâlih-i cariyenin bilâ-tehir vakit ve zamanıyla tesviye ve temşiti ne mertebe mühim ve muktezi ise gerek merkez-i idâreden nezâretlere ve gerek nezâretlerden mülhakata yazılan ve Mülhakat idâreleri'nden dahi yek diğerine gönderilen muharrerâtın derhal tevsiye-i icâbâtıyla cevaplarının bilâ-tehir yazılması o derece lâzım olduğu hâlde bazı taraflarda mesâlih-i câriye bilâ-mücih tehir edildiği tahkik ve istihbâr olunmuş ve bu ise muâmelât ve vâridât-ı idâreye dokunacağı cihetle gayr-i câiz bulunmuş olduğundan bâdema merkez-i idâreden nezâretlere ve nezâretlerden dahi bi-l-icâb müdiriyyetlere ve oralardan da me'mûriyyetlere yazılan husûsât meselâ üç beş günde cevâbı verilebilecek bir şey iken uzun uzadıya tehir edilecek olur ise müdiriyyetten me'mûriyyete te'kid-i madde edilerek ve sebeb-i tehir sorularak cevâb-ı matlubun müsâraaten istihsâline i'tinâ' olunması ve bu tehir müdiriyyette vaki olur ise nezâretce derakab aranılarak ve esbâbı sorularak tesrî'-i tesviyesi icâbına bakılması ve nezâretlerce dahi işbu sür'at ve adem-i tehir maslahat-ı emr-i

chemmine ziyâde dikkat kılınarak ve nezâret ve müdürîyyet ve me'mûriyyetler beyninde maslahata dair cereyân edecek muhâberâtın dahi bu yolda sîr'at-ı icrâ'sına devam edilerek hiçbir işin duçar-ı tehir edilmemesi ve bundan böyle hangi bir işte bilâ-sebebe tehir görülecek olur ise me'mûriyyette olanlar için birinci derecede me'mûrlar ile müdürlerin ve 2. derecede nâzırların ve müdürîyyette olanlar için birinci derecede müdürler ile nâzırların müaheze kılınması kat'îyyen mukarrer olduğundan buraları bi'l-etraf bilinerek ona göre ifâ-yı tamami-i vezâif-i me'mûriyyete dikkat ve bununla beraber Rûsûmat'ça öteden beri mevzûh ve müesses olup el-yevm mer'îyyü'l-ahkâm olan usûl ve nizâmât-ı İdâremizce üss-ül-hareke ve bunların hilâfında hareket dâi-i mücazât olduğundan kâffe mesâlih ve muâmelât-ı idârede me'mûrlarımız taraflarından usûl ve nizâmât-ı mezkûre ahkâmı tamamıyla icrâ' olunarak hilâfından tevki ve mücânebet kılınması esbâbının istihsâline dahi derece derece me'mûr ve müdür ve nâzırlar taraflarından kemâl-i i'tinâ' ile nezâret olunması lüzûmu ta'mîmen ihtâr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rûsûm-ı Sitte ve Memlaha İdâreleri'ne bâ-mu'cib gönderilmek üzere 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılındı, fi 2 Rebiülevvel sene 1298 ve fi 20 Kânûnusânî sene 1296. (1 Şubat 1881)

97 Tuz ocakları ve ambarlarının bazılarında eski ve yeni ağırlık birimlerinin kullanıldığı, bu durumun kayıtlarda ve hesaplamalarda yanlışlıklara yol açtığı, bundan böyle tüm ocak ve ambarlarda yeni ağırlık ölçü birimi olarak kilogramın kullanılması, eski ağırlık birimi ile tutulan kayıtların kilograma dönüştürülmesi.

Memlahalar ile mirî tuz ambarlarından bazılarında tuzların yeni kıyye yani kilogram ile ve bazılarında el-yevm âtik kıyye ile satılmakta olduğu icmâlât-ı varidelerinde görülmekte olup bir idârede iki türlü muâmele cereyânı ise bi't-tabi teşviş-i kuyûdu mudî olacağı cihetle kat'en tecvîz olunamayacağı derkâr bulunmuş olduğundan ba'de-zin bil-cümle memlaha ve tuz ambarlarından tuzların cedîd kıyye yani kilogram ile satılıp işbu 1298 senesi şehr-i Haziran'ı nihâyetinde (12 Temmuz 1882) satılamayıp kalarak sene-i mezbûre şehr-i Temmuz'una devredilecek tuzların mezkûr Temmuz icmâlâtında âtik kıyye ile olan mikdârları mülâhâzat hanesinde gösterilerek devire yeni kıyyeye tahvilen derc ve terkim olunması ve ibtida-yı Temmuz'dan itibaren vuku' bulacak ihracat ve ithalât ve sarfiyâtın yeni kıyye ile vezn ve icmâlâta o hesap ile kayd ve tescil kılınıp artık memlaha ve ambarlarda hiçbir sebebe mebnî evzân-ı âtika kullanılmaması husûsunun ta'mîmen iş'arı lâzım gelerek keyfiyyet sair Rûsûm-

1 Sitte nezâret ve merkez müdürîyyetlerine bildirildiği misillü zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı mahsûsamızın on kıt'a nüshâ-ı matbû'ası leffen irsâli sû-yi vâlâları kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib zıkr olunan idârelere beis isrâsıyla minvâl-i muharrer üzere cereyân-ı muâmeleye mezîd i'tinâ' ve himmet buyurulması, fi 5 Şaban sene 1299 ve fi 8 Haziran sene 1298. (20 Haziran 1882)

98 Ocaklardan çıkan tuzların kurutulduktan sonra İdareye teslim edilmesi gerektiği halde bazı ocak müdürlerinin bu tuzları güneş altında iyiden iyiye kuruttuğu, böyle bir durumda yağmur yağdığı taktirde tuzun tamamen yok olacağı, tuzların küçük tepe ve yığınlar haline getirilip suları süzülüp kuruduktan sonra tartılarak teslim alınması.

Memlahalardan i'mâl ve ihraç olunacak tuzların bir fi-i mukarrer-i münâsip ile maktûan işlettilmesi için münâkasa-i aleniyesinin icrâ'sı ve ihraç olunacak tuzun evvelâ kurutturulup bâde cânib-i İdâreye teslim olunması Tuz ta'limâtı'nın 11. bendi ahkâmından olup fakat bazı mahall-i memlaha müdürleri tuzun kurutturulup bâde teslim olunması tabirini hasıl olacak tuzu rutubetle zayıf ve telef olmaz eşya gibi güneşe karşı sürüp rutubeti kâmilten zail oluncaya kadar kurutmak manasına haml ederek şu hâlde yağmur yağacak olur ise işbu tuzların bütün bütün mahv ve telef olacağını rüesâ ve amele kendilerine beyân ve ifâde ile maktu'iyetten çekinmelerine sebep olduğuna mebnî bu bâbda ne güna tedâbire teşebbüs olunması lâzım geleceğine dair bazı taraftan istifsâr vukua gelmekte bulunmuştur. Beyâna hâcet olmadığı üzere memlahalardan ihraç olunan tuzlar eşya-yı saire gibi tûl müddet serildiği hâlde yağmur mahzûrundan salim olamayacağından ve tuzu kurutmak tabiri bu manaya olmayıp memlahalarda mu'tâd olduğu vechile çıkarılan tuzlar evvelâ tâbe ve harmanlar kenarında küçük tepe ve yığınlar yapılarak suları süzülüp kuruduktan sonra rüesâdan vezin ile alınması manasına olduğundan icâb-ı hâl ve maslahata mugayir harekette bulunmamak ve ta'limâtta olan ibaratın mana-yı hakikisinin hilâfına gidilmemek için buralarının bil-cümle memlaha müdürlerine tavsiye ve iş'âr kılınması meclis-i rüsûmattan ifâde olunmuş ve sûret-i hâl lâzım gelenlere bildirilmiş olmakla zat-ı şerifleri dahi memlahalardan bi'l-ihraç kabz ve teslim kılınacak tuzların minvâl-i meşrûha üzere icrâ'-yı iktizâsıyla işin tehir ve teşvişe düşürülmemesi husûsuna himmet ve keyfiyyetin zîr-i idârenizde bulunan mühlakata dahi beyân ve ihtâra mübâşeret buyurulması, fi 8 Muharrem sene 1279 ve fi 23 Haziran sene 1278. (5 Temmuz 1862)

99 Ocaklardan çıkarılan kumlu ve çamurlu tuzların kabul edilmemesi, yaş tuzların gerektiği gibi kurutulduktan sonra teslim alınması, daha önceden kumlu ve çamurlu olarak çıkarılmış ve satılamamış olan tuzların miktarının tespit edilmesi ve bedelinin bu tuzları çıkaran amelelerden tahsil edilmesi, bu şekilde tuz çıkartılması veya kurutulmamış tuz alınması durumunda genel merkezin bilgilendirilmesi.

Bazı memlahalarda kumlu ve çamurlu tuz çıkarılıp sonra sürülemeyerek mirinin duçar-ı hasar edilmekte olduğu bazı nezâretlerle cereyân eden muhaberâtan anlaşılmış ve ameleler ücret-i ihraciye alacakları cihetle çıkaracakları tuzu pâk ve temiz olmak üzere çıkarıp kuru olarak teslim etmek ve me'mûrlar dahi böyle kumlu ve çamurlu olarak çıkarılan tuzları kabûl etmeyip keyfiyeti mensûb oldukları nezârete bildirmek ve yaş tuzları amelelerine lâıkiyla kurutturup ahz etmek vazifeleri iktizâsından iken amelelerin ücret-i ihraciye alacağız diyerek öyle kumlu ve çamurlu tuz çıkarmalarından ve me'mûrların dahi tesib ve gafletle bu makule tuzları ahz ve kabûl etmelerinden dolayı terettüb eden hasar-ı mirî hiçbir vakitte kabûl edemeyeceğinden vusûl-i tahrîrât-ı haliside her bir memlahanın mevcûd tuzları güzelle yoklattırılıp eğerki vaktiyle öyle kumlu ve çamurlu olarak çıkarılmış ve satılıp sürülememiş tuz bulunduğu hâlde kemmiyyet ve mikdârı tebeyyün ettirildikten sonra icâb eden ücret-i ihraciyesinin mezkûr tuzu çıkarmış olan amelelerden tazminen bi'l-ihhtisal tasrih-i keyfiyyetle icmâle irâd kayd ve imlâ' ve bunları kabûl etmiş olan me'mûr taht-ı istintâka alınarak netice-i icrâ'iyyenin pusulası leffi ile bu cânibe inbâ olunması ve el-haletü hâzihi çıkarılmakta bulunan ve bâdema dahi çıkarılacak olan tuzlar hakkında bu kaide mer'iy-ül-icrâ tutulacağı mukarrer bilinip ona göre ifâ-yı vazifeye dikkat kılınması husûslarının ta'mîmen iş'ârî lüzûmu Meclis-i Rûsûmat'da bi't-tezekkür ifâde olunmuş ve bu sûret bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhibbinin zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası matviyyen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin bunlara vesâyâ-yı mukteziye ilâve ve derciyle yazılacak mücibnameleriyle bi'l'irsâl minvâl-i muharrer üzere muktezasının ifâ ve iş'ârıyla beraber bâdema kumlu ve çamurlu tuz çıkarılmaması ve çıkarılır ise kabûl olunmayıp bu tarafa bildirilmesi ve iyi kurutulmamış tuz dahi alınmaması husûslarına taraf-ı nezâretten ale-d-devâm medd-i inzâr-ı dikkat olunması, fi gurre-i Recep sene 1285 ve fi 5 Teşrinievvel sene 1284. (17 Ekim 1868)

100 | Daha önceden gerekli uyarılar yapıldığı halde ocaklardan çıkarılan kumlu ve çamurlu tuzlar ile yeterince kurutulmayan tuzların bazı memurlarca ambarlara teslim alındığı, bu durumun önlenmesi amacıyla gerekli tedbirlerin alınması.

Ameleler çıkaracakları tuzu pak ve temiz olmak üzere çıkarıp kuru olarak teslim etmek ve me'mûrlar dahi kumlu ve çamurlu olarak çıkarılan tuzları kabûl etmeyip keyfiyeti mensûb oldukları nezârete bildirmek ve yaş tuzları amelelerine kurutturup ahz eylemek vazifeleri iktizâsından bulunduğu cihetle ameleler ücret-i ihraciye alacağız diyerek kumlu ve çamurlu tuz çıkarır ve me'mûrlar dahi teseyyüb ve gafletle ahz ve kabûl eder ise icâb eden ücret-i ihraciyesi ameleler tazmîn ettirileceği gibi bunları kabûl etmiş olan me'mûrlar dahi taht-ı istintâk ve mes'uliyete alınacağı mukarrer bulunduğundan çıkarttırılacak tuzların cümlesinin pâk ve temiz ve matlube muvâfık olarak ihraç ettirilmesine dikkat edilmesi ve hemen çıkarıldığı gibi amelelerden alınmayıp ba'd-el-ihraç lâyıkıyla kurutturularak rutubetleri tamamıyla zail olduktan sonra alınıp ambar ve yığınlar vaz' ve idhâr ettirilmesi (99) numaralı ve fi 5 Teşrinievvel sene 1284 (17 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından bulunduğu hâlde yine bazı memlahalardan çıkarttırılan tuzların me'mûrları tarafından hilâf-ı iş'âr-ı matlube gayr-ı muvâfık sûrette ahz ve kabûl edilmekte olduğu istihbâr kılındığından keyfiyetin ber-vech-i tamim te'kidten ihtârına lüzûm görünmüş vesair Rûsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdiriyyetlerine gönderildiği gibi işbu tahrîrât-ı mahsûsanın dâire-i nezâret-i behiyyelerinde vaki Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle beş kît'a nûsah-ı matbû'ası leffen irsâl kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâsıyla mücibince iktizâ-yı hâlin icrâ'sına med-i nazar-ı i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 24 Rebiülahir sene 1298 ve fi 12 Mart sene 1297. (24 Mart 1881)

101 | Tuzun ambarlara kabulü ve satışı sırasında ayarlı sehpa ile tartım yapıp hiçbir şekilde kile ve kantar kullanılmaması, buna aykırı davranan memurların derhal görevden alınması, bu duruma göz yuman üst düzey memurlar hakkında işlem yapılması.

Memlahalardan külliyyet üzere ihraç ve fûrûht olunacak tuzun kantar ile vezn olunması suûbeti müstelzim olacağından ağaçtan ma'mûl sehpa tabir olunur mizân-ı kebir ile vezn olunması ve mizân-ı mezkûrun çeki taşlarının mütemâdiyen kantar ile ayarları tashih edilerek daima düzgün tutulması ve

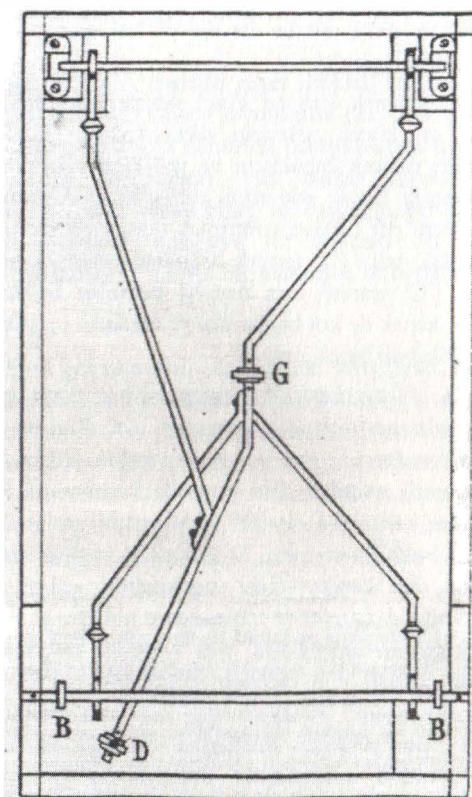
tuzun gerek ambarlara kuru olarak hîn-i idhârından ve gerek müşterilere fûrûhtunda tahmin veyahut âher sûrette olmayıp mutlaka mezkûr sehpa ile veznolunarak kuyye itibarıyla idhâr ve fûrûht olunması ve defterlere dahi o vechile sebt ve terkîm kılınması memlahalar hakkında olan ta'limât-ı seniyyenin 12. ve 14. bendleri ahkâmı iktizâsından iken bazı memlahalarda bu usûle riâyet olunmayıp ihraç edilen tuzların amelelerinden ahzında ve gerek müşterilere fûrûhtunda keyl ve kantar vesair gûne ölçek ve mizanlar isti'mâl olduğu istihbâr olunup bu ise ahkâm-ı ta'limâta menâfî hâlâtta bulunduğuna binâen ba'de-zîn gerek tuzun ambarlara idhârında ve gerek müşterilere fûrûhtunda zikr olunan ayarlı sehpanın isti'mâliyle hiçbir memlahada kile ve kantar isti'mâlinin vukua getirilmemesi ve herhangi müdür ve me'mûrun bunun hilâfına hareketi tebeyyün eder ise derhal azliyle yerine âher ta'yîn ile bu kantar ve keyl ile olan ahz ve itasının hesabı görülerek sehpa ile hesabında gaybûbet edecek farkın kendisine tazmîn ettirilmesi husûsu akdemce Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr olunmuş olduğu hâlde ekser memlahalarda sehpa'lar mevcûd iken yine ölçek ve kantar ile tuz alınıp verilmekte ve bunun tahkikatına girişildiğinde selefleri tarafından bu yolda muâmele gördükleri cihetle kendileri dahi onlara tabiatî ile böyle ölçek ile alıp vermekte olduklarını me'mûrları beyân etmekte oldukları peyderpey vürûd eden evrâk-ı tahkikiyye meâllerinden anlaşılmış ve bu muâmelât zikr olunan me'mûrların ta'limât-ı mezkûre ile iş'arat-ı mezbûreyi lâyıkıyla mütalaa cylememelerinden icâb cylediği gibi bu dahi bu mâkule memlahalara ta'yîn kılınan me'mûrlara Rûsûmat Nâzırları tarafından hîn-i ta'yîninde ne yolda hareket edeceklerine dair icrâ-yı vesâyâ ve tenbîhât olunmamaktan ve muavinler cânibinden dahi geşt ü güzârlarında me'mûrların muâmelâtına lâyıkıyla kesb-i ıtlâğ ile bu misillü fenalıkların men'i vuku'una ihtimâm edilmeyerek me'mûrların hemen eslâfından gördüğü böyle ketimlerinden neş'et cylediği derkâr ve bu ise ber vechile tecvîz olunur mevâddan olmadığı âşikâr bulunmuş olduğundan bundan böyle memlahalarda sehpa kullanılmayıp da yine ölçek veyahut evzân-ı saire isti'mâli vuku' bulacak olur ise buna yalnız mütecâsîr olan me'mûrların mes'uliyetiyle iktifâ' olunmayıp derece derece bu bâbda gerek tenbîhâtça ve gerek tahkikatça kusuru olan nüzzâr ve muavinlerin dahi mes'ul tutulmaları mukarrer bulunduğundan serian tahkikat-ı lâzime bi'l-icrâ' memlahada el-yevm böyle yolsuzluklar var ise islâhiyle beraber bâdema geşt ü güzârlarında bu makule uygunsuzlukların önü kestirilme üzere daima mütebassır-âne ve müdekkik-âne davranmaları emrinde muavinlere tenbîhât ve tefhîmât-ı ekide icrâ' ve memlahalara me'mûr ta'yîninde ta'limât ve tenbîhât icrâ'sına i'tinâ' kılınması husûslarının ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rûsûmat'dan

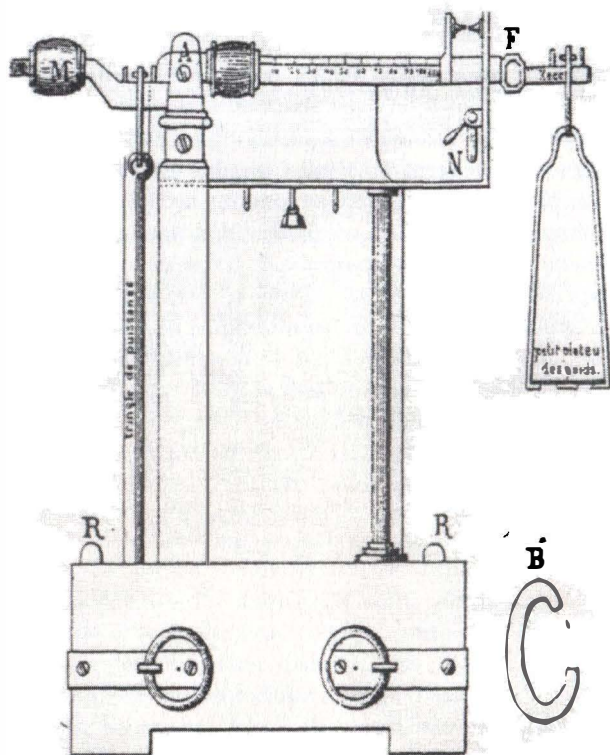
ifâde olunmuş ve keyfiyyet bil-cümle Rüsûmat Nezâretleri'ne izbâr ve dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Memlaha İdâreleri'nin mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı halîsinin 80 kît'a nüshâ-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüshâ-ı mezkûrenin bâ-mu'cib mezkûr idârelere bi'l-irsal mücibince iktizâsının icrâ'sıyla fi mâbad bu bâbda hilâf-ı ta'limât-ı hâl ve muâmele vukua getirilmemesi husûsuna te'kidâd-ı mütemadiye icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 26 Şaban sene 1292 ve fi 14 Eylûl sene 1291. (26 Eylûl 1875)

102 | Ocaklarda kol kantarı yerine yeni gönderilen basküllerin kullanılması, basküllerin bakımının ne şekilde yapılacağı, bu basküllerin ne şekilde kurulacağı ve ne şekilde ayarlanacağı.

Akdemce bi'l-umum Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde esmânı müteselsilen isti'mâl edenlere ait olmak üzere tuz ve saire vezinde kol kantarı kullanıldığı hâlde diğerlerine nisbetle vezin muâmesi daha ziyâde olan ekser idârelerimizden mezkûr kantarlar bi'l-celb yerlerine sühûlet ve mazbûtiyeti cihetiyle lüzûm-ı mikdâr baskül gönderilmişti. Halbuki bedel-i müsterası kantar esmânından kat kat fazla olan işbu baskülleri esmânı kantarcılar kendilerine zimmet kayd olunmadığına müteşekkiren hüsn-i sûretle isti'mâl eylemeleri lâzım gelir iken bil-akıs adem-i dikkat ilcâsıyla sık sık tamire muhtaç olmasından ve taşralarda ise icrâ'-yı tamiriyle isti'mâle sâlih bir hâlde getirilmesine kadar ustalar bulunmamasından nâşi biz-zârure Dersâdet'e kadar celb ve ba'de't-tamirine mahallerine iadesi yüzünden bir hayli nakliye masârifi fevkalâde denecek derecede ücûrât-ı tamiriyye verilmekte bulunması Nezâret-i Umûmiyye'nin nazar-ı dikkatini celb etmekle esbâb-ı mücibe-i sahihası hakkında icrâ' kılınan tedkikat-ı amika neticesinde mezkûr basküller temizce ve ihtimâmlica yani hüsn-i sûretle isti'mâl ve muhâfaza olunduğu hâlde tûl müddet ayar ve âlât-i sairesine hâlel gelmeyerek bilâ-tamir kullanılabileceği tebeyyün ve Nezâret-i Umûmiyye'nin böyle senevî bir çok masârif-i tesviyesine mücerred kantarcılarla ambar me'mûrlarının adem-i dikkat ve mübâlâtları ve me'mûrin-i sairenin de bu husûsa atf-ı nazar etmemeleri sebebiyet verdiği tahkik eylesine mebnî mugayir-i marazî şu hâlin men'-i devamı zımnında mûmâileyhümün celb-i dikkat ve basiretleri lâzım gelerek binâberin-i mezkûr basküllerin sûret-i isti'mâliyle ind-el-hâce bir mahalden diğer mahalle naklinde iktizâ' eden tedâbir-i ihtiyâtiyyeyi ve bunları kurmak ve ayarlamak usûlünü muarref resmleri muhtevî olarak fabrikatör Mösyö Teriko'dan celbolunan tarifnameye bunların hüsn-i muhâfaza ve isti'mâline dair bazı vesâyâyı hâvî Selânik Düyûn-ı Umûmiyye Nezâreti sermüfettişliğinden mersûl tahrîrâtın bir fıkrasının ilâvesiyle tab' ettirilerek

bunlarla işbu tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisenin mülhakatınızın adedine nisbetle 80 kıt'ası başkaca postaya teslimen sû-yi vâlâlarına tesyâr kılındığından vusûlünde bâ-mu'cib iktizâ' eden mahallere isrâ'sıyla ba'de-zîn varaka-i mersûlede mevcûd ta'rifat dâiresinde iltizâm-ı dikkat ve i'tinâ' ile mezkûr baskülleri hüsn-i sûrette isti'mâl eylemeye kantarcıları mecbûr ve bu bâbda ale't-temâdi icrâ'-yı takayyüdât ve nezâretle beraber mezkûr basküllerin ahvalini teftiş eylemeleri lüzûmunun kantarcıların mâ-fevkinde bulunan müdür ve me'mûrlara tebliğ ve şayet tarifat-ı mebsûta hilâfına hareket eden yani tuz dolu çuvalları basküle yavaşça koymaya hamalları mecbûr tutmayan ve tuzun madde-i milhiyyesinin tesiriyle baskülün demirleri paslanmamak için temizce tutup her akşam yağlamayan ve muşamba ile örtmeyen ve-l-hâsıl ber-mu'cib-i tarif bunların hüsn-i muhâfaza ve isti'mâli için lâzımü'l-i'tinâ' olan şeyleri ifsâda terâhî gösteren kantarcı ve ambar me'mûrları olur ise birincisinde sūdüs ve ikincisinde rub' ve üçüncüsünde rısf ve dördüncüsünde tam maâşlarının bi't-tevkif beşincisinde kaydı bâlâsına şerh verilerek işin derecesine göre ta'yîn olunacak bir müddet zarfında maâşlarının kat'ıyla işten el çektilirecekleri mukarrer bulunduğu haklarında o yolda bir muâmele-i zecriyye icrâ'sına mahal bırakmamak üzere ber-vech-i muharrer icrâ'-yı muktezasına i'tinâ' eylemelerinin mûmâileyhümâ tefhim buyurulması, fi 23 Rebiülahir sene 1307 ve fi 4 Kânunuevvel sene 1305. (16 Aralık 1889)

Basküllerin ne şekilde kurulacağı ve ayarlanacağı.

Baskülleri yeni gelip sandıktan çıkarıldığında içindeki samanlar ayrıldıktan sonra askılar ile tel ve kol gibi parçalarını hemen temizlemek lâzımdır.

Baskülü kurmak için en evvel tablası kaldırılıp kol bağlarıyla büyük ve küçük askıların ölçülerindeki maşaların ve çelik yastıkları tutacak kapakların ve yedekleri yani çivileri açıldıktan sonra evvela kol ile askı telini yerine koymak sâniyen ufak askıyı (B) işaretli çift bağlara tutturmak salisen büyük askıyı birleştirip ucunu askı telini (D) işaretli bağından geçirerek büyük ve küçük askıları (C) işaretli orta bağıyla birbirine bağlamak ve sonra mezkûr kapak ile kol bağlarının ve askıların maşalarını vidalamak yani çivilemek iktizâ' eder.

Ayarına gelince baskülü yukarıda söylenildiği gibi kurduktan sonra askıların serbestçe işlemeleri için düz bir yere bırakarak sürme topunu sıfır üzerine getirip kolun serbestçe işlemesi için (N) işaretli mandalı dahi açmakla beraber iki diller karşılıklı gelinceye kadar (M) işaretli vidalı topu geriye doğru bükerek ayan bulmak lâzım gelir. Ayarın sahih ve doğruluğunu anlamak için de asılı kepeceye 100 misli ağırlık çeken 3 ve 5 ve 7 kilogramlık dirhemler ve tablasında o nisbette yani 300 ve 500 ve 700 kilogram ağırlığında eşya konulup tartılmak ve konulan eşyanın ağırlığı yani okkaları sürme topun duracağı yerden ve dirhemleri kolun nihâyetindeki kepeçenin yakınında olan (F) işareti topun yerinden anlaşılmak icâb eder bir de tabla üzerine eşya konulup kaldırıldıkça mandalı kapamak lâzım olduğu unutulmamalıdır.

Baskülün tablası tamamıyla oturmayıp da kumıldandığı öndeki uçlara basmakla anlaşılabacağından o zaman asılı tarafın altına bir ağaç parçası veya başka bir şey konulup düzlenilerek doğrultulmalıdır. Her ne vakit baskülün bir yerden başka yere kaldırılrsa bu yolda düzletilmek lâzımdır. Baskül iyice işlemediği hâlde tablası kaldırılıp aletlerinin her bir parçası temizlendikten sonra yine yerli yerine koymalı ve tablanın ön tarafına eşya konulduğunda diğer tarafının kalkmaması için tartılmazdan evvel

(R) işaretli sürgüleri koymalı. 500 kilogramdan ziyâde çeken basküllerin orta yerinde yalnız bir sürgüsü olur. Bunlara dikkat olunur ise baskül her vakit güzelce işler. Kol ve yastık ve saire gibi boyasız parçalar pas tutmamak için yağlı bir bez ile silmek gerekir.

İlâvesi : Kantarcı baskülü gayet dikkatli kullanmalı ve tuz dolu çuvalları basküle yavaşça koymalarını her vakit hamallara tembih eylemeli ve baskülün demirleri paslanmamak için temizce tutup her akşam yağlamalıdır. Her baskül üzerine onu kullanan kantarcının ismi yazdırılmalı ve baskülün yerinden kaldırılması iktizâ' ettiğinde tekerlekli ve ağaçtan bir ayak üzerinde bulundurulmalı ve hafifçe bir muşamba ile örtülmelidir.

103 Deniz ve göl tuzunun ocaklardaki satış fiyatı, şehir ve kasabalara gönderilen tuzlardan Duhûliyye vergisi alınması, denize sahili olan şehir ve kasabalara birer tuz ambarı yapılması, bu ambarlarda tuz fiyatına sadece ambar ve nakliye masrafı ilave edilmek suretiyle tuz satılması, bu ambarlara getirilecek senelik tuz miktarı, kiralama yoluyla ambar bulunamaması durumunda yeni ambar inşa edilmesi, fiyat keşfinin valiliklerce yapılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede deniz ve göl tuzunun yirmişer ve kaya tuzunun otuzar paraya satılması muharrer ise de beher kilogram göl tuzunun 15 ve kaya tuzunun 23 paraya satılması (111) numaralı ve fi 27 Şubat sene 1297 (11 Mart 1882) tarihli telgrafîâme-i umûmiyye ahkâmından olduğu ve şehir ve kasabâta ithal olunan tuzlardan yirmişer para Duhûliyye Resmi alınması gösterilmiş ise de bunun hükmü şehir ve kasabâta ithal olunacak tuzlardan Duhûliyye Resmi alınmasından sarf-ı nazar olunması hakkında olan (116) numaralı ve fi 5 Şubat sene 1283 (17 Şubat 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr tuzların yirmişer ve otuzar paraya satılması ve tuzlardan Duhûliyye Resmi alınması hakkında muharrer olan fıkralara atfen gösterilen fi 20 Safer sene 1284 (23 Haziran 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Tuzun memlahlalarda fiyat-ı miriyesinden yirmişer para tenziliyle deniz ve göl ve kuyu tuzunun yirmişer ve kaya tuzunun 30 paraya satılması ve şehir ve kasabâta bâ tezâkir ithal olunan tuzlardan yirmişer para Resm-i Duhûliyye alınması hakkında şerefvârid olup mücibince ifâ-yı muktezası fi 20 Safer sene

1284 (23 Haziran 1867) tarihli diğer tahrîrâtımızda beyân olunan buyruldu-yı sami-i hazret-i vekâletpenâhinin bir fıkrasında bazı mahallerde tuzun fahiş fiyatla satılması eşhâb-ı ihtikâr eline geçmesinden neş'et etmekte olduğundan sâye-i hazret-i padişâhide ahali-i mîrîden ehven tuz almak teshîlâtına mahzar olmak üzere sevâhil-i Memâlik-i Şâhâne'de bulunan münâsib şehir ve kasabalarda birer ambar güşâd edilip memlahalardan icâbı kadar tuzun sefâine tahmilen oralara nakliyle ve fiyat-ı mîrîyyesine yalnız nakliye ve ambar masârifi zammıyla satılması irade ve iş'âr buyurulmuş ve tüccârın memlahalardan mübâyaa ile iskele olan mahallere naklettikleri tuzları oralarda bunlara rekabet eden bulunmadığı cihetle istedikleri fiyatla satmakta oldukları derkâr olduğundan ber-mu'cib-i irade ba'de icâb-ı icrâ' olunmak üzere sair lâzım gelen Rûsûmat Nezâretleri'nden iktizâ-yı keyfiyyet istilâm olunmuş olmasıyla dâire-i nezâret-i behiyyelerinde sevâhilde bulunan şehir ve kasabalardan ambar ittihâz olunmak lâzım gelecekler hangileridir ve buralara onlardan tuz nakil olunacak olan en karîb memlahalar hangileri olup icâb-ı mevkice vuku' bulacak sürümüne göre beher ambara bir senelik kifâyeti olmak üzere ne mikdâr tuz getirtilmek iktizâ' edecek ve tuzun naklinde kezâlik beher ambara kıyyesi kaçır para navl ile gelebilecektir. Buraları tahkik olunarak ve zikr olunan şehir ve kasabalardan böyle ambar ittihâzına elverişli mahallerin sahipleriyle icareleri söyleşilip navl ile ambar icaresinden ve kemâl-i tasarrufla bu ambarlarda istihdâmı mukteza bulunan me'mûr ve katip ve kantarcıya verilecek maâşlardan dolayı bi'l-hesap fiyat-ı mîrîyyesi üzerine zamm ile nakli münâsib görülen memlahalardan getirilecek tuzun beher ambara kıyyesi kaçır para masrafla olacağı tebeyyün ettirilerek müvezzi' pusulası leffiyile keyfiyyetin iş'âr ve ambar ittihâz olunacak yerlerden icâre ile ambar tedârîki mümkün olmayan mahal olduğu hâlde orada ambar inşâsı ne mikdâr masrafla husûle gelebilir ise bâ-ma'rîfet-i Hükûmet keşfettirilerek, masârif-i keşfiyesini mübeyyin defterleriyle mazbatasının bi'l-ihthsal tesyâr kılınması ve çünkü zikr olunan irâde-i aliyenin sür'at-i infâzı ehemm bulunduğundan bunun uzatılmayıp seri'an bildirilmesi husûslarının savb-ı vâlâlarına bildirilmesi Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunmuş olmakla ber minvâl-i muharrer müsâraaten ifâ-yı muktezasıyla keyfiyyetin iş'ârına himmet buyurmaları, fi 22 Safer sene 1284 ve fi 13 Haziran sene 1283. (25 Haziran 1867)

104 Ocaklardan tuz almak isteyen yöre halkına yarım kıyyeden 25 kıyyeye kadar tuz almak istemeleri durumunda tezkeresiz tuz satılabileceği, bu tür satışlarda kullanılan makbuzların haftalık olarak düzenlenmesi, bu işi takip etmek amacıyla

ocaklarda bir kişinin görevlendirilmesi, haftalık tuz sarfiyatının ilgili şahısa teminat alınmak suretiyle zimmetlenmesi, tuzların satılmasını takiben bedelinin ödenmesi durumunda teminat senedinin iade edilmesi, günlük ve haftalık tuz satışlarına ait kayıtların çok düzenli tutulması, bu kayıtların ambar memurları, başkatip ve sandık emini tarafından kontrol edilmesi, herhangi bir olumsuzluk ve zimmet durumunda her üçünün de sorumlu tutulması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye ile Tuz ta'limâtı'nın 12. bendinde memlahalardan 50 kıyyeden aşağı tuz satılmaması hakkında muharrer olan fıkranın hükmü feshedilmiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede perakende suretiyle satılacak tuzlar esmânının akşamları sandıklara teslim olunması gösterilmiş ise de bu fıkranın hükmü perakende suretiyle satılacak tuzların her defasında müşterilere teslim olunmazdan evvel esmânlarının sandık emînlerine veyahut müdür veya me'mûrlara teslim olunmasına dair (95) numaralı ve fi 16 Eylül sene 1301 (28 Eylül 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin 7. ve 8. fıkraları ile feshedilmiş olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memlahalarda 25 kıyyeden aşağı tuz satılmadığı cihetle mezkûr memlahalara gelenlere az ve çok istedikleri kadar tuz satılmasına müsaade olunsa fukarâ'-yı ahaliye sühûlet vereceği anlaşıldığından ba'de-zin efrâd-ı ahaliden tuz mübâyaa edecek olanların istedikleri takdirde doğrudan doğruya memlahalara giderek fi-i mîrisiyle yarım okkaya kadar tuz alabilmelerinin mücaz tutulması tensib olunarak le'del-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı cihanbâni dahi o vechile müteallik buyurulduğu beyân-ı âlisiyle mücibince hareket olunmasının iktizâ' eden memlaha me'mûrlarına bildirilmesi fi 29 Rebiülahir sene 1283 (10 Eylül 1866) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan tezkere-i samiye-i cenâb-ı sadâretpenâhide irade ve iş'âr buyurulmasıyla Meclis-i Rûsûmat'a le'delhavâle şimdîye kadar memlahalarda 25 kıyyeden yukarı satılan tuzlara matbû' tezkereler itâ' kılınmakta ise de böyle yarım kıyyeden 25 kıyyeye kadar satılacak tuzlara dahi tezkere verilmesi başa çıkar şey olmadığı ve bununla beraber böyle cüz'i-i miktar tuz alacak müşteriler memlahalara karîb ve civar bulunan karyeler ahalisinden olacakları gibi aldıkları tuzu dahi ticaret zımında uzak yerlere nakletmeyip beheme-hâl hâvâyic-i zaruriyeleri için mahallerinde isti'mâl eyleyecekleri bedihî bulunmak hasebiyle sâlif-üz-zikr 25 kıyyelik mâ-dûnuna dahi tezkere itası halinde mezkûr tezkereler şunun bunun yedlerinde kalarak suisti'mâl fesadını dâî olacağından icâbı le'de't-teemmül

memlahalar ile bu kerre Şam-ı şerif ve Diyarbekir'de küşad olunan tuz ambarlarında dahi fiyat-ı mukarresisiyle yani kıyyesi 40 paraya 25 kıyye ve ondan yukarı satılacak tuzlara kemâ-fi-s-sâbık matbû' tezkere îtası usûlü bozulmayıp fakat yarım okkadan 25 kıyyeye kadar satılacak tuzlara tezkere verilmekten sarf-ı nazarla bir haftada bu yolda ne mikdâr tuz satılabilir ise vezin ve ifrâz olunarak ve hademe-i mevcûdeden oldukça okuması olan bir münâsibi dahi mahsûs bu işe me'mûr edilerek yedinden sened-i makbûz ahzıyla işbu müferrez tuzun ona bi't-teslim ma'rifetiyle fûrûht ettirilmesi ve beher gün bundan ne mikdâr satmış olur ise esmânı o günün akşamı me'mûr-ı mûmâileyh tarafından memlaha veyahut ambar sandığına teslim ve zikr olunan makbûz senedinin zuhûruna dahi bir kalem olarak işaretle o günün tarihi dahi terkîm olunarak hizası me'mûr-ı merkûm tarafından temhîr kılındıktan sonra işbu teslim olunan akçe o memlaha veyahut ambara tezkerele takım için usûlü vechile tutulmakta olan yevmiye defteri zeyline yine bir kalem olarak perakende sarfiyât nâmıyla kayd ve imlâ' ve hafta nihâyetine kadar beher gün bu vechile muâmelesi ifâ olunması ve hafta nihâyetinde tuz kâmilten sarf olunamayıp da bir mikdârı kalır ise diğer hafta için me'mûr-ı mûmâileyhâ verilecek tuza mahsubunun icrâ'sıyla yeniden o hafta için diğer makbûz senedinin ona göre tanzîm olunması ve eski senedinin tarafına red kılınması bilâkis tuz yetişmeyip de haftası içinde tükenir ise lüzûmı olacak kadar tuzun bi'l-vezn verilip o haftanın senedine ilâve kılınmasıyla hafta nihâyetinde duhûl eden hafta için ber-vech-i muharrer başka senet ile yeniden tuz i'tâ' olunacağı cihetle çıkan hafta senedinin hükmü kalmayacağından o senedin me'mûr-ı mûmâileyhâ red ve i'tâ' ve işte beher hafta bu vechile icâbının icrâ' olunması ve zikrolunduğu vechile beher gün satılacak tuzun esmânı ertesi gününe kadar me'mûr-ı mûmâileyhte bırakılmayıp beher akşam senedine zuhûriyesinin icrâ'sıyla sandığına teslim ettirilerek o günün yevmiyesine perakende sarfiyât nâmıyla irâd kaydedilmek muktezi olduğundan bunun bilâ-imhal ve ihmal bu vechile cereyânına memlaha veyahut ambar me'mûrlarıyla başkatibi ve sandık emini taraflarından begayet i'tinâ' ve dikkat olunup hilâfına hareketle me'mûr zimmetine akçe geçmiş bulunur ise bunların üçü birlikte mes'ul tutulması husûsunun usûl ittihâzıyla keyfiyyetin ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı halisenin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kîr'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından mûciblerle bunlara bi'l-isrâ mücibince icâbının icrâ'sı hakkında vesâyâ ve tefhîmâtın ifâsıyla hilâf-ı hâl ve hareket vukua getirilmemesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları,

105

Ocak ve ambarlarda kantarla tartılıp terazi ile satılan ve açıkta kalmasından dolayı çabucak kuruyan tuzların fire oranının fazlaştığı, ancak bazı durumlarda fire oranı düşük olmasına rağmen hesapların %5 üzerinden yapılarak haksız kazanç yaratıldığı, düşük gerçekleşen fire oranlarının kontrolünden nazırların sorumlu olduğu, %5'in üzerinde gerçekleşecek firelerin hiçbir şekilde kabul edilmeyeceği.

Memlahlarda yarım kıyyeye tuz satılması hakkında müteallik buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi üzerine 25 kıyye ve ondan yukarı satılacak tuzlara kemafî's-sâbık tezkere ifâsı usûlü bozulmayıp fakat yarım okkadan 25 kıyyeye kadar satılacak tuzlara tezkere verilmekten sarf-ı nazarla beher haftada bu yolda ne mikdâr tuz satılabilir ise vezin ve ifrâz olunarak ve hademe-i mevcûdeden oldukça okuması olan bir münâsibi dahi mahsûsan bu işe me'mûr edilip yedinden makbûz senedi ahzıyla işbu müfrez tuzun ona teslimiyle fûrûht ettirilerek muâmele-i kalemiyesinin sur-ı icrâ'iyyesi (104) numaralı ve fi 8 Eylül sene 1282 (22 Eylül 1866) tarihli meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i haliside tafsîlen bildirilmiş idi. Tuzların memlaha ve ambarlardan kantarla veznolunup muahharen terazi ile parça buçuk satılmasından ve her bâr meydanda duracağı cihetle hava alarak çarçabuk kuruyacağından nâşi % 5 kıyyeye kadar fire noksanı vuku' bulacağı beyânıyla icrâ'-yı icâbı bazı Rûsûmat Nezâretleri cânibinden inhâ olunmuş olmasına ve kantarla terazinin farkı ve tuzun açıkta durup hava aldıkça kuruyarak fire noksanı tabîi bulunmasına binâen mârû'z-zikr kantarla veznolunup muahharen terazi ile satılacak ve daima meydanda duracak olan tuzlardan % 5 kıyyeye kadar vuku' bulacak fire noksanının kabûl ve mahsub kılınması hakkında takdim olunan takrîr-i muhibbi bâlâsına şerefsâdır olan buyuruldu-yı âli-i cenâb-ı vekâletpenâhîde ber-vech-i istizân icrâ'-yı iktizâsı emr ve ferman buyurulmuş olmaktan nâşi Meclis-i Rûsûmat'a le'delhavâle memlaha ve ambarlardan parça buçuk yani terazi ile ufak tefek satılacak tuzlardan % 1 kıyyeden beş kıyyeye kadar vuku' bulacak fire noksanının ber mücib-i irâde-i aliyye kabûl ve mahsub olunması zımında nüzzara me'zûniyet îtasıyla beraber % 5 kıyyeye kadar zuhûr edecek noksanın kabûl olunacak diye % 1 veya iki okka zuhûr eden noksanında % 5'den hesap ve mahsub olunup ara yerde beher 100 kıyyede dört ve üç okka tuzun göz göre gaybûbet ettirilerek mîrinin hasara dūçâr edilmesi ber vechile rehin-i hayr-ı cevaz olamayacağından ve % 5 kıyye fire noksanı için me'zûniyet îtası dahi sâlif-üz-zikr terazi ile satılacak tuzlardan ale-l-umûm % 5

kıyye noksan kabûlü demek olmayıp nihâyeti % 5 kıyyeye kadar olmak üzere ind'el-muvâzene hakiki olarak beher 100 kıyyede ne mikdâr fire noksanı zuhûr eder ise bi-hakkın tebeyyün ve tahkik ettirilmesi maksadına mübtenî olduğuna ve bilâ-tahkik fire noksanı kabûl olunur ise bu mes'uliyet tamamıyla nüzzara ait olacağına binâen buraları bilinip ona göre iktizâ-yı hâlin icrâ'sı hususunun ta'mîmen iş'ârı ve emânet-i hâlisi muhasebesine dahi ma'lûmât itası meclis-i mezkûrede tezekkür ve ifâde olunarak ol vechile keyfiyyet muhasebe-i merkûmeye kayd ettirildiği misillû sair iktizâ' edenlere dahi iş'âr kılınmış olmakla ber minvâl-i muharrer ifâ-yı muktezasıyla zinhâr ve zinhâr hilâf-ı hâl vukua getirilmemesine med-i inzâr-ı dikkat ve himmet buyurmaları, fi 28 Recep sene 1283 ve fi 23 Teşrînisânî sene 1283. (5 Aralık 1867)

106 | Fire oranının perakende olarak satılacak tuzlarda %1 ile %5 arasında, tartılarak satılacak tuzlarda %1 ile %2,5 arasında kabul edilebileceği.

(105) numaralı ve fi 23 Teşrînisânî sene 1283 (5 Aralık 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince memlaha ve ambarlardan bi'l-ifrâz terazi ile perakende olarak sattırılan tuzlardan % 1'den nihâyet beşe kadar fire kabûlü mücaz olduğu gösterildiği hâlde bu mesâg tedricen memlaha ambarlarıyla sevâhil ve iççerilerde bulunan ambarlardan perakendenin gayri olarak kantar ve sehpa ve baskül ile sarf olunan tuzlara da sirayet ettirilerek ale-l-umûm zuhûr eden noksanlardan % 5'e kadar fire kabûlü tarafına gidilmekte ve mahkemelerce de bu kaide iltizâm edilmekte olup halbuki şimdiye kadar icrâ' olunan tahkikat ve tecârîbe nazaran memlaha ve sevâhil ile iççerilerdeki ambarlardan terazi ile perakende suretinde satılardan mâ-adâ mârr-üz-zikr kantar ve sehpa ve baskül ile sarf edilen tuzlardan yarım kıyyeden bed ile nihayet birbuçuk iki kıyyeye kadar fire zuhur ettiği anlaşılmamasına nazaran bazı mahallerden "anbarlara konulan tuzlar rutubetli veya ince idi ve ambarlarda ziyade kaldı kurudu fahiş fire verdi" gibi vesair türlü vuku' bulan iş'arat külliyyen vahi ve bi-esas olarak bu yolda gösterilen fahiş fireler hep sù-i isti'mâlat eseri tebeyyün etmesine binâen hukuk-ı miriyyenin muhafazası zımında İdâre-i Merkeziyeden vuku' bulan inhâ üzerine ba'dema fireler hakkında mecâlis-i idarece verilen karar buraca âti beyan olunur. Şöyleki;

- 1) Zikr olunan tahrîrât-ı umûmiyyenin hükm-i mücerred terazi ile yarım kıyyeden 25 kıyyeye kadar bilâ-ifrâz perakende suretiyle satılan tuzlara mahsûs olup bunun ambarlardan kantar ve baskül ve sehpa ile fûrûht olunan ve nadiren nezaret-i umûmiyyenin emr-i mahsûsuyla bazı mahallerde ölçek ile satılan tuzlara kat'â taalluk ve şümûli olamayacağı

gibi ber-vech-i muharrer yarım kıyyeden 25 kıyyeye kadar perakende suretiyle satılacak tuzlarda mutlaka bir haftalık sarfiyat nisbetinde bilâ-ıfrâz satılacağından bundan böyle yalnız işbu perakende satılacak tuzlardan mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechle bir kıyyeden nihayet beş kıyyeye kadar fire kabûl olunabilecektir.

- 2) Mezkûr ambarlardan birinci maddede muharrer olduğu vechle perakendenin gayri olarak baskûl ve kantar ve sehpa ve ölçek ile sarf olunan tuzlardan % 1'den nihayet-ün-nihaye iki buçuğa kadar fire kabûl olunabilip şâyân-ı kabûl esbâb-ı mucibe olmaksızın bundan ziyade fire ve noksan kabûl edilmeyecektir.
- 3) Sâlif-üz-zikr ambarlardan şâyân-ı kabûl bir gûne esbâb-ı mucibe-i mücbire olmaksızın % 2,5'dan ziyade noksan gösterenler olduğu hâlde bunun beşe kadarı sui isti'mâl tahakkuk ettirilemez ise yalnız memur-ı mes'ulüne tazmin ettirilecek ve noksan beşten ziyade olur ise sui isti'mâl tahakkuk etmese bile % 2,5'dan ziyadesi tazmin ettirilmele beraber o memur azl dahi edilecektir.
- 4) Tebeddûlat vuku'undan veya esbâb-ı saireden naşi bir ambarın devri halinde ikinci maddede gösterildiği vechle sarf olunan mikdâr için nihayet % 2,5 ve gayri masruf tuzların ambara idhârından lâ-akall üç mâh mürûr etmiş ise bunun içinde nihayet %1'e kadar fire kabûl olunabilecek ise de birden ziyade noksan gösteren memur-ı mes'uli hakkında (b) ve (c) maddeleri mücibince muamele olunacaktır.
- 5) (b) maddesi mücibince şâyân-ı kabûl addedilecek esbâb-ı mücbire-i mücbire mukaddema memlahalar hakkında kaleme alınıp tamim edilen (95) numaralı ve fi 16 Eylül sene 1301 (28 Eylül 1885) tarihli tahrîrâtın birinci fıkrasında muharrer olduğu vechile maazallah âfât-ı semâviyye ve arziyye ve harîk gibi men'i yed iktidârda olamayan şeyler olabilip yoksa münâsebetsiz mahalde ambar isticârıyla sel duhûlüne veya çürük ambar isticârıyla yıkılmasına veyahut damları ve kiremitleri tamir ve tahkim edilmemesinden nâşi ale-l-âde bârân nüzûlünde damla ve akıntı isâbet etmesine sebebiyet verecek gibi vesair bu türlü esbâb azar ve ihyâdan mâdud olmakla katiyyen kabûl olunmayacaktır.
- 6) Zikr olunan (105) numaralı ve fi 23 Teşrinisânî sene 1283 (5 Aralık 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede dahi musarrah olduğu üzere ambarlardan perakendenin gayr-i sarf olunacak tuzlardan % 1'den iki buçuğa ve terazi ile perakende satılanlardan beşe kadar fire kabûl olunacağına istinaden bazı me'mûrların % 2,5 ve 5 kıyyeden az çıkan

fireleri dahi tamam % 2,5 ve 5 kıyye olarak gösterip kabûl ettirmeye kıyâm eylemeleri de melhûz bulunduğundan bu dakika nüzzar ve müdürân câniblerinden nazar-ı dikkatten devr tutulmayacaktır. İşte bâdema buraları ve aksi halinde mes'uliyet teveccüh edeceği bilinip ona göre ifâ-yı muktezasına begayet dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 14 Şevvâl sene 1306 ve fi 31 Mayıs sene 1305. (12 Haziran 1889)

- 7) Hâmiş : İşbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nüsah-ı matbû'asından 50 küt'ası dahi açıktan postaya teslimen irsâl kılınmış olmakla bunların ale'l-emr Mülhakat İdâreleri'ne tesyâriyle her tarafta ona göre hareket ettirilmesi, fi 14 Şevvâl sene 1306 ve fi 31 Mayıs 1305. (13 Haziran 1889)

107 Ocak ve kuyulardan perakende tuz satışı hariç olmak üzere müşterilere tuz toplattırılıp bir kısmının toplayanlara, bir kısmının ambarlara teslim edilmesi uygulamasına son verilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede memlahalarda mevsim-i incimâdda tâbe ve kuyu başlarında müşterilere tuz satılması hakkında muharrer bulunan fıkranın hükmü memlahalardan çıkarılacak tuzların ambarlara konulmadıkça müşterilere satılmamasına dair (108) numaralı ve fi 19 Nisan sene 1295 (1 Mayıs 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer olan fıkra ile feshedilmiştir.

Mücerred ücret-i ihraciye ve nakliye kazanılmak için ekser memlahada mevsim-i incimâdda gölden müşterilerin kendilerine tuz toplattırılıp idâre mahalline getirilerek bi'l-vezn talep eyledikleri mikdârı kendilerine satılıp bundan kalan fazla ile amelenin ihraç eyledikleri tuzların dara fazlası kayden mevcûd gösterilmeyip açıktan olarak ambara vaz' edilmekte ve bu sebeple ambarlara kaydın haricinde medâr-ı külli tuz terâküm etmekte olduğu bu kerre bazı tahkikat icrâ'sı sırasında tebeyyün etmiş ve bu ise ika-ı fesada bir tarîk-i sühûlet demek olmasıyla kat'en câiz olmayacağı derkâr bulunmuş olduğundan ekser memlahada cari olduğu vechile ücret-i ihraciye verilerek amelelere çıkarttırılıp yalnız ambara nakil için verilecek ücret kazanılmak maksadıyla ve kuyu başlarında vezin ile müşterilere tuz satılması usûlü müstesna ve kemâ-kân baki olmak üzere ba'de-zîn her memlahada mevsim-i incimâdda müşterilerin kendilerine tuz toplattırıp idâre mahalline getirilerek diledikleri mikdârı kendilerine verilip fazlasının bu sûretle ambara vaz' olunması kaidesi külliyyen lağv ve men' olunarak incimâd edecek tuz kâmilen amele ma'rifetiyle ücret-i ihraciye verilerek ihraç ettirilip mikdârı sebt-i defter

olunduktan sonra tâbe ve kuyu başlarında zuhûr eden taleplerine veznen îtası mümkün olabilir ise ber-vech-i muharrer nakliyesi kazanılmak için o vechile veznen bâ-tezkere bey' ve î'tâ' ve olamadığı sûrette her memlahanın mer'i olan adedine göre tuzun cümlesi ambara konulduktan veyahut kubbe yapıldıktan ve ücret-i ihraciye ve nakliyesi verilerek veznen miriye mal olduktan sonra nizâmı üzere müşterilere satılıp kaydın haricinde ambar ve kubbelerde birer dirhem bile tuz bulundurulmamasının ve müşterilere dahi satılmamasının kaide ittihâzı Meclis-i Rûsûmat'da tensib olunarak keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisenin 20 kît'a nûsah-ı matbû'ası dahi leffen taraf-ı vâlâlarına tesyâr olunmuş olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere irsâliyle mücibince icrâ'-yı iktizâsına himmet ve dikkat buyurulması, fi 16 Rebiülevvel sene 1292 ve fi 10 Nisan sene 1291. (22 Nisan 1875)

108 Tuz ambarlarının çeşitli bölümlere ayrılması, bunların numaralandırılması, her bölmeye ne kadar tuz konulduğuna ilişkin kayıtların düzenli olarak tutulması, bir bölmenin tuzu bitmedikçe diğer bölmeden tuz verilmemesi, ambarların çatı kiremitlerinin sürekli olarak kontrol edilmesi, ambarlara su girmesinin engellenmesi amacıyla gerekli tedbirlerin alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede memlahalardan çıkarılacak tuzların ambara konulmadıkça müşterilere satılmaması hakkında muharrer olan fıkra ile memlahalarda mevsim-i incimâdda tâbe ve kuyu başlarında müşterilere tuz satılmasına dair (107) numaralı ve fi 10 Nisan sene 1291 (22 Nisan 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer bulunan fıkranın hükmü feshedilmiştir.

Memlaha ve idârelerde tuz mevzu bulunan ambarlar tamire muhtaç olduğu hâlde me'mûrlarının mercilerine mü'râcaât etmeleri ve edilmeyip de derinlerinde bulunan tuzlardan telefât vuku' bulduğu takdirde bâdîlerinin tazmînâta uğrayacakları (95) numaralı ve fi 16 Eylül sene 1301 (28 Eylül 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fıkrasında dahi gösterilmiştir.

Tütünlerin rutubet debisinden tenzîl edecek mikdâr ve derecatına göre bir mikyâs tutulmuş olduğu gibi memlahalarda husûle gelen tuzların dahi devir ve tesliminde noksan ve ziyâdelik vukua gelmemek üzere gerek mevcûd tuz ambarlarının ve gerek bundan böyle yapılacakların sefâin-i ticâriyyede bulunan işârât misillü ne kadar yeri ne mikdâr tuz istiap edeceğini mübeyyin bir işaret konularak mikyâs ittihâzıyla me'mûrların tebdilinde devir ve teslim

muâmelâtının o mikdâr üzerine bina olunması veyahut âher sûretle bir tedbir ve kaide ittihâz kılınması Şûrâ-yı Devlet Maliye Dâiresi'nden tezekkür ve tensib olunarak le'del-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi dahi o merkezde müteallik buyurulduğu beyân-ı âlisiyle mantık-ı münîfine tevfikân iktizâ-yı hâlin icrâ'sı şerefvârid olan fi 22 Rebiülevvel sene 1296 ve fi 3 Mart sene 1295 (15 Mart 1879) tarihli tezkere-i sâmiye-i sadâret-penâhide emir ve iş'âr buyurulmasıyla Cemiyet-i Rüsûmiyye'ye le'delhavâle ambarların derûnu vaziyetlerine göre mu'tâd bölmelere taksim olunarak bunların her biri leb-â-leb memlu olduğu hâlde her kaç kıyye tuz istiap eder ise üzerlerine işaret olunması ve her birine numara vaz' olunarak husûle gelen tuzların tarihleri terkim ile her bölmenin iktizâ' eden ciheti heyet-i idâre tarafından müştereken mühürlenmesi ve beher bölmeye konulan tuzun veznen tebeyyün eden mikdârının mezkûr işaret zîrine başkaca gösterilerek defterde dahi beher bölmenininki başka başka kayd olunması ve ondan sonra beher sene konulacak tuzların bu kaideye riâyeten vaz' ve ihtârıyla satılmasına dahi yine numara ve sırasıyla başlanılarak mesela birinci numaralı bölmenin tuzu hitâma reside olmadıkça iki numaralı bölmeden tuz satılmaması ve me'mûrlarca tebdil vukuunda yalnız derdest sarf ve fûrûht olan bölmedeki bâki tuzun bi'l-vezn kûsûr bölmelerin dahi mikdâr-ı istiâbı üzerine devrinin icrâ' kılınması ve sarfına başlanılacak olan bölmelerin dahi mühürleri bulunan heyet-i idâre kâmilten hazır bulunup mühürleri taraflarından muayene olunmadıkça fekk ve gûşâd edilmemesi ve bundan sonra ambarı bulunan memlahalardan çıkarılacak tuzların ale-l-usûl kuruyup ambarlara nakil olunmadıkça velev bir dirhem olsun tuz satılmaması mücib-i mazbûtiyet olacağı misillü bâdema ambarların sakfından derûnuna yağmur suyu akarak veyahut kapı vesair yerlerinden derûn-ı ambara sel suları girerek telefât vuku'una dair işârât ve it'izârat asla kabûl olunmamak üzere ambarlar üzerindeki kiremitler bozuldukça derhal aktarılacak ve kapı vesair derûn-ı ambara su girebilecek mahaller dahi şimdiden güzelce muayene ile onlarda icâbı vechile tesviye ve tahkim kılınmak gibi esbâb ve vesail-i muhafazanın istikmâli lâzım geleceğinden evvelâ dâire-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan memlahalarda kaç ambar var ise bunların ve kasabât içinde idâre cânibinden daimi sûrette depo ittihâz olunan ambarların derûnlarının vaziyetleri icâbınca en az kaç kıyye kadar tuz istiap edebilmek üzere bölmelere taksimi kabil ve münâsib ve bunların leb-â-leb dolması ve hîn-i sarfında sühûletle tuz ahzı ne sûretle mümkün olacağıнын ve sâniyen gerek mezkûr bölmelerin ve gerek bunların altına ızgara ve döşeme inşâsı lâzım ise onların kaide-i tasarrufa riâyeten nihâyet ne mikdâr masârifle vücûda geleceğinin ve salisen bundan böyle telefâtın adem-i vuku' için lüzûm

gözünecek inşaat ve sairinin kezâlik ne kadar masrafla hasıl olacağını evvel be evvel ve kemâl-i sûr'at ve ma'rifet-i hükûmetle keşfi bi'l-icrâ' alınacak mazbatalarıyla resm-i müsattahların³ hemen bu tarafa tesyârıyla beraber bu bâbda bir mütâlaât-ı behiyyeleri olduğu hâlde izahen iş'âr olunması ve ambarı bulunmayıp tuzları kadimen yığın edilen memlahalarda dahi ambarlar yapıncaya değin her mevkiin icâb ve iktizâsına göre ber mantuk-ı irâde-i seniyye ta'yin-i mikyâs için ne türlü ve ne sûretle esas ve kaide-i ittihâzı lâzım geleceğinin dahi bi'l-etraf bildirilmesi husûslarının ta'mimen iş'ân cemiyet-i mezkûreden ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisenin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde vaki Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle 30 kıt'a nüshası leffen tesyâr kılınmış olmakla her tarafta ona göre acilen iktizâsının ifâsıyla bu sene mevsim-i ihraca kadar yetiştirilmek üzere matlub olan mazbata ve resimlerin sûr'at-ı isrâsına himmet buyurmaları, fî 10 Cemâziyelevvel sene 1296 ve fî 19 Nisan sene 1295. (1 Mayıs 1879)

109 Tuz yığınlarında eksiklik yaşanması ve bu durumun sel veya başka bir nedenden kaynaklanması durumunda vakit geçirmeksizin en yakın İdare meclisine müracaat edilip gerekli raporların tutturulması.

Memlahalardan ihraç olunan tuzlar mahallerinde yığın edilip hitâm-ı sarfiyâtta noksanı zuhûrunda sebeb ve menşei mahallerinden bâ-tahrîrât emânet-i hâlisiyye bildirilmekte ve bi't-tedkik fahişçe görünen noksanların sebebi sual olunduğunda ya seyl cereyanından veyahut sair fevkalâde sebepler zuhûrundan nâşi zuhûr etmiştir diye cevap verilmekte olup halbuki böyle fevkalâde anza vukuunda derhal emânet-i halisiyye bildirilmediği hâlde ileride o makule zuhûr eden noksanlardan dolayı beyân edilen esbâb-ı fevkalâdenin sıhhat ve adem-i sıhhatini tefrik ve temyiz olunmayarak bundan birtakım muhazzir ve mazarrat tevellüd edeceği derkâr bulunduğu bâdema işbu tuz yığınlarının noksanı için yine ileride sarfiyât arkası alındıktan sonra zuhûr edecek mikdâr-ı sahihi üzerine icâbına bakılmak ve fakat o vakit tedkikat-ı icrâ'sında şübheye mahal kalmamak için öyle fevkalâde sel basıp veyahut sair sûretle arıza vakua olup da yığınlardan hasar ve telefât vukua geldiği takdirde vakt-i mürûr etmeksizin mahalli meclisinden bir azâ ve muhammenler alınıp tuz yığınlarının olduğu mahalle getirilerek kazada olan telefâtın mikdârı tahmin ettirildikten sonra evvelki gibi yığınların arkası alınmasına ta'lik olunmayarak

³ Avam proje.

o arızanın hemen vuku'u ile beraber sûret ve keyfiyetini musaddak ve telefâtın mikdâr-ı tahminiyesini mübeyyin mazbata istihsâl olunarak o mazbatanın mahalli me'mûrluğundan Rûsûmat Nezâreti'ne irsâli ve nezâretçe dahi tekrar tedkik ve tahkik-i madde olunarak beyân olunan vukuat makrûn-ı merkez-i sıhhat olduğu tebeyyün ettikten sonra mazbata-i mezkûrenin cânib-i nezâretten bâ-tahrîrât emânet-i hâlisîyye isbâliyle keyfiyyetin bildirilmesi ve bunun hilâfına hareket olunup da öyle vaktiyle mazbata istihsâliyle bildirilmediği hâlde sonra beyân kılınacak olan telefât hakkında me'mûru tazmîne kadar mes'ul tutulacağına şimdiden bilinip ona göre ifâ-yı iktizâsına i'tinâ' kılınması husûsunun usûl ittihâzı Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin memlaha me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan me'mûrluklara isrâ'sıyla bâdema müstemirren ber-vech-i muharrer iktizâsının icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 29 Zilhicce sene 1285 ve fi 31 Mart sene 1285. (12 Nisan 1869)

110 | Ambar ve yığınlara sıralı numara verilmesi ve üzerlerine teneke levhalar konularak her birinde ne kadar tuz olduğunun üzerlerine yazılması, bir ambar ve yığındaki tuzlar bitmedikçe diğerinden satışa başlanılmaması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tuz ambarlarına sırasıyla numara konulması muharrer ise de tuz ambarlarının mu'tâd bölmelere taksim olunarak her bölmeye numara vaz' olunması (108) numaralı ve fi 19 Nisan sene 1295 (1 Mayıs 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiştir.

Memlahlardan ihraç ve i'mâl olunup ambar bulunan yerlerde ambarlara vaz' olunarak ve ambar bulunmayan mahallerde yığın edilerek hıfz ve sarf edilmekte olan tuzlar icmâllere toptan bir kalem olarak kayd olunmakta olup bu ise tuzların seleften halefe devrinde mikdâr-ı sahihini ta'yin ve sel gelmek ve ambar yıkılmak gibi hâlât zuhûrunda telefâtın kemmiyyetini ve hitâm-ı sarfiyâtta firenin sebep ve mahallini tebeyyün husûslarında mücib-i müşkilât olduğundan bâdema ambar ve yığınlara sırasıyla numara konularak üzerlerine tenekeden levhalar ta'lik ve her birinde ne kadar tuz var ise icmâllere sarâhat üzere kayd ve tenmîk olunması ve esna-yı sarf ve fûrûhtunda biri bitmedikçe diğerine başlanılmaması husûsunun usûl ittihâzı bu kere Meclis-i Rûsûmat'da tensib olunarak her ambar ve yığında ne kadar tuz bulunduğunu sarâhaten irâe eder sûrette tarz-ı nevîn üzere emânet-i muhasebesinde tanzim ettirilen

icmâlin lüzûm-ı mikdâr nûsah-ı matbû'asının irsâliyle keyfiyyet ta'mîmen sair Rûsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği gibi işbu tahrîrât-ı halisi ile mezkûr icmâlin zir-i nezâret vâlâlarında vaki Memlaha İdâreleri'nin adedine nisbetle 20 kıt'a nûsah-ı matbû'aları dahi leffen su-yi vâlâlarına isbâl kılınmış olmakla bunların birer mu'cible zıkr olunan Memlaha İdâreleri'ne gönderilmesi ve bundan böyle ambar ve yığınlar sırasıyla numara konularak üzerlerine tenekeden levhalar ta'likiyle icmâllerin mersûl numûneye tevfikân tanzim ettirilmesi ve zıkr olunan ambar ve yığınlardan birinin mevcûdu bitmedikçe diğerlerinden tuz sarf ve fûrûht ettirilmemesi husûslarına himmet ve bu usûlün hüsn-i muhâfazasına i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 14 Zilhicce sene 1290 ve fi 21 Kânûnusânî sene 1289. (2 Şubat 1874)

111 | Yeni ağırlık ölçüleri esas alınarak göl ve kaya tuzunun kaç paradan satılacağı.

Telgraf

Evzân Nizâmname'si mücibince memlahalardan beher yeni kıyye göl tuzunun 15 ve kaya tuzunun 23 paraya sattırılması, fi 21 Rebiülahir sene 1299 ve fi 27 Şubat Sene 1297. (11 Mart 1882)

Trablusgarb Merkez Müdiriyyetine

Memlahalardan yeni okka ile tuzu 14 paraya sattırınız, fi 21 Rebiülahir sene 1299 ve fi 27 Şubat sene 1297. (11 Mart 1882)

112 | Şişe içerisinde gelen ince ve beyaz İngiliz tuzunun ithali yasaklandığından Dersaâdet tuzcu esnafı tarafından tamamen İngiliz tuzuna benzer şekilde üretilen 300 dirhem ağırlığındaki şişeli tuzların İstanbul'da 3,5 kuruştan satışa sunulduğu, bu durumun gazetelerde ilan edildiği.

Mukaddema süfrede isti'mâl olunmak üzere Dersaâdet ve sair mahallere şişeler derûnunda ince ve beyaz İngiliz tuzu gelmekte olduğu hâlde ecnebî tuzunun muahharen Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali memnû'iyet-i ahdiyye tahtına alındığı cihetle tabii mezkûr ince tuz ithal olunamamakta olduğundan zıkr olunan İngiliz tuzuna tamamıyla müşâbih olarak Dersaâdet tuzcu esnafına yaptırılan numûnesi mücibince 300 dirhemden ibâret olan beher şişesini üçer buçuk kuruşa satmak üzere bi-l-istizân müteallik buyurulan irâde-i aliyye mücibince esnaf-ı merkûmeye ruhsat verilerek Takvim-i Vekâyi' ve Ceride-i Havâdis nüshalarıyla Lâ-Türki gazetesine derc olunarak buraca cümleye ilân-ı keyfiyyet olunmuş olduğundan taşralarca dahi mezkûr tuzun mübâyaasına

rağbet edenler bulunduğu hâlde Dersââdet'den mübâyaa ve celb eylemeleri zımında keyfiyyetin hükümetler ma'rifetleriyle herkese ilân ettirilmesi hususunun ta'mimen tavsiye ve iş'ârî lâzım geleceği Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak icrâ'-yı icâbî zımında keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr kılınmış olmakla zat-ı vâlâları dahi berminvâl-i muharrer ifâ-yı muktezasına himmet buyurmaları, fi 22 Zilkade sene 1284 ve fi 5 Mart Sene 1284. (17 Mart 1868)

113 Bazı yerlerde deniz dalgaları sayesinde taş ve kayalar arasında doğal olarak biriken tuzların resmi fiyat üzerinden bedeli peşin olarak alınmak ve bu tuzların şehir ve kasabalara ithal olunması durumunda ayrıca Duhûliyye vergisi ödenmek kaydıyla civarda bulunan köy halkına belli bir tuz miktarı üzerinden ihale edilebileceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tabii incimâd edecek tuzlardan şehir ve kasabalara ithal olunduğu takdirde Duhûliyye Resmi aranulması hakkında muharrer fıkraya atfen gösterilen fi 20 Safer sene 1284 (23 Haziran 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü şehir ve kasabalara ithal olunacak tuzlardan Duhûliyye Resmi alınmasından sarf-ı nâzır olunması hakkında olan (116) numaralı ve fi 5 Şubat sene 1283 (17 Şubat 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 20 Safer sene 1284 (23 Haziran 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Bazı sevhilde telâtum-i deryadan taşlar ve kayalar arasına ve çukur mahallere su dolup mevsim-i sayfda tabii incimâd eden tuzların toplattırılıp memlahalara ve memlaha ambarı bulunan şehir ve kasabalara celb ve nakli masârif-i kesireye muhtaç olması cihetle bunların civar kurâ ahalişi taraflarından toplanılıp memlahalar sarfiyâtına sekte verdirilmemek üzere mevsim-i şitânın duhulü ve bârânın nüzûlüyle eriyip mahv ve telef oluncaya değin cânib-i mîrîden birtakım me'mûr ve kolcu müstahfizlar ikame ve ikâdiyla bunun için birtakım masârif ihtiyâr olunmakta ve bazı yerlerde dahi emr-i muhâfazanın bi-hakkın ifâ olunamamasından dolayı müncemid tuzlar ahali-i merkûme taraflarından ahz olunarak bu yüzden taraf-ı mîriye zarar terettüb etmekte olduğuna binâen hem Hazine-i Celile böyle bir takım beyhûde masraf itasından varest e kılınmak ve hem de civâr kurrâ ahalisine medâr-ı sühûlet ve chveniyet olmak üzere ba'de-zîn bu makule sevhil-i bahrda taşlar ve kayalar arasında tabii incimâd edecek tuzların keşf ile senevî hasıl olacak mikdârı tahmin ve ta'yîn olunarak onun üzerine fiyat-ı mîriye ile esmâni peşinan itâ' edilmek ve şayet bu tuzlardan şehir ve kasabalara ithal olunacak olur ise fi 20 Safer sene 1284

(23 Haziran 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücibince icâb eden Resm-i Duhûliyye'si başkaca verilmek ve tuzlar kendi taraflarından ihraç ettirilerek şerâitiyle karîb ve civarlarında bulunan kurâ ahalisine maktu sûretiyle verilmek münâsib görünüp bu da inzimâm-ı ma'rifet-i hükûmetle karâr verilecek bir madde olduğundan bunun için Hükûmet me'mûrlarıyla bi'l-muhabere bu makule mahallerde incimâd eden tuzların ne ahaliye gadr olmamak ve ne de cânib-i mirîye zarar terettüb ettirilmemek üzere erbâb-ı vukuf ve ma'lûmât ma'rifetiyle keşf ve tahmin ve mikdârı lâıykıyla ta'yin ile ber-vech-i muharrer esmânî peşinen istîfâ' olunarak cânib-i hükûmetten lâzım gelen mazbatasının ahziyle mezkûr tuzların ahali-i merkûmeye maktûan ihale ve i'tâ' olunması muvâfık-ı maslahat göründüğünden dâire-i nezâretlerinde bulunan mahaller sevhilinde o makule tabii incimâd eden tuzların o vechile bâ-ma'rifet-i Hükûmet erbâb-ı vukufa bi-hakkın keşf ve tahmin ettirilerek ve civarda hangi karyeler ahalisine verilecek ise inzimâm ma'rifet-i hükûmetle karârlaştırılarak evvel emirde keyfiyyet ve kemmiyyetini mübeyyin istihsâl olunacak mahalli meclisleri mazbatalarının leffîyle icâbının bu taraftan istiş'âr ve vuku' bulacak iş'âr-ı halisî vechile ifâ-yı muktezasına ibtidar kılınması husûsunun usûl ittihâzıyla bil-cümle Rûsûmat Nâzırları'na iş'ârı meclis-i rûsûmat'tan ifâde ve keyfiyyet o vechile nüzzar-ı mûmâileyhime bildirildiği misillü işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında bulunan Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası matviyyen itâre olunmuş olduğundan vusûlünde bâ-mu'cib bunlara isrâsıyla icâbının serian icrâ' ettirilmesiyle netice-i karârın iş'âr ve mezâbit-ı matlûbenin tesyârına himmet buyurmaları, fi 21 Recep sene 1284 ve fi 6 Teşrinisânî sene 1283. (18 Kasım 1867)

114 Tuzun peşin para ile satılması esas olduğu halde bazı yerlerde tüccarların vadeli kontratlarla tuz satın almak istediği ve bazı yerlerde de askeri alay ve taburların bedeli sonra verilmek üzere tuz talep ettiği, her kim olursa olsun hiç kimseye bedeli peşin olarak alınmadığı taktirde bir dirhem tuz verilmemesi, aksi davranan memur ve müdürler hakkında yasal işlem yapılacağı.

Memlahalar ile tuz maden ve kuyularında ihraç olunan ve gerek idâre-i sabıkadan ve mültezimlerden devren ve bazı mahallerde tüccâr yedinden mübâyaaten alınan tuzların Tuz ta'lîmâtı'nın 12. bendi hükmünce fiyat-ı maktua-i mirîyesiyle esmânî peşin olarak fûrûht olup akçesi peşin alınmadıkça hiç kimseye tuz verilmemesi vazifesinin icrâ'sına memlahalar

müdür ve me'mûrları taraflarından i'tinâ' kılınacağı bedihi ise de bazı tüccârın vadeli kontrâto ile tuz iştirâsına talip oldukları ve bazı mevâki-i askeriyyede dahi alay ve taburların muayenâtına muktezi tuzun veresiye itası asâkir ve Hükûmet me'mûrları teklif eyledikleri mahallerinden inhâ olunup halbuki her kime olur ise olsun veresiye bir dirhem tuz verilmesi ahkâm-ı ta'limâta mugâyir ve o misillü teklifat ve mutâlebâta aldanıp da hilâf-ı ta'limât esmânı ileride alınmak üzere velev bir gün veya bir saat vade ile tuz itasına herhangi müdür ve me'mûr cesaret edecek olur ise tazminden başka hakkında bermûcib-i cezâ kanûnname-i hümayûn mesûliyet-i şedideyi davet eylemiş olacağı emr-i bâhir olduğundan öyle bir teklif vukuunda hük-m-i ta'limât ile cevap verilmesi ve bu taraftan bi-l-istizân hiç kimse ile bir güne kontrâto ve mukaveleye girişilmemesi bâbında müdürân-ı mûmâileyhüma ihtârât-ı mukteziyenin lüzûm-ı icrâ'sı Meclis-i Rûsûmat da tezekkür olunmuş ve keyfiyyet ta'mîmen bildirilmiş olmakla zat-ı şerifleri dahi ber minvâl-i muharrer hareket ve mülhakat me'mûrlarına dahi iş'âr-ı keyfiyyetle her tarafta hilâfından mücânebet olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 15 Cemâziyelâhir sene 1279 ve fi 26 Teşrinievvel sene 1278. (7 Kasım 1862)

115 | Bazı ocaklardan tuz almak için başvuruda bulunan askeri makamlara tuz havale bedeli gelmedikçe veya bedeli peşin olarak ödenmedikçe tuz verilmemesi.

Memlahalar Rûsûm-ı Sitte'ye ait bulunduğundan hazineteyn beyinde irâd ve masrafı icrâ' olunmak üzere sabıkı misillü senet-i mahsûs ahzıyla asâkir-i Şâhâneye tuz verilip verilmeyeceği bazı nezâretlerden istifsâr olunduğunun üzerine bâdema Asâkir-i Şâhâne için lâzım olacak tuzun hükûmetten iktizâ' eden esmânı peşin verilerek alınmak üzere Hazine-i Celîle'ce iktizâ' eden havâlenâmelerin testir ve i'tâ' veyahut vech-i âherle icâbına bakılıp keyfiyyetin tebliğ ve ebnâ buyurulması Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne yazılarak bu kere varid olan fi 19 Rebiülevvel sene 1297 ve fi 18 Şubat sene 1295 (1 Mart 1880) tarihli cevap da sene ahirine kadar Asâkir-i Şâhâne için lüzûmu olan tuzun bahası mahallerince havâlenâmelerinden peşin olarak tesviye ettirilmesi zımında 3. ve 4. ve 5. Ordu-yı Hümayûnlara ve Tophane-i Âmir ve hassa müşiriyet-i Celîleleriyle 6. ve 7. Ordular ve Selânik ve Kosova ve Yanya ve Yenişehir ve Girit ve Edirne ve Gelibolu ve Trablusgarb kumandanlarına tebliğ ve izbâr kılındığı iş'âr buyurulmuş olduğundan mücibince Asâkir-i Şâhâne lâzimesi için talep olunacak tuzlar esmânının işbu 1295 senesi Şubat'ı nihâyetine kadar (12 Mart 1880) havâlenâmelerine mahsuben memlahalardan fiyat-ı mîrîsi ve ambarlardan fiyat-ı mukarrere hesâbıyla ber-vech-i peşin

alınarak tuzun ondan sonra i'tâ' ve esmân-ı mezkûrenin icmâle irâd kayd ve imlâ' olunması husûsunun ta'mimen iş'ârı lâzım gelerek keyfiyyet sair nezâretlere bildirildiği misillü işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin bil-cümle idârelere li'ecil-esbal lüzûm-ı mikdâr nüsah-ı matbû'ası leffen feristade kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle mücibince ifâ-yı muâmeleye himmet olunması, fi 29 Rebiülevvel sene 1297 ve fi 27 Şubat sene 1295. (10 Mart 1880)

116 | Şehir ve kasabalara getirilen tuzlardan bundan sonra Duhûliyye vergisi alınmayacağı, daha önceden alınmış olan Duhûliyye vergilerinin sahiplerine iade edilmeyeceği.

Şehir ve kasabâta ithal olunan tuzlardan beher kıyyede alınmakta olan resm-i duhûliyyenin mücerred sınıf-ı tebea hakkında râyikân buyurulan lütûf ve ihsan hazret-i padişâhı asâr-ı cemilesi cümlesinden olmak üzere bundan böyle her tarafta af ve ilgasına irâde-i seniyye-i hazret-i tâc-dârî müteallik ve şerefsudûr buyurulmuş olduğu beyân-ı âlisiyle emânet-i muhlisice iktizâsının icrâ'sı fi 21 Şevvâl sene 1284 (15 Şubat 1868) tarihiyle mevşûhan şerefsâdır olan buyuruldu-yı sami-i cenâb-ı vekâlet penâhide emir ve ferman buyurulmuş olmaktan nâşi Meclis-i Rûsûmat'a havâle ile keyfiyyet irâde-i seniyye buraca ilân ile mücibince ifâ-yı muktezasına ibtidar kılınmış ve sair Rûsûmat Nezâretleri'ne irsâl kılındığı bu misillü işbu tahrîrât-ı muhibbinin zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin bil-cümle Rûsûmat müdirlik ve me'mûrluklarının adedine nisbetle 40 kır'a nüsah-ı matbû'ası leffen savb-ı behiyyelerine tesyâr kılınmış olduğundan nüsah-ı mezkûrenin bâ-mu'cib bunlara isrâ' ve işbu tahrîrâtımızın her idâreye vasıl olacağı günün ferdasından itibaren şehir ve kasabâta duhûl eden tuzlardan Resm-i Duhûliyye'nin istihlâsından sarf-ı nâzır ile şu husûsun icrâatca hiçbir tarafta bir güne fesat ve irtikâbâtın vuku'una imkân olamamak üzere iktizâ' edecek tedâbir ve ihtimâmâtın kemâ yeliku ittihâz ve ifâsına himmet ve bir de böyle icrâ'atın geriye şümûlü olmayacağından işbu icrâata mübâşâretten evvel ahir mahalde Resm-i Duhûliyye'si verilerek şehir ve kasabâta ithal olunmuş veyahut bâdema olunacak olan tuzların o vechile evvelce alınmış olan resm-i duhûliyyenin reddolunmayacağı dahi ma'lûm olarak ona göre ifâ-yı iktizâsına i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 23 Şevvâl sene 1284 ve fi 5 Şubat sene 1283. (17 Şubat 1868)

117 | İstanbul ve diğer vilayetlerdeki tuzcu esnafının tüccarlardan aldıkları tuzları fahiş fiyatla sattığı, tuz fiyatının dükkân

kirası ve finansman maliyeti gibi masraf kalemleri üzerine makûl bir kâr ilave edilmek suretiyle belirlenmesi, daha yüksek fiyattan satanlar hakkında kanuni işlem yapılması, şehir ve kasabalarda okka ile satılan tuz için azami satış fiyatının (narh) belirlenmesi, bu fiyatların gazeteler vasıtasıyla ilan edilmesi.

Dersaadet ve taşralarda tuzcu esnafı tüccârdan mübâyaa ettikleri tuzları beyinlerinde bi'l-ittifak fahiş fiyatla sattıkları cihetle işbu ihtikârın önü kesdirilmek için memlahalardan alınarak esnafa toptan tuz fûrûht eden tüccâr kemâ-kân müstesna tutulup ahz ve itaları serbest bırakılmak üzere esnafın dükkânlarında sattıkları tuzların tüccârdan aldıkları fiyat-ı mübâyaaı Dersaadet'de şehremânet-i behiyyesi ma'rifetiyle emânet-i halisiden ve taşralarda mecâlis-i mahalliye ma'rifetleriyle Rûsûmat İdâreleri'nden sual ve tahkik ile buna dükkân kirası ve akçe faizi gibi masârifle münâsib mikdâr-ı temettu' zamm olunarak kaçâ bâliğ olur ise ahaliyye o mikdâra satmaları için fiyat konulması ve bundan ziyâde satanlar olur ise haklarında muâmele-i lâzimenin icrâ'sı hakkında bâ-tezkere Bâbiâli'ye vuku' bulan arz ve inhâ-yı muhibbi üzerine şerefvârid olup Meclis-i Rûsûmat'a havâle kılınan tezkere-i sâmiyede vakia bu hâlin devamı vesail-i mültezime-i teshiliyyeyi ihlâl edeceğinden mücerred o makule erbâb-ı ihtikârın ağır temettu' zammıyla ahaliyye pahalı tuz satmalarına mahal bırakılmamak ve bu sebeple esas maslahatta devletçe ahâli hakkında arzu olunan teshilât bir kat daha temin olunmak için şehir ve kasabalarda okka ile satılan tuza narh konulması ve hilâfında hareket eden ve ziyâde paha ile tuz satan esnafın Ceza Kanûnname-i Hümûyanu'nun 263. maddesine tevfiikân te'dib edilmesi tasvib olunarak o bâbda bil-cümle vülât-ı i'zâm ve mutasarrıfın-i kirâm hazerâtına tastir buyurulan evâmirname-i sâmi li-ecli'l-irsal savb-ı halisiye isbâl buyurulduğu beyân-ı âlisiyle iktizâsının icrâ'sı irade ve ferman buyurulmuş ve bu bâbda Dersaadet'de bulunan tuzcu ve bakkal esnafının satmakta oldukları tuzların şehremâneti behiyyesiyle bi'l-muhabere teşkil olunan komisyon-ı mahsûsunda karârlaştırılan fiyat mücibince fûrûhtu maddesi buraca gazeteler vasıtasıyla herkese ilân ettirilmiş ve mezkûr evâmirname-i sâmi işbu tahrîrât-ı halisenin suver-i matbû'asından icâbı mikdârıyla beraber bâ-muharrerât sair Rûsûmat Nezâretleri'ne tavsil kılınmış olduğu misillü dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin iki vilâyete olan iki kıt'a emirname-i sâmi dahi suver-i matbû'a-i mezkûreden zir-i nezâretlerinde vaki Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 20 kıt'asıyla maan ve leffen tesyâr kılınmış olduğundan

evâmirname-i sami-i mezkûr ale-l-usûl nezdinizde bâde'l-kayd isâl ve mûcib-i âlisi vechile mecâlis-i mahalliye ma'rifetiyle Merkez-i Nezâret ve mülhakattan Rûsûmat müdiriyyet ve me'mûriyyetleri taraflarından münâsib birer zatın ta'yiniyle şehir ve kasabalarda tüccârın esnafa toptan sattıkları tuza asla ilişilmeyerek yalnız esnafın tüccârdan toptan alıp dükkânlarda okka ile perakende olarak fûrûht ettikleri tuzlara tüccârdan aldıkları fiyat-ı mübâyaaalarına dükkân kirası ve akçe faizi gibi masârifle münâsib mikdâr temettu' zamm olunarak kaçâ bâliğ olur ise ahaliye o mikdâra satmaları için fiyat konularak bu fiyatın her bir şehir ve kasabâtta herkese ilân ettirilmesi ve ondan sonra hilâfında hareket eden yani işbu konulacak fiyattan ziyâde paha ile tuz satmaya mütecâsir olan esnafın bend-i mezbûr ahkâmına tevfiân hükümetçe te'dib edilmesi esbâbının istikmâl olunduktan sonra suver-i mezkûrenin ind-el-hâce mürâcaât olunmak ve irâde-i aliyye mantuk-ı celiline tevfiâ hareketle mugayir-i hâl vukuunda buna mütecâsir olanlar Hükûmet ma'rifetiyle ber-vech-i muharrer te'dib ettirmek ve şayet bu bâbda hükûmetlerden âsar-ı terâhî ve müsâmahe veyahut müsaade görülür ise sükût olunmayıp keyfiyyet derhal taraf-ı vâlâlarına ve taraf-ı vâlâlarından dahi emânet-i hâlisiye iş'âr edilmek vesâyasıyla mezkûr müdirlik ve me'mûrluklara irsâl olunarak her tarafta ber-mu'cib irâde-i aliyye iktizâsının icrâ'sı husûsuna i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 2 Muharrem sene 1285 ve fi 12 Nisan sene 1284. (24 Nisan 1868)

118 | Tüccarların ambar fiyatından daha düşük fiyata tuz satmalarının engellenmesi, bu tür durumların acilen Düyûn-ı Umumiyye Genel Merkezi'ne bildirilmesi.

Tuz ambarı bulunan mahallerde tüccârın tuzu kaçâ satmakta oldukları bi't-tahkik şayet bizim ambarlar fiyatından noksanına sattıkları anlaşılıyor ise derhal bu tarafa ma'lûmât i'tâ' olunması bu kere ta'mimen Rûsûm-ı Sitte nezâret ve merkez müdiriyyetlerine iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin tuz ambarı bulunan idârelerin adedine nisbetle işbu tahrirât-ı umûmiyyenin lüzûm-ı mikdâr nüsah-ı matbû'ası postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ mûcib zikr olunan idârelere isrâsiyla o vechile ifâ-yı muktezasına himmet olunması, fi 23 Şevvâl sene 1300 ve fi 14 Ağustos sene 1299. (26 Ağustos 1883)

119 | Osmanlı topraklarında elde edilen tuzlardan hiçbir şekilde vergi alınmaması gerektiği halde bazı şehir ve kasabaların pazar yerlerinde satılan tuzlardan çeşitli isimler altında vergi

alındığı ve bundan dolayı tuz fiyatının yükseldiği, bu durumun hemen araştırılarak haksız olarak alınan bu paraların iade edilmesi ve bu şekilde para toplayan mültezim memurları hakkında yasal işlem yapılması.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de husûle gelen tuzdan hiçbir nâm ve itibar ile resm aldırılmaması Tuz ta'limâtı icâbınca her tarafa bildirilmiş iken bazı şehir ve kasabalarda ve pazar yerlerinde satılan tuzdan ihtisâb mültezim me'mûrları cânibinden ihtisâp ve kantar ve araziye nâmıyla Rûsûmat alınmakta ve bu vechile tuzun fiyatı tezâyüd ederek satışlarında menfaat hasıl olamamasından nâşi erbâb-ı bi-z-zarure ahoz ve itadan çekilmekte olduğu gibi ahalinin dahi hâvâyic-i zaruriyelerinden olan tuzun gâli fiyat ile aldıkları istihbâr olunup şu hâl ise hem memlâhaların revâcını sektedar ve hem de terakki-i fiyat sebebiyle ahaliyi izrâr edeceğinden bu bâbda tahkikat ve tedkikat-ı lâzime icrâ' olunarak o makûlelerin aldıkları akçelerin zâhire bi'l-ihraç ashâbına red ettirilmesiyle beraber derece-i röhmetlerinin ve şu cüretlerine bâdi olan esbâb-ı hakikiyenin bildirilmesi ve fi-mâba'd tuzdan hiçbir sûretle resm aldırılmaması husûsunun bil-cümle vûlât-ı izâm ve mutasarrıfın-ı kirâm hazâretiyi kaymakamlara te'kid ve izbâr buyurulması hakkında Bâb-ı âlî'ye vaki olan arz ve inhâ-yı muhlisi üzerine vakıa bu muâmele devletin vâridât ve tebeasına dokunur harekât-ı muzîradan olarak men'-i küllisi ferâiz-i umurdan bulunduğundan keyfiyyetin neşr ve ilânıyla o makûle hâlâtın vuku' mesbûk ise muâmele-i lâzîmenin icrâ' ve sıhhat-ı hâlin inhâ'sını amir ta'mîmen şeref tastîr ve bâ-cevâb-ı samî savb-ı muhlisiye tesir buyurulan evâmirname-i samî doğrudan doğruya mahallerine gönderilmiş ve keyfiyyet bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Memlâha İdâreleri'nin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsa-ı matbû'ası matviyyen tesyâr kılınmış olmakla nüsa-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından mûciblerle mezkûr idârelere isrâ' ve bu bâbda hükûmet-i mahalliyyeye bi'l-müracaa ber mantuk-ı emirname-i sâmi iktizâ-yı hâlin tamamıyla ifâ ettirilmesi ve şayet oralarda tuzlardan yine öyle bir güne resm alınır ise ber-mu'cib-i fermûde-i sâmi men'iyile icrâ'-yı icâbında temâhül ve terâhi emâresi görürler ise sükût olunmayıp keyfiyyetin bildirilmesi hakkında vesâyâ-yı lâzîmenin ifâsıyla hiç bir yerde tuzdan bir akçe resm aldırılmaması esbâbının istikmâline mezid itinâ' ve himmet buyurmaları, fi 16 Recep sene 1280 ve fi 9 Kânunuevvel sene 1279. (21 Aralık 1863)

120 | İdarelerce satılan tuzlardan ihtisab memurlarınca kantar vergisi adı altında ilave bir para alındığı, bu paranın iade

edilmesi için vilayetlere resmi yazı yazıldığı, bu tarz haksız vergilerin toplanulmaması hususuna dikkat edilmesi.

Müşterilerin memlahalardan bi'l-mübâyaa öteye beriye götürüp idârelerimizce vezn edilen tuzlar satıldığıında oralarda bulundurulmuş ihtisab me'mûrları cânibinden Kantar Resmi alınmakta idi ki bazı taraftan iş'âr olunmasıyla resm-i mezbûrun men'i ahzı ve şimdiye kadar alınmış olanların dahi ashâbına reddi hakkında vuku' bulan tebligâtımıza cevaben Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan tezkere-i aliyyede bu bâbda Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden evvelce Manastır ve Yanya Vilâyât-ı Celîlerine yazıldığı gibi bu kere sair vilâyete de tebligat icrâ edildiği izbâr buyurulmuş ve keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine bildirildiği misillü Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 10 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen firistâde kılınmış olduğundan nezâret-i behiyyeleri dahilindeki mahallere getirilecek bu makule tuzlardan me'mûrîni mûmâileyhüm taraflarından talep olunacak resm-i mezbûrun verdirilmemesine dikkat edilmesi ve yine ahzında devam ve ısrar olunacak olur ise ashâbının hükûmete mürâcaât eylemeleri lüzûmunun kendilerine tefhîm olunması, fi 28 Cemâziyelevvel sene 1303 ve fi 20 Şubat sene 1301. (4 Mart 1886)

121 Her kim olursa olsun bedeli peşin olarak alınmadıkça ocaklardan hiç kimseye tuz verilmemesi, aksine hareket eden kişiler hakkında yasal işlem yapılması, ocaklarda bulunan tuzların tamamını peşin para ödeyerek satın alan bazı tuz tüccarlarının diğer tüccarların tuz satın almasını engelleyerek halka yüksek fiyattan tuz sattığı, bu durumun tekel içinde tekel yarattığı, ocak müdür ve memurlarının böyle bir duruma sebebiyet vermemek için gereken özeni göstermesi.

Memlahalar ile tuz maden ve kuyularından ihraç olunan ve gerek idâre-i sabıkadan ve mültezimlerden devren ve bazı mahallerde tüccâr yedinden mübâyaaaten alınan tuzların Tuz ta'limâtı'nın 12. bendi hükmünce fiyat-ı maktua-i miriyesiyle esmânı peşin alınarak fûrûht olup akçesi peşin alınmadıkça hiç kimseye tuz verilmemesi vazifesinin icrâ'sına memlahalar müdür ve me'mûru taraflarından i'tinâ' kılınacağı bedihî ise de bazı tüccârın vadeli kontrâto ile tuz iştirâsına talip oldukları ve bazı mevâki'-i askeriyede dahi alay ve taburları muayyenâtına muktezi tuzun veresiye itasını asâkir ve Hükûmet me'mûrları teklif eyledikleri mahallerinden inhâ olup halbuki her kime olur ise olsun veresiye bir dirhem tuz verilmesi ahkâm-ı ta'limâta

mugâyir ve o misillü teklifat ve mutalebâta aldanıp da hilâf-ı ta'limât esmâni ileride alınmak üzere velev bir gün veya bir saat vade ile tuz îtasına her hangi müdür ve me'mûr cesaret edecek olur ise tazmininden başka hakkında bermu'cib-i kanûn cezâ-yı mes'uliyet-i şedideyi davet eylemiş olacağı emr-i bahir olduğundan öyle bir teklif vukuunda hükm-i ta'limât ile cevap verilmesi ve bu taraftan bi-l-istizân hiç kimse ile kontrâto ve mukâveleye girilmemesi (114) numaralı ve fi 26 Teşrinievvel sene 1278 (7 Kasım 1862) tarihinde bil-cümle sâbık memlaha müdirlerine bâ-tahrîrât iş'âr kılınmış idi. Bâdema dahi o vechile hareket edilmek muktezi olacağı misillü bazı tüccârın dahi bir memlaha ve maden ve kuyûda ne kadar mevcûd tuz var ise kaldırdığında peşin parasını vermek ve o sûretle mevcûttan âher kimse bir şey alamamak üzere tuzu kapattırıp ortada diğer rakipleri kalmamasıyla ahaliye gâli paha ile fûrûht eylemek istedikleri dahi tahkik ve istihbâr olunup bu ise inhisâr içinde inhisâr demek olacağı cihetle bu dahi gayri câiz bulunduğundan bir memlaha mevcûdunun esmâni öyle nakline ta'lîkan bir kimseye fûrûhtı mukavelesine dahi kat'â girişilmeyip yani talep olunan tuzun defâten ve peşinen pahasının istifâ'sıyla fûrûht olunması husûsunun dahi memlaha me'mûrlarına iyice bildirilmesi zımnında keyfiyyetin Rûsûmat Nâzırları'na ihtârî lüzûmu Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunmuş ve keyfiyyet nüzzar-ı mûmâileyhûmâ bâ-muharrercât iş'âr ve usûl-i müttehizesi vechiyle dâire-i nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından iktizâ' eden müciblerle dâire-i mezkûrede bulunan bil-cümle memlaha me'mûrlarına isrâ' ve mücibince hüsn-i icrâ'sı hakkında tekidât-ı mütevaliyenin ifâsiyle mevâdd-ı muharrereden her türlü teklif ve ifâde vukuunda kabûl olunmayıp minvâl-i muharrer üzere hareket olunması, fi 3 Zilkade sene 1279 ve fi 9 Nisan sene 1279. (21 Nisan 1863)

122 | Ocaklardan tuz satın alan tüccarların satın aldıkları tuzları bir an önce kaldırması, ocaklarda tüccar tuzu bırakılmaması.

Telgraf

Memlaha ve ambarlardan tuz alanlar vaktiyle tuzlarını kaldırmamak ve buna da İdâreler tarafından mûmânaat olunmamak gibi hallerin vuku' istihbâr olunuyor bu sûret bâ-irâde-i seniyye memnû' olduğundan bâdema müşteriler tuzları alır almaz derhal kaldırılması lüzûmu ihtâr olunur, fi 7 Zilkade sene 1296 ve fi 10 Teşrinievvel sene 1295. (22 Ekim 1879)

123 | Ocaklarda üretilen tuzlardan her yıl 100 dirhem ağırlığında

örnek alınıp bir tenekeye konularak genel merkeze gönderilmesi, tuz örneklerini göndermeyen ocakların sözkonusu tuzları tenekelerin üzerine ocak ismini yazarak hemen genel merkeze iletmesi.

Beher sene işletilen memlahalardan ihraç olunan tuzların birer mikdâr numûnelerinin bu tarafa gönderilmesi usûl-i mevzû' iktizâsından olduğu hâlde bazı nezâretlerden usûl-i mezkûreye riâyet olunmamakta olduğundan işbu 1300 senesinde işletilecek memlahaların her birinden ihraç olunacak tuzlardan numûne olarak yüzler dirhem mikdârının birer tenekeye vaz'ıyla ve üzerlerine mezkûr tuz numûnesinin hangi memlahanın tuzu olduğunu dahi işaretle bu tarafa gönderilmesi ve bâdema beher sene i'mâl ve ihraç olunacak tuz numûnelerinin bâlâda tarif olunduğu vechile irsâl kılınması, fi gurre-i Şaban sene 1301 ve fi 14 Mayıs sene 1300. (26 Mayıs 1884)

124 Her kimin elinde ve kullanımında olursa olsun yeraltından çıkan her türlü kıymetli maden, kükürt, güherçile, zımpara, kömür ve tuz madenlerinin devlete ait olduğu, kullanıcıların yeraltından çıkan bu tür madenlerden dolayı hiçbir hak ve hisse talep edemeyeceği ancak sözkonusu arazinin ziraata kapanmasından kaynaklanan zararlarının tazmin edilebileceği, bu durumdaki tuz madenlerine o yörelerdeki Düyûn-ı Umumiyye ocak müdürlerince el konulması ve genel merkeze yazıyla bilgi verilmesi.

Arazi kanûnname-i hümayûnunun 107. maddesinde mûnderic ve mestûr olduğu üzere her kimin uhdesinde olur ise olsun arazi-i mîrîye-i vakfiyeden bir mahalde zuhûr eden altın ve gümüş ve nuhas ve demir ve envâ-i cevâhir ve aliminyum ve kükürt ve güherçile ve zımpara ve kömür ve tuz madenleri ve maden-i saire cânib-i beytûlmala ait olarak arazi mutasarrıflarının hiçbir madeni zabt etmeye veyahut çıkan madenden hisse almaya salâhiyetleri olamayıp fakat maden ihracı zımında açılarak zirâat ve tasarruftan ta'til olunan mikdârı arazinin değeri pahasını talep ve ahz etmeye hakları olacağından madde-i mezkûre hükmünde memlahalar müdürlerine bildirilmesi ve keyfiyyetin cümleye ma'lûm olmak üzere bazı gazetelerle dahi neşr ve ilân olunması fi 4 Safer sene 1279 (1 Ağustos 1862) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan bir kıt'a tezkere-i samiye-i hazret-i vekâletpenâhide irade ve iş'âr buyurulmuş ve keyfiyyet o vechile bil-cümle memlahalar müdürlerine bâ-tahrîrât-ı muhibbi bildirildiği misillû Ceride-i Havâdis ve Tercüman-ı Ahvâl

gazeteleriyle dahi neşr ve ilân kılınmış olduğundan zat-ı şerifleri dahi bu maddenin zir-i idârenizde kâin memlahalar me'mûrlarına beyân ve efhâmıyla o misillü arazi-i emîriye-i vakfiyede zuhûr eden tuz madenlerinin cânib-i mîrî için zabtıyla keyfiyetlerinin iş'ârî husûsuna himmet buyurmaları, fi 13 Safer sene 1279 ve fi 28 Temmuz sene 1278. (9 Ağustos 1862)

125 Ocaklarda tuz sergi alanı olarak kullanılan yerler ile gerek amelelere ve gerekse ocaklarda çalışan beygir ve öküzlere tahsis edilmiş olan çayır ve otlakların tuz ocaklarının eklentisi niteliğinde olduğu, bu alanların arazi memurları tarafından ihaleye çıkartılmaması.

Bazı memlahalarda vaki tuz harmanı yerlerinin arazi me'mûru tarafından taleplerine ihale ve tefvizine teşebbüs olunmuş olduğundan bahisle icrâ-yı icâbı bazı taraftan vaki olan iş'âr üzerine mîrî ve ashâbı uhdelerinde bulunan bil-cümle memlaha ve maden ve kuyuların teferruâtıyla beraber zabt ve idâresi bâ-irâde-i seniyye usûl-i inhisârîyye tahtında olarak zikr olunan harman yerleriyle müceddeden tâbe ve ocak inşâsına kabil olan mahaller adetâ memlaha olup bunların cânib-i mîriden i'mâl ettirilmesi lâzım geleceğine ve öteden beri gerek mîrinin ve gerek amelenin memlaha hizmetinde bulundurulmuş bargir ve araba öküzlerinin idârelerine mahsûs olan çayır ve arazi-i memlahaların ecza-yı mütemmimesinden bulunduğu mebnî mezkûr harman yerleriyle memlahalara merbût ve muktezi olan çayır ve arazi-yi saireye müdâhale eylememeleri zımında iktizâ-yı hâlin icrâ'sı husûsı taraf-ı eşref-i hazret-i sâdâret-penâhiye arz ve inhâ olunmuş idi. Bu kere cevaben şerefvârid olan tezkere-i sâmiyede işbu harman yerleri ile memlahalara merbût ve muktezi olan çayır ve arazi-i saireye müdâhale eylememeleri için keyfiyetin arazi me'mûrlarına bildirilmesi husûsı defter emâneti cânibine havâle buyurulduğu iş'âr buyurulmuş ve icâb-ı hâl taraf-ı muhibbiden dahi bil-cümle memlahalar müdirlerine tahrîr ve izbâr kılınmış olmakla zat-ı şerifleri dahi zir-i idârelerinde bulunan memlahaların bu makule arazi-i mahsûsa ve merbûtasına arazi me'mûrları veyahut saire taraflarından müdâhale vukua getirilir ise sükût etmeyip de derhal keyfiyetin bu tarafa iş'ârına müsâraat buyurmaları, fi 11 Cemâziyelevvel sene 1279 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1278. (3 Kasım 1862)

B. Yabancı menşeli tuz yüklü gemiler ile ocaklardan tuz yüklenecek gemilere ne şekilde işlem yapılacağı.

Yabancı menşeli tuz yüklü gemilerin İstanbul limanında ancak belli yerlerde demir atabileceği, diğer kayık ve sandallara hiçbir şekilde yük aktarması yapılamayacağı, gemiden gemiye sadece gündüzleri aktarma yapılabileceği, Sırbistan'a ve diğer ülkelere götürülecek malların gemiden gemiye aktarılması sırasında Dersaâdet Liman Dairesince kefalet senedi alınması, Karadeniz'e gidecek yabancı tuz yüklü gemilere ise Karantina Dairesinden patent verilmeyeceği, bu durumun tüm yabancı ülke elçiliklerine bildirildiği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Bahr-i Sefid'den Haliç-i Kostantiniyye'ye gelip geçecek ecnebî tuzu hamûleli gemilerin Dersaâdet'de Salıpazarı pişe-gâhında ve İstinye Körfezi'ne demir atabilecekleri gösterilmiş ise de Karadeniz'e gitmek üzere ecnebî tuzu mahmul Dersaâdet Haliç'i'nden geçecek olan gemilerin nerelerde tevkiif edebilecekleri (127) numaralı ve fi 25 Şubat sene 1284 (9 Mart 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde münderic olan nizamnamenin 2. maddesinde ve Bahr-i Sefid ve Bahr-i Siyah'da demir atmak isteyen gemiler hakkında olunacak muâmele dahi nizamname-i mezkûrun birinci maddesinde gösterilmiş olduğundan zikr olunan nizamname ahkâmına itba olunmak ictizâ' eder.

Düvel-i mütehâbbe ile müceddeden akd olunan ticaret muahedâtı icâbınca ecnebî tuzunun Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali memnû'iyyetinin tamamen muhâfazası zımında ittihâzı icâb eden tedâbirin suver-i icrâ'îyyesi mukaddem ve muahher Bâbiâli'ye arz ve inhâ kılındığının üzerine ba'de-zîn düvel-i ecnebîye ve memleketeyn ve Sırbistan'a nakil olunmak şayiâsiyla Bahr-i Sefid'den Haliç-i Kostantiniyye'ye gelip geçecek ecnebî tuzu hamûlesi sefâinden bir mahalle ecnebî tuzu çıkarmamak için sefâin-i mezkûrenin Dersaâdet'de Salı pazarı pişe-gâhında ve İstinye Körfezi'ne ve Bahr-i Sefid ve Bahr-i Siyah ve Tuna sevahilinde kâin liman ve iskelelerde liman ve Gümrük Me'mûrlarıyla bi-l-müzâkere cânib-i hükûmetten tahsis ve ilân olunacak ve enzâr-ı me'mûrine ta'lik edebilecek mevâki-i münâsebede lenger-endâz olmaları ve işbu tahsis kılınan mahallerin gayriye demir artıkları hâlde kaldırılmaları ve sefâin-i merkûme-i ithale kayık ve sandallara hiçbir sûretle tuz aktarma edemeyerek fakat sefineden sefîneye aktarma edebilmeleri ve bu aktarmayı dahi ta'yîn olunan mevkilerde yalnız gündüzleri icrâ' eylemeleri sûretleri usûl ittihâz olunarak keyfiyyetin bil-cümle sefaretlere tebliğiyle

beraber sevahilde kâin mahaller vülât-ı i'zâm ve mutasarrıfın-i kirâm hazâretiyile kaymakamlara bâ-evâmirname-i sâmi irade ve iş'âr ve öyle ithale kayık ve sandallara ecnebî tuzu çıkardıkları takdîrde sebkât eden vesâyâ-yı aliyye-i umûmiyye vechile zabt ve müsâdere muâmelesinin icrâ'sı te'kid ve izbâr kılındığı ve ecnebî tuzunun memleketeyn ile Sırbistan'a götürüldüğüne dair mevridlerinde olan me'mûrlardan müddet-i münâsebe zarfında şehâdetnâme getirmek üzere sefineleri kaptanlarının Dersââdet Liman Dâiresi'nde kefâlete rabt ettirilmesi usûlünün ittihâz ve icrâ'sı hususunun makâm-ı ali-i kaptaniyye ve Dersââdet'e gelip geçecek olan ecnebî tuzu mahmul sefâine Bahr-i Siyah sevahiline gitmek için memnû'iyet-i ahdiye cihetiyle Karantinadan patent verilmemesi maddesinin dahi Tophane-i Âmire müşirligine tebligât-ı icrâ' olunarak mücibince bu bâbda makam-ı Nezâret-i Celîle-i hariciyeden sefaretlere dahi takrîr-i resmî tesyâr olunduğu fî selh-i Rebiülevvel sene 1280 ve fî 15 Rebiülâhir sene 1280 tarihleriyle müverrihan şerefvârid olan tezkere ve cevâb-ı samide beyân buyurulmuş ve bi'l-hâvale Meclis-i Rûsûmat müzâkerâtı üzere keyfiyyet bu defa bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne bâ-muharrerât bildirilmiş ve işbu tahrîrât-ı halisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idâre-i selâsenin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsha-ı matbû'ası leffen ve mâkâm-ı âlî-i kaptaniyyeden o bâbda dâire-i mezkûrede bulunan liman me'mûrlarına olarak istar buyurulan muharrerât-ı âliye dahi maan tesyâr kılınmış olmakla nüsha-i mezkûre ve muharrerât-ı aliyye-i mezburenin taraf-ı vâlâlarından muceblerle mezkûr idarelere isrâsıyla evvel emirde ecnebî tuzu mahmul sefinelerin göz önünde aktarma edecekleri mevkileri mezkûr idâreler me'mûrları oralarda bulunan limanlar me'mûrlarıyla bi-l-müzâkere cânib-i hükûmet-i mahalliyeye ifâdesiyle karârlaştırılıp mevâki'-i mezkûre taraf-ı hükûmetten cümleye ilân ettirilmesiyle ondan sonra o mevkilerin gayrisine ecnebî tuzu hamûlesi sefine lenger-endâz olacak olur ise derhal oradan kaldırılması ve karaya veyahut ufak kayık ve sandallara ecnebî tuzu çıkarıldığı hâlde zabt ve müsâdere kılınması ve üçrât-ı matlûbede cânib-i hükûmetten ihmal ve terâhî imâresi görülecek olur ise bu tarafa bildirilmek için keyfiyyetin savb-ı behiyyelerine derhal iş'âr olunması hakkında vesâyâ ve tefhimât-ı lâzûminin ifâsıyla fî mâbad Memâlik-i Şâhâne'ye ecnebî tuzu ithalinin kâmilten önü kestirilmesi esbâbının istikmâline himmet buyurmalan, fî 23 Cemâziyelevvel sene 1280 ve fî 23 Teşrînisânî sene 1279. (5 Aralık 1863)

127

Yabancı menşeli tuz yüklü gemilerin Osmanlı limanlarına yaklaşp sahile tuz çıkarmalarının engellenmesi amacıyla

| gerekli güvenlik önlemlerinin alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen nizâmnâme ahkâmının icrâ'sı zımnında Vilâyet-i Celîle'ye tastîr buyurulan evâmîrname-i samî (128) ve fî 5 Mart sene 1285 (17 Mart 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile gönderilmiştir.

Ecnebî tuzu hamûlesiyle Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne limanlarına vürûd etmekte olan sefâin istedikleri mahallere demirleyip müddet-i medîde tevkîfle karaya tuz çıkarmak için fırsat gözetmekte olduklarından bunların bu makule tuz kaçırmaya fırsatyâb olamamaları zımnında taht-ı zabîta ve nezârette bulundurulması lâzım gelerek o bâbda düvel-i mütehabbe sefâretleri tercümanlarıyla emânet-i muhibbiyyede teşkil kılınmış olan komisyonda beş maddeyi şâmil kaleme alınan nizâmnâme bâ-tezkere Bâbîâlî'ye arz ve takdim ile le'd-el-istizân fî 25 Şaban sene 1285 (11 Aralık 1868) ve fî 5 Şevvâl sene 1285 (19 Ocak 1869) ve fî 12 Zilkade sene 1285 (24 Şubat 1869) tarihleriyle müşâhenen re'sen ve cevâben şerefvârid olan ecvibe-i samîye-i hazret-i vekâlet-penâhide nizâmnâme-i mezkûrun ahkâm-ı müştemilesi pek yolunda olarak tarih-i neşrinden itibaren bir mâh mürurunda destûr tutulması ve nûsah-ı matbû'asından lüzûm-ı mikdâr ahz etmeleri husûsunun sefâretlere ihtârî Şûrâ-yı Devlet karârı iktizâsından olarak o bâbda sefâretlere verilen müzekkere-i resmîyyenin bir sûreti irsâl buyurulduğu beyân-ı âlisiyle iktizâsının icrâ'sı emrile iş'âr buyurulmuş olduğundan keyfiyyet Meclis-i Rûsûmat'a le'd-el-havâle şâlif-üz-zikr müzekkere-i resmîyyenin müfâdî nizâmnâme-i mezkûrun tarih-i neşr ve ilânından bir mâh sonrası olan 1869 sene-i milâdiyesi alafranga şehr-i Mart'ının altısından itibaren (6 Mart 1869) mevki-i icrâ'yâ konulması mukarrer olduğu ve zikr olunan alafranga Mart'ın altısı işbu 1284 senesi şehr-i Şubat'ının 22'sine (22 Şubat 1284) müsâdif olup bu dahi hulûl ve mürûr ettiği anlaşılmış ve bunların nûsah-ı kâfiyesinden konsoloslarına gönderilmek üzere sefâretlere verilmiş olduğundan işbu tahrîrâtımız vusûlüyle beraber nizâmnâme-i mezkûrun her tarafta icrâ'-yı ahkâmına şürû' olunmak üzere bir tarafı Türkçe ve diğer tarafı Fransızca olarak tab' ettirilen nüshalarından irsâliyle keyfiyyetin ta'mimen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunarak nûsah-ı mezbûreden sair Rûsûmat Nezâretleri'ne irsâl ile keyfiyyet iş'âr olunduğu misillû zir-i nezâret-i behiyyelerinde vaki sevahilde bulunan idârelerin adedine nisbetle 40 kîta nûsah-ı matbû'ası işbu tahrîrât-ı halisinin o mikdâr nûsah-ı matbû'asıyla beraber leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan idârelere isrâsı ve bu bâbda vesâyâ-yı lâzîminin ifâsiyle ber-vech-i muharrer ahkâmının müstemirren tamamen icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fî 25 Zilkade

Karadeniz'e gitmek amacıyla İstanbul limanına uğrayacak veya transit geçecek yabancı menşeli tuz yüklü gemilere ilişkin nizamname.

Madde 1

Bir sefine gerek bütün bütün gerek bir mikdârı ecnebi tuzuyla mahmul bulunarak Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne limanlarından birine girmeye mecbûr olduğu hâlde kaptanı Karantinahane'den *perâtika*'sını aldığı akabinde o limana duhulünün sebebini derhal mahalli Rûsûmat İdâresi'ne haber vermeye mecbûr olup idâre-i mezbûre cânibinden dahi o sefinenin demirlemesi iktizâ' edeceği mahalli kendisine beyân kılınacak ve işbu haber kaptan-ı merkûm tarafından tahrîren verildiği sûrette her ne lisanda olur ise olsun yazılması câiz olarak ahzını mübeyyin Rûsûmat İdâresi kaptan-ı merkûme bir ilmühaber i'tâ' edecek ve haber-i mezkûr şifâhen verilecek olur ise kalemen zabt olunup bunun bir sûreti kaptan-ı merkûme verilecektir.

Şayet bir sebeb-i mücbirden dolayı bir sefinenin Memâlik-i Mahrûsa sevhilinden rast geldiği bir mahalde demir atması lâzım geldiği takdirde kaptanı gerek denizin ve gerek sefinenin hali müsaade eylesmesiyle beraber derhal keyfiyeti en yakın bulunan Rûsûmat İdâresi'ne veyahut hükûmet-i mahalliyyeye ihbâr eylemeye mecbûr olacaktır.

Bir sefinenin o vechile limana girmesine veyahut sevhilden bir mahalle yanaşmasına mecbûriyet göstermiş olan sebeb zail olmasıyla beraber kaptanı demiri kaldırıp tekraren yoluna gidecektir.

Şu beyân olunan nizâmât hilâfına hareket eden sefine kaptanlarından işbu nizâmnamenin 4. maddesinde zikrolunacak cezâ-yi nakdînin başka sefinelerinin kaldırılıp i'zâmı için istihdâm edilecek romorkör ve vapurunun ücreti dahi tahsil kılınacak ve böyle vapur bulunmadığı takdirde sefâin-i mezbûre demiri kaldırılıp limân veyahut sevhilden savuşmağa Hükûmet ma'rifetiyle icbâr edilecektir.

Madde 2

Gerek bütün bütün ve gerek bir mikdârı ecnebî tuzu mahmul olan bir sefine Dersââdet'den hîn-i mürûrunda burada 48 saatten ziyâde tevkife mecbûr olacak olur ise Yenikapı ve Üsküdar ve Bahçe Kapısı ve İstinye ve Umuryeri ve Büyük Dere mevkillerinden birinde serbestçe demir atabilip işbu altı mevkiden gayri sair hiçbir tarafta lenger-endâz ikamet olamayacaktır.

48 saat geçtikten sonra sefine-i mezbûre hasarzedede bulunması veyahut rüzgârın muhâlefeti hasebiyle demîrî kaldırılıp tekraren yoluna gidemediği sûrette kaptanı derhal Dersââdet Emtia Gümrüğü'ne gidip 1. maddede zikr olunan nizâmâtı icrâ' edecektir.

Umûr-ı ticaretten dolayı Dersââdet'de tevkife mecbûr olacak sefineler dahi Karantinahaneden perâtikalarını⁴ aldıkları ile kezâlik birinci maddede mestûr olan nizâmâtı ifâ etmek üzere Dersââdet Emtia Gümrüğü'ne mürâcaât edecek ve bu misillû sefain Dersââdet Emtia Gümrüğü ile Galata Gümrüğü pişe-gâhlarında veyahut ruhsat-ı mahsûsa istihsâliyle derûn-ı limanda lenger-endâz olabilip bunlardan mâ-adâ diğer hiçbir tarafa demir atamayacaklardır.

Ecnebî tuzu mahmul olan sefâinden hiçbirisi Küçükçekmece'den Yenikapı pişe-gâhının istisnasıyla Sarayburnu'na kadar olan sevahil boyunca hiçbir mahallinde ve ne de Ada karşısında ve ne de İzmit Körfezi'nde ve İzmit'ten Üsküdar'a kadar Anadolu sevahilinin hiçbir tarafında demir atıp meks edemeyecektir.

Madde 3

Zikr olunan sefâinden biri heva kesilmekten veyahut başka bir sebeb mücbir haylûletinden nâşî bend-i sabıkta gösterilen mevkillerden birini tutturamayacak olur ise o hâlde kaptan-ı deryanın veyahut seffesinin hali müsaade-etmesiyle beraber keyfiyeti Dersââdet Emtia Gümrüğü'ne ihbâr edecek ve gümrük-i mezkûrca o seffinenin mevki-i muayene-i muharrereden birine romorkör ve vapuruyla çektilmesi murat olunur ise ücret-i

⁴ Peratika: Sefaine Karantina'dan verilen tezkere olup gittiği yere onu ibraz etmedikçe yolcu ve yük indirip bindiremez.

nakliyesi gümrük-i mezkûr tarafından verilip çektilirilecek ve eğer zikr olunan sebep-i mücbirin zail olmasıyla beraber sefine-i mezbûre derhal kendi kendisine kalkıp mevâki'-i muayyeneden birine gitmeyecek olur ise o vakit ücret-i nakliyesi kaptanına râci' olmak üzere gümrük tarafından mezkûr vapur ile oraya sevk ettirilecektir.

Madde 4

Herhangi sefinenin bâlâdaki bendlerde beyân olunan nizâmâtтан her hangisinin hilâfına hareket etmiş olur ise kaptanından 20 adet Osmanlı lirası cezâ-yi nakdî ile ta'yîn olunan mevâkiden birine nakletmek veyahut Boğaz'dan harice çıkarıp yoluna i'zâm eylemek için istihdâm edilecek romörkör vapurunun ücreti tahsîl edilecek ve bunları vermedikçe yoluna gidemeyip tevkif edilecektir.

Madde 5

Düvel-i mütehabbe konsoloslarıyla kaptan düportları işbu nizâmânâmede muharrer olan mevâddın tamami-i icrâ'sı hakkında rûsûmat idârelerine iktizâ' edecek muâvenetin hüsn-i ifâsına dikkat ve mübâderet edecektir.

İşbu nizâmânâmenin ahkâmı tarih-i neşri ve ilânından bir mâh mûrurundan sonra bil-cümle Memâlik-i Şâhâne'de mer'îyy-ül-icrâ tutulacaktır. Tarih-i ilânı 25 Kânûnusânî Rumi sene 1284 (6 Şubat 1869), 6 Şubat frengi sene 1284. (18 Şubat 1869)

128 Yabancı menşeli tuz yüklü gemilerin Osmanlı limanlarına yaklaşp sahile tuz çıkarmalarının engellenmesi amacıyla gerekli güvenlik önlemlerinin alınması, bu amaçla kurulan bir komisyon tarafından Türkçe ve Fransızca olarak hazırlanan düzenlemenin tüm Rûsumat idarelerine yeter sayıda gönderildiği.

Ecnebî tuzu hamûlesiyle Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne limanlarına vürûd etmekte olan sefâin istedikleri mahallere demirleyip müddet-i medîde tevkifle karaya tuz kaçırmak için fırsat gözetmekte olduklarından bunların bu makûle tuz kaçırmaya fırsatıyâb olamamaları zımında taht-ı zâbîta ve nezârette bulundurulması lâzım gelerek o bâbda düvel-i mütehabbe sefâretleri tercümanları hazîr oldukları hâlde emânet-i muhibbede teşkîl kılınmış olan

komisyonda beş maddeyi şâmil kaleme alınıp icrâ'-yı ahkâm-ı müştemilesi irâde-i aliyye iktizâsından olan nizâmnâmenin vusûlüyle beraber mevki-i icrâ'ya konulmak üzere sair Rüsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği misillü zir-i idâre-i vâlâlarında vaki Rüsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle bir tarafı Türkçe ve diğer tarafı Fransızca olmak üzere lüzûmu kadar nüshâ-ı matbû'ası (127) numaralı ve fi 25 Şubat sene 1284 (9 Mart 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle savb-ı behiyyelerine gönderilmişti. Bu madde hakkında bil-cümle vilâyât valilerine hitaben tastir buyurulan evâmirname-i samî açıktan olarak bu kere cânib-i emâret-i halisiyye irsâl buyurulmakla nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan iki vilâyete hitaben iki kıt'ası leffen irsâl kılındığından emirnâme-i sâmi-i mezkûrun ale-l-usûl nezdinizde olan defter-i mahsûsuna kayd olunduktan sonra mahalline îsaliyle sâlif-üz-zıkr tahrîrât-ı umûmiyyemizle melfûfu bulunan nizâmnâme ahkâmının müstemirren icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 3 Zilhicce sene 1285 ve fi 5 Mart sene 1285. (17 Mart 1869)

Emirnâme-i Sâmi Sûreti

Ecnebî tuzunun Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali hakkında olan memnû'îyyet-i ahdiyenin muhâfazasıyla memlahalar mahsûlâtı için mevzu bulunan kaide-i inhisâriyenin haleden vikayesi zımnında idârece bir çok te'kidât ve tekellûfat-ı ihtiyâr olunmakta bulunduğu hâlde ecnebî tuzu ithalinden istifâ'deye alınmış olanlar türlü türük-ı ihtiyâr ve fesada sülûk eyledikleri ve ticaret gemilerinin dahi Devlet-i Âliyye limanlarına ve sevahiline gelerek mahmul oldukları ecnebî tuzunu ihraç etmek üzere tûl-i müddet fırsat gözettikleri ma'lûm olduğuna mebnî o yolda bulunan sefain hakkında olunacak muâmeleyi hâvî Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden bir nizâmnâme kaleme alınarak Bâbîâlî'ye gönderilmiş idi. Vâridât-ı devletin aksam-ı azimesinden olan işbu tuz rüsûmunun ziya ve tedennîsini mücib olacak ahvâlin men'i küllisi ehemmi umûr olduğundan nizâmnâme-i mezkûrun ahkâm-ı mündericesi pek yolda olarak sefaretler cânibinden dahi tasdik edilmiş olduğundan bundan irsâl kılınan dört nüshanın tarih-i neşrinden itibaren bir mâlh mürûrunda düstûr-ı amel tutulmak üzere icâb eden sevahil me'mûrlarına ifâ ve isrâsıyla ahkâmının tamamen ifâsına himmet buyurmaları, fi 25 Şaban sene 1285 ve fi 28 Teşrinisânî sene 1284. (10 Aralık 1868)

Yabancı menşeli tuzların Osmanlı devletine ithalinin yasak olduğu, yabancı menşeli tuz yüklü bir geminin Osmanlı sahillerine demir atması veya sahile çıkması durumunda en yakın Rüşumat İdaresi'ne veya resmi makamlara başvurması gerektiği, aksi durumda 20 Osmanlı altını ceza alınacağı, bu cezayı ödemeyen gemilerin bağlanacağı ve sorumlular hakkında yasal işlem yapılacağı.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali ahden memnû' olan ecnebî tuzuyla mahmul bir sefinenin Memâlik-i Mahrûsa sevahilinde bir mahalle demir atması lâzım geldiği hâlde kaptanı gerek denizin ve gerek sefinenin hâli müsaade eylemesiyle beraber en yakın bulunan Rüşumat İdaresi'ne veyahut hükûmet-i mahalliyyeye ihbâr ile bir ilmühaber ahz etmesi ve bunun hilâfında hareket eden sefine kaptanlarından 20 adet Osmanlı lirası cezâ-yi nakdî alınması (127) numaralı ve fi 25 Şubat sene 1284 (9 Mart 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle mersûl nizâmname ahkâmı iktizâsından ve cezâ-yi nakdî itasında muhâlefet eyleyen kaptanların sefineleri tevkif ile cezâ-yi nakdî alınmadıkça imrârına ruhsat verilmemesi ümur-ı tabiiyyeden bulunduğu hâlde taşra Karantina Me'mûrları böyle bir sefinenin tevkifi zımında cânib-i hükûmetten kendilerine mürâcaât olundugunda kaptanın isim ve şöhrat ve ahvâl-i sairesiyle sefinenin sebep-i tevkifini hâvî bir senet talep edip verilmediği sûrette sefinenin tevkifine cesaret edememekte ve ekser me'mûrîn-i mülkiyye ise Karantina Me'mûrları'nın şu hareketi bir güne esbâb-ı nizâmiyye müstenid olmadığı zannıyla böyle senet itasında tereddüt etmekte oldukları bazı Rüşumat Nezâretleri'nden vuku' bulan işârât meâllerinden anlaşılıp ancak Karantina Me'mûrları'nın şu sûretle senet istemeleri yedlerinde bulunan Sıhhiye Nezâret-i Celîlesi'nin fi 27 Cemâziyiclâhir sene 1280 ve fi 27 Teşrinisânî sene 1279 (9 Aralık 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyesi iktizâsından olduğu nezâret-i müşarünileyhâ ile bi'l-muhâbere müstebân olmasıyla işbu senet i'tâ' olunmadıkça hiçbir sefineyi tevkif edememekte mezkûr Karantina Me'mûrları mâzur göründüklerinden ve Rüşumat İdâreleri ise doğrudan doğruya Karantina'ya senet vermeyip bu bâbda hükûmeti tavsite muhtaç bulunduklarından ba'de-zîn öyle bir sefinenin nizâmen tevkifi icâb eylediğinde cânib-i hükûmetten Karantina Me'mûrları'na o vechile senet i'tâ' olunmasının usûl ittihâzı Bâb-ı âlî' cânib-i sâmisine bâ-tezkere-i hâlisi arz ve iş'âr olunarak bu kere şerefvârid olan fi 13 Zilkade sene 1292 ve fi 30 Teşrinisânî sene 1291 (12 Aralık 1875) tarihli cevâb-ı sâmidde o bâbda sevahili bulunan Vilâyât-ı Celile ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara hitaben

testir buyurulan evâmirname-i sâmi mahallerine li-eclî'l-îsal irsâl buyurulduğu irade ve ferman buyurulmuş ve Meclis-i Rûsûmat'a bi'l-hâvale mütâlaa olunduğunda hulâsa-i mâl-i âlisi o sûretle ifâ-yı muâmele olunması iradesinden ibâret olduğu anlaşılmış olduğuna ve evâmirname-i sâmi-i mezkûrdan dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin iki vilâyete olan evâmirname-i sâmi leffen ve mekşûfen ve işbu tahrîrât-ı halisinin nûsah-ı matbû'asından nezâret-i vâlâları dahilinde bulunan sevahil Rûsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle 40 kıt'ası dahi matviyyen tesyîr-i savb-ı vâlâları kılındığına binâen mezkûr emirname-i sâminin nezâretçe defter-i mahsûsuna bâde'l-kayd vilâyetlere ve nûsah-ı matbû'a-i merkûmenin zikr olunan idârelere bâ-mu'cib irsâliyle ba'de-zîn öyle bir sefinenin nizâmen tevkîfi icâb eylediğinde kaptanın isim ve şöhet ve ahvâl-i sairesiyle sefinenin sebep-i tevkîfi mahall-i hükûmetlerinden berminvâl-i muharrer Karantina Me'mûrları'na verilecek senedâta derc ve tasrîh olunmak üzere hemen Rûsûmat İdâreleri tarafından bâ tekârir-i resmîye zikr olunan hükûmetlere beyân ve iş'âr olunarak icâbının icrâ'sı husûsuna her tarafta dikkat ve i'tinâ' kılınması ve bu bâbda yine bir taraftan bir güne terâhî ve temâhül müşâhede olunur ise delâil-i kaviyyesinin serdiyle bu cânibe iş'âr-ı keyfiyyet olunması, fi 9 Zilhicce sene 1292 ve fi 25 Kânunuevvel sene 1291. (6 Ocak 1876)

Emirname-i Sâmi Sûreti

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali ahden memnû' olan ecnebî tuzuyla mahmul bir sefinenin sevahilden birine demir atması lâzım geldiği takdirde kaptanı gerek denizin ve gerek sefinenin hâlî müsaade eylemesiyle beraber hemen en yakın bulunan Rûsûmat İdâresi'ne veyahut hükûmet-i mahalliyyeye ihbâr ile bir ilmühaber alız eylemesi ve bunun hilâfında hareket eden sefine kaptanlarından 20 adet Osmanlı lirası cezâ-yı nakdî alınması nizâm-ı mevzuu iktizâsından ve cezâ-yı îtasında muhâlefet eyleyen kaptanların sefineleri tevkif ile cezâ-yı nakdî alınmadıkça imrârına ruhsat verilmemesi umûr-ı tabiiyyeden olup ancak taşra Karantina Me'mûrları böyle bir sefinenin tevkîfi zımında cânib-i hükûmetten kendilerine mürâcaât olduğunda kaptanın isim ve şöhet ve ahvâl-i sairesiyle sefinenin sebep-i tevkîfini hâvi bir senet talep edip verilmediği sûrette sefinenin tevkîfine cesaret edememekte ve ekser me'mûrîn-i mülkiyye ve rûsûmiyye ise Karantina Me'mûrları'nın şu hareketi bir güne esbâb-ı nizâmiyyeye müstenid olmadığı zannıyla böyle senet îtasında tereddüt etmekte

olup ancak Karantina Me'mûrları'nın şu sûretle senet istemeleri yedlerinde bulunan Karantina ta'limâtı iktizâsından olmasıyla işbu senet i'tâ' olunmadıkça hiçbir sefineyi tevkif edememekte mazur olduklarından Rûsûmat İdâreleri doğrudan doğruya Karantina'ya senet veremeyip bu bâbda hükûmeti tavsite muhtaç bulunduklarından ba'de-zin öyle bir sefinenin nizâmen tevkifi icâb eylediğinde cânib-i hükûmetten Karantina Me'mûrları'na o vechile senet i'tâ' olunmasının usûl ittihâzı Rûsûmat Emânet-i Celîlesi'nden bi't-tezkere vaki olan ifâde üzerine tensib kılınmış ve keyfiyyet sevhili bulunan velâyat ile müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara bildirilmiş olmakla Vilâyet-i Celîlelerince dahi o sûretle ifâ-yı muâmeleye himmet buyurulması, fi 13 Zilkade sene 1292.(Rumi: 29 Teşrinisânî 1291) (11 Aralık 1875)

130 Osmanlı topraklarına yabancı menşeli tuz ithalinin yasak olduğu, limanlara yanaşan tüm gemilerin sıhhiye ve ruhsatiye tezkerelerinin Karantina memurları ve Liman Reisleri taraflarından yoklanması, tuz kaçığının önlenmesi amacıyla kaçak tuz yüklü gemilere Düyûn-ı Umumiyye İdaresi adına Liman Reislerince el konulabileceği.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ecnebî tuzu ithali memnû'iyetinin muhâfazasına bir kat daha medâr olmak üzere bil-cümle sefâinin sıhhiye ve ruhsatiye tezkereleri bilumum iskelelerde Karantina Me'mûrları ve Liman Reisleri taraflarından yoklanmasıyla beraber ecnebî tuzu mahmul olan sefâinin taht-ı nezârete alınması için hükûmet-i mahalliyeye ihbâr eylemeleri hakkında me'mûrîn ile rüesâ-i mûmâileyhümâ tenbihât-ı lâzime icrâ' ettirilmesi Bâbîâlî'ye arz ve inhâ olunduğunun üzerine iktizâsının ifâsı Tophane-i Âmire müşirliği mâkâm-ı vâlâsıyla taraf-ı vâlâ-yı kaptaniye havâle buyurulmuş olmasıyla ona göre icrâ'ata ibtidar olunması ta'mîmen iş'âr kılınmıştı. Bu makule sefâinin taht-ı nezârete alınması için hükûmet-i mahalliyeye haber vermeleri hakkında ber-mûcib-i iş'âr-ı âli taraf-ı vâlâ-yı kaptaniyeden bil-cümle liman reislerine hitaben bu defa testir ve li'eclil-irsal savb-ı muhlisiyye tesyâr buyurulan muharrerât-ı aliyyeden dâireleri dâhilinde olanları sair Rûsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği misillü dâire-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan liman reislerine olan beş kıt'a muharrerât-ı âliye dahi ber-mu'cib-i pusula-i melfûfa leffen savb-ı vâlâlarına itâre kılınmış olmakla ind-el-hâce mürâcaât

olunmak üzere bâde'l-kayd bunların taraf-ı vâlâlarından müciblerle mahalleri Rûsûmat İdâreleri'ne bi'l-isrâ yerlerine i'tâ' ettirilmesiyle mücibince iktizâsının ifâsı esbâbının istikmâline himmet ve gerek rüesâ-yı mûmâileyhüm taraflarından ve gerek Karantina müdürleri cânibinden bu bâbda ednâ mertebe kaydsızlık şaibesi görülecek olur ise sükût olunmayıp evvel be evvel bu tarafa iş'âr ve işaret buyurmaları, fi 4 Rebiülevvel sene 1280 ve fi 6 Ağustos sene 1279. (18 Ağustos 1863)

131 Şüphe üzerine durdurulan ve arama yapılan gemilerde kaçak tuz bulunamadığı veya arama sonucu bulunan tuzun kaçakçılık yapıldığını ileri sürecektir miktarda olmaması durumunda bu gemilerin hareketlerinin engellenmesinden kaynaklanan tüm sorumluluğun İdare memurlarına ait olduğu, kesin ve çok sağlam ihbarlar alınmadıkça gelip geçen gemilerde arama yapılmaması.

Memâlik-i Şâhâne sevahiline kaçak tuzların men'i ithaliyle esbâb-ı muhâfazanun istikmâli zımnında ittihâzı tensib olunan tedâbir-i müesserden biri Memâlik-i Şâhâne sularında tuz ile mahmul âmed ve şod eden sefain seyr ve hareketinin nezâret-i mütemadiye tahtında bulundurulması tedbiri olduğuna ve ma'lûm-ı vâlâları olduğu vechile Memâlik-i Şâhâne limanlarından birine vürüd eden her bir sefine evvelâ mahalli liman reisine mürâcaâtla hâmil olduğu liman tezkerelerini ibrâza mecbûr olduğuna mebnî tuz ile mahmul bulunan sefainin keyfiyyet-i müruru idarelerimizce bilinip icâbı vech ile muamele olunmak üzere ba'de-mâ tuz yüklü bil-cümle gemiler hâmil oldukları liman tezkereleri mahalli Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları tarafından zahriyye ve tasdik olduğu görülmedikçe pasaportlarının Liman Me'mûrları tarafından i'tâ' olunmaması hakkında İdâre-i Merkeziye'den Mâliye Nezâret-i Celîlesi vasıtasıyla Bahriye Nezâret-i Celîlesi'ne ve oradan dahi Dersââdet liman riyâset-i aliyyesine vuku' bulan tebligat üzerine riyâset-i müşârûnileyhadan mücibince bil-cümle liman me'mûrlarına evâmîr-i lâzime tasdir buyurulmuş olmakla bundan böyle tuz hamûlesiyle mürûr edecek sefainin keyfiyyet-i mürûrundan sevahildeki me'mûrlarımız haberdar edildiğinde bi't-tahkik muâmelesi yolunda ise mezkûr tezkereleri zahriyye ve tasdik olunmak ve ammâ sefain-i mezkûre derûnunda memlâhalarımızdan sirkat olunmuş veya kaçak olarak sarf ve istihlâki mukarrer bulunmuş veya hât bir kısmı kaçak sûretle imrâr edilmiş yerli ve ecnebî tuzu bulunduğu anlaşıyor ise o sefine hemen tevkif kılınmak üzere mahalli liman reisine tahrîren mürâcaât ile icâbının icrâ' ve kaçak olan tuzların kaçaklığı resmen

meydana çıkarılmak için ale'l-usûl hükümet-i mahalliye ile müttefikan muayenesine ibtidar olunması ve şu kadar ki; şübhe üzerine tevkif ettirilecek sefinelerde kaçak tuz bulunamadığı veyahut mevcûd tuzun kaçaklığının nizâm mücibince isbatına muktedir olunamadığı takdirde bunların bilâ-sebeb yollarından alıkonulmalarından dolayı terettüb edecek kâffe-i mes'uliyet Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne olan tebliğatımızda deruhde edilmiş bulunduğu cihetle burası bil-cümle me'mûrlarımızca bilinerek ona göre ihbârat ve imârât-ı kaviyye ve delâil-i mukanna' olmadıkça her gelip geçen veyahut transit sûretiyle memâlik-i ecnebîyeye sevk olunacak tuzu hâmil olan gemilerin bilâ-tedkik ve ale'l-amyâ tevkifinin talep olunmamasına dikkat ve i'tinâ' kılınması ve bir de Liman Me'mûrları içinde şayet riyâset-i müşarûnileyhâdan almış oldukları evâmîr hilâfına hareketle dirîğ-i muâvenet edenler görülür ise oraya mürâcaâtla arz ve beyân-ı madde edilmek üzere derhal bu cânibe ihbâr edilmesi zımnında keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin sahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın on kıt'a nüsah-ı matbû'ası postaya teslimen başkaca tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere irsâliyle her tarafta mücibince harekete dikkat ve i'tinâ' kılınması, fi 25 Şevvâl sene 1302 ve fi 25 Temmuz sene 1301. (6 Ağustos 1885)

132 Yabancı menşeli tuz yüklü bazı gemilerin Osmanlı tuz ocaklarından aldıkları bazı tuzları kendi tuzlarının üstüne ilave ederek yerli malı tuz gibi piyasaya sürdükleri, Hazine'yi zarara uğratacak bu durumun kesinlikle engellenmesi, gemilerde yabancı menşeli tuz olup olmadığının sürekli olarak kontrol edilmesi, gemilerin kayık ve sandallara aktarma yapmalarının engellenmesi.

Bazı sefineler ecnebî tuzu mahmul olduğu hâlde bunu sarfa medâr olmak üzere Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne memlahalarının bundan veyahut mezkûr memlahalar mahsûlünden tüccân yedlerinde bulunan tuzlardan bir mikdâr tuz alıp sefinelerinde mahmul ecnebî tuzunun üzerine ilâvesiyle bu tuzu Memâlik-i Mahrûsa mahsûlü nâmıyla sürmekte oldukları bazı taraftan ihbâr ve ihtâr olunup bu fesatın devamı memlahalar hasılâtının keremiyet vechiyle sarfiyâtına sekte irasıyla vâridât-ı Hazine-i Celile'yi dûğâr-ı hasar ve usûl-i inhisârîyeyi ihlâl edeceğinden ba'de-zîn tuz mübâyaa edecek sefinelerde ecnebî tuzu olup olmadığı vesile ve vasita-yı münâsibe ile hâkimâne sûretle tahkik olunarak ecnebî tuzu mahmul ise bunlara memlahalar mahsûlünden tuz i'tâ' olunmamasıyla beraber ecnebî tuzunu ber takrîb karaya çıkaramamaları

veyahut ufak sandal ve kayıklara aktarma edip sarf ve fûrûht edememeleri husûsuna dahi dikkat olunması lâzım geleceği Meclis-i Rûsûmat kararıyla bil-cümle Rûsûmat Nâzırları'na bu defa bildirilmiş olduğu misillü zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idâre-i selâsenin mikdârına nisbetle 40 kût'a nûsah-ı matbû'asının leffiiyle işbu tahrirât-ı muhlisî dahi su-yi vâlâlarına tesyâr olunmuş olduğundan birer mu'cible zikr olunan idârelere irsâliyle mücib ve muktezasının hüsn-i icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 3 Muharrem sene 1280 ve fi 7 Haziran sene 1279. (19 Haziran 1863)

133 Ocaklardan tuz taşıyan gemilerin sahil idareleri gözetiminde boşaltma yapması ve boşaltım işleminin bir günden uzun sürmesi durumunda gemi ambar kapaklarının açık bırakıldığı, böyle bir durumda gemi ambar kapakları ile tuz boşaltılabilecek her noktanın İdare memurları tarafından her akşam sıkıca kontrol edilip mühürlenmesi, ertesi sabah yine aynı memurlarca mühürlerde bozukluk olmadığı görüldüğü takdirde sökülerek tuz boşaltımına devam edilmesi.

Gerek ambarlarımız tertibatına mahsuben ve gerek tüccâr hesâbına olarak memlhalardan bi't-tahmil sevahile vürûd eden bil-cümle sefâine mahmul tuzların sevahil idâreleri tarafından kaptan ve ashâbı yedlerindeki muharrerât ve tezâkir ile tatbik makâdiriyle muâmelât-ı lâzûme-i sairesinin icrâ'sı zımında bi'l-vezn sefâinin tahliyesini mübâşeret olunmakta ise de işbu vezn ve tahliye muâmelesi ekseriya bir günde hitâm bulamadığından kaç gün devam eder ise sefineler derûnunda kalan tuzlar hitâm-ı tahliye kadar ambar kapakları mühürlenmeksizin açıkta bırakılmakta olduğu istihbâr kılınmış ve bu ise mahall-i inzibat ve ika-ı fesada irâe-i teshilât demek olmasıyla min küll-il-vücûh gayr-i câiz bulunmuş olduğundan bâdema Tuz ta'limâtı'nın 18. bendinde tarif olunduğu vechile mevidlere gelen tuzların muvazene ve tezkereleriyle tatbik-i muâmelesinin bir hâl-i intizam ve inzibatta cereyân etmesi zımında her hangi sahile tuz hamûlesiyle gemi gelir ise ihracata bed olunduğu günden itibaren hitâm-ı tahliye değin beher akşam yani postanın tatili akabinde sefinenin ambar kapaklarıyla sair tuz ihraç ve ithal olunabilecek olan mahalleri oradaki Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi tarafından gayet dikkatle mühürlenerek ertesi günü mühürlerde mücib-i şübhe hiçbir bozukluk olmadığı anlaşıldıktan sonra mühürler fekk ile yine vezn ve tahliye başlanılıp tâ mevcûd tuzun hitâmına kadar külli yevm bu muâmelede devam edilmesi ve herhangi bir idâre tarafından bunun hilâfına hareket olunur ise heyetçe ali-i merâtibihüm mes'ul tutulması husûsunun usûl ittihâz edilerek

keyfiyyet sahili bulunan diğerk Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine tebliğ olunduğı misillü dahil-i nezâret-i behiyyelerinde vaki sahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin 50 küt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen irsâl-i su-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere bâ-mu'cib isrâsiyla her yerde minvâl-i muharrer vechile cereyân-ı muâmeleye medd-i nazar-ı i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 14 Zilkade sene 1302 ve fi 12 Ağustos sene 1301. (24 Ağustos 1885)

134 | Gemilerle tuz taşınması sırasında en fazla %4 olarak kabul edilen yasal fire oranının bundan sonra %2,5 olarak kabul edileceğı.

Gemilerle ambarlarına tuz nakil olunan Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine,

Sevahilde vaki ambarlar tertibatına mahsuben memlahalardan şimdiye kadar gönderilmekte olan tuzlardan % 4'e kadar zuhûr eden sefine fireleri mukavelenâmeleri mücibince kabûl olunmaktaysa da tecarüb-i vakıaya nazaran mezkûr firelerin % 2,5 râddesine tenzili iktizâ' etmiş ve mütekaribü'l-hulûl olan 1304 senesi için gönderilecek olan tertibât pusulası üzerine icrâ' kılınacak tuz irsâlâtında sefine kaptanlarıyla teati olunacak mukavelenâmelere firelerin bu nisbette derci mukarrer bulunmuş olduğundan sûret-i hâl şimdiden ma'lûm olmak ve ileride bir güne kiyl ü kale mahal kalmamak üzere keyfiyyetin lâzım gelenlere tebliğ ve tefhim buyurulması, fi 18 Rebiûlahir sene 1305 ve fi 22 Kânunuevvel sene 1303. (3 Ocak 1888)

İzmir Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretiyle Trablusgarb Merkez Müdiriyyetine,

Sevahilde vaki ambarlar tertibâtına mahsuben nezâret-i behiyyeleri dahilindeki memlahalardan şimdiye kadar gönderilmekte olan tuzlardan % 4'e kadar zuhûr eden sefine fireleri mukavelenâmeleri mücibince kabûl olunmakta idiye de tecarüb-i vakıaya nazaran mezkûr firelerin % 2,5 râddesine tenzili lâzım gelip bunun mütekaribü'l-hulûl olan 1304 senesinde mevki-i icrâ'ya vaz'ı mukarrer bulunduğundan ileride bir güne şikâyet'e sebebiyet verilmiş olmamak üzere bu misillü sefinelere tahmil olunacak tuzların gayet kuru olmasına ve veznine dikkatle beraber ambar kapaklarıyla sair tuz çıkarılması melhûz olan mahallerinin ale-l-usûl güzelce tahtim olunmasına i'tinâ' kılınması lüzûmunun şimdiden iktizâ' edenlere tebliğ buyurulması, fi 18 Rebiûlahir sene 1305 ve fi 22 Kânunuevvel sene 1303. (3 Ocak 1888)

135 Sahillerde bulunan ambarlara tuz taşıyan gemilerden bazılarının yükü eksik çıktığı halde protesto işlemi yapıp dava açılmadığı, buna aykırı davranan memurlar ve görevliler hakkında gerekli yasal işlemin yapılacağı, yükü eksik çıkan gemi kaptanları ve gemiler hakkında Genel Merkez'in derhal bilgilendirilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gemilerin hâmil olduğu tuzlardan gerek cüz'î ve gerek külli olsun noksan zuhûrunda protesto edilmesi muharrer ise de (134) numaralı ve fi 22 Kânunıuvvel sene 1303 (3 Ocak 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile % 2,5 kayıya fireden ziyâde noksanı zuhûr eder ise o noksan için protesto edilmesi iktizâ' eder.

Sevahil ambarları tertibatına hâmil olan sefine kaptanları memlahalardan tahmîl kılınan mikdâr tuzu tamamen ambara teslim edemeyip de noksanı görüldüğü hâlde beyân edecekleri esbâb ve özre bakılmaksızın kaptanlar idâre tarafından derhal ve sûret-i resmiyyede tahrîren protesto edilmek lâzım gelir iken bazı idârelerce bu sûrette teşebbüs ve riâyet olunmayıp kaptanlar yedlerinde mevcûd olan evrâkın ahz ve tevkifiyle iktifâ' edilmekte bulunduğu anlaşılmış olup halbuki Ticaret-i Bahriye Nizâmnâmesi'nin 281. ve 282. maddelerinde emtia-i mahmûle cüzî ve külli hasâr-dide olarak sahibine teslim olduğu hâlde 48 saat zarfında protesto olunmadıkça ve protestonun tebliği tarihinden itibaren 31 gün içinde dava için dahi arzuhâl takdim kılınmadıkça sonradan vuku' bulacak protesto ve itirazat ve şikâyatın keem-lem-yekûn hükmünde olacağı münderic ve mestûr olmasına ve idârelerce vaktiyle protesto edilemeyerek kanûnen mahfûz olan bir hakkın izâasına sebebiyet verilmesi gayr-i câiz ve bu hâl bil'âhire bâdileri hakkında mûcib-i mesûliyet olacağı emr-i bâriz bulunmasına mebnî bâdema sefinelerle vürûd edecek tertibât tuzları memlahalardan tahmin olunduğu mikdârdan gerek cüz'î ve gerek külli olsun noksan çıktığı takdirde nizâmnâme-i mezkûr ahkâmına tevfiân ve derhal resmen ve tahrîren kaptanların protesto edilmesi ve müteâkiben kaptanı ile teati kılınmış olan kontrâto şerâiti mûcibince hukuk-ı idâre aranılmak üzere keyfiyyetin müsâraaten merkez-i idâreye bildirilmesi hususunun lâzım gelenlere tebliğ ve tefhîm olunması bi't-tensib işbu tahrîrât-ı muhibbinin nûsah-ı matbû'asından icâbı mikdârı sair Rûsûm-ı Sitte idâreleri'ne gönderildiği gibi zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin sahil idârelerinin adedine nisbetle 50 kıt'ası dahi leffen irsâl savb-ı behiyyeleri kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle her tarafta mûcibince ifâ-yı muâmele ile zinhâr hasar-ı hazineyi mûcib muâmele vukua

getirilmemesi esbâbının istikmâline himmet buyurulması, fi 23 Recep sene 1298 ve fi 8 Haziran sene 1297. (20 Haziran 1881)

- 136** Ambarlarına tuz yüklenerek yola çıkacak gemilerden bazılarının ambar kapaklarının mühürlenmediği yönünde ihbarlar alındığı, tuz yüklü gemilerin tüm ambar kapaklarının mühürlenmesi, gemide tuz çıkartılabilecek başka bir kapak olup olmadığının gemi kaptanına sorulması ve gemi kaptanının beyanı doğrultusunda hazırlanan imzalı evrakın diğer yük evraklarına iştirilmesi.

Gemiler ile ambarlarına tuz nakil olunan Düyûn-ı Umûmiyye Nezâret ve Merkez Müdiriyyetlerine,

Ambarlar tertibatı için memlâhalardan tuz hamûlesiyle hareket eden sefinelerin ale-l-usûl ambar kapaklarıyla bazı mahaller mahtûm olduğu hâlde diğer tuz çıkarılabilecek yerlerinin mühürsüz kaldığının görüldüğü haber verilmiş olduğundan buna mahal kalmamak üzere sefinelere tuz tahmil olunduktan ve ambar kapaklarıyla icâb eden mahalleri mühürlendikten sonra tuz çıkarılabilecek daha yer olup olmadığı kaptandan sual ile olmadığımı ifâde ettiği hâlde yedinden o bâbda mühürlü veya imzalı bir senet dahi alınıp mukavelenâme ve hamûle varaklarına rabtolunmasının usûl ittihâz edilmesi fi 17 Şubat sene 1302 (1 Mart 1887) tarihinde mahrec olan İzmir ve Trablusgarb Düyûn-ı Umûmiyye nezâretlerine yazılmış idi. Bu usûlün ittihâzıyla kaptandan senet ahz edilmesindeki maksad sefinenin vürûdunda râdde-i ma'lûme ve muayenesinden ziyâde fire gösteren kaptanlar aleyhinde zaten vazîfe dahilinde bulunan protesto muâmelesinin bi'l-icrâ' hükûmete mürâcaât olduğu vakit o senet ile de ind-el-icâb kaptanı bi'l-iskat kanûn dâiresinde hukuk-ı idâre-i muhâfaza ve muâmelâtı temin ve muhâkemeyi tesrî ve teshîl kaziyeleri olup binâenâleyh keyfiyyet ma'lûm olmak ve senedât-ı mezkûrenin o vechile mukavelenâme ve hamûle varakalarıyla maan gönderileceği bilinmek üzere icâb edenlere tebligat-ı mukteziye seria icrâ' buyurulması, fi 10 Recep sene 1304 ve fi 23 Mart sene 1303. (4 Nisan 1887)

- 137** Tezkeresinde belirtilen yerin haricinde başka bir yere götürülen tuzların resmi fiyatı üzerinden vergisi alınmadıkça indirilmesine izin verilmemesi, bir ocaktan tuz yükleyen gemiye başka bir ocakta tuz yüklenmemesi, ancak yolculuk sırasında gemi kaptanının tüccardan tuz almak istemesi durumunda her iki tarafında kendilerine en yakın İdareye başvurarak alıp satacakları tuz miktarını beyan etmeleri,

**sözkonusu tuzların İdare memurları önünde tartılması
kaydıyla bu kişilere ek tuz tezkeresi verilebileceği.**

Tezkeresinde muharrer olan mahalden gayri yerlere gelecek tuzların fiyat-ı mirîyesi vechiyle esmânı alınmadıkça kabûl ve ihraç ettirilmemesi ve teferruatı (151) numaralı fi 17 Kânûnusânî sene 1295 tarihli (29 Ocak 1880) telgrafnâme-i umumi ile bildirilmişti. Bu usûle ale-d-devâm dikkat olunmakla beraber tezkeresinde murakkam olan mahalle gelecek tuzlar iki kıt'a tezkerayı hâvî olduğu hâlde bu tezkereden bir memlahanın malı olduğu inde'l-muayene tahkik ve mikdârı da tezkeresine tevâfuk eyler ise muteber tutulmak lâzım geleceği misillü bir gemi tuzu herhangi memlahadan alacak olur ise hamûlesini yine o memlahada ikınâl edip o memlahadan hareket eyledikten sonra diğer memlahaya uğrayıp tuz almak ister ise verilmemesi ve bir adam memlahaların birisinden tuz alıp gelirken esna-yı râhda tüccâr yedinden tuz almak istediği hâlde her ikisi orada kâin Dîyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne mürâcaât edip alacağı tuzun mikdârını beyân ve ifâde ile o mikdâr tuz İdârenin gözü önünde vezin ve tezkeresiyle de tatbik olunup müşteriye teslim ettirildikten sonra bâlâsı o tuz memlahadan alınan tuzdan gayri olup esna-yı rahda mübâyaa olunduğunu müş'ir şerhli olarak iktizâ' eden tezkeresinin itâ' kılınması husûsunun ta'mimen iş'ârı Rûsûm-ı Sitte İdâresi'nden ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair nezâretlere bildirildiği misillü işbu tahrîrât-ı muhlisinin zîr-i nezâret-i behiyyelerinde vaki idârelerin adedine nisbetle 80 kıt'ası leffen firistâde kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib-i mezkûr idârelere irsâliyle mücibince ifâ-yı muâmeleye himmet buyurmaları, fi 13 Rebiülahir sene 1297 ve fi 12 Mart sene 1296. (24 Mart 1880)

C. Ruhsatsız veya ruhsat fazlası olduğu için el konulan yerli ve yabancı menşeli tuzlara ve tuz kaçırmaya alet olacak kişilere kesilecek para cezaları ile ihbarcılara verilecek ödülleri, el konulan tuzların ne şekilde satılacağı, para cezalarını ödemeyenlerin durumu.

138

Yerli ocaklar ile maden ve kuyularından tezkeresiz olarak veya tezkeresinde belirtilen miktardan daha fazla miktarda getirilen tuzlara kaçak işlemi yapılması, tezkere fazlası ve tezkeresiz tuzlara el konularak tuz fiyatının iki katı para cezası alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Tuz ta'limâtı'nın âtik 18. bendinin ta'dili ve tuz

tüccârı hakkında teshîlât îtası hakkında muharrer fıkralara atfen gösterilen fi 24 Safer sene 1280 (10 Ağustos 1863) ve mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyenin ahkâmı icrâ' olunmayıp bend-i mezkûr hükmünün icrâ' kılınmasına dair muharrer maddeye atıf olunan fi 22 Rebiülevvel sene 1280 (6 Eylül 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müceddeden ve ta'dilen kaleme alındığı gösterilen madde-i nizâmiye bu mecmuada münderic bulunan Tuz ta'limâtı'nın 18. bendi'dir.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'den kâin memlahalar ile tuz maden ve kuyularından bâ-tezkere bir mahalle getirilen tuz tezkeresinde muharrer mikdârdan fazla zuhûr ettiği veyahut bütün bütün tezkeresiz olduğu hâlde adeta sirkat nâzarıyla bakılıp o fazla ve tezkeresiz olan tuzun zabtından başka iki kat tuz fiyatı itibarıyla sahibinden cezâ-yi nakdî alınması memlahalar hakkında olan ta'limât-ı seniyyenin 18. bendinde muharrer olup ancak bend-i mezkûrun bazı mertebe ta'diliyle tuz tüccârı hakkında teshîlât îtası lâzım görünerek ba'de-zin olunacak muâmele keyfiyeti fi 24 Safer sene 1280 (10 Ağustos 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisî ile bil-cümle Rûsûmat nezâret ve emânetlerine tavsiye ve iş'âr kılınmış ve muahharen husûs-ı mezkûr üzerine bazı mütâlaa derdest olmasıyla diğer iş'âr-ı halisî vuku'una değin zikr olunan tahrîrât ahkâmı icrâ' olunmayıp kemâ-kân bend-i mezbûr hükmünün icrâ'sı husûsı fi 22 Rebiülevvel sene 1280 (6 Eylül 1863) tarihiyle bâ-tahrîrât ta'mimen beyân ve ihtâr olunmuş idi. Meclis-i Rûsûmat'da olunan mütâlaa ve müzâkirât ve o bâbda vuku' bulan arz ve istizân üzerine mezkûr 18. bendin ahkâmı fesh ile bend-i mezbûrun yerine bi't-tâdil müceddeden bir madde-i nizâmiye ta'limât-ı mezkûreye zeyl olmak üzere kaleme alınarak ve bi-l-istizân mücibince ifâ-yı muktezasına irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhî müteallik ve şerefsudûr buyurulmuş olduğu beyânıyla icâbının icrâ'sı husûsı bu kere bâ-tezkere-i samiye-i hazret-i sadaretpenâhi irade ve ferman buyurulmaktan nâşi Meclis-i Rûsûmat'a bi'l-havâle zeyl-i mezkûrun hemen tab' ve temşiliyle Rûsûmat Nezâret ve emânetlerine tersili lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve zeyl-i mezkûr o vechile tab' ettirilerek nüzzâr-ı saireye tesyâr ve keyfiyyet ta'mimen iş'âr kılınmış olduğu misillû zeyl-i mezkûrun ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idâreler mikdârına nisbetle 40 kît'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından dahi müciblerle mezkûr idârelere isrâ' ve zeyl-i mezkûrun mezkûr 18. bendin yerine kaim olmak üzere ve ta'limât-ı mezkûre zeyline kayd ve terkimle mücibince hareket olunması hakkında vesâyâ ve

tefşihât-ı mukteziyenin ifâsıyla hilâf-ı hâl vukua gctirilmemesi esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 26 Cemâziyelâhir sene 1280 ve fi 25 Teşrinisâni sene 1279. (7 Aralık 1863)

139 Tezkeresiz olarak yakalanan yerli mahsülû tuz ve tütünlerden para cezası alınmayıp sadece el konulduğundan bu durumun suçlular üzerinde caydırıcı etki yaratmadığı ve ihbarcıları da memnun etmediği, bu nedenle para cezası uygulamasına geri dönülmesi, yerli mahsülû kaçak tuz ve tütünler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bilâ-tezkere tutulacak yerli mahsülû tuzdan cezâ-yi nakdî alınmayıp zabt ve müsâderesiyle tuzun nısfının tutan ve haber verenlere itası ve sairisi hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 6 Cemâziyelâhir sene 1283 (16 Ekim 1866) ve 27 Recep sene 1283 (5 Aralık 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükmüsüz kaldığı ve gösterilen Tütün Nizâmnamesi ile tütün kaçtırmaya vasıta olanlardan cezâ-yi nakdî aranulmasına dair muharrer fıkraya atf olunan fi 17 Safer sene 1281 (22 Temmuz 1864) ve tütün fazlaları hakkında olunacak muâmeleye dair gösterilen fi 7 Rebiülevvel sene 1280 (22 Ağustos 1280) ve fi 2 Zilhicce sene 1279 (21 Mayıs 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler dahi sarf-ı tütün muâmelâtına dair olup Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne aidiyeti olmadığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede cezâ-yi nakdîsi tahsîl olunamayan tuzların nısfı muhbirlere verilmesi muharrer ise de cezâ-yi nakdîsi tahsîl kılınamayan yerli ve ecnebi tuzlarının birer rub'ı tutan ve haber verenlere itası bu mecmuada münderic bulunan Tuz ta'limâtı'na fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ahkâmından olduğu ve muhbirlere verilecek tuzlara tezkere verilmemesi gösterilmiş ise de muhbirlere verilecek yerli tuzlar için tezkere i'tâ' olunması (491) numaralı ve fi 28 Ağustos sene 1289 (9 Eylül 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmında bulunduğu ve hafıyyen ecnebi tuzu ithal olunur ise zabtıyla fîrûht olunarak esmân-ı basılâsından % 20'sinin tutan ve haber verenlere itası ve tezkerelerinden % 3'den ziyâde fazla zuhûr eden tuzlardan alınacak ikişer kat esmândan birer katının muhbirlere verilmesi muharrer ise de Memâlik-i Şâhâne'ye hafıyyen ithal edilen ecnebi tuzlarının zabtından başka beher âtik kayyesinden cezâen kırkar para alınması Tuz ta'limâtı'nın 22. bendi ile buna fi 4 Ramazan sene 1286 tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ve (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusâni sene 1283 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ve cezâ-yi nakdîsi tahsîl kılınan ecnebi tuzlarının muhbirlere verilmesi Tuz ta'limâtı'na fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan mezkûr fikarât-ı

nizâmiye ile zikr olunan (140) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu cihetle cezâ-yi nakdîsi istihsâl olunan tuzlarla tezkerelerinden % 3'den ziyâde fazla zuhûr eden tuzlardan alınacak ikiye kat esmândan birer katının (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zirinde muharrer olan ta'limât mücibince ve fakat tuzların zabtı ve cezâ-yi nakdîleriyle ikiye kat esmânın emr-i tahsilinde masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl olunduktan sonra küsûrunun % 30'larının me'mûrine terzî' ve yetmişlerinin muhbirlere verilmesi iktizâ' eder.

Bilâ-tezkere tutulacak yerli mahsûlü kaçak tuz ve duhândan cezâ-yi nakdî alınmayıp yalnız zabt ve müsâderesiyle tuzun nisfinin bâ-tezkere aynen ve duhânın gayri ez resm esmân-ı hâsilasından nisfinin nakden tutan ve haber verenlere itası ve tezkeresinden fazla çıkan tuz ve duhândan dahi iki kat resm ve kıymet ahzından sarf-ı nazarla birer kat alınarak kezâlik bunların nisfinin zâhire çıkarana verilmeye ve teferruat-ı sairesi fi 6 Cemâziyelâhir sene 1283 (16 Ekim 1866) ve fi 27 Recep sene 1283 (5 Aralık 1866) tarihlerinde bâ-muharrerât-ı umûmiyye bildirilmişti. Bunların yalnız zabtıyla iktifâ' olunması ve ihbâriyye olarak cinsine göre aynen ve bedelen nisfinin verilmesi mütecâsirlerini zecre kâfi ve muhbirlerini teşvike vafi olamayacağı ve bu ise usûl-i inhisâriyyeyi ihlâl ederek tedennî-i vâridâta beis olacağı cihetle kaide-i sabıkanın iadesi zarurî görüldüğüne binâen mezkûr nizâmnâmeler hükmünce, cezâ-yi nakdî-i mezkûrun kemâ-kân ahz olunması husûsuna taraf-ı halisiden vuku' bulan arz ve iş'âr ve meclis-i vâlâdan verilen karar mücibince bi-l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhi şerefsudûr buyurulmuş olduğu beyân-ı âlisiyle emânet-i hâlisice icâbının icrâ'sı fi 24 Zilkade sene 1283 (30 Mart 1867) tarihiyle muvaşşahan şerefsâdır olan ferman-ı ali-i hazret-i vekâlet-penâhide emir ve ferman buyurulmuş olduğunun Meclis-i Rûsûmat'a lede-l-havâle ehemmiyet-i maslahat cihetiyle işbu yerli tuz ve tütün kaçağı hakkında kâffe-i muâmelâtı câmi' olmak ve bu sırada ecnebî tuz ve tütünü kaçağına dair mer'iyü'l- icrâ' bulunan muâmelâtı dahi müekked ve hâvi bulunmak üzere tafsilat ve izâhat-ı kâfiyenin icrâ'sına lüzûm görünmüş olduğundan şu vechile beyân olunur ki; Tuz ta'limâtı'nın 18. bendi yerine kaim olmak üzere (138) numaralı ve fi 25 Teşrinisânî sene 1279 (7 Aralık 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile itâre kılınan madde-i nizâmiyede ve Tütün Nizâmnâmesi'nin dahi 12. bendinde mestûr olduğu vechile;

- 1) Tezkeresiz kaçırılır iken tutulan yerli tuz ve tütün zabt ve müsâdere olunduktan başka tuzun fiyat-ı mirîyesi hesabıyla iki kat cezâ-yi nakdîsi ve tütünün bir kat resm-i mürûrisi mikdâr cezâ-yi nakdîsi sâhib ve

nâkûlinden ahz ile kaçak olarak tutulacak tuzun aynen ve tütün alınacak bir kat cezâ-yi nakdîsinin tamamen bunları tutan ve haber verenlere itasıyla sâlif-üz-zikr tuz için alınacak iki kat cezâ-yi nakdî ve zabt olunacak tütün müzâyede ve fûrûht olunarak müşterisinden başkaca alınacak resm-i mürûriyesiyle esmân-ı hâsulasının tasrîh-i keyfiyyetleri ile icmâlê irat kaydedilmesi sâniyen kayıkçı ve sandalcı ve mavnacı ve arabacı ve kiracı takımıdan tütün kaçırmaya vasıta olan kesândan kaçırıldığı tütünün bi'l-müzâyede fûrûhtuyla müşterisinden alınacak resimden mâ-adâ esmânı her neye bâliğ olur ise bunun % 16'sı mikdâr cezâ-yi nakdînin ahz ve istifâ'sı bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi mukarrer olarak keyfiyyet fi 17 Safer sene 1281 (22 Temmuz 1864) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiş olduğundan bâdema kaçırılan tütünün sahibi başka ve kaçırmaya vasıta olan başka olur ise nizâmına tevfikân tütünün zabtı ve bir kat resm-i mürûriyesinin sahibinden ahzı ile beraber gayri ez-resm esmânının % 16'sı mikdâr cezâ-yi nakdînin dahi başkaca kaçırmaya vasıta olanlardan tahsil olunarak ve sahibi kaçıp da kaçırmaya vasıta olan adam bunu meydana koyamaz ise sahibine ait olan cezâ-yi nakdînin nâkûlünden alınarak irada geçirilmesi

- 2) Bazen kaçak tuz tutulduğunda sâhibleri cezâ-yi nakdîlerini vermemek için tuzları bırakıp ve hayvanlarını alıp firar etmesiyle cezâ-yi nakdîleri tahsil olunamadığı vaki olarak bu makule cezâ-yi nakdîlerin tahsiliyle zabtolunan tuzun zâhire ihraç edene itası ise tuzları hâmil olan hayvanâtın bir mahalden sikvestro sûretiyle bi't-tevkif ashâbının hayvanlarına dest-res olmak için avdete mecbûr edilmesi ve sâhiblerinin isim ve şöhretleri ve nereli oldukları tahkik kılınarak celbi zımında hükûmete mürâcaât olunması ve daha sair tedabir-i mukteziye-i mahalliyenin icrâ'sıyla hasıl olacağından o vechile ta'kidât-ı lâzîminin icrâ'sı (156) numaralı ve fi 27 Teşrinievvel sene 1278 (8 Kasım 1862) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile mülga memlahalar müdürliklerine bildirilmiş olmasıyla şu kaidenin tütün hakkında dahi icrâ'sı muktezi görünmüş olduğuna ve mülkiye cezâ kanûnname-i hümayûnun 37. maddesinde bir şahıs hükûm olunan cezâ-yi nakdîyi veremez ise mücâzât-ı nakdîyenin mikdârına göre 24 saatten üç aya kadar hapis olunur diye mestûr olduğuna mebnî bâdema böyle yerli kaçak tuz ve tütünü tutulduktan ber-vech-i meşrûh tedabir-i mukteziye-i mahalliyenin icrâ'sıyla birinci derecede ashâbı ve derece-i saniyede hayvanât ve araba ve kayık ve sair eşyası elden çıkarılmayıp yani derhal tevkif ettirilip sâhibleri lâzım gelen cezâ-yi nakdîleri edâ' eyledikleri

hâlde fi baha ve edâ etmezler ise mevkûf hayvânât ve araba ve kayık vesair eşyâsı ma'rîfet-i hükûmetle sattırılıp esmânından ve bunların öyle zabt olunacak bir nesnesi olmadığı veyahut olup da satıldıktan sonra esmân-ı hâsılası alınacak cezâ-yi nakdî vefa etmediği takdirde bermücbib-i kânun-ı ceza üç mâh hapis ve tevkif olunarak kendilerinden cezâ-yi nakdînin istihsâl ve istifâ'sıyla bâde ihbâriyyelerinin i'tâ' edilmesi,

- 3) Ber-vech-i muharrer cezâ-yi nakdîleri tahsîl olunmadıkça verilmeyip fakat kaçırılan tuz ve tütün sâhibleri üç mâh müddetle habs olunup da cezâ-yi nakdî ifâsına adem-i iktidârları tahakkuk eylediği ve memleketlerinde dahi öyle sattırılacak bir nesneleri olmadığı sûrette bâdema kendilerinin hapis ve tazyiki iktizâ' etmeyip üç mahtan sonra sebillerinin tahliyesi lâzım geleceğinden bu sûretle cezâ-yi nakdî tahsîli mümkün olamayanlardan dolayı muhbirleri me'yus olmamak için irâde-i sâbika hükmüne tevfiân tutulmuş olan tuzun nisfinin aynen ve tütünün dahi bi'l-müzâyede fûrûtuyla gayri ez resm küsûr esmân-ı nisfinin nakden tutan ve haber verenlere itasıyla maadası irâd kayıt olunarak keyfiyyetin ma'lûmât olmak için emânet-i muhibbiye dahi bildirilmesi,
- 4) Bir mahalden diğer mahalle muteber tezkereler ile vürûd eden yerli tuzların inde'l-muayene tezkeresinde muharrer olan mikdârdan % 3'e kadar zuhûr edecek fazlanın fiyat-ı mirîyesi üzere yalnız bir kat ve % 3'den ziyâde olur ise % 3'e kadarından yine bir kat ve % 3'den ziyâdesinin iki kat bahası sâhib ve nâkılından tahsîl olunduktan sonra işbu zuhûr eden fazlaların sâhiblerine terk ve i'tâ' ve % 3'e kadar olan fazlalarının bir kat bahası tamamen irâd kayd olunup üçten ziyâde olan fazlalar için alınacak iki kat pahasının bir katı kezâlik irâd kayd ile diğer bir katı fazla-yı mezkûreyi tutan ve haber verenlere ifâ ve bir adamın malı olarak bir memlahadan doldurulmuş ve oradan birlikte hareket ve bir vakitte muvasalat etmiş olan iki sefinenin tezkerelerinden birisinde fazla ve diğerinde noksan zuhûrunda işbu noksan fazla-yı mezkûreden bâde't-tenzil küsûr kalacak olan fazla hakkında muâmele-i meşrûhanın icrâ' kılınması ve ber-vech-i muharrer gerek kaçak ve gerek fazla olup da tutan ve haber verenlere ihbâriyye olarak aynen i'tâ' olunacak olan tuzlar için müceddeden tezkere ifâsı eğerki madde-i nizâmiye-i mezkûre hükmü icâbından ise de bu makule tuzlar mevridlerinde sarf olunabileceğinden beyhûde verilecek tezâkirin sù-i isti'mâline imkân ve ihtimal kalmamak üzere bunlar için bundan böyle muhbirlere tezkere

İtâsından sarf-ı nazar olunması,

- 5) Zikr olunan madde-i nizâmiyede münderic olduğu vechile tezkereli ve tezkeresiz bir mahalle getirilen tuzların muayenesiyle muâmele-i nizâmiyesinin icrâ'sı keyfiyeti o mahalde tuz me'mûru bulunur ise onlar ve olmadığı hâlde sair Rûsûmat Me'mûrları ve bunlar dahi yok ise mahallî meclisi ve bu dahi yok ise karye muhtarı tarafına ait olduğundan tuz me'mûru bulunmayan yerlerde tezkeresiz veyahut tezkeresinden fazla tuzların istihsâl olunan cezâ-yi nakdîleriyle esmânını tahsîl etmiş olanlar bir saat bile yanlarında tevkîf etmeyerek derhal kendilerine en karîb bulunan memlaha me'mûru cânibine irsâl ile işbu me'mûr ve başkatibi ile sandık emini tarafından müştereken memhûr bir kıt'a makbûz senedi ahz ve hıfzına mecbûr olunacağından bu kaideyi icrâ' etmeyenlerin mes'ûl tutulması,
- 6) Mevsim-i şitâda bir mahalden diğer mahalle nakil olunan duhândan rutubetin tesiriyle tabii bir mikdâr fazla zuhûr edeceğinden mûlga duhân nezâretlerine itâre kılınmış olan fi 7 Rebiülevvel sene 1280 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmüne tevfiân rûz-ı Kasım'dan rûz-ı Hızır kadar bâ-tezkere nakil olunan duhânın beher 100 kıyyesinden iki kıyye hesabıyla zuhûr edecek fazladan bir şey alınmayıp fakat mevsim-i mezkûrda % 2 kıyyeden ziyâde zuhûr edecek fazlasından ve eyyâm-ı sayfda % 2'si müstesna tutulmayarak fazlasının kâffesinden usûl-i müttehize vechile iki kat resm-i mûrurisinin ahz ve istifâ'sıyla fi 2 Zilhicce sene 1279 (21 Mayıs 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tatbiken bir katının % 8'i ihbâriyye olarak fazlayı zâhire çıkaranlara itâ' ve bunun maadasiyla diğer bir katının defter-i vâridâta ithal ve imlâ' kılınması.
- 7) Ecnebî tuz ve duhânı getirildiği hâlde ithaline ruhsat verilmeyerek derhal geriye iade olunacağı gibi hafîye ithal olunur ise zabtıyla bu tarafa bi-iş'ar bu taraftan vaki olacak tasdik ve ezbar üzerine müzayede ve fûrûht olunarak esmân-ı hâsılasından % 20'sinin tutan ve haber verenlere itasıyla mâ-adâsının icmâle ithal olunarak emâret-i halisi veznesine isrâ'sı usûl-i müttehize icâbından olduğundan bu kaidenin kemâ-kân hüsn-i icrâ'sına dikkat ve riâyetle beraber (559) numaralı ve fi 12 Kânunuevvel sene 1282 (24 Aralık 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede bildirildiği vechile hafîyyen ithal olunmuş olduğu haber alınan ecnebî tuz ve tütününün kaçak olduğu zann üzerine olmayarak sahîhan haber alındığı hâlde mevzu olduğu dükkân ve mağazaların

ashâbı tebeâ-i Devlet-i Âliyye'den ise yalnız hükûmetten me'mûr alınarak ve tebea-i ecnebiyeden bulunduğu takdirde tâbi oldukları devlet konsolosları tarafından dahi birer me'mûr istishâb olunarak bunlar ile rûsûmat me'mûru birlikte gidip bulunacak ecnebi tuz ve duhânının zabt ve müsâdere olunması ve konsoloslar cânibinden me'mûr itasında muhâlefet olduğu sûrette bir vakit ve saat ta'yiniyle taraf-ı hükûmetten protesto gönderilerek o vakitte dahi konsolâto cânibinden me'mûr zuhûr etmez ise hükûmât ve rûsûmat me'mûrları tarafından icrâ'-yı muâmelât olunması ve öteye beriye hafiyyen ecnebi tuz ve tütünü veyahut yerli tuzuyla mahlût ecnebi tuzu veya tezkeresiz yerli tuz ve duhânı ihraç ve ithal olunup da bulunduğu mahal vaktiyle istihbâr olunarak zabt ve müsâderesine mübâderet olunmaz ise o mahallin dahil-i dâire-i me'mûriyyetinde bulunduğu rûsûmat nâzır veya müdür veyahut me'mûru mes'ul tutulacağından kaide-i mebsûtaya tevfiân takayyüdât ve muâmelât-ı mukteziyenin icrâ'sıyla hukuk-ı inhisâriyenin muhafazasına fevkalgâye i'tinâ' kılınması husûslarının ta'mimen iş'âr ve te'kidî meclis-i mezkûrdan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından zikr olunan idârelere isrâsıyla mücibince iktizâlarının hüsn-i icrâ'sı esbâbının istikmâline sarf-ı himmet buyurmaları, fi 25 Zilhicce sene 1283 ve fi 17 Nisan sene 1283. (29 Nisan 1867)

140 | Osmanlı topraklarına sokulurken yakalanan yabancı menşeli kaçak tuz ve tütünler için ne şekilde işlem yapılacağı, para cezasının ne şekilde belirleneceği, ihbarcılara ve sözkonusu malları yakalayan memurlara ne verileceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede şehir ve kasabalara kaçırılır iken tutulacak ecnebi tuzlarının beher kıyyesinden maa resm-i Duhûliyye ikişer kuruş cezâ-yi nakdî alınması muharrer ise de şehir ve kasabalara ithal olunacak tuzlardan Duhûliyye Resmi alınmasından sarf-ı nazar edilmesi (116) numaralı ve fi 5 Şubat sene 1283 (17 Şubat 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu cihetle tuzların her nereye olur ise olsun kaçırılır iken tutulduğunda bu mecmuada münderic bulunan Tuz ta'limâtı'nın 22. bendi zîrinde muharrer olan fıkârât-ı nizâmiye mücibince tuzların zabtıyla beher âtik kıyyesinden cezâen kırkar para alınması iktizâ' eder.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede kaçak olarak tutulup cezâ-yi nakdileri tahsîl kılınan tuzların muhbirlerle verilmesi muharrer ise de cezâ-yi nakdileri istihsâl olunan tuzların (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zirinde muharrer olan ta'limât mücibince ve fakat tuzların zabtı ve cezâ-yi nakdilerinin istiâfâ'sı emrinde masârif-i muhâkeme ve saire vuku bulur ise tenzîl olunduktan sonra küsûrünün % 30'larının me'mûrine tevzî' ve yetmişlerinin muhbirlerle verilmesi iktizâ' eder.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede cezâ-yi nakdîsi istihsâl kılınamayan tuzların nisfi muhbirlerle verilmekte olduğu muharrer ise de cezâ-yi nakdîsi tahsîl olunamayan yerli ve ecnebî tuzlarının birer rub'ı tutan ve haber verenlere itası Tuz ta'limâtı'na fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fikrât-ı nizâmiye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ithali memnû'iyet tahtında bulunan ecnebî tuz ve duhânı kaçırılır iken tutulduğunda zabt ve müsâderesiyle müzâyede ve fîrûht olunarak esmânından nisfinin tutan ve haber verenlere itası ve nisf-ı diğerinin îrâd kaydı usûl-i müttehize îcâbından ise de işbu ecnebî tuz ve tütününün ashâbına sermâyesi cüzî şey olarak bir adam üç defa kaçırdığı tuz ve tütünü zabt olunup da dördüncü defa ele geçmeyerek ithal eylemiş olsa işbu zabt olunanların pahasını çıkarıp yine haylice temettu' etmiş olacağı mülâbesesiyle o vechile yalnız zabt maddesi o makuleleri menn ve zecre kafi olmadığından yerli tuz ve duhânı kaçakları hakkında câri olduğu vechile ecnebî tuz ve tütün kaçaklarının dahi zabtından başka ashâbından cezâ-yi nakdî ahzı bi't-tasvîp keyfiyyet Bâb-ı âlî'ye arz olunmuş olmasıyla o bâbda bu kerre fi 2 Ramazan sene 1284 tarihiyle muvaşşahan şerefvârid olan bir kıt'a tezkere-i sâmiyede bu sûret muvâfık-ı maslahat görünerek Hariciye Nezâret-i Celîlesi tarafından sefaretlere verilen müzekkerenin bir sûreti irsâl buyurulduğu beyân-ı âlisiyle icrâ'-yı icâbı emr ve iş'âr buyurulmuş olmasıyla keyfiyyet Meclis-i Rûsûmat'a lede-l-havâle sûret-i mezbûr mütâlâa olduğunda hulâsa-i meâlî bâdema o vechile kaçırılacak olan tuz ve tütünlerin zabt ve müsâderesiyle beraber ashâbından yerli tuz ve tütünü hakkında cari olan cezâ-yi nakdî istihsâlinin usûl ittihâz olunması bu kere Bâb-ı âlî'ce karârgir olup kaçırılanlar gerek tebea-i Devlet-i Âliyye'den olsun ve gerek ecnebî bulunsun bilâ-istisna haklarında usûl-i mezkûre mücibince hareket olunması zımında Dersâadet ve taşra Rûsûmat Me'mûrları'na ta'limât-ı mukteziye verildiğinden ve buna saltanat-ı seniyyenin bil-cümle düvel-i saire misillû hak ve salâhiyet-i kâmile olduğu muahedât-ı münakide ahkâmıyla müeyyed olduğundan ber minvâl-i muharrer müttehiz olan

usûl-i cedîdenin mevki-i icrâ'ya vaz' için mürâcaâtları vuku' buldukça Hükûmet me'mûrlarına ifâ-yı muâvenet olunması için Memâlik-i Şâhâne'de bulunan bil-cümle konsoloslara tâlimât-ı icâbiye ifâsı beyânından ibâret bulunmuş olduğundan ba'de-zin ithali memnû' olan ecnebî mahsûlû tuz ve tütünleri tutulduğunda yerli tuz ve duhân kaçakları hakkında cari olduğu vechile zabt ve müsâderesinden başka;

- 1) Mez-kûr ecnebî tuzunun karyelere kaçırılır iken tutulduğunda bilâ-resm-i Duhûliyye kıyyesinden yirmişer para fiyat-ı mîriyesinin iki katı olan kırkar para ve şehir ve kasabalara kaçırılmak üzere ithal olunur iken girift olunduğunda veyahut ber takrib derûn-ı şehri ve kasabaya ba'de'l-ihraç haber alınıp meydana çıkarıldığında maa Resm-i Duhûliyye fiyat-ı mîriyyesinin iki katı olmak lâzım gelen ikişer kuruş cezâ-yi nakdî îrâd kayd olunup mazbût tuzun tutan ve haber verenlere ihbâriyye olarak aynen verilmesi,
- 2) Sahibinin firarı veyahut adem-i iktidârı sebebiyle cezâ-yi nakdî tahsiline mahal olamadığı takdirde eğerki yerli mahsûlû kaçak tuzun nısfı aynen muhbirlere verilmekte ise de ecnebî tuzu yerli tuzlarına mikyâs olamayıp ashâbına mâlî pek cüzî olmak hasebiyle cezâ-yi nakdî tahsili mümkün olmayan ecnebî tuzlarının muhbirlere nısfının tamamen îtası tuz sâhiblerinin muhbirler ile uyuşarak ihbâriyyesinden istifâ'de ile kaçak nâmıyla ecnebî tuzu ithaline yol bulmak gibi mahzûru daî görünmesiyle bu makule cezâ-yi nakdî tahsili mümkün olmayan ecnebî tuzu kaçaklarından muhbirlere yalnız tuzun rubunun aynen îtasıyla iktifâ' olunup diğer üç rubunun bi'l-müzâyede fûrûhtuyla icmâle irad-ı kayd kılınması,
- 3) Ecnebî kaçak tütünlerinin maa iskonto 7,5 kuruşa kadar kıymeti olanlardan kıyyesinde 12 ve 20 kuruşa kadar kıymeti bulunanların kıyyesinden 40 ve 20 kuruştan ziyâde kıymeti olanların kıyyesinden 48 kuruş cezâ-yi nakdî ahzıyla istihsâl olunan cezâ-yi nakdîler kâmilten îrâd kayd olunup mazbût tütünlerin aynen tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınması,
- 4) İşbu mazbût tütün sâhiblerinin dahi adem-i iktidârı veyahut firarı sebebiyle cezâ-yi nakdî tahsiline mahal olamadığı takdirde muhbirler me'yus olmamak için tütünün dahi ihbâriyye olarak yalnız rub'ı verilip diğer üç rubunun bi'l-müzâyede fûrûhtuyla esmânının icmâle îrâd kaydedilmesi,
- 5) Tutan ve haber verenlere aynen i'tâ' olunan veyahut İdâreye kalıp da

satılan ecnebî tuz ve duhânın bâ-tezkere âher mahalle nakline mesâg gösterilmek câiz olamayacağından olduğu mahalde sarf ve istihsâl olunmak ve elden ele alınıp satılmamak üzere fûrûht ve îtasıyla bunlar için tezkere îtasına veyahut mahall-i âhere nakline veyahut elden ele satılmaya mesâg gösterilmemesi,

- 6) Ecnebî tuz ve tütünün kaçıranlardan alınacak cezâ-yi nakdiyi îfâ etmeyenler tebea-i Devlet-i Âliyye'den ise hapis ve tevkif ile istihsâl olunup adem-i iktidârı anlaşıldığı hâlde cezâ kanûnname-i hümayûnu mücibince üç mâh habsi ile üç mâh hitâmında sebili tahliye olunarak cezâ-yi nakdî tahsilinin sa'î-i hallerine taalluku iktizâ' edeceğine ve Devlet-i Âliyye ile Yunan Devleti beyrinde münâkid olan ahitnamesinde devleteynden birinin tebeası diğerinin mülkünde gümrükten mal kaçırdığı hâlde işbu kabahatin vuku' bulduğu mülkte mer'iyî-ül-icrâ olan veyahut bundan sonra olacak kavânin ve nizâmâtın hüküm ve ta'yin ettiği cezalar sahib-i töhmet hakkında icrâ' olunacağı musarrâh bulunduğu mebnî gerek yerli ve gerek ecnebî tuz ve duhânı kaçıranlar tebea-i Yunâniyeden olur ise cezâ-yi nakdî istihsâli için bâlâda best ve beyân kılınan kaidenin bunlar haklarında dahi tamamı tamamına ma'rifet-i hükûmetle icrâ' ettirilip fakat mezkûr tuz ve duhânları kaçıranlar düvel-i mütehabbe-i saire tebeasından olduğu takdîrde kaide-i mezkûrenin usûlû üzere Hükûmet vâsıtasıyla devlet matbû'ası konsolosuna ihtâr ile konsolosları ma'rifetiyle icrâ' ettirilmesi husûslarının ta'mîmen iş'ârı Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak sûret-i hâl sair bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rûsûmat müdirlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kût'a nûsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan müdirlük ve me'mûrluklara isrâsıyla bâdema ber-vech-i muharrer icrâ'sı muâmele olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 25 Ramazan sene 1284 ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283. (30 Ocak 1868)

Meyve Gümrüğü Nezareti ile Muhafaza Müdiriyyetine,

Ecnebî tuzu kaçaklarının zabt ve müsâderesinden başka yerli mahsûlû kaçakları hakkında carî olduğu vechile cezâ-yi nakdî dahi ahz olunması ve teferruatı hakkında bu kere müteallik buyurulan irâde-i aliyye üzerine Meclis-i Rûsûmat kararıyla bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne yazılan tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin

bir küt'a sûreti leffen savb-ı vâlâlarına gönderilmiş olmakla ba'de-zin mücibince cezâ-yı muâmeleye himmet ve fakat burada tutulan kaçak ecnebî tuzlarının hariçten kimseye satılmayıp fiyat-ı mîriye üzere devâir-i mîriyeye fûrûht olunması usûl-i müttehize icâbından olduğuna mebnî tutulacak kaçak ecnebî tuzlarının ihbâriyyesi usûl-i umûmiyyesinden bilâ-istisna aynen verilmeyip satılıp esmân-ı hâsılasından rubunun muhbirlere verilmesi iktizâ' edeceğinden ve bu tuzlar devâir-i mezkûreden birisine lüzûmu olup da fûrûht olununcaya kadar birçok vakit mürûr edeceği cihetle ihbâriyye itasının buna ta'likinde muhbirlerin kesr-i şevk ve hevâhişlerini mücib olmak mahzûru varit olmaktan nâşi ihbâriyyesi ba'de tuz satıldığında yerine konulmak üzere bâ-senet tavizen vezneden itâ' kılınması meclisçe verilen karâr icâbından olup bu bâbda cânib-i muhasebeye dahi ma'lûmât verilmiş olduğundan o vechile iktizâsının ifâsına müsâberet buyurmaları, fi 25 Ramazan sene 1284 ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283. (30 Ocak 1868)

Hariciye Nezaret-i Celîlesinden Düvel-i Mütetabbe Süferâsına Tastir Olunan Müzekkere Sûretidir.

Tuz ve duhânın sûret-i hafîyyede olarak Memâlik-i Şâhâne'ye nakil ve ithalini men' etmek üzere şimdiye kadar ittihâz olunmuş olan tedâbîr-i kârgir te'sir olamayıp külliyyatlı tuz ve tütün kaçırılmakta ve menâfi'-i Hazine-i Celîle'ye külli hasar-ı târî olmakta bulunduğu bi't-tecrûbe anlaşılmıştır. Çünkü vaki olan usûl-i inhisâriye muktezâsınca tuz ile tütünün mükellef bulundukları rûsûmata nazaran meselâ bir kimse dört defa fesat ve icrâ'sına kalkışıp da dördüncü defasında husûl-i merâmına zaferyab olur ise mademki üç defasında tutulup müsâdere olunmuş olan malının zararını çıkardıktan fazla temettu' bile etmiş olacağı dikkate şâyân bulunmakla müsâdere usûlünün mücerrep olan kifâyetsizliğini ikmâle medâr olmak maksadıyla Rûsûmat Emânet-i Celîlesi cânib-i âlisinden olunan teklif üzerine bâdema o vechile gümrükten kaçırılacak olan tuz ve tütünlerin zabt ve müsâderesiyle beraber ashâbından yerli tuz tütünnamesinde bulunan meblâğın iki misli cezâ-yı nakdi istihsâlinin usûl-i ittihâz olunması ve bu kere Bâb-ı âlî'ce karârgir olup erbâb-ı fesat gerek tebea-i Devlet-i Âliyye'den olsun ve

gerek ecnebî bulunsun bilâ-istisna haklarında usûl-i mezkûre mücibince hareket olunması zımında Dersââdet ve taşra Rûsûmat Me'mûrları'na ta'lîmât-ı mukteziye verilmiş olduğuna ve zikr olunan fesedâtın men'iyle münafi' Hazine-i Celîle'nin zarardan vakâyası için hükûmetçe usûl-i mezkûrenin ittihâzından gayri çare bulunamayıp buna dahi saltanat-ı seniyyenin bil-cümle düvel-i saire misillü hak ve salahiyet-i kâmile olduğu muahedât-ı münakide ahkâmıyla müeyyed mevâddan ve bu husûsun nezd-i asilânelerinde dahi hiçbir güne itirazı daî olamayacağı bedhiyyattan bulunduğu binâen ber minvâl-i muharrer müttehiz olan usûl-i cedîdenin mevki-i icrâ'ya vaz' için mürâcaâtları vuku' buldukça Hükûmet me'mûrlarına ifâ-yı muâvenet-i lâzime eylemeleri zımında metbu'unuz devletin Memâlik-i Şâhâne'de bulunan bil-cümle konsolos ve vekillerine vesâyâ ve ta'lîmât-ı icâbiyenin tebliğine ebzâlî-i himem-i sefirâneleri mütevâkki'î halisidir, fi 22 Kânunuevvel sene 1283. (3 Ocak 1868)

- 141** Yabancı ülkelerden Osmanlı topraklarına kaçak olarak tuz ithal edenlerden getirdikleri tuzun resmi fiyatı üzerinden iki misli para cezası alınması, belirlenen para cezalarını ödeyemeyenlerin 3 ay hapis cezasına çarptırılması, aynı usulün yabancı menşeli tuz kaçakları içinde uygulanması, Rûsûmat müdür ve memurlarınca bu işleme gerekli özen ve dikkatin gösterilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fikarât-ı nizâmiye bu mecmuada münderic bulunan Tuz ta'lîmâtı'nın 22. bendi zîrinde muharrerdir.

Tuz ta'lîmâtı'nın 22. maddesine zeyl olunmak üzere mesbûk olan iş'âr-ı halisî üzerine Şûrâ-yı Devlet'de kaleme alınıp müte'allik ve şerefsudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i pâdişâhi mantuk-ı celili üzere icrâ'-yı iktizâsı zımında fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihli ferman-ı âli-i cenâb-ı vekâletpenâhi ile muvaşşahan emânet-i muhibbiye irsâl buyurulmuş olan üç bendi hâvî fikarât-ı nizâmiye bi'l-mütâlâa birinci bendinde diyar-ı ecnebîyeden Memâlik-i Devlet-i Âliyye'ye hafiyyen tuz ithal edenlerden getirdikleri tuzun fi-i mîrisi hesâbıyla pahasının iki misli cezâ-yı nakdî ahz olunması ve ikinci bendinde hafiyyen ithal olunan tuzlar ba'de'l-istihlâk istihbâr kılındığı hâlde

gerek istihlâk' ve gerek mikdârı mahallî Meclis-i İdâresinde bi't-tedkik sâbit olduktan sonra bedel ve cezâ-yi nakdîsinin istifâ' kılınması ve üçüncü bendinde hilâf-ı memnû'îyyet tuz i'mâl ve ihraç edenler olduğu hâlde ihraç olunan tuz mevcûd ise müsâdere ve değil ise bedeli istifâ' olunduktan ve vesâit-i i'mâlât olan edevât dahi zabt kılındıktan sonra hasbe'l-inhisâr hakk-ı tasarrufu devlete ait olan memlahanın vaki olduğu mahal tuz ihraç ve i'mâl eden şahsın mülkü olduğu hâlde maden ihraç olunmak için hafr ve isti'mâl olunan yerlerinin sahibine ifâsı iktizâ' eden bedelinin cezâ-yi nakdîsine mukâbil tevkif olunması ve eğer öyle hilâf-ı memnû'îyyet tuz çıkarılan memlaha âherin mülkü veya arâzi-i mirîyeden olduğu takdirde tuz ihraç eden adamdan hafr ve isti'mâl olunan arzın kıymet-i sathiyesi mikdâr-ı cezâ-yi nakdî alınması ve işbu cezâ-yi nakdîleri ve alınacak bedelâtı vermeye muktedir olamayanların ber-mu'cib-i kanûn üç mâh müddetle hapis kılınması muharrer ve mestûr olduğuna ve eğer hafiyen ecnebî tuzu ithal olunur iken tutulur ise tuzun zabtından başka yerli tuzu kaçığı hakkında mukarrer olan usûle tevfikân pahasının iki misli cezâ-yi nakdî ahz olunarak zabtından başka yerli tuzu kaçığı hakkında mukarrer olan usûle tevfikân pahasının iki misli cezâ-yi nakdî ahz olunarak tuzun aynen tutan ve haber verenlere ifâsıyla cezâ-yi nakdînin icmâle irad-ı kayd ve imlâsı (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 (30 Ocak 1868) tarihli meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyyemiz ahkâmı icâbından ve hafiyen ithal olunan tuzlar müstehlik bulunduğu hâlde fiyat-ı mirîye hesâbıyla esmânının ve pahasının iki misli cezâ-yi nakdîsinin sahibinden tahsilî dahi emsâl-i iktizâsından olarak o vechile icrâ-yı muâmele olunmakta bulunmuş ise de ba'de-zin o makule hafiyen ithal olunan tuzlar ba'de'l-istihlâk istihbâr kılındığı hâlde gerek istihlâki ve gerek mikdârı mahallî Meclis-i İdâresinden bi't-tedkik sâbit olduktan sonra bedel ve cezâ-yi nakdîsinin istifâ'sı maddesinin usûl ittihâzı ve hilâf-ı memnû'îyyet tuz i'mâl ve ihraç edenler hakkında dahi mezkûr üçüncü bend ahkâmına tevfikân muâmele-i meşrûhanın icrâ'sı iktizâ-yı hâlden bulunduğu binâen bu bâbda bil-cümle Rûsûmat müdür ve memûrları taraflarından işbu fikarât-ı nizâmiye mücibince ifâ-yı muâmeleye i'tinâ' ve dikkat olunmak üzere mezkûr nizâmnâmeden lüzûm-ı mikdâr tab' ettirilerek müdür ve me'mûrin-i mûmâileyhûmâ gönderilmek üzere bil-cümle taşra Rûsûmat Nezâretleri'ne irsâliyle bundan birer küt'asının cânib-i nezârette alıkonulup kûsûrunun zikr olunan müdür ve me'mûrlara isbâlî husûsunun tavsiye ve ezbarı bi'l-havâle Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunmuş o vechile mezkûr nizâmnâmeden icâbı kadar tab' ettirilip sair nezâretlere gönderildiği misillü zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin memlaha müdürlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 80 nüshası işbu

tahrîrât-ı halisinin 80 kıt'a nüsah-ı matbû'asıyla maan ve leffen tesyir-i savb-ı vâlâları kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr müdîrlük ve me'mûrluklara isrâsıyla mücibince ifâ-yı muâmeleye ale'd-devâm i'tinâ' ve dikkat buyurmaları, fi 26 Zilhicce sene 1286 ve fi 17 Mart sene 1286. (29 Mart 1870)

142 Tezkeresiz olarak yakalanan yerli ve yabancı menşeli tütüne el konularak yasal vergisinin iki katı kadar para cezası alınması ve ele geçirilen tütünün tamamının ihbarcılara verilmesi, para cezasını ödemeyenlerin 3 ay hapis cezasına çarptırılması, aynı suçu ikinci defa işleyenlerden para cezasının dört kat olarak alınması, dört kat para cezasını ödeyemeyenlerin altı ay hapis cezasına çarptırılması, aynı suçun tekrarı halinde yine aynı para cezası ve hapis cezasının verilmesi, bu kişilerle ilgili olarak bir defter tutularak tüm bilgilerin detaylı olarak bu deftere yazılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bilâ-tezkere kaçırılırken tutulacak duhânlar hakkında olunacak muâmeleye dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 2 Recep sene 1284 (30 Ekim 1867) ve fi 25 Ramazan sene 1284 (20 Ocak 1868) ve tütün kaçakçıları için her bir idârede birer defter tutulması hakkında muharrer fıkraya atf olunan fi 20 Zilhicce sene 1287 (13 Mart 1871) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler sarf-ı tütüne dair olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fıkârât-ı nizâmiye bu mecmuada münderic bulunan Tuz ta'limâtı'nın nihâyetinde muharrerdir.

Bilâ-tezkere kaçırılır iken tutulacak yerli ve ecnebî duhânının mahallî meclisinde kaçakçılığı sâbit olarak iki nüsha mazbatası alındıktan sonra zabt ve müsâderesiyle resm-i mürüyesinin iki katı cezâ-yi nakdî alınarak tütünün aynen muhbirine i'tâ' ve cezâ-yi nakdî-yi mezkûrun icmâle irâd ve kayd ve imlâ' olunması ve cezâ-yi nakdî-yi mezkûru veremeyenlerin ma'rifet-i hükûmetle üç mâh müddet hapis olunduktan sonra cezâ-yi nakdî matlubu ifâya adem-i iktidârları tahakkuk ettiğinde sebillerinin tahliye kılınması ve teferruat-ı sairesi fi 2 Recep sene 1284 (30 Ekim 1867) ve fi 25 Ramazan sene 1284 (20 Ocak 1868) tarihleriyle meb'ûs iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyyemizde tafsilen ve ondan sonra bi'd-defe'at mersûl muharrerât-ı mükerrere-i umûmiyyemizde dahi te'kid ve izbâr kılınmış olduğundan birinci defa olarak tütün kaçırır iken tutulanlar ile tutulacak tütünleri hakkında kemâ-kân muharrerât-ı umûmiyye-i mezkûre müeddalarına tevfi-k-i mu'amele

olunması ve böyle bir defa tütün kaçırmakta iken tutularak tütünü bi'l-müsâdere resm-i mürûriyyesinin iki katı cezâ-yı nakdî alınmış veyahut cezâ-yı nakdîyi vermeye adem-i iktidâr bulunmasından dolayı üç mâh müddet hapis edildiğinden sonra sebili tahliye kılınmış olanlar ikinci defa da dahi yine tütün kaçırmakta iken tutulurlar ise ber sâbık mahalli hükûmetinden iki nüsha mazbatası alındıktan sonra tütünleri bi'l-müsâdere kıymetine göre resm-i mürûriyyesinin mükerrerler hakkında müteallik buyurulan irâde-i seniyye hükmüne tevfişkân dört katına müsâvi ceza-yı nakdî alınarak keyfiyyeti tasrihiyle icmâle irâd ve kayd ve imlâ' olunduktan sonra tütünlerin aynen muhbirlerine i'tâ' olunması ve işbu dört kat cezâ-yı nakdîyi veremeyenlere ma'rifet-i hükûmetle altı mâh hapis kılınması ve ikinci defadan sonra dahi yine tütün kaçırır iken tutulanlar olur ise her defasında ikinci defa da icrâ'sı gösterilen muâmelenin ifâ edilmesi ve bir de kaçırانların işbu tütün kaçırmak fiiline tasaddileri kaçınıcı defa olduğu sühûletle bilinmek için her bir idârede buna mahsûs bir defter tutulup işbu deftere kaçak tütün tutuldukça sahibinin isim ve şöhreti ve mahall-i ikamet ve tâbiyyeti ve kaçırıldığı tütünün mikdârıyla hangi tarihte müsâdere olunduğu ve o kimsenin tütün kaçırmak fiiline tasaddisi kaçınıcı defa olduğu tamamıyla kayıt olunarak ondan sonra kaçak tütün tutuldukça defter-i mezkûre mürâcaâtla kaçınıcı defası olduğu tebeyyün ettirilip ona göre muâmele-i mukteziyenin icrâ'sına bakılması fî 20 Zilhicce sene 1287 (13 Mart 1871) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile bildirilmişti. Bu muâmelenin gerek Dersaadet'de ve gerek taşralarda yerli ve ecnebî mahsûlû tuz kaçırانlar hakkında dahi icrâ'sı bi't-tensib o bâbda fî 5 Muharrem 1288 (27 Mart 1871) tarihli tezkere-i muhibbi ile Bâb-ı âlî'den olunan istizân üzerine bu kere fî gur-re-i Cemâziyelevvel sene 1288 tarihiyle şerefvârid olan tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekâletpenâhide bir defadan ziyâde tuz kaçırان mükerrerler hakkında dahi tütün mükerrerlerine tevfişkân taz'if-i cezâ olunması icâb edeceği bi't-tezkere o bâbda kaleme alınmış olan fikarât-ı nizâmiyyenin icrâ'-yı ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi müteallik buyurularak nüsa-h-ı musaddakası leffen tesyir buyurulduğu beyân-ı alisiyle mücibince ifâ-yı muktezası husûsü emir ve ferman buyurulmuş olduğundan ba'de-zin kaçırılır iken tutulacak yerli ve ecnebi mahsûlû tuzlar ile bunları kaçırانlar hakkında kaçak tütünler için bâlâda muharrer tahrîrât-ı umûmiyye-i haliside gösterilen muâmele ve teferruatın ayniyle ve tamamıyla icrâ' kılınması husûsunun ta'mimen iş'arı bi'l-hâvâle Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak sûret-i hâl sair Rûsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillü zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin müdürlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 80 kût'a nüsa-h-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına

gönderilmiş olmakla nüseh-ı merkûmenin zikr olunan idârelere birer mu'cible bi'l-isrâ her tarafta mücibince iktizâsının icrâ'sı esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 23 Cemâziyelevvel sene 1288 ve fi 29 Temmuz sene 1287. (10 Ağustos 1871)

143 | Tütün kaçakçılarında alınacak para cezasını
ödeyemeyenlerin her 20 kuruş için bir gün hapis yatması,
ancak toplam hapis süresinin 3 ayı geçmemesi.

Tütün kaçırarlardan alınacak cezâ-yi nakdiyi vermeyenlerin beher 20 kuruş için bir gün hapis olunması ve bununla beraber hapis müddetinin üç mahı tecâvüz etmemesi nizâmı iktizâsından olmasına ve tuz dahi inhisâr tahtında olarak tütüne miyâs bulunmasına mebnî bâdema tuz kaçırarlardan mahkûm olacakları cezâ-yi nakdiyi veremeyenlerin hapis müddeti üç mahı tecâvüz etmemek üzere beher 20 kuruş için bir gün hapis olunmasının usûl ittihâz olunmasına İdâre-i Merkeziye'den vuku' bulan arz ve iş'ârı ve Şûrâ-yı Devlet'çe verilen karâr üzerine irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi müteallik buyurulmuş ve bu bâbda vilâyâta dahi tebligât-ı icrâ' ettirilmiş olduğu ba'-tezkere-i samiye emir ve iş'âr buyurulduğundan bahisle ber mantuk'-ı irâde-i seniyye iktizâsının ifâsı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkere izbâr buyurulmuş ve keyfiyet bil-cümle Rûsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdürîyetlerine bildirildiği gibi zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın beş kıt'a nüseh-ı matbû'ası dahi ayrıca postaya teslimen taraf-ı behiyyelerine gönderilmiş olduğundan bunların birer mu'cible mezkûr idârelere bi'l-irsal her tarafta mücibince iktizâsının ifâsına i'tinâ' buyurulması, fi selh-i Zilkade sene 1299 ve fi 30 Eylül sene 1298. (12 Ekim 1882)

144 | İran ile Osmanlı Devleti arasında yapılan anlaşma gereği
İran'dan Osmanlı Devletine yapılacak tuz ve tütün ithalinin
yasaklandığı, ancak İran menşeli tömbekinin ithali sırasında
%75 vergi alınacağı.

Saltanat-ı Seniyye ile İran Devleti beyinde akdi mukarrer olan muâhede-i ticaretin icrâ'-yı mütemmimesinden olmak üzere tuz ve tütünün Memâlik-i İraniyeden Memâlik-i Mahrûsa-i Padişâhi'ye men'i ithaliyle İran Memâlik-i mahsûlünden olan tömbekinin % 75 kuruş resm ahzıyla ithali teşkil olunan komisyon-ı mahsûs da Dersââdet İran sefiri hazır olduğu hâlde tarafeynin ittifakıyla karârlaştırılarak o bâbda kaleme alınan karârnâme huzur-ı meâli mefhur hazret-i padişâhiye le'de'l-arz bunun icrâ'-yı ahkâmına irâde-i seniyye-i

hazret-i padişâhi müteallik ve şerefsudûr buyurulmuş ve mezkûr karârname-
nin bu kere Nezâret-i Celîle-i hariciye ile sefir-i müşârunileyh beyninde imzâ ve
teatisi bi'l-icrâ' bir sûreti leffen irsâl kılınmış olduğu beyân-ı âlisiyle bunun 8.
maddesinde mestûr olduğu üzere 1292 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13
Mart 1876) mevki-i icrâ'ya vaz'ıyla ber mantuk-ı irâde-i seniyye icrâ'-yı
ahkâmı zımnında bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'ârı şerefvârid olan
tezkere-i sâmiyede emir ve izbâr buyurulmuş ve mezkûr İran tömbekisinin
tarifesi tanzim ve irsâl oluncaya kadar mahalli râyici üzere kıymetinden % 10
iskonto tenziliyle kûsûrundan % 75 kuruş resm ahzı fi 15 Şubat sene 1291
(27 Şubat 1877) tarihli telgrafnâme-i muhlisi ile bildirilmiş olduğundan
mücibince icâbının icrâ' olunacağı derkâr ve tarife-i mezkûrenin hitâm-ı
tanziminde irsân kılınacağı bedidâr ise de karârname-i mezkûr nûsah-ı
matbû'asından zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rûsûmat İdâreleri'nin adedine
nisbetle 40 kıt'ası leffen irsâl kılındığından bunların vesâyâ-yı lâzimenin
derciyle bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sına himmet buyurmaları, fi 5 Safer
sene 1293 ve fi 18 Şubat sene 1291. (1 Mart 1876)

KARARNAME

Osmanlı topraklarına İran'dan tuz ve tütün getirilmesinin yasaklandığı ve İran'dan getirilecek tömbekiden %75 oranunda gümrük vergisi alınacağı hakkında düzenlenen ve imzalanan kararname sureti.

Memâlik-i İraniyeden tuz ve tütünün Memâlik-i Şâhâne'ye men'i dühûlüyle tömbekiden alınacak % 75 resm-i gümrük hakkında tanzim ve imzâ olunan kararnamenin sûretidir.

Madde 1

Memâlik-i İrâniye mahsûlâtından olan tuz ve tütünün her ne şekil ve sûrette olur ise olsun Memâlik-i Osmâniye'ye ithali memnû'dur. İşbu memnû'iyet düvel-i saireden birinin mahsûlât-ı mümâsilesi hakkında ilga' veyahut ta'dil olunmadığı müddetçe mümted olacaktır. Devlet-i Âliyye-i İrâniye dahi Memâlik-i Osmaniye mahsûlü olan tuz ve tütünün Memâlik-i İrâniyeye dühûlünü men' edebilmek salahiyetini muhâfaza eder.

Madde 2

Memâlik-i İrâniye mahsûlatından olup berren ve bahren Memâlik-i Osmaniye'ye ithal olunacak tömbekinin mikdâr-ı safisi kıymeti üzerinden % 75 resm-i gümrük alınacak ve bu resmi bir kere te'diye etmiş olan tömbeki yedd-i âhere geçmiş olsa bile Memâlik-i Devlet-i Âliyye'nin hiçbir tarafında resm-i mezkûru ve ne de sair bir güne resm tekrar te'diye etmeyecektir.

Madde 3

Tömbekiden alınacak % 75 resm-i gümrük tarafeynin ittîfakıyla tanzîm olunacak tarife mücibince istîfâ' kılınacak ve işbu 1291 senesi rûmîyesi ibtidasından itibaren (13 Mart 1875) üç ay zarfında Erzurum ve Bağdad ve Cidde gümrüklerine varit olan ecnâsı tömbekinin nakden resmi alınan ve kıymeti ve mahall-i mezkûrenin her birine müddet-i mezkûre esnasında vürûd etmiş olan ecnâs-ı tömbekinin kemmiyeti hesâb edilerek bu vechile hasıl olacak hadd-i vasıt ilk yapılacak tarifeye esas ittihâz olunacaktır. Ve zikr olunan üç ay zarfında tömbekinin gelmemiş bulunan ecnâsının zikr olunan müddetten evvel bir sene zarfında mu'tedil ve ehven zamanlarında kıymetleri ne ise ona göre hesap ve muâmele olunacaktır. Takarrur edecek tarife yapıldığı tarihten itibaren on sene mer'îyyü'l-hükm olacak ve inkizâ-yı vâdeden üç mâh evvel devleteyn-i muâhedeteynden biri tebdilini arzu ile keyfiyeti diğerine tebliğ eylediği hâlde tecdîd olunacak ve öyle bir teklif vuku' bulmaz ise on sene daha cari olup her on senenin inkisasından üç ay evvel tarafeynden tebdilini teklif etmedikçe yedi sene daha hükmü muteber olmak kaide-i ittihâz olunacaktır. Zikr olunan esas üzerine târifenin tanzîmiyle dara ve hakk-ı rutubet gibi tenkisât-ı ma'mûle ve mer'îyesini karârâştırmak için işbu mukavelenin akdini müteakip tarafeynden bir komisyon teşekkül olunacak ve bu komisyon hükm-i mukavelenin mübde-i icrâ'sı hulûl etmezden evvel ikmâl-i me'mûriyyete sarf-ı mesai edecektir.

Madde 4

Bâlâda zikr olunan % 75 resm-i gümrük tömbekinin Memâlik-i Osmâniyeden ilk gümrüğe vusûlünde istîfâ' kılınacaktır. Şu kadar ki; tüccâra sühûlet olmak üzere tömbekinin resm-i gümrüğünü

mahall-i istihlâkinde te'diye etmek isteyenler hakkında muâmele-i atiyenin icrâ'sı mukarrerdir. Şöyle ki; İran tüccârı iskele veyahut hududa getirdiği tömbekiyi doğruca Rûsûmat İdâresi'ne teslim edip orada veznolunarak ve darası çıkarılarak mikdâr-ı safisi anlaşıldıktan sonra eğer o tömbekiyi mahall-i mezkûrede satacak ise % 75 resmini derhal te'diye ederek tezkeresini alacak ve o mahalde satmayıp da başka bir yere nakil edecek olur ise Rûsûmat İdâresi'ne mürâcaâtla alacağı nakliye tezkeresini tömbekiyi getireceği mahalli Rûsûmat İdâresi'nden oranın baîd mesâfesine göre tâyin olunacak bir münâsib müddet zarfında vusûlünü mübeyyin zahriyye ettirip iade edeceğini ve etmez ise % 75 resmini tamamen te'diye edeceğini müş'ir bir senet ve bir de tüccârdan muteber kefil verdikten sonra usûlü vechile bir çeki kaimesi tanzim olunarak nakliye tezkeresiyle beraber tömbekinin imrârına müsaade olunup vasıl olduğu mahalde dahi resmini derhal itâ' ile tezkeresini almaya veyahut resm-i mezbûru hemen veremeyip de müşteri buluncaya kadar tehir etmek istediği hâlde tömbekiyi birisi kendisinde ve diğeri Rûsûmat İdâresi'nde bulunacak iki miftâhlı kendisine mahsûs bir mağazaya koymaya sahibi mecbûr olacaktır. Ve bu muâmele ilk mevridde satılacak tömbekiler hakkında dahi tüccârın talebi üzerine câri olacaktır. Bâ tezkere bir mahalden diğeri mahalle nakil olunacak tömbekilerin esna-yı râhda hasıl edeceği rutubetten dolayı % 2 kıyye kadar zuhûr eden fazladan resm-i gümrük alınmayacaktır

Madde 5

Memâlik-i Devlet-i Âliyye-i Osmâniyeden memâlik-i ecnebiyeye transit sûretiyle imrâr olunacak tömbeki hakkında sair devletlerin emtiaa-i ticâriyesi hakkında câri olan transit usûlü mer'î tutulacaktır.

Madde 6

Eflak ve Boğdan ile Sırbistan ve Mısır'a gitmek üzere Memâlik-i Mahrûsa-i Osmaniye'nin sair taraflarından mürûr eden tömbekinin resm-i gümrüğü mahall-i mezbûrenin ilk gümrüklerine hin-i vusûlünde ve kezâlik Memâlik-i Şâhâne'nin sair taraflarına gitmek üzere mahall-i mezkûreden mürûr eden tömbekinin resm-i gümrüğü Devlet-i Âliyye-i Osmaniye

tarafından doğrudan doğruya idâre olunan ilk gümrüğe vusûlünde te'diye olunacaktır. Tömbekinin resm-i gümrüğü verilmiş bulunup da adem-i istihlâkinden dolayı altı ay zarfında mahall-i mezkûreye getirilecek olur ise % 1'i bi't-tenzil gümrüğü red olunacaktır.

Madde 7

Tütün ve tömbeki ve tuz husûslarından dolayı Haremeyn-i Şerifeyn ve Atebât-ı Aliye'ye gelecek hüccâc ve züvvâr-ı İrâniye hakkında muahedât-ı sabıkanın vermiş olduğu imtiyâzat bakîdir. Husûsât-ı mezkûreden dolayı sair misâfirin-i İrâniye hakkında dahi misâfirin-i ecnebîye hakkında olunan muâmele icrâ' kılınacaktır.

Madde 8

İşbu karârname gelecek 1292 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1876) mevki-i icrâ'ya konulacaktır. Şurası dahi mukarrerdir ki; işbu müddet zarfında 2. maddede muharrer tarife takrîr etmemiş bulunur ise o hâlde tarife takarrur edinceye kadar tömbekinin ilk varit olacağı mahall piyasasında külliyyet üzere bey' ve şîrâsında cari olan kıymet-i nakdiyyesinden % 10 tenziliyle küsûrundan % 75 resm-i gümrük istifâ' kılınacaktır.

145

Rumeli-i Şarki eyaletine tezkereli ve tezkeresiz olarak tuz sokmanın yasaklandığı, bandrollü olarak götürülecek tütün ile yerli tütünden mamûl sigaraya eyaletçe tekrar bandrol yapıştırılacağı, kaçak olarak yakalanan tuza el konulup beher kıyyesinden 40 parâ nakit para cezası alınacağı, yakalanan tuzun yakalandığı yerde tüketilmek şartıyla ihbarcılara verileceği, bandrollü olarak getirilen tütün ve yerli sigaralara cins ve çeşitine göre Rûsûmat idarelerince yeni bandrol yapıştırılacağı ve bedelinin sahibinden alınacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 11 Şervâl sene 1296 (28 Eylül 1879) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede hafıyyen ithal olunur iken tutulacak tuzların muhbîrleriyle derdest edenlere itası muharrer ise de cezâ-yi nakdileri tahsîl olunan

tuzların (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinden muharrer olan ta'limât mücibince ve fakat tuzların zabtı ve cezâ-yi nakhdîlerinin istifâ'sı emrinde masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl olunduktan sonra yüzde otuzlarının me'mûrine ve yetmişlerinin muhbirlere itası iktizâ' eder.

Rumeli-i Şarkî nizâm-nâme-i dahiliyesinin umûr-ı maliyyeye dair olan 7. faslının rûsûmata müteallik mevâddı hakkında lâzım gelen izahatı hâvî fi 11 Şevvâl sene 1296 tarihiyle mersûl tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisi hatimesinde tuz ve kıyılmış tütün ve müskirât haklarında Bâb-i âlî'den istizâh-ı keyfiyyet olduğundan alınacak cevabın muahharen bildirileceği izbâr olunmuş idi. Şerefvârid olan fi 19 Zilkade sene 1296 ve fi 23 Teşrinievvel sene 1295 (4 Kasım 1879) ve fi 13 Muharrem sene 1297 ve fi 15 Kânunuevvel sene 1295 (27 Aralık 1879) tarihli iki kıt'a tezker-e-i samiye-i vekâletpenâhide Rumeli-i Şarkî eyaletine tezkereli ve tezkeresiz tuz ithalinin memnû' olması ve bandrollü olarak götürülecek tütün ile yerli tütünden ma'mûl sigaraya eyaletçe tekrar bandrol yapıştırılması hükm-i nizâm iktizâsından bulunmasına nazaran buraca da ona göre muâmele olunması yani memâlik-i saire-i şâhâneye oradan tezkereli ve tezkeresiz tuz ithal ettirilmemesi ve bandrollü olarak vürûd edecek tütün ve yerli tütünden mamûl sigaraya dahi bandrol yapıştırılması ve ora mamûlü olarak getirilecek müskirât için Rumeli-i Şarkî idârelerinden verilip ibrâz olunacak nakliye tezkerelerinin adem-i kabûlüyle iktizâ' eden resm-i mîrisinin nizâmı dâiresinde istifâ' olunması lâzım geleceği beyân-ı samisiyle o vechile ifâ-yı muâmele kılınması emir ve iş'âr buyurulmuş olduğundan mücib-i âlisi üzere bâdema Rumeli-i Şarkî eyâletinden gerek tezkereli ve gerek tezkeresiz olsun beri tarafa hiçbir sûretle tuz ithaline müsaade olunmayıp eğer hafıyyen ithal olunur iken tutulacak olur ise bi'l-müsâdere ecnebî tuzu misillü beher kıyyesi için kırkar para olmak üzere ashâbından cezâ-yi nakdî istihsâliyle keyfiyyeti bi't-tasrîh icmâle irâd kayd ve imlâ' ve tuzun derdest bulunduğu mahalde sarf olunmak şartıyla muhbirleriyle derdest edenlere aynen i'tâ' edilmesi ve bandrollü olarak vürûd edecek tütün ve yerli sigaralara dahi cins ve nevine göre Rûsûmat İdâreleri'nde bizim bandrollerden yapıştırılarak işbu bandröller esmânının tamamen ashâbından istifâ' kılınması ve oralarda bi'l-imâl beri tarafa getirilecek müskirâtın dahi nakliye tezkeresi ibrâz olunsâ bile kabûl edilmeyerek iktizâ' eden resm-i mîrisinin bizim idâre tarafından istifâ'sıyla nakliye tezkerelerinin i'tâ' olunması lâzım geleceğinin ta'mimen izbârı cemiyet-i rûsûmiyyeden ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne yazıldığı gibi işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüshâ-yı matbû'asından 20 kıt'ası leffen irsâl kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib Rûsûmat

İdâreleri'ne bi'l-isrâ her tarafta minvâl-i meşrûh üzere ifâ-yı muâmeleye dikkat olunması, fi 29 Muharrem sene 1297 ve fi 31 Kânunuevvel sene 1295. (12 Ocak 1880)

146 Tütün kaçakçılarından alınacak para cezasının kaçakçıdan başka kaçakçılık işlemine aracılık yapan kayıkçı, sandalcı, mavnacı, arabacı ve kiracı nakliye esnafından da talep edilmesi, tütün bedeli kaç paraya karşılık gelirse gelsin tütün bedelinin %16'sı oranında para cezası alınması, hangi devlet vatandaşı olursa olsun gümrüklerden tütün ve tuz kaçırmaya vasıta olan kişilerden para cezasını ödemeyenlerin araç, araba ve hayvanlarına el konulması, para cezasını bir ay içinde ödemeyenlerin araç, araba ve hayvanlarının satılması, para cezasını hiç ödeyemeyecek durumda olanların ise bir buçuk ay hapis cezasına çarptırılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede kaçak duhân ashâbından alınacak cezâ-yi nakdîden başka tütünü kaçırmaya vasıta olanlardan % 16 hesâbıyla cezâ-yi nakdî alınması hakkında muharrer maddeye mâtuf olan fi 17 Safer sene 1281 (20 Şubat 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye sarf-ı tütüne dair bulunduğû cihetle bu mecmu'aya derc edilmemiştir.

Kaçak duhân ashâbından alınacak cezâ-yi nakdîden başka kayıkçı ve sandalcı ve mavnacı ve arabacı ve kiracı nakliye esnafından bunu kaçırmaya vasıta olanlardan dahi duhânın esmânı her neye bâliğ olur ise bunun % 16'sı mikdârı cezâ-yi nakdînin ahz ve istifâ'sı müteallik buyurulan irâde-i seniyye üzerine fi 17 Safer sene 1281 (20 Şubat 1878) tarihli meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyyemiz ahkâmı iktizâsından ise de duhânın rûsûmu bu kere ta'dil kılınmış olmasından dolayı cezâ-yi nakdîsi dahi başka yola konulmuş olmasına nazaran duhân kaçırmaya vasıta olanlara mahsûs olan cezâ-yi nakdînin duhânın kıymeti üzerine % 16 itibarıyla istifâ'sından sarf-ı nazarla karâr-ı cedid-i mezkûre tevfiân duhân ashâbından tahsil olunacak cezâ-yi nakdînin mikdârı üzerine % 16 olmak üzere ahz olunması ve bunun tuz kaçırmaya vasıta olanlar hakkında dahi bu vechile icrâ' kılınması Meclis-i Rûsûmat kararıyla bâ-takrir bi'l-istizân o bâbda fi 19 Şaban sene 1284 (16 Aralık 867) tarihiyle şerefsadır olan buyuruldu-yı alıyyede o makule kayıkçı ve sandalcı ve mavnacı ve arabacı ve kiracı takımının taşıdıkları tuz ve duhânın kaçak olup olmadığını bilerek nakil eylediklerinin bi-hakkın temyiz-i lâzîmeden ve zikr olunan vasıtalar sefâinden ihraç veyahut hariçten şehre ithal olunacak eşya İdârenin gayri mahalle naklettikleri hâlde bilerek kaçırmış olacakları cihetle bu makuleler haklarında

cezâ-yı mezkûrun icrâ'sınca mûcib-i tereddüt bir şey olmayacağı ve izahattan olup fakat dahilde bir mahalden diğer mahalle kaçırılan tuz ve tütün kaçaklığını bilip bilmedikleri meşkûk olanlar hakkında zaten dahi câri olduğu vechile tahkikat-ı lazimenin ifâsı bi't-tensib sefaretlere icrâ-yı tebliğat olunması zımında keyfiyyet Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden bildirilmiş olduğu beyân-ı alisiyle emânet-i halisice dahi ona göre ifâ-yı muktezası emir ve ferman buyurulmuş olduğundan bâdema gerek yerli ve gerek ecnebi kaçak duhân ve tuzun esnaf-ı merkûmeden bilerek kaçırmaya vasıta olanlardan yani sefinelerden karaya ve karadan dahi bir şehir ve kasabaya ithalinde İdârenin gayri mahallere getirenler kaçak olduğunu bilerek nakil eylemiş olacaklarından iştibâh olamayacağından bu makulelerden duhân ve tuzun cezâ-yı nakdîsi her neye bâlîğ olur ise % 16'sı mikdârına müsavî olan mezkûr cezâ-yı nakdînin mahalli meclisinden icrâ-yı tahkikatla alınacak iki nüsha mazbata üzerine tamamen ahz ve istifâ' ve mazbatanın bir nüshasının emânet-i halisiye isrâ' olunması ve herhangi devlet tebeasından olur ise olsun gümrüklerden duhân ve tuz kaçırmaya vasıta olan kesândan cezâ-yı nakdîyi te'diye etmeyenler olur ise kayık ve araba ve hayvanları cânib-i idârede bir mâh müddet zabt ve tevkif ile bu müddet zarfında mahkûm olan cezâ-yı nakdîyi te'diye etmedikleri hâlde mal-ı mevkûfları alenen bi'l-müzâyede satılıp esmân-ı hâsılasından cezâ-yı nakdînin ve tevkif müddetinde hayvanları masârifinin istihsâl kılınması ve bir de cezâ-yı nakdîyi ifâyâ hiç de iktidârı olmayanlar hakkında Cezâ Kanûnname-i Hümâyûnu'na tevfiân 1,5 mâh hapis olunup yine vermediği hâlde sebili tahliye ile sa'-i haline ta'lik edilmesi ve işbu kaçırmaya vasıta olanlar tebea-i Yunaniyyeden ise Yunan ahidnâmesi ahkâmına tevfiân tıpkı tebea-ı Devlet-i Âliyye gibi onlar hakkında ma'rifet-i hükûmetle icrâ' olunup sair devlet tebeasından bulundukları sûrette devlet metbuâları konsoloslarına Hükûmet vasıtasıyla bi't-tebliğ usûlü vechile icrâ' ettirilmesi husûsunun Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen bildirilmesi Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak o vechile keyfiyyet zikr olunan nezâretler cânibine iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rüsûmat müdürlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle kat'î nüshâ-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla vusûllerinde taraf-ı vâlâlarından bâ-mu'cib bunlara bi'l-irsal suver-i meşrûhanın tamamı icrâ'sı esbâbının istikmâline himmet ve i'tinâ' buyurmaları, fi 26 Ramazan sene 1284 ve fi 19 Kânûnusânî sene 1283. (21 Ocak 1868)

147 | Başka bir ülkeye gideceğini söyleyerek Osmanlı sahillerine demirleyen yabancı menşeli tuz yüklü gemilerin sandal ve

ufak kayıklara aktarma yapmak suretiyle tuz sattıkları, deniz üzerinde tuz satmanın engellenmesine yönelik bir kanun olmadığı, konu hakkında Bâbîâlî'nin bilgilendirildiği, bundan sonra sandal ve kayıklara aktarılan yabancı menşeli tuzlara el konulacağı.

Diyar-ı ecnebiyeye gitmek şayiasıyla sevâhil-i Devlet-i Âliyye'ye uğrayan ecnebi tuzu hamûleli sefineler karaya ihracına yol bulamadıkları hâlde sandal ve ufak kayıklara aktarma sûretiyle fûrûht etmekte ve alanlar dahi me'mûrdan hâli mahallere çıkarıp ithal eylemekte oldukları ve bazı mahallerde böyle sandal ve ufak kayıklar ile ecnebi tuzu alanlar zuhûruyla haber verildiği hâlde rûy-ı deryâda ecnebi tuzu ahz ve ifâsından men'ine dair nizâm olmadığı beyânıyla hükûmet-i mahalliye taraflarından icâbına bakılmamakta olduğu tahkik ve istihbâr ve muâhede-i cedîdenin hilâfı olan bu uygunsuzluğun men'iyile icrâ-yı iktizâsı Bâb-ı âlî'ye ber-tafsil arz ve izbâr kılınmış idi. O makule sefinelerden ecnebi tuzunun öyle ufak kayak ve sandallara aktarma olunması elbette satılmak üzere karaya çıkarılmak da'iy-i fasidesine mebnî olduğundan bu makule sandal ve kayıklarda bulunan ecnebi tuzlarının tutularak zabt olunması ve bu bâbda Rûsûmat Me'mûrları'nın hükûmet-i mahalliyyeye mürâcaatlarında muâvenet ve teshilât-ı lâzîminin icrâ kılınması ve fakat bu vesile ile tuz mahmul bulunan sefinelere taarruz olunmayarak tuz aktarılmış kayak ve sandallar haklarında dahi hilâf-ı usûl muâmele vuku'u ile sadâ ve müşkilât zuhûra getirilmeyerek yalnız bunlara aktarılmış olan ecnebi tuzunun ber mücib-i usûl ahz ve zabtıyla keyfiyyetin bildirilmesi hakkında sevâhilde bulunan bil-cümle mülkiye me'mûrlarına evâmirname-i sami testiri derdest bulunmakla ona göre tesviye-i muktezası fi 14 Zilhicce sene 1279 (2 Haziran 1863) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan cevâb-ı sâmi ile irade ve iş'âr buyurulmuş ve Meclis-i Rûsûmat kararı üzerine keyfiyyet Rûsûmat Nâzırları'na ta'mimen bildirilmiş ve dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idâre-i salisenin mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı hâlisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla nüsah-ı mezkûrenin savb-ı vâlâlarından müciblerle mezbûr idârelere isrâ' ve merkez ve mülhakatta mücibinçe iktizâsının icrâ kılınması, fi 29 Zilhicce sene 1279 ve fi 4 Haziran sene 1279. (16 Haziran 1863)

148 Sırbistan'a götürecekllerini ileri sürerek Osmanlı sahillerine yabancı menşeli tuz getiren Yunanlıların fırsat buldukları anda karaya tuz çıkardıkları, Osmanlı mahsülü olan tezkeresiz tütünleri de aynı şekilde gemilerine yükleyip daha

sonradan yabancı menşeli tütün gibi sokmaya çalıştıkları, kaçırılırken yakalanan mallara el konulduğu halde gemi içerisinde bulunan tuz ve tütünler hakkında işlem yapılmadığı, bu durumun Bâbîâlî'ye bildirildiği, bundan sonra Yunan gemilerinden kayık ve sandallara tuz ve tütün aktarılırken Rûsumat İdaresi tarafından yakalanan gemiler hakkında hükümete müracaat edilerek orada bulunan Yunan konsolosuna veya konsolos vekiline hemen haber verileceği, kaçak mallar hakkında işlem başlatılacağı, yakalanan tuz ve tütünün o gemiden yüklendiği ortaya çıkarıldığı taktirde düzenlenecek mazbata doğrultusunda sözkonusu gemiye hükümet, Rûsumat ve konsolosluklarca gönderilen görevli eşliğinde çıkılacağı, gemi içinde bulunan tuz ve tütünlere el konulacağı, ancak ele geçen tuz ve tütünden dolayı para cezası talep edilmeyeceği.

Yunanlılar Sırbistan'a gönderilmek şâyiasıyla sevâhil-i Devlet-i Âliyye'ye ecnebî tuzu getirip mahmul olduğu sefineler ötede beride lenger-endâz ikamet olarak fırsat buldukça hafiyyen ithale ve bizim taraftan ihracat nâmıyla bilâ-resm çıkardıkları tütünleri Şîre'den dolaştırarak kaçırma sûretiyle tekrar Memâlik-i Şâhâne'ye sokmaya münhemik olduklarına ve yalnız kaçırılır iken tutulan duhân ve tuz hakkında müsâdere muâmelesi icrâ' olunarak sefine derûnunda bulunana ilişilememekte ve bu cihetle taşraca bunun önünü almak kabil olamamakta olduğuna binâen bâdema sevâhil-i saltanat-ı seniyyeden herhangisinde olur ise olsun o makule Yunan sefinesinden kayık ve sandallar ile tuz ve tütün ihraç olunur iken tutulup oranın Rûsumat İdaresi tarafından hükümete mürâcaât olunduğunda Yunan konsolosu veya konsolos vekillerine vakit ve saat ta'yiniyle haber gönderilerek konsoloshaneden bir me'mûr hazır olduğu hâlde kaçırılanların vesair iktizâ' edenlerin istintâkları icrâ' ve tahkikat-ı lâzîminin ifâsıyla tutulan tuz ve tütünün o sefinden çıkarıldığı tebeyyün ettiğinde icâb eden mazbatasının tanzîmiyle ve konsoloshaneden dahi adam ahzıyla sefineye cânib-i hükûmetten ve Rûsumat İdaresi'nden me'mûrlar gönderilerek derûnunda bulunan tuz ve tütün zabt ve müsâdere olunup fakat işbu sefine derûnundan ahz ve müsâdere olunan tuz ve tütünden çıkarılıp ele geçirilmiş olanlar gibi cezâ-yi nakdî alınmaması ve ber-vech-i muharrer konsoloshaneden istenilecek me'mûr vaktiyle gönderilmez ise veyahut gönderilip de sübût-ı maddeden sonra sefinden tuz ve tütünün ihracı için taallül edilerek cânib-i hükûmetten ve Rûsumat İdaresi'nden ta'yin olunacak

me'mûrların yanına adam terfikunda mûmâna'at olunacak olur ise bunun için icrâ'at tehir olunmayarak muâmele-i nizâmiyenin icrâ'sıyla sefine derûnunda kalan tuz ve tütünün dahi ahz ve zabtolunması zımnında lâzım gelenlere evâmirname-i sâmi tastîri bâ-tezkere-i hâlisi Bâb-ı âlî'ye arz ve inhâ olunmuş idi. Tezkere-i mezkûre zeyline fi 15 Rebiülevvel sene 1285 (6 Temmuz 1868) tarihiyle muharrer cevab-ı sami-i cenâb-ı vekâletpenâhide bu bâbda Yunan sefaretine mukaddemce takrîr-i resmi gönderildiği misillü ber mücib-i iş'âr icâbının icrâ'sı zımnında lâzım gelenlere tastîr buyurulan evâmirname-i samiye'nin li'eclül-irsal savb-ı muhliseye isbâl buyurulduğu irade ve iş'âr buyurulmuş olmasıyla Meclis-i Rûsûmat'a lede-l-havâle zıkr olunan evâmirname-i sami mütâlaa olundugunda mâl-i âlisi minvâl-i muharrer üzere ifâ-yı muâmele olunması merkezinde bulunmuş olduğundan ba'de-zin sevâhil-i Devlet-i Âliyye'den herhangisinde olur ise olsun ecnebî tuz ve tütünü mahmul Yunan sefinesinden kaynak ve sandallar ile tuz ve tütün ihraç olunur iken tutulup Rûsûmat İdâresi tarafından mürâcaât olundugunda taraf-ı hükûmetten orada bulunan Yunan konsolosuna veyahut konsolos vekiline vakit ve saat ta'yiniyle haber gönderilerek tarafından bir me'mûr hazîr olduğu hâlde kaçırılanların sair iktizâ' edenlerin istintâkları icrâ' ve tahkikat-ı lâzime ifâsiyla tutulan tuz ve tütünün o sefinden çıkarıldığı tebeyyün eylediğinde iktizâ' eden mazbatasının tanzimiyle ve konsoloshaneden dahi adam ahzıyla sefineye cânib-i hükûmetten ve Rûsûmat İdâresi tarafından me'mûrlar gönderilerek derûnunda bulunan tuz ve tütünün zabtolunması ve fakat işbu sefine derûnundan ahz ve müsâdere olunan tuz ve tütünden çıkartılıp ele geçirilmiş olanlar gibi cezâ-yi nakdî alınmaması ve ber-vech-i muharrer icrâ'-yı tahkikat için vakit ve saat ta'yiniyle konsoloshaneden istenilecek me'mûr vaktiyle gönderilmez ise veyahut gönderilip de sübût maddeden sonra sefinden tuz ve tütünün ihracı için taallül edilerek cânib-i hükûmetten ve Rûsûmat'dan tâyin olunacak me'mûrların yanına adam terfikinde muhâlefet olunacak olur ise bunun için icrâ'at asla tehir olunmayarak ma'rifet-i hükûmetle kaçığın sübûtundan sonra kaçırılan tuz veyahut duhân hakkında muâmele-i nizâmiyenin icrâ'sıyla beraber sefine derûnunda kalanların dahi ahz ve zabtına ibtidar olunması lâzımeden olarak mezkûr evâmirname-i sami işbu tahrîrât-ı hâlisinin sûret-i matbû'asından icâbî mikdârıyla beraber bâ-muharrerât sair Rûsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği gibi zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin iki vilâyete olan iki kıt'a emirname-i sâmi dahi suver-i matbû'a-i mezbûriyeden nezâret-i vâlâları dahilinde bulunan Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle 40 kıt'asıyla maan ve leffen irsâl kılınmış olduğundan evâmirname-i sami-i mezkûr sûretinin ale-l-usûl

nezdinizde olan defterine bâde'l-kayd mahallerine isâl ve suver-i mezkûre dahi mücibince icâbının icrâ'sı vesâyasıyla Rûsûmat müdür ve me'mûrlarına bâ-mu'cib irsâl olunarak muktezasının müstemirren li'eclî'l-icrâ' hilâf-ı emr ve iş'âr-ı sâmi muâmele vukua getirilmemesi vesâilinin istikmâline ve şayet işbu icrâ'at-ı matlubede hükûmet-i mahalliyeden âsâr-ı terâhi ve tesâmih görülür ise sükût olunmayıp delâil-i kaviyyesinin isbâtıyla keyfiyyetin vaktiyle izahen bu tarafa iş'ârına himmet buyurmaları, fi 3 Rebiülahir sene 1285 ve fi 11 Temmuz sene 1284. (23 Temmuz 1868)

149 Ocaklardan tuz yüklenen gemiler hakkında çok detaylı kayıtlar içeren bir defter tutulması, bu kayıtların her ay sonunda bağlı bulunulan nezaret ve merkez müdüriyetlerine gönderilmesi, sahillerde bulunan sahil idarelerinin de aynı şekilde evrak tutup genel merkeze göndermesi, sahillerde bulunan Mülhakat idarelerince yapılan aramada bir gemi içerisinde tezkeresinde yazılı tutardan daha fazla miktarda tuz çıkması durumunda bu mallara derhal el konulması ve gemi kaptanı ile personeli hakkında soruşturma başlatılması, düzenlenecek belgelerin tuz örnekleriyle beraber genel merkeze gönderilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tezkeresinde muharrer olan mikdârdan fazla tuz zuhûr edildiği hâlde zabt ve müsâdere olunması muharrer ise de tezkeresinde muharrer mikdârdan ziyâde tuz zuhûr ettiği takdirde zuhûr eden fazlaların % 3'e kadarından birer kat ve % 3'ünden ziyâdesinden ikişer kat esmân aranılması (138) numaralı ve fi 25 Teprinisâni sene 1279 (7 Aralık 1863) ve (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmından olduğundan müciblerince hareket olunmak iktizâ' eder.

Sevâhile getirilmekte olan kaçak tuzlar hakkında bir teftiş ve nezâret-i daima icrâ'sı ve muâmelât-ı inzibâtiyenin istikmâl-i esbâbı zımınında işbu 1301 senesi şehr-i Mart'ı ibtidasından itibaren (13 Mart 1885) tuzu hâmil olan bil-cümle sefâinin sûret-i seyir ve hareketlerinin İdâre-i Merkeziye'ce bilinmesine lüzûm görünmüş ve o bâbda bi't-tanzîm zirde gösterildiği vechile irsâl kılınan numûneye tevfiân sevâhil idârelerinden birer pusulanın tanzîmiyle bu tarafa irsâli lâzimedden bulunmuş olmakla tarih-i mezkûrdan itibaren her mâh memlahalardan tuz tahmil olunmuş olan sefâinin adediyle hamûlelerinin mikdâr ve verilen tezâkirin numara ve tarih ve sefine süvârisinin ismiyle tabiiyeti ve sefinenin geldiği mahall-i mezkûr numûnede muharrer hane-i mahsûslarına imlâ' edilerek memlaha me'mûrları taraflarından beher mâh

nihâyetinde tâbi oldukları nezâret ve merkez müdürîyyetlerine gönderilmesi ve sevâhilde bulunan sair idârelerimizden dahi kezâlik her ay nihâyetinde tuz ihraç eden bil-cümle sefâinin diğerk numûne vechile bir pusulası tanzim edilerek anında o vechile tesyâr kılınması ve gerek yerli ve gerek ecnebî tuzu ile mahmul sefâinden hamûlesini kâmilten veya bir kısmını ihraç etmeksizin bir kâzâ veya sebeb-i âherla limanlara vâsıl olan sefâin dahi bulunur ise mülâhazât kabilinden olmak üzere mezkûr pusulânın zirine bunlar hakkında dahi ma'lûmât-ı lâzime derc edilmesi ve mezkûr pusulaların her ay için tanzimiyle o mâh hitâmında yani gelecek ayın ilk postasıyla nezâret veya merkez müdürîyyetlerine irsâli lâzım geleceğinin bil-cümle memlaha me'mûrlarıyla sevâhilde bulunan Mülhakat İdâreleri'ne katiyyen tebliğ kılınması ve bunlar vürûd ettikçe hemen ilk posta ile İdâre-i Merkeziye'ye tesyâr buyurulması lâzım geleceği ve bir de gerek memâlih ve gerek sevâhil idârelerimiz taraflarından mezkûr pusulaların sûret-i muntazamada irsâl olunabilmesi zımında her idârede birer defter-i mahsûs tutularak buna memlahalardan vuku' bulacak tuz sevkîyâtıyla sevâhilde vasıl olacak tuzların günü gününe sebt ve tahrîr kılınması ve bâdema sevâhilde bulunan Mülhakat İdâreleri'nde bir gemi derûnunda tezkeresinde muharrer mikdârdan fazla veya tezkeresiz tuz zuhûr ettiği hâlde hemen ber-mu'cib-i nizâm zabt ve müsâderesiyle beraber o geminin kaptanıyla tâifesi me'mûrlarımız tarafından taht-ı istintâka alınarak evrâk-ı nâtkiyesinin zabtolunan tuzun bir numûnesiyle beraber nezâret ve merkez müdürîyyetlerine ve oradan dahi fezkeleri ale-l-usûl tanzim ve nezâret veya merkez müdürîyyetinin o bâbdaki rey ve mütâlaası ne ise zeyline terkim ve tahtim olunarak bilâ-afâte-i vakt bu tarafa tesyâr edilmesi ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin hilâfında harekette bulunacak me'mûrinin taht-ı mes'uliyete alınması mukarrer olmakla burasının dahi icâb edenlere şimdiden tebliğ buyurulması ikizâ' edeceği ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizle mezkûr pusula numûnesinin nûsah-ı matbû'asından 80 küt'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmakla bunların birer mu'cible sâlif-ül-beyân sevâhil idârelerine gönderilerek tarih-i mezkûrdan itibaren mücibince ifâ-yı muâmele ettirilmesi, fi 6 Cemâziyelevvel sene 1302 ve fi 9 Şubat sene 1300. (21 Şubat 1885)

150 Ocaklara tuz almaya gelen tüm gemi ve kayıkların sıkıca kontrol edilmesi ve içlerinde yabancı menşeli tuz olup olmadığına bakılması, varış noktalarındaki idarelerce bu gemi ve kayıkların içinde bulunan tuzlara yabancı menşeli tuz karıştırılıp karıştırılmadığının kontrol edilmesi, karıştırılmış ise karaya çıkışına izin verilmeyip tuzlara el

konulması ve para cezası kesilmesi, karışık tuzların karaya çıkartılması durumunda Rüsumat memurlarının en ağır şekilde cezalandırılacağı ve doğacak zararların bu kişilerden tazmin edileceği.

Sevâhil memlahalarından tuz mübâyaa edecek olan sefine ve kayıklar beheme-hâl yoklanılıp derûnunda ecnebî tuzu olmadığı tebeyyün etmedikçe iştirâ edecekleri tuzun tahmiline mübâşeret ettirilmemesi ve tefferuât-ı sairesi (132) numaralı ve fi 7 Haziran sene 1279 (19 Haziran 1863) tarihli mebûs tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti, sefine ve kayıklar seyir ve hareketi mevsimi hulûl etmek cihetiyle bu emr-i ehemmin bir kat daha te'kidî lâzım geldiğinden ber-vech-i iş'âr-ı sâbık memlahalara tuz almaya gelen bil-cümle sefine ve kayıklar güzelve yoklanılıp derûnunda ecnebî tuzu olmadığı tebeyyün edilmedikçe alacakları tuzun tahmiline mübâşeret ettirilmemesi ve bir de bunların memlahalardan yerli tuzunu aldıktan sonra esna-yı râhda diğer bir sefine ve kayıktan ecnebî tuzu dahi alarak yerli tuzuyla halt ve ifsâd edip Memâlik-i Şâhâne'ye ihraç etmek zayiasına ibtidarları melhûz-ı kavî olduğundan Mevrid İdâreleri'nde dahi tuz hamûlesiyle vürûd edecek sefinelerden karaya çıkarılacak tuzların ecnebî tuzuyla mahlût olup olmadığına kemâl-i i'tinâ ile dikkat olunarak o makule mahlût tuz vürûdunda karaya ihracına müsaade olunmayıp müsâdere ve cezâ-yi nakdî-i nizâmîyesinin icrâ' olunması ve derûnunda ecnebî tuzu bulunan sefine ve kayıklara bazı memlahadan tuz tahmîl ettirildiği veyahut mevridlerde dikkatsizlikle ecnebî tuzuyla mahlût yerli tuzunun ihraç ve fûrûhtuna müsaade olunduğu buraca zâhire çıkarılır ise o memlaha me'mûrlarıyla mevrid rûsûmat me'mûrları şedîden mes'ul tutulacağı gibi bundan dolayı mirîye terettüb edecek zarar ve hasar dahi kendilerine tazmîn ettirileceği muhakkak bilinip ona göre ziyâde takyid ve i'tinâ edilmesi husûsunun ta'mimen te'kid ve iş'ârı iktizâ' edeceği Meclis-i Rûsûmat'dan tezekkür ve ifâde olunarak keyfiyyet sair iktizâ' edenlere iş'âr ve işbu tahrîrât-ı hâlisinin zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rûsûmat müdirlük ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından müciblerle bunlara isrâ' ve mücibince iktizâsının ifâsı hakkında vesâyâ-yı lâzîmenin icrâ'sıyla hukuk-ı Hazine-i Celile'nin tamam-ı muhafâzasına i'tinâ ve himmet buyurmaları, fi 6 Muharrem sene 1285 ve fi 16 Nisan sene 1284. (28 Nisan 1868)

151 | Deniz yoluyla bir yerden başka bir yere taşınacak tuzlar için çıkış idarelerince varış idarelerine ihbarname gönderilmesi,

deniz yoluyla taşınacak tuzlara ait tezkerelerde varış noktasının özellikle belirtilmesi, tuzun götürüleceği yerin değişmesi durumunda Rüsumat idarelerince yeni tezkere düzenlenmesi.

İşbu telgrafnâme-i umûmiyyede memlahalardan tuz tahmil edilmiş olan gemiler için mevrîd me'mûrlarına telgrafla ma'lûmât i'tâ' olunması muharrer ise de bahren bir mahalden diğer mahalle nakil olunacak tuzlar için Mahrec İdârelerinden Mevrîd İdâreleri'ne ihbârname gönderilmesi (498) numaralı ve fî 1 Mart sene 1301 (13 Mart 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Telgraf

Memlahalardan bi'l-mübâyaa bahren götürülecek tuzların kâffesi için mevrîd ta'yini ve mevrîd-i muayyenden mâ-adâ mahalde mutaber olmayacağı ve mevrîdlerde dahi üzerlerine battâl keşidesiyle bu tarafa gönderilmesi lâzım geleceğinin bâlâlarına şerh ve tasrihi ile ona göre tezkereler verilmesi ve tuzlar yola çıkarıldığında mevrîd me'mûrlarına telgrafla ma'lûmât i'tâ' ve bu tuz mevrîdlerden muahharen başka bir mahalle götürülecek olur ise tebdilen ve meccânen diğer tezkere verilip bunda dahi zikr olunan mevrîd muâmelesi icrâ' kılınması ve tezkeresinde muharrer mevrîdden gayri bir mahalle götürülecek olur ise tuzun fiyat-ı mîrîsi vechile esmânı alınmadıkça ihraç ettirilmeyip mevrîdine götürülmesinin sahibine tefhîm edilmesi ve gelen müşterilere memlahalarda bu şart beyân olup razı olmayanlara tuz ve tezkere verilmemesi lâzım geleceğinden bâdema bu vechile muâmele olunması ve berren satılacak tuzların bu kaideden müstesna tutulması iktizâ' eder, fî 17 Safer sene 1297 ve fî 17 Kânûnusânî sene 1295. (29 Ocak 1880)

152

Tütün ve tuz tezkereleri nakit gibi işlem gördüğünden tezkerelerini kaybedenlere yeni tezkere verilmemesi, ocaklardan parası peşin ödenerek satın alınan tuz tezkerelerinin kaybedilmesi durumunda bile hiçbir şekilde yeni tuz ve tütün tezkeresi düzenlenmemesi.

Duhân ve tuz tezkereleri nakit makamında senedât-ı mutebereden olup an zâyî diğeri verilmiş olsa, zayı olan senet birinin cline geçerek veyahut an kezb “zayı ettim” diyerek sahibi yanında hufzedilerek bunun duhân veyahut tuz için isti'mâl ile vâridât-ı rûsûmiyyenin izâasını mücib olacağı mahzûruna mebnî ba'de-zîn duhân için zayiden tezkere verilmemesi hakkında cari olan kaide-i inzibâtîye ve nizâmiyenin tuz tezâkiri bahsinde dahi cereyân ettirilmesi bi't-

tasvip keyfiyyet Bâb-ı âlî'ye arz ve iş'âr olunmuş olmasıyla bu kere fi 24 Zilhicce sene 1284 (17 Nisan 1868) tarihiyle muvaşşahan beyaz üzerine şerefsâdır olan buyuruldu-yı âli-i cenâb-ı vekâletpenâhîde ber-mu'cib-i arz ve iş'âr-ı iktizâsının icrâ'sıyla keyfiyyetin gazetelerle dahi ilânı tensib edilmiş olduğu beyân-ı âlisiyle muâmele-i mukteziyenin ifâsı husûsı emir ve ferman buyurulmuş ve ber-mu'cib-i irâde-i aliyye keyfiyyet buraca mezkûr gazetelere derc ile cümleye neşr ve i'lân kılınmış olmasına mebnî bundan böyle memlahalardan esmânî peşinan istifâ' ile fûrûht olunacak tuzlara dair verilecek tezkerelerden zayi edilenler olup da sahibi tarafından an zayi tezkere talep olunduğu takdirde cevap-ı kat'î itasıyla zinhâr zayiden ne tuz nede duhân için tezkere verilmemesi ve böyle tezkeresi olmaksızın herhangi mevride tuz vürûd eder ise tevkif olunup esmân-ı mukarrere-i mirîyesi alınmadıkça salıverilmemesi lüzûmunun ta'mimen tavsiye ve iş'ârı lâzım geleceği meclis-i rûsûmat'dan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne izbâr ve işbu tahrîrât-ı muhlisenin dâire-i nezâret-i vâlâlarında kâin idârelerin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından müciblerle bunlara isrâ' ve mücibince icâbının istikmâline i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 21 Muharrem sene 1285 ve fi 1 Mayıs sene 1284. (13 Mayıs 1868)

153 Sisam adası halkundan olan kaptan ve tayfaların kendi yemeklerinde kullanmak amacıyla kayıklarına aldıkları tuzlara ticari bir önemi olmadığından dokunulmaması, ancak kişi başına yarımşar kıyyeden daha fazla tuz bulunması durumunda fazla olan tuzlara el konularak gereken para cezasının alınması.

Sisam cezîresi ahalisinden olan kaptanlar ile tâifelerinin kendi yemeklikleri için i'tâ' buyurulan me'zûniyet-i seniyye üzerine cezîre-i merkûmede ahalinin kendi hevayicine sarf etmek üzere işlettirilmesine müsaade buyurulan memlahadan kayıklarına aldıkları birer mikdâr tuza Sevâhil-i Şâhâne bulunan me'mûrîn-i rûsûmiyye cânibinden ilişilmemesi cânib-i emâretten bâ tezkere iş'âr olunmuş ve cezîre-i merkûme kaptanlarının yemeklik için kayıklarına alacakları tuz ticaret için olmayıp kefâf-ı nefis için cüz'îyyü'l-miktar iktizâ' edeceği derkâr olmasıyla buna bir hadd ta'yiniyle bu kadarına Rûsûmat Me'mûrları tarafından müdâhale olunmaması münâsib görülerek ba'de-zin cezîre-i merkûmeden sair Sevâhil-i Şâhâne'ye vürûd edecek kayıklarda mevcûd bulunan nüfus başına yarımşar kıyyeden ne mikdâr eder ise bu mikdârına ilişilmemesi ve bundan ziyâde bulunacak tuzlar kefâf-ı nefis için olmayıp ber

takrib satılmak üzere getirilmiş demek olacağından nizâmına tevfikân zabt ve müsâdere ile iktizâ' eden cezâ-yi nakdîsinin istihsâlî muâmelesinin icrâ' olunması husûsunun Akdeniz sevâhilinde vaki Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'ârı Meclis-i Rûsûmat'da tezekkür olunarak keyfiyyet sair icâb edenlere iş'âr ve işbu tahrîrât-ı hâlisinin zir-i nezâret-i vâlâlarında vaki Sevâhil Rûsûmat İdâreleri'nin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüshâ-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüshâ-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara bi'l-irsal mücibince iktizâsının icrâ' olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 4 Muharrem sene 1285 ve fi 14 Nisan sene 1284. (26 Nisan 1868)

154 Her türlü yabancı menşeli tuzun Osmanlı devletine ithali yasak olduğu halde İstanbul'a ve bazı sahil şehirlerine şişeler içinde yabancı menşeli tuz getirildiği, şişeler içerisinde getirilecek yabancı menşeli tuzların gümrüklerce kabul edilmemesi, kaçırılırken yakalanacak tuzlara el konulması, gümrüklerde eskiden kalan veya sahipsiz eşya kapsamında bulunan şişeli tuzların şişelerinden boşaltılarak kıyye ile satılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede şişeler derûnunda olarak kaçırılır iken tutulacak ecnebî tuzlarının yalnız zabt olunması gösterilmiş ise de bu misillü tuzların zabtından başka beher âtik kıyyesinden cezaen kırkar para istihsâl kılınması Tuz ta'limâtı'nın 22. bendi zârinde muharrer olan fıkârât-ı nizâmiye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Şâhâne'ye her türlü ecnebî tuzunun ithali katiyyen memnû' olduğu hâlde şu aralık gerek Dersâadet'e ve gerek sevâhil-i saireye şişeler derûnunda ecnebî tuzu vürûd eylediği istihbâr olunduğu beyânıyla Dersâadet gümrüklerine vürûd edeceklerin bi't-tevkif balıkhaneye ma'lûmât itası husûsunun Rûsûmat Emânet-i Celîlesi'ne ve sevâhile gelecekler hakkında muâmele-i nizâmiye icrâ'sının dahi sevâhilde bulunan Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine tebliği balıkthane nezâretinden bâ-tezkere iş'âr olunmuş ve keyfiyyet emânet-i müşarüniylehâya yazılarak alınan cevâpta bu bâbda Galata ve Kireçkapısı ve emti'a-i ecnebîye gümrükleri nezâretlerine tebligat-ı mukteziye icrâ' kılındığı bildirilmiş olduğundan oralarca dahi mahalleri Rûsûmat İdâreleri ile bi'l-muhâbere şayet öyle şişeler derûnunda ecnebî tuzu vürûd edecek olur ise kabûl olunmayarak iade kılınması ve kaçırılır iken tutulur ise ale'l-usûl zabt ve müsâderesiyle beraber gümrüklerde eskiden kalmış veyahut muahharen gelerek sâhibsiz eşya miyânında bulunmuş bu gibi tuzlar olduğu hâlde bi'l-ahz şişelerinden tahliye edilerek kıyye ile

taliplerine fûrûht olunması husûsunun mülhakat me'mûrlarına tavsiye ve tebliğine himmet buyurmaları, fi 2 Şaban sene 1304 ve fi 14 Nisan sene 1303. (26 Nisan 1887)

155 Ocaklar ve ambarlar tarafından verilen tuz tezkerelerinde sahteciliğin önlenmesi amacıyla belli ağırlıklardaki tuzlar için farklı renklerde tezkereler kullanılması, yeni hazırlanan altı çeşit tezkerenin Rûsumat idarelerine gönderildiği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede beyaz ve mavi ve sarı ve yeşil ve pembe ve mor renginde olarak tab' ettirilen tezâkir ciltlerinden gönderildiğine dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 25 Cemâziyelevvel sene 1285 (8 Eylül 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Memlahalar ile tuz ambarlarından verilen tuz tezkerelerine ashâbı tarafından muahharen kalem karıştırılarak hâvî oldukları tuzun kıyyeleri tezyit edilmekte olması cihetiyle o makule verilecek tuz tezkerelerinin elvân-ı muhtelif-i müteaddide de tab'ıyla her renge kıyyece hadd ta'yini halinde ashâbı tarafından bunlara kalem karıştırılarak tezyit olursa bile renklerin mikdâr-ı mahdudu bilindiği ecilden rengine mahsûs mikdârdan ziyâde tezyit edilen tezkerelerin Mevrid İdâreleri'nde ve hiletan tanınarak fesâdın meh-mâ-emken önü alınmak üzere mikdârları ta'yiniyle beyaz ve mavi ve sarı ve yeşil ve pembe ve mor renkte olarak tezâkir tab' ettirilmesine karâr verilerek o bâbda tab' ettirilen tezâkir ciltlerinden lüzûm-ı mikdârı fi 25 Cemâziyelevvel sene 1285 (13 Eylül 1868) tarihli tahrîrât-ı muhlisi ile savb-ı behiyyelerine dahi gönderilmiş ve şimdiye kadar bunlar isti'mâl olunmakta bulunmuş ise de zikr olunan renklerden her birisine ta'yin olunan hadler dahilinde olarak erbâb-ı hile ve fesat taraflarından yine tezyid-i mekâdiri kabil olup şöyle ki meselâ tezâkir-i mezkûrenin mavi renginde olan üçüncü nevinin mikdâr-ı mahdudu 2.000 kıyyeden 10.000 kıyyeye kadar olup hadd-i mezkûr dahilinde olarak satılan tuzlara bu renkten 2.500 kıyye için verilmiş olan tezkereyi sahibi 10.000 kıyyeye kadar fark olunmayacak sûrette tezyit etmiş olsa mikdâr-ı mezkûr mâdemki o renk mikdâr-ı mahdudu dahilindedir, Mevrid İdâresinden tereddüt olunamayacağından vesair renklerde dahi böyle hileye meydan kalacağından ve bundan başka idâre me'mûrları içinde encâmını tefekkür etmeksizin hile ve irtikâba mail olanlar mezkûr tezkereleri bir mikdâr-ı ma'lûm için verdiği hâlde koçanına noksan kayd edebilmek mümkün olup eğerki bu makule hileler bil'âhire tezkerelerin mevridlerden emânet-i hâlisiye gelerek icrâ-yı tatbikinde zâhire ihraç olunacağı ve faili hakkında mucâzât-ı lâzime icrâ' kılınacağı bedihi ise de ne çâre ki ibtidadan bu fesat kapısı mekşûf

bulunacağından ber minvâl-i meşrûh gerek haricen ve gerek dahilen vuku' melhûz olan hile ve fesat imkânının önü bütün bütün kesdirilmek üzere icâbı meclis-i rûsâmatda a'rız ve amik mütâlaa ve müzakere olunduğunda zikr olunan tezkerelerin evvelki hadlerini fesh ile her renge mahsûs olarak bir diğer hadd-i umumî tertibi ile bâlâ-yı tezkereye terkîm olunduktan sonra işbu hadd-i umumî koğan ile tezkere arasında rakam ile başka başka birer hadd-i husûs olmak üzere 16 haneye tefrik olunup satılan tuzun mikdârı hangi renge hadd-i umûmisi dahilinde hangi hadd-i husûs hanesine tesâdüf eder ise iktizâ' eden tezkeresi koğanından o hane ile beraber kesilerek verilse ve tezkereler verildikten sonra bazı erbâb-ı fesat tarafından numara ve kıyye ve kuruş ve para ve tarih rakamları kazanıp başkaları yazılamamak için işbu rakamların yazılacağı mahallerine tarama çizgisi tab' ettirilse mütalebe kâfi görünerek bundan böyle isti'mâl olunacak tezkerelerin bu yolda bastırılarak idârelere gönderilip resm-i sâbıkta olan tezkerelerin bi'l-celb ibtâl ve ihrâk edilmesi tensib olunmuş ve o vechile bunlar bu kere müceddeden tab' ettirilmiş olduğundan sûret-i isti'mâlleriyle teferruât-ı saireleri ber-vech-i zîr târif olunur;

- 1) İşbu tezâkir-i cedîde evvelki tezkereler gibi altı renk üzere olup beyaz renginin hadd-i umûmisi bir kıyyeden 5.000 kıyyeye ve mavi renginin 5.001 kıyyeden 10.000 kıyyeye ve sarısının 10.001 kıyyeden 30.000 kıyyeye ve yeşilinin 30.001 kıyyeden 50.000 kıyyeye ve pembesinin 50.001 kıyyeden 100.000 kıyyeye kadar ve mor renginin 100.000 kıyyeden yukarı satılacak tuzlara mahsûs bulunmuş ve her birinin mikdâr-ı mahdudu vech-i meşrûh üzere tezkere ile koğan arasında başka başka on altışar hadd-i husûsiye tefrik olunmuş olduğundan bir memlaha veyahut ambar tarafından satılacak tuz için tezkere verilmek iktizâ' ettiği hâlde işbu tezkerenin hâvî olacağı mikdâr-ı kıyye zikr olunan altı renkten birinin 16 hadd-i husûs hanelerinden her hangisinin dahilinde bulunur ise bunun hanesiyle beraber tezkerenin koğandan ne vechile kesilip ve metin ve bâlâsı ne sûretle doldurulup verileceği ma'lûm olmak için misal tarikiyle beyaz renkten 25 kıyye için başka ve 2.250 kıyye için dahi başka ve 4.675 kıyye için yine başka olarak üç kât'a tezkere numûne olarak koğandan kat' ile doldurulup ele geçerek suisti'mâl olunamamak için üzerlerine battâl hattı dahi keşide olunarak "*leffen gönderilmiştir*" işte bu numûnelerden görülüp anlaşılacağı vechile verilecek tezkerenin hâvî olacağı mikdâr-ı kıyye herhangi renge 16 hadd-i husûs hanelerinden her hangisinin dahilinde bulunur ise mezkûr tezkerenin o hane ile beraber koğandan kesilerek kûsûr hanelerin koğan

üzerinde bırakılması ve tezkerenin metin ve bâlâsı usûlü vechile doldurulması ve sehv edilerek mesûliyetle uğramamak için bir renk yerine başka renkten tezkereler verilmemesine ve hadd-i husûs hanesinin dahi tezkerenin metin ve bâlâsına doldurulacak mikdâr-ı kıyyeye nâ muvâfık olarak kesilmemesine begayet dikkat ve ihtimâm edilmesi ve bu hâlde bir tezkerenin metin ve bâlâsına doldurulan mikdârı o tezkereler üzerinde bırakılacak hadd-i husûs hanesi tasdik edeceğinden ve buna ise şimdilik hariçten herkesin ma'lûmâtı olamayıp bundan böyle alışıp öğrenebileceğinden tezkereler ashâbına verildiği vakit üzerlerinde bulunan hadd-i husûs hanesinin koparak zayi edilmemesi ve zayi edilir ise tezkerenin mevridlerde kabûl olunamayacağı bilinip ona göre üzerindeki hadd-i husûs hanesinin güzelce muhâfazasına i'tinâ' ve dikkat olunması lüzûmunun kendilerine memurin câniblerinden bi'l-etrâf tefhîm ve ihtâr kılınması,

- 2) İşbu tezâkir-i cedîdenin istimâlinde mebd'î olmak üzere işbu sene-i haliye Temmuz'unun ibtidası tahsis olunmuş olduğundan her bir idârede yevm-i mezkûre yani Haziran'ın 30. gününe kadar evvelki tezkerelerden kullanılıp Temmuz'un birinci gününden itibaren şu yeni tezkerelerden isti'mâle mübâşeret olunması ve o vakte kadar kullanılıp evrâkı sarf olunmuş ve henüz evrâkına dokunulmayarak isti'mâline başlanılmamış ne mikdâr eski tezkereler mevcut bulunur ise toplattırılıp mikdârını mübeyyin pusulalarıyla beraber me'mûriyyetlerden müdiriyyetlere ve müdiriyyetlerden nezâretlere ve nezâretlerden dahi bâ defter-i umûmî emânet-i hâlisiye gönderilmesi,
- 3) Tarih-i mezbûreden sonra Rûsûmat İdâreleri'ne vürûd edecek tuz tezkerelerine güzelce dikkat olunarak mezkûr Haziran'ın 30. gününden sonra tarihli olarak eski tezkereler ile tuz gelecek olur ise bu makule tuzlara tezkeresiz nâzârıyla bakılarak iktizâ' eden esmân-ı miriyesinin nâkılından depozito sûretiyle alınıp malının imrârına ruhsat verildikten sonra o tezkerenin irsâliyle beraber keyfiyyetin seri'an emânet-i hâlisiye izbâr olunması ve bâlâda zikri geçtiği vechile yeni tezkereler üzerinde bulunması iktizâ' eden hadd-i husûs hanesi olmayan bir tezkereler ile vürûd edecek tuzlar hakkında dahi bu vechile muâmele kılınması,
- 4) Zikr olunan altı nevi cedîd tezkerelerden sair Rûsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği gibi altı ayda sarfa kâfi olmak üzere tahmin kılınan ve müfredâtı işbu tahrîrât bâlâsında gösterilen 20 kıt'a tezkereler cildi usûl-i vechile zat-ı vâlâlarına zimmet kayıtlı olarak bu kere iki denge mevzu

olduğu hâlde vapura bi't-teslim alınan bileti matviyyen ve işbu tahrîrât-ı hâlisi nüсах-ı matbû'asıyla sâlif-üz-zikr üç kıt'a numûnelerin beherinden zir-i idâre-i behiyyelerinde vaki kâffe-i memlaha müdiriyyet ve me'mûriyyetlerinin adedine nisbetle 80 kıt'ası leffen isbâl kılınmış olmasıyla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ' ve tefhîmât-ı mukteziye icrâ'sıyla tezâkir-i mezkûrenin ber minvâl-i meşrûh tarih-i mezkûrdan itibaren isti'mâline mübâşeret ettirilmesi lâzım geleceği husûslarının savb-ı vâlâlarına iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve sûret-i hâl bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne dahi bildirilmiş olmakla ber-vech-i muharrer ifâ-yı muktezasıyla matlub olan âtik tezkere ciltlerinin sür'at-i celb ve tesyâr ve keyfiyyetin iş'ârına himmet buyurmaları, fi 3 Safer sene 1287 ve fi 22 Nisan sene 1286. (4 Mayıs 1870)

- 156** Kolcular ve köy muhtarları tarafından yakalanan bazı kaçakçıların ödemeleri gereken para cezasını ödememek için tuzları bırakıp hayvanlarını alarak kaçtıkları, bu kişilerin isim, şöhret ve nereli olduklarının araştırılarak davet yazısı çıkartılması, kolcu ve köy muhtarları tarafından ele geçirilen ve tezkeresiz olarak satılan tuzların para cezalarının tamamı sahiplerinden tahsil olunmadıkça satılmaması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede ileride cezâ-yi nakdîsi tahsil olunmadıkça zabtolunan tuzların zâhire ihraç edenlere verilmemesi muharrer ise de cezâ-yi nakdîsi tahsil olunamayan tuzların birer rubunun muhbirlere verilmesi Tuz ta'limâtı'nın nihâyetinde muharrer fîkarât-ı nizâmiye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Bazı kimselerin öteye beriye bilâ-tezkere nakl cyledikleri tuzlar memlahalar kolcuları ve kurâ muhtarları taraflarından tutulduğunda lâzım gelen cezâ-yi nakdîlerini vermemek için sâhibleri işbu tuzları bırakıp ve hayvanlarını alıp firâr etmekte ve bu ise cezâ-yi nakdînin tahsil olunamamasını müeddi olmakta bulunduğu bu kere istihbâr olunmuş ve beyândan müstagnî olduğu üzere bilâ-tezkere zuhûr eden tuzların zabtından başka iki kat tuz fiyatı itibarıyla cezâ-yi nakdî tahsili ve bu makule tuzların zâhire ihraç edene terki, Tuz ta'limâtı'nın 18. bendinde muharrer ve mestûr ve bu makule cezâ-yi nakdîlerin istihsâli sâhiblerinin firar ettirilmemesine mütevâfık bulunduğu ve bu ise işbu tuzları hâmil olan hayvânâtın bir mahalde sikvestro sûretiyle bi't-tevkif ashâbının hayvanlarına destres olmak için avdet etmesine mecbûriyet getirilmesiyle ve sâhiblerinin isim ve şöhretleri ve hangi diyarlı oldukları tahkik kılınarak bi't-

taharri celb ve ihtâr ettirilmesi husûsunun hükûmete haber verilmesi ve daha sair tedâbir-i mukteziye-i mahalliye ile hasıl olacağı varest-i kayd-ı sûtûr bulunmuş olduğundan bâdema bu makule bilâ-tezkere olan tuzlar hakkında ber minvâl-i meşrûh takayyüdât-ı lâzîmenin icrâ'sıyla birinci derecede ashâbının ve derece-i saniyede dahi hayvanât ve eşya-yı sairenin elden çıkarılmaması ve icâb-ı hâlde bunların inzîmâm-ı ma'rîfet-i hükûmetle sattırılıp mezkûr cezâ-yı nakdinin istihsâlî kılınmak esbâbının istikmâl olunması ve şimdîye değin kolcu ve kurâ muhtarları taraflarından zâhire ihraç olunmuş olan tezkeresiz tuz var ise ber-mu'cib-i ta'lîmât muhbirlerine verilmesi ve ba'de-zîn ittihâz olunacak tedâbir-i meşrûhanın semeresiyle bu misillü tezkeresiz tuzların ashâbı fırâr ettirilmeyerek lâzım gelen cezâ-yı nakdileri tamamen istihsâl olunacağından ileride cezâ-yı nakdîsi alınmadıkça zabtolunan tuzların zâhire ihraç edenlere verilmemesi husûsunun usûl ittihâz edilmesi Meclis-i Rûsûmât'da bâ-tezekkür tensib olunmuş ve keyfiyyet bil-cümle memlaha müdirlerine tavsiye ve iş'âr kılınmış olmakla zat-ı şerifleri dahi ber minvâl-i muharrer iktizâsının icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 16 Cemâziyelevvel sene 1279 ve fi 27 Teşrinievvel sene 1278. (8 Kasım 1862)

157 Yerli ve yabancı menşeli tuzlara ne şekilde el konulacağı ve ihbariye ücretlerinin ne şekilde ödeneceğine ilişkin yeni düzenlemenin vilayetlere ve mutasarrıflıklara gönderildiği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fıkârât-ı nizâmiye bu mecmûada münderic bulunan Tuz ta'lîmâtı'nın nihâyetinde muharrerdir.

Yerli ve Ecnebî mahsûlü kaçak tuzların icrâ'-yı müsâderesi ve ihbâriyelerinin sûret-i itası hakkında mer'î olan usûle dair Tuz ta'lîmâtı'na li'eclî'l-tenzil kaleme alınıp le'de'l-arz icrâ'-yı ahkâmına irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi müteallik buyurulan fıkârât-ı nizâmiyenin bir kıt'a sûret-i musaddakasıyla bu bâbda Vilâyât-ı Celile ve müstakilen idâre olan mutasarrıflıklara şerefsadır buyurulan evâmîrname-i sâmi icrâ'-yı icâbı zımında bâ-tezkere-i sâmiye irsâl buyurulmakla filan Vilâyât-ı Celilesi'ne hitaben testir buyurulmuş olan emîrnâme-i sâmi ile fıkârât-ı nizâmiye-i mezkûrenin tab' ettirilen sûretlerinden lüzûmu nisbetinde 20 kıt'ası leffen taraf-ı şeriflerine gönderildi. Emîrnâme-i sâmi-i mezkûr ile sûr-ı matbû'a-i mezkûreden bir kıt'asının vilâyet-i müşârinileyhâya itasıyla beraber mütâlaasından müsteban olacağı üzere işbu fıkârât-ı nizâmiye kaçak tuz hakkında bâ muharrerât-ı umûmiye icrâ' olunan tebligât üzerine el-yevm müttehiz olan usûl ve muâmelâtın takrîr-i icrâ'âtından ibâret demek olup bu bâbda diğer güne izahata hâcet olmadığından suver-i matbû'a-i mezkûreden bir kıt'asının hemen dahil-i nezâret-i behiyyelerinde

kâin Rüsûmat ve memlaha me'mûrluklarına bâ-mu'cib beis ve isrâsı husûsuna himmet buyurulması, fi 29 Şaban sene 1291 ve fi 28 Eylül sene 1290. (10 Ekim 1874)

158 Tezkere fazlası olarak veya kaçak olduğu gerekçesiyle yakalanan tuz, tütün, ipek ve kıymetli evrak ile her türlü eşyanın usulen verilmesi gereken ihbariye ücretlerinin paylaştırılması konusunda her yerde farklı uygulamalar yapıldığı, bu konuyu düzenlemek amacıyla Vergi Komisyonu tarafından kaleme alınan talimatın idarelere gönderildiği.

Tezkerelerinden fazla zuhûr eden ve kaçak olarak tutulup müsâdere olunan bil-cümle eşya ile tuz ve duhân ve müskirât ve harir ve evrâk-ı sahîha için itası nizâmen mukarrer olan ihbâriyyelerin sûret-i taksimine dair henüz bir usûl vaz' edilmemiş olmak hasebiyle bu bâbda her mahalde bir türlü muâmele vuku' bulmakta olup bu ise matlub olan intizam ve inzibatın hilâfı ve hem de müstahikkininden bazılarının istihkakı tamamen verilmeyerek kesr-i şevk ve gayretlerini müeddi bulunmuş olmasıyla bu yolda bir usûl vaz'ı lâzım gelerek Cemiyet-i Rüsûmiyye karârıyla o bâbda kaleme alınan ta'lîmât ile işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüshâ-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin müdiriyyet ve me'mûriyyetlerin adedine nisbetle 80 kıt'ası leffen gönderilmekle bunların birer mücible zikr olunan müdiriyyet ve me'mûriyyetlere isrâ'sıyla mücibince hareket ve icrâ'-yı muâmeleye dikkat olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 13 Şaban sene 1295 ve fi 31 Temmuz sene 1294. (12 Ağustos 1878)

TALİMAT

Tezkere fazlaları ile kaçaklar ihbariyelerinin ihbarcılar arasında ne şekilde paylaştırılacağına ilişkin talimat.

Tezkere fazlalarıyla kaçaklar ihbâriyyelerinin beyne'l-müstahikkin sûret-i taksim ve tevziine dair ta'lîmâtıdır.

Madde 1

Gümrüklerde hîn-i muayenede tezkerelerinden fazla çıkan eşyadan alınacak iki kat gümrük resminden bir katının % 70'i bu fazlayı meydana çıkaran muayeneci veya kantarcı veyahut kileci vesair müstahdeminden herhangi biri ise ona verilir, 15'i dahi

nâzırdan sonra müstahdemîn-i merkûmenin maiyyetinde bulundukları memura i'tâ' olunacak ve kûsûr 15'ini dahi nazır alacaktır.

Madde 2

Her nerede olur ise olsun gümrüğe müteallik ele geçirilerek müsâdere olunan kaçak eşyanın bi'l-müzâyede fûrûhtuyla esmânının nisfından ve eşyâ-yı mezkûr müsâdere olmayıp da resm-i gümrüğünün iki katından ekal olmayarak bir kat cezâ-yı nakdî alınmış ise kezâlik cezâ-yı nakdî-yi mezbûrun nisfından % 70 bu eşyayı haber veren kimse gerek müstahdeminden ve gerek hariçten olsun her kim ise ona veyahut eşyâ-yı mezkûreyi tutan me'mûra verilip on beşini dahi nâzır alacak ve kûsûr on beşi mezkûr eşyanın ele geçirilmesi için istihdâm edilmiş olan kolcu vesair bu gibi küçük me'mûrlara ale-s-seviyye taksim ve i'tâ' olunacak ve eğer mezkûr eşya deniz üzerinde deniz kolcusu ma'rifetiyle tutulmuş ise işbu kûsûr kalan 15 merkûm kolcunun kayıkçısına verileceği gibi bu deniz kolcusu ma'rifeti veyahut sahil Muhâfaza Me'mûrları vesâtâtı ile tutulacak eşya için nâzıra îtası anifen gösterilen % 15 muhâfaza müdürine ait olacaktır.

Madde 3

Tuz ve duhân ve müsikirât ve haririn tezkere fazlaları ve kaçakları ile evrâk-ı sahiha için nizâmen îtası mukarrer olan ihbâriyyeler dahi iktizâ' edenler beyninde bâlâda gösterilen kaide ve nisbet üzerine taksim kılınacaktır.

159 | **Düÿûn-ı Umumiyye İdaresi adına muhafaza memurları tarafından yakalanan kaçak mallara ait ihbariyelerin muhafaza memurları, Rûsumat memurları ve Düÿûn-ı Umumiyye memurları arasında paylaştırılması.**

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Düÿûn-ı Umûmiyye'ye ait tutulan kaçakların idârelerimize teslim olunacağına dair sarâhat yok ise de Rûsumat Emânet-i Celîlesi'nden Rûsumat Nezâretleri'ne tastîr buyurulup işbu tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan tahrîrât-ı umûmiyye sûretinde sarâhat bulunduğundan bu cihet ma'lûm olmak üzere işbu mahalle şerh verilmiştir.

Rûsumat emânet-i aliyyesinin zîrde aynen mûnderic olan tahrîrât-ı

umûmiyyesi mütâlaasından anlaşılacağı vechile Müşterek Muhâfaza Me'mûrları tarafından Düyûn-ı Umûmiyye'ye ait olarak tutulan kaçaklar ihbâriyyelerinin ta'limât-ı mahsûsası ahkâmına tatbiken tevzi' ve taksiminde % 70'in Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'na ve % 15'inin bunların fevkindeki Rûsûmat Me'mûrları'na itasıyla baki % 70'inin Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'na ve % 15'inin bunların fevkindeki Rûsûmat Me'mûrları'na itasıyla baki % 15'inin müsâdare hükmünün hîn-i fiile isâli ve itiraz vuku'nda müdafaa-i lâzime ifâsı ile iştigal edecek olan idârelerimiz me'mûrlarına verilmesi sûreti karârlaştırıldığından burası idârelerimizce dahi ma'lûm olarak ona göre iktizâsının ifâsı zımında keyfiyyet ta'mimen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı halisinin nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Mülhakat İdâreleri'nin adedine nisbetle nûsah-ı matbû'asından 40 kîr'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olduğundan vusûlünde mezkûr idârelere isrâsıyla bâdema me'mûrîn-i müştereki taraflarından İdâremize ait olarak tutulacak kaçaklar ihbâriyyeleri taksimâtının bu yolda icrâ'sı, fi 8 Muharrem sene 1308 ve fi 23 Ağustos sene 1305. (4 Eylül 1889)

Tahrîrât-ı Umumiyye Sûreti

Müşterek Muhâfaza Me'mûrları tarafından derdest olunan kaçaklar ihbâriyyelerinin ihbâriyye ta'limâtı ahkâmı dâiresinde tevzi' ve taksimi muâmelesi bu kere bazı mahallerde duçar-ı ihtilâf olmasından dolayı o bâbda cemiyet-i rûsûmiyyede creyân eden müzakere ve Düyûn-ı Umûmiyye İdâresiyle evvel ve âher icrâ' olunan muhabere üzerine me'mûrîn-i mûmâileyhümün derdest ettikleri kaçaklardan gümrüğe müteallik olanların ihbâriyyeleri kemâ-kân ta'limât-ı mezkûre mücibince tevzi' ve taksim olunacağı derkâr olup fakat Düyûn-ı Umûmiyye ve Reji İdâreleri'ne ait kaçakların der destiyle beraber ait oldukları idârelere teslim olunarak müsâdare hükmünün hîn-i fiile isâli ve itiraz vuku'nda müdafaa-i lazime ifâsı vezâifini o idare me'mûrîni deruhde etmekte oldukları cihetle bu makulelerin ihbâriyyelerinden % 15'inin işbu vezâifi mukâbilinde me'mûrîn-i mûmâileyhümâ ve % 70 asıl muhbirleri olan Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'na ve on beşi dahi bunların fevkinde bulunan me'mûrlara verilmesi ve fakat Müşterek Muhâfaza Me'mûrları tarafından tutulmayıp da âheri ma'rifetiyle derdest ile muâmelât-ı müteferri'ası dahi ait olduğu idâre-i mezkûre me'mûrları ma'rifetleriyle ifâ olunan kaçakların ihbâriyyelerinden % 70 asıl

muhbirlere verileceği misillü bundan Müsterek Muhâfaza Me'mûrları'nın ve mâ-fevkinde bulunanların bir güne istihkakları olamayacağından küsûr otuzu tamamıyla o idâre me'mûrlarına ait olması sûreti karârlaştırılmış ve ona göre sair icâb edenlere icrâ'-yı tebligat olunduğu misillü zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrirât-ı muhlisenin 20 kıt'ası cemiyet-i mezkûre ifâdesiyle leffen tesyir kılınmış olmakla bunların mezkûr idârelere irsâliyle ber-vech-i muharrer iktizâ-yı hâlin icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 2 Recep sene 1304 ve fi 15 Mart sene 1303. (27 Mart 1887)

- 160** Tuz ta'limâtı gereğince yabancı menşeli tuzların hiçbir şekilde karaya çıkarılmayıp geriye iade edilmesi, memurlardan habersiz olarak herhangi bir yere çıkartılan yabancı menşeli tuzlara kime ait olursa olsun el konulması, göl tuzlarının beher kıyyesinden dört para, kaya tuzundan ise altı para ceza alınıp bu malları yakalayan ve ihbar edenlere dağıtılması, bakiyesinin Düyûn-ı Umumiyyeye gelir kaydedilmesi, tuz ocağı olmayan yerlerde yakalanan yabancı menşeli tuzların rayiç fiyatla satılıp Hazine'ye zarar verilmemesi, gümrük veya duhân idarelerinin bulunmadığı yerlerde meclis veya muhtarlar tarafından yakalanan tuzların resmi fiyattan değil ihale ile belirlenecek fiyattan satışa sunulması, elde edilecek hasılatın yarısının sözkonusu malları yakalayanlara ve ihbar edenlere paylaştırılması.

İşbu tahrirât-ı umûmiyyede me'mûrlardan habersiz bir mahalle çıkarılan ecnebi tuzunun zabt ve müsâderesiyle satılarak beher kıyyesinden muhbirlere dörder ve altışar para verilmesi hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 7 Muharrem sene 1280 (24 Haziran 1863) tarihli tahrirât-ı umûmiyye ile memlaha me'mûrları bulunmayan yerlerde zabt olunup müzâyede ile satılacak tuzlar esmânından humusunun tutan veya haber verenlere i'tâ' olunmasına dair muharrer fıkranın hükümleri Memâlik-i Şâhâne'ye hafiyen ithal edilen ecnebi tuzlarının zabtından başka beher âtik kıyyesinden cezâen kırkar para alınması hakkında olan Tuz ta'limâtı'nın 22. bendi ve buna fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ve (140) numaralı ve fi 18 Kânûnüsânî sene 1283 (30 Ocak 1868) tarihli tahrirât-ı umûmiyye ile cezâ-yi

nakdîsi tahsîl kılınan ecnebî tuzlarının muhbirlere verilmesine dair olan Tuz ta'limâtı'na fi 18 Rebiülevvel sene 1291 (5 Mayıs 1874) tarihinde zeyl olunan fıkârât-ı nizâmiye mezkûr (140) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle bunlara tefvîkân hareket olunmak iktizâ' edeceği ve mezkûr fi 7 Muharrem sene 1280 (24 Haziran 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin bu mecmuaya derc edilmediği bilinmek için işbu şerh tahrir olunmuştur.

Bir mahalle ecnebî tuzu vürûdunda Tuz ta'limâtı mücibince karaya çıkarılmayıp geriye iade kılınması ve me'mûrlardan habersiz bir mahalle çıkarılan ecnebî tuzunun her kimin malı olur ise olsun zabt ve müsâderesiyle bâ fiyat-ı miriye satılıp esmânından göl tuzu ise beher kıyyesinde dörder ve kaya tuzu ise altışar parasının o tuzu tutan veya haber verenlere itasıyla küsûrunun merkez icmâlinin zeyline bir bâb açılarak keyfiyyetinin derc ve izahıyla irâd kayd olunması ve tefferruat-ı sairesi Meclis-i Rûsûmat kararı üzerine fi 7 Muharrem sene 1280 (24 Haziran 1863) tarihiyle meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i muhliside beyân kılınmıştı. Ancak tuzun fiyat-ı miriye ile fûrûhtu memlhalarda cari olup masârif-i nakliye ve saireden dolayı memlhaların gayr-i mahallerde tuzun fiyat-ı miriyeden ziyâdeye revâcı emr-i tabii bulunduğundan memlaha olmayan mahallerde müsâdere olunacak ecnebî tuzunun fûrûht olunduğu mahallerde kıymet-i râyicesi her ne ise ona göre satılıp miriye bu yüzden hasar vukua getirilmemesi lâzım geleceğine binâen ba'de-zîn me'mûrinden habersiz bir mahalle çıkarılmış bulunan ecnebî tuzu memlaha me'mûrlarının bulunduğu yerlerde zabt ve müsâdere olunur ise sabıkı gibi yine fiyat-ı miriyesiyle satılması ve ammâ memlaha me'mûrları bulunmayan yerlere çıkarılmış bulunup da tahrîrât-ı sabıka-i mezkûrede mübeyyin olduğu vechile gümrük veya duhân idâreleri ve onların bulunmadığı mahallerde meclis veya muhtar ma'rîfetleriyle zabt olunduğu hâlde o tuz fiyat-ı miriye ile satılmayıp taliplerinin regabât-ı inkutâ' buluncaya değin müzâyede-i aleniiyesinin icrâ'sıyla her kaç kuruşta takrir eder ise o fiyatla satılarak esmân-ı hâsılasından mukaddem ki hesap üzerinde onda ikisinin yani hamsinin tuzu tutan veya haber verenlere itâ' ve muâmelât-ı sairesinin iş'âr-ı sâbıka merkezinde icrâ' kılınması meclis-i mezkûrede bi't-tensib usûl ittihâz olunarak keyfiyyet bu defa bil-cümle me'mûr-ini mülkiye ile nâzırlarına bâ tahrîrât bildirilmiş ve dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idâre-i selâsenin mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla nüsah-ı mezkûrenin savb-ı vâlâlarından müciblerle mezbûr idârelere isrâ' ve merkez ve mülhakatta mücibince iktizâsının icrâ'sına itinâ' ve himmet buyurmaları, fi 8 Safer sene 1280 ve fi 12 Temmuz sene 1279. (24 Temmuz 1863)

161 Kaçak olduğu için el konulan tütün, tuz, sigara ve ağız tütününün satışından dellaliye vergisi ödenmemesi amacıyla derral kullanılmaması, müzayede işleminin alıcıların Düyûn-ı Umumiyye idarelerine çağrılmaları suretiyle bizzat müdür, nazır ve memurlarca yapılması.

Kaçırılır iken tutulan ecnebî tuz ve duhân ve sigara ve ağız tütününün hîn-i fûrûhtunda bazı mahallerde müzâyedelerinin dellallar vasıtasıyla bi'l-icrâ' satılarak esmân-ı hâsılalarından Dellâliyye Resmi ifrâz ve it'â' olunmakta olduğu anlaşıp halbuki bunların öyle dellâl ma'rifetiyle inzîmâmina ihtiyaçları olmadığına ve bir mahalde tuz ve tütün ve sigara ve ağız tütünü veyahut başka bir şey tutuldukça me'mûriyyette ise me'mûrlar ve müdiriyyette ise müdirler ve nezârette nâzırlar ma'rifetiyle müşteriler dâirelerine celb ve cem'i ile huzurlarında dellâle hâcet kalmaksızın müzâyede ile fûrûht olunması mümkün olacağına mebnî ba'de-zîn minvâl-i meşrûh üzere satılıp Dellâliyye Resmi verilmemesi ve bunun hilâfına hareket edenler olur ise verilmiş olan dellâliyyenin taraflarından tazmîn ettirileceğini bilip ona göre harekete it'inâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârî lâzım geleceği Meclis-i Rûsûmat'da tezekkür ve tensib ve o vechile keyfiyyet sair iktizâ' eden Rûsûmat nezaretlerine bildirildiği gibi işbu tahrîrât-ı halisinin zir-i nezaret-i vâlâlarında kâin Rûsûmat müdirlik ve me'mûrluklarıyla memlaha me'mûrluklarının mikdârına nisbetle gerek nezâretçe ve gerek mülhakatça nûsah-ı matbû'ası leffen tesri'b kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara isrâ' ve vesâyâ-yı mukteziye derc ve imlâ' ile mücibince hareketle hilâf-ı hâl vukua getirilmemesi esbâbının istikmâline it'inâ' ve himmet buyurmaları, fî 8 Şaban sene 1284 ve fî 23 Teşrinisânî sene 1283. (5 Aralık 1867)

162 Çuval ve çeşitli kaplar içerisinde yakalanan tuz ve tütünlerle çuval ve kapları ile birlikte el konulacağı, çuval ve kapların gümrüğü ödenmemiş mal olduğu için kaçak mal sınıfına girdiği, bunlara ait kayıtların dikkatli tutulması ve müzayede ile satılarak Düyûn-ı Umumiyyeye gelir kaydedilmesi.

Çuval ve saire gibi kap ve zurûfun derûnunda kaçırılır iken tutulan tuz ve duhânın zurûfuyla beraber mi zabt ve müsâderesi lâzım geleceği yoksa yalnız duhân ve tuz alınıp mezkûr zurûfun ashâbına iadesi mi iktizâ' edeceği bazı taraftan istifisâr olunmaktan nâşi Meclis-i Rûsûmat'a lede-l-havâle o makule kaçak tütün veyahut tuzun mevzu olduğu çuval ve saire tehi olarak getirilecek olsa doğruca gümrüğe getirilip muayene ve muâmelesi ba'de-l-icrâ iktizâ' eden

resm-i gümrüğü istifâ' olunduktan sonra imrârına ruhsat ifâ olunmak lâzım gelip halbuki mezkûr çuval ve sairenin gümrüğe uğratılmaksızın mazrufuyla beraber kaçırıldığı ve zurûfunun kaçağa âlet olduğu cihetle toplanılan tuz ve tütünün zurûfuyla beraber zabt ve müsâdere olunup fakat zurûfât-ı makbûzanın zayi edilmeyip bir ayda ne kadar terâküm etmiş bulunur ise bi'l-müzâyede satılarak esmân-ı hâsılasının cins ve adet ve mikdârı ve nerede ve ne sûrette zabt kılındığı keyfiyeti bi't-tasrih icmâle irâd kaydedilmesi iktizâ' edeceğinin ta'mimen iş'ârî lüzûmu mecâlis-i mezkûrdan ifâde ve o vechile keyfiyet sair lâzım gelen Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr kılındığı misillü işbu tahrîrât-ı halisinin zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rûsûmat müdürlik ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen irsâl ve isâre kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara isrâ' ve ves'iyâ-yı mukteziye derc ve imlâ' ile mücibince icrâ'-yı icâbiyla müstemirren i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 8 Şevvâl sene 1284 ve fi 21 Kânûnusânî seni 1283. (2 Şubat 1868)

TALİMAT

Tezkere fazlası olarak ele geçirilen yerli tuzlardan alınacak vergi miktarı ile kaçak yerli ve yabancı menşeli tuzlara ne şekilde el konulacağı, para cezaların tahsili ve hesaplara gelir kaydedilmesi, ihbariye bedelinin ne şekilde dağılacağı.

Tezkerelerinden fazla zuhûr edecek yerli tuzlarından alınacak esmân-ı miriye ile kaçak yerli ve ecnebî tuzlarının sûret-i zabt ve cezâ-yi nakdilerinin istifâ'sı ve bundan icmalâta irâd kaydedilecek miktarları ve ihbâriyelerinin tevzii muâmelâtını tarif eder ta'limâtıdır.

Madde 1

Bilâ-tezkere tutulacak yerli tuzlarının Tuz Ta'limâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiye ahkâmına tevfikân zabtından başka beher âtik kıyyesinden cezâen kırkar para alınarak icmâllere irâd kaydıyla mazbût tuzlar aynen tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve bu tuzlar için bend-i mezkûr ile (491) numaralı ve fi 28 Ağustos sene 1289 (9 Eylül 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiye

mücibince muhbirlere tezkere verilecektir.

Madde 2

Memâlik-i Şâhâne'ye hafıyyen ithal edilen ecnebî tuzlarının Tuz ta'limâtı'nın 22. bendi ile buna fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihinde zeyl olunan fıkârât-ı nizâmiye ve (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 (30 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmına tevfikân zabtından başka beher âtik kıyyesinden cezâen kırkar para alınarak icmâllere îrâd kaydıyla mazbût tuzlar zıkr olunan (140) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücibince tutulduğu mahallere sarf olunmak üzere aynen bilâ tezkere tutan ve haber verenlere teslim olunacaktır.

Madde 3

Tuz ta'limâtı'nın 22. bendine fi 4 Ramazan sene 1286 (8 Aralık 1869) tarihinde zeyl olunan fıkârât-ı nizâmiyede gösterildiği vechile Memâlik-i Şâhâne'ye hafıyyen ithal ile sarf ve istihlâki ve mikdârı sâbit olan ecnebî tuzlarının esmân-ı mîriyelerinin birer katı bedelen ve ikişer katı dahi cezâen istihsâl olunacaktır.

Madde 4

Sâhib ve nâkılının firar eylesmesinden veyahut firar etmeyip de cezâ-yi nakdiyi verememesinden dolayı Tuz ta'limâtı'na fi 24 Rebiülahir sene 1288 (13 Temmuz 1871) tarihinde zeyl olunan fıkârât-ı nizâmiye ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmınca habsiyle mücâzâtı icrâ' kılınarak cezâ-yi nakdileri tahsîl olunamayan yerli tuzlarının ta'limât-ı mezkûreye fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fıkârât-ı nizâmiye hükmüne tevfikân üçer rubunun fûrûhtuyla esmânları icmâllere îrâd kayıt olunarak mezkûr tuzlar müşterilerine ve birer rub'ı aynen tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve muhbirlere i'tâ' olunacak birer rub' tuzlar için ta'limât-ı mezkûrenin 18. bendi ile (491) numaralı ve fi 27 Ağustos sene 1289 (8 Eylül 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince tezkere verileceği gibi üçer rub' fûrûht olunacak tuzların müşterilerine dahi tezkere i'tâ' kılınacaktır.

Madde 5

Sâhib ve nâkılının firar eylesmesinden veyahut firar etmeyip de

cezâ-yi nakdiyi verememesinden dolayı Tuz ta'limâtı'nın 22. bendine fi 4 Ramazan sene 1286 tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ile (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmınca habsiyle mücâzâtı icrâ' kılınarak cezâ-yi nakdileri tahsil olunamayan ecnebi tuzlarının üçer rubunun (160) numaralı ve fi 12 Temmuz sene 1279 (24 Temmuz 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmüne tevfikân memlaha bulunan mahallerde fiyat-ı mîriye ile bulunmayan yerlerde müzâyedeye konularak ta'limât-ı mezkûreye fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ile zikr olunan 140 numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücibince fûrûhtuyla esmânları icmâllere îrâd kayıt olunarak mezkûr tuzlar müşterilerine ve birer rub'ı aynen tutan veya haber verenlere teslim kılınacak ve birer rub' tuzların mezkûr (140) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücibince tutulduğu mahallerde sarf olunmak üzere aynen bilâ-tezkere muhbirlere verileceği gibi üçer rub' fûrûht olunacak tuzlar dahi tutulduğu mahallerde sarf edilmek şartıyla bilâ-tezkere müşterilerine i'tâ olunacaktır.

Madde 6

Bilâ-tezkere tutulacak yerli tuzlarının tutulduğu sırada ashâbı tuzların mahmul olduğu araba ve hayvan ve sandal ve kayık ve vesâit-i nakliye-i sairelerini terk ile firar eyledikleri takdirde Tuz ta'limâtı'na fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fikarât-ı nizâmiye ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmına tevfikân vesâit-i nakliyeleri Hükûmet ma'rifetiyle bi'l-müzâyede fûrûht olunarak esmânlarından aranılan ikişer kat cezâ-yi nakdilerle ashâbı zuhûrunda bâ-senet-i makbûz kendilerine verilmek üzere üst tarafları icmâllere îrâd kılınacak ve bu tuzlar için ta'limât-ı mezkûrenin 18. bendi ile (491) numaralı ve fi 28 Ağustos sene 1289 (9 Eylül 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince muhbirlere tezkere verilecek ve fakat vesâit-i nakliyelerin esmânları aranılan cezâ-yi nakdiler râddelerine varamadığı hâlde mazbût tuzların ta'limât-ı mezkûreye fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan mezkûr fikarât-ı nizâmiye hükmünce üçer rub'ı fûrûht olunarak

gerek bu üçer rub' tuzlar esmânlarının ve gerek vesâit-i nakliyeler esmânları üçer rubunun icmâllere irâd kaydıyla mezkûr tuzlar müşterilerine ve birer rub' tuzlar aynen ve birer rub' vesâit-i nakliyeler esmânları nakden tutan ve haber verenlere teslim olunacak ve muhbirlerle itâ' olunacak birer rub' tuzlar için ta'limât-ı mezkûrenin zikr olunan 18. bendi ile mezkûr (491) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücibince tezkere verileceği gibi üçer rub' fûrûht olunacak tuzların müşterilerine dahi tezkere itâ' kılınacaktır.

Madde 7

Memâlik-i Şâhâne'ye hafiyyen ithal edilen ecnebî tuzlarının tutulduğu sırada ashâbı tuzların mahmul olduğu araba ve havyan ve sandal ve kayak ve vesait-i nakliye-i sairelerini terk ile firar eyledikleri takdirde Tuz ta'limâtı'na fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan fıkârât-ı nizâmiye mücibince vesâit-i nakliyeleri Hükümet ma'rifetiyle bi'l-müzâyede fûrûht olunarak esmânlarından aranan ikişer kat cezâ-yi nakdilerle ashâbı zuhûrunda bâ-senet-i makbûz kendilerine verilmek üzere üst tarafları icmâllere irâd kayd kılınarak mazbût tuzlar (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince tutulduğu mahallerde sarf olunmak üzere aynen bilâ-tezkere tutan ve haber verenlere teslim olunacak ve fakat vesâit-i nakliyelerin esmânları aranan cezâ-yi nakdiler râddelerine varamadığı hâlde mazbût tuzların üçer rubunun (160) numaralı ve fi 12 Temmuz sene 1279 (24 Temmuz 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmüne tevfiân memlaha bulunan mahallerde fiyat-ı mirîye ile ve memlaha bulunmayan yerlerde müzâyedeye konulacak ta'limât-ı mezkûreye fi 11 Rebiülevvel sene 1291 (28 Nisan 1874) tarihinde zeyl olunan mezkûr fıkârât-ı nizâmiye mücibince fûrûhtuyla gerek bu üçer rub' tuzlar esmânlarının ve gerek vesâit-i nakliyeler esmânları üçer rubun icmâllere irâd kaydıyla mezkûr tuzlar müşterilerine ve birer rub' tuzlar aynen ve birer rub' vesâit-i nakliyeler esmânları nakden tutan ve haber verenlere teslim olunacak ve birer rub' tuzların mezkûr (140) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücibince tutulduğu mahallerde sarf olunmak üzere aynen bilâ-tezkere muhbirlerle verileceği gibi üçer rub' fûrûht olunacak tuzlar dahi

tutulduğu mahallerde sarf edilmemek şartıyla bilâ-tezkere müşterilerine i'tâ' olunacaktır.

Madde 8

Tuz ta'limâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile mevridlerde tezkerelerinde muharrer olan mikdârdan % 3'e kadar zuhûr edecek fazla tuzların birer kat esmân-ı mîrîleri istihsâl olunarak icmâllere îrâd kaydıyla mezkûr fazla tuzlar ashâbına terk olunarak ve bu fazla tuzlar için bend-i mezkûr mücibince müceddeden tezkere verilecektir.

Madde 9

Tuz ta'limâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile mevridlerde tezkerelerinde muharrer olan mikdârdan % 3'den ziyâde zuhûr edecek fazla tuzların 8. maddede gösterildiği üzere % 3'e kadarlarının birer kat ve % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlarının ikişer kat esmân-ı mîrîyeleri istihsâl olunarak % 3'e kadarlarından alınacak birer katı ile % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlardan alınacak ikişer kat esmân-ı mîrîyelerin birer katı icmâllere îrâd kayıt olunarak mezkûr fazla tuzlar ashâbına terk olunacak ve bu fazla tuzlar için bend-i mezkûr mücibince müceddeden tezkere verilecek ve mezkûr % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlarından alınacak ikişer kat esmân-ı mîrîyelerin diğer birer katı bend-i mezkûr ile sâlif-üz-zıkr (139) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmına tevfiân nakden tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacaktır.

Madde 10

Tuz ta'limâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile bir adamın malı olarak bir mahalden doldurulmuş ve birlikte bir mevride gelmiş olan iki gemiden birinin tezkeresinde muharrer olan mikdârdan fazla ve diğerinin tezkeresinde muharrer bulunan mikdârdan noksan zuhûr eylediği hâlde noksanı fazlasından tenzîl edilerek mezkûr iki tezkerenin hâvî olduğu tuzdan % 3'e kadar zuhûr edecek fazlaların birer kat esmân-ı mîrîyeleri istihsâl olunarak icmâllere îrâd kaydıyla mezkûr

fazla tuzlar ashâbına terk olunacak ve bu fazla tuzlar için bend-i mezkûr için mücibince müceddeden tezkere verilecektir.

Madde 11

Tuz ta'limâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile bir adamın malı olarak bir memlahadan doldurulmuş ve birlikte bir mevride gelmiş olan iki gemiden birinin tezkeresinde muharrer olan mikdârdan fazla diğerinin tezkeresinde muharrer bulunan mikdârdan noksan zuhûr eylediği hâlde noksanı fazlasından tenzîl edilerek mezkûr iki tezkerenin hâvî olduğu tuzdan % 3'den ziyâde zuhûr edecek fazlaların onuncu maddede gösterildiği üzere % 3'e kadarının birer kat ve % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlarının ikişer kat esmân-ı miriyeleri istihsâl olunarak % 3'e kadarlarından alınacak birer katı ile % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlarından alınacak ikişer kat esmân-ı miriyelerin birer katı icmâllere îrâd kayıt olunarak mezkûr fazla tuzlar ashâbına terk olunacak ve bu fazla tuzlar için bend-i mezkûr mücibince müceddeden tezkere verilecek ve mezkûr % 3'den gayri fazla zuhûr edecek mikdârlarından alınacak ikişer kat esmân-ı miriyelerin diğer birer katı bend-i mezkûr ile sâlif-üz-zikr (139) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmına tevfiikân nakden tutan ve haber verenlere i'tâ' olunacaktır.

Madde 12

Mevridlere ecnebî tuzu ile mahlût getirilecek yerli tuzlarının (150) numaralı ve fi 16 Nisan sene 1284 (28 Nisan 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfiikân zabtından başka beher âtik kıyyesinden cezâen kırkar para alınarak icmâllere îrâd kaydıyla mazbût tuzlar tutulduğu mahallerde sarf olunmak üzere aynen bilâ-tezkere tutan ve haber verenlere teslim olunacaktır.

Madde 13

Mükerrer tuz kaçırınlar yedlerinden tutulacak ecnebî tuzlarının (142) numaralı ve fi 29 Temmuz sene 1287 (10 Ağustos 1871) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfiikân zabtından başka beher âtik kıyyesinden cezâen ikişer kuruş alınarak icmâllere îrâd kaydıyla mazbût tuzlar Tuz ta'limâtı'nın 18. bendi ile (139) numaralı ve fi 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye

mücibince aynen tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve bu tuzlar için (491) numaralı ve fi 27 Ağustos sene 1289 (8 Eylül 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfikân muhbirlere tezkere verilecektir.

Madde 14

Mükerrer tuz kaçırınlar yedlerinden tutulacak ecnebi tuzlarının (142) numaralı ve fi 29 Temmuz sene 1287 (10 Ağustos 1871) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfikân zabtından başka beher âtik kıyyesinden cezâen ikişer kuruş alınarak icmâllere îrâd kaydıyla mazbût tuzlar (140) numaralı ve fi 18 Kânûnusânî sene 1283 (30 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince tutulduğu mahallerde sarf edilmek şartıyla aynen bilâ-tezkere tutan ve haber verenlere i'tâ' olunacaktır.

Madde 15

Kaçak yerli ve hafiyyen ithal edilen ecnebi tuzlarının zabtından ve cezâ-yi nakdileri alındıktan başka (146) numaralı ve fi 19 Kânûnusânî sene 1283 (31 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfikân tuzları kaçırmaya âlât olan sandalcı ve mavnacı ve kayıkçı ve arabacı ve kiracıardan dahi tuzlardan alınacak ikişer kat esmân-ı miriyelelerin % 16'ları hesâbiyla ayrıca cezâ-yi nakdî alınarak icmâllerle îrâd kaydedilecek ve bu %16 ceza-yı nakdileri veremeyenlerin âlâtlarının firûhtuyla esmânlarından tahsîl kılınacaktır.

Madde 16

İşbu ta'limâtta tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacağı gösterilen tuzlarla tuz esmânlarının (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zirinde muharrer olan ta'limât mücibince % 30'ları Düyûn-ı Umûmiyye me'mûrlarına tevzi' ve yetmişleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve fakat tutan ve haber verenler Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'ndan bulunduğu takdirde (159) numaralı ve fi 23 Ağustos sene 1305 (4 Eylül 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfikân % 15'leri Düyûn-ı Umûmiyye me'mûrlarına ve yetmişleri muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'na ve diğer on beşleri dahi muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'nın mâ-fevkinde bulunan Rüsûmat Me'mûrları'na verilecek ancak tuzların

zabtı ve cezâ-yi nakdîlerinin veyahut esmânlarının tahsili husûsunda masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl edildikten sonra kûsûrları bu vechile tevzî' ve i'tâ' olunacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

A. Alkollü içkilerin kontrolü, ölçümlemesi, vergi ve diğer işlemleri.

- 163 Alkollü içeceklerle ait vergilerde yapılan son düzenleme ve değişiklikler, rakı yapılmak üzere ithal edilen yabancı menşeli ispirotlardan vergi alınacağı, bu vergiyi peşin olarak vermek istemeyen tüccarların mallarını iki anahtarlı mağazalarda stoklayabileceği, anahtarlardan birinin tüccarlarda diğerinin idarelerde kalacağı, mağazadan ispiroto çekildikçe vergisinin yatırılması, bağbozumu esnasında toplanan üzümlerin 100 kıyyesinden 5 kıyye rakı elde edilebileceği hesabıyla üreticilerin üzerine zimmet kaydedilmesi, ispiroto ve rakıdan alınacak vergi miktarları.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede iki miftâhlı mağazaya vaz' olunacak ispirotların li'eclî'l-imâi ihracında beher okkasından maa zam doksanar para istifâ' olunması hakkında muharrer olan fıkranın hükmü resm-i mirisi peşinen verilmeyip iki miftâhlı mağazaya konulacak ispirotların li'eclî'l-imâl ihracında beher okkasından bilâ-zamm altışar para alınması hakkında olan (216) numaralı ve fi 3 Eylül sene 1298 (15 Eylül 1882) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Müskirât Resm-i Mirisi'nce bazı mertebe ta'dilat icrâ'sı lüzûmuna binâen o bâbda mülgâ Islahât-ı Maliye Komisyonu vâridat şubesiyle Şûrâ-yı Devlet'çe cereyân eden müzâkerât üzerine bazı mevâddı tashih ve ta'dil edilerek mücibince ifâ-yı mukteziyâtı husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhı müteallik ve şerefsudur buyurulup bâtezkere-i sâmiye irsâl buyurulan Müskirât Resm-i Miri Nizâmname-i nusah-ı musahhahasından bir küt'ası leffen gönderildiği beyânıyla mücibince iktizâsının ifâsı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan fi 6 Eylül sene 1297 (18 Eylül 1881) tarihli tezkere-i aliyyede işâr ve müteâkiben varit olan fi 8 Eylül sene 1297 (20 Eylül 1881) tarihli tezkere-i aliyyede dahi nizâmname-i mezkûr icrâ'-yı muâmelât hakkında olup kavâim-i nakdiyyenin ilgâsı karşılığı olarak ahzı mukarrer olan zamma dokunur mahalli olmadığından işbu zammın nizâmname-i mezkûr hükmünce de kemâ-kân alınması icâb edeceği emir ve izbâr buyurulmuş ve nizâmname-i mezkûrın tab' ettirilen nüshalarından 10 küt'ası leffen taraf-ı vâlâlarına gönderilmiştir. Dâhilde i'mâl olunan hamr ve arak ve müskirât ile arak

yapılmak üzere celb edilen ecnebî ispirotolarından bâdema ne sûret ve mikdârda resm-i mirî alınacağı ve ispirotodan peşin resm-i mirî vermek istemeyen tüccârın ispirotalarını hükûmetin tayin eyleyeceği bir mahalde kendi taraflarından tahsis ve irâe edecekleri iki miftâh ve kilitli birer mağazaya vaz' eylemeye olan mecbûriyetleriyle o hâlde işbu ispirotoların hin-i imrârında ne mikdâr resm-i mirî vermeleri lâzım geleceği ve muâmelât ve müteferriât-ı sairesi nizâmnâme-i mezkûr mütâlaasından bi'l-etraf anlaşılabileceğinden bu bâbda tekrardan sarf-ı nazarla yalnız muâmelâtın muhtâc-ı izah görünen bazı cihetleri hakkında bir güne yanlışlık vukua getirilmemek üzere ber-vech-i âti izâhat itasına ibtidar olunur. Şöyle ki; nizâmnâme-i mezkûrun 3. maddesinde bağ bozumundan sonra cebreden çekilen arakın dahi ba'd-el-imal mikdârı sebt-i defter olunarak veyahut arak yapılmak üzere alıkonulmuş olan cebreden tahmin ile arakın mikdârı deftere yazılarak sâhiblerine zimmet kayd edilir diye muharrer ise de bu madde tashîh buyurulmayıp eski nizâmnâmede dahi bu vechile münderic olduğu hâlde işbu cebreden çekilen araklar hakkında ahiren Rûsûmat Emânet-i Celîlesi'nce bâ-irâde-i aliyye itihâz buyurulan kaide istimâresi icrâ' olunan şarapların beher 100 kıyyesinden 5 kıyye dahi arak husûlû itibar olunarak yekûnu her neye bâliğ olur ise o mikdâr arakın dahi ashâbına hamr ile birlikte zimmet kaydıyla resm-i mirîlerinin ona göre tahsil kılınması ve üzümlü tatlı ve şıralı olmaktan nâşi % 5'den ziyâde arak hasıl olan mahallerde âmiller işbu ziyâde-yi istimârenin icrâ'sı sırasında haber vererek deftere ithal ettirdikleri veya bir mahalle naklederken İdâreye ihbâr eyledikleri hâlde zimmetlerine ilâvesiyle resm-i mirîlerinin birer kat olarak alınması merkezinde olarak keyfiyyet (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) ve (167) numaralı ve fi 10 Teşrînisânî sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyye ile her tarafa bildirilmiş olduğundan zikr olunan cebrelerden çekilecek araklar hakkında zikr olunan iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyye mücibince el-yevm câri olan muâmelenin tagyir edilmeyip kemâ-kân icrâ'sına devam olunması ve 4. maddesinde istimâre olunacak hamr ve arakın fiyat-ı mukadderesinden % 10 hesâbıyla resm-i mirî alınacağı muharrer ise de tezkere-i aliyye-i ahire mücibince zamm-ı cedidin kemâ-kân alınacağına nazaran resm-i mezkûrun dahi el-hâletü hâzihi alıngeldiği vechile maa zam % 15 hesâbıyla ve madde-i mezkûra hatimesinde gösterilen üç taksit ile tamamen alınıp ithal-i icmâl kılınması ve 14. maddesinde ecnebi ispirotolarının hin-i ithalinde resm-i gümrüğünden mâ-adâ bir kıyyesi iki kıyye arak itibar olunarak beher kıyye ispirotodan ber-vech-i peşin alınacağı gösterilen otuz ikişer para resm-i mirînin maa zamm kıyyede kırk sekizer para olarak alınıp icmâlê irat kayd olunması ve sahibi peşin resm

vermeyip de taraf-ı hükûmetten ta'yin olunacak mahalde istikrâ edeceği iki miftâh ve kilitli mağazaya vaz' eyleyeceği ispirotoların li-eclî'l-imâl ihracında beher okkasından istihşâl olunacağı nizâmnâme-i mezkûrda munderic olan altmışar para resm-i mirinin dahi kezâlik maa zâm kıyyede doksanar para olmak üzere istifâ'sıyla icmâle irâd kayd ve imlâ' edilmesi ve muâmelât-ı muharrere-i sâirede muhtac-ı izah cihet görünmediğinden onların dahi ahkâm-ı nizâmiyye dâiresinde hüsn-i icrâ' ve ifâ olunması zımnında keyfiyyet bil-cümle Rüsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdiriyyetlerine bildirilmiş olduğundan mezkûr nizâmnâme nüshalarıyla işbu tahrîrâtımızın leffen irsâl kılınan 20 kıt'a nüshâ-ı matbû'asının birer mücible zîr-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'ne isrâsıyla mücibince ber-vech-i meşrûh ifâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' kılınması esbâbının istikmâline himmet buyurmaları, fi 20 Zilkade sene 1298 ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297. (13 Ekim 1881)

Müskirât Resm-i Miri Nizamnâmesi

Madde 1

Dersaadet ve vilâyatta i'mâl olunan hamr ve arak vesair müskirâtın âmilinden işbu nizâmnâmede ta'yin edildiği vechile resm-i miri alınır.

Madde 2

Mevsimi hulûlünde yani bağ bozumundan sonra hamr i'mâliyle me'lûf olan ahalinin dükkân ve mağaza ve haneleri müskirât me'mûru ve mahalle veyahut karye muhtar ve ihtiyârları ma'rifetiyle muayene ve mevcûd bulunan hamr tahmin ve istimâre olunup ne mikdâr hamr yapılmış ise sâhiblerine zimmet kaydedilir ve bunun için mahsûsen bir defter tutulup herkesin başka başka esâmisi ve zirlerine hamrın mikdârı tahrîr olunur.

Madde 3

İşbu 3. maddede çekilen arakın imal olunduktan sonra mikdârı sebt-i defter olunarak veyahut arak yapılmak üzere alıkonulmuş olan cebreden tahmin ile sâhiblerine zimmet kaydedilir diye muharrer ise de 100 kıyye şaraptan 5 kıyye arak husûlû itibarıyla ashâbına zimmet kaydedilmesi (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) ve cebrelerden % 5'den ziyâde arak hasıl olan mahallerde işbu

ziyâdeleri âmilleri bin-i istimârede veyahut bir mahalle naklinde me'mûrlara ıhbâr eyleyerek zimmetlerine ilâve ettirmeleri dahi (167) numaralı ve fi 10 Teşrinisani sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli tabirât-ı umûmiyyeler ahkâmından olduğu cihetle müciblerince hareket olunması (163) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297 (13 Kasım 1881) tarihli tabirât-ı umûmiyye iktizâsındandır.

Bağbozumundan sonra cebreden çekilen arakın dahi i'mâl olunduktan sonra mikdârı sebt-i defter olunarak veyahut arak yapılmak üzere alıkonulmuş olan cebreden tahmin ile arakın mikdârı deftere yazılarak sâhiblerine zimmet kaydedilir.

Madde 4

İşbu 4. maddede müskirâtın % 10 hesâbıyla resm-i mirî alınır diye muharrer ise de kavâim karşılığı olarak Müskirât Resm-i Mirîsi'ne % 5 zamm olması (168) numaralı ve fi 17 Ağustos sene 1294 (29 Ağustos 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyede gösterilen irâde-i seniyye mantuk-ı celilinden bulunduğundan mücibince müskirâtın % 15 hesâbıyla resm-i mirî alınmak iktizâ' eder.

Bağ bozumu mevsimi hulûlünde i'mâl olunan hamrın sebt ve tahririne bed olunduğu zaman arak dahi i'mâl olunduktan sonra vakit geçirilmeyip reis-i kazadan muhtârân ve erbâb-ı vukuftan bazı muteberân Meclis-i İdâre'ye celb ile İdâre-i Mahsûsasından dahi bir me'mûr hazır olduğu hâlde arak ve hamrın fiyatı râyic-i belde üzere takdir olunarak bir kıt'a mazbata tanzim ve reis-i livaya irsâl ile oraca dahi tedkik ve tasdik kılındıktan sonra herkese defterde zimmet kayd olunmuş olan hamrın ve arakın mikdârına göre fiyatından % 10 hesâbıyla resm-i mirî alınır bu vechile istifâ' olunacak resm-i mirî ne mikdâra bâliğ olur ise defterde amilinin ismi altına tahrir kılınır ve meblâğ-ı mezbûru Şubat nihâyetine kadar üç taksitte te'diye edeceğine dair defterde olan ismin zîr-i âmiline imza veya temhîr ettirilip muhtara dahi tasdik ettirilir.

Madde 5

Kaza veya livâ' meclis idâresi tarafından arak ve hamrın takdir olunacak kıymetleri râyic-i belde de dün ise esna-yı takdir de hazır bulunacak müskirât me'mûrunun iş'arı ve İdâre-i Mahsûsa-i merkeziyenin talebi üzerine vilâyet İdâre Meclisi'nde 21 gün

zarfında yeniden fiyat takdir edilir ve bu mecliste dahi kezâlik dñn fiyat takdir olunur ise Şurâ-yı Devlet Dahiliyye Dâiresi'nde tedkikiyle ledelhâce iade-i tahkikat ettirilir ancak münâzi'i fih olan resm-i mîrinin taksitleri hulûlünde depozito sûretiyle istifâ olunup netice-i tedkikatta tebeyyün edecek hale göre icâbî icrâ olunur.

Madde 6

İşbu fıkârât-ı nizâmiyye Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra kaleme alınıp fi 21 Temmuz sene 1304 (2 Ağustos 1888) tarihinde mer'yyet ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahi şerefsudûr buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (164) numaralı ve fi 13 Ağustos sene 1304 (25 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye müfâdından anlaşılır.

Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 4. ve 5. maddelerine tezyil olunan fıkârât-ı nizâmiye.

1304 senesi mahsûlât zamanından itibaren tecrübe makamında olmak ve 1305 ve 1306 ve 1307 ve 1308 senelerinde dahi muteber olunmak üzere müskirât fiyatı beş sene için ber-vech-i âti takdir ve ta'yîn olunacaktır.

Her kazada Düyyûn-ı Umûmiyye me'mûru hazîr olduğu hâlde Meclis-i İdâre-i kazaca son beş senede ta'yîn olunmuş olan fiyatın hadd-i vasatı hesap olunarak 1304 senesi için o fiyat vaz' ve takdir olunacaktır. Bulunacak hadd-i vesatide küsurat bulunup da yarım paradan noksan olduğu hâlde tayy edilecek ve yarım paradan ziyâde olur ise bir paraya ikmâl olunacaktır.

Hadd-i vesatinin ta'yîninde bir yanlışlık vuku' bulduğu hâlde kazada ise livâ' ve liva'da ise vilâyet idâre meclislerinde ve vilâyette vaki olur ise maliye nezâretinde tashîh-i hesap olunacaktır.

Hanelerde i'mâl olunan hamrın kefâf-ı nefis için 200 kıyyesi tefrik olup resm-i mîrî alınmaz hamrın mikdârı sebt-i defter olunduğu vakit hamr i'mâl olunan her hanede kefâf-ı nefis hissesi olan 200 kıyyeden ziyâde ne kadar hamr i'mâl olunmuş ise yalnız o kadarı kayd olunur ancak kefâf-ı nefis için terk olunan 200 kıyyeden bir mikdârını âmili fûrûht etmek istediği hâlde fakat fûrûht olunan mikdârın resm-i mîrisi ahz ve tahsil kılınır.

Madde 7

Hamr ve arakın sebt-i defter olunan resm-i mîrîsi me'mûru ma'rifetiyle üç taksit ile Şubat nihâyetine kadar kâmilten tahsil olunmak üzere herkesin resm-i mîriden dolayı zimmetlerini mübeyyin yedlerine birer pusula verilir.

Madde 8

Beşinci maddede tanzîmi gösterilen defter iki nüsha olup biri me'mûru yedinde ve diğeri kaza meclis idâresinde bulunur ve hamr ve arak i'mâl olunan her karye ve kasabanın esâmisini ve yapılan hamr ve arakın mikdâr ve fiyatını ve resm-i mîrisinin yekûnunu mübeyyin zîri mazbatalı bir kıt'a hulâsa defteri yapılarak reis-i livâ'ya gönderilir.

Madde 9

Merkez-i vilâyet ve livâ' olan kazalarda dahi defter tutmak usûlü madde-i sabıka hükmünce tevkif olunur. Mülhak kazalar ile merkezlerden idâre olunan kazalarda yapılan hamr ve arakın mikdâr ve fiyatı ve resm-i mîrinin yekûnu başka başka gösterilerek zîri mazbatalı bir kıt'a hulâsa defteri tanzîm ile Dersâdet'de bulunan İdâre-i Mahsûsasına irsâl kılınır.

Madde 10

Resm-i mîrî tahsil olundukça defterdeki esâmisi tahtına ve ashâbı yedlerindeki pusulalara me'mûru tarafından işaret edilir.

Madde 11

Bir kere resm-i mîrîsi verilen müskirâttan fimâba'd resm-i mîrî mütâlebe olunmaz resm-i mîrîsi verilmiş olan müskirât sene-i âtiye defterine geçmemek için mahsûl-i cedîd idrâkiyle sene-i cedide istimâresinden bir mâh mukaddem evvelki senenin mevcûd olan müskirâtı bir kere daha muayene olunarak baki ne mikdâr ise ayrıca zabt ve kayd kılınıp Şubat gayyesine kadar resm-i mîrîleri kâmilten istifâ' ve tezkereleri i'tâ' olunur ve sene-i cedide istimâresinden geçen senenin müskirâtı müstesna tutulur.

Madde 12

İşbu 12. maddede meyve ve saireden % 10 resm-i mîrî alınır diye muharrer ise de kavâim karşılığı olarak Müskirât Resm-i Mîrîsi'ne %

5 zamm olunması (168) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1294 (19 Ağustos 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyede gösterilen irâde-i seniyye mantuk-ı celilinden bulunduğundan bu müsillü meyve ve saireden i'mâl olunacak araktan dahi % 15 hesâbıyla resm-i mirî alınmak iktizâ' eder.

Fabrikalarda kuru üzüm ve incir ve rom ve saireden i'mâl olunan araktan evvel emirde eczası tartılarak kıyyesi ve beher kıyyeden ne mikdâr arak i'mâl olunacağı tebeyyün ettirildikten sonra râyic-i belde üzerine kat' olunacak fiyata göre % 10 resm-i mirî alınır.

Madde 13

İşbu 13. maddede arpa suyundan % 10 resm-i mirî alınır diye muharrer ise de kavâim karşılığı olarak Müskirât Resm-i Mirîsi'ne % 5 zamm olunması (168) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1294 (19 Ağustos 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyede gösterilen irâde-i seniyye mantık-u celilinden bulunduğundan arpa suyundan dahi % 15 hesâbıyla resm-i mirî alınmak iktizâ' eder.

Arpa suyunun telefâtına mukabil % 20'si tenzil edildikten sonra beher sene kat' olunacak fiyat-ı râyicesi üzere kıymetinden %10 resm-i mirî alınır.

Madde 14

İşbu 14. maddede memâlik-i ecnebiyyeden arak i'mâli için vürûd edip resm-i mirîsi peşinen verilecek ispirotaların beher kıyyesinden 32 para resm-i mirî alınır diye muharrer ise de ispirotalardan peşinen alınacak resm-i mirînin maa zamm kırk sekizer para alınması (163) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297 (13 Ekim 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i ecnebiyyeden arak i'mâli için vürûd eden ispirotaların hîn-i ithalinde resm-i gümrüğünden mâ-adâ bir kıyyesi iki kıyye arak itibarıyla beher kıyye ispirotadan peşin olarak 32 para resm-i mirî alınır. Fakat ispiertonun resm-i mirîsini hîn-i ithalinde peşin vermek istemeyenler olur ise bu misillûlerin ispirotaları kendi taraflarından nizâmât-ı zabitanın mesâğ gösterdiği mahalde tahsis ve irâe olunacak bir mağazaya vaz' edilip işbu mağaza miftâhlarının birisi idârede ve diğeri sahibinde durmak üzere iki kilitli olacak ve oradan li-ecl-il imal ihraç olunan ispiertonun

okkasından altmışar para resm-i miri alınacaktır.

Madde 15

İşbu fikra-yı nizâmîyye Müskirât Resm-i Miri Nizâmnâmesi mevki-i icrâ'ya vaz' olunduktan sonra kaleme alınıp fi 7 Nisan sene 1302 (19 Nisan 1886) tarihinde mer'yyet ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfetpenâhi şerefsünûh buyurularak mevâkı'-i icrâ'ya konulduğu (215) numaralı ve fi 17 Haziran sene 1302 (19 Nisan 1886) tarihli tahrîrât-ı umûniyye müfâdından anlaşılır.

Müskirât Resm-i Mirisi Nizâmnâmesi'nin 14. maddesine zeyl olunan fikra-yı nizâmîye;

Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olacak ispirotaların dahi ecnebi ispirotaları gibi bir kıyyesinden iki kıyye arak itibarıyla resm-i mirisi ahz olunur ve böyle resm alınan ispirotadan arak yapıldığında tekrar arak resmi alınmaz.

Memâlik-i ecnebiyyeden vurûd edip resm-i mirisi peşin olarak istîfâ' olunan ispirotaların ihtiyacı-yı yevmiyeden fazlası nizâmât-ı zabitanın mesâğ gösterdiği mahalde hıfz olunur.

Madde 16

İşbu 16. maddede müskirâtın bir iskeleden sefineye hîn-i tahmilinde resm-i gümrüğü alınır diye muharrer ise de memâlik-i ecnebiyyeye ibraç olunan şaraplardan resm-i gümrük alınmayacağı mezkûr şaraplar hakkında kaleme alınıp fi 17 Zilkade sene 1305 ve fi 14 Temmuz sene 1304 (26 Temmuz 1888) tarihinde mer'yyet ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâh şerefmüteallik buyurularak mevki-i icrâ'ya konulup işbu Müskirât Resm-i Miri Nizâmnâmesi nihâyetinde muharrer bulunan nizâmnâmenin 5. maddesinde gösterilmiştir.

Resm-i mirisi verilmiş olan müskirâttan bir mahalde nâm-ı âherle başka hiçbir güne resm alınamaz ve yalnız bir iskeleden sefineye hîn-i tahmilinde gümrük nizâmına tevfikân resm-i gümrüğü alınır.

Madde 17

Bir mahalden mahall-i âhere müskirât nakletmek isteyenler nakledecekleri mikdârın evvel emirde resm-i mirisini ifâ ile tezkeresini almaya mecbûrdur. Ve bir mahalden âher mahalle

tezkeresiz müskirât nakleden olur ise resm-i mirisi iki kat olarak alınır.

Madde 18

İşbu 18. maddede me'mûrlardan ketm olunduğu tebeyyün eden müskirâtın resm-i mirisi iki kat istifâ olunur diye muharrer ise de ketm olunan şarap olduğu takdirde mezkûr şaraptan iki kat resm-i miri alındıktan başka cebrelerinden hasıl olan araklardan dahi başkaca ikişer kat resm-i miri alınması (236) numaralı ve fi 4 Kânunüvvel sene 1285 (16 Aralık 1869) tarihli tahrirât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu cihetle mücibince hareket olunmak iktizâ eder.

Bir mahalde i'mâl olunmuş olan müskirâtın hîn-i tahrir ve muayenesinde me'mûrlardan ketm ve ihva olunduğu muahharen tebeyyün eden müskirâtın resm-i mirisi iki kat istifâ kılınır.

Madde 19

Fi 7 Safer sene 1278 (14 Ağustos 1861) tarihinde tanzim ve neşr olunmuş olan Resm-i Miri Nizâmnâmesi bu nizâmnâmenin ilânı tarihinden itibaren münfesihtir.

Madde 20

Maliye Nezâreti işbu nizâmnâmenin icrâ'sına me'mûrdur, fi 8 Ramazan sene 1298 ve fi 22 Temmuz sene 1297. (3 Ağustos 1881)

İşbu mevâdd-ı nizâmiyye Müskirât Resm-i Miri Nizâmnâmesi mevki-i icrâ'ya konulduktan sonra kaleme alınıp fi 22 Ağustos sene 1304 (3 Eylül 1888) tarihinde mer'iyet ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahi şerefsudûr buyurularak mevki-i icrâ'ya vaz' olunduğu (165) numaralı ve fi 9 Teşrinisânî sene 1304 (21 Kasım 1888) tarihli tahrirât-ı umûmiyye müfâdından anlaşıyor.

Müskirât Resm-i Miri Nizâmnâmesi'ne zeyl olunan mevâdd-ı nizâmiye.

Madde 1

Bitlis, Erzurum, Beyrut, Trabzon, Haleb, Bağdad, Ankara, Cezayir-i Bahr-i Sefid, Diyarbakır, Konya, Sivas Vilâyetleriyle

İzmit Mutasarrıflığında inbik vasıtasıyla arak takdir etmek isteyenler nezdinde mevcûd inbiklerin adedini mahallî Düyûn-ı Umûmiyye idâresine haber vermeye mecbûrdurlar.

Madde 2

İdâreye haber verilen inbikler mühr-i resmi ile temhîr olunacaktır.

Madde 3

Memhûr inbikler ile arak takdîri murat olduğunda İdâreye haber verilerek me'mûrları ma'rifetleriyle mühürleri fekk ettirilecektir.

Madde 4

Arak takdir olunduktan sonra amilinin talebi üzerine inbikler tekrar temhîr olunacaktır.

Madde 5

1. ve 2. maddelerin ahkâmı iktizâsından olan muâmelâtta vâreste olmak isteyenler isti'mâl etmedikleri zamanda inbiklerini İdâreye teslim edebileceklerdir.

Madde 6

İnbik satanlardan mâ-adâ her kimin nezdinde İdâreye haber verilerek temhîr ettirilmiş veyahut İdâreye haber vermeksizin mevzu mühürleri fekk edilmiş arak takdîrine mahsub inbik zuhûr ederse inbikler zabt olunduktan başka beher inbik için birinci defada dört ve ikinci defada sekiz üçüncüde on ve tekrarı halinde her defası için onar adet Osmanlı altını cezâ-yi nakdî alınmakla beraber işbu inbiklerle arak takdîr ve fûrûht olduğu İdârenin iddiası üzerine sabit olur ise sabit olan mikdâr üzerinden iki kat resm-i mîrî istifâ' edilecektir.

Memâlik-i ecnebiyyeye ihraç olunacak şarapların resm-i mirisi ile gümrük resmî hakkında kaleme alınıp mer'iyet ahkâmına bi'l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhî şeref müteallik buyurulmuş olan nizâmnâmedir.

Madde 1

Memâlik-i ecnebiyyeye maa dara 200 kıyye-i cedidten noksan

olmamak üzere şarap ihraç edecek olan her şahıs ihraç edeceği şaraptan resm-i mîrisinin ifâ olunduğunu âtîde beyân olunan sûrette tevfikân isbât ettiği hâlde zikr olunan resmin nisfi idâre tarafından redd olunacaktır.

Madde 2

Şarabın bahren nakli halinde vapura tahmîl olunacağı iskelede ve berren ihracı halinde hududu bulunan Düyûn-ı Umûmiyye idârelerinden zikr olunan nisf resm-i mîrinin iadesini şarabın mikdâr-ı kıyyesi ile nereden gelip ve ne vasıta ile nereye gönderileceğinin ve mukaddemâ ifâ olunan resm-i mîrî mikdârının tasrihiyle ve resm-i mezkûr hangi idârede hangi sergi ve makbûz mücibince ifâ olunmuş ise o sergi ve makbûzların dahi rabtıyla şarabın imrârından mukaddem bâ-arzuhâl talep edecek ve İdârenin dahi şarabı nakledecek vapurun veyahut demir yolunun konşimanto veya bilyatosunun nüsah-ı saniyelerini müste'diden talebe hakkı olacaktır.

Madde 3

Mısır ve Bulgaristan ve Rumeli-i Şarkî'ye irsâl olunacak şaraplar dahi nisf resm-i mîrisi usûl-i muharrereye tevfikân redd olunacaktır.

Madde 4

Şarabını memâlik-i ecnebîyyeye veyahut Mısır ve Bulgaristan ve Rumeli-i Şarkî'ye göndereceğini beyân ederek nisf resmi istirdâd eden şahıs zikr olunan şarabı esbâb-ı mücbire olmaksızın ve Düyûn-ı Umûmiyye me'mûruna haber vermeksizin Memâlik-i Devlet-i Âliyye'nin sair bir tarafına ithal edecek olur ise mezkûr şaraplar zabt ve müsâdere olunacaktır.

Madde 5

Memâlik-i ecnebîyyeye ihraç olunan şaraplardan el-yevm târifesi mücibince alınmakta bulunan % 1 gümrük resmi ilga' olunmuştur, fi 17 Zilkade sene 1305 ve fi 14 Temmuz sene 1304. (26 Temmuz 1888)

resmi fiyatın belli olmamasından dolayı bazı şikayetlerde bulundukları, ödenecek vergi miktarının önceden belli olması açısından son beş yıllık üzüm fiyatlarının ortalaması alınarak o yıla ait üzüm fiyatının belirlenmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fikarât-ı nizâmîyye bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 5. maddesi zîrinde muharrerdir.

Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 4. ve 5. maddelerine zeyl olmak üzere hükûmet-i seniyye ile idâremiz beyninde bi'l-müzâkere tanzim olunacak mer'iyet ahkâmına bi'l-istizân irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhı şerefmüteallik buyurulmuş olan fikarât-ı nizâmîyyeyi hâvi varaka irsâl kılınmış ve işbu fikarât-ı nizâmîyyenin tezyilinden maksad şimdîye kadar müskirâtın takdîr-i fiyatı bir sûret-i muttaride ve mazbûtada cereyân edememekte olması âmillerce mücib-i sada' ve şikâyet olmakta olduğu gibi âmiller i'mâl edecekleri şaraplar için verecekleri resm-i mîrî mikdârını alâ vechü'l-sihha bilemedikleri cihetle mamulâtının harice sarf ve fûrûhtunda mütereddîâne muâmele etmekte olduklarından bâdema buna mahal kalmaksızın âmillerin te'diye edecekleri resm-i mîrî mikdârını evvelce bilip ona göre bi'l-hesap mamulâtını ecnebiye sarf ve fûrûht muâmelâtında sağlam bir esas hareket vaz' ve tesisiyle bu sûretle şarapçılık san'at-ı mahalliyesinin tevsî' ve terakkisine hizmet eylemekten ibâret bulunmuş olmakla bâdema mevâdd-ı müzeyyile-i mezkûre mücibince her kazada son beş senede ta'yîn olunmuş olan fiyatın hadd-i vasatı hesap olunarak 1304 senesinden itibaren tecrübe mukabilince olmak ve 1305 ve 1306 ve 1307 ve 1308 senelerini şâmil bulunmak üzere takdir ve ta'yîn olunacağından işbu usûl-i cedîdenin mevki-i icrâ'ya vaz'ı emrinde yapılacak muâmele ber-vech-i âtî beyân olunur. Şöyle ki; her nezâret ve merkez müdiriyyetlerinde başkatipler kaza-be-kaza son beş senede ta'yîn olunmuş olan fiyatların hadd-i vasatı bi'l-hesap kuyût ile tatbik edildikten sonra neticesini müdiriyyetlere ve doğrudan doğruya merkez kaza olan me'mûriyyetlere tebliğ edecekler ve müdür ve merkez kaza olan me'mûrlar dahi işbu hadd-i vasatı kendi kuyûduyla başkaca tatbik ve hadd-i vasatında noksan ve fazla küsûrât bulunduğu hâlde mevâdd-ı müzeyyel-i mezbûre hükmünce tayy veya ikmâl eyledikten sonra o hadd-i vasatı tamam ve muvâfık buldukları hâlde beş sene müddetle muteber olmak üzere o vechile müskirât fiyatının tasdikini talep ve istihsâl için mahallî Meclis-i İdâresine mürâcaât ve o hadd-i vasat hesabında yanlışlık görecektir olurlar ise mâ-fevkine iş'âr-ı keyfiyyet ve sehv vuku' tashih ettirildikten sonra ber-vech-i muharrer ifâ-yı muâmele eyleyeceklerdir ve bir

de işbu usûl-i cedîdenin vâridât-ı idârece husûle getireceği tesirin derecâtı Nezâret-i umûmiyyece anlaşılmak üzere her sene nihâyetinde me'mûr ve müdürler dahil-i dâire-i idâreleri olan mahalleri mahsûlâtının hâl ve kuvvetiyle i'mâlâtın derecâtını ve râyic-i mahalliyyi tedkik ve o hâle nisbetle usûl-i âtika mücibince ne fiyat takdîri icâb eder olduğunu ve usûl-i cedîde mücibince vaz' olunan fiyat ne râddede olup bu iki usûlün yekdigeri beynindeki farka nazaran o idâre müskirâtından idâremizin faide veya zarar mı gördüğünü tahkik ile o bâbda muvâzeneli bir kıt'a rapor tanzim ile ma'fevkine irsâl ve mezkûr raporlar toplanılarak nezâret ve merkez müdürîyyetleri tarafından o bâbdaki mütâlaalarıyla maan Nezâret-i umûmiyyeye isbâl kılınacaktır.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye ile fikarât-ı nizâmîyye varakasının nüsah-ı matbû'asından 15 kıt'ası açıktan postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla bunların bil-cümle mülhakatınıza isrâsiyle her tarafta ona göre ifâ-yı muâmeleye himmet ve dikkat buyurulması, fi 17 Zilhicce sene 1305 ve fi 13 Ağustos sene 1304. (25 Ağustos 1888)

165 Gizli olarak rakı imal edilemeyeceği, inbik ile rakı imal etmek isteyenlerin inbiklerinin sayısını Düÿûn-ı Umumiyye idarelerine bildirmeye mecbûr oldukları, inbiklerin üretim yapılmayan dönemlerde İdare memurları tarafından mühürlenmesi, üretim yapılacağı zaman yine İdare memurlarının gözetiminde mühürlerinin kaldırılması, bu işleme maruz kalmak istemeyen üreticilerin üretim yapılmayan dönemlerde inbiklerini idarelere teslim edebileceği, aksine hareket edenlere işin önem derecesine göre çeşitli miktarlarda para cezaları verilebileceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen mevâdd-ı nizâmîyye bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin nihâyetinde muharrerdir.

Hafîyyen arak i'mâlinin men'iyle hukuk-ı idârenin ziyâından vikayesi zımında idâre-i muhlisice vuku' bulan teşebbüs ve mürâcâât üzerinc Müskirât Nizâmnâmesi'ne zeyl olmak üzere Şurâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden kaleme alınıp mer'îyyet ahkâmına bi-l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişahi şeref müteallik buyurulan altı maddeyi hâvî nizâmnâmenin birinci maddesinde ta'dâd edilen vilâyât dahilinde inbik vasıtasıyla arak takdîr etmek isteyenler inbiklerinin adedini bâdema idârelerimize haber vermeye mecbûr olup ber-vech-i muharrer haber verilecek olan inbikler idârelerimizin mühr-i resmîleriyle tahtim ve arak takdîri murat olduğunda mühürler kezâlik

sahibinin vuku' bulacak mürâcaâtı üzerine me'mûrlarımız ma'rifetiyle fekk ettirilerek bu sûretle açılan inbikler işi bittikten sonra tekrar mühürleneceğinden ve şu muâmeleden vâreste olmak isteyenler isti'mâl etmedikleri zamanda inbiklerini idârelerimize teslim edebilip sâlif-üz-zikr mevâdd-ı nizâmiyenin hilâf-ı harekette bulunanlardan 6. madde mücibince vuku' ve tekerrürüne göre derecât-ı muhtelifede cezâ-yi nakdî alınacağından keyfiyyet ma'lûm olmak üzere sûret-i hâl icâb eden Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisi ile mezkûr mevâdd-ı nizâmiyenin nüsah-ı matbû'asından idârelerimiz adedine nisbetle 50 küt'ası postaya teslimen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere isrâ' ve mevâdd-ı mezkûre ahkâmı her tarafa bi'l-ilân âmillerin haber verecekleri inbikler taht-ı mühre alınmakla beraber ta'kidât ve tecessüsât-ı lâzımeden geri durulmayarak öyle idâreye haber verilmemiş inbik ele geçirildiği takdirde hemen hükm-i nizâmın icrâ'sı ve sâilinin istikmâli zımında me'mûrlarımıza tebliğat ve tembihat-ı mukteziye ifâ buyurulması, fi 17 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 9 Teşrinisânî sene 1304. (21 Kasım 1888)

Nuzzâr ve Merkez Müdirânına Mahsûs Vesâyâdır.

Bâlâda muharrer tahrîratımızla melfûfu bulunan nizâmname ahkâmına tevfiân bil-cümle me'mûrlarımızın ifâ-yı hüsn-i muâmele ile tezyid-i vâridâtla i'tinâ' eylemeleri lâzımeden olup fakat büyük şehirde arak i'mâl edenlerin inbikleri daima işlediği cihetle bunları mühür altına almak münâsib olamayacağı bazı nezâretlerden bildirilmiş ve daimi sûrette işleyen rakı fabrikaları bi't-tabi me'mûr-ı mahsûslarının ve kolcuların taht-ı nezâretlerinde bulunacağı ve bunlara hüsn-i nezâret edildiği hâlde zayıata meydan verilmeyeceği derkâr olunmasına göre fi'l-hakika bu makule zayıat-ı mirîye vuku' bulmayacak olan fabrikalar inbiklerinin taht-ı mühre alınmasıyla işlerinin sektelenmesi münâsib olamayacağından böyle olan fabrikalar hakkında icâbına göre hüsn-i idâre-i maslahat edilmesi ve asıl rûsumun ziyâde ziyâi perakende olarak şurada burada hafiyen çekilen araklardan vuku' bulacağı ecilden bunların muâmele-i temhîriyye ve inzibâtiyyelerine begayet i'tinâ' olunması ve bir de işbu tahtîm muâmelesinin ittihâz ve icrâ'sından dolayı bi't-tabi hâsıl olacak inzibat sâyesinde adem-i vuku' zâyiat ile menâfi'-i idâre husûlü me'mûl-i kavî ise de derecât-ı menâfi' bi't-tecrûbe fiilen tahakkuk etmedikçe bu uğurda meçhul üzerine maâş ve masârif ihtiyâr

etmek muafik-ı maslahat olamayacağına nazaran muâmele-i mezkûrenin şimdilik hademe-i mevcûda ma'rifetiyle bi'l-idâre bâde ona göre icâbına bakılmak üzere altı mâh zarfında şu yüzden görülecek menfaat derecesinin ber-vech-i izah bu tarafa bildirilmesi, fi 17 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 9 Teşrinisânî sene 1304.(21 Kasım 1888)

166 Alkollü içkilerden ölçümleme suretiyle vergi alınmakta iken bu uygulamaya son verildiği ancak gelen şikayetler üzerine ölçümleme uygulamasına tekrardan dönüldüğü.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mukaddimesinde gösterilen fi 2 Teşrinievvel sene 1291 tarihli telgrafnâme hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmediği ve birinci fıkrasında gösterilen istimâre muâmelesinin sûret-i icrâ'sı dahi Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 2. ve 4. maddelerinde tarif kılınmış ve ikinci fıkrasında şarap fiçularının ölçülmesi maddesi dahi (170) numaralı ve fi 14 Ağustos sene 1301 (26 Ağustos 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile gönderilen risâle mücibince icrâ' kılınacağı ma'lûm olmak için işbu şerh tahrîr olunmuştur.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mukaddimesinde gösterilen Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi ile feshedildiği cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fıkrasında istimâreden ketmolunan müskirâttan alınan iki kat resmin bir katının icmâle irâd kaydıyla diğer bir katının bu mektûmu ihbâr edenlere itası usûlünün hükmü fesh ile istimâreden mektûm müskirâttan alınacak iki kat resimden kimseye ihbârîyye verilmemesi muharrer ise de me'mûrların suiistî'mâlerinden nâşi olmayarak mücerred ashâbı tarafından ketmolunduğu tahakkuk eden müskirâtın muhbirleri hariçten bulunduğu takdirde Nezâret-i Umûmiyye'den bi'l-istizân alınacak me'zûniyet üzerine ihbârîyye verilmesi (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye abkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder. İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 4. fıkrasında Müskirât Resm-i Mîrî'sinin sekiz taksit ile alınması muharrer ise de bu maddenin hükmü Müskirât Resm-i Mîrî'sinin Şubat nihâyetine kadar üç taksitte istihsâl olunması hakkında Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 4. maddesinde muharrer bulunan fıkra ile feshedildiği cihetle fıkra-yı mezkûr hükmüne tevfikân hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu tabirât-ı umûmiyyenin 5. fıkrasında hamr cebresinin 100 kayyesinden 10 kayye arak itibar olunması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 11 Recep Sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tabirât-ı umûmiyye hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tabirât-ı umûmiyyenin 5. fıkrasında 100 kayye şaraptan ale-s-seviyye 5 kayye arak husûlü itibar olunması muharrer ise de 100 kayye şaraptan 5 kayyeden ziyâde arak hâsıl olan mahallerde âmiller % 5'den fazlasını me'mûrlardan kettm etmeyerek zimmetlerine ilâve ettirmeleri (167) numaralı ve fi 10 Teşrinisânî sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli tabirât-ı umûmiyye ahkâmındandır.

Resm-i miri-i müskirâtın bâdema istimâre icrâ'sıyla ahzından sarf-ı nazarla maktuiyet vechile istifâ'sı mukarrer olarak sûret-i maktuiyetin bildirileceği makâm-ı hâlisiden fi 2 Teşrinievvel sene 1291 (14 Ekim 1875) tarihli telgrafnâme ile iş'âr kılınmış ise de muahharen ekser vilâyetten bu maktuiyetten hoşnudiyet gösterilmeyip resm-i mezbûrun yine kemâ fi's-sabık istimâre sûretiyle ahz ve istifâ'sı istid'â' edilmiş olduğundan o vechile istimâre usûlünün iadesi o bâbda takdim kılınan tezkere-i muhlisi zeyline şeref tastir buyurulan fi 23 Rebiülevvel sene 1293 ve fi 6 Nisan sene 1292 (18 Nisan 1876) tarihli cevâb-ı sâmi-i cenâb-ı vekâletpenâhide emir ve ferman buyurulmuş ve şu hâlde gerek bu sene ve gerek bundan böyle mevsimi hulûlünde istimârenin kemafi's-sâbık icrâ' ve resm-i mîrinin istifâ'sı iktizâ' edeceğinden o vechile ifâ-yı muktezasına dikkat buyurulması muktezi olup fakat bu münâsebetle Resm-i Mirî Müskirât Nizâmnamesi'nde mûnderic olan icrâ'attan bazısının ta'dil ve ıslahı münâsib görülmüş ve ledel-istizân cevâben o vechile icrâ'-yı iktizâsına fi 29 Rebiülahir sene 1293 (24 Nisan 1876) tarihiyle şerefvarit olan buyruldu-yı samî-i cenâb-ı vekâletpenâhide emr ve ferman buyurulmuş olmakla bu bâbda ne vechile muâmele ve hareket olunmak lâzım geleceği ber-vech-i zir beyân olunur;

- 1) Nizâmname-i mezbûrun ikinci bendinde mûnderic olduğu vechile beher sene bağbozumundan sonra hamr i'mâliyle me'lûf olan sunuf-ı ahali dükkân ve mağaza ve haneleri istimâre me'mûru ve mahalle veyahut karye muhtar ve ihtiyârları ma'rifetleriyle muayene ve mevcûd hamrları tahmin ve istimâre icrâ'sında ashâbına işbu istimârenin sıhhatince bir kat daha emniyet hasıl olmak için bir mahalle veyahut karye ahali talep ve arzu ettikleri hâlde Rûsûmat istimâre me'mûrunun yanına onlar tarafından dahi bir nefer istimâreci terfîk olunmak câiz olacağından o vechile ta'yin edecekleri istimâreci Rûsûmat istimâre me'mûruyla bulunup istimârenin birlikte icrâ' edilmesi ve hitâm-ı istimârede ale-l-

usûl tanzim olunacak defterin ziri o mahalle veyahut karye muhtar ve ihtiyârlarıyla istimâre me'mûru taraflarından mühürlendiği sırada ber-vech-i muharrer taraf-ı ahâlden terfîk olunan istimâreciye dahi temhîr ve eğer ahali tarafından istimâreci terfîk olunmayıp da Rûsûmat istimâre me'mûruyla iktifâ' olunacak olursa defter-i mezbûrun zirine yazılacak şerhte ahali tarafından istimâreci ta'yin olunmayıp Rûsûmat istimâre me'mûrunun istimâresiyle iktifâ' olunmuş olduğunun dahi derc ve tezbîr ettirilmesi.

- 2) Nizâm-nâme-i mezbûr icâbınca şimdiye kadar hane ve dükkân ve mağazalarda gedik olarak mevcûd bulunan fiçılar her sene istimâre olunarak tebeyyûn eden mikdâr mahsûl sebt-i defter olunmakta ise de bunlar bazı sene noksan ve bazı sene fazla istimâre olunarak hazine ve ahaliye hasar ve gadri müstelzim olmakta olduğundan bâdema buna mahal kalmamak ve beher sene başka başka istimâreleri külfetinden vareste olmak üzere işbu 1292 senesinde mevsimi hulûlünde çıkarılacak istimâre me'mûrları ma'rifetleriyle mezkûr fiçılar güzelce istimâre ettirilip derece-i istiâbı anlaşıldıktan sonra bir tarafına sicim ile bir yafta rabt ve ta'lîk olunarak üzerine fiçının kaç kıyye hamr istiâb edeceğinin tahrîr ve mühûr mumu üzerine idâre mühûr-i kebirîyle temhîr olunmasıyla beraber her fiçıya birer de numara vaz' olunarak mezkûr yaftaya terkim olunması ve istimâre defterinde kaydı hizasına o vechile fiçıya yafta taalluk olduğundan ve kaçınıcı numara konulduğunun işaret edilmesi ve artık bundan sonra her sene istimâre esnasında bu vechile yaftalı olan fiçıların geçen senenin istimâre defterinden bir pusulası çıkarılıp me'mûra verilerek me'mûr dahi o pusula mücibince bulduğu fiçıların evvel emirde yaftasının mühûrünü bi'l-muayene bozulmamış ve bir güne hile ve fesat vukua getirilmemiş olduğunu anladıktan sonra eğerki o fiçı dolu ise tekrar istimâre etmeyip de yaftası mücibince sebt-i defter ederek kaydı hizasına yaftası mücibince yazıldığıнын işaret kılınması ve eğer mühûr-i mezkûr bozulmuş olur veyahut başka bir güne hile ve fesat vuku'u ile mezbûr yaftada muharrer mikdâr me'mûrun elindeki pusulaya tevâfuk etmez' ise artık bu yaftaya itibar câiz olamayacağından bu kâbilden olan fiçılar ile tamamıyla dolu olmayan fiçılar istimâre olunarak tebeyyûn edecek mikdârın deftere yazılması ve yeniden gedik olarak bir fiçı vaz' edilmiş bulunursa bunun dahi üzerine mikdâr-ı istiâbını mübeyyin bâlâda tarif olduğu sûrette yafta konularak ve numara vaz' edilerek kaydı hizasına işaretle beher sene bu vechile muâmele ve hareket edilmesi.

- 3) Nizâmnâme-i mezbûra sonradan ilâve kılınan zeyilde istimâreden ketmolunan müskirâtın iki kat resm-i mirî alınacağı münderic olup bu sûretle alınan iki kât resmin bir katının icmâlê irâd kayd ve imlâ' ve diğer bir katının bu mektûmu ihbâr edenlere îtası usûl ittihâz kılınmış ise de ihbâriyyenin îtasından dolayı araya istifâ'de-i zatiye girdiğinden bâdema müskirâtın esna-yı muayene ve istimâresinde bazı güne sù-i isti'mâlâtın vuku'una mahal kalmamak için istimâreden sonra cânib-i idâreden haber alınacak mektûmât-ı zâhire çıkarıldığı sûrette bundan ber-mu'cib-i nizâm alınacak iki kat resmden kimseye ihbâriyye verilmeyip tamamen icmâllere irâd kayd olunması.
- 4) Nizâmnâme-i mezbûrun 10. bendi mücibince be'her sene istimâre ile sebt-i defter olunan Müskirât Resmî'nin yine o sene şehri Şubat'ı nihâyetine kadar kâmilên istifâ'sı mukarrer olup resm-i mezbûrun matbû' sergi pusulalarında muharrer evkatta sekiz taksit ile alınması dahi mukteza-yı kaideden olduğundan o vechile tahsil olunarak şehri Şubat'dan sonraya bir güne bakâya barakılmaması ve ne de tekasiti duhulünden evvel tahsile kıyâm ile ahâlinin dahi iz'âcına sebebiyet verilmemesi.
- 5) Fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile ittihâz olunmuş olan usûl icâbınca hâmr cebresinin mikdârî hîn-i istimârede ashâbı yedinde mevcûd bulunan hamrın mikdârına müsâvi tutulduktan sonra 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibar olunup ona göre iktizâ' eden arak resm-i mirîsi istihsâl olunmakta ise de her mahalde 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak hasıl olmayıp ashâbı bu bâbda mağdur görünmemesiyle bazı taraftan vuku' bulan istid'â' vechile bâdema 100 kıyye şaraptan ale-s-seviyye 5 kıyye arak husûlû itibar olunarak ona göre arak resm-i mirîsinin ahz ve tahsil kılınması husûslarının ta'mimen iş'ârı lâzım geleceği bi'l-havâle Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve bu bâbda istihsâl olunan emir-nâme-i sâmiden dâire-i nezâret-i vâlâlarında kâin vilâyete olan bir kıt'ası leffen ve mekşûfen ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin nûsah-ı matbû'asından 20 kıt'ası dahi maan tesyâr kılınmış olduğundan mezkûr emir-nâme-i sâminin nezdinizde bulunan defter-i mahsûsuna bi-l-kayd vilâyet-i müşarûnileyhâya i'tâ' ve nûsah-ı mezbûrenin dahi bâ-mu'cib mezbûr idârelere isrâ' ve vesâyâ-yı lâzime icrâ'sıyla mücibince ifâ-yı muktezasına

ale'd-devâm i'tinâ' ve ihtimâm olunması, fi 6 Cemaziyevvel sene 1293 ve fi 17 Mayıs sene 1292. (29 Mayıs 1876)

- 167** Bazı yerlerde üretilen üzümlerin 100 kıyyesinden 10 kıyye rakı elde edildiği halde bazı yerlerde daha az rakı elde edildiği, üzümdeki şeker oranı yüksek olan bazı yerlerde ise bu rakamın 12 kıyyeye kadar yükseldiği, vergi alınırken bu farklılıklara dikkat edilmesi gerektiği, %5 üzerinden vergilendirilen üzümlerden daha yüksek oranda rakı üretilmesi durumunda fazla olan kısım için vergisi alınmadıkça tezkere verilmemesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi ile feshedilmiştir.

Müskirât Resmî'nin kemafî's-sâbık istimâre sûretiyle ahz ve istifâ' edilecek olmasından nâşi bu münâsebetle Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi'nde münderic olan icrâ'attan bazısının ta'dîl ve ıslahı münâsib görülerek o bâbda bi-l-istizân şerefvârid olan buyuruldu-yı samî üzerine (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli itâre kılınan tahrîrât-ı umûmiyye-i halisinin 5. fıkrasında hamr cebresinin mikdârı hîn-i istimârede ashâbı yedinde mevcûd bulunan hamrın mikdârına müsâvi tutulduktan sonra 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibar olunup ona göre iktizâ' eden Arak Resm-i Mîrisi istihsâl olunmakta ise de her mahalde 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak hasıl olmayıp ashâbı bu bâbda mağdur görünmesiyle bazı taraftan vuku' bulan istid'â' vechile bâdema 100 kıyye şaraptan ale-s-seviyye 5 kıyye arak husûlû itibar olunarak ona göre Arak Resm-i Mîrisi'nin ahz ve tahsil kılınması bildirilmişti. Bazı mahallerin üzümü tatlı ve sıralı olmak münâsebetiyle 100 kıyye cebreden on ve 12 kıyyeye kadar arak hasıl olduğu ve bunun % 5 kıyyesi sebt-i defter olduğu sûrette kûşûru açıkta kalmak lâzım gelip işbu açıkta kalan mikdârın bir mahalle nakli zımnında nakliye tezkeresi mutalebe edildiğinde ashâbı resm-i mîrisi ifâ olduğuna dair î'mâliye tezkeresi gösteremeyecekleri cihetle idârelerden bi't-tabi nakliye tezkeresi verilemeyeceği ve bu sûrette işbu arakın mevridinde nakliye tezkeresi olmadığından dolayı iki kat resm-i mîrî ahzına kıyâm olunarak ashâbının iz'âc olunacağı bundan hukuk-ı mîriyyece dahi zâyiat olacağı bazı taraftan ihtâr olunmasıyla icâbı Meclis-i Rûsûmat'da le'ded-ta'amûl 100 kıyye cebreden 5 kıyye arak itibarıyla resm-i mîrî ahzı usûlünün ittihâzı hakikatte 100 kıyye cebreden 5 kıyyeden ziyâde arak husûle gelmeyen mahaller amillerinin gadr ve zarardan vikayeleri maksadına mebnî olup yoksa

100 kıyye cebreden 5 kıyyeden ziyâde arak husûle gelen mahallerde 5 kıyyeden ziyâdesinin resmi alınmamasından dolayı mirî ve işbu ziyâdenin sebt-i defter olunmaması cihetiyle bir mahalle hîn-i naklinde tezkeresi verilmeyerek mevridinde kaçak zannıyla ilişilecek olmasından dolayı dahi ashâbı mutazarır olacakları ve bu takdîrde aranılan teshîlât yerine bil-akis bazı yerlerde müşkilât vukua geleceği derkâr olduğundan ber-vech-i muharrer müşkilât tahaddüs etmemek üzere bâdema hamr cebresinden % 5'den ziyâde arak hasıl olan mahallerde âmiller % 5 kıyyeden ziyâde arak bulunduğunu hîn-i istimârede me'mûrlara veyahut bu me'mûrları ta'yin etmiş olan Rûsûmat İdâresi'ne haber vererek deftere ithal ettirmeleri ve eğer ihbâr-ı keyfiyyetle fazla-yı mezbûreyi sebt-i defter ettirmezler ise bunların bir mahalle naklinde idârelerden bi't-tabi tezkere verilemeyeceği ve tezkeresiz nakli halinde dahi çünkü Resm-i Mîri Müskirât Nizâmnâmesi'nin 14. maddesinde bir mahalden mahall-i âhere tezkeresiz müskirât nakleden olur ise resm-i mîrîsi iki kat olarak alınacaktır diye muharrer ve mestûr olmak hasebiyle bu hükme tevfikân tezkeresiz nakil olunan mikdârdan iki kat resm alınacağı şimdiden ma'rifet-i hükûmetle âmillere güzelce tefhîm olunarak esna-yı istimârede i'mâl ettikleri arakın % 5'den ziyâdesini ber-vech-i muharrer me'mûrlara haber verenler olduğu hâlde ifâdeleri mücibince sebt-i defter olunarak muâmele-i nizâmiyesinin icrâ olunması ve işbu ziyâdeyi hîn-i istimârede me'mûrlara haber veremeyip de fazla-yı mezbûreyi bir mahalle nakl eder iken İdâreye haber vererek tezkere talep eden olduğu hâlde mahsûlünün resm-i mîrîsi bi'l-ahz perakende hasılâtı miyânına irâd kayıt olunarak nakliye tezkeresinin i'tâ' ve artık bir mahalle nakliye tezkeresiz arak gelip de derdest olunduğu hâlde zikr olunan 4. madde hükmüne tevfikân iki kat resm-i mîrîsi ahz ve tahsil ile muâmele-i nizâmiyesinin ifâ kılınması husûsunun usûl ittihâzı bi'ttensîb keyfiyyet meclis-i mezkûr kararıyla sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 20 küt'a nûsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib zikr olunan müdürlük ve me'mûrluklara irsâliyle mücibince icrâ-yı iktizâsına himmet buyurmaları, fi 5 Zilkade sene 1293 ve fi 10 Teşrinisânî sene 1292. (22 Kasım 1876)

168 Karşılıksız durumdaki kağıt paraların tedavülden kaldırılmasından dolayı şarap ve rakudan alınmakta olan verginin artırılarak %10 yerine %15 olarak toplanması, toplanan %10 ve %5'lik kısımların muhasebe ve defter kayıtlarında ayrı ayrı gösterilmesi.

Telgraf

Hasılât-ı kavâim-i nakdiyyenin ihrâkına mahsûs olmak üzere şarap ve araktan alma gelen % 10 resm-i mirîye daha % 5 zammıyla istihsâline irâde-i seniyye-i müteallik buyrulduğundan ve istimâre mevsimi ise gelmekte olduğundan gerek bu sene i'mâl olunacak ve gerek elde mevcûd bulunan hamr ve araktan vusûl-i telgrafımızdan itibaren idârelerden imrâr olundukça o vechile maa zamm % 15 hesâbıyla resm-i mirî alınarak icmâlde ithali ile zeyl-i icmâlde beyâmı açılıp % 10'un başka ve % 5'in dahi başka olarak gösterilmesiyle beraber % 5'den hasıl olan mebâliğin hafta-be-hafta ve doğrudan doğruya bâ-muharrerât-ı mahsûsa bu tarafa irsâl olunması ve işbu telgrafımız mücibince keyfiyyetin mülhakatınıza dahi yine telgrafla tebliğiyle her tarafta ona göre iktizâsı ifâ ettirilerek işbu telgrafnâmelerin gerek merkez nezârete ve gerek mülhakata hangi gün ve saatte vusûl bulduğunun dahi bâ-cetvel bildirilmesi ihtâr olunur, fi 20 Şaban sene 1295 ve fi 7 Ağustos sene 1294. (19 Ağustos 1878)

169 Rakıya dönüştürülen yerli ve ithal romlardan da zamlı şekilde vergi alınacağı.

Telgraf

Yerli romlar ile ecnebiden gelip araka tahvîl olunan romlardan dahi zamm-ı cedîdin ahzı iktizâ' edeceği bazı nezâretlerin suâlî üzerine ihtâr olunur, fi 29 Ramazan sene 1295 ve fi 14 Eylûl sene 1294. (26 Eylûl 1878)

170 Ölçümleme işleminin tarafları memnun edecek şekilde herhangi bir yanlışlığa yol açmamak üzere yürütülmesi amacıyla içki fiçilerinin çeşit ve şeklini, fiçilerin kapasitesini tarif eden "*cetvel kitabı*" isimli broşürün ilgili idarelere gönderildiği.

İstimâre muâmelâtının her tarafta sûret-i muttaridede ve muntazama da cereyânı temin ile her türlü yanlışlıklar ve noksanlıkların vuku'una meydan kalmamak üzere tarifat ve ta'limât-ı lâzıme-yi hâvî ve müs kirât istimâresi için elde isti'mâl olunacak miyâs ile müs kirât fiçilerinin enva ve eşkâlini ve her bir fiçinin derece-i istiâbına göre cedid kıyye hesâbıyla istiâb edebileceği hamrın mekâdirini muarref "*cetvel kitabı*" nâmiyla bir risâle tanzîm ve tab' ettirilerek nûsah-ı matbû'asından beş küt'ası postaya teslimen irsâli sû-yi behiyyeleri kılınmış ve mütâlaasından ma'lûm-ı vâlâları olacağı vechile bunda istimârenin sûret-i icrâ'sı gayet vâzıh ve kolaylıkla anlaşılır bir sûrette tarif edildiği cihetle sehl-ül-istifâ'de ve icrâ' olduğu gibi istimâre miyâsının cetvel-i mezkûrda

gösterilen şekle tatbiken oraca yaptırılması kabil olacağı derkâr olup mamâfih buraca yaptırılan mikyâsının bir numûnesinin dahi karîben savb-ı behiyyelerine irsâli mukarrer bulunmuş olduğundan risâil-i mezkûreden birer kıt'asının bâ-mu'cib serian Mülhakat İdâreleri'ne isrâsıyla bu sene istimârenin gerek merkez nezâret-i behiyyelerinde ve gerek mülhakatta bunun mündericâtına tevfiikân icrâ' olunması hakkında icâbı vechile vesâyâ ve tenbihât-ı icrâ' ve karîben buradan gönderilecek mikyâs numûnesine tevfiikân lüzûm-ı mikdâr mikyâsâtın dahi oraca yaptırılarak iktizâ' eden Mülhakat İdâreleri'ne bi'l-isrâ onun vâsıtasıyla müskirâtın ölçtürülmesine i'tinâ' olunması ve risâil-i mersûlenin de demirbaş kaydedilmesi, fi 16 Zilkade sene 1302 ve fi 14 Ağustos sene 1301. (26 Ağustos 1885)

171 | Ölçümleme işlemleri hakkında basılan broşüre ek olarak karşılaştırma örneklerinin de postaya verildiği.

İstimâre muâmelâtı hakkında tanzîm ve tab' ettirilen risâilin leffiyile meb'ûs (170) numaralı ve fi 14 Ağustos sene 1301 (26 Ağustos 1885) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde karîben buradan mikyâs numûnesi gönderileceği bildirilmişti. Zikr olunan numûnelerden birer kıt'ası postaya teslimen irsâl kılınmış olduğundan buna tatbiken iktizâsı kadar mikyâsâtın oraca yaptırılarak bil-cümle Mülhakat İdâreleri'ne irsâliyle ber-mu'cib-i iş'âr-ı sâbık iktizâsının ifâsı husûsuna himmet buyurulması, fi 24 Zilkade Sene 1302 ve fi 22 Ağustos sene 1301. (3 Eylül 1885)

172 | Ölçümleme broşürleri ile karşılaştırma örneklerinin idarelerin demirbaş defterlerine kaydedilmesi, memurlarca kullanıldıktan sonra tekrardan koruma altına alınıp saklanması.

Geçende bâ-muharrerât-ı mahsûsa gönderilmiş ve oraca i'mâl ve tedârik ettirilmesi yazılmış olan istimâre risâleleri ile mikyâsları İdârenin demirbaş eşyasından bulunmasıyla bunların demirbaş defter-i mahsûsuna kayd ve her sene istimâre muâmelâtının hitâmında istimâre me'mûrlarından ahz ve istirdâd olunarak idârelerde güzelce hıfz edilmesi icâb-ı maslahattan olup bu bâbda bir yanlışlık vuku'a gelememesi zımnında keyfiyyetin ta'mimen iş'âr kılınması münâsib görülerek sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine tebliğ' olduğu misillü işbu tahrîrâtımızın 10 kıt'a nüshâ-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen savb-ı behiyyelerine gönderilmiş olduğundan bunların bâ-mu'cib mülhakatınıza itâresiyle her idârede bu risâle ve cetvel ve mikyâslar hakkında minvâl-i muharrer vechile muâmele olunup

zinhâr hilâf-ı hâl vukua getirilmemesi, fi 9 Rebiülevvel sene 1303 ve fi 3 Kânunuevvel sene 1301. (15 Aralık 1885)

173 Yoklama sonucunda tespit edilen yeni mahsül içki miktarlarının üretim tezkerelerine yazılması, eski mahsül içkilere ait tezkerelerin üreticilerin elinden alınarak iptal edilmesi, mahalle, köy ve karyelerde ölçümleme sonucunda tespit edilen içki miktarları ile sahiplerinin isimlerini içeren defterlerin hazırlanarak genel merkeze gönderilmesi.

Cedîd müskirâtın istimâresinden mukaddem nizâm-ı mahsûsu mücibince atik müskirâtın yoklaması bi'l-icrâ' herbir hanede yoklama edilen müskirâtın mikdârı ashâbı yedinde bulunan i'maliye tezkereleri zuhûruna şerh ve işaretle temhîr edilmesi ve atik müskirâtı kalmayanların dahi i'maliye tezkerelerinin bi'l-ahz ibtâlîyle tezâkir-i mütârekeme-i saire ile bâ-defter merkez nezârete gönderilmesi ve bir karyede ne mikdâr atik müskirât yoklama edildiğini mübeyyin müfredât vechile musaddak birer defterinin celb ile peyderpey nezârete isrâ' edilmesi ve bu vechile atik müskirâtın yoklamasının hitâmında cedîd müskirâtın istimâresine mübâşeret olunup kasabalarda her bir mahallenin ve kurada dahi her bir karyenin istimâresinin icrâ'sıyla her mahalle ve karyede sebt-i defter edilen müskirâtın mikdârıyla ashâbının esâmîsini mübeyyin ale'l-müfredât ve zîrî musaddak birer defterinin istimâre me'mûrlarından bi'l-ahz bunların hâvî olduğu müskirâtın mikdâr-ı sâbıkıyla bi'l-muvâzene zirîne bir beyânı açılarak kezâlik peyderpey merkez nezârete tesyâr kılınması husûsları Selânik Rûsûm-ı Sitte Nezâreti'nce usûl ittihâz olunarak keyfiyyet mülhakat Rûsûm-ı Sitte müdiriyyetlerine bildirildiği nezâret-i mûmâileyhâ vekâletinden iş'âr olunmuş ve usûl-i mezkûre buraca da münâsib görünerek mücibince icâbının icrâ'sı cevâben vekâlet-i mûmâileyhâya bildirilmiş olduğundan bâdema her mahalde dahi o vechile icrâ'-yı muâmele olunması zımında keyfiyyet ta'mimen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın on kıt'a nüsa-ı matbû'ası başkaca tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâsıyla her tarafta ona göre ifâ-yı muâmele ile defâtir-i mezkûrenin vürûd ettikçe bu tarafa irsâline himmet buyurmaları, fi 3 Şaban sene 1301 ve fi 16 Mayıs sene 1300. (28 Mayıs 1884)

174 Yeni mahsül içkilerin ölçümlemesinden bir ay önce yoklama yapıp içki üreticilerinin elinde bulunan eski mahsül içki miktarlarının tespit edilmesi ve bunlara ait kayıtların

müdüriyetler tarafından düzenlenerek genel merkeze gönderilmesi.

İşbu 1301 senesi mahsülü müskirâtın istimâre hulâsa defterinin zîrine Müskirât Resm-i Mirî Nizâmnamesi'nin 11. maddesiyle (173) numaralı ve fi 16 Mayıs sene 1300 (28 Mayıs 1884) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücibince cedîd müskirâtın istimâresinden bir mâh mukaddem icrâ kılınan yoklamada sinin-i atika mahsûlünden el-yevm ashâbı yedinde mevcûd bulunduğunu ta'yîn edip sebt-i defter edilen müskirât mikdârının sene-i sabıkada bu yoklamada mevcûdiyeti tahakkuk etmiş olan müskirât mikdârıyla beraber birer kalem olarak müdiriyyet-be-müdiriyyet terkim ve muvazene olunması ve âti senelerde dahi yine bu vechile muâmele yürütülmesi husûsu usûl ittihâz olunarak keyfiyyet sair Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine dahi tebliğ ve iş'âr kılınmış olmakla nezâret-i behiyyeleri müskirât defâtirinin dahi bu minvâl üzere tanzim ettirilip buraya yetiştirilmesi, fi selh-i Zilhicce sene 1302 ve fi 28 Eylül sene 1301. (10 Ekim 1885)

175 Osmanlı topraklarında üretilen şarap miktarının artırılması amacıyla yabancı ülkeler ile Mısır, Bulgaristan ve Rumeli-i Şarkî'ye ihraç edilen şaraplardan üretim sırasında alınmış olan %15'lik içki vergisinin yarısı olan %7,5'luk kısmın vergi iadesi olarak ihracatçılara geri ödenmesi, sözkonusu vergi iadesinin ne şekilde ve hangi esaslar dahilinde yapılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mukaddimesinde gösterilen nizâmname bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mirî Nizâmnamesi'nin nihâyetinde ayrıca muharrerdir.

Memâlik-i Şâhâne'de şarap i'mâlâtının tevsiîyle ihracatın tezyidi maksadına mebnî hükûmet-i seniyye ile bi'l-muvafaka beş bendi şâmil olmak üzere İdâremizce bi't-tanzim mer'îyyet ahkâmına irâde-i seniyye şerefmutعالlık buyurulan nizâmnamenin bir sûreti irsâl kılınmış ve mütâlaasından müstebân olacağı üzere memâlik-i ecnebîyye ile Mısır ve Bulgaristan ve Rumeli-i Şarkî'ye çıkarılacak şarapların ihraç olunduğu bir gûne istibâha mahal kalmayacak sûrette tahakkuk eylediği hâlde % 15 hesâbıyla alınan resm-i mîrînin nisfî ashâbına iade olunacağı gibi şimdîye kadar ale-l-ekser yüksek bir fiyat üzerine alınmakta olan % 1 resm-i gümrük dahi lağvedildiği cihetle % 7,5 hesâbıyla iade olunacak nisf resme şu gümrük resminin lağvı inzimâm edince yerli şaraplara el-yevm mahmul olan resm hayli tahfîf ve bu sûretle Memâlik-i Şâhâne şaraplarının sâlif-üz-zikr vilâyât-ı mümtaze ile diyâr-ı

ecnebiyyeye ihracatı teshîl edilmiş olacağı derkâr bulunmuş olup rûsûm-ı mezkûrenin sûret-i iadesine gelince yapılacak muâmele ber-vech-i zir beyân ve tezbîr olunur. Şöyle ki;

- 1) Bir mahalden diğer mahalle her ne sûretle olursa olsun nakil olunacak şaraplar için bâdema gerek asıl sergiye ibtinaen ve gerek nakliyeden ifrâzen verilecek olan tezkerelere o şarabın asıl sergisinin numarası ve tarihi ile malın hangi kaza mahsûlü olduğu ve o mahal fiyatının mikdârı mersûl bir numaralı numûne vechile derc ve tasrih olunacaktır.
- 2) Bir mahalle vürûd ile muayenesi bi'l-icrâ' nâkılı yedinden tezkeresi istirdâd olunan şarabın bil'âhire sahibi tarafından mezkûr vilâyât-ı mümtazeye veya diyâr-ı ecnebiyyeye irsâli için ruhsat taleb olunduğu takdirde evvelce istirdâd kılınan tezkere usûlen merkezlere gönderilmiş olacağı cihetle imrârına ruhsat îtası için elde ihticaca sâlih bir şey bulunamayacağından buna mahal kalmamak üzere bâdema bir mahalden diğer mahalle nakil olunacak şarapların mevrîdine vürûdunda muayene-i mukteziye bi'l-icrâ' tezkeresi usûlen ahz ve istirdâd olup fakat mukâbilinde kezâlik izâhat-ı lâzıme'yi yani asıl serginin numara ve tarihi ile mâlin nere mahsûlü olduğunu ve fiyatını mübeyyin mersûl iki numaralı numûne mücibince diğer bir sergi i'tâ' ve mevsimi hulûlünde ber mutâd icrâ' kılınan yoklama muâmelesi bu sergiler hakkında dahi tamamen tatbîk ve ifâ edilerek mezkûr serginin hâvî olduğu malın bir kısmı dahilen sarf olunmuş ise keyfiyyet zuhûruna işaret ve tamamen istihlâk edilmiş ise sergi hâmili yedinden istirdâd olunarak usûl-i mevzû' dâiresinde irsâl edilecek ve bu yoklama muâmelesi senede bir kere usûlen icrâ' olup fakat müskirât muâmelâtı kesir ve mevkien mühim olan yerlere iki ve üç defa vuku' bulabilecektir.
- 3) Hudut ve sevâhil idârelerinde mersûl üç numaralı numûne mücibince birer defter tutularak 4. fıkra'da gösterilen izahat bu deftere derc ve tezbîr ve vilâyât-ı mümtaze ile diyâr-ı ecnebiyyeye imrâr edilmek istenilen malın resm-i mîrisine esas tutulmuş olan mahalli fiyatı o defterde açılacak sûtûn-ı mahsûsuna başkaca terkim ve tahrîr edilecektir.
- 4) 200 kilodan ziyâde şarap ihraç etmek isteyen her şahıs bahren vuku' bulacak ihracâtı için mahalli limanındaki ve nakliyat-ı berriye için dahi huduttaki Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne bi'l-müracaa ihraç edeceği şarabın mikdârıyla nere mahsûlü olduğunu sergisinin tarih ve numarasını mübeyyin birinci veya ikinci fıkra mücibince yedinde tasrihat-ı lâzıme'yi hâvî bulunacak olan tezkere veya sergiyi ibrâz ile

resm-i mîrisinin te'diye olundugunu ve vâsita-i nakliyesi olan vapur veya demiryolu ve memâlik-i ecnebîyeden veya vilâyât-ı mümtaze-i mezkûreden hangisine ihraç edecek ise o mahallin ismini izahen arzuhâl vererek işbu izahat ber minvâl-i muharrer üç numaralı numûneye tevfiân tutulacak olan deftere derc kılınacaktır.

- 5) Bir tâcir berren veya bahren vuku' bulacak nakliyatında ihraç edeceği şarabın harice çıkarıldığı hakkında idâreyi temin etmek için konşimentosunun nüsa-ı saniyesiyle o şarabı götüren vapurun mevrîd-i acentesinden veya mevrîd şimendifer idâresinden nihâyet altı mâh zarfında bir ilmühaber getireceğini taahhüd eylediği hâlde malını istediği zaman diyar-ı ecnebîyeye ve vilâyât-ı mümtazeye nakl ve ihraç edebilecektir.
- 6) Bir tâcir malını diyar-ı ecnebîyeye ihraç ile ber-mu'cib-i taahhüt ilmühaber getirerek nisf resmin reddini o sahil veyahut idâresinden bâ-arzuhal talep eylediğinde me'mûru tacirin yedinden alacağı konşimento ve ilmühaber ile evrâk-ı müteferriasını mensûb olduğu nezâret veya merkez müdürîyyetine bi'l-irsal o nezâret veya merkez müdürîyyeti mahrec idâresinden yani şarabın asıl i'mâl olduğu ve resm-i mîrisi alındığı idâreden lâzım gelen istizâhatta bulunarak alacağı ma'lûmâtı ber-vech-i muharrer diğer idâreden gelmiş olan evrâk-ı müteferria mündericâtıyla tatbîk ve konşimento ile ilmühaberi tedkik edip her iki idâreden alınan ma'lûmât yekdiğerine mutabık ve ilmühaber dahi matluba muvâfık olduğu sûrette nisf resmin reddi sahil veyahut idâresine bildirilmekle beraber evrâk-ı mezkûre bâ- tahrîrât-ı mahsûsa Nezâret-i Umûmiyye'ye isrâ' ve o tahrîrâtın tarih ve numarası dahi icmâllere kayd ve imlâ' olunacaktır.
- 7) Sahil veya hudut me'mûru ber-vech-i muharrer verilecek emir üzerine resm-i mezbûru red ile alacağı makbûz senedini nakit makamında olarak bunun sûret-i mahsubunu hâvî irsâliyye ile hâsılatı göndermekte olduğu nezâret veya merkez müdürîyyetine bi't-tesyir bunun vürûdunu müteakip o nezâret veya merkez müdürîyyetinden mahrec idâresine de tebligat-ı lâzime icrâ' ve idâre-i merkûme dahi bu tebligata ibtinaen o meblâğı reddiyyat namıyla kayda geçirip akçeyi reddeden İdârenin hesâbına olarak tesâdüf edecek ay icmâlinin sair reddiyyattan başka açılacak reddiyyat sütununa ithal ile başka isrâ' eyleyecektir.
- 8) Mahrec idâresiyle sahil veya hudut idâresi bir nezâret veya merkez müdürîyyeti dahilinde ise reddiyyattan dolayı yapılacak muâmelât-ı

mahsubiye berminvâl-i muharrer oralarca icrâ' ve fakat işbu İdâreler başka başka nezâretlere tabi bulunur ise tatbikat ve tahkikat-ı lâzime yine o nezâretler vesatetiyle bi'l-muhabere ifâ edilerek akçe reddolunmakla beraber muâmelât-ı mahsubiyye bi't-tabi buraca yaptırılmak üzere reddiyyata mukabil alınacak makbûz senedâtı evrâk-ı müteferria ile maan doğruca Nezâret-i Umûmiyye'ye isrâ' kılınacaktır.

- 9) Eğer şarap nâkulinin mürâcaât edeceği sahil veya hudut idâresinde red edecek mevcûd akçe bulunmadığı takdirde o İdârenin merbût bulunduğu müdiriyyet veya merkez müdiriyyeti veyahut nezâret sandığından bi'l-celb red ve i'tâ' edilecektir.
- 10) Sâlif-üz-zikr vilâyât-ı mümtaze ile memâlik-i ecnebiyye imrâr edilmek üzere ihraç edilen şarap harice nakledilmeyip de Memâlik-i Mahrûse'nin birine hafiyen ithal olunacak olur ise o mal nizâmnâmenin 4. maddesi mücibince derhal zabt ve müsâdere ile idâre namına olarak satılıp esmânî îrâd kaydedilecektir.
- 11) Beyâna hâcet olmadığı üzere müskirât ihracatının tevsiiyle i'mâlat-ı dahiliyye ve servet-i mülkiyenin tezyidi maksadına mebnî idâremiz şu ihracat resminden dolayı büyük fedakarlık ihtiyâr etmiş olduğu hâlde şarap nakletmek isteyenler bu fedakarlığın kendilerine bahş ve temin edildiği kâr ve menfaate hasbe'l-beşeriyye adem-i kanaatle fiyatı yüksek olan yerlerin mahsûlatını fiyatı bi-n-nisbe dûn olan mahallerin şaraplarıyla mezc ederek nisf resmden dolayı i'mâl-i ihtiyal ile istifâde hevesine düşmeleri ihtimalden baîd olmadığına ve bu yolda vuku' bulacak desaisin hukuk-ı idârece ne derece hasar ve muzırretü mücib olacağı tarif ve izahtan müstagnî bulunduğu binâen bi-l-hâssa hâiz-i ehemmiyet olan bu cihet nazar-ı dikkat ve i'tinâdan bir lahza dûr tutulmayarak böyle bir hile ve desisenin vuku'una meydan verilmemek üzere İdâremizce ale-d-devâm takayyüdat-ı kamile ve mahreclerden vapor ve şimendifere tahmil olunacak şarapların hîn-i naklinde nezâret-i mükemmele icrâ'sı ve usûl-i muharrere yeni ihdas edilmiş olmaktan nâşi tatbikatınca bazı gûne müşkilata tesâdüf olunması veyahut idârece mahzûru müstelzim sair cihetler bulunması müsteb'at olmamakla bi't-tecrûbe böyle şeye tesâdüf olunduğu takdirde icâbının o bâbdaki mütâlaât ile maan ber-vech-i izah iş'âr ve inbası husûsuna bil-cümle Düyyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine iş'ârı lâzım gelerek icâbı icrâ' ve işbu tahrîrât-ı umûmiyye ile mebhûs nizâmnâmenin ve defter numûnesinin nezâret-i behiyyeleri dahilinde

kâin idârelerin adedine nisbetle 25 kıt'asıyla nakliyye tezâkiri ve sergiden lüzûm-ı mikdâr postaya teslimen açıktan başkaca isrâ' kılınmış olduğundan bunların zikr olunan idârelere tesyârıyla her tarafça mücibince muâmele icrâ' ettirilmesi, fi 29 Zilhicce sene 1305 ve fi 25 Ağustos sene 1304. (6 Eylül 1888)

176 Yabancı ülkelere yapılan şarap ihracatına ait vergi iadesi ödemelerinde bir takım sıkıntılar yaşandığı, ihracat işlemine konu şarapların yabancı ülkelere ulaştığına dair şehadetnameyi getiren kişiye vergi iadesinin hiçbir zorluk çıkartılmadan derhal ödenmesi.

Memâlik-i Şâhâne'de şarap i'mâlatının tevsiyle ihracatın tezyidi için memâlik-i ecnebiyyeye çıkarılacak yerli mahsûlû şarapların nisf resm-i mîrisinin reddine bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi karâr verilerek o bâbda icâb eden muâmele "175" numaralı ve fi 25 Ağustos sene 1304 (6 Eylül 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti. Ancak memâlik-i ecnebiyyeye şarap ihraç edenler tarafından bazen gerek nisf resm-i mîrî iadesi hakkında idârelerimize i'tâ' olunan istid'â'lar ve gerek ihracat-ı vakânın mevrîdine vusûlünü mübeyyin ibrâzı lâzım gelen şehâdetnâmeler muhtelif kesân ma'rifetiyle i'tâ' ve ibrâz olunmakta bulunmasından nâşi resm-i mîrî nısfının iadesi husûsunda müşkilât tahaddüs etmekte bulunduğu bi't-tahkik anlaşılmış ve bu müşkilâtın refiyle beraber şarap ihraç edenleri zarar ve hasarlarını mücib olan bir takım tehirattan ve mahrec limanlarında bulunan adamlarının sıfat-ı vekaletini muntazam ve usûlû dâiresinde musaddak vekaletnâmeler ibrâziyle isbât etmek mecbûriyetinden vareste kılmak için ba'de-zîn memâlik-i ecnebiyyeye ihraç olunan şarapların mahalline vusûlünü mübeyyin olan şehâdetnâmeyi her kim ibrâz eder ise o şarabın mukaddema alınmış olan resm-i mîrisi nısfının ona verilmesinin usûl ittihâzı Nezâret-i Umûmiyye'ce taht-ı karâra alınmış olduğundan bundan böyle diyar-ı ecnebiyyeye ihraç olunan şarapların nisf resm-i mîrisinin iadesi hakkındaki istid'â'yı ahz ve kabûl eden idârelerimiz o şarabın gerek sâhibleriyle ihraç eden ve gerek nisf resm-i mîrî reddine dair olan istid'â'yı takdim eyleyen her kim olur ise olsun reddiyyatı şehâdetnâme hâmiline te'diye ve ifâ ve şu kadar ki; mezkûr şehâdetnâmelerin hemen ibrâz olunur olunmaz rûsûmun reddi mümkün olmayıp elbette icrâ'-yı tedkikat için biraz müddet mürûr edeceğine ve halbuki şehâdetnâmenin hâмили bulunan kimsenin diğer bir husûsun tesviyesi zımında başka mahalle azimetten muhtemel olduğuna mebnî şayet böyle bir hâl olur yani şehâdetnâmeyi ibrâz eden tedkikatın neticesini beklemeksizin azimet arzusuyla

reddi lâzım gelen akçenin ahzını diğer birine havâle eyler ise o vakit usûlü dâiresinde musaddak vekaletnameler talep olunup hîn-i ibrâzında bunlara i'tâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek o vechile icâbı icrâ' ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 nüshası dahi açıktan postaya bi't-teslim sû-yi behiyyelerine isrâ' kılınmış olmakla ber-vech-i muharrer hüsn-i temşiyet-i muâmeleye i'tinâ' ve dikkat ettirilmesi, fi 8 Zilhicce sene 1306 ve fi 24 Temmuz sene 1305. (5 Ağustos 1889)

İLAN

Memâlik-i Şâhâne'de şarap i'mâlatının tevsiyle ihracatın tezyidi için memâlik-i ecnebiyyeye çıkarılacak yerli mahsûlü şarapların nisf resm-i mîrisinin reddine bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi karâr verilerek mücibince icâbı icrâ' kılınmakta olup ancak ihracatın mevridine vusûlünü mübeyyin ibrâzı lâzım gelen şehâdetnâmeler muhtelif kesân ma'rifetiyle ibrâz olunmasından nâşi nisf resm-i mezkûrun iadesi husûsunda müşkilât tahaddüs eylemekte olduğu anlaşılmış olduğundan muâmelâtın daha ziyâde teshîl ve tesr-i cereyânı zımında ba'de-zîn diyarı ecnebiyyeye ihraç olunan Memâlik-i Şâhâne mahsûlü şarapların nisf resm-i mîrisinin iadesi hakkındaki istid'â'yı ahz ve kabûl eden Düÿûn-ı Umûmiyye İdâreleri o şarabın gerek sâhibleriyle ihraç eden ve gerek nisf resm-i mîri reddine dair olan istid'â'yı takdim eyleyen her kim olur ise olsun reddiyyatı şehâdetnâmeyi ibrâz edene te'diye ve ifâ ve eğer mezkûr şehâdetnâmeyi ibrâz edenler icrâ'sı muktezi olan tedkikat neticesini beklemeksizin diğer bir mahalle azimet arzusuyla reddi lâzım gelen akçenin ahzını sair birine havâle eyler ise o vakit usûlü dâiresinde musaddak vekaletnameler talep olunup hîn-i ibrâzında bunlara i'tâ' edileceği Düÿûn-ı Umûmiyye-i Osmaniye İdâre-i Merkeziyesi tarafından i'lân olunur, fi 8 Zilhicce sene 1306 ve fi 24 Temmuz sene 1305. (5 Ağustos 1889)

- 177 Yabancı ülkelere yapılan şarap ihracatı sonrasında vergi iadesi ödemelerinde ihracatçılara bir takım zorluklar çıkarıldığı, Osmanlı ülkesindeki şarap ihracatını ve gelir artışını arttırmak amacıyla yapılan bu düzenleme dolayısıyla vergi iadesi talebinde bulunan ihracatçılara hiçbir zorluk

çıkartılmadan derhal ödeme yapılması.

(175) numaralı ve fi 25 Ağustos sene 1304 (5 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile ber-tafsil iş'âr kılındığı vechile memâlik-i ecnebîye ile Mısır ve Bulgaristan ve Rumeli-i Şarkî'ye imrâr olunacak şaraplar resm-i mîrîsinden nisfının ashâbına iadesi karârlaştırılarak bundan dolayı ihtiyâr edilen fedakarlığın başlıca sebebi Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'den müskirât ihracatının tevsiyle i'mâlat-ı dahiliyye ve servet-i mülkiyyenin tezyidinden ibâret olup bunun için şarap ihraç eden tüccâr haklarında nizâmın müsait olduğu derecede sühûlet gösterilmesi de tahtü-z-zimmiyyetde olduğu derkâr iken bazı idarelerimizce işbu ihracattan mütevellit husûsât hakkında bil-akış ashâbı düçâr-ı müşkilât edilmekte ve hatta husûsât-ı mebhûse hakkındaki muhâberâtın bile vakit ve zamanıyla icrâ kılınmayıp tehirata düşürülmekte olduğu haber alınmasına ve bu ise ber-vech-i muharrer maksad-ı asliye külliyyen mugayir-i ahvalden bulunmasına mebnî tekrar te'kidâta ve belkide bâdileri hakkında icrâ-yı mücâzâta meydan bırakılmaksızın bu gibi nabemahal ahvalin hemen ortadan kaldırılarak şarap ihraç edecek tüccâr haklarında mezkûr tahrîrât-ı umûmiyye ve nizâmât-ı mevcûdenin müsait olacağı mertebe ibrâz-ı sühûlet ve buna müteferri muâmelâtın ve gerek husûsât-ı sairenin tesviyesince irâe-i sür'atle hiçbir taraftan sızıltı ve şikâyât vukua meydan verilmemesi esbâbının istihsâline me'mûrlarımızın celb-i nazar-ı dikkatlerine lüzûm görünmüş ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin nûsah-ı matbû'asından 40 kîr'ası açıktan postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla bunların hemen Mülhakat İdâreleri'ne isrâ'sıyla ona göre icâbının ifâsına dikkat ve i'tinâ ettirilmesi, fi 16 Zilhicce sene 1307 ve fi 21 Temmuz sene 1306. (2 Ağustos 1890)

178 | Düyûn-ı Umumiyye idarelerinden gelen defterlerle Rûsumat idarelerinden gelen defterlerin karşılaştırılması neticesinde ihracat rakamları arasında bazı farklılıklar göze çarptığı, Rûsumat dairesinden gelen rakamların gerçekleri yansıttığı, Düyûn-ı Umumiyye idarelerinden gelen kayıtların ise tutarsız olduğu, Düyûn-ı Umumiyye memurlarının içki ihracat miktarlarına ilişkin kayıtların tutulmasında azamî özen ve dikkati göstermesi.

(772) numaralı ve fi 25 Teşrînisânî sene 1303 (7 Aralık 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfiân 1303 senesine mahsûs olarak idârelerimizden mevrûd cetveller nazar-ı tedkikten geçirildiğinde mezkûr sene zarfında memâlik-i

ecnebiyyeye ceman 14.497.330 kuyye şarap nakil ve ihraç edildiği gösterilmiş ve halbuki Rüsûmat Emânet-i Celilesi'nin sene-i mezkûreye mahsûs tanzîm olunan istatistik cetvelinde memâlik-i ecnebiyyeye çıkarılan şarabın 28.574.682 kuyye râddesinde olduğu münderic olmasına ve bunlardan o vakit hin-i ihracında % 1 resm-i gümrük alınması cihetiyle emânet-i müşârûnileyhanın cetveline sıhhat-ı nazar ile bakılmak tabii bulunmasına nazaran idârelerimizce mezkûr sene zarfında işbu ihracat muâmelesine nazar-ı bî-kayd ile bakıldığı maa-t-teessüf anlaşılmıştır. Eğerki geçen senelerde harice giden şaraplar hakkında redd-i rüsûm muâmelesi cari olmaması hasebiyle bu bâbda zayıat-ı mîrîye vuku' bulmayacağı derkâr bulunmasından dolayı tedkikat icrâ'sıyla şu husûsta adem-i dikkatleri tebeyyün edecek idâre me'mûrları hakkında bu defalık muâmele-i cezaiyye icrâ'sından sarf-ı nazar edilmiş olup ancak işte (175) numaralı ve fi 25 Ağustos sene 1304 (6 Eylül 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince harice giden şarapların nisf resmi redd olunmakta olmasına binâen bâdema bu husûsta en küçük müsâmaha mücib-i mes'uliyet-i şedide olacağından ona göre bu bâbda te'kidât-ı kamile üzere bulunulup kuyûdâtın mükemmelen icrâ' ve mezkûr cetvelin de sehiv ve hatadan salim ve sahih sûrette tanzîm ve isrâ' kılınması ve bir de her ne husûs için olur ise olsun (velev resm ahzını müstelzim bile bulunmasın) buradan verilen evâmîr her hâlde ya halen veya istikbalen inzibat ve tezyid-i vâridât tedabiri cümlesinden bir maksada mübtenî olacağı cihetle kâffe-i evamîrin icrâ'-yı infâzı ahkâmına küçük ve büyük bil-cümle me'mûrlarımız tarafından fevkalâde i'tinâ' edilmesi lâzîmeden bulunduğundan ve maaheza idâremizden verilen evamîrin hüsn-i infâzı ahkâmına tamamıyla i'tinâ' ve dikkat olunup olunmadığını buraca her türlü vesait-i mümkün ile tahkik ve tedkikten ve binâenaleyh bir güne kusur ve fenalıkları tebeyyün edenlerin haklarında muâmele-i lâzîmeyi ifâdan geri durulmayacağının katiyyen bilinmesi, fi 14 Rebiülahir sene 1307 ve fi 25 Teşrinisânî sene 1305. (6 Eylül 1888)

179

Avrupa ülkelerinde yaşanan filoksera hastalığından dolayı Fransa'ya çok ciddi miktarda şarap ihraç edildiği, ancak şarap i'mâlâtçıların ve tüccarlarının bu şarapların içerisine bir takım kimyasal maddeler katarak şarabın kalitesini bozduğu, Fransa ile İtalya arasındaki ticaret anlaşmasının başarısızlıkla sonuçlandığı, Fransa'nın İtalya'dan gelen şaraptan çok yüksek oranda vergi almasından dolayı Türk şaraplarına yeni bir şans doğduğu, Osmanlı şarap üreticilerinin ve tüccarlarının şarapların içine yabancı madde

katmamaları için yerel Düyûn-ı Umumiyye idarelerince üretici ve tüccarların bilgilendirilmesi.

Avrupa memâlikinin ekserinde olduğu gibi Fransa bağlarına dahi bir hayli müddetten beri arız olan filoksera illetinden dolayı Memâlik-i Mahrûse'den Fransa'ya bir aralık külliyyatlı şarap ithal olunmaya başladığı hâlde Osmanlı şarap tüccâr ve âmillerinin bu vesileden hüsn-i sûretle istifâdeye adem-i kanaatle sattıkları şarapları bir takım mayiat ile tahlit ederek ihtikâra sapmalarından nâşi Memâlik-i Mahrûse'de i'mâl olunan şaraplara Fransa'da gösterilen rağbet ahiren münkânî olmak derecelerine gelmiş ise de mevsuken tahhik kılındığına göre Fransa ile İtalya devleti beyinde tecdiden bir müâhede-i ticâriyye akdi zımında bir müddetten beri cereyân eden müzakerat bil'âhire zuhûra gelen ihtilâf üzerine neticesiz kalmaktan nâşi tarife-i umûmiyye mücibince İtalya şaraplarından pek ağır resm alınacağı ve bu hâl İtalya'dan Fransa memâlikine külliyyetle ithal olunmakta bulunan şarap ticaretini cidden işgal edeceği cihetle Fransa müskirât tüccârı yine Memâlik-i Mahrûse'den şarap celbine bi't-tabi meyil ve inhimâk göstereceklerinden şu fırsat müskirât âmillerimiz için büyük bir ganimet olup fakat i'mâl olunacak şaraplar öyle bir takım mayiat ile tahlit edildiği hâlde bi't-tabi celb-i rağbet kabil olamayacağından ve mezkûr şaraplar yoluyla i'mâl edilerek içlerine de mevâdd-ı ecnebîyye konulmadığı takdirde vaktiyle kazanılıp ahiren hile ve ihtikar seyyiesiyle inkitâ'a yüz tutmuş olan rağbet teceddüd ve o hâlde şarap ihracatı tezâyüd ederek, bu sûret tüccâr ve âmillerin menâfî'ine daha ziyâde muvâfık düşeceğinden başka i'mâlat dahi ihracat nisbetinde artarak idâremize ait ve yapılan müskirâtın mikdârıyla mütenasip olan resm-i mirî vâridâtı dahi terakki edeceğinden ve maaheza fırsat-ı hazıradan hüsn-i sûretle istifâ'de edildiği hâlde devleteyn-i müşârunileyhüma beyinde ahiren itilaf hasıl olsa bile çünkü Fransa'yı İtalya'dan şarap celbine mecbûr eden sebep Osmanlı tüccâr ve âmillerinin berminvâl-i muharrer sû-i istifâ'de hevesine düşmeleri kaziiyyesi olup evvelki rağbet bir kere celb ve tecdid edildikten sonra Fransa ile Memâlik-i Osmanîyye'nin müskirât ticareti fevk-al-me'mûl tezâyüd eyleyeceğinden buralarının nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan müskirât tüccâr ve âmillerine hüsn-i sûretle tefhîm ve işaasıyla i'mâlatın tezâyüdü emrinde teşvikat-ı mukteziye ve münâsibe icrâ'sına himmet buyurulması, fi 11 Şaban sene 1305 ve fi 11 Nisan sene 1304. (23 Nisan 1888)

180 | Şaraplara yabancı kimyasal madde katılmaması,
bağbozumunun zamanında yapılması, toplanan üzümlerin
fazla bekletilmeksizin şarap imaline hemen başlanılması,

fiçılara konulan ve kaynatılan üzümlerin taşan köpüklerinin atılması, üzüm tortularının fiçılara konulmaması, üretilen şarabın tadını ve lezzetini bozan her türlü hareketten kaçınılması, kişilerin kendi şahsi tüketimleri için vergi dışı tutulan şarap miktarının kişi başına değil hane başına göre belirlenmesi.

Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olunan şarapların hîn-i i'mâlinde ecza-yı muzırرا karıştırılmakta mıdır? Ve bağ bozumu zamanı üzümlerin lezzetli şarap i'mâline sâlih bir hale geldiği mevsimlerde mi yoksa bundan evvel veya sonra mı ta'yîn edilmektedir? ve yerli üzümlerin envaından başka cins üzüm yetiştirilmesinden fayda memul müdür? Buralarının tahkikiyle şaraplara ecza-yı muzırرا karıştırılmasının men'i ve bağ bozumunun, üzümlerin şarap i'mâline en sâlih zamanında ta'yîni yani ve-l-hâsıl şarapların sûret-i i'mâlinin ıslahıyla Avrupa piyasalarında celb-i râğbeti mücib olacak sûrette i'mâline ve şarap i'mâl eden bağ ashâbı hakkında a'sâr Mültezimleri tarafından mücib-i gadr olacak muâmelât îka' olunur ise men'ine dikkat olunması husûslarının zirâat müfettişlerine tevdiî hakkında Meclis-i İdârece vuku' bulan teşebbüs üzerine mahallî zirâat odaları heyetiyle bi-l-müzâkere i'mâl olunan şarapların berminvâl-i muharrer sûret-i ıslahına dair etraflı bir lâyiha tanzîmiyle irsâli ve bağ ashâbı hakkında Aşar Mültezimleri tarafından bir güne iz'âcat vuku' haber alındığında derhal men'i vesailinin istikmâli emrinde Ticaret ve Nafia Nezâret-i Celîlesi'nden umum zirâat müfettişlerine fi 24 Eylül sene 1304 (6 Ekim 1888) tarihinde tebliğat icrâ' buyurulmuş ve Edirne vilâyât-ı celîlesinde bu tebliğata ibtinaen li-eclî't-tecrübe zirâat müfettişi nezâreti tahtında i'mâl ettirilen şarabın fevkalâde nefis hasıl olması mahallerince bermutat i'mâl edilen şarapların yoluyla yapılamadığını meydana koymuş olduğu gibi bağ bozumunun ekseriyetle üzümlerin hadd-i nisaba erdikten pek çok müddet sonra icrâ' olunması ahalice adet hükmüne girmekten nâşi bu teamül-i muzırre seyyiesiyle vaktinden sonra toplanılan üzümlerden matluba muvâfık şarap i'mâlî bi't-tabi mümkün olamadığı ve şarap i'mâl olunmak üzere fiçılara konulan üzümler kaynamaya başladığı sırada hasıl olan köpüklerin ifrâz ve ifrağı lâzım gelir iken şarap âmilleri bil-akıs bu köpükleri atmadıktan başka bi't-tesâdüf yere dökülenlerini bile tasarruf ediyoruz zannıyla tekrar fiçi derûnlarına ilka' edegelim, halbuki bu köpükler şarapları hastalık hudusuna sebebiyet verecek derecede ifsâd eylediği misillû, cebreler tahammür ederek diğer fiçılara konulacağı zaman tortusuyla beraber geçirilmemek üzere gayet muhterizane davranmak muktezi iken şarap âmilleri böyle bir ihtirazda

bulunmaktan başka hamr yeni fiçılara nakil olunduktan sonra şayet eski fiçılar derûnunda tortu kalır ise onu dahi yeni fiçılar derûnuna vaz' ile ta fûrûht edinceye kadar o hâlde yani tortusuyla beraber bırakılmasından ve satılıncaya değin dahi üç dört mahtan aşağı olmamak üzere uzun bir müddet beklenilmesinden nâşi şaraplar bi't-tabi nefasetlerini kaybeylediği, ve maahaza evvelki fiçi derûnunda kalan üzüm cebrelerinden ahiren bi't-takdir çıkardıkları şırası suyu dahi asıl hamra izafe ederek şarapları ifsâd ve berbat edegeldikleri külliyyetli şarap i'mâliyle mel'ûf olup erbâb-ı vukuf ve tecrübeden bulunan âmillerin ve be-tahsis zirâat müfettişinin cümle-i ihtârâtından bulunmuştur. Vakia bu sûretle yapılan şaraplar bi't-tabi kesb-i ragbet edemeyeceğinden nâşi âmiller adet-i muzırraları seyyiesi olarak mesâileri nisbetinde istifâdeden mahrum kalmakta demek olduklarından ve bunların zihinlerini ikna edecek sûrette telkinat ve vesâyâ-yı münâsibe icrâ' olunduğu hâlde o muzırre adetleri külliyyen terk ederek şarapları celb-i ragbet edecek bir hâlde i'mâl edecekleri derkâr bulunduğundan bu bâbda lâıykı vechile ve sûret-i münâsibede kendilerine ve vesâyâ-yı lâzime icrâ'sından hali kalmamaları zımında me'mûrlarımıza ve bi-l-hâssa istimâre me'mûrlarına tebligat-ı mukteziye ifâ, ve bir de âmillere terk edilen kefafın ekser mahallerde zimmet kaydedilen mikdâr ile kabil-i nisbet olmayacak bir râddede fahiş olduğu görülmesine ve bunun da hükm-i nizâm vechile kefafın her hane başına olmayıp bir hanedeki efradın her birine başka başka olarak terki gibi bir yolsuzluktan nâşi olduğu varid-i hatır olmasına binâen bu bâbda dahi gayet mutabassırane davranmaları emrinde icâb edenlere başkaca tenbihât icrâ' buyurulması, fi 25 Safer sene 1306 ve fi 19 Teşrinievvel sene 1304. (31 Ekim 1888)

181 | **Yurtdışına ihraç edilen Osmanlı mahsülü şarapların konulacağı fiçıların ithali sırasında %8 oranında alınması gereken verginin transit ticaret kapsamında değerlendirilmesi, sözkonusu fiçıların altı ay içinde yurtdışına çıkartılması durumunda daha önceden tahsil edilmiş olan %8 oranındaki verginin iade edilmesi.**

Harice ihraç olunacak Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne ma'mûlâtı şaraplar için tüccârın Avrupa'dan celb etmekte oldukları fiçılar hakkında transit muâmelesi icrâ'sıyla ashâbının bu bâbdaki mesâğ-ı ahdiden teshil-i istifâdeleri lüzûmunu mutazammın olarak bi'l-müracaa Rûsûmat Emânet-i Celîlesi'nden bil-cümle Rûsûmat Nezâret ve müdiriyyetlerine istar ve bir nüshası İdâre-i Merkeziye'ye tesyâr buyurulan tahrîrât-ı umûmiyyenin bir sûret-i muhrecesi matviyyen savb-ı vâlâlarına itâre kılınmış ve mezkûr fiçılar hakkında icrâ'sı tamim

buyurulan transit muâmelesi Memâlik-i Şâhâne ma'mûlât-ı dahiliyyesinden bulunan şarapların tevsi-i ihracatını mücib olacağı gibi ber-vech-i muharrer ashâbının dahi istifâdelerini teshil ve temin eyleyeceği derkâr bulunmuş olduğundan işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin vusûlünde zir-i idâre-i behiyyelerinde kâin Mülhakat İdâreleri'ne tebligat-ı lâzime icrâ'sıyla beraber vilâyet gazetesiyle dahi i'lân ve işaa-i keyfiyyetle nisf resm-i mîrînin iadesi hakkında ba-irâde-i seniyye ittihâz olunan usûlden bi-hakkın iktifat-ı semereye bezl-i cehd ve mukadderet ve bir de nisf resm-i mîrînin sûret-i reddi hakkında mukaddemce yazılan (175) numaralı ve fi 25 Ağustos sene 1304 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhliside muharrer olan muâmelenin sür'atle cereyân etmemesinden dolayı bazı tarafca beyân-ı şikâyet edilmekte olduğundan ba'de-zin her tarafca bu gibi şikâyâta meydan bırakmamak üzere muâmele-i ma'rûfenin teshil ve tesri'i cereyânında sa'y ve gayret buyurulması, fi 2 Zilhicce sene 1306 ve fi 17 Temmuz sene 1305. (29 Temmuz 1889)

Tahrîrât-ı Umumiyye Sûreti

Kumpanya Vapurlarıyla tüccârın eşya naklinde kullandıkları zurûfun tekrar duhul ve huruçlarıyla her defa da gümrük resmi îtasıyla mükellef olmalarından dolayı mahza teshilât olmak üzere bunlardan yalnız ilk defa da icâb eden ithalat resmi alındıktan sonra diğer defalarda resm aranılmaması mukaddema bâ-irâde-i aliyye usûi ittihâz olunduğu ma'lûmdur. Bazı tüccârın getirdikleri bira ve emsâli müskirâtın fiçılarını müddet-i kalile zarfında tehi olarak iade eyledikleri misillü bazıları dahi Memâlik-i Şâhâne ma'mûlâtından şarap imlâ'sıyla Avrupa'ya nakl ve ihraç etmek üzere celb eyledikleri fiçıları kezâlik müddet-i kalilede geri götürmekte olduklarından bunlardan alınan % 8 resm ağırca gelmekte olduğuna ve bahusûs Memâlik-i Şâhâne şarap i'mâlat ve ihracatının terakkisi mültezim olup hatta bunun için ihracat şaraplarının resm-i mîrisinden haylice fedakarlık dahi ihtiyâr olduğuna binâen bu makule fiçıların biri transit eşyası makamında tutulup ashâbının bu bâbdaki mesâg-ı ahdi ve nizâmiden teshil ve istifâdeleri lâzım gelmiş ve tüccâr-ı mûmâileyhim tarafından dahi bunların mûmâsili dahilinde imâl olunan fiçılardan tefrik ve temyizi için eşya-yı mûmâsile hakkındaki fi 8 Mayıs sene 1305 (20 Mayıs 1889) tarihli i'lân-ı resmi mücibince gümrük idârelerine kanaat-bahş olacak tedabir-i teminiye irâesinden geri durulmayacağı derkâr bulunmuş

olduğundan mükerreren ithal ve ihraç olunan fiçılar hakkında teshilât olarak bâ-irâde-i aliyye ittihâz olunan, bâlâda muharrer usûl yine kema-kan baki olmak üzere sâlif-üz-zikr müskirât fiçılarının transit müddeti olan altı mâh zarfında iade olunacakları beyânıyla haklarında transit muâmelesi icrâ'sı talep olduğu ve bunların ma'mûlât-ı mümâsile-i dahiliyyeden temyizi zımında İdâreler münâsibi vechile temin kılındığı hâlde hîn-i vürûdlarında bira ve şarapların ale'l-ıtlak resm-i gümrükleri alınacağı gibi mevzu oldukları fiçıların başkaca ve ihracat şarapları konulmak için tehi olarak getirilenlerin dahi ale'l-ade kıymetleri bi't-takdir % 8 ithalat resimleri alındıktan sonra altı mâh müddet içinde ihraç olundukları takdirde resm-i mezkûrdan yedisinin usûl ve emsâli üzere ashâbına red ve itâ' olunması cemiyet-i rûsumiyyece bi't-tensib keyfiyyet ta'mimen icâb edenlere bildirilmiş ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin nüshası leffen gönderilmiş olmakla bunların mezkûr idârelere irsâliyle mücibince iktizâsının icrâ'sına himmet buyurulması, fi 13 Zilkade sene 1306 ve fi 29 Haziran sene 1305. (11 Temmuz 1889

182 Gayrimüslim ahali tarafından imal edilen şarapların 200 kıyyelik kısmının hane halkının kendi tüketimi için kullanılacağından hareketle vergiden muaf tutulması, bu uygulamanın şarap üretimi yapan Müslüman ahaliyi hiçbir şekilde kapsamadığı.

Tebea-i gayr-i müslimenin i'mâl eyledikleri hamrdan bermüci-i nizâmnâme beher hane için 200 kıyye kefâf-ı nefes tefrik oluna geldiği cihetle bunu emsâl tutarak bazı mahallerde müskirât i'mâliyle meluf olan ahali-i müslime dahi böyle kefâf-ı nefes istid'â'sına kıyâm ederler ise ne vechile muâmele olunacağı bazı Rûsumât Nezâretleri'nden istifsâr olunmaktan nâşi bu bâbda Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden istişâr-ı keyfiyyet olunarak alınan tezkere-i cevab-ı aliyyede hamr i'mâliyle meşgul olan hanelerin beherinden 200 kıyye şarap için resm-i mirî alınmaması mukteza-yı nizâmından ise de bu nizâmın hükmü tebea-i gayr-i müslimeye ait olmak cihetiyle ahali-i müslimenin bu misillü kefâf-ı nefes talep ve istid'â'sında bulunmaları şeran ve nizâmen şâyân-ı kabûl olamayacağından ba'de-zîn ahali-i merkûme cânibinden böyle bir istid'â'

zuhûr eder ise şer'î ve nizâmî cevap kat'î i'tâ' ve kendilerinden resm-i mîrinin tamamıyla vakit ve zamânıyla istihsâline i'tinâ' olunması husûsuna divan-ı muhasebat ve meclis-i vâlâ karârıyla irâde-i aliyye müteallik ve şeref-sudûr buyurulduğu beyânıyla o vechile icrâ'-yı icâbı iş'âr buyurulmuş olduğundan tebea-i müslimeden olup müskirât i'mâl eden kesân taraflarından böyle bir istid'â' vukuunda bermüciib-i irâde-i aliyye cevap itası zımında keyfiyyet ta'mimen Rûsûmat Nâzirân'ına lüzûm-ı izbârı bi'l-havâle Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde kılınmış ve keyfiyyet o vechile nüzzar-ı mûmâileyhime iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rûsûmat müdürlik ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen itâre ve tesyâr olunmuş olmakla nûsah-ı mezbûrenin usûlü vechile bâ-mu'cib mezkûr müdürlik ve me'mûrluklara bi'l-isra icâbının icrâ'sına i'tinâ' olunması, fi 19 Cemâziyelâhir sene 1283 ve fi 15 Teşrinievvel sene 1282. (27 Ekim 1866)

183 Hane başına 200 kıyye vergi dışı şarap bırakılması gerekirken bir hanede yaşayan kişilerin her biri için adam başına 200 kıyye şarap bırakarak Hazine'yi zarara uğratan Nevvakob Düyûn-ı Umumiyye İdaresi ölçümleme memurlarından Necib ile buna göz yuman kolcu ve memurların görevden alındığı, benzer olayların yaşanmaması amacıyla bu durumun tüm idarelere bildirilmesi.

Nevvakob Düyûn-ı Umûmiyye İdaresi istimâre me'mûrû Necib'in hîn-i istimârede bir iki karye âmillerinin haneleri halkından her ferdi için ayrı ayrı kefâf terk eylediği merkûmun fesadat-ı sairesinden dolayı icrâ' kılınan tahkikat esnasında meydana çıkmış ve Müskirât Resm-i Mîri Nizâmnâmesi'nin 6. maddesinde kefâf-ı nefis yalnız hane başına terk olunacağı musarrah olduğu hâlde me'mûr-ı mûmâileyhin hilâf-ı nizâm şu hareketi hasar-ı hazîneyi müciib olmakla merkûm bu işte iştiraki tebeyyün eden kolcu ve müsâmahası anlaşılan me'mûr ile beraber azledilmiş olup maahaza sair idârelere dahi madde-i mezkûre hükmüne tevfiân her âmilin hanesi başına yalnız bir kalem olarak 200 kıyye kefâf terk olunacağı yerde saika-i gafletle bir hane derûnunda bulunan her fert için başka başka kefâf tenzil edilmek gibi hük-m-i nizâma muhâlif ve hasar-ı hazîneyi müciib yolsuzluk vukua getirilerek bil'âhire bâdileri haklarında Nezâret-i Umûmiyye'nin ber-vech-i muharrer muâmele-i şedide icrâ'sına mecbûr edilmesi ihtimaline mebnî mezkûr Nevvakob'daki me'mûrun hareket-i vakiasının beyânıyla bu vesile ile madde-i mezkûrenin tavzih-i müfâdına lüzûm görünerek keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret

ve merkez müdiriyyetlerine ta'mimen iş'âr ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin dahil-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle beş kıt'ası postaya teslimen başkaca tesyâr kılınmış olduğundan bunların zıkr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta kefâf-ı nefsin âtik 200 kıyye olarak fakat hane başına terk ettirilip hilâf-ı nizâm muâmele ve yanlışlık vukua getirilmemesi zımında tenbihât ve telkînat-ı mukteziye ifâsına himmet buyurmaları, fi 16 Zilkade sene 1305 ve fi 13 Temmuz sene 1304. (25 Temmuz 1888)

184 Hristiyanlarca üretilen ve vergi dışı bırakılan 200 kıyye üzümlün bazı yerlerde rakı üretiminde kullanıldığının tespit edildiği, üretilen rakunun gerek üreticilerce tüketilmesi ve gerekse başkalarına satılması durumunda her iki halde de vergiye tabi tutulacağı.

Hristiyan hanelerinde i'mâl olunan ve bi'l-istimâre sebt-i defter kılınan hamırdan nizâmına tevfiân beher hane için kefâf-ı nefis olarak tenzîl kılınan ikişer yüz kıyye hamırdan bazı mahallerde muahharen ashâbı tarafından arak takdîr olunduğu ve işbu takdîr olunan araktan resm-i mirî alınıp alınmamasına dair bir gûne sarâhat-ı nizâmîyye olmadığı beyânıyla bu bâbda ne vechile muâmele olunmak lâzım geleceği bazı Rûsûmat Nezâretleri cânibinden istişâr olunmaktan nâşi Meclis-i Rûsûmat'a lede'l-havâle tceba-i gayr-i müslimenin i'mâl eyledikleri araktan kefâf-ı nefis tenzîl olunmayıp hamırdan kefâf terk olunmasına ve bu makule kefâf-ı nefis namıyla terk kılınan hamrın âmili tarafından muahharen fûrûhtu halinde ondan dahi resm-i mirî alınmak nizâmı iktizâsından bulunmasına nazaran ahali-i Hristiyan i'mâl eyledikleri hamırdan kefâf-ı nefis olarak nizâmına tevfiân beher hane için tenzîl kılınan 200 kıyye hamrını ashâbı hamr olarak içtikleri hâlde fibaha içmeyip de bundan arak takdîr ettikleri takdîrde ister âhere satmak üzere takdîr etmiş olsun ve ister kendisi içmek için yapmış bulunsun iktizâ' eden resm-i mirisinin âmillerinden tamamen istifâ'sıyla hukuk-ı hazinenin telef ve hasardan muhâfaza olunması iktizâ' edeceğinden ona göre ifâ-yı iktizâsına i'tinâ' kılınması husûsunun ta'mimen iş'ârı lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan bi't-tezekkür ifâde olunarak o vechile keyfiyyet sair iktizâ' eden Rûsûmat Nezâretleri ile gümrük nâzırlarına iş'âr ve işbu tahrîrât-ı halisinin zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası matviyyen tesyâr kılınmış olmakla bunun zıkr olunan idârelere vesâyâ-yı mukteziye derciyle yazılacak mücibnamelere leff ve tesyârıyla mücibince iktizâsının icrâ'sı esbâbının istihsâline müstemirren dikkat ve himmet buyurmaları, fi 13 Zilkade sene 1284 ve fi 24 Şubat sene 1283. (7 Mart

- 185** Bazı kişilerin bozulan üzümlerini rakıya dönüştürmek istediği, böyle bir durumda sözkonusu üzümlerin İdare tarafından muayene ve kontrol edilerek gerçekten bozuk olup olmadığının tespit edilmesi, bozuk olduğunun tespit edilmesi durumunda tartılıp beher 100 kıyyesinden 10 kıyye rakı üretileceğinden hareketle o kişilerin ellerinde bulunan şarap tezkerelerine gerekli şerhlerin not düşülmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bozulan şarapların beher 100 kıyyesi 10 kıyye arak itibar olunması gösterilmiş ise de henüz bozulmaya yüz tutmuş olan şarapların araka tahvîl etmek istenildiği takdirde beher 100 kıyyesinden kaç kıyye arak hasıl olduğu numûne tutularak tebeyyün ettirilmekle o mikdâr üzerine muâmele olunması (186) numaralı ve fî 5 Tepriniervel sene 1282 (17 Ekim 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmiştir.

Bazı mahaller ahalisinin sebt-i defter edilerek kendilerine zimmet kaydlarıyla rûsûm-ı lâzimesi tahsîl olunmakta bulunan geçen 1281 senesi mahsûlû hamrlarından bozulanlarını ashâbı arak takdîr edecekleri ve bunların beher 100 kıyyesinden ancak 10 kıyye safi arak hasıl olabileceği cihetle bundan bir gûne resm alınıp alınmayacağı bazı Rûsûmat Nezâretleri tarafından istifsâr olunmakta bulunmasından nâşî Meclis-i Rûsûmat'a lede'l-havâle ashâbı üzerine zimmet kayd olunan müskirât her ne cins ise o cinsten resm-i mirî istihsâl olunmak lâzım geleceğine nazaran yerli mahsûlû olan hamrın araka tahvilinde başkaca resm alınmayarak yalnız mukayyed bulunan hamrın resmi ahz olunmak icâb edip fakat bu bâbda asıl ca-yı dikkat istimâreden mektûm arak olup da bunu dahi hamrdan muhavvel araktır diyerek ashâbı tarafından bilâ-resm arak sürmek gibi bir gûne hile ve fesat karıştırılmaması maddesi olduğundan o makule bozuk denilen şarapların cânib-i idâreden me'mûr ta'yiniyle bi'l-muayene sahihan bozuk olduğu tebeyyün eder ise vezn ettirilerek beher 100 kıyyesi 10 kıyye arak itibar olunup o kıyas üzerine yekûnu hesap ve ta'yîn ile ashâbı yedlerinde bulunan şarap tezkereleri zahrına kayd ve işaret ile mahall-i âhere nakil olundukça tarih-i nakl ve naklinin ismi tasrihiyle bi't-tenzil kaydının kapatılması ve mikdâr-ı mukayyedinden fazla arak zuhûr eder ise istimâreden mektûm addiyle bunun hakkında muâmele-i nizâmîyenin icrâ' kılınarak şu yüzden müskirât âmilleri tarafından bir gûne fesat karıştırılmamasına sarf-ı mezid takayyüd ve 'itînâ' kılınması iktizâ' edeceğinin ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhibbinin

taht-ı nezâret-i behiyyelerinde kâin resm-i mirî idârelerinin mikdârına nisbetle beş kât'a nüshâ-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâl olunarak ahkâmına tevfi-k-i harekete himmet buyurmaları, fi 12 Rebiülevvel sene 1283 ve fi 13 Temmuz sene 1282. (25 Temmuz 1866)

186 | Bozulduğu için rakıya dönüştürülmek istenen üzümlerin nasıl bir işleme tabi tutulacağı, rakı yapılabilecek veya yapılamayacak durumda olan sirkeleşmiş üzümlere ait kontrol işlemlerin seri bir şekilde yapılması, aksi durumda Hazine'nin zarara uğrayacağı.

Bazı mahaller ahalisinin sebt-i defter edilerek kendilerine zimmet kayd olunan hamrlardan bozulanlarını ashâbı arak takdîr etmek istedikleri hâlde cânib-i idâreden me'mûr ta'yîniyle bi'l-muayene sahihan bozuk olduğu tebeyyün eder ise vezn etirilerek ve beher 10 kıyye bozuk şaraptan 10 kıyye arak itibar olunarak o kıyas üzerine yekûnu hesap ve ta'yîn ve ashâbı yedlerinde bulunan şarap tezkereleri zuhûruna kayd ve işaret ile mahall-i âhere nakil olundukça tarih-i nakl ve nâklinin ismi tasrihiyle bi't-tenzil kaydının kapatılması ve mikdâr-ı mukayyeden fazla arak zuhûr eder ise istimâreden mektûm addiyle bunun hakkında muâmele-i nizâmîyenin icrâ' kılınması "185" numaralı ve fi 13 Temmuz sene 1282 (25 Temmuz 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhibbi ile iş'âr kılınmış idi. Bu kere bazı taraftan vuku' bulan ifâde ve istid'â'ya nazaran bozuk hamrdan 10 kıyyeden ziyâde arak hasıl olmakta olduğu hâlde bermüci-i usûl % 10 kıyye üzerine muâmele-i icâbiyesi bi'l-icrâ' üst tarafına kaçak nazariyle bakılarak iki kat resm alınmakta olduğu anlaşılarak keyfiyyet Meclis-i Rûsûmat'a bi'l-havâle erbâb-ı vukuf ve ma'lûmât-ı celb ile tahkikat-ı mukteziyeye girildiğinde bu makule bozuk şarap iki nevi olup birisi henüz bozulmaya yüz tutmuş ve bozulmak emaresinden olan damar peyda etmiş şarap olarak bu misillü şarapların cinsine ve mevkiinin mahsûlüne göre 100 kıyyesinden 15-20 nihâyet 25 kıyyeye kadar arak hasıl olmakta bulunduğu gibi ikinci nevi olan bütün bütün bozulmuş ve asla şarap ve isti'mâle kabiliyeti kalmayarak sirkeleşmiş hamr demek olup bunun 100 kıyyesinden berminvâl-i muharrer on kıyyeden ziyâde arak hasıl olmayacağı ihbâr ve ifâde olunmuş ve böyle henüz bozulmaya yüz tutmuş olan hamrlardan % 10 kıyyeden ziyâde arak hasıl olduğu hâlde tahrîrât-ı meb'ûse-i mezkûre mücibince 100 kıyyede 10 kıyye arak itibar olunup üst tarafı için istimâreden mektûm nazariyle bakılarak iki kat resm istihsâli ashâbı hakkında gadri müeddi olduğundan şarabın hîn-i muayenesinde me'mûru tarafından

i'tinâ' ve dikkat olunarak ve numûne dahi tutularak ber-vech-i muharrer henüz bozulmaya yüz tutmuş olanlarının cins ve kuvvetine göre beher 100 kıyyesinden kaç kıyye arak hasıl olur ise mahallince bi-garez erbâb-ı vukuftan bi't-tahkik ona göre şarap tezkerelerine muâmele-i zahriyyesinin icrâ' kılınması ve bütün bütün bozulup isti'mâle salahiyeti kalmamış yani adeta sirkeleşmiş olanlarından iş'âr-ı sâbık vechile beher 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibarıyla muktezasının bi'l-ifâ bu yüzden ne ashâb-ı müskirât hakkında muâmele-i gadriyye ve ne de cânib-i mirîye mücib-i mazarrat ve hasar olur hâlât vukua getirilmemesi dakikalarına i'tinâ' olunması husûsunun bil-cümle Rûsûmat Nâzırları'na iş'ârı lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan ifâde ve o vechile keyfiyyet nuzzâr-ı mûmâ-ileyhime bildirildiği misillû zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rûsûmat müdirlikleriyle me'mûrluklarının mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen itâre kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara isrâ'sıyla ber-vech-i meşrûh ifâ-yı muktezasına i'tinâ' ettirilmesi, fi 9 Cemâziyelâhir sene 1283 ve fi 5 Teşrinievvel sene 1282. (17 Ekim 1866)

187 Bozulmaya yüz tutan üzümlerden 100 kıyye üzümünden 10 kıyye rakı elde edilebileceği söylene de bu üzümlerden 25 kıyyeye kadar rakı elde edilebildiğinden, ölçümleme memurlarınca bu konuya dikkat edilmesi ve ne kadar rakı elde ediliyorsa vergisinin ona göre alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede 100 kıyye şaraptan 10 kıyye arak husulü itibarıyla başkaca resm-i mirî alınması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü 100 kıyye şaraptan 5 kıyye arak husulü itibar olunmasına dair olan (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin 5. fıkrasıyla 100 kıyye şaraptan 5 kıyyeden ziyâde arak hasıl olan mahallerde âmiller % 5'den fazlasını me'mûrlardan ketm etmeyerek zimmetlerine ilâve ettirmeleri hakkında bulunan "167" numaralı ve fi 10 Teşrinisânî sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

100 kıyye hamrın 100 kıyye cebresi olacağı ve 100 kıyye cebreden 10 kıyye husûle geleceği bi't-tecrûbe sabit olduğundan hin-i istimârede ne mikdâr hamr istimâre ile ashâbına zimmet kayd olunur ise beher 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibarıyla başkaca resm-i mirî alınması, fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihiyle meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti. Bazı nezâretlerden vuku' bulan işârâta nazaran bazı mahallerde müskirât âmilleri

üzümleri fena olduğundan hamr yapmayıp arak takdir edeceklerini beyân ile işbu üzümleri cebre makamında tutup beher 10 kıyyesinden mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücibince 10 kıyye arak itibarıyla resm-i mîrisinin tahsîl olunması dermîyan eylemekte iseler de zikr olunan üzümlerden % 25 kıyye kadar arak hasıl olduğu cihetle % 10 kıyye itibarıyla resm alınması mirîye mücib-i hasar olacağı anlaşılmasıyla Meclis-i Rûsûmat'a bi'l-havâle kuyûda mürâcaât olduğunda bozuk şaraplardan mukaddema % 10 kıyye arak itibarıyla resm-i mirî alına gelmekte iken henüz bozulmaya yüz tutmuş olan şaraplardan % 25 kıyyeye kadar arak hasıl olmakta olduğu muahharen vaki olan ifâde ve istidâdan anlaşılaraq şarabın hîn-i muayenesinde me'mûru tarafından i'tinâ' ve dikkat olunarak ve numûne dahi tutularak beher 100 kıyyesinden kaç kıyye arak hasıl olur ise ona göre ashâbı yedindeki şarap tezkereleri zuhûrına kayd ve işaret ile mahall-i âhere nakil olundukça tarih-i nakl ve nakılının ismi tasrihiyle bi't-tenzil kaydının kapatılması ve mikdâr-ı mukayyedinden fazla arak zuhûr eder ise istimâreden mektûm addıyla iki kat resm-i mîrisinin tahsîl kılınması lüzûmu "186" numaralı ve fi 5 Teşrinievvel sene 1282 (17 Ekim 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle iş'âr kılındığı müsteban olmuş ve öyle hamr yapılacak fena üzümlerden dahi % 10 kıyyeden ziyâde arak hasıl olduğu hâlde % 10 kıyye üzerine resm-i mirî istihsâline yürünülmesi câiz olmayıp bu makule fena üzümlerden takdir olunacak arak hakkında dahi zikr olunan henüz bozulmaya yüz tutmuş olan şaraplardan çekilen rakılar hakkında mezkûr (186) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyemizde gösterilen muâmelâtın tamamıyla icrâ' yani âmiller üzümleri fena olduğundan hamr yapmayıp arak çekeceklerini beyân eyledikleri sûrette mezkûr üzümler cebre makamında add olunmayıp bunun için mahsûsen numûne tutularak beher 100 kıyyesinden kaç kıyye arak hasıl olur ise ona göre ashâbına zimmet kayıt olunarak resm-i mîrisinin tamamen istifâ' kılınması lâzime-i maslahattan görünmüş olduğundan her tarafta bu vechile icâbının icrâ'sı hususunun ta'mînen iş'ârı lâzım geleceği Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunmuş ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin nûsah-ı matbû'asından beş kıt'ası leffen irsâl kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan müdürlük ve me'mûrluklara isrâ'sıyla bâdema bunun ahkâmına tevfiik harekete i'tinâ' buyurmaları, fi 6 Muharrem sene 1288 ve fi 15 Mart sene 1287. (27 Mart 1871)

188 Ölçümleme sırasında idare memurlarından kaçırılan üzümlerden üretilen rakılardan ceza olarak iki kat vergi alınması, yaş ve kuru üzüm, incir, erik ve sair meyvelerden

elde edilen rakılardan vergi alınmadığının İdare memurlarınca genel merkeze ihbar edildiği, imha edilecek üzümlerden vergi alınmaması, bu tür üzümlerin sahil olan yerlerde deniz ve derelere, olmayan yerlerde ise toprağa gömülerek veya yakılarak imha edilmesi, konu ile ilgili olarak gerekli tutanakların İdare memurları tarafından düzenlenmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede hamr cebresinin beher 100 kıyyesinden 10 kıyye arak husûlû itibar olunması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü 100 kıyye şaraptan 5 kıyye arak husûlû itibar olunmasına dair olan (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin 5.fikrasıyla 100 kıyye şaraptan 5 kıyyeden ziyâde arak hasıl olan mahallerde âmiller % 5'den fazlasını me'mûrlardan ketm etmeyerek zimmetlerine ilâve ettirmeleri hakkında bulunan (167) numaralı ve fi 10 Teşrinisânî sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede istimâreden ketm edilen hamr cebrelerinin beher 100 kıyyesinden 10 kıyye arak resminin iki kat olarak başkaca tahsil kılınması (236) numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene 1285 (16 Aralık 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğu muharrer ise de istimâreden mektûm hamr cebrelerinden aranılacak ikişer kat arak resminin (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) ve (167) numaralı ve fi 10 Teşrinisânî sene 1292 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler mücibince 100 kıyye şaraptan 5 kıyyeden ziyâde arak hasıl olmayan mahallerde % 5 üzerinden ve % 5'den ziyâde arak hasıl olan mahallerde husûle gelen mikdâr üzerinden tahsîli tabiidir.

100 kıyye hamrın 100 kıyye cebresi olacağı ve 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak husûle geleceği bi't-tahkiik tebeyyün eylediğinden bu makule cebrelerin beher 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibarıyla iktizâ' eden resm-i mirisinin istihsâl olunması fi 11 Recep sene 1285 (29 Mayıs 1869) ve istimâreden kaçırılan hamrın cebresinden takdir olunacak arak dahi resmden kaçırılmış olacağına mebnî kaçak hamrlardan iki kat resm alındığı gibi cebrenin beher 100 kıyyesinden dahi 10 kıyye arak resminin iki kat olarak başkaca ahz ve tahsil kılınması "236" numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene 1285 (16 Aralık 1869) tarihli iki kıt'a tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmiştir.

İşbu istimâresi icrâ' kılınan ve istimâreden ketm edilen hamrların cebresinden takdir edilen rakılardan, zikr olunan (236) numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene

1285 (16 Aralık 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücibince resm-i mîrî istihsâline İdâreler câniblerinden i'tinâ' olunmakta ve yaş ve kuru üzüm ve incir ve erik ve sair meyveden i'mâl kılınan araktan dahi resm-i mîrî aranılmamakta olduğu bu kere tahkik ve istihbâr kılınmış ve mahv ve ifna olunacak hamr cebrelerinden resm alınmaması dahi tabiat-ı maslahat iktizâsından bulunmuş olmasına binâen cebreyi mahv ve ifna edecek olan âmiller sevahilde iseler cebrenin arak takdîr olunmadığı inde'l-muayene tebeyyün ettikten sonra o cebrenin İdârenin müdür veyahut me'mûr ve başkatipleri huzurunda denize ve âmiller kara tarafında iseler bir dereye ilka, veyahut kuyu hafır olunarak gömülerek mi veyahut ihrâkla mı olur, ve-l-hâsıl her ne sûretle mümkün olur ise öylece mahv ve ifna ettirilmesi ve bunlar için idârelere de birer kayd tutulup her kimin cebresi mahv ve ifna edilecek olur ise sahibinin isim ve şöhreti ve i'mâl olunan hamr ve mahv edilen cebresinin kemmiyyet ve mikdârları ve hangi günde ve ne sûretle mahv ve ifna edildiği rakamen ve tahrîren kayd ile o kayd zîrinin hazîr bulunmuş olan müdür veya me'mûr ve başkati-i mûmâileyhim taraflarından temhîr kılınması iktizâ' edeceği ve âmillerin içinde cebrelerinin mahv ve ifna etmeyerek arak takdîr edenler de olacağından ve husûsuyla yaş ve kuru üzüm ve incir ve erik ve sair meyveden ve romdan dahi arak takdîr edileceği bir emr-i tabii bulunduğundan cebrelerini mahv ve ifna edecek olan âmiller hakkında minvâl-i mezkûr mücibince ve cebreden arak takdîr eyleyen âmiller hakkında dahi mezkûr 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmınca muâmele olunması ve yine bu bâbda müsâamaha ile Hazine-i Celile'ye hasar tertibine beis ve bâdî olanlar olur ise sebep oldukları hasarat kendilerine tazmîn ettirildikten başka mücâzât-ı kanûniyeye dahi giriftâr edilecekleri muhakkak bilinip ona göre her tarafça ifâ-yı vazifeye i'tinâ' kılınması hususunun te'kid ve ihtârı Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair iktizâ' eden Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve işbu tahrîrât-ı muhlisinin zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 80 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen ba's ve tesyâr kılınmış olduğundan bunların taraf-ı vâlâlarından vesâyâ-yı ekide derciyle yazılacak müciblere leffen zikr olunan müdürlük ve me'mûrluklara isrâ'sıyla mücibince harekete i'tinâ' ve dikkat edilmesi, fi 28 Zilhicce sene 1286 ve fi 19 Mart sene 1286. (31 Mart 1870)

189

Taze üzüm üreticileri tarafından imal edilen pekmez, sucuk, köfter ve buna benzer tatlı yiyeceklerden herhangi bir vergi alınmayacağı.

Ekser mahallerde ahali-i gayr-i müslimenin pekmez ve sair mekulat-ı beytiyye i'mâl etmek için tea'sir eyledikleri şıralardan istimâre me'mûrları resm-i mirî talep etmekte olduklarından bahisle icrâ-yı iktizâsı bazı taraftan istid'â' olunmasıyla Meclis-i Rûsûmat'a lede'l-havâle şıra denilen şey eğerki üzümlün henüz tahmir etmemiş usaresi demek ise de bundan pekmez ve sucuk ve köfter ve bunlara mümâsil mekulat i'mâli murat olduğu hâlde mezkûr şıra üzümden sıkıldığı vakit aradan gün geçmeksizin tah i'mâl olunmak veyahut tahmir etmeyerek çend gün dayanabilmek için derûnuna pekmez toprağı ve hardal katıldıktan sonra birkaç taşım dahi kaynatılmak lâzım geleceğı ve böyle yapılmaz ise mezkûr şıra üzümden sıkıldıktan bir gün sonra kendi kendine kaynamaya başlayıp artık şaraptan başka bir şeye yaramayacağı ve şıra tabiri ise müskirât âmilleri lisanında taze şarap manasına müsta'mel olduğu vaki olan tahkikat üzerine erbâb-ı vukufun ifâdesinden anlaşılmış ve bozumu vaktinden mu'tâd olan istimâre usûlünün icrâ'sı mevsimine kadar aradan lâ-akall 15-20 gün mürûr etmekte olduğuna yani istimâre me'mûrlarının bağ bozumundan hayli vakit sonra sebt-i defter etmeye başladıklarına nazaran buldukları taze şaraplar ashâbı tarafından pekmez ve sucuk ve köfter veyahut buna mümâsil sair mekulat i'mâl olunacak şıradır diye istimâre defterine kayd olunmamak iddiasında bulunması mahza mugalata ve safsatadan ibâret ve bi'l-farz bazı mahallerde me'mûrlarının erkence icrâ-yı istimâreye mübâşeretlerinden böyle pekmez ve mekulat-ı saire i'mâl kılınmak için tefrik ve tehiyye kılınmış şıralar bulunsa bile bâlâda tarif olduğu vechile bunların derununa behemahal pekmez toprağı ve hardal vaz olunmuş ve biraz dahi kaynatılmış olacağından istimâre me'mûrları bunu fark ve temyiz ederek bu makulelerden resm mütalebe eylemeyecekleri rehin-i mertebe-i bedahet olup eğerki şu yolda olan istid'â' vahi ve vakanın hilâfı görünmüş ise de me'mûrin-i mümâ-ileyhimin hîn-i istimârede bulundukları şarapları güzelce muayene ve rû'yet ve nizâmına tevfi-k-i hareket ederek ne cânib-i mirî ve ne de taraf-ı ahaliye zarar ve gadri mücib hâlât vukua getirilmemesine ve bu misillû mugalata ve safsatalara aldanılmamasına i'tinâ' olunmasının kendilerine bir kat daha tavsiye ve ihtân lüzûmu bil-cümle Rûsûmat Nâzırları'na iş'ârı iktizâ' edeceğı meclis-i mezkûrdan ifâde kılınmış ve keyfiyyet sair nezâretlere bildirildiğı misillû işbu tahrîrât-ı halisinin zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rûsûmat müdirlik ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsa-hı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla nüsa-hı mezkûrenin bâ-mu'cib bunlara irsâliyle mücibince icâbının icrâ'sı hakkında vesail-i mukteziyenin istihsâline himmet buyurmaları, fi 13 Rebiülahir sene 1284 ve fi 2 Ağustos sene 1283. (14 Ağustos 1867)

190 | Girit adasında üretilen içkilerin diğer Osmanlı topraklarına ihraç edilmesi durumunda alınmakta olan %10'luk verginin kaldırıldığı, böyle bir durumda Girit adasından çıkan içkilere ücretsiz olarak tezkere verileceği ve varış noktalarında herhangi bir vergi ve harç talep edilmeyeceği.

Girit ceziyesinden Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'nin sair taraflarına ihraç olunacak müskirâtın mevridlerinde % 10 hesabıyla resm ahzı karâr-ı ahir iktizâsından ise de cezîre-i mezkûrede müskirâtın öşr namıyla kıyyede üç para resmden başka bir şey alınmaması hükm-i ferman-ı ali iktizâsından bulunduğu beyânıyla zikr olunan % 10 resmin afvı mahallinden iş'âr ve istid'â' olunmasına ve şu iş'âr ve istid'â' ferman-ı âliye muvâfık bulunmasına binâen müskirâtın mevridinde ahz olunan işbu % 10 resmin dahi istifâ'sından sarf-ı nazar olunması meclis-i vükelaca müttehiden tensib olunarak cânib-i vilâyete ve Rûsûmat Emâneti'ne tebliğ-i keyfiyyet olduğu beyân-ı âlisiyle icrâ-yı icâbı Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden varit olan fi 9 Şevvâl sene 1300 ve fi 31 Temmuz sene 1299 (12 Ağustos 1883) tarihli tezkerede iş'âr buyurulmuş ve cezîre-i mezkûreden Memâlik-i Şâhâne'nin sair taraflarına ihraç olunacak müskirât için diğer iş'arımız vuku'una değin meccânen nakliye tezkeresi itası bu kere Girit Rûsûm-ı Sitte merkez müdürlüğüne bildirilmiş olduğundan bâdema oradan nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelere getirilecek müskirâtın ashâbı yedlerinde müdiriyyet-i mûmâ-ileyhanın hasbî nakliye tezkeresi bulunduğu hâlde mezkûr idâreler tarafından bir güne resm talep ve ahz olunmaması ve nakliye tezkeresi olmaksızın müskirât getirildiği sûrette icâb-ı nizâmîsinin icrâ' edilmesi lâzım gelerek keyfiyyet ta'minen iş'âr ve zir-i nezâret-i vâlâlarında kâin müdürlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin beş kît'a nûsah-ı matbû'ası tesyâr kılınmış ve muhasebeye de ma'lûmât verilmiş olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr müdürlük ve me'mûrluklara isrâ'sıyla ona göre ifâ-yı muktezasına himmet buyurmaları, fi 24 Şevvâl sene 1300 ve fi 15 Ağustos sene 1299. (27 Ağustos 1883)

191 | Sisam adası ile diğer Osmanlı topraklarında üretilen sumalardan rakı üretilmesi durumunda ilk çıkış noktasında vergisi ödenmiş olduğundan bir daha vergi talep edilmemesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede eşyadan resm-i gümruk alınmasına dair olan maddeye atfen gösterilen fi 26 Zilkade sene 1282 (12 Nisan 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye sarf-ı resm-i gümruküğe dair bulunduğu cihetle bu mecmuaya derc

edilmemiştir.

Sisam ceziresiyle Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'nin sair mahallerinden resm-i mirisi alınarak bâ-tezkere tevarüd eden sumalardan muahharen bi't-takdir halis arak çıkarıldığı hâlde tekrar resm-i miri alınıp alınmayacağı bazı Rûsûmat Nezâretleri cânibinden bâ-tahrîrât istizân olunmaktan nâşi Meclis-i Rûsûmat'a lede'l-havâle mahallerinde resm-i mirisi alınarak bâ-tezkere vürüd eden sumadan, gerek geldiği gibi isti'mâl olunsun ve gerek tekrar takdîr ile halis arak yapılsın madem ki mahrecinde resm-i mirisi alınmıştır, bundan hasbe'n-nizâm tekrar resm-i miri alınmak icâb etmeyip, fakat cezîre-i merkûmede i'mâl olunan müskirâtın fi 26 Zilkade sene 1282 (12 Nisan 1866) tarihiyle meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyyede mübeyyin olduğu vechile sair eşya misillü % 8 resm-i gümrüğünün altısı mahreci olan Sisam gümrüğünde; ikisinin mevridi bulunan iskele gümrüklerinde alınıp ithal olunduktan sonra bunlar gösterildiği gibi satıldığı takdirde resm-i miri alınmayacağı derkâr olup ancak bu sumalar vürüdü gibi satılmayıp da memâlik-i ecnebiyeden gelerek resm-i gümrüğü alındıktan sonra arak yapılan ispirotolar misillü kazana konularak su ilâve ve sair harc-ı izafe ile halis arak takdîr olunduğu hâlde yeniden i'mâl demek olarak iktizâ' eden resm-i mirisinin ahz ve istîfâ' kılınması lüzûmu bedidâr olduğundan o vechile muktezasının ifâsiyla vâridât-ı Hazine-i Celîle'nin izâadan vikaye buyurulması husûsunun bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'ârı icâb edeceği meclis-i mezkûrdan ifâde ve o bâbda sair Rûsûmat Nezâretleri'ne dahi tahrîrât-ı mukteziye itâre kılındığı misillü işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin resm-i miri idârelerinin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsa-ı matbû'ası matviyyen isare kılınmış olmakla nüsa-ı mezbûrenin zikr olunan idârelere bâ-mu'cib irsâliyle vesâyâ-yı meşrûha vechile hareket ve hilâf-ı hâlât vukua gelememesi esbâbının istikmâline i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 28 Safer sene 1283 ve fi 29 Haziran sene 1282. (11 Temmuz 1866)

192 | Girit adasından ve diğer ülkelerden getirilen sumaların yerinde kullanılması durumunda herhangi bir vergi alınmayacağı, ancak sumaların rakıya dönüştürülmesi durumunda vergiye tabi olacağı.

Girit ceziresinden ve memâlik-i saireden getirilecek sumaların ispirotolar hakkında cari olduğu vechile hîn-i vürûdlarında ashâbı üzerine zimmet kaydıyla kendileri bunun sûret-i sarfını isbata mecbûr edilip heyet-i asliyyesiyle sarfında bir şey alınmayarak araka tahvilinde resm-i miri ahzı lâzım geleceği o bâbda vaki olan teblîgatımız üzerine Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden

kaleme alınan mazbatanın cânib-i hazineye mersûl sûreti ile zirine tastir buyurulan buyuruldu-yı sami-i hazret-i vekaletpenahide emir ve iş'ar buyurulmuş olduğundan bahisle o vechile ifâ-yı muktezası bu kere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden iş'ar buyurulmuş ve zaten bu makule sumalardan haliyle sarf olunamayıp da arak yapıldığı takdirde resm-i mirî istihsâli usûl-i kadime iktizâsından bulunmuş olduğundan mücibince ifâ-yı muâmele olunmak ve bir güne yanlışlık vukua getirilmemek üzere keyfiyyet ta'mimen iş'ar ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtımızın on kıt'a nüsa-hı matbû'ası başkaca postaya teslimen irsâl kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere bi'l-irsal mücibince harekete dikkat ve itînâ' olunması, fi 4 Ramazan sene 1302 ve fi 5 Haziran sene 1301. (17 Haziran 1885)

193 Sisam adası mahsûlünden alınmakta olan %8'lik verginin %6'lık kısmının Sisam gümrüğünce %2'sinin varış gümrüğünce tahsil edileceği, bu verginin beş yıl boyunca bu şekilde uygulanacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 19 Rebiülevvel sene 1280 (3 Eylül 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye sarf-ı resm-i gümrüğe dair bulunduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Sisam cezîresi mahsûlünden alınacak % 8 resm-i gümrüğün altısı mahreci olan Sisam gümrüğünde ve ikisi mevridi bulunan sair iskelelerde alınması nizâmından iken Rodos'a gönderilen müskirâtta başkaca resm-i mirî dahi ahz olunduğundan bahisle icâbının icrâ'sı Sisam emâneti cânibinden bâ-tahrîrât inhâ' olunmuş ve cezîre-i merkûme mahsûlünden alınacak % 8 resm-i gümrükten mârel-beyân altısının mahreci olan Sisam gümrüğünde ve ikisinin dahi vasıl oldukları gümrüklerde ahz olunması mukteza-yı irâde-i seniyyeden ve cezîre-i mezbûre mahall-i mümtazaden olup oradan tevarüd edecek müskirâtta resm-i mirî ahz olunmayarak yine dâire-i imtiyâzı dahilinde muâmele olunması lâzîmeden bulunmuş olduğu beyânıyla bu bâbda lâzım gelenlere icrâ'-yı tebliğat olunması bu kere Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkere iş'ar buyurulmaktan nâşi Meclis-i Rûsûmat'a lede'l-havâle kuyûda mürâcaât olunduğunda cezîre-i merkûmenin vergisi ve masârif-i mahalliyesinin teshîl ve tesviyesi zımında beş sene müddetle cezîre-i merkûme mahsûlatından Memâlik-i Şâhâne'nin sair taraflarına nakil olunacak eşyanın % 8 resm-i gümrüğünden altısının Sisam gümrüğünde ve kûsûr ikisinin vasıl olduğu mahaller gümrüklerinde ahz ve istifâ' olunmasına cezîre-i merkûme emâreti tarafından vuku' bulan istid'â' üzerine bi-l-istizân irâde-i

seniyye-i cenâb-ı padişâhi müteallik buyurulduğu beyân-ı alisiyle o vechile icrâ-yı icâbı hakkında fi 7 Rebiülevvel sene 1280 (22 Ağustos 1863) tarihli şeref-vürûd eden tezkere-i samiyye-i cenâb-ı vekalet-penahi üzerine ber mantuk-ı irâde-i seniyye iktizâsının icrâ'sı fi 19 Rebiülevvel sene 1280 (3 Eylül 1863) tarihiyle meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye ile taraf-ı behiyyelerine bildirildiği müsteban olmuş olduğuna ve bu hale nazaran cezîre-i mezbûreden vürûd edecek mûskirâtın dahi sair eşya misillü % 2 resm-i gümrük ahzıyla iktifâ' olunarak bundan resm-i miri aranılmaması icâb-ı hâl ve maslahattan bulunduğuna binâen ber-vech-i muharrer icrâ-yı muâmele olunması husûsunun bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'ârı icâb edeceği meclis-i mezkûrdan ifâde ve o bâbda sair Rûsûmat Nezâretleri'ne dahi tahrîrât-ı mukteziye terkim ve itâre kılındığı misillü işbu tahrîrât-ı halisinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin gümrük ve resm-i miri idârelerinin mikdârına nisbetle birer kıt'a nûsah-ı matbû'ası matviyyen irsâl kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin zikr olunan idârelere bâ-mu'cib irsâliyle hilâf-ı vesâyâ bir güne hâl ve hareket vukua getirilmemesi, fi 26 Zilkade sene 1282 ve fi 31 Mart sene 1282. (12 Nisan 1866)

194 Sisam adasından diğer Osmanlı şehirlerine gönderilen şaraptan rayiç içki fiyatı üzerinden alınmakta olan %5'lik ilave verginin hesaplanmasında şarabın kıyyesinin 30 para olarak esas alınması, sözkonusu adadan bir yıl içinde getirilen şarap miktarı ile toplanan ek vergi miktarı için bir defter düzenlenmesi ve altı ayda bir genel merkeze gönderilmesi, Sisam adasından getirilen sumaların rakı yapımında kullanılması durumunda vergisi alınarak sahibine zimmetlenmesi.

Sisam cezîresinden Memâlik-i Şâhâne'nin sair cihetlerine nakl ve ithal olunan şaraptan mahalleri rayiçlerine tevfiân alınmakta olan % 5 zamm-ı cedidın beray-ı tecrübe bir sene mer'i olmak üzere getirilecek şarabın kıyyesi 30 para imbarıyla onun üzerinden istifâ'sı ve kezâlik cezîre-i mezkûreden getirilen sumaların hîn-i ithalinde alınan resmin ahzından sarf-ı nazarla resm-i mezkûrun getirilen sumanın araka hîn-i tahvilinde alınması muktezi görünmesine mebnî hükmü bir sene-i kamile için cari olmak ve fakat bu müddetin inkızâ'sından dahi Nezâret-i Umûmiyye'nin iş'ârına intizaren mahallerince ifâ-yı muâmelede devam olunmak üzere işbu tahrîrât-ı muhlisinin vusûlünden itibaren cezîre-i mezkûreden getirilecek şaraptan ber-vech-i muharrer şimdiye kadar cari olan usûle tevfiân ahz edilmekte bulunan

zamm-ı cedidin bâdema bir kuyye şaraba 30 para fiyat takdîriyle o hesap üzerinden bi'l-istifâ' her altı mâh nihâyetinde cezire-i mezkûreden ne mikdâr şarap gelerek ne kadar resm alındığını ve bu resm eski usûle tevfiân alındığında ne kadara bâliğ olmak lâzım gelir olduğunu mübeyyin bir kıt'a pusulanın isrâ' ve getirilecek sumalardan dahi zinhâr bir gûne suisti'mâl vuku'una meydan verilmemek ve araka tahvilinde resm alınmak üzere hin-i vürûdunda ashâbına zimmet kaydıyla muhâfaza tahtına alınarak her bar takyidât-ı kamile icrâ'sına begayet i'tinâ' olunması husûsu bi't-tensib-i keyfiyyet sahilde idâresi bulunan Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine iş'âr kılınmış olduğundan keyfiyyetin sevahilde bulunan mülhakata hemen tebliğiyle mücibince ifâ-yı muâmele ettirilerek istenilen pusulanın müddet-i muayyenesi hitâmında tekrar talep ve iş'âra lüzûm gösterilmeksizin irsâl buyurulması, fi 29 Şevvâl sene 1305 ve fi 27 Haziran sene 1304. (9 Temmuz 1888)

195 Rumeli-i Şarkî'den getirilecek alkollü içkilerden vergi alınması, kaçak olarak getirilen tuzlara el konulacağı gibi para cezası da alınacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye Rumeli-i Şarkî'den getirilecek müskirâtın resm-i mirî aranulmasına dair olduğu gibi Rumeli-i Şarkî'den Memâlik-i Şâhâne'ye bafiyyen ithal olunacak tuzların zabtıyla cezâ-yı nakdi aranulması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle işbu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın ikinci bâbının üçüncü kısmında (145) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

196 Vergisi mahallinde alınmış olan Mısır mahsülü tezkereli içkilerden Düyûn-ı Umûmiyye idarelerince yeniden vergi alınmaması, tezkeresiz olarak getirilen içkilerden bir kat vergi alınması, gerek tezkereli ve gerek tezkeresiz içkilere ilişkin her türlü kayıt ve bilgilerin her üç ayda bir genel merkeze gönderilmesi.

Mısır ma'mûlâtından olmak üzere resm-i mirisi mahallinde alınarak bâ- tezkere-i makbûle getirilecek müskirâtın idârelerimizce resm-i mirî alınmayıp fakat bilâ-tezkere getirildiği hâlde bir kat resm-i mirî alınması ve bir de mahall-i mezkûrdan bâ-tezkere getirilecek müskirâtın mikdârıyla mevzu olduğu kapların marka ve numarasını ve tezkeresinin cilt ve varak ve numara ve tarihini ve bilâ-tezkere getirildiği hâlde alınacak bir kat resm-i mîrisinin mikdârını mübeyyin her üç ayda bir kıt'a pusulasının dahi bi't-tanzîm bu

tarafa tesyâr buyurulması, fi 18 Rebiülahir sene 1307 ve fi 29 Teşrinisânî sene 1305. (11 Aralık 1889)

197 Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan üzüm ve rakunun ölçümlemesi neticesinde belirlenen vergi taksitlerinin Şubat ayı sonuna kadar kaç ay kalmış ise o kadar aya bölünmesi, ödemelerin her ay sonunda yapılması, bu taksitleri zamanında ödemeyenler hakkında kanuni takip yapılması, bir ayın taksitinden bir sonraki aya bakiye bırakılmaması esas olmasına rağmen ölçümleme işleminin bitmesi ile raporların düzenlenerek ilgili idarelere gönderilmesinin bayağı zaman aldığı, bu durumun verginin toplanmasını geciktirdiği ve bir sonraki seneye sarkıttığı, bu nedenle sözkonusu raporların geciktirilmeksizin Rûsûmat müdür ve memurlarına verilmesi, vergiye esas içki fiyatının rayiç bedelden düşük belirlenmemesi, eyalet, sancak ve kazalarda içki fiyatının gerçek değerinden düşük belirlenmesi durumunda yerel İdare meclislerinin sorumlu tutulacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede i'mâl olunan hamr ve arakın istimâresinden Şubat nihâyetine kadar kaç mâh kalır ise icâb eden resm-i mîrisinin o mikdâr maha taksimîyle her bir mahın hitâmında takasit-i şehriyenin mah-be-mah mukassaten istîfâ' kılınması (202) numaralı ve fi 2 Teşrinisânî sene 1282 (14 Kasım 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirildiği gösterilmiş ise de bu fikranın hükmü Müskirât Resm-i Mîrisi'nin Şubat nihâyetine kadar üç taksitte istihsâl olunması hakkında Müskirât Resm-i Mîri Nizâmnâmesi'nin 4. maddesinde muharrer bulunan fıkra ile feshedildiği cihetle madde-i mezkûr hükmüne tevfikân hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan hamr ve arakın istimâresinden Şubat nihâyetine kadar kaç mâh kalır ise icâb eden resm-i mîrisinin o mikdâr maha taksimîyle her bir mahın hitâmında takasit-i şehriyenin bilâ-tehir te'diye olunacağını ashâbına bi'l-ilan o vechile mah-be-mah mukassaten tahsil ve istîfâ' kılınması ve şayet işbu taksitleri vaktiyle vermeyenler olur ise hükûmete ihbâr ve ihzâr olunarak ma'rifet-i hükûmetle emvâl-i mîriyenin istihsâli hakkında cari olan kaide-i nizâmiyyeye tevfikân tahsil ettirilerek bir malın taksitinden ertesi maha na-tahsil akçe bırakılmaması ve teferruatı "202" numaralı ve fi 2 Teşrinisânî sene 1282 (14 Kasım 1866) tarihli meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile bildirilmişti. İstimârenin hitâm-ı icrâ'sıyla mazbatasının tanzim ve idârelere irsâl ve teslim oluncaya değin aradan bir

hayli vakitler mürûr etmesiyle resm-i mezbûrun bi't-tabi vakt-i takasit ve muayyeninde tahsîl olunamayarak sene-i âtiye devr olunmakta olduğu anlaşılıp müstekrizat-ı seniyye karşılığı olan vâridât-ı rûsûmiyyenin böyle sürüncemede bırakılması ise bir vechile câiz olmayacağından ve kat'ı fiyat maddesinin istimârenin hitâmına taalluku sene-i cedîde mahsûlünün feyz ve bereket ve killet ve nedretinin bilinmesi maksadına mebnîdir denilecek olsa bunun mahsûl-i cedîdin idrakiyle beraber ma'lûm olacağı bedîhi olduğundan ba'de-zîn işbu fiyatın kat'î keyfiyyetinin istimârenin arkasından alınmasına bırakılmayıp her bir eyalet ve sancak ve kazada müskirâtın bi'l-imal me'mûrları ma'rifetiyle istimâresinin icrâ'sına mübâşeret olunmasıyla beraber nihâyetü'n-nihâye Teşrînisânî içinde rayic-i belde üzere mecâlis-i mahalliyede fiyatının kat'ıyla iktizâ' eden mazbatalarının hemen Rûsûmat müdür ve me'mûrlarına i'tâ' olunması ve bir de müskirât âmillerinin hile ve desiselerinden nâşi fiyat kat' olunacağı vakit sattıkları müskirâtı dün fiyatla fûrûht ederek meclisler dahi takdîr-i fiyat vaktinden mukaddem olan rayice mürâcââtla âmilin-i merkûmenin bu desiselerine kesb-i vukuf edememeleriyle müskirât-ı mezbûrenin kıymeti yalnız o hafta satılan fiyat-ı rayicesine tatbiken takdîr olunmakta olduğu anlaşıldığından bu dakikalara dikkat olunmayarak her hangi eyalet ve sancak ve kazada müskirâta rayic-i sahihinden dün fiyat takdîr olunacak olur veyahut zikrolunduğu vechile kat'ı fiyat maddesinde bir güne tehirat vukua gelir ise bundan dolayı mahalli meclislerin mes'ul tutulacağı husûsuna dair bil-cümle me'mûrîn-i mülkiyyeye evâmirname-i samî istarıyla li-eclî'l-irsal sû-yi halisiye tesyâr buyurulması Bâb-ı âlî'ye arz ve ifâde olunmasının üzerine bu makule vâridât ve aidatın tenâkusuna sebebiyet verilmemesi ve emvâl-i mirîyenin hüsn-i muhâfazası fevkalâde mültezim ve umûr-ı mutena bahadan olarak bunun aksi hâl vuku'una bilerek veyahut adem-i dikkat ve takayyüdden nâşi beis olacak me'mûrînin mes'uliyet-i şedide tahtına alınması muktezi ve Meclis-i Rûsûmatın bu bâbda vuku' bulan mütâlaası pek becâ olduğundan sûret-i maruza meclis-i vâlâ-yı ahkâm-ı adliyyede dahi tensîb kılınmış olduğu beyân-ı alisiyle tafsîlat-ı mesrûde dâiresinde iktizâsının icrâ'sı zımnında zîri idârelerinde bulunan me'mûrine vesâyâ-yı lâzime ifâsıyla bu bâbda takayyüdat-ı kamile icrâ' kılınması hakkında umumen tastîr buyurulan evâmirname-i samî fi 4 Rebiülevvel sene 1284 (6 Temmuz 1867) tarihli cevab-ı samî-i cenâb-ı vekaletpenahi ile taraf-ı muhibbiye isrâ' buyurulmuş ve mezkûr evâmirname-i samiden işbu tahrîrât-ı halisinin suver-i matbû'asından lüzûmu mikdârıyla beraber bâ-muharrerât sair Rûsûmat Nezâretleri'ne tavsîl kılındığı gibi zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin mahaller me'mûrîn-i mülkiyyesine olan iki kıt'ası dahi suver-i matbû'a-i

merkûmeden nezâret-i vâlâlarında vaki Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'asıyla mean ve leffen isbâl kılınmış olmaktan nâşi evâmîrname-i samî mezkûr sûretinin ale'l-ade nezdinizde olan defter-i mahsûsuna bâde'l-kayd mahallerine isal ve suver-i mezkûre dahi bâ-mu'cib Rûsûmat müdür veya me'mûrlarına irsâl olunarak bâdema müskirâtın rayic-i sahiha-i mahalliyyesine tefrikan tanzim olunacak fiyat mazbatalarının nihâyetü'n-nihaye Teşrinisânî içinde bi'l-ihতিhsal resm-i mîrisinin mukaddemki tahrîrât-ı umûmiyyede ber-tafsil beyân olunduğu üzere mukassaten ve tamamen istifâ'sıyla Şubat gayetine kadar arkası alınıp sene-i âtiye bakâya bırakılmaması ve şayet bir taraftan zikr olunan fiyat mazbatası mezkûr Teşrinisânî içinde tanzim ve itâ' olunmayacak olur veyahut fiyatı rayic-i hakikiden aşağı takdir kılınır ve borçlu oldukları resm-i mezkûrun taksitlerini vaktiyle edâ' etmemelerinden dolayı hükûmete ihbâr ve ihzâr kılınan müskirât âmilleri haklarında tesâmuh ve müsaade gibi gevşek davranılıp da takasit-i muayyene tahsilinin tehirine sebebiyet verilir ise ta'yin-i madde olunarak derhal keyfiyyetin Rûsûmat me'mûriyyetleri tarafından müdiriyyetlerine ve bunlardan nezâretlere bildirilip nezâretler cânibinden dahi vilâyet-i mahalliyeye ihtârât-ı lâzime icrâ'sıyla bunun semere-i acile-i fiiliyesi görülemez ise keyfiyyetin o nezâretten deran saat ber-tafsil emânet-i muhibbiye bildirilmesi ve işbu iş'arımızın hilâfına hareket eden yahut icrâ'sı icâbında ihtiyâr-ı gaflet ve tesâmuh ile hâsîlat-ı merkûmenin külli ve cüz'î izâasına ve vakit ve zamanıyla istifâ' olunmamasına sebebiyet veren Rûsûmat me'mûr ve müdür ve nâzırları mes'uliyetinden kurtulamayacaklarını mukarrer ve muhakkak bilip ona göre iktizâ-yı hâlin hüsn-i icrâ'sıyla vâridât-ı Hazine-i Celîle'nin telef ve gaybûbetten muhâfazası için vakt-ü-zamanıyla tamamen istihsâlî emr-i ehemmine çalışılması zımında tenbihât-ı vazîha ve müessire ifâ kılınarak taraf-ı vâlâlarından dahi vech-i meşrûh üzere iktizâsının icrâ'sı husûsuna itînâ' ve himmet buyurmaları, fi 20 Rebiülevvel sene 1284 ve fi 11 Temmuz sene 1283. (23 Temmuz 1867)

Emîrnâme-i Sâmi Sûreti

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan hamr ve arakın müskirât me'mûrları ma'rifetiyle istimâreleri bi'l-icrâ' mikdâr-ı kıyyeleri ve ashâbının esâmîsini mübeyyin mazbatalı defterleri tanzim ve rayic-i belde üzere kıymetleri takdir ile ashâbına zimmet kayd olunan % 10 resm-i mîrîlerinin Şubat nihâyetine kadar ceste ceste tahsili nizâmı iktizâsından olduğu hâlde bazı mahallerde müskirât âmilleri resm-i mezkûru bu müddette cdâ'

etmeyip de sürüncemede bırakmakta olduklarından ve emvâl-i mîriyenin böyle na-tahsîl bırakılması câiz olmadığından ba'de-zîn resm-i mezbûrun tarih-i istimâresinden mezkûr Şubat gayetine kadar kaç mâh kalır ise mütesâviyenn o mikdâr maha taksimi ve her bir mahın hitâmında takasit-i şehriyyenin bilâ-tehir te'diye olunacağını ashâbına i'lânıyla o vechile mah-be-mah mukassaten tahsîl ve istifâ' kılınması husûsu mukaddema Rûsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'âr olunarak bu kere bazı Rûsûmat Nezâretleri'nden vürûd eden muharrerât meâllerinde beher sene hasıl olan müskirâtın hitâm-ı istimâresinde mahalleri meclislerinden rayic-i vakte göre fiyatının katıyla tanzîm olunan mazbatalarının reis-i livaya ve oradan Rûsûmat müdür ve me'mûrlarına gelince ve içlerinden muhaberesi iktizâ' edenlerin tekrar mahallerine iş'ârıyla cevabı vürûd edip birleştirilerek emr-i tahsîlâta başlanıncaya kadar oradan hayli vakitler mürûr etmesiyle bi't-tabi resm-i mîrinin şehri mezbûr nihâyetine kadar tahsîlinin arkası alınamayıp sene-i âtiye de devr olunmakta ve bununla beraber istimârenin hitâmıyla kat'ı fiyat ile tahsîlâta mübâşeret olununcaya değin bazı bi-kudret olanlar müskirâtlarını telef etmek ve kendileri kaza-i âhere nakl ve firar eylemek veyahut vefât vuku' bulmak misillü hâlât zuhûruyla zimmetlerinde bulunan akçeler tahsîl olunamayıp kalmakta olduğundan ve üzümlü mahsûlü ise nihâyet Eylûlde düşürülmeye başlanıp Teşrinievvel içinde müskirât i'mâline mübâderet ve istimâresine dahi yine şehri mezbûrda bed ve mübâşeret olduğundan kat'ı fiyat maddesi istimârenin hitâmına taalluk olunmayıp umumen nihâyet Teşrinisânî de icrâ' olunmuş olsa her hâlde muhsinâtı mücib ve resm-i mezbûrun dahi vakit ve zamanıyla tahsîl ve istifâ'sını müstevcib olacağı beyânıyla iktizâsının icrâ'sı iş'âr olunmaktan nâşi Meclis-i Rûsûmat'a lede'l-havâle Müskirât Rûsûmu'nun Rûsûmat Emâneti'ne ilhak ve ilâve olunduğu tarihten şimdiye değin gerek taşra Rûsûmat İdâreleri'nce ve gerek buraca usûl ve nizâmât-ı mevzû' ve müessesenin kema-hiye-hakkıha icrâ' ve inzibat idâresiyle tezyid-i vâridâtı hakkında muktezi olan şeylerin ittihâzıyla sâye-i muvaffakiyyet-vaye-i Hazret-i Padişâhide rûsûm-ı mezbûr gün-be-gün ilerlemekte olduğu misillü tahsîlât-ı emr-i mutenasına dahi me'mûr-ini rûsûmiyye câniblerinden her sûretle ikdam ve gayret olunmakta

olduğu derkâr ise de sûret-i iş'ara nazaran istimârenin hitâm-ı icrâ'sıyla mazbatasının tanzim ve idârelere irsâl ve teslim olununcaya değin aradan bir hayli vakitler mürûr etmesiyle resm-i mezkûrun bi't-tabi vakt-i takasit ve muayyeninde tahsil olunamayarak sene-i âtiyyeye devr olunmakta olup müstikrazat-ı seniyye karşılığı olan vâridât-ı rûsûmiyyenin böyle sürüncemede bırakılması ise ber-vechile tecvîz olunamayacağı bedihattan olduğundan bunun ıslah ve tesviyesi lüzûmu derece-i vücûda görünmüş ve kat'-ı fiyat maddesinin istimârenin hitâmına taalluku sene-i cedîde mahsûlünün feyiz ve bereket ve kılet ve nedretinin bilinmesi maksadına mebnidir denilecek olsa, bunun mahsûl-i cedîdin idrakiyle beraber ma'lûm olacağı emr-i bedihî bulunmuş olduğundan ba'de-zin işbu fiyatın kat'ı keyfiyyetinin istimârenin arkasından alınmasına bırakılmayıp her bir eyalet ve sancak ve kazada müskirâtın bi'l-imal me'mûrları ma'rifetiyle istimâresinin icrâ'sına mübâşeret olmasıyla beraber nihâyetü'n-nihaye Teşrîisânî içinde rayic-i belde üzere mecâlis-i mahalliyede fiyatının kat'ıyla iktizâ eden mazbatalarının hemen Rûsûmat müdür ve me'mûrlarına i'tâ olunması ve bir de müskirât âmillerinin hile ve desiselerinden nâşi fiyat kat' olunacağı vakit sattıkları müskirâtı dün fiyatıyla fûrûht ederek meclisler dahi takdîr-i fiyat vaktinden mukaddem olan rayice mürâcaâtla âmilin-i merkûmenin bu desiselerine kesb-i vukuf edememeleriyle müskirât-ı mezbûrenin kıymeti yalnız o hafta satılan fiyat rayicine tatbiken takdîr olunmakta olduğu istihbâr olduğundan bu dakikalara dikkat olunmayarak her hangi eyalet ve sancak ve kazada müskirâta rayic-i sahihinden dün fiyat takdîr olunacak olur veyahut zikrolunduğu vechile kat'-ı fiyat maddesinde bir güne tehirat vukua gelir ise bundan dolayı mahalli meclislerinin mes'ul tutulması tezekkür kılındığından bahisle kazalar müdürlerine varıncaya kadar bil-cümle me'mûrîn-i mülkiyyeye tebligat-ı umûmiyye icrâ'sı Rûsûmat Emânet-i Celîlesi'nden bâ-tezkere iş'âr olunmuş ve tarif ve tekrara hâcet olmadığı üzere bu makule vâridât ve âidatın tenâkusuna sebebiyet verilmemesi ve emvâl-i miriyyenin hüsn-i muhâfazası fevkalâde müstelzim ve umûr-ı mutena bahadan olarak bunun aksi hâl vuku'una bilerek veyahut adem-i dikkat ve takayyüdden nâşi beis olacak me'mûrînin mes'uliyet-i şedide tahtına alınması muktezi ve

Meclis-i Rûsûmatın bu bâbda vuku' bulan mütâlaası pek becâ olduğundan sûret-i maruza meclis-i vâlâ-yı ahkâm-ı adliyyede dahi tensib ve sair mahallere tahrîrât irsâl kılınmış olmakla oraca tafsilât-ı mesrude dâiresinde iktizâsının icrâ'sı zımında zir-i idârelerinde bulunan me'mûrine vesâyâ-yı lâzime ifâsıyla ale-d-devâm bu bâbda takayyüdat-ı kamile icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 4 Rebiülevvel sene 1284 ve fi 24 Haziran sene 1283. (6 Temmuz 1867)

198 Her sene bağ bozumundan sonra üretilen üzümlere ilişkin olarak Rûsumat idarelerince düzenlenen miktar ve rayiç fiyatları gösteren istimâre defterlerinin en fazla üç ayda tamamlanması, bağ bozumunun bir çok yerde Eylül başında başlayıp Teşrinievvel başına kadar devam ettiği, 1284 senesine ait kayıtların hemen düzenlenip gönderilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müskirât istimâre defterlerinin numûnesine tevfiân tanzim olunması hakkında muharrer fıkraya atfen gösterilen fi 7 Şaban sene 1282 (26 Aralık 1865) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Beher sene bağ bozumundan sonra i'mâl olunan müskirâtın ale'l-esâmî sebt ve tahririyle rayic-i belde üzere kıymetleri takdir olunduğunu mübeyyin hükûmetlerden ahz olunacak fiyat mazbatalarıyla mean Rûsumat İdâreleri'nden tanzim ve irsâli lâzım gelen istimâre defterlerinin numûne-i matbû'ası fi 7 Şaban sene 1282 (26 Aralık 1865) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle Rûsumat Nezâretleri'ne isbâl kılınmış ise de işbu defterlerin zaman-ı tanzim ve isbâli tahrîrât-ı merkûmede ta'yin olmadığı cihetle 1284 senesi mahsûlü için iktizâ' eden defterler ile mazbatalar henüz idârelerden gönderilmemiş olduğu ve üzümler mahsûlü killet üzere olup ona göre müskirât i'mâl olunan nezâretlerde ise bağ bozumundan sonra bed olunan istimârenin arkası az vakitte alınacağı gibi mahsûl-i mezkûr çok olup külliyyetle müskirât i'mâl olunan nezâretlerde dahi tarih-i bedinden itibaren nihâyet üç mahda istimârenin ikmâli mümkün olacağından ve bağ bozumu ise ekser mahallerde Eylül ibtidalarında ve bazı mahallerde nihâyet Teşrinievvel ibtidasına kadar olabileceğinden 1284 senesi için henüz gönderilmeyen defter ve mezâbıtın hemen işbu tahrîrâtımız vürûdunda tanzim ve isrâ'sıyla beraber ba'de-zin bağ bozumu akabinde istimâreye mübâşeretle serian arkası alınarak hemen ve

üzüm mahsûlü külliyyet üzere olup da bi't-tabi istimâresi geciken mahallerin nihâyet-i sene olan Şubat mahından hayli evvel bermüciib-i numûne tanzîmiyle iktizâ' eden fiyat mazbatalarıyla mean gönderilmesinin usûl ittihâzı lâzım geleceği cânib-i muhasebden ifâde olunarak müciibince keyfiyyet bu kere sair Rûsûmat Nezâretleri'ne bildirilmiş olmasıyla zat-ı vâlâları dahi zikr olunan numûne-i mersûleyi tevfiân 1284 senesi içinde i'mâl olunan müskirâtın henüz gönderilmeyen defter ve mazbatalarının sür'at-ı tanzîm ve irsâliyle işbu 1285 senesiyle âti senelerde dahi ber-vech-i meşrûh iktizâsının icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 7 Muharrem sene 1286 ve fi 7 Nisan sene 1285. (19 Nisan 1869)

199 Düyûn-ı Umumiyye müdiriyyetlerince her sene düzenlenip gönderilecek olan ölçümleme (istimâre) defterlerinde bir müdiriyyet dahilindeki tüm kazalarda üretilen üzüm ve rakı miktarlarının toplu olarak gösterilmesi, kişilerin kendi şahsî tüketimleri için bırakılacak üzüm ve şarap miktarlarının ayrı bir sayfada gösterilmesi, her sene bağ bozumundan sonra düzenlenecek olan ölçümleme defterleri ile fiyat mazbatalarının o yılın Şubat ayından önce genel merkeze gönderilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 28 Rebiülahir sene 1298 (30 Mart 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmü mefûh olunduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Beher sene istimâresi icrâ' olunan hamr ve arakun mikdârlarıyla takdîr olunan fiyatlarını mübeyyin olmak üzere Düyûn-ı Umûmiyye müdiriyyetlerince tanzîm ettirilip nezâret veya merkez müdiriyyetlerine bi'l-celb merkezce umumunu câmi' yapılacak defter ile beraber buraya gönderilmesi lâzım gelen istimâre hulâsa defterlerinin fi 28 Rebiülahir sene 1298 (30 Mart 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemize leffen gönderilen numûnesinde bir müdiriyyet dahilinde vaki bil-cümle kazalarda husûle gelen hamr ve arakun mikdârının bir kalem olarak tahrîr kılınması gösterilmiş olup halbuki bir müdiriyyet dahilinde vaki müteaddit kazalarda husûle gelen müskirâta her kazada yekdiğerine muhâlif sûrette başka başka fiyatlar takdîr edilmekte olmasından nâşi bâdema müdiriyyetler defterlerinde dahil-i dâirelerinde vaki kazaların her birinde ne mikdâr hamr ve arak husûle gelir ise kaza-be-kaza derc ve terkîm olunması ve kefâf-ı nefis olarak terk edilen müskirât mikdârının dahi bir hane-i mahsûs açılıp onda gösterilmesi lüzûmu tahkik ederek o sûrette yeniden tertîb ve tab' ettirilen numûnesiyle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizden sair Düyûn-ı

Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine gönderildiği misillü dahil-i dâire-i nezâret-i behiyyelerinde vaki Düyûn-ı Umûmiyye müdiriyyet ve merkez me'mûrluklarının adedine nisbetle 20 kîr'ası başkaca postaya teslimen irsâl kılınmış ve bir de beher sene bağ bozumundan sonra istimâre olunan müskirâtın istimâre defterleriyle fiyat mazbatalarının o senenin Şubat mahından evvelce buraya yetiştirilmesi usûl-i meriyye-i kadimeden olduğu hâlde bu defterler ekser mahallerden henüz gelmemiş olduğundan işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizle mersûl numûnelerin bâ-mu'cib zikr olunan müdiriyyet ve merkez me'mûrluklarına isrâ'sıyla müdiriyyetlerden kaza-be-kaza alınacak hulâsalar üzerine bermücb-i numûne taraf-ı nezâretten dahi birleştirilerek mecmuunu hâvî tanzim olunacak hulâsasının hemen ve müfredât istimâre defterleriyle fiyat mazbatalarının dahi serian irsâl olunması ve sene-i âtiyye için işbu hulâsa ve müfredât istimâre defterleriyle fiyat mazbataları artık miad-ı muayyeninde yani Şubat hitâmından evvel gönderilmeyecek olur ise muhasebe başkatipleri taht-ı mes'ûliyyete alınmaları mukarrer bulunmuş olduğundan keyfiyyetin şimdiden kendilerine beyânıyla bunların bi-eyyi-hâl sene-i âtiyyede vakt-i muayyeninde gönderilmesi, fi gurre-i Cemâziyelâhir sene 1302 ve fi 6 Mart sene 1301. (18 Mart 1885)

200 Ölçümleme mevsiminde idarelerce içki fiyatları belirlenirken rayiç fiyatların esas alınması, fabrikalarda üretilmekte bulunmakta olan rakı, arpa suyu ve diğer içkiler için düşük fiyat belirlenmemesi.

İstimâre mevsimi hulûlünde mecâlis-i idâre taraflarından takdir olunacak müskirât kıymetlerinin rayic-i mahalliyyesine göre bi-hakkın takdiriyle fabrikalarda i'mâl olunmakta olan arak ve arpa suyu ve sair bu nevî müskirât için peyderpey kat' olunmakta bulunan fiyatın dün olmamasına mütemâdiyen dikkat ve bu bâbda mecâlis-i mezkûre câniblerinden müsâmaha ve igmâz vuku'u ile rayicinden dün kıymet konularak resm-i mirî vâridâtının zayiine sebebiyet verildiği hâlde ihtâr-ı keyfiyyet edilmesi emânet-i haliseye havâle buyurulduğundan ona göre hareket olunması hakkında bil-cümle vilâyâta tastir buyurulan emirnâme-i sâmiyenin bir sûreti ma'lûmât olmak üzere bu kere bâ-tezkere-i samiye taraf-ı muhlisiye tesyâr buyurulmuş olmasıyla Meclis-i Rûsûmat'a lede'l-havâle sûret-i mezkûre bâ-mütâlaa meâl-i alisi müskirât için takdir olunacak fiyatın rayic-i mahalliyye tevfikân kat' olunması hakkında tenbihât-ı müessireyi şâmil olduğu anlaşılmış ve bu ise resm-i mirî vâridâtının teksirini mücbib esbâb-ı mühimmeden bulunmuş olduğundan ba'de-zîn mecâlis-i mezkûre cânibinden bu bâbda bir güne eser-i müsâmaha ve igmâz

vuku'u ile noksan kıymet takdir edildiği anlaşıyor ise bermücb-i irâde-i aliyye Bâb-ı-âlî'ye arz ve beyân-ı hâl edilmek üzere delâil-i mukanna' serdiyle keyfiyyetin bu cânibine beyân ve iş'arı husûsunun ta'mîmen izbârı meclis-i mezkûrdan ifâde ve işbu tahrîrât-ı halisinin nûsah-ı matbû'asından nezâret-i vâlâları dahilinde kâin Rûsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle 20 kır'ası leffen firistâde kılınmış olmakla bunların birer mu'cible mezkûr idârelere isrâ'sıyla mücibince hareket olunması, fi 18 Cemâziyelevvel sene 1292 ve fi 10 Haziran sene 1291. (22 Haziran 1875)

Emîrnâme-i Sâmi Sûretü

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de î'mâl olup Rûsûmat Me'mûrları ma'rifetiyle istimâresi bi'l-icrâ' sebt-i defter olunan hamr ve arakın % 10 resm-i mîrisinin Meclis-i İdâre taraflarından rayic-i mahalliyesine tevfiân takdir olunan kıymet üzerinden alız ve tahsili mukteza-yı nizâmından olup bazı mahallerde mecâlis-i mezkûre câniblerinden müsâmaha ve igmâz vuku'u ile rayicinden dûn kıymet konularak resm-i mîrî vâridâtının zayiine ve takdir-i fiyat hakkında olan mazbataların vakit ve zamanıyla tanzîm ve î'tâ olunmamasından dolayı tehir-ı tahsiline sebebiyet verilmekte olduğu ve bunun başlıca sebebi mecâlis-i mezbûre azasından bazısının yerliden olmak hasebiyle müskirât âmillerini himaye ve belki de kendileri dahi müskirât î'mâl ettirmekte olmalarından dolayı menâfi'-i zatiyyelerini vikaye maddesi olduğu istihbâr kılınmış ve vâridât-ı hazinenin hüsn-i muhâfazasıyla imkanın müsait olduğu derecede tezyidi esbâbının istikmâli mecâlis-i mezbûre heyetinin akdem ve vezâifinden olduğu hâlde menâfi'-i mahsûsalarını hazinenin ızrarı yolunda istihsâl eylemek efkar-ı muzirresıyla tenezzül-i vâridât ve tehir-i tahsilâtı mücib harekâtta bulunmaları kabûl ve tecvîz olunamayacağı derkâr ve bu gibi hâlâta mütecâsir olanların mazhar-ı mücâzât-ı kanûniye olacakları varest-i tafsil ve tezkar olarak ba'de-zin bu yolda görülecek ziyanın hiçbir güne illet ve mazerete bakılmaksızın mecâlis-i mezbûre heyetinden tazminen tahsili ile beraber hizmetlerinden çıkarılacakları mukarrer bulunmuş olduğundan ve tahkikat-ı mukteziye icrâ'sıyla yine hilâf-ı marzi hâlât vukuunda ihtâr-ı keyfiyyet edilmesi Rûsûmat emânet-i behiyyesine havâle kılındığından sene-i haliyye istimâre mevsimi hulûlünde takdir olunacak müskirât kıymetlerinin rayic-i mahallisine göre bi-

hakkın takdiriyle fabrikalarda i'mâl olunmakta olan arak ve arpa suyu vesair bu nevi müskirât için peyderpey kat' olunmakta olan fiyatın dahi dün olmamasına şimdiden dikkat olunmasının iktizâ' edenlere beyân ve tefhimine ve taraf-ı vâlâlarında resm-i mezbûrun tezâyüdü esbâb ve vesailinin istihsâl ve istikmâline himmet buyurulması, fi 4 Rebiülevvel sene 1292 ve fi 29 Mart sene 1291. (10 Nisan 1875)

201 Yerli içki üreticilerinin vergi vermemek veya daha az vergi vermek için altı çeşit hileye başvurdukları, bu hileleri anlatan broşürlerin Rûsumat idarelerine gönderildiği.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirâtın resm-i mirisini hadd-i muayyen nizâmından noksan vererek izar-ı mirî eylemeye yol bulmak kasdıyla âmillerin irtikâb ettikleri bazı hiyel ve desaisin tarifatına bir taraftan verilen evrâk Meclis-i Rûsumat'a havâle ile mütâlaa ve tedkik olundugunda hulâsa-i medlûlü âmillerin bu yolda altı sûrette i'mâl-i hile ettiklerini beyândan ibâret olmasıyla işbu altı sûret telhîsenzabt ve tahrîr olunarak tab' ettirilen nüshaları meclis-i mezkûr karârıyla bil-cümle Rûsumat Nezâretleri'ne gönderildiği sırada zîr-i nezâret-i behiyyelerinde olan Rûsumat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle 20 kît'a nüshası dahi leffen taraf-ı vâlâlarına irsâl kılınmış ve istimâre mevsimi dahi takarrüp eylemiş olduğundan nüshâ-i mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zikr olunan idârelere ba's ve isrâ' ve şimdiden hüsn-i mütâlaa ve telakki ile istimârede mütenebbihane davranılarak âmillerin hiyel-i mezkûre ve sûret-i sair ile resm-i noksanîyyet ve mirîye hasar ve mazarrat iras edememeleri esbâbının istikmâline dikkat olunması zımında tenbihât-ı mukteziye icrâ'sıyla hukuk-ı rûsumîyyenin telef ve zayiinden vikayesine himmet buyurmaları, fi 21 Cemâziyelâhir sene 1289 ve fi 13 Ağustos sene 1288. (25 Ağustos 1872)

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirâtın izâa-i resm-i mirisi hususunda âmillerin vuku bulan hiyel ve fesadatıyla o bâbda bazı ifâdat ve ihbâratı hâvi verilen evrakın hulâsa-i meâllerini mutazammın varakadır.

1) Müskirât âmilleri üzümnden tasir eyledikleri şaraptan % 20 ve üzümün cebresinden takdir ettikleri araktan dahi % 10 kıyyesinin resm-i mirisini kazanmakta imişler. Şöyle ki; mesela bir kapta

1.000 kıyye üzümünden tasir olunan 500 kıyye şarap diğer fıçıya alınacağı sırada 100 kıyyesini cebre içinde ketm ve ihfâ' eylemekte ve istimâre diğer fıçıya alınan 400 kıyye üzerine icrâ' olunmak ve cebreden yapılacak arakın istihsâl-i resm-i mirisi hakkında mevzu ve müttehiz olan nisbet dahi her ne mikdâr şarap istimâre olunur ise cebrenin mikdârı şarabın mikdârına müsavi tutularak 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak itibarıyla resm-i miri almak merkezinde bulunmak mülâbesesiyle 500 kıyye şarabın ber-vech-i muharrer cebre içinde bırakılan 100 kıyyesi ile 100 kıyye cebreden hasil olacak olan 10 kıyye arak resm-i mirisi zayi ve telef olmakta imiş.

2) Ekser idârelerde zincir ölçü olmayıp bazılarında arşın ve bazılarında şerit isti'mâl kılınmakta ve halbuki arşın % 23 kıyye noksan ve şerit dahi itimat olunmayacak sûrette muhtelif ölçmekte imiş.

3) Mahzenlerde mevzu bulunan şarap fıçıları inde'l-istimâre yerlerinden oynatılmakta ve aletleri aranılmakta olduğundan âmiller işbu fıçıların aletlerine ve zir-i zemine diğer şarap memlu fıçıları gömerek ketm ve ihfâ' eylemekte imişler.

4) Bağ bozumu mevsiminin hulûlüyle müskirât-ı cedîdenin istimâresine mübâşeret olunmazdan evvel herkesin mevcûd eski şaraplarının icrâ'-yı istimâresiyle mikdâr-ı idârelerce sebt-i defter olunarak ba'de yeni ve eski şaraplarının toptan istimâresi bi'l-icrâ' yekûnunde eski şarap mikdârının tenzili iktizâ-yı usûlünden olmasına mebnî bu vechile istimâre olunan eski şarap mesela 10.000 kıyye ise me'mûrlar ashâbıyla uyuşarak buna 5.000 kıyye zamm ile deftere 15.000 kıyye kaydedip ve sonra yeni müskirâtın mikdârından 15.000 kıyye tenzil eyleyip 5.000 kıyyenin gaybûbet eden resm-i mirisini ashâbıyla müştereken ihtilâs etmekte imişler.

5) Bazı idâre me'mûrları kurâ-i baide ahali-i gayr-i müslimesinin mahallinde sarfa mahsûs olup başka mahalle nakledemeyecekleri tabii bulunan perakende araklarını esas istimâre defterinde kendi kalemleriyle bulundukları mahallerin meyhaneci esnafına satılmış hükmünde göstererek tenzil ile ellerine sahte birer sergi vermekte ve esnaf-ı merkûme dahi müskirât-ı mektûmeyi bu sergiler mücibince gerek dahilde ve gerek meccânen nakliye tezkereleri

ahz ile mahall-i sairede serbestçe sarf ve istihlâk ve bunun gaybûbet eden resm-i mîrisine me'mûrlar iştirak eylemekte imişler.

6) Şarap i'mâl olunan üzümlerin cebresi her yerde yapılan şarabın mikdârına müsavi tutularak beher 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak itibarıyla icâb eden resm-i mîrisi aranılmakta ise de sıra ve pekmez ve bulama ve sucuk ve saire i'mâl olunan üzümlerin cebresinden dahi şarabın cebresi gibi % 10 kıyye arak takdir olunmakta iken idârelerce bu cebreler kat'â aranılıp sorulmadığından âmiller bu yüzden müstefid ve Hazine-i Celile bu rakıların gaybûbet eden resm-i mîrisinden dolayı mutazzarır olmakta imiş.

202 Yerli malı üzüm ve rakıdan alınmakta olan %10'luk verginin Şubat ayın sonuna kadar taksit taksit toplanması esas iken bazı yerlerde içki üreticilerinin bu süreye riayet etmeyip sürüncemede bıraktıkları, bu verginin zamanında toplanması konusunda Düyûn-ı Umumiyye memurlarının gerekli özen ve hassasiyeti göstermesi, bir yıldan diğer yıla bakiye vergi bırakılmaması, 1281 yılı Şubat ayı sonuna eski alacakların geciktirilmeksizin tahsili, 1282 yılına ait vergilerin ise ölçümlemenin yapıldığı tarihten 1282 senesi Şubat ayı sonuna kadar kaç ay kalmışsa o kadar aya bölünerek herhangi bir gecikme olmaksızın tahsil edilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Müskirât Resm-i Mîrisi'nin % 10 hesabıyla istihlâl olunması gösterilmiş ise de Müskirât Resm-i Mîrisi'ne % 5 zamm olunması "168" numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1294 (19 Ağustos 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye ahkâmından olduğu ve i'mâl olunan hamr ve arakın istimâresinden Şubat nihâyetine kadar kaç mâh kalır ise icâb eden resm-i mîrisinin o mikdâr maha taksimiyle her bir mahın hitâmında tekasit-i şehriyyerin mah-be-mah mukassatan istifâ' kılınması muharrer ise de bu fıkranın hükmü Müskirât Resm-i Mîrisi'nin Şubat nihâyetine kadar üç taksitte istihlâl olunması hakkında Müskirât Resm-i Mîri Nizâmnâmesi'nin 4. maddesinde muharrer bulunan fıkra ile feshedildiği cihetle bunlara tevfiğân hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan hamr ve arakın müskirât me'mûrları ma'rifetiyle istimâreleri bi'l-icrâ' mikdâr-ı kıyyeleri ve ashâbının

esâmisini mübeyyin mazbatalı defterleri tanzim ve rayic-i belde üzere kıymetleri takdir ile ashâbına zimmet kayd olunan % 10 resm-i mirîlerinin Şubat nihâyetine değin ceste ceste tahsili nizâmı iktizâsından bulunduğu hâlde bazı mahallerde müskirât âmilleri resm-i mezkûru bu müddette edâ' etmeyip sürüncemede bırakmakta olduklarından emvâl-i mirîyenin böyle na-tahsil bırakılması ise câiz olmadığından keyfiyyet Bâb-ı-âli'den bâde'l-istizân suver-i istihsâliyyesi Meclis-i Rûsûmat'da lede'l-mütâlaa ale-l-ıtlak vâridâtın bakâyada bırakılmamasının tedbir-i sahihi me'mûrları tarafından ahalinin te'diye-i rûsûma muktedir oldukları zamanlarda tahsilâta dikkat olunmak ve talep ve tahsilin arkası bırakılmamak ve imtinâ' edenleri hükûmet-i mahalliyyeye derhal haber vermek maddeleri bulunduğu beyân-ı alisiyle o vechile emr ve tahsiline vakit ve zamanıyla teşebbüs olunarak bir seneden diğer seneye bakâyâ bırakılmaması zımında me'mûrîn-i lâzimeye tenbihât-ı ekide ve şedide ifâ kılınması, fi 2 Cemâziyelâhîr sene 1283 (12 Ekim 1866) tarihiyle şeref-sudûr buyurulan irâde-i aliyye-i Hazret-i Vekaletpenahi iktizâ-yı celilinden olduğuna ve beyândan müstagni olduğu vechile beher sene bağ bozumu mevsiminden sonra î'mâl olunan müskirâtın sebt ve tahririyle rûsûm-ı mirîyyesi ashâbına zimmet kayd olunduğu tarihten Şubat'a varıncaya kadar beş altı mâh müddet olarak bu müddet içinde zimemât-ı mukayyede aralık aralık ashâbından talep edileceği bedihî ise de sene-i âtiyye Mart'ı hulûl etmeksizin zimmetlerinden bir şey ifâ etmeyenleri ma'rîfet-i hükûmetle icbar edebilmek için tahsilâtın kaide-i mahsûsası olmamak hasebiyle öyle kaidesiz talep ve teşebbüsün semeresi olamayacağı ve sene-i âtiyye Mart'ı hulûlünden sonra icbar olunsalar bile ekserisinin zimmetleri topluca kalmasından dolayı defaten ifâyâ muktedir olamayıp bir mikdârını te'diye eder etmez mevsim-i sayfın hulûlüyle zirâat ve ticaret işleri açılacağından ve müteakiben müskirâtın mahsûl-i cedidi mevsimi geleceğinden zimmetlerinin çoğu müteselsilen bakâyada kalacağı ve bu hâlin devamı ise hem mirice muzır ve hem de ashâb-ı zimemât haklarında müşkil ve müteessir olacağı bedihî bulunduğu ve beher sene istimâre mevsiminden Şubat gayetine kadar müskirât âmillerinin zimmet-i mukayyedeleri mah-be-mah tekasite rabt ve taksim olunsu da beher taksit vakti hulûl ettikçe Rûsûmat Me'mûrları taraflarından talep olunarak tamamen taksitini edâ' etmeyenler olur ise bermücb-i irâde-i aliyye hükûmet-i mahalliyyeye derhal haber verilerek emvâl-i mirîyenin istihsâli hakkında kavânîn-i mülkiyyeye tevfiikân ma'rîfet-i hükûmetle ikmâl-i taksitleri için icâbı vechile muâmele olunsalar rûsûm-ı mezkûrenin Şubat gayetine kadar kâmilten ifâsı mümkün olarak bu sûret ashâb-ı zimemât haklarında dahi sühûleti mücb olacağı bi-iştibâh olduğuna mebnî geçen 1281 senesi Şubat'ı nihâyetine kadar olan bakâyadan

işbu tahrîrât-ı halisinin vusûlüne kadar na-tahsîl kalmış akçe bulunur ise onun bilâ-tehir tamamen tahsîliyle beraber işbu 1282 senesi resm-i mîrisinin tarih-i istimâreden mezkûr 1282 senesi Şubat'ı gayetine kadar kaç mâh kalır ise mütesâviyenn o mikdâr maha taksimi ve her mahın hitâmında tekasit-i şehriyyenin bilâ-tehir te'diye olunacağını aşâbına i'lânıyla o vechile mah-be-mah mukassatan tahsîl ve istifâ' kılınması ve işbu taksitleri vaktiyle vermeyenler veyahut zikr olunan 1281 senesi bakâyasını derhal te'diye etmeyenler olur ise hükûmete ihbâr ve ihzâr olunarak ve lede'l-hace işbu tahrîrât-ı halisi dahi ibrâz kılınarak ma'rifet-i hükûmetle emvâl-i mîriyyenin istihsâli hakkında cari olan kaide-i nizâmiyyeye tevfiân tahsîl ettirilerek bir mahın taksitinden ertesi maha na-tahsîl akçe bırakılmaması ve gelecek senelerde dahi bu vechile icâbının icrâ'sıyla böyle taksitlerini vaktiyle edâ' etmeyenler hakkında hükûmetce tesâmuh ve müsaade gibi gevşek davranılıp da tekasit-i muayyeninin tehirine sebebiyet verilir ise ta'yîn-i madde olunarak derhal keyfiyyetin Rûsûmat me'mûriyyetleri taraflarından müdiriyyetlerine ve bunlardan nezâretlere bildirilip nezâretler cânibinden dahi hükûmet-i mahalliyyeye ihtârât-ı lâzime icrâ'sıyla, bunun dahi semere-i acilesi görülemez ise keyfiyyetin o nezâretten bertafsil emânet-i muhibbiye bildirilmesi ve şayet taksitlerini ifâ etmeyenler vaktiyle Rûsûmat Me'mûrları taraflarından hükûmet-i mahalliyyeye haber verilmez veyahut haber verilip de semeresi görülmediği metbû' cânibine bildirilmez ise o me'mûr veyahut müdir mes'ul tutulacağından ona göre iktizâ-yı hâlin hüsn-i icrâ'sıyla hâsîlat-ı rûsûmiyyenin vakit ve zamanıyla ta'mîmen istihsâli emr-i ehemmine müstemirren çalışılması husûslarının usûl ittihâzıyla iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rûsûmat müdirlükleriyle me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible bunlara isrâ'sıyla mücibince iktizâsının icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 7 Recep sene 1283 ve fi 2 Teşrinisânî sene 1282. (26 Kasım 1865)

203

1 Mart 1304-30 Ağustos 1304 arası döneme ait altı aylık vergi gelirlerinin geçen yılın aynı dönemine göre ciddi oranda düştüğü, bu düşüklüğün üretimden değil tahsilat konusuna gerekli özenin gösterilmemesinden kaynaklandığı, içki vergilerinin Şubat sonuna kadar üç taksitte toplanması gerekirken bazı içki üreticilerinin bu kurala riayet etmediği, yıllık olarak belirlenen içki fiyatlarına bazı üreticilerin şikâyet ettiği ve bu durumun vergi gelirlerinin azalmasına yol açtığı,

İçki fiyatları belirlenirken son beş yılın fiyat ortalamasının alınacağı, Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde toplanan vergilerin on beşer günlük dönemler itibarıyla geçen yıllarla karşılaştırılması, bu istatistiklerin düzenli olarak genel merkeze gönderilmesi.

İşbu 1304 senesi Mart'ı ibtidasından (13 Mart 1888) Ağustos'u gayesine kadar (12 Eylül 1888) olan altı aylık vâridât-ı umûmiyyenin sene-i sabıkanın mezkûr altı aylık vâridâtıyla icrâ' kılınan muvâzenesinde müskirât resm-i mirî hâsılâtınca mücib-i teessüf bir derecede noksanlık müşâhede olunmuş ve bu noksanıyyet ise mahsûlat veya i'mâlatça fıkdanî-i feyz ve bereketten mütevellit olmayarak mücerred emr-i tahsilâtta arzu olunan mertebede iltizâm-ı sür'at ve bezl-i himmet olunmamakta olmasından neş'et eylemiştir. Müskirât Resm-i Mirîlerinin senesi içinde yani Şubat nihâyetine kadar üç taksit ile temin-i istifâ'sına dair olan muâmelât Müskirât Resm-i Mirî Nizâm-nâmesi'nin 4. ve 7. maddelerinde izah buyurulmuş ve ahkâm-ı nizâmîyyeye riâyet etmeyen müskirât âmilleri hakkında İdârenin icrâ'sını hâiz olduğu salahıyyetin derecatı dahi ma'lûm bulunmuş olduğu hâlde bazı idârelerde resm-i mezbûrdan beher sene bir hayli bakâya devriyle bunun bil'âhare cibayetinde bazı gûne müşkilata veyahut tahsilince görülen imkansızlık sebebiyle ekseriya zayıata uğranılmakta olduğu derkâr olup, bu ise ahkâm-ı nizâmîyyeye ve tebligat-ı mesbûka ve mükerrereye mugayir olarak katiyyen gayr-i câiz olduğuna ve eğerki bu seneye gelinceye değin beher sene takdîr ettirilen fiyat bazı taraflarda müskirât âmillerinin itirazından nâşi resm-i mirîlerin tahsilâtı dūçâr-ı taallûlat olmakta idiye de bu defa ittihâz olunup (164) numaralı ve fi 13 Ağustos sene 1304 (25 Ağustos 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile tebliğ olunan usûl mücibince bu sene yapılacak muâmele beş sene müddetle muteber olmak üzere geçen son beş senede takdîr olunmuş olan fiyatların hadd-i vasati bulunarak bunun mecâlis-i idârelerce tasdik ettirilmesinden ibâret olup işte bâdema tehir-i tahsilâtı mücib olan o misillî itirazat ve taallûlata dahi mahal kalmamış olduğuna mebni hemen mülhakatınıza da tebligat-ı seria icrâ'sıyla maa-mülhakat nezâret-i behiyyelerinde bu sene istimâre edilmiş olan müskirâtın resm-i mirîlerinin Şubat nihâyetine kadar beheme-hâl kâmilten tahsiliyle sene-i âtiyyeye bir para bakâya devr edilmemesi esbâbının istikmâli matlub-ı kat'îdir. Maahaza Şubat gayesine şunda iki ay zaman kalmış olup bu müddet zarfında bi'l-umum nuzzâr ve merkez müdürânının her şeyden akdem emr-i mühim tahsilâtta mesai-i vakıası üzerine bir mukayese icrâ'sına cidden lüzûm görünmüş olduğundan ve tahsilâtın derecatına dair iktizâ' eden

ma'lûmâtın icmâllerden veya sâl muvâzene cetvellerinden istihsâli gecikeceğinden maa-mülhakat nezâret-i behiyyelerinde her 15 günde bir vuku' bulan tahsilâtın sene-i sabıkasıyla mukayeseli olarak bir kıt'a hulâsa pusulasının bu cânibe irsâline devam, ve-l-hâsıl bu sene Müskirât Resm-i Mîrîlerinin Şubat nihâyetine kadar tamamen ve sinin-i sabıka bakâyasının dahi maan ve kâmilen ve gelecek senelerde de o vechile tahsiliyle hukuk idârelerinin temin-i muhâfazası esbâbının istihsâline begayet ve bi'l-fiil sa'y ve ihtimâm buyurulması ve berminvâl-ı muharrer mülhakatınıza da her bar tebliğat icrâ'sıyla tahsilât vazife-i mutena-bihâsından mes'ul olan küçük ve büyük bil-cümle me'murlarımızın celb-i intibah ve gayretle ibrâz ve isbat-ı rü'yet kılınması, fi 6 Cemâziyelevvel sene 1306 ve fi 27 Kânunuevvel sene 1304. (8 Ocak 1889)

204 | Devlete vergi borcu olup da ödemekten kaçınan kişilerin menkul ve gayrimenkul mallarının satılarak borçlarının tahsil edilmesi, içki vergisinden borcu olanlar hakkında da aynı yöntemin uygulanması, vergi alacağının tahsili amacıyla öncelikle menkul malların, menkul malların olmaması durumunda ise gayrimenkullerin satılması yoluna gidilmesi.

Trabzon, Bursa, Selanik, Ankara, Konya, Manastır Düyûn-ı Umûmiyye Nezâret ve Merkez Müdiriyyetlerine,

Cânib-i mîrîye vergi ve rûsum ve saireden borcu olup da deynini ikrar ve itiraf ve fakat te'diyesinden imtinâ' edenlerin mahkemeye hiçbir tarafa mürâcaât olunmaksızın envâl-i menkule ve gayrimenkulesinin fîrûhtuyla zimmetinin tahsil olunması hakkındaki usûlün Müskirât Resm-i Mîrîsi'nden borcu olanlar hakkında dahi icrâ' edilmesine dair Mâlîye Nezâret-i Celilesi vasıtasıyla Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nden Vilâyât-ı Celile'ye hitaben istihsâl edilmiş olan tahrîrât-ı âliye leffen ve meksûfen irsâl kılınmış olduğundan bunun vilâyât-ı müşârun-ileyhaya bi-l-i'tâ mücibince icâbı icrâ' ettirilerek artık bakâyada bir akçe bırakılmamasına i'tinâ' ve gayret olunması, fi 28 Cemâziyelâhîr sene 1302 ve fi 2 Nisan sene 1301. (14 Nisan 1885)

Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nden Yanya, Selanik, Kastamonu, Hüdavendigâr, Aydın, Konya, Manastır, Ankara Vilâyet-i Celîleleriyle Tastir Buyurulan Tahrîrât-ı Âliye Sûreti.

Cânib-i mîrîye vergiden ve rûsum-ı saireden borcu olup da deynini ikrar ve itiraf ve fakat te'diyesinde taallül edenler zimemâtının mahkemeye ve hiçbir tarafa

mürâcaât olunmayarak emvâl-ı menkule ve eğer medyûnunun emvâl-i menkulesi yok ise gayr-i menkulesinin fîrûhtuyla tahsil olunması teferruatı hakkında Şura-yı Devletçe verilmiş olan karar makam-ı sena-veriden fi 13 Cemâziyelevvel sene 1298 (13 Nisan 1881) tarihinde ve umum sırasında Vilâyât-ı Celîlelerine de iş'âr kılınmıştı. Müskirât Resm-i Mîrisi dahi rûsûm-ı mezbûre cümlesinden bulunacağı cihetle bu bâbda karar-ı meşrûha tevfiq muâmele olunmak üzere savb-ı alilerine tebliğat icrâ'sı Düyûn-ı Umûmiyye Vâridât-ı Muhassasa İdâresinden bildirildiğinden icrâ'-yı icâbı Mâlîye Nezâret-i Celîlesi'nden meb'ûs tezkerede iş'âr olmakla ifâ-yı muktezasına himmet buyurulması bâbında, fi 23 Cemâziyelâhîr sene 1302 ve fi 28 Mart sene 1301. (9 Nisan 1885)

205 Rûsûm-ı Sitte İdâresi'nin kurulduğu günden şimdiye kadar Müskirât Resm-i Mîrisinden her sene önemli miktar bakaya kaldığı, bu durumun nazır ve merkez müdürlerinin yeterli çaba ve gayreti göstermemelerinden kaynaklandığı, nezaret ve idarelerde tahsil edilmemiş durumda olan vergi alacaklarının acilen genel merkeze bildirilmesi, bu alacakların kısa sürede tahsil edilmesi, Düyûn-ı Umumiyye idarelerine borcu olanlara içki nakli ve üretimi için müracaat ettiklerinde idarelerce nakliye tezkeresi verilmemesi.

Hamr ve arakın sebt-i defter olunan resm-i mîrisi me'mûru ma'rifetiyle ve üç taksit ile Şubat nihâyetine kadar kâmilan tahsil olunmak üzere herkesin resm-i mîriden dolayı zimmetlerini mübeyyin yedlerine birer pusula verilmesi Müskirât Resm-i Mîri Nizâmnâmesi'nin 7. maddesi ahkâmı iktizâsından olduğu hâlde Rûsûm-ı Sitte İdâresi'nin bidâyet-i teşkilinden şimdiye kadar Müskirât Resm-i Mîrisi'nden beher sene bir hayli bakâya kalmakta olup bu ise nâzır ve merkez müdürlerinin tesâmuh ve adem-i gayretlerinden neş'et eylediği derkâr bulduğundan nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin idârelerde na-tahsil kalmış ne mikdâr bakâya var ise kemmiyyetinin serian bildirilmesiyle beraber bunların az bir zaman içinde beheme-hâl tahsiliyle arkasının alınmasına ikdam-ı tam olunması ve bir de İdâreye resm-i mîriden borcu olanlar mahall-i saireye müskirât nakil ve imrârı için idârelerimize mürâcaâtla nakliye tezkeresi talep eyledikleri hâlde verilmeyeceğinin kendilerine tefhîmiyle talep vukuunda tezkere verilmemesi husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek o vechile keyfiyyet bil-cümle Rûsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdürlüklerine iş'âr ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde vaki idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtın 20 kıt'a nüsh-ı matbû'ası postaya teslimen başkaca tesyâr kılınmış olmakla bunların vusûlünde bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla ona göre

iktizâsının icrâ'sı, fi 25 Şaban sene 1301 ve fi 7 Haziran sene 1300. (19 Haziran 1884)

206 İçki üretilen yerlere bağ bozumu mevsiminde idareler tarafından ölçümlemeciler gönderilmesi, üretilen üzüm miktarının kayıtlara geçirilmesi, üreticilerin ellerine idareler tarafından üretim tezkeresi verilmesi, üzümden üretilen şarap ve rakıların bir başka yere nakledilmesi durumunda üretim tezkerelerini İdareye getiren kişilere nakliye tezkeresi verilmesi, ancak başka bir yere içki görülecek kişilerin öncelikle üretilen mallara ilişkin içki vergisini ödemesi gerektiği, nakliye işlemine konu içkilerin idareye getirilmesine gerek olmadığı, bu nedenden dolayı üreticilerin zor duruma düşürülmemesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mîrî Müskirât Nizâm-nâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî nizâm-nâmesi ile feshedildiği cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Müskirât î'mâl olunan mahallere bağ bozumu mevsiminde İdâreler tarafından istimâreciler î'zâmiyle ma'mûlât-ı mevcûde bi'l-istimâre sebt-i defter ettirilip ashâbı yedlerine İdâreler tarafından î'maliye ve ba'de o müskirâtın bir tarafa bir şey nakledilecek olur ise mezkûr î'maliye tezkerelerinin İdâreye ibrâz ile ondan ifrâzen nakil olunacak mikdâr için nakliye tezkereleri verilmesi iktizâ-yı usûlünden olduğu ve resm-i mîrî Müskirât Nizâm-nâmesi'nin 14. bendinde bir mahalden âher mahalle müskirât nakletmek isteyenler nakledecekleri mikdârın evvel emirde resm-i mîrisini ifâ ile tezkere almaya mecbûr olacağı münderic olup müskirâtın idâre mahallerine nakline dair sarâhat-ı nizâmiyye olmadığı hâlde bazı mahallerde müskirât âmil ve nâkîllerinin öteye beriye götürmekte oldukları müskirât için yedlerinde bulunacak î'maliye tezkerelerinden ifrâzen nakliye tezkeresi verilmemesinden dolayı Mevrid İdâreleri'nde firari nazarıyla bakılarak bi-gayr-i hakkın zabt edilmek gibi muâmeleler vukua gelmekte olduğu ve bazı yerlerde dahi âmil ve nâkîlin-i merkûmenin bir mahalden diğer mahalle götürülecekleri müskirâtın îcâb eden resm-i mîrisini bâde'l-ifa nakliye tezkeresi almaları zımında İdâreye getirmekle icbar edildiği tahkik kılınmış ve bu ise usûl ve nizâm-ı mevzû'ya mugayir görünmüş olduğundan bâdema müskirât ashâbı bir mahalle bir şey nakledecek oldukları hâlde yalnız î'maliye tezkerelerini idârelere bi'l-ibrâz bunların hâvi olduğu müskirâtın nakledecek mikdârın resm-i mîrisi alınıp iktizâ' eden nakliye tezkeresi î'tâ' ve idârede bulunan kaydından dahi tenzili icrâ olunup âmillerden hiçbirisi öyle müskirât

İdâreye getirmeye mecbûr edilmek ve nakil olunacak müskirât için nakliye tezkeresi verilmemek gibi yolsuz bir muâmele vukua getirilmemesi husûsunun ta'mîmen iş'arı Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunmuş ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 20 kat'a nûsah-ı matbû'ası leffen irsâl kılınmış olduğundan bunların taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible zıkr olunan idârelere bi'l-isra mücibince ifâ-yı muâmeleye dikkat ve hilâf-ı hareketten mücânebet olunması, fi 13 Safer sene 1289 ve fi 9 Nisan sene 1288. (21 Nisan 1872)

207 Yeni mahsûl üzümden üretilen içkilerin hükûmet tarafından vergiye esas fiyatı tespit edilmezden önce başka bir yere nakil edilmek istenmesi durumunda eski fiyat üzerinden içki vergisi alınması ancak yeni içki fiyatının daha yüksek olacağından hareketle bir miktar depozito alınarak nakliye tezkeresi verilmesi, nakliye tezkerelerinin alt kısmına alınan depozitonun şerh düşülmesi, kesin fiyatın belirlenmesinden sonra yeniden hesap yapılması, depozitodan artan kısmın sahibine iade edilmesi.

Şimdi üzüm mahsûlünün mevsim-i idraki olmak cihetiyle mahsûl-i cedid için hükûmetçe fiyat kat' ve takdir olunmazdan mukaddem ahaliden müskirât i'mâl edip li-ecli's-sarf öteye beriye nakletmek üzere nakliye tezâkiri talep olduğunda istihsâl olunacak resm-i mîrîsi hakkında ne vechile muâmele olunmak ve nasıl tezkere verilmek lâzım geleceği bazı Rûsûmat Nezâretleri'nden istifsâr olunmuş olmasıyla Meclis-i Rûsûmat'a bi'l-havâle iktizâsi teemmül ve mütâlâa olduğunda her yerde üzümlün kaplara bastırılıp müskirât i'mâlinin arkası alınmasıyla beraber vakit geçirilmeyerek derakap hükûmetçe kat'-ı fiyat olunması lâzımeden olup bunun için Rûsûmat müdürleriyle me'mûrları vaktiyle mahalli meclislerine mürâcaât ederek işbu mürâcaâtlarının semeresi görülemeyerek Hükûmet me'mûrları cânibinden tehirat görülür ise sükut olunmayıp derhal me'mûrlar müdürlere ve müdürler nâzıra haber vermeleri ve nâzırlar dahi vülât-i i'zâm ve mutasarrıfın-ı kirâm hazretleriyle kaymakamlara beyân ve ihtâr-ı keyfiyyetle vukua gelecek taahhuratı men' ve izâle eylemeleri ve şayet nâzırların mürâcaât ve ihtârları dahi müsmir olamadığı sûtette bilâ-ifâde-i vakt emânet-i hâlisiye beyân-ı maddeye müsâraat etmeleri iktizâ' edeceğinden ba'de-zîn bu bâbda vech-i muharrer üzere hareket olunması ve eğer müskirât-ı mezbûre fiyatının kat'ına kadar ara yerde mürûr edecek müddet-i cüz'îyye zarfında âmillerden bazısı i'mâl etmiş oldukları müskirâtı nakletmek ister ise o hâlde nakl edecekleri

müskirâtın ileride icâb eden resm-i mirîsini vefa ettikten başka sâhib ve nâkiline bil'âhare geriye para verilmek üzere ihtiyaten fazlaca olarak resme mukabil depozito akçesi ahzıyla imrârına ruhsat ve bunun için adeta matbû' nakliye tezkeresi itasıyla bâlâsına *"müskirât-ı mezbûre resmine mahsub olunmak için kat'-ı fiyat olununcaya değin muvakkaten şu kadar kuruş depozito alınmıştır"* diye şerh verilmesi ve kat'-ı fiyat olundugunda müskirât-ı menkule için alınan depozitodan icâb eden resm-i mirîsi bi'l-hesap tevkifiyle üst tarafının ashâbına reddolunması ve şayet alınan depozito akçesi kat'-ı fiyatla müskirât-ı menkulenin resmini vefa etmediği hâlde üst tarafı me'mûruna tazmîn ettirileceği emr-i mukarrer olundugundan ber-vech-i muharrer depozitonun hîn-i ahzında ihtiyaten fazlaca olarak alınması dakikalarına i'tinâ' kılınmasının usûl ittihâzıyla keyfiyyetin ta'mimen iş'ârî lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair Rûsûmat Nâzırları'na bildirildiği misillü işbu tahrîrât-ı muhibbinin zîr-i nezâret-i vâlâlarında bulunan Rûsûmat müdirlükleriyle me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kût'a nûsah-ı matbû'ası leffen itâre kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib bunlara irsâliyle mücibince iktizâsının icrâ'sına i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi gurre-i Cemâziylâhir sene 1283 ve fi 27 Eylûl sene 1282. (9 Ekim 1866)

208 Bağ bozumundan hemen sonra üzüm ve şarap imal eden kişilerin dükkân, mağaza ve evlerinin Düyûn-ı Umumiyye memurları, mahalle ve köy muhtarları tarafından kontrol edilmesi, mevcut üzümleri ile bu üzümün ne kadarından rakı ve şarap yapıldığının belirlenerek adlarına zimmet kaydedilmesi, bu işler için bir defter tutulup tüm bilgilerin detaylı olarak bu deftere kaydedilmesi, bağ bozumu mevsimi geldiğinde vakit geçirmeksizin Düyûn-ı Umumiyye İdare Meclislerince rakı ve üzümün rayiç belde fiyatının belirlenmesi, belirlenen fiyatın bir tutanakla genel merkeze bildirilmesi, bu fiyat üzerinden kimin ne kadar vergi ödeyeceğinin zimmet kaydedilen defterlere yazılması, sözkonusu bedelin Şubat ayı sonuna kadar üç taksitte ödeneceğine dair içki üreticilerinden imza alınması, bu defterlerin genel merkezce gönderilen vergi tahsildarlarına istenildiğinde verilmesi.

Müskirât Resm-i Mirîsi hakkında ta'dilen kaleme alınıp mer'iyet-i icrâ'sına irâde-i seniyye-i hazret-i padişâhi müteallik buyurulmuş olan nizâmnamenin nûsah-ı matbû'ası (163) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297 (13 Ekim

1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle irsâl kılınmıştı. Bunun 2. ve 3. maddelerinde mevsimi hulûlünde yani bağ bozumundan sonra hamr i'mâliyle meluf olan ahâlinin dükkân ve mağaza ve haneleri müskirât me'mûru ve mahalle veyahut karye muhtar ve ihtiyârları ma'rifetiyle muayene, ve mevcûd bulunan hamr tahmin ve istimâre olunup ne mikdâr hamr yapılmış ve cebreden dahi ne kadar arak çekilmiş ise sâhiblerine zimmet kaydedilir ve bunun için mahsûsan bir defter tutulup herkesin başka başka esâmisi ve zîrlerinde hamr ve arakın mikdârı tahrîr olunur ve 4. maddesinde dahi bağ bozumu mevsimi hulûlünde i'mâl olunan hamrın sebt ve tahrîrine bed olunduğu zaman ve arak dahi i'mâl olunduktan sonra vakit geçirilmeyip res-i kazada muhtârân ve erbâb-ı vukuftan bazı muteberan Meclis-i İdâre'ye celb ile İdâre-i Mahsûsasından dahi bir me'mûr hazır olduğu hâlde arak ve hamrın fi-i rayic-i belde üzere takdîr olunarak bir kıt'a mazbatası tanzim ve res-i livaya irsâl ile oraca dahi tedkik ve tasdik kılındıktan sonra herkese defterde zimmet kayd olunmuş olan hamr ve arakın mikdârına göre fiyatından alınacak olan resm-i mirî ne mikdâra bâlîğ olur ise defterde âmilinin ismi altına tahrîr kılınır ve meblâğ-ı mezbûru Şubat nihâyetine kadar üç taksitte te'diye edeceğine dair defterde olan ismi zirî âmiline imza veya temhîr ettirilip muhtara dahi tasdik ettirilip diye mûnderic ve mestûr bulunmuş ve işbu esâmî zirine vaz'-ı fiyat maddesi hükûmetlerce kat' ve takdîr-i fiyattan sonra icrâ' kılınacak ikinci bir muâmele olup bunun için dahi yedlerine defterin ifâsıyla taraf taraf me'mûr-ı mahsûslar i'zam ve isrâ'sı bir büyük tekâlîf ve masrafı mücîb görünmüş olduğundan sarf-ı nazarla resm-i mirî tahsîlâtı için gönderilmekte olan me'mûrlara zikr olunan defterlerin itasıyla her âmilin fiyat-ı mukaddereye göre vereceği resm-i mirî mikdârının ismi zirine yazdırılarak bunu üç taksitte te'diye edeceğine dair zirinin âmili ile muhtara onlar ma'rifetiyle tahtim ve tasdik ettirilmesi sûreti münâsib görünerek keyfiyyet sair nezâretlere bildirildiği misillü işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nûsah-ı matbû'asından nezâret-i vâlâları dahilinde kâin Rûsûm-ı Sitte İdâreleri'nin adedine nisbetle 20 kıt'ası leffen gönderilmekle bunların birer mu'cible mezkûr idârelere isrâ'sıyla her tarafta o vechile iktizâsının icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 25 Zilhicce sene 1298 ve fi 5 Teşrînisânî sene 1297. (17 Kasım 1881)

209

1295 yılı Kanûnusani ayına kadar tahsil edilmesi gereken içki vergileri ile aynı sene içinde üreticilere zimmet kaydedilmiş olan üzüm ve rakı vergisinin ve eski yıllardan tahsil edilememiş durumda olan vergilerin Rûsûm-ı Sitte veya Rûsumat idarelerinden hangisine ait olduğu.

1295 senesi Kânûnusânî'sine kadar tahsili lâzım gelen müskirât resm-i bey'iyyesi ile sene-i merkûmede hasıl olup ahaliye zimmet kayd olunan hamr ve arak resm-i mîrisinden ve gerek sinin-i sabıkadan henüz na-tahsîl olunan Müskirât Resm-i Mirî ve bey'iyyesinden şehir-i mezkûrdan sonra vuku' bulan ve vuku' bulacak olan tahsîlâtın ve zikr olunan Kânûnusânî'den sonraki müddete ait bey'iyye ve saireden tahsîl olunan ve olunacak olan şeylerin ne tarafa ait olacağı hakkında Rûsûmat Emânet-i Celilesi ile İdâre-i Merkeziye beyninde verilen karâr üzerinc emânet-i müşârun-ileyhadan Rûsûmat Nezâretleri'ne yazılıp bir sûreti cânib-i İdâreye irsâl buyurulmuş olan tahrîrât-ı umûmiyyenin tab' ettirilen nüshalarından 40 adedi leffen taraf-ı vâlâlarına gönderilmiş olduğundan nezâret-i behiyyelerince dahi mücibince icâbının icrâ'sına himmet buyurmaları, fî 4 Şaban sene 1297 ve fî 29 Haziran sene 1296. (11 Temmuz 1880)

Tahrîrât-ı Umumiyye Sûreti

1295 senesi Kânûnusânî'sine kadar (12 Ocak 1880) tahsili lâzım gelen Müskirât Bey'iyyesi ile sene-i merkûmede hasıl olup da ahaliye zimmet kayd olunan şarap ve arak resm-i mîrisinden ve gerek sinin-i sabıkadan henüz na-tahsîl bulunan Müskirât Resm-i Mirî ve bey'iyyesinden şehir-i mezkûrdan sonra vuku' bulan ve vuku' bulacak olan tahsîlâtın ve zikr olunan kânûnusani'den sonraki müddete ait bey'iyye ve saireden tahsîl olunan ve olunacak olan şeylerin ne tarafa ait olacağına dair Rûsûm-ı Sitte İdâresi ile verilen karâr ber-vech-i âti beyân ve izbâr olunur. Şöyle ki:

1) Gerek 1295 sene-i maliyesinin Kânûnusânî'sine (12 Ocak 1880) kadar itası lâzım gelen Müskirât Bey'iyyesi ile sene-i merkûmede hasıl olup da ahaliye zimmet kayd olunan şarap ve arak resm-i mîrisinden ve gerek sinin-i sabıkadan henüz na-tahsîl bulunan Müskirât Resm-i Mirî ve bey'iyyesinden 1295 sene-i maliyesi yani 1880 sene-i miladiyyesi Kânûnusânî'si ibtidasından sonra vuku' bulan tahsîlât emânet-i hâlisiye ait olacağı gibi bu makule bakâya Rûsûm-ı Sitte Mc'mûrları tarafından bi't-tahsîl mah-be-mah birer icmâl ile taraf-ı emânete gönderilecektir. Binâenaleyh Müskirât Bey'iyye Resmi'nin 1295 senesi Ağustos taksitinden veya daha evvelki taksitlerden şayet tahsîl

olunmamışları var ise onun ve mezkûr 1295 senesinde hasıl olup da ahaliye zimmet kayd olunan şarap ve Arak Resm-i Mîrîsi ile sinin-i sabıkadan henüz na-tahsîl olunan Müskirât Resm-i Mîrî ve bey'îyyesinin mikdâr ve kemiyyetini nâtık ikişer nüsha defterinin tanzîmiyle bunlardan birer nüshasının li-eclî't-tahsîl taraf-ı nezâretten Rûsûm-ı Sitte Nezâreti'ne ve birer nüshasının dahi cânib-i emânete irsâl kılınmakla beraber bakâyanın hüsn-i istihsâli için gerek Rûsûm-ı Sitte Me'mûrları'na ve gerek emânet-i muhlisiye ihtârdan hali kalınmaması.

2) Zikr olunan 1295 sene-i maliyesi Kânûnusânî'si ibtidasından (13 Ocak 1880) sonra verilecek ruhsatiye tezkereleri mücibince ne kadar Müskirât Bey'îyye Resmi alınacak ise Rûsûm-ı Sitte'ye ait olacağı ve kezâlik müddet-i merkûmeden evvel i'mâl olunmuş olan şaraptan veyahut hariçten gelmiş olan ispirotodan yine zikr olunan Kânûnusânî ibtidasından sonra araka tahvîl olunanlardan alınacak resm-i mîrî ve 1295 senesi mahsûlünden olarak zimmet kayd olunandan fazla zuhûr eden veyahut tezkeresiz gelen şarabın resm-i mîrîsi Rûsûm-ı Sitte İdâresi'ne râcî' bulunacağı celden Rûsûmat İdâreleri cânibinden ona göre muâmele kılınması.

3) Rûsûm-ı Sitte mukavelenâmesinin inkızâ'-yı müddetinde Rûsûm-ı Sitte'ye ait resm-i mîrî ve bey'îyye bakâyasının birinci maddede gösterildiği yolda Rûsûmat Me'mûrları tarafından tahsîl ile müteakitlere i'tâ' edileceği gibi 2. maddede gösterilen resm-i mîrî dahi o vakit emânete râcî' olacağı hasebiyle mukavelenâme-i mezbûrun inkızâ'-yı müddetinden bir iki mâh evvel emânete iş'âr ve ihtâr-ı keyfiyyetle alınacak ta'lîmâta göre icrâ'-yı muâmelâta mübâşeret edilmesi husûsları sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Rûsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin beş kît'a nüsh-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nüsh-ı mezbûrenin mezkûr idârelere irsâliyle mücibince icrâ'-yı muâmeleye himmet ve bu bâbda zinhâr bir güne yanlışlık ve karışıklık vukua getirilmemesine dikkat buyurulması, fi 21 Recep sene 1297 ve fi 17 Haziran sene 1296. (29 Haziran 1880)

B. İçki üreten yabancı ülke vatandaşları ile manastır ve manastırlara bağlı çiftliklerde üretilen içkiler hakkında yapılacak işlemler.

210 Osmanlı topraklarında üretilen içkilerin hangi ülke vatandaşı tarafından üretilirse üretilsin yoklamaya tabi tutulup vergisinin alınacağı, ancak bazı yabancı ülke vatandaşları ve hatta konsolosların ürettikleri şarapların kontrol edilmesine karşı çıktıkları ve kendi şahsi tüketimleri için içki ürettiklerini ileri sürerek gerçek üretim rakamlarını beyan etmedikleri, yabancı içki üreticilerinin kontrol işlemine karşı çıkması durumunda derhal konsoloslarına haber verilmesi, ticaretle uğraşan konsolos, konsolos vekili ve memurlarının kendi şahsi tüketimlerine yetecek miktardan daha fazla üretim yapmaları durumunda vergiye tabi olacakları.

İşbu tahrirât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mirî Müskirât Nizâmnâmesi'nin hükmü her ne kadar bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mirî Nizâmnâmesi ile fesh edilmiş ise de onun 2. maddesine zeyl olmak üzere kaleme alındığı muharrer olan fikarât ve mevâdd-ı nizâmiyye âhkâmı henüz mer'ül-icrâ' olup mücibince hareket edilmek iktizâ' eder.

İşbu tahrirât-ı umûmiyyede muharrer olan keşâf-ı nefis maddesi bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mirî Nizâmnâmesi'nin 6. maddesinde gösterilmiştir.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirât, âmilleri her hangi tebcadan olur ise olsun bi'l-istisna emr-i muayene ve istimâresinin icrâ'sıyla resm-i mirîsinin ahz ve istifâ'sı nizâmı iktizâsından olduğu hâlde tebea-i ecnebiyye i'mâl eyledikleri müskirâtın muayenesine muhâlefet ederek ve konsoloslar dahi yaptırdıkları müskirâtı kâffeten keşâf-ı nefislerine hasr ile mikdâr-ı hakikisini bildirmiyerek bu cihetle bir takım münazaat ve müşkilât tahaddüs etmekte olduktan başka haylice hukuk-ı mirîye dahi gaybûbet eylemekte bulunduğundan bu makule müşkilât ve münazaatın def'iyle hukuk-ı rûsûmiyyenin muhâfazası zımında sefaret me'mûrlarıyla bi-l-müzâkere hasıl olan karâr-ı muvafakat üzerine Resm-i Mirî Nizâmnâmesi'nin 2. maddesine zeyl olunmak üzere kaleme alınan fikarât ve mevâdd-ı nizâmiyyeyi hâvi varaka Bâb-ı âlî'ye takdim olunarak bu kere fi 6 Zilkade sene 1285 (18 Şubat 1869) tarihiyle müverrihan şeref-varid olan tezkere-i samiye-i sadâret-penâhîde

fikarât ve mevâdd-ı mezkûrenin nizâmnâme-i mezkûra zeyl ve ilâvesi Şura-yı Devlet'de bi't-tensib o bâbda sefaretlere icrâ'-yı teblîgat olunmak üzere olduğu gibi vilâyâta tastîr ettirilen evâmîrname-i samî ile mezkûr varakanın leffen gönderildiği beyân-ı alisiyle varaka-i mezkûrenin nûsah-ı kâfiyesi tab' ve temsil ettirilerek taşralara ve sair icâb eden mahallere i'tâ' ve isrâ' ve müteferriatının icrâ'sı husûsü irade ve iş'âr buyurulmuş ve lede'l-mütâlaa emîrnâme-i sâmi-i mezkûr mazmun-ı alisi bundan böyle ecnebî müskirât âmilleri emr-i muayenede muhâlefet gösterecek olurlar ise konsolos ve konsolos vekil ve me'mûrları taraflarından serian icrâ' ettirilmek ve ettirilmez ise ictinâblarının sebebini tahrîren beyân edip onun üzerine emânet-i muhlisi ile sefaretler beyrinde bi'l-irtifak iktizâsına bakılmak ve ticaretle meşgul olan konsolos ve konsolos vekil ve me'mûrları nizâmnâmenin ta'yîn ettiği kefâf-ı nefsten mâ-adâ fazla müskirât i'mâl edecek olurlar ise resmini te'diyeye mecbûr tutulmak üzere varaka-i nizâmiyye-i mezkûre nûsah-ı matbû'ası gönderildiğinden iktizâsının icrâ'sını amir bulunmuş ve emîrnâme-i sâmi-i mezkûreden nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan iki vilâyete hitaben iki kıt'ası ile zîr-i nezâret-i vâlâlarında kâin Rûsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle varaka-i nizâmiyye-i mezkûre ve işbu tahrîrât-ı muhlisi nûsah-ı matbû'asının beherinden otuzar adedi leffen tesyîr ve keyfiyyet Meclis-i Rûsûmat karârıyla bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne dahi beyân ve tezbîr kılınmış olduğundan emîrnâme-i sâmi-i mezkûrun sûreti ale-l-usûl nezdinizde olan defter-i mahsûsuna kayd olunduktan sonra mahalline ve nûsah-ı mersûlenin dahi vesâyâ-yı icâbiyye ve tefhîmât-ı mukteziyesinin yazılacak müciblere leffen mezkûr müdürlük ve me'mûrluklara bi'l-irsal varaka-i nizâmiyye-i mezkûrda mûnderic olduğu üzere tebea-i ecnebîyyeden bulunan müskirât âmilleri icrâ' olunacak muayeneye muhâlefet gösterecek olur ise keyfiyyet derhal hükûmet-i mahalliyyeye ve taraf-ı hükûmetten dahi devlet-i metbuası konsolos veya konsolos vekil veyahut konsolos me'mûruna beyân olunarak emr-i muayenenin serian icrâ' ettirilmesi ve ettirilmediği hâlde icâbı sefaretlerle emânet-i muhlisi beyrinde tesviye olunmak üzere tahrîren ve cevaben bildirecekleri sebeb-i ictinapları her ne ise onun cevabname-i mezkûr bilâ-ifate-i vakit me'mûriyyette ise müdürîyyete ve müdürîyyette ise nezârete ve nezâretten dahi taraf-ı emânet-i muhlisiye gönderilerek keyfiyyetin bildirilmesi ve ticaretle meşgul olan konsolos ve konsolos vekil veya me'mûru nizâmnâme-i mezkûrun 5. maddesinde ta'yîn olunan kefâf-ı nefsten fazla mezkûrat i'mâl edecek olurlar ise bunun mikdâr-ı kıyyesini mübeyyin Rûsûmat İdâresi'ne verecekleri beyânnâme mücibince fazla olan Müskirât Rûsûmu'nun istifâ' ve ammâ beyânnâme-i mezkûrda gösterilecek mikdârı sahîh olmayıp da fazla-yı

mezkûrenin daha ziyâde olduğu idârece tahkik kılınmış bulunduğu takdirde o makule beyânnamelerin leffîyle İdârenin tahkikat-ı vakıasının kezâlik me'mûriyyetten müdiriyyete ve müdiriyyetten nezârete ve nezâretten taraf-ı emânet-i hâlisiye inba olunması esbâbının istikmâline i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 22 Zilkade sene 1285 ve fi 22 Şubat sene 1284. (6 Mart 1869)

Alafranga fi 9 Ağustos sene 1861 tarihine muvâfık fi 7 Safer sene 1278 tarihiyle tab' ve neşrolunmuş olan Müskirât Resm-i Mîrisi Nizâmnâmesi'nin 2. maddesine zeyl olunacak olan;

Tebca-i ecnebîyyeden birisi berminvâl-i muharrer icrâ' olunacak muayeneye muhâlefet gösterecek olur ise hükûmet-i mahalliyyenin talebi üzerine o kimsenin devlet-i metbuası konsolos veyahut konsolos vekili veyahut konsolos me'mûru zikr olunan muayeneyi icrâ' ettirmek üzere kendi tarafından mümkün merite serian bir me'mûr ta'yîn edecektir.

Bir konsolos veyahut konsolos vekili veyahut konsolos me'mûru hükûmet-i mahalliyyenin zikr olunan talebini isaf edecek olur ise bu bâbda olan ictinâbın sebebini tahrîren hükûmete bildirmeye mecbûr olacak ve bu hâlde madde-i münazaun-fiha Rûsûmat Emânet-i Celîlesiyle o konsolosun veyahut konsolos vekilinin veyahut konsolos me'mûrunun mensûb olduğu sefâreti beyninde bi'l-ittifak tesviye olunmak üzere Dersââdet'e beyân kılınacaktır.

Nizâmnâme-i mezkûra müceddeden ilâve olunacak madde;

Ticaretle meşgul olan konsoloslarla konsolos vekilleri ve konsolos me'mûrları işbu nizâmnâmenin 5. maddesinde ta'yîn olunan kefâf-ı nefsten müskirât i'mâl edecek olurlar ise bunun mikdâr-ı kıyyesini mübeyyin Rûsûmat İdâresi'ne bir kıta beyânnâmenin itasıyla beraber işbu fazla olan mikdâr üzerine lâzım gelen rûsûmatın te'diyesine mecbûr bulunacaklardır.

Zikr olunan beyânnâmeden dolayı zuhûr edebilecek münazaat dahi 2. maddede zikri geçtiği vechile Dersââdet'e havâle edilecektir.

Ticaretle meşgul olmayan konsoloslarla konsolos vekillerinin i'mâl ettirecekleri müskirât ancak kendi isti'mâl-i zatiyyelerine

mahsûs demek olacağından işbu nizâmnâmenin ahkâm-ı mündericesi bunlara şâmil olmayacaktır.

Emirnâme-i Sâmi Sûreti

Mâlûm-ı devletleri buyurulduğu üzere Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirâtın âmilleri her hangi devlet tebeasından olur ise olsun bilâ-istisna muayene ve istimâre olunarak resm-i mirîsinin ahzı mevzu ve müesses olan nizâm-ı iktizâsından olduğu hâlde tebea-i ecnebîyye i'mâl eyledikleri müskirâtın muayenesine muhâlefet etmekte olduğu ve konsoloslar dahi i'mâl eyledikleri müskirâtı kâffeten kefâf-ı nefleri için hasr ile mikdâr-ı hakikisini beyâna yanaşmayarak bundan dolayı daima bir takım münazaat ve müşkilât tahaddüs etmekte ve bunlardan haylice hukuk-ı mirîye kaybedilmekte bulunduğundan bu uygunsuzlukların önü alınmak üzere sefaretler me'mûrlarıyla bi-l-müzâkere bundan böyle ecnebî müskirât âmilleri icrâ' olunacak muayeneye muhâlefet gösterecek olurlar ise konsolos vekil ve me'mûrları taraflarından serian icrâ' ettirilme ve ettirilmez ise ictinaplarının sebebini tahrîren beyân edip onun üzerine Rûsûmat Emânet-i Celîlesiyle sefaret beyninde bi'l-ittifak iktizâsına bakılmak ve ticaretle meşgul olan konsolos ve konsolos vekil ve me'mûrları nizâmnâmenin ta'yîn ettiği kefâf-ı nefsten fazla müskirât i'mâl edecek olurlar ise resmini te'diyeye mecbûr tutulması maddelerine karâr verilmiş olduğundan işbu fikarât-ı nizâmiyyenin Müskirât Nizâmnâmesi'ne zeyl ve ilâvesiyle nûsah-ı matbû'asının neşriyle meri'ül-icrâ' tutulması hakkında emânet-i müşârun-ileyha cânibinden alınan tezkere ile fikarât-ı mezbûre Şura-yı Devlet'e lede'l-havâle vakıa tebea-i ecnebîyyenin bu bâbda mütesaddi oldukları muhâlefet-i vâridâta başlıca kesr ve noksan tertibini istilzâm eden esbaptan olarak bunun indifâi çaresini aramak lâzımeden olduğu gibi fikarât-ı nizâmiyye-i mebhûse dahi o maksada delalet için sefaretlerin kabûl ve tasdîki altına alınmış bulunduğuna mebnî bunun nizâmnâme-i mezkûre zeyl ve ilâvesiyle muhâfaza-i ahkâmı zımnında ta'mîmen icrâ'-yı vesâyâ olunması lüzûmu tezekkür ve bâ-mazbata ifâde olunmuş ve o bâbda bil-cümle sefaretlere teblîgat-ı mukteziye ifâ ve nizâmnâme-i mezbûrun nûsah-ı matbû'asından 10 kıt'ası dahi

leffen savb-ı samilerine irsâl ve isrâ' kılınmış olmakla nizâmnâme-i mezkûrun düsturu'l-amel tutulması, fi 18 Zilhicce sene 1285 ve fi 20 Mart sene 1285. (1 Nisan 1869)

211 Filibe'de bulunan katolik rahip ve öğretmenlerin kendi tüketimleri için kilise ve okullarda ürettikleri içkilerin ölçümlemesine karşı çıktıkları, manastırlarda üretilen içkilerin dışarıya satılmaması durumunda herhangi bir vergi alınmaması, Latin Manastırları tarafından üretilen ve manastırların kendi tüketimleri için kullanılacak içkilerden de vergi alınmayacağı, diğer manastır rahiplerinin de aynı şekilde muafiyete sahip olduğu, ancak kendi tüketimleri için ürettikleri şarapları dışarıya satan Katolik rahipleri ile diğer tüm milletlere mensûb rahip ve ruhban sınıfından vergi tahsil edileceği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 21 Zilkade sene 1281 (16 Nisan 1865) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile Gümrük Muafiyeti Nizâmnâmesi sırf resm-i gümrüğe dair bulunduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmeyip fakat mezkûr nizâmnâmenin 11. bendinin Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne aidiyyeti cihetiyle bend-i mezkûr bu tahrîrât-ı umûmiyye zîrine aynen derc edilmiştir.

Filibe'de mukim katolik rahip ve muallimleri kendi meşrubatları için kilise ve mekteplerinde i'mâl cyledikleri müskirâtın istimâresine izhâr-ı muhâlefet eylemekte olduklarına ve manastırlarda i'mâl ve istihlâk olunan müskirâttan harice çıkarılıp satılmadıkça bir şey istifâ olunmaması makam-ı Nezâret-i Celîle-i Maliye'den fi 24 Zilkade sene 1281 (20 Nisan 1865) tarihiyle Filibe mutasarrıflığına tastîr buyurulan tahrîrât icâbından bulunduğu mebnî zikr olunan rahip ve muallimlerin dahi kendi meşrubatları için i'mâl cyledikleri müskirâttan resm alınmaması icâb edeceği Edirne Rûsûmat Nezâreti cânibinden izbâr ve tahrîrât-ı mezkûre sûreti dahi tesyâr kılınmakla nizân-ı mahsûsuna bi'l-müracaa manastır ve mekteplerde i'mâl olunan müskirât hakkında bir güne sarâhat görülememiş ise de mârr-üz-zikr manastırlarda i'mâl olunan müskirât derûn-ı manastırda sarf olduğu takdirde resm istihsâl olunmaması muharrer bulunmasına nazaran Filibe Sancağında kâin ma'lûmü'l-esâmî manastır rahiblerinin kefâf-ı nefisleri için i'mâl cyledikleri müskirâttan harice satılmadıkça resm-i mirî istihsâl olunmaması tahrîrât-ı mezkûre sûretinde muharrer ve mezkûr fi 21 Zilkade sene 1281 (20 Nisan

1865) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile itâre kılınan Devlet-i Âliyye ve düvel-i ecnebîyye tebeasından ve mezahib-i muhtelifeden bil-cümle ruhban takımıyla bunların manastır ve emakin-i sairesi hakkında Gümrük Muafiyeti Nizâmnâmesi'nin 11. bendinde Latin Manastırları tarafından mahallerinde kendi kefâf-ı nefsleri için yapılmış olan şarap resm-i miriden muaf olacaktır diye murakkam ve mestûr bulunduğundan Katolik rahip ve muallimlerinin kefâf-ı nefsleri için manastır derûnlarında i'mâl edecekleri şarabın nizâmnâme-i mezkûr hükmünce resmden muafiyeti derkâr olduğu gibi sair manastır rahiplerinin dahi kefâf-ı nefsleri için manastırlarda i'mâl eyleyecekleri şaraptan resm-i mirî alınmaması fütuvet-i seniyye icâb-ı alisinden bulunduğu binâen berminvâl-i muharrer Katolik rahip ve muallimlerinin i'mâl eyleyecekleri şarap hakkında mezbûr nizâmnâmeye tevfikân muâmele olunması ve sair milel rahiplerinin dahi ber-vech-i meşrûh i'mâl eyleyecekleri şaraptan resm-i mirî alınmaması ve ammâ kefâf-ı nefsleri için i'mâl olup da harice satılan şaraplardan gerek Katolik rahipleri olsun ve gerek milel-i saire ruhbanı bulunsun icâb eden resm-i mirîsinin tamamen istifâ'sıyla hukuk-ı Hazine-i Celile'nin itilâftan vikaye kılınması husûsunun bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne ta'mimen iş'ârı bi't-tensib keyfiyyet sair iktizâ' edenlere dahi tahrîr ve izbâr ve işbu tahrîrât-ı muhibbinin sûret-i matbû'asından zir-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan resm-i mirî idârelerinin mikdârına nisbetle 20 nüshası leffen tesyâr kılınmış olmakla suver-i mersûlenin bâ-mu'cib isbâliyle ahkâm-ı mûndericesine tevfik-i harekete himmet eylemeleri, fi 2 Ramazan sene 1282 ve fi 6 Kânûnusânî sene 1281. (18 Ocak 1866)

Devlet-i Âliyye ve Düvel-i Ecnebîyye Tebeasından ve Mezahib-i Muhtelifeden Bil-cümle Ruhban Takımıyla Bunların Manastır ve Emakin-i Sairesi Hakkında Gümrük Muafiyeti Nizâmnâmesi'nin 11. bendi ;

Bir rahip veya rahibe manastırı tarafından hevayic-i zaruriyesi için diğer bir manastıra Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne mahsûlatından eşya irsâl olunur ise de mezkûr manastırın baş papazı veyahut me'mûr-ı mahsûsu tarafından bu bâbda konsoloshane veyahut rücsa-yı ruhaniyye vasıtasıyla bir kıt'a istid'ânâme ibrâz olunarak mesafesine göre ta'yin kılınacak bir müddet-i münasebe zarfında mûmâ-ileyha baş papazı veya me'mûr-ı mahsûsu tarafından eşya-yı mezkûreyi irsâl eden manastırın bulunduğu mahal gümrük me'mûru tarafından sahh olunmuş bir ilmühaberinin getirilmek

üzere resm-i gümrükten muaf olarak ihracına Rüsûmat nâzırı tarafından ruhsat verilecek ve eşya-yı mezkûrenin irsâl olunan manastırın bulunduğu şehre vusûlünde şehir-i mezkûr gümrüğü tarafından mezkûr manastırın muafiyet-i seneviyesi mikdârından bi't-tenzil eşya-yı mezkûre derhal teslim kılınacaktır ve bir güne esbâb-ı mücbireye mebnî olmayıp da mezkûr sahh olunmuş ilmühaber ta'yîn kılınmış olan müddette getirilmediği hâlde eşya-yı mezkûrenin icâb eden resm-i gümrüğü işbu eşyayı irsâl etmiş olan manastır tarafından te'diye kılınacaktır. Arz-ı Filistin'de kâin arazi-i mukaddese manastırları senevî muhtaç oldukları şarabı Kıbrıs ceziresinden getirmekte bulunduklarından mezkûr şarabın zecriyye ve gümrük rüsûmatından muaf olarak irsâline istihsâl-i müsaade olunmak üzere irsâl eden manastır baş papazı tarafından konsoloshane veyahut rüesa-yı ruhaniyye vasıtasıyla cezire-i mezkûre Rüsûmat nâzırına bir kıt'a istid'â-nâme takdim kılınacak ve ruhsat-ı mezkûre tebeyyün etmiş bir güne esbâb-ı mücbire olmadıkça 50 gün zarfında Yafa Rüsûmat nâzırı tarafından sahh olunarak iade kılınmak üzere bir kıt'a ilmühaber ile i'tâ' olunacaktır. Sâlif-üz-zıkr şarabın Yafa iskelesine vusûlünde arazi-i mukaddese manastırları tarafından mezkûr iskelede bulunan me'mûr-ı mahsûsa teslimi zımında Rüsûmat nâzırı me'mûr-ı mezkûrun taksimi vechile şarab-ı mezkûrun her bir manastıra ait olan mikdârının resm-i gümrüğünü ve o manastırın muafiyet-i seneviyesi mikdârına mahsub edecektir.

Tebeyyün etmiş bir güne esbâb-ı mücbireye mebnî olmayarak mezkûr ilmühaber 50 gün zarfında sahh olunup da iade kılınmaz ise cezire-i mezkûre Rüsûmat nâzırın mezkûr şarabı irsâl etmiş olan manastır baş ruhbanı tarafından işbu şarabın zecriyye ve gümrük rüsûmatını talep ve ahz edecektir. Kıbrıs ceziresinde kâin arazi-i mukaddese manastırını tarafından cezire-i mezkûrede bi'l-îştirâ' bu vechile irsâl kılınmış olan şarap zecriyye rüsûmat-ı dahiliyyesinden muaf olup yalnız bâlâda zıkr ve beyân olunduğu vechile mezkûr manastır baş rahibi mezkûr şarabın Yafa iskelesine irsâl kılındığını mübeyyin sahh olunmuş ilmühaberini iadeye mecbûr olacaktır. Arazi-i mukaddeseden başka mahallerde kâin manastırlar Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de kâin sair manastırlara şarap irsâl etmek murat ettiklerinde imtiyâzat-ı mezkûreden müstefid ve tekâlif-i mezkûre ile mükellef olacaklardır. Latin

manastırları tarafından mahallerinde kendi keşf-ı nefsleri için yapılmış olan şarap zecriyye rüşumatından muaf olacaktır.

- 212 Osmanlı topraklarında bulunan manastırlarca üretilen üzümlerin manastır dışına satılanlarından ve üretilen rakıların gerek içeride tüketilen gerekse dışarıya satılanların tümünden vergi alınması, Selanik’de bulunan ve devlete belli bir vergi vererek her türlü vergiden muaf olan Aynaroz Manastırları ile bu manastırlara bağlı 58 çiftlikte üretilen üzüm ve rakılardan vergi alınmayacağı, Hristiyanlara özgü bir içecek olmadığından gerek manastır içinde tüketilsin gerekse dışarıya satılsın üretilen tüm rakıların vergiye tabi olacağı, manastırlara bağlı bağ veya çiftlikler dahilinde ruhbanların ikametleri için inşa edilmiş birkaç odası bulunan binalarda üretilen üzüm ve içkilerin vergiye tabi olacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede 3. kısımdan olarak gösterilen Aynaroz Manastırlarına merbût metuhlardan gayri bil-cümle manastırlar metuhlarında i’âl olunacak şarapların kâffesinin resm-i mirîsinin istifâ’ kılınması muharrer ise de mezkûr üçüncü kısım metuhlardan rehâbinin keşf-ı nefsleri için manastırlara ithal olunacak miktârdan resm-i mirî aranılmaması (213) numaralı ve fi 28 Ağustos sene 1291 (9 Eylül 1875) ve mezkûr üçüncü kısım metuhlarda ikamet eden keşişlere keşf-ı nefis olarak beher metuh için senevi 200 kuyye hamrın resm-i mirîden istisnası dahi (214) numaralı ve fi 3 Mayıs sene 1292 (15 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmından olduğundan müciblerince hareket olunmak iktizâ’ eder.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne’de bulunan bil-cümle manastırlarda i’âl olunan hamrın harice satılanlarından ve arakın gerek harice satılsın ve gerek satılmasın kâffesinden resm-i mirî ahzı öteden beri müttehiz olan usûl iktizâsından olduğu hâlde Selanik’te vaki olup hazine-i hassaya sûret-i maktuada verdikleri bedel mukabilinde kâffe-i tekâlifden bâ-ferman-ı ali muaf bulunan Aynaroz Manastırlarıyla onlara merbût metuh tabir olunur 58 küt’a çiftlik mahsûlâtından i’âl olunan hamr ve araktan resm-i mirî alınmaması muktezayı irâde-i seniyyeden bulunmasına mebnî bazı mahallerde kâin manastırlar ile bunlara merbût metuhların dahi Selanik’deki Aynaroz Manastırları’na mülhak metuhlar kabilinde olduğuna zehâb ile bunlarda dahi i’âl olunan hamr ve araktan hiç resm alınmamakta olduğu cereyân eden muhâberât neticesinden

keyfiyyet olunduğu misillü zir-i nezâretinizde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların mezkûr idârelere bi'l-irsal ber-vech-i muharrer harekete i'tinâ' olunması, fi 12 Recep sene 1289 ve fi 3 Eylûl sene 1288. (15 Eylûl 1872)

213 Aynaroz manastırlarına bağı 58 parça çiftlikten başka diğr tüm manastırlarda üretilen üzümlemin manastır dışına çıkartılmadığı sürece vergiye tabi olmayacağı yönündeki muafiyetin bazı sûisti'mâllere yol açtığı, bundan dolayı sözkonusu manastırlara bağı çiftliklerde üretilen üzümlemin ölçümleme yapıldıktan sonra manastırlara sevk edileceğı, rahiplerin kendi şahsi tüketimleri için vergi dışı bırakılan üzümlemin Rüsumat idarelerince ayrıca tezkere düzenleneceğı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede Aynaroz manastırlarına merbût metuhlardan gayri bil-cümle manastırlar metuhlarında i'mâl olunacak şaraplardan yalnız rahibinin keşâf-ı nefsi için manastırlara ithal olunacak mikkdârdan resm-i miri aranılmaması muharrer ise de bu metuhlarda ikamet eden keşişlere keşâf-ı nefis olarak beher metuh için senevî 200 kıyye hamrın resm-i müriden istisnası dahi (214) numaralı ve fi 3 Mayıs sene 1292 (15 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğından mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de bulunan bil-cümle manastırlarda i'mâl ile manastırlar derûnunda sarf ve istihlâk olunan hamrdan resm-i miri aranılmaması usûl-i müttehize iktizâsından bulunmuş ve Selanik vilâyeti dahilinde kâin Aynaroz manastırlarına merbût metuh tabir olunur 58 kıt'a çiftlikatin kâffe-i tekâlifden muafiyeti hakkında mütcellik buyurulan irâde-i seniyye üzerine bunlara yapılan hamrlar dahi resimden muaf tutulmuş ve muahharen sair bazı manastırlara merbût metuhlar mahsûlâtından yapılan hamrında onlara kıyasen resmden muafiyetini iddia yolunda bazı müstedi'yyat vuku'una mebnî muafiyet-i mezkûre ahkâmının lâıyıkıyla anlaşılıp hilâfî hâl ve hareket vukua getirilmemesi zımında işbu Manastır ve metuhlar üç kısım olup birinci kısmı Selanik'de vaki Aynaroz manastırlarıyla onlara merbût 58 kıt'a metuhlar ve ikinci kısmı bunların maadası olan bil-cümle manastırlar ve üçüncü kısmı dahi bu manastırlara merbût metuhlar olduğı beyânıyla bunların aksam-ı selasesi üzerine ifâsı lâzım gelen muâmelâta dair (212) numaralı ve fi 3 Eylûl sene 1288 (15 Eylûl 1872) tarihiyle itâre kılınan tahrîrât-ı umûmiyyede kısm-ı selaseden madud olan metuhlar i'mâl olunacak hamrın usûlen istimâresinin icrâ'sıyla sebt-i defter edilerek gerek metuhlar derûnunda sarf ve istihlâk olunsun ve gerek harice satılsın kâffesinin

iktizâ' eden resm-i mîrisinin tamamen istifâ'sı tavsiye ve iş'âr kılınmıştı. Sâlif-üz-zikr Aynaroz manastırlarına merbût 58 kıt'a metuhdan mâ-adâ olarak diğer manastırlara merbût metuhlarda i'mâl olunan hamrın dahi manastırlarda bulunan rehâbinin kefâf-ı nefslerine inhisârı ve rehâbinin isti'mâl edecekleri hamrın zaten resmden istisnası sûretleri derpiş ile bâlâda beyân olunan müsted-ayâtın bu aralık tekerrürü üzerine o bâbda cânib-i bab-ı ali ile cereyân eden muhabere neticesinde şerefvarid olan fi 15 Recep sene 1292 ve fi 4 Ağustos sene 1291 (16 Ağustos 1875) tarihli tezkere-i samiiyyede maru'z-zikr 58 kıt'a metuhdan mâ-adâ bil-cümle manastırlar derûnunda i'mâl olunan hamrdan harice çıkarılmadıkça resm aranılmaması hakkında olan istisna bazı mertebe sû-i isti'mâlata sebebiyet vermekte olmasıyla inzibat-ı idâre-i müstelzim olacak bir kaide-i muttaridenin vaz' ve tesisine lüzûm görünmek hasebiyle bâdema mezkûr manastırlara merbût metuhlarda yapılan hamrın usûlü üzere istimâresi bi'l-icrâ' sebt-i defter olunduktan sonra bundan rehâbinin kefâf-ı nefsleri için manastıra nakil olunacak mikdârı mahalli Rûsûmat İdâresi'ne mürâcaâtla keyfiyyet ve kemmiyyetini mübeyyin olmak üzere idâre-i merkûmeden bir kıt'a ilmühaber ahz ve bununla nakil olunacağı manastıra bi'l-isal oraya vusûlüyle rehâbîn-i mevcûdenin kefâf-ı nefslerine münhasıran manastıra teslim kılınacağına dair mahalli Rûsûmat Me'mûrları tarafından icâb eden zuhûriyesi şerh ve tahtim edildikten sonra mezkûr ilmühaberinin mahrec idâresine iade ve itasıyla ona göre kaydının kapatılması ve böyle ilmühaberini iade ve ibrâz kılınmayan hamr ile işbu metuh dahilinde sarf ve istihlâk olunan veyahut manastırlardan başka mahallere gönderilen hamrın icâb eden resm-i mîrisinin tamamen ahz ve istifâ'sı hususlarının usûl ittihâzıyla bu kaideye tatbik-i muâmelât olunması ve bununla beraber manastırlarda yapılan arak hamr gibi Hristiyanların ihtiyacatından ma'dûd olamayacağı cihetle işbu hamrın cebrelerinden husûle gelen arakın başkaca resminin istifâ' kılınması irade ve iş'âr buyurulmuş ve şu hâlde zikr olunan Aynaroz Manastırları'na merbût 58 kıt'a metuhların gayri bil-cümle metuhlarda i'mâl olunan hamrın ale-l-usûl istimâreleri icrâ' olunarak sebt-i defter olunduktan sonra ber-vech-i muharrer Rûsûmat İdâreleri'nden verilecek ilmühaber mücibince manastırlara nakl ile rehâbinin kefâf-ı nefslerine münhasıran manastırlara ithal olduğuna dair zuhûriyeli ilmühaberini ibrâz olunan hamrın defter-i mezkûrdan bi't-tenzil resmden muaf tutulması ve kûsûr kayden açık görünecek hamrın ya metuhlarda veyahut haricen sair mahallerde sarf ve istihlâk edilmiş olacağı cihetle icâb eden resm-i mîrisi kâmilten ahz ve istifâ' olunması ve bu hamrın cebrelerinden husûle gelen arakın dahi kemâ-kân başkaca resmi alınması lâzım gelmiş olduğuna ve

keyfiyyet sair icâb edenlere bildirildiği misillü zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 30 küt'ası leffen irsâl kılındığına binâen bunların mezkûr idârelere irsâliyle taraf-ı vâlâlarından dahi mücibince iktizâ-yı hâlin icrâ'sına himmet buyurmaları, fi 9 Şaban sene 1292 ve fi 28 Ağustos sene 1291. (9 Eylül 1875)

214 | Aynaroz manastırlarına bağlı 58 çiftliğin vergiden muaf olduğu, üzüm üretilen her ev için yıllık 200 kıyye üzümün vergi dışı tutulacağı.

Selanik vilâyeti dahilinde kâin Aynaroz manastırına merbût olup kâffe-i tekâlifden muaf bulunan 58 adet metuhun gayri bil-cümle manastırlara merbût metuhlarda i'mâl olunan hamrın usûl-i umûmiyyesi dâiresinde istimâresi bi'l-icrâ' bu hamrdan manastırlara nakil olunanların mahalleri Rûsûmat İdâreleri'nden verilecek ilmühaberlerle nakil olunarak rehâbinin kefâf-ı nefslerine münhasıran manastırlara ithal olunduğuna dair zuhûriyeli olarak ilmühaberleri iade ve ibrâz olunan mikdârın resmi aranılmayıp kaydından icrâ'-yı tenziliyle kûsûrunun ya metuhlarda veyahut haricen sair mahallerde sarf edilmiş olacağı cihetle icâb eden resm-i mîrisi kâmilan ahz ve istifâ olunması ve mezkûr hamrın cebresinden husûle gelen arakın dahi kemâ-kân başkaca alınması husûsuna irâde-i aliyye müteallik buyurularak keyfiyyet (213) numaralı ve fi 28 Ağustos sene 1291 (9 Eylül 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bildirilmişti. Mezkûr metuhlar rehâbin ikametine mahsûs olduğu beyânıyla işbu rehâbinin metuhlarda sarf ve istihlâk edecekleri hamrların dahi resmden muafiyeti istid'â'sına dair Rum Patrikhanesi'nden takdim olunan takrîr üzerine cereyân eden muhabere neticesinde fi 6 Rebiülevvel sene 1293 ve fi 20 Mart sene 1292 (1 Nisan 1876) tarihiyle şerefvarid olan tezkere-i samiycede rehâbinin kefâf-ı nefsleri için i'mâl ve sarf eyledikleri hamrlar manastırlarda umumen ve Aynaroz manastırlarına merbût sâlif-üz-zikr 58 metuhda dahi istisnaen resmden muaf olduğu ve hamr i'mâl olunan beher hane için senevî 200 kıyye hamrın nizâmen resm-i mîrîden muaf bulunduğu cihetle metuhlarda ikamet eden kişilere dahi kefâf-ı nefis olarak beher metuh için senevî 200 kıyye hamrın resminden istisnası bu metuhlarda bâlâda beyân olunduğu vechile manastırlara gidecek hamrın maadasından resm-i mîrinin istifâ'sı münâsib olacağı beyân-ı alisiyle bâdema o vechile iktizâsının icrâ'sı emr ve iş'âr buyurulmasıyla mecâlis-i rûsûmata lade'l-havâle zikr olunan metuhlarda i'mâl olunan hamrlar tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûre mücibince istimârelerinin icrâ'sıyla sebt-i defter olacağı misillü işbu irâde-i aliyye iktizâsınca beher metuh için kefâf-ı nefis olarak ikişer yüz kıyye hamrın

bi't-tefrik resmden istisnasıyla kaydından tenzili lâzım geleceğine ve zaten hamr i'mâl olunan beher hane için senevî 200 kıyye hamrın resmden istisnası mükteza-yı nizâmından olduğuna binâen işbu metuhların beheri için dahi o vechile ikişer yüz kıyye kefâf-ı nefis tefrikiyle küsûru ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair icâb edenlere bildirildiği misillü zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların mezkûr idârelere irsâliyle mücibince iktizâsının icrâ'sına himmet buyurulması, fi 21 Rebiülâhir sene 1293 ve fi 3 Mayıs sene 1292. (15 Mayıs 1876)

C. Gerek rakı üretiminde gerekse kendi halinde kullanılmak üzere yabancı ülkelerden ithal edilecek ispirto, rom, brendi, konyak, votka, şampanya ve şarap ile rakı üretimine uygun meyve işlemlerinin ne şekilde yapılacağı.

215 | Müskirât Nizâmnâmesi'nin 14. maddesine eklenen fıkranın gönderildiği.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye, gösterilen fıkra-yı nizâmiyye bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 14. maddesi zîrinde muharrerdir.

Nezâret-i Umûmiyye'den vaki olan tebligat mücibince Müskirât Nizâmnâmesi'nin 14. maddesine zeyl olmak üzere Şura-yı Devlet Tanzimat Dâiresi'nden kaleme alınıp meclis-i mahsûs-ı vükelaca ta'dil ve tashih ile mer'iyet ahkâmına irâde-i seniyye cenâb-ı padişâhi müteallik buyurularak divan-ı hümayûn kalemince muâmele-i kaydiyesi bi'l-icrâ' bir nûsah-ı musaddakası bâ-tezkere-i samîyye cânib-i hazîneye isrâ' buyurulan fıkra-yı nizâmiyye sûretinin her tarafa gönderildiği misillü bir kıt'ası dahi idâre-i halisiye isrâ' olunduğu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden varit olan fi 29 Mayıs sene 1302 (10 Haziran 1886) tarihli tezkere-i aliyyede iş'âr buyurulmuş ve fıkra-yı nizâmiyye-i mezkûre ile yazılan işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle on beşer kıt'a nûsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen tesbir sû-yi vâlâları kılınmış olduğundan bunların vusûlünde bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla mezkûr fıkra-yı nizâmiyyenin tarih-i neşrinden itibaren her tarafça tamami-i icrâ'-yı ahkâmına i'tinâ' olunması, fi 26 Ramazan sene 1303 ve fi 17 Haziran sene 1302. (29 Haziran 1886)

İthalat vergisini peşin olarak ödememek amacıyla hükümet tarafından belirlenecek iki anahtarlı mağazalarda stoklanan ispirotolardan mağazalardan çekildikçe parça parça vergi alınacağı, ispirotoların okkasından normalde 60 para vergi alınması gerekirken bu şekilde parçalı çekme durumunda 90 para vergi alındığı ancak vergi yükü çok ağır olduğundan bu miktarın düşürüldüğü ve bundan sonra 60 para olarak uygulanacağı, ancak ithalat vergisini peşin olarak vermek isteyenlerden okka başına 60 para yerine 48 para vergi alınacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye ile iki miftâhlı mağazaya vaz' olunacak ispirotoların liecl-il-i'mâl ihrâcında beher okkasından maa zamm doksanar para alınması hakkında (163) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297 (13 Ekim 1881) tarihiyle tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer olan fıkranın hükmü feshedilmiştir.

Şura-yı Devlet'de ta'dilen kaleme alınıp icrâ-yı ahkâmına irâde-i seniyye müteallik buyurulmuş olan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin leffiyile meb'ûs (163) numaralı ve fi 1 Teşrinievvel sene 1297 (13 Ekim 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizin fıkra-yı ahiresinde gösterildiği vechile sahibi peşin resm vermeyip de taraf-ı hükûmetten ta'yin olunacak mahalde istikra edeceği iki miftâhlı ve kilitli mağazaya vaz' eyleyeceği ispirotoların lieclülimal ihracında beher okkasından istihsâl olunacağı nizâmnâme-i mezkûrda münderic olan altmışar para resm-i mîrinin dahi kezâlik maa zamm kıyyede doksanar para olmak üzere istifâ'sı pek ağır olmakla beraber nizâmnâmenin ta'dilini müstelzim olan maksada dahi mugayir olacağına mebnî o bâbda vaki olan tebligat ve ihtârâtımız mücibince bu misillü ispirotolardan bilâ zamm yalnız altmışar para resm-i mîrî istifâ'sı Şura-yı Devlet'den tanzim olunan mazbata üzerine meclis-i mahsûs-ı vükelada karârlaştırılarak o vechile ifâ-yı muktezası fi 7 Ağustos sene 1298 (19 Ağustos 1882) tarihli tezkere-i samiyye ile irade ve iş'âr buyurulduğu Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden alınan fi 24 Ağustos sene 1298 (5 Eylül 1882) tarihli tezkerede izbâr buyurulmuş ve mücibince bâdema sahibi peşin resm vermeyerek ber-vech-i meşrûh mahall-i muayenede istikra edeceği iki miftâh ve kilitli mağazaya vaz' eyleyeceği ecnebî ispirotolarının lieclülimal ihracında beher kıyyesinden ber-mücib-i nizâmnâme altmışar para resm-i mîrî alınarak yalnız bu kısım için zamm istihsâlinde sarf-ı nazar olunması ve tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûrenin bu fıkrasından mâ-adâ mündericât-ı sairesi tamamıyla mer'i ve baki olduğundan onların kemâ-kân harf be harf icrâ' ve resm-i mîrîsi peşin alınan ispirotoların beher kıyyesinden

kırk sekizer para ahz ve istifâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı lâzım gelerek icâbı icrâ' kılınmış olmakla nezâret-i behiyyelerince dahi o vechile iktizâsının ifâsına himmet buyurulması, Fi 3 Zilkade sene 1299 ve fi 3 Eylöl sene 1298. (15 Eylöl 1882)

217 Tuz tezkerelerinde ağırlık olarak yeni okka biriminin kullanılması, ancak tütün ve içki için henüz düzenleme yapılmadığından eski ağırlık birimlerinin kullanılması, tütünden alınacak duhân vergisinin yeni okka ile kaç paraya karşılık geldiği, tezkerelerde bundan böyle yeni kıyye teriminin kullanılması, yeni ölçü sistemine geçilmeyen yerlerde mevcut durumun devam ettirilmesi.

İşbu tahrirât-ı umûmiyyede gösterilen fi 23 Rebiülahir sene 1299 (14 Mart 1882) tarihli telgrafnâme sarf-ı tütüne dair bulunduğú cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Tuz tezkerelerine yeni okka tabirinin derc ve terkimi tabii ise de tütün ve müskirât ve saire için yeni okkanın isti'mâline mübâşeret olunup olunmaması hakkında henüz bir iş'âr ve vuku' bulmadığından tezâkir-i sairenin ne suretle tahrir olunacağına tereddüt olunduğú bazı taraftan iş'âr olunmasıyla o bâbda ber-vech-i âti izahat îtasına ibtidar olunur. Şöyle ki;

Duhânın yeni okka hesabıyla beher kıyyesinden üç kuruş 36 para resm-i mürûri ahzı fi 23 Rebiülahir sene 1299 (14 Mart 1882) tarihli telgrafımızla bildirildiğú cihetle duhân resm-i mürûrisinin telgrafnâme-i mezkûr mücibince istihsâl olunması ve 48 para olarak peşin alınan ispirto resm-i mirisi yeni okka ile 37,5 para ve mağazadan 60 para olarak alınan ispirto resm-i mirisi 46 para 80 santim edeceğinden bunlarında o hesap üzere ahz ve istifa kılınması ve ispirotodan mâ-adâ müskirât ile hamrın resm-i mirilerine gelince eski kıyye ile istimâreleri icrâ' ve sergileri i'tâ' kılınmış olan hamr ve arakın hükûmetlerden yine eski kıyye üzerine alınmış olacağı derkâr bulunan fiyat mazbatalarda gösterilen fiyatlara tatbiken resm-i mirilerinin bi'l-ahz icmâllere eski kıyye muâmelesi kâmilten ortadan kaldırılınca kadar gerek eski ve gerek yeni veznlerle istimârelerinin başka başka gösterilmesi ve mezkûr hamr ve arak için verilecek tezkerelere dahi o sûretle derc ve imlâ' olunması ve bundan böyle istimâre muâmelesinin yeni kıyye üzerine bi'l-icrâ' fiyat mazbatalarının dahi ona göre ahzıyla gerek icmâllerde ve gerek tezkerelerde artık eski muâmeleden bahsedilmeyerek yeni veznin gösterilmesi ve tuza gelince yeni okka ile göl ve kaya tuzlarının kıyyesi kaçâ satılacağı umum sırasında bildirildiğinden

bunların dahi o fiyatlarla fûrûht edileceği derkâr ise de eski kıyye üzerine çıkarılarak mevcûd olan tuzların yeni okkaya tahviliyle ve keyfiyyeti mülâhazât beyânıyla yeni okka olarak icmâllere terkim edilmesi ve satılacak tuzlar için verilecek tezkerelere dahi yeni kıyyelerin başkaca derc kılınması ve bâdema çıkarılacak tuzların yeni okka ile bi'l-ihraç icmâlâta dahi o vechile yeni kıyye olarak geçirilmesi ve fakat bu muâmeleler evzân nizâmnâmesi ahkâmı hükûmetlerce mevki-i icrâ'ya konularak yeni vezinler isti'mâline başlanılan mahallere mahsûs olduğundan yeni evzân isti'mâline başlanılmamış olan yerlerde vezn muâmelâtı değiştirilmeyip hal-i hazırında cereyân ettirilerek bu bâbda bir gûne yanlışlık vukua getirilmemesi, fi gurre-i Cemâziyelevvel sene 1299 ve fi 8 Mart sene 1298. (20 Mart 1882)

218 Yabancı ülkelerden getirilip satılan içkilerden gümrük vergisi dışında başka bir vergi alınmayacağı, ispiroto, rom ve votka gibi içkilerin geldiği gibi satılmayıp rakıya dönüştürüldüğü, bu nedenle alkollü içkilerden alınan vergiye tabi tutulması gerektiği, 30 grado saflık derecesine sahip ispirotaların bir kıyyesinden iki kıyye rakı elde edildiği, 18 ile 24 grado saflık derecesine sahip rom ve votkalar rakıya dönüşemediğinden bunlardan müskirât vergisi alınmaması, ancak 24-30 grado arasındaki rom ve votkalar rakıya dönüşebildiğinden alkollü içkiler vergisine tabi tutulması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede ispirotaların bir kıyyesi iki kıyye arak itibarıyla ve rayic-i belde üzere resm-i mirîsinin alınması hakkında muharrer fikraya atfen gösterilen fi 24 Rebiülevvel sene 1283 (6 Ağustos 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin hükmü Müskirât Resm-i Mirî Nizâmnâmesi'nin 14. maddesi ile feshedildiği cihetle bu mecmu'aya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede 18'den 24 gradoya kadar olan romların arak takdîr olunmayıp haliyle isti'mâl kılındığı cihetle resm-i mirî aranulmaması gösterilmiş ise de gradosu 24'den aşağı olan ecnebî romlarından arak çekilmeyip de heyetiyle sarf edildiği hâlde resm-i mirî aranulmayıp şayet arak i'mâl edilecek olur ise lâzım gelen resm-i mirîsinin istihsâl kılınması (219) numaralı ve fi 10 Mart sene 1304 (22 Mart 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Diyyar-ı ecnebîyeden gelip heyetiyle satılan müskirâttan resm-i gümrükten mâ-adâ rûsûmat-ı saire alınmayacağı derkâr ise de ispiroto ve rom ve votka gibi müskirât ekseriya heyetiyle satılmayıp araka tahvil kılınmakta olmasından nâşi

bunlardan resm-i gümrükten başka resm-i mîrî ahzı dahi lâzım gelir iken bazı mahallerde buna tamamıyla ve lâykiyle dikkat edilmediği işareti vâkıadan anlaşılmış ve hukuk-ı rüsûmiyenin telef ve ziyânından muhâfazası ise lâzımeden bulunmuş olmasıyla keyfiyyet cemiyet-i rüsûmiyyede led-et-tezekkir ecnebiyeden gelen ispirotolar ale-l-umûm 30 gradodan yukarı olup bundan aşağı gradoda ispiroto olmadığı ve ale-s-seviyye beher kıyyesinden iki kıyye arak husûle geldiği mukaddema bi't-tahkik anlaşılaraq ispiroto resm-i mîrisinin o nisbetle yani bir kıyyesi iki kıyye arak itibarıyla ve rayic-i belde üzere alınması makam-ı emânetten mersûl fi 24 Rebiülevvel sene 1283 (6 Ağustos 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede bildirilmiş olduğundan ispirotolar hakkında kemâ-kân o vechile ifâ-yı muâmele olunması ve müskirât-ı saire-i ecnebiyyeye gelince keyfiyyet zecriyye nezâretinden lede-l-suâl daima 18 gradodan yukarı olmayıp işbu on sekizden 30 gradoya kadar muhtelif gradolarda vürûd eden müskirâta rom ve votka itlak olunduğu ve bunlarında 18'den 24 gradoya kadar olanları arak takdir olmayıp haliyle isti'mâl kılındığı cihetle resm-i gümrükten başka resm-i mîrî alınmayıp fakat 24 gradodan 30 gradoya kadar olan rom ve votka haliyle kullanılmayıp da beheme-hâl arak yapılacağından beher kıyyesinden bir kıyye arak itibarıyla resm-i mîrisinin istihsâl olunmakta olduğu beyân olunmuş ve şu hale göre 24 gradoya kadar ecnebî rom ve votkalarından araka tahvil olunmadıkça resm-i gümrükten başka bir şey alınmayıp fakat yirmi dörtten 30 gradoya kadar olanlarından resm-i gümrükten mâ-adâ bir kıyyesinden bir kıyye arak itibarıyla icâb eden resm-i mîrisinin dahi istifâ' kılınması lâzım geleceğinin ta'mimen iş'ârı cemiyet-i mezkûreden ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet sair iktizâ' edenlere bildirildiği misillü zir-i nezâret-i behiyyelerinde bulunan Rüsûmat İdâreleri'nin mikdârına nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla nüsah-ı mezkûrenin zikr olunan idârelere bâ-mu'cib isrâ' ve vesaye-yi mukteziye ifâsiyla her tarafta ona göre hareket edilmesi esbâbının istihsâline himmet buyurulması, fi 17 Şevvâl Sene 1295 ve fi 2 Teşrinievvel sene 1294. (14 Ekim 1878)

219

Bazı tüccarların yurtdışından getirdikleri ispirotoların içine su katarak gradosunu düşürdüğü ve böylelikle alkollü içkiler vergisini ödemekten kaçındığı, hatta rengini dahi değiştirerek rom ve brendi adı altında vergisiz olarak içeriye sokmaya çalıştığı, bundan dolayı bu tür içkilerin gradosuna göre aşağıdaki esaslar dahilinde vergiye tabi tutulacağı.

Tüccâr şu aralık mücerred resm-i mîriden istifâ'de için Müskirât Resm-i Mîrî

Nizâmnâmesi'nin 14. maddesi mücibince resm-i mirî alınmak lâzım gelen ispirotoların gradosunu su ile tenzîl ve rengini dahi tahvil ile bunlara rom ve brend namı vererek idârelerimizden bilâ resm imrâr etmek istedikleri tahkikat ve muhâberât-ı vakiadan anlaşılmakla o bâbda icrâ'sı lâzım gelen muâmele ber-vech-i zir beyân olunur. Şöyle ki;

- 1) 24'den 30 gradoya yani bir kıyyesinden iki kıyye arak itibarıyla resm alınan ispiroto derecesine kadar olan ecnebi rom ve votkalarının bir kıyyesinden bir kıyye arak itibarıyla resm-i mirî istifâ' olunması (218) numaralı ve fi 2 Teşrinievvel sene 1294 (14 Ekim 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmı iktizâsından olmasına nazaran ecnebiyeden gelen ve bi'l-muayene 24'den 30 gradoya kadar olan rom ve votkalardan tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûre mücibince kemâ-kân bir kıyyesinden bir kıyye arak itibarıyla lâzım gelen resm-i mirinin alınması.
- 2) Gradosu 24'den aşağı olup hakikatte rom olduğu tahakkuk eden ecnebi malı heyet-i aslıyesıyla sarf edildiği yani bundan arak çekilmediği hâlde resm-i mirî aranılmayıp şayet arak i'mâl edilecek olur ise kezâlik çekilecek mikdâr arakın nizâmnâme-i mezkûrun 12. maddesi hükmüne tevfi kân rayic-i beldeye göre kat' edilecek fiyatı üzerinden resm-i mirisinin istihsâl kılınması.
- 3) Gradosu ne olur ise olsun ve nâkılleri tarafından nevi-i hakikisini setr için bunlara her ne nam verilir ise verilsin rengi boya ile bi't-tagyir rom vesair müskirâta benzetilsin ispirotoların cümlesi resm-i mirîye tabi olduğundan bunların gradosu 24 ve daha yukarı olanlarından beher kıyye-i âtika başına 48 ve gradosu 24'den aşağı olanlarından dahi beher kıyye-i âtikası için 24 para resm-i mirî alınması lâzım geleceğinden bâdema ona göre ifâ-yı muâmele olunmak ve bir gûne yanlışlık vuku'u ile hukuk-ı idârenin ziyâına mahal bırakılmamak üzere keyfiyyetin zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin sevahil Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'ne tebliği husûsuna himmet buyurmaları, fi 9 Recep sene 1305 ve fi 10 Mart sene 1304. (22 Mart 1888)

220 Hileli ve tartışılır ispirotolar geldiğinde bu ispirotoların iki anahtarlı mağazalarda koruma altına alınması, sahiplerinin buna yanaşmaması durumunda ya vergi tutarı kadar teminat alınması yada vergi tutarı kadar malın İdare emanetine bırakılması, aksi takdirde gelen malların sahibine teslim edilmemesi, tahlil ve muayene sonuçlarına göre gerekli

İşlemin yapılması.

Tüccârın mücerred resm-i miriden istifâde için Müskirât Resm-i Mirî Nizâmnamesi'nin 14. maddesi mücibince resm-i mirî alınmak lâzım gelen ispirotoların gradosunu su ile tenzil ve rengini dahi tahvil ile bunlara rom ve brend ve konyak namı vererek idârelerimizden bilâ-resm imrâr etmek istedikleri tahkikat ve muhâberât-ı vakiadan anlaşılmakla o bâbda icrâsı lâzım gelen muâmele (219) numaralı ve fi 10 Mart sene 1304 (22 Mart 1888) tarihli tahrîrât-ı halisi ile ber tafsîl beyân ve iş'âr olunmuş idi. O makule hileli ve münazaalı ispirotoların hîn-i vürûdunda bunları aynen sarf edeceklerini ashâbı beyân ettikleri hâlde o vechle aynen sarf olunmak ve arak i'mâl edildiği sûrette icâb eden resm-i mirîsi tamamen alınmak üzere mezkûr ispirotoların madde-i nizâmiyye-i mezkûre mücibince miftâhları yekdiglerini açmaz iki kilitli mağazaya vaz' olunması ve şayet ashâbı buna muvafakat etmedikleri ve rom ve brend ve konyak olduğunu iddia ve ısrar eyledikleri hâlde mallarının tahlil ve muayene ile idârece itminân-ı tam hasıl oluncaya kadar icâb eden resm-i mirîyi depozito sûretiyle i'tâ' veyahut ispirotolardan resm-i mirîye mukabil mikdârını muvakkaten İdâreye terk eylemelerinin ashâbına teklif edilmesi husûslarının usûl ittihâzı bi't-tensib keyfiyyet sair lâzım gelen Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdirliklerine bildirilmiş olduğundan maa mülhakat nezâret-i behiyyelerince dahi ona göre ifâ-yı muâmeleye i'tinâ' buyurulması, fi 28 Safer sene 1306 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1304. (3 Kasım 1888)

221 Yabancı ülkelerden içine çam sakızı katılarak 37-38 gradoya düşürülen ispirotoların Selanik'e getirildiği, bu ispirotoların rakı imalinde değil boya yapımında kullanılacağı ileri sürülerek vergi muafiyeti istenildiği, halbuki sözkonusu ispirotolara az miktarda anason ve portakal kabuğu katılıp inbikten geçirildiği taktirde kaliteli rakı elde edildiği, bu nedenle deniz ve kara yoluyla getirilen bu tür ispirotoların tamamından vergi alınması.

Bu aralık memâlik-i ecnebiyeden tüccâr ma'rifetiyle Selanik'e bir takım ve renkli yani çam sakızı izafe edilmiş 37 ve 38 grado ve nisbetinde kuvvetli ispirotolar celbedilerek müskirât i'mâline sâlih olmadığı ve mücerred boya ve saire i'mâline mahsûs olduğu beyânıyla resm-i miriden istisna ve öylece imrâr ettirmek istenilmesinden dolayı mezkûr ispirotolardan bir mikdârı bi't-tefrik cüz'i anason ve portakal kabuğu mezc ve izafesiyle inbikten geçirilerek icrâ'

kılınan provada pek ala bir rakı husûle gelmesine binâen mezkûr ispirotoların rûsûm-ı lâzimesi ahz ve istifâ' ile imrârına ruhsat verilmiş olduğundan gerek berren ve gerek bahren boyaya mahsûs olduğu beyânıyla bilâtezkere getirilen ve resm-i miriden istisna edilmek istenilen bu makule ispirotolar hakkında gaflet edilmeyerek muâmele-i lâzime icrâ' ve rûsûm-ı icâbiyenin dahi istifâ' olunması bu kere Selanik Düyûn-ı Umûmiyye Nezâreti tarafından mülhakatı idârelerine ta'mîmen bildirildiği anlaşılmış ve sûret-i iş'âr buraca da münâsib görünerek sevahilde bulunan Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdiriyyetlerine de izbâr ve nezâret-i behiyyeleri dahilinde sevahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı muhlisinin 40 kıt'a nûsah-ı matbû'ası açıktan postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezbûrenin bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla mücibince oralarca da icrâ'-yı muâmele olunması, fi 11 Rebiülevvel sene 1307 ve fi 24 Teşrinievvel sene 1305. (5 Kasım 1889)

222 Trieste'de içerisine su ve boya katılarak gradosu düşürülen ve rom olduğu iddiasıyla Osmanlı topraklarına ithal edilen hileli ispirotoların Mekteb-i Tıbbiye tarafından analiz edildiği ve insan sağlığına zararlı ispiro olduğu anlaşıldığından ithalinin yasaklandığı.

Trieste'de bi'l-imal bir vakitten beri derûnuna su izafesiyle gradosu tenzîl ve boya ve saire ile de renkleri tagyîr ve tahvîl edilerek rom namıyla Memâlik-i Osmaniye'ye ithal edilmekte bulunan ve resm-i miriden dolayı ashâbî ile idâremiz beyninde şimdiye kadar envai ihtilâf ve sada mücib olan ma'hûd hileli ispirotoların bi'l-müracaa mekteb-i tıbbiye nezâret-i behiyyesince icrâ' ettirilen tahlil ve muayenesinde bunların rom olmayıp fena cins ve isti'mâli sıhhate gayet muzîr ispiro olduğu tahakkuk etmesine mebnî memâlik-i osmaniyeye men'i ithali hükûmet-i seniyyece taht-ı karâra alınarak hükm-i memnû'iyetin muhafazası zımında Dahiliye Nezâret-i Celilesi'nden sevahili bulunan bi'cümle vilâyât ile müstakil mutasarrıflıklara bâ-irâde-i aliyye icrâ'-yı tebliğat ve Rûsûmat emânet-i aliyyesine de îta-yı malumât buyurulduğu Mâliye Nezâret-i Celilesi'nin iş'ârı üzerine komiserlikten bâ-tezkere bildirilmiş olduğuna ve sıhhate muzîrratı nisbetinde müskirât vâridâtına dahi muzîrretî derkâr olan sâlif-üz-zikr sulu ve hileli ispirotoların men'i duhuli emrinde idârelerimizce dahi te'kidât icrâ'sı lâzîmeden bulunduğuna binâen bunların ber-mu'cib-i karâr-ı ali men'-i ithali zımında dikkat-i mütemadiye ifâsı husûsunun sahildeki idârelerinize tebliğ buyurulması, fi 27 Rebiülahir sene 1306 ve fi 19 Kânunuevvel sene 1304. (31 Aralık 1888)

Vergisi ödendikten sonra gümrükten çekilen alkollü içeceklerle tezkere verilmemesinden dolayı bazı yerli içki üreticilerinin kendi içkilerinin de ithal içki olduğunu ileri sürerek tezkeresiz taşıdıkları, bazı memurlarında tezkeresiz olarak yakaladıkları içkilerden tekrar vergi alarak şikayetlere neden olduğu, bu nedenle ithal edilen içkilerin gümrük vergi makbuzlarına bu malların hangi ülkenin malı olduğu, cinsi, sahibinin ismi ve hangi yolla kim tarafından taşınacağı ve nereye gideceğine dair tüm bilgilerin detaylı şekilde yazılması, tezkeresiz veya tezkere ve makbuz senedinde yazılı miktardan daha fazla ithal içki yakalanması durumunda bu malların aynen yerli içki gibi kabul edilip vergisinin %100 zamlı alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede memlahalarda cari olduğu vechile varaka-i adiye üzerine murakkam tezkere i'tâ' kılınması gösterilmiş ise de idârelerden adi kağıt üzerine tezkere i'tâ' olunması (443) numaralı ve fi 16 Haziran Sene 1279 (28 Haziran 1863) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mîrî Müskirât Nizâm-nâmesi'nin hükmü bu mecmuada münderic bulunan Müskirât Resm-i Mîrî Nizâm-nâmesi ile feshedilmiştir.

Memâlik-i ecnebiyeden bi'l-vürûd resm-i gümrüğü istifâ' olunan müskirâtın berren içeri taraflara hîn-i naklinde tezkere i'tâ' olunmaması memâlik-i dahiliye mahsûlüne ecnebî muâmelâtı denilerek bilâ resm sarf ve fûrûhtuna bir açık kapı bırakılarak izâa-i vâridâtı mücib ve her kazada Resm-i Mîrî Me'mûrları olduğundan tezkeresiz müskirât gördükleri hâlde mükerrer resm-i istihsâline kalkışılarak envai şikayeti müstevcib olacağına mebnî o misillü memâlik-i ecnebiyeden gelerek gümrüğü alınan müskirâtın berren içeri taraflara hîn-i naklinde gümrüklerden verilmiş olan makbûz senetlerinin resm-i mirî idâreleri tarafından bi'l-ahz makbûz senedinin cilt ve varak numaraları sırasıyla tahrîr ve hangi devlet memâliki mahsûlünden ve kimin malından olduğu nâkılının ism ve şöhretiyle görüreceği mahal derc ve tezbîr olunarak ve bu tasrihat koçanına dahi tamamıyla kayd ve terkim kılınarak memlahalarda cari olduğu vechile varaka-i adiye üzerine murakkam tezkere i'tâ' kılınması mukaddema bildirilmiş ise de sâlif-ül-beyân varaka-i adiye üzerine tezkere itası teşevvûs-i muâmelâtı ve suistî'mâl ile beraber nâkıl ve sâhibleri hakkında dahi bir takım tas'ibâtı ve bu ise bil'âhire ecnebler taraflarından şikayet ve itirazatı

müeddi olacağından ve Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de i'mâl olunan her nevi müskirâtın icâb eden resm-i mîrisinin istifâ'sıyla hukuk-ı Hazine-i Celile'nin muhâfazası dahi elzem bulunduğundan bu bâbda bir kaide teshiliyle ve inzibatiye icrâ'sı le'de'l-teemmül diyar-ı ecnebiyeden şişe ve sandıklar ve fiçılar ile bi'l-vürûd resm-i gümrüğü istifâ' kılınan şampanya ve bordo ve emsâli Avrupa şaraplarının Memâlik-i Şâhâne'de i'mâli şimdîye kadar mesbûk olmayıp bu makule müskirâtın ecnebi ma'mûlâtı olduğu ma'lûm olacağından müskirât-ı muharrere toptan gümrüğün tezkeresi veyahut makbûz senediyle bir mahalle geldiğinde bunlar hakkında bir şey denilmek lâzım gelemeyeceği gibi işbu müskirâtın bir mikdârı geldiği mahalde satılıp da küsûru parça parça bilâtezker ve sened âher mahalle imrâr olunduğu ve mevrîdinden Avrupa malı olduğu mütehakkik bulunduğu hâlde Resm-i Mîrî Me'mûrları tarafından bir güne resm ve tezkere aranılmaması ve Memâlik-i Şâhâne'de mümasili i'mâl olunan sair müskirât-ı mümâssile-i ecnebiyeden resm-i gümrüğü istifâ' olunduktan sonra gümrüğün tezkeresi veyahut makbûz senedi ile bir mahalle vürûdunda bunlardan dahi resm aranılmak icâb etmeyip fakat bu misillülerden yani mümasili Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl kılınan müskirât-ı ecnebiyeden bilâtezker tutulduğu veyahut tezkere ve makbûz senedinden fazla çıktığı hâlde hin-i istimârede ketm ve ihfâ' olunmuş yerli mahsûlü demek olacağından Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnamesi'nin 14. bendine tevfiân iki kat resm-i mîrisinin istifâ' ve birde tezkere ve makbûz senedinden fazla çıkmayıp da ibrâz olunan tezkere ve makbûz senedi refî gösterilen mahal olmayıp muhâlif bir mahalde bulunduğu ve tarihi dahi eski olduğu hâlde o tezkere ve makbûz senedi yerli malı için suisti'mâl olunmak şübhesinden salım olamayacağından böyle veyahut sair sûretle iştibâhı dahi bulunan tezkere ve senet ile gelen müskirât-ı mümâsileden resm-i mîrisi mikdâr-ı depozito alınarak izahat-ı kafiye derciyle keyfiyyetin derhal bu tarafa inhâ' olup buradan vuku' bulacak iş'âra göre muâmele kılınması sûretlerinin usûl ittihâzıyla keyfiyyetin bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne bildirilmesi Meclis-i Rûsûmat'dan tezekkür ve tensîb ve keyfiyyet sair iktizâ' edenlere bildirildiği misillü işbu tahrîrât-ı halisinin zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin gümrük ve resm-i mîrî idârelerinin mikdârına nisbetle 20 kut'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesrîp kılınmış olmakla nüsah-ı mezbûrenin zikr olunan idârelere bâ-mu'cib isrâ' ve vesâyâ-yı mukteziye ifâ ile ber-vech-i muharrer İcrâ'-yı iktizâsına dikkat olunarak hilâf-ı iş'âr bir güne hâl vukua getirilmemesine i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 22 Zilhicce sene 1282 ve fi 25 Nisan sene 1282. (7 Mayıs 1863)

224 Rakı i'mâlâtında kullanılan kuru üzüm, incir ve diğer bazı meyveler ile rom ve ispiro gibi içkilerin bazı fabrikalar tarafından vergi ödememek amacıyla gizlice satın alındığı, bu malların fabrikaya girmeden önce tartılması gerektiği, İdarenin bilgisi dışında meyhane ve fabrikalara getirilen bu meyvelerden iki kat vergi alınacağı.

Fabrikalarda kuru üzüm ve incir ve rom ve saireden i'mâl olunan araktan evvel emirde icrâ'sı vezn-i kantar olunarak kıyyesi ve beher kıyyeden ne miktar arak i'mâl olunacağı tebeyyün ettirildikten sonra rayic-i belde üzere kat' olunacak fiyata göre resm-i mîrî ahzı Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 11. bendinde musarrah ise de bunda kuru üzüm ve incirler fabrika ve meyhanelere ithal veyahut arak i'mâl edilmezden evvel vezn-i kantar olunacağına dair sarâhat olmadığından nâşi bazı meyhaneci ve fabrikacılar hanelerinin adem-i vüsatını bahane ile üzüm ve saireyi li'eclihıfz meyhane ve fabrikalarına vaz' eylemekte oldukları haber alınmış olup ancak zikr olunan üzüm ve saire arak i'mâline sâlih olduğu gibi bunları o vechile meyhane ve fabrikalara ithal eylemeleri dahi beheme-hâl arak i'mâli için olacağı bedîhî olduğuna nazaran İdarenin ma'lûmâtı olmaksızın meyhane ve fabrikacıların meyhane ve fabrikalarına kuru üzüm ve saire vaz' ve ithal eylemeleri sù-i isti'mâlatın serbesti-i îka'ına bir vasita-yı teshîliye olacağı der kar olduğundan bâdema meyhane ve fabrikacıların mübâyaa edecekleri kavî üzüm ve incirleri evvel emirde İdâreye bi'l-ihbâr vezn-i kantar ile üzerlerine zimmet kaydettirip ba'de arak i'mâl eylediklerinde icâb eden resm-i mîrîsini i'tâ' ile beraber zimmetlerinden tenzîl ettirmeleri lâzım geleceğinin ve buna mugayir olarak her kim İdâreye ma'lûmât vermeksizin öyle meyhane ve fabrikasına ve sair müskirât i'mâline mahsûs olan mevkiine hıfz için ve sair sùretle üzüm ve incir ve arak i'mâline sâlih sair meyve ithal ve idhâr eyler ise kaçak adıyla bermücib-i nizâm iki kat resm-i mîrî alınacağının bâ-ma'rifet-i Hükûmet herkese ilân olunarak ona göre ifâ-yı muâmele kılınması hakkında yazılan tezkeremiz zeyline Mâliye Nezâret-i Celîlesi'nden terkim buyurulan cevabda fabrika ve meyhanecilerin rakı yapmak için mübâyaa eyledikleri ispirotların bi'l-vezn kendilerine zimmet kaydı kaide-i kadime iktizâsından olup mezkûr ispirotların Avrupa'dan hîn-i vürûdunda Müskirât Resm-i Mîrî Nizâmnâme-i cedîdi hükmünce beher kıyyesi için peşin olarak maa zamm cedîd 48 para resm-i mîrî ahzıyla ashâbının mağazalarına imrâr ve ithaline ruhsat verilmekte ve eğer resm-i mezkûru peşin vermek istemeyenler olur ise biri idârede ve diğeri dahi ashâbı yedinde bulunmak üzere ispirotlar iki miftâhlı mağazaya vaz' edilmekte

olduğu bi't-tahkik anlaşılmış ve şu hâlde rakıların icrâ-yı aslıye-yi sairesi hakkında dahi ispirotlara tevfiğ muâmele edilmesi yani fabrika ve meyhanecilerin bi'l-hâssa arak takdîr etmek üzere mübâyaa ederek fabrika ve meyhanelerine ithal edecekleri kuru üzüm ve incir ve sairenin bi'l-vezn kendilerine zimmet kaydıyla ba'de rakı î'mâl eylediklerinde resm-i mîrinin istifâ' ve hîn-i istimârede ketm ve ihfâ' kıldığı tebeyyün eden müskirattan gümrükten kaçırılan eşyaya tatbiken iki kat resm-i mîrî istifâ' kılınması nizâmnâme-i mezkûrun zeylinde muharrer olarak fabrika ve meyhanelere ithal edilecek olan kuru üzüm ve incir hakkında nizâm-ı mezkûr ahkâmına tevfiğân muâmele ifâsıyla beraber idâre me'mûrlarına bi'l-ihbâr vezn ettirilmeksizin hafıyyen meyhane ve fabrikalara ithal olunduğu tebeyyün eden o makule üzüm ve incir ve romdan sâlif-üz-zıkr zeyl-i nizâmnâme mücibince iki kat resm-i mîrî alınmak üzere keyfiyyetin ahaliye bi'l-ilan müteferriat-ı maslahatın icrâ' kılınması münâsib olacağı beyân ve iş'âr buyurulmuş olduğundan mücibince ifâ-yı muâmele olunması bil-cümle Rûsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdiriyyetlerine iş'âr olunduğu misillü zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 20 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen irsâl kılındığından bunların birer mu'cible mezkûr idârelere isrâ'sıyla muktezasının ifâsına himmet buyurmaları, fi selh-i Cemâziyelevvel sene 1299 ve fi 6 Nisan sene 1298. (18 Nisan 1882)

D. Gümrük idarelerine getirilen içkiler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı.

- 225** Sahildeki gümrük idarelerine getirilecek ispiro ve diğer içkilerin gümrük işlemlerinin bitmesini takiben vergi tahsilatının Rûsûm-ı Sitte idarelerince gümrüklere gönderilecek bir memur tarafından yapılacağı, gümrüklere ispiro ve diğer içkiler geldiğinde gelen malın miktarı ve kimin malı olduğunu içeren bir pusula düzenlenerek kolcu vasıtasıyla Rûsûm-ı Sitte idareleri'ne gönderilmesi, Rûsûm-ı Sitte idarelerince konuyla ilgili olarak özel bir memurun derhal görevlendirilmesi, gelen malların gümrük işlemlerinin 24 saat içinde tamamlanması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen fi 21 Şaban sene 1297 (29 Temmuz 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükümsüz olduğu cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Sahilde vaki gümrük idârelerine vürüd edecek ispiroto ve müskirât-ı sairenin gümrükçe muâmelesi bitirildikten sonra Rüsûm-ı Sitte İdâreleri tarafından dahi iktizâ' eden resm-i mîrîsi istifâ' ve muâmele-i nizâmîyye-i sairesi ifâ olunmak üzere Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nden gümrüklerde birer me'mûr bulundurulmak veya icâb ettikçe gümrükler bizim taraftan me'mûr talep etmek veyahut kolcu-yı mahsûs ile o makule müskirât aynen Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'ne gönderilmek sûretiyle mi olur yoksa mevki ve maslahat iktizâsına göre sair sûretle mi çaresi bulunur Rüsûm-ı Sitte Nâzirı ile bi'l-muhabere karârlaştırılarak o vechile icrâ-yı icâbı husûsunun Rüsûmat Nezâretleri'ne emir ve tebliği Rüsûmat Emânet-i Celilesi'ne iş'âr kılındığından Rüsûmat Nâzirı ile bu bâbda bi-l-müzâkere hukuk-ı idâreyi temin edecek sûrette bir karar verilerek her tarafta ona göre ifâ-yı muâmele ile zayıata mahal bırakılmaması ve netice-i kararın bu tarafa dahi bildirilmesi fi 21 Şaban sene 1297 (29 Temmuz 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz ile bildirilmişti. Bu bâbda Rüsûmat Nezâretleriyle verilen karâr-ı hâvî vürüd eden muharrerât-ı cevabiye mütalaa ve tedkik olunduğunda verilen karârlar bir siyâkta olmayıp muhtelif sûrette olduğu anlaşılmış ve böyle bir muâmelenin her mahalde başka başka icrâ'sı gayri câiz bulunmuş olmasından nâşi icâbı buraca müzakere olunmakta iken bu kere emânet-i müşârunileyhadan şerefvarid olan tezkere-i aliyyede gümrük ve Rüsûm-ı Sitte Me'mûrları'nın birlikte ikamet eylemekte oldukları idârelere gelen ispiroto ve müskirât-ı sairenin muâmelesi me'mûr-ini mûmâileyhüm taraflarından birlikte icrâ' olunageldiği ve matlubu hasıl olduğu cihetle o makule idârelerce bir güne tedbir ittihâzına mahal olmayıp fakat ayrı ayrı gümrük ve Rüsûm-ı Sitte İdâreleri bulunan mahallerde gümrüklere ihraç olunacak ispiroto ve müskirât-ı saire hakkında suver-i selase-i mezkûreden birinin tezwiç ve ihtiyârıyla her yerde bir siyâk üzere muâmele icrâ' ettirilmesi mazbûtiyeti mücib ve bazı ispiroto ve müskirât ve erayil ve fiçılarının sıkleti bir taraftan bir tarafa naklindeki usreti derkâr olmasına binâen bunların gümrük muâmelesi bitirildikten sonra Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'ne ve oradan da mağazalarına götürülmesi ashâbının beyhûde izaç ile şikayetini müstevcib olacağı bedihî olduğundan gümrüklere ispiroto ve müskirât-ı saire vürüd ettikçe kimin malı olduğunu ve mikdâr-ı kıyyesini mübeyyin ve memhûr bir kî'ta pusulasının kolcu vasıtasıyla Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'ne irsâliyle bunların mündericâtı kayd ve zabt ve keyfiyeti mezkûr pusulalar zeyillerine dahi şerh ve temhîr olunarak gümrük idârelerine yine o kolcu ile iadesiyle beraber Rüsûm-ı Sitte ye ait muâmelenin tesviyesi için bir me'mûr-ı mahsûs i'zâm olunması ve ispiroto vesair müskirâtın kaplarından sızıp akmak gibi zayıat melhûz olmaktan nâşi gümrüğe me'mûr i'zâmınca tehirat vuku'u ile o misillü

tehlikelere ve maa-hazâ tüccârın şikayetlerine sebebiyet verilmemek üzere gönderilen pusulanın tarihinden nihâyet 24 saat zarfında istenilen me'mûr gönderilip şayet gönderilmez ise malın imrârına müsaade ile bundan dolayı gümrük idâreleri mes'uliyetten vareste tutulması ve sâlîf-üz-zıkr isti'mâl olunacak pusulalar koçanlı ve müteselsil cilt ve evrâk numaralı olarak buraca icâbı vechile tertîb ve tab' ettirilerek her gümrüğe birer cildin i'tâ' ve bunların hitâm-ı sarfında diğerlerinin isrâ' kılınması münâsib görüldüğü iş'âr buyurulmuş ve sûret-i meşrûha İdâremizce dahi bi't-tensîb keyfiyyet ta'mîmen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin müdürlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 25 kıt'a nüsah-ı matbû'ası ile beheri yirmi beşer varaklı olarak tertîb ve tab' ettirilen pusulalardan şimdilik o mikdâr cilt pusula leffen tesyâr kılınmış olduğundan bunların bâ-mu'cib mezkûr gümrük ve Rûsûm-ı Sitte İdâreleri ayrı ayrı olan mahaller Rûsûm-ı Sitte müdürlük ve me'mûrluklarına isrâ'sıyla mahalleri Gümrük Me'mûrları'na bi-l-i'tâ mücibince ifâ-yı muâmele ettirilmesi, fi 11 Cemâziyelâhir sene 1298 ve fi 27 Nisan sene 1297. (9 Mayıs 1881)

EK⁵

Numara 3991

Rûsûmat Nezâretlerine,

Ecnebî ispiRTOSuyla dahilde ma'mûl ispiRto ve müskirât-ı saireden resmi mirî alınmak hasebiyle bunların gümrüklere vürûdunda Rûsûm-ı Sitte'ye ait muâmelâtın tesviyesi için mahalleri Rûsûm-ı Sitte İdarelerine ba-pusula ita-yı malumat olunması 12 Mayıs 1297 (24 Mayıs 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile iş'âr olunmuştu. Diyar-ı ecnebiyeden gelen ispiRTolar ile yeniden imal olunmadıkça şarap ve isti'mâli kabil olmayan bazı nev'i müskirâta resm-i mirî vermemek için ham rakı ve diğer namlar verilmekte olduğundan bahisle ashâbının bu bâbda hile imaline ferecyâb olamaması için şişe içinde gelen şampanya ve emvai iksir ve şarap ve konyak ve sair müskirât ile fıçı içinde gelen şarap ve konyak gibi haliyle şurup ve isti'mâl olunanlardan mâ-adâ gümrüklere vürûd edecek müskirât-ı ecnebiyenin dahi muayenesi için kezâlik birer pusula ile mahalleri Rûsûmat-ı Sitte İdarelerine malumat

⁵ El yazısı ile yazılıp ilave edilen bir tahrirattır.

verilmesi husûsu iş'âr olunup mucebince icâbının icrâ'sı, diğer Rûsûmat Nezâretlerine yazıldığı gibi işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin nûsah-ı matbû'asından nezaret-i behiyyeleri dahilinde kâin Rûsûmat İdarelerinin adedine nispetle kıt'ası leffen tesyâr kılınmış olduğundan gerek bunun ve gerek evvelce meb'ûs tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûre ahkâmına tevfiikan muameleye itian ve dikkat olunması siyâkında cemiyet-i Rûsumiye karârıyla şukka.

Galata Kireç kapısı maa Müskirât zâhire Emtia-i Ecnebiye Gümrükleri Nezaretlerine,

Diyar-ı ecnebiyeden müskirât vürûd eden Derseadet Gümrükleri Nezaretine,

Şişe içinde gelen şampanya ve likör ve şartroz ve şarap ve konyak ve sair müskirât ile fıçı içinde gelen şarap ve konyak gibi haliyle şurup ve isti'mâl olunanlardan mâ-adâ gümrüklere vürûd edecek olan müskirât-ı ecnebiyenin muayenesi için Rûsûmat İdarelerine ba-pusula malumat itasına dair bu kerre taşra Rûsûmat Nezâretlerine yazılan tahrîrât-ı umûmiyyenin nûsah-ı matbû'ası leffen tezyir-i savb-ı vâlâları kıldığından mucebince muameleye i'tinâ' ettirilmesi bâbında, fi 24 Şevvâl 1301 ve fi 4 Ağustos 1300. (16 Ağustos 1884)

EK⁶

Numara 3372

Rûsumat Emaneti Celilesinden taşra Rûsumat Nezaretlerine yazılan tahrîrât-ı umûmiyye suretidir.

Gümrüklere ispiro ve müskirât-ı saire vürûd ettikçe Rûsûm-ı Sitte'ye ait muâmelâtın ne yolda icrâ' ettirileceğine dair emanet-i halisinin tensik ve iş'ân mucebince Rûsûm-ı Sitte İdâre-i Merkeziyesinden taşra Rûsûm-ı Sitte Nezaretlerine tahrir ve tesyir edilip bir sureti bu kerre ba-tezkere-i cevabiye emanet-i muhibbiye gönderilen tahriratın tab' ettirilen nüshalarından

⁶ Elyazısı ile yazılıp ilave edilen bir tahrirattır.

nezaret-i behiyyeleri dahilinde kâin Rüsûmat İdarelerinin adedine nispetle ... kıt'ası Cemiyet-i Rüşumiye ifâdesiyle leffen irsâl kılınmış olduğundan bunların mahallerine irsâliyle mucbince ifâ-yı muameleye i'tinâ' ve dikkat buyurulması siyâkında terkim-i nemika-i muhlisiye ibtidar kılındı. 26 Cemaziyelahir 1298, 12 Mayıs 1297. (24 Mayıs 1881)

226 Rüsûmat İdaresi'nden gelen yazıda ispiroto ve bazı kimyasal gazlar ile malzemelerin gümrük işlemlerinin 24 saatte çok daha kısa sürede tamamlanması, hatta bu malları taşıyan gemilerin yaratacakları tehlikeye binâen limanlara bile yaklaştırılmayıp açıkta demirletilmesi.

Sahilde vaki gümrük idârelerine vürüd edecek ispiroto ve müskirât-ı sairenin Rüsûm-ı Sitte'ye ait muâmesinin tesviyesi için gümrük idârelerinden gönderilecek pusulanın tarihinde nihâyet 24 saat zarfında Rüsûm-ı Sitte İdâreleri tarafından Gümrük İdâreleri'ne bir me'mûr-ı mahsûsunun i'zâmı ve teferruatı (225) numaralı ve fi 27 Nisan sene 1297 (9 Mayıs 1881) tarihli tahrirât-ı umûmiyyemizde bildirilmişti. Bu kere Rüsûmat Emânet-i Celîlesi'nden varit olan tezkerede ispirotonun ecza-yı müştemileden olmasından nâşi bunların gümrüklere vürûduyla beraber muâmele-i lâzimesi derhal icrâ' olunarak gümrükten kaldırılması umûr-ı tabiiyeden olduğu ve ispirotonun gümrükçe muâmesi bittikten sonra değil 24 sa'at bir sa'at bile gümrükte tevkif olunması tecvîz ve belki cesaret olunur mevaddan olmadığı beya'niyla iktizâsı bazı taraftan istifsâr olunmuş ve vakıa eşya-yı ticariye ile memlu olan cesim gümrüklerde ispiroto ve ona mûmâsil ecza-yı müşteilenin muâmele-i lâzimesinin derhal icrâ'sıyla gümrükten kaldırılması ehemm ve elzem olup ve hatta Dersâadet'e gelen ispiroto ve gazların gümrük iskelesine yanaşması bile tecvîz olunmayıp hemen muâmeleleri icrâ' ettirilerek limanda dahi külliyyatlı ve müctemian tutulmadığı derkâr bulunmuş olduğundan o makule ispirotaların Rüsûm-ı Sitte İdâreleri'nce dahi muâmele-i lâzımelerinin imkan müsait olduğu mertebede sür'at-ı icrâ'sıyla gümrüklerde kalmamasına i'tinâ' olunması husûsunun tebliğ ve iş'arı izbâr buyurulmuş olduğundan gelen ispirotaların gümrüklerde durdurulmayıp imkan müsait olduğu mertebede müsâraaten işi bitirilerek ihracı husûsunda suret-i meşrûha vechile harekete dikkat olunması husûsunun ta'mîmen iş'arı lâzım gelerek ve suret-i hâl sair iktizâ' edenlere bildirildiği gibi zir-i nezaret-i behiyyelerinde kâin sahil Rüsûm-ı Sitte

müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 25 kıt'a nüsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların mücib-i zikr olunan müdürlük ve me'mûrluklara irsâliyle mücibince iktizâsının icrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 20 Zilhicce sene 1298 ve fi 31 Teşrinievvel sene 1297. (12 Kasım 1881)

227 | Gümrük idarelerinde kullanılmak üzere malumat pusulası ve ilmühaber adıyla iki çeşit evrak hazırlandığı ve bu belgelerin hangi işlemlerde kullanılacağı.

Bahren vürûd eden ispiro ve müskirât-ı saire hakkında (225) numaralı ve fi 27 Nisan sene 1297 (9 Mayıs 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz mücibince gümrüklerle idârelerimiz beyinde teâtî olunmakta olan ihtâr pusulaları muâmelâtının bir kat daha dâire-i intizamda cereyânı lüzûmu tahkik etmesine binâen bu defa gümrük idâreleriyle idârelerimizde başka başka isti'mâl olunmak üzere biri *ma'lûmât pusulası* ve diğeri *ilmühaber* namıyla koçanlı ve yirmi beşer varaklı olarak yeniden iki nevi tezkere tab' ettirilmiş olmakla bunların sûret-i isti'mâli ber-vech-i zir-i beyân olunur. Şöyle ki;

- 1) Bunlardan *ma'lûmât pusulaları* gümrüklere ve *ilmühaberler* idârelerimize mahsûstur.
- 2) Gümrüklere ispiro ve müskirât-ı saire vürûdunda gümrüklerden gönderilen *ma'lûmât pusulaları* üzerine idârelerimizce muâmele-i mukteziye bi'l-ifa resm-i mîrînin istifâ' kılındığını mübeyyin idârelerimize mahsûs ilmühaber kat' ile doldurulup gümrük idâresine îsal olunacak ve işbu maktu ilmühaber koçanına mârû'z-zikr gümrükten gelen *ma'lûmât pusulası* yapıştırılacağı gibi idârelerimizden gümrük idâresine gönderilen ilmühaberde kezâlik gümrük idâresindeki *ma'lûmât pusulası* koçanına rabtedilecektir.
- 3) İdârelerimizden verilecek ilmühaberler rûsûm-ı mîrîyenin istifâ' kılındığını mübeyyin olacağı cihetle bunların yalnız mühr-i kebir ile temhîri câiz olamayıp bâdema bu ilmühaberler mühr-i kebirden başka nâzır veya merkez müdürü veya müdür veya me'mûr ve katip ve sandık eminlerinin zat mühürleriyle dahi tahtîm kılınacaktır.
- 4) Resm-i mîrîsi ifâ olunmuş nakliye tezkereleriyle dahi müskirât-ı mütenevvianın vürûdu tabii ve bunlardan tezkeresine mutabık olduğu hâlde tekrar resm alınmayacağı bedihî bulunduğundan bu makule müskirâtın vürûdunda dahi muayene ve muâmele-i icâbiyesi ba'de'l-uhre yazılacak ilmühaberın mevrîd sütununa falan İdârenin şu kadar cilt

ve varak numaralı ve tarihli nakliye tezkeresiyle mevrûd resmi mahallince alınmış mal olduğu ibâre terkim kılınacak ve işbu ilmühaber dahi 3. maddede gösterildiği vechile, müh-i kebir ve zat mühürleriyle mühürlenecektir.

İşte bâlâda beyân ve tarif olunduğu vechile muâmele ifâ olunmak ve zinhâr hilâf-ı hâl vukua getirilmemek üzere mârr-üz-zikr pusula ve ilmühaber ciltlerinden sair nezâret ve merkez müdürîyyetlerine gönderildiği gibi bunların beherinden onar cilti dahi ayrıca postaya teslimen ve işbu tahrîrâtımızın nüsah-ı matbû'asından icâbı mikdârında maan irsâl kılınmış olmakla vusûlünde gümrük idârelerine ait olanların Gümrük Me'mûrları'na ve idârelerimize mahsûs olanlarının dahi ale-l-usûl me'mûrlarına bâ-senedât-ı makbûza i'tâ' ve teslimiyle bunların işbu gelecek 1302 senesi Mart'ı ibtidasından (13 Mart 1886) itibaren hüsn-i isti'mâline i'tinâ' olunması ve eski ihtâr pusulalarından gayr-ı masrûf idârelerimizde ne kadar mevcûd var ise onların da müfredât pusulası leffîyle bâ-tahrîrât bu tarafa iade kılınması ve mezkûr yeni pusula ve ilmühaberlerin sûret-i tecdîdi hakkında rûsûmat emânet-i aliyyesine dahi ma'lûmât verildiği, fi 21 Cemâziyelevvel sene 1303 ve fi 13 Şubat sene 1301. (25 Şubat 1886)

228 Avrupa'dan şişe ve çeşitli kaplar içerisinde gümrüklere getirilen şampanya, likör, şartroz, konyak ve şarap dışındaki diğer tüm yabancı içkilerin kontrolü amacıyla birer pusula düzenlenmesi ve yerel Düyûn-ı Umumiyye idareleri'ne bilgi verilmesi.

Gümrüklere ispiro ve müsikirât-ı saire vürûd ettikçe kimin malı olduğunu ve mikdâr-ı kıyyesini mübeyyin olmak üzere mahtûm birer pusulasının gümrük kolcusu vasıtasıyla idârelerimize irsâl olunması ve mezkûr pusulaların münderecatı kayd ve zabt ve keyfiyeti mezkûr pusulalar zahrına şerh ile tahtim olunduktan sonra yine o kolcu ile gümrüklere iade kılınması ve bunların içinde İdâremize ait bir şey görülür ise tesviyesi için derhal gümrüğe bir me'mûr-ı mahsûs i'zâm kılınması ve teferruat-ı sairesi makeddema Rûsûmat Emânet-i Celîlesi ile bi'l-mühabere karârlaştırılarak (225) numaralı ve fi 27 Nisan sene 1297 (9 Mayıs 1881) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bildirilmişti. Gümrüklere vürûd etmekte olan müsikirât-ı ecnebiye hakkında İdâremizce icrâ' edilecek bir muâmele bulunmadığı zehâbiyle bazı mahallerde bunlar hakkında idârelerimize pusula ve malumat verilmediği iş'arat-ı vâkıadan anlaşılacak emânet-i müşârunileyha ile tekrar le'de'l-muhabere Avrupa'dan şişe ve zürûf-ı saire içinde gelen ve haliyle isti'mâl olunan şampanya ve likör ve

şartroz ve konyak ve şarap misillü müskirâtın mâ-adâ gümrüklere vürüd edecek sair bil-cümle müskirât-ı ecnebiyenin dahi muayenesi için ber-vech-i bâlâ gümrüklerce birer pusula ile mahalleri Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'ne ma'lûmât verilmesi karârlaştırılıp o bâbda Rûsûmat Nezâretleri'ne muharrerât-ı umûmiyye testir ettirilmiş ve sûret-i hâl Nezâret-i Umûmiyye'den dahi bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye Nezâretleri ile merkez müdiriyyetlerine iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin sevahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrirât-ı umûmiyyenin 20 kît'a nüsh-ı matbû'ası tesyâr kılınmış olmakla idârelerimizce dahi o vechile icrâ-yı muâmeleye himmet buyurmaları, fi 13 Zilkade sene 1301 ve fi 23 Ağustos sene 1300. (4 Eylöl 1884)

229 | Rûsûmat idarelerinde kullanılan bilgi koçanlarının (malâmat pusulası) oralarda, ilmühaber koçanların ise Düyûn-ı Umumiyye idarelerinde saklanması ve korunması.

Bahren vürüd eden ispiro ve müskirât-ı saire hakkında gümrüklerle idârelerimiz beyninde teâtî olunmakta olan ihtâr pusulaları muâmelâtının bir kat daha dâire-i intizamda cereyânı zımnında Rûsûmat İdâreleri ile Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri beyninde başka başka isti'mâl olunmak üzere biri malumat pusulası ve diğeri ilmühaber namıyla koçanlı olarak yeniden iki nevi tezkere tab' ve tesyâr edilerek sûret-i isti'mâl (227) numaralı ve fi 13 Şubat sene 1301 (25 Şubat 1886) tarihli tahrirât-ı umûmiyyede fıkra be fıkra tarif ve izah olunmuş idi. Mezkûr ma'lûmât pusulalarından evrâkı hitâm bulanların geriye alınıp alınmayacağı ve alındığı takdîrde idârelerimizce dahi kullanılmakta olan ilmühaberleriyle beraber tezâkir-i jurnaline ithal olunup olunmayacağı bazı taraftan istifsâr olunmuş olup halbuki işbu pusulalarla ilmühaberlerin ihdasından maksad muâmelâtın sûret-i mazbûtada cereyânıyla beraber ind-el-icâb kuyûd-ı tarafeynin yekdiğerini kontrol olabilesinden ibâret olmasına nazaran rûsûmattaki ma'lûmât pusulaları koçanlarının oralarda ve ilmühaber koçanlarının dahi Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri'nde hıfz ve ibkası muktezi olmakla beraber Rûsûmat'ça cildinden kat' ile Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ne gönderilecek her bir pusula ile mukabilinde Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'nden rûsûmata irsâl kılınacak ilmühaber varakaları dahi müteakabilen koçanlara yani rûsumandan gönderilecek pusula Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi'ndeki ilmühaber koçanının Düyûn-ı Umûmiyye'den irsâl kılınacak ilmühaber dahi rûsûmandaki pusula koçanının o mal hakkında maktu bulunan varakaları mahallerine yapıştırılarak saklanması da lâzımeden bulunmuş olduğundan buraları bilinip ona göre bir yanlışlık edilmemesi

zımında keyfiyyet sevhilde bulunan Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdürîyetlerine yazıldığı gibi nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin sahil idârelerinin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin 15 kıt'a nûsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen feristade olunmakla bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâ'sıyla her tarafta mücibince ifâ-yı muâmeleye i'tinâ' ve dikkat buyurulması, fi 24 Zilkade sene 1303 ve fi 12 Ağustos sene 1302. (24 Ağustos 1886)

230⁷ Nakliye tezkeresi olmaksızın taşınan tüm içkilerin kaçak olarak işlem görmesi ve bunlardan %100 oranında zamlı vergi alınması, deniz yoluyla bir yerden başka bir yere gönderilen içkiler için İdare memurlarına haber verilmesi, kara yoluyla sevk edilen içkiler içinde aynı yöntemin uygulanması.

Nakliye tezkeresiz imrâr olunan kâffe-i müskirâtın Müskirât Nizâmnâmesi mücibince kaçak itibarıyla bunlardan ber-mu'cib-i nizâm iki kat resm alınması ve teferruatı hakkında vesâyâ-yı mukteziyeyi hâvî Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden her tarafa icrâ' ettirilen tebliğat-ı alıyyeden bahisle ona göre ifâ-yı muâmele edilmesi (241) numaralı ve fi 18 Şubat sene 1302 (2 Mart 1887) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i haliside bildirilmişti. İşte hükm-i nizâmnâmenin sûret-i cedide tamamı-i icrâ'sına vusûl maksadıyla ispirotolar misillû her nevi müskirât-ı sairenin dahi gümrüklere vürûdunda hemen idâremiz me'mûrlarına ma'lûmât itası için Rûsûmat İdâreleri'ne tebliğat icrâ'sı zımında Rûsûmat Emânet-i Celîlesi'ne vuku' bulan müracatımız üzerine bahren sevk olunan ispirotolar hakkında olunan muâmeleye tevfiikân berren bir mahalle nakledilecek müskirât-ı saire hakkında dahi idâremiz me'mûrlarına ma'lûmât itası lüzûmu bi'l-mühabere Dahiliye Nezâret-i Celîlesi tarafından iş'âr buyurulduğundan bahisle o bâbda Rûsûmat Nezâretleri'ne ta'mimen tebliğ-i keyfiyyet edildiği ve maamafih Gümrük Me'mûrları'nın vazife-i asliyelerine hâle gelecek sûrette meşgul olmamaları da ihtâr kılındığı bu kere emânet-i müşârinileyha tarafından bâ-tezkere izbâr buyurulmuş ve şu hâlde

⁷ Zirde muharrer tahrirat-ı umûmiyyede her nevi' müskirâta malumat pusulası itası bildirilmekte ise de müskirât gümrüğünce Memalik-i Şahane'den vürûd eden müskirât ile ecnebiyeden gelen ispiro ve rom ve konyaktan maadasına malumat pusulası verilmeyeceği Dersaadet Müskirât-ı Bey'iyye Müdüriyetinden Düyûn-ı Umûmiyyeye yazılan 291 numaralı ve 8 Kanûnuevvel 1304 tarihli tezkirede hâl-i sabıkda devamı veyahut gümrükçe olan müşkilat bertaraf edildikten sonra gümrük heyeti namıyla bir heyet teşkilî arz olunması üzerine hal-i sabıkta devam olunması 328 numaralı ve 11 Kanûnusani 1304 tarihli tezkire-i nezaretpenahi de bildirilmiştir.

gümrüklerden verilecek ma'lûmât pusulalarının gümrüklerde me'mûr-ı mahsûsumuz olan yerlerde onlar ma'rifetiyle ve olmayan mahallerde dahi her gün mahsûs kolcular i'zâmıyla aldırılması lâzım gelmiş olduğundan o vechile ifâ-yı muâmele ile mezkûr tahrîrât-ı umûmiyyede itası bildirilen nakliye tezkerelerinin işbu ma'lûmât pusulaları üzerine bi't-tanzim verilmesi ve hukuk-ı hazinenin temami-i vikayasıyla zinhâr zayıat vukua getirilmemesine dikkat ve i'tinâ' kılınması lâzım geleceği ve işbu tahrîrât-ı umûmiyyenin mülhakata li'eclül-irsal 20 kıt'a nüsah-ı matbû'asının dahi açıktan postaya bi't-tevdi gönderildiği, 14 Rebiülevvel sene 1306 ve fi 6 Teşrinisânî sene 1304. (18 Kasım 1888)

231 | Vergi ödememek amacıyla gaz tenekeleri ve rom fiçileri içine konulan ispirotaların Dedeğaç iskelesinde ele geçirildiği, bu konuya dikkat edilmesi ve kaçakçılığın engellenmesi.

Diğer-ı ecnebîyeden celb etmekte oldukları ispirotaların resm-i mîrîsinî kazanmak için bunları ashâbı gaz tenekeleri ve rom fiçileri derûnuna vaz' ile gümrüklerden hafiyen geçirmekte olup hatta bu kere Filibe'ye gönderilmek üzere Trieste'den Dedeğaç iskelesine gelen 30 fiçi ispiroto rom namıyla geçirilmekte iken ispiroto olduğunun meydana çıkarıldığı istihbâr olunmuş ve bunda resm-i gümrükçe dahi zayıat olacağı derkâr bulunmuş olduğundan sevahilde bulunan me'mûrlarımız oralardaki Rûsûmat Me'mûrlarıyla bi'l-muhabere bu bâbda tarafeynce takidat-ı lâzime icrâ'sıyla o makule ispirotaların imrârına meydan verilmemesi zımında keyfiyyet lâzım gelen Rûsûm-ı Sitte Nezâretleri ile merkez müdirliklerine iş'âr ve işbu tahrîrâtımızın sahilde bulunan idârelerimizin adedine nisbetle 40 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla bunların bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla mücibince ifâ-yı muktezasına himmet buyurmaları, fi 12 Muharrem sene 1301 ve fi 31 Teşrinievvel sene 1299. (12 Kasım 1883)

E. Tezkeresiz yakalanan kaçak içkiler ile vergi dışı tutulup kişinin kendi şahsi tüketimine ayrılan içkilerin kaçırılması durumunda alınacak para cezaları, bu konudaki ihbariye ödemelerinin ne şekilde yapılacağı.

232 | İdarenin bilgisi dahilinde üretilen içkilerin yapılan kontrollerde fazla çıkması durumunda fazla olan kısımdan %100 zamlı vergi alınması, bu verginin yarısının ihbarcılara

ve yakalayanlara diğer yarısının İdareye gelir kaydedilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede istimâreden ketm olunduğu ihbâr veya tahkikatla meydana çıkarılacak müskirâtın iki kat resm ahzıyla bir katının tutan ve haber verenlere itâ olunması hakkında muharrer olan fıkranın hükmü istimâreden mektûm müskirâtın alınacak ikişer kat resmden kimseye ihbârîyye verilmemesine dair olan (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fıkrasıyla feshedilmiş ise de ancak me'mûrların sû-i isti'mâlerinden nâşi olmayarak mücerred ashâbı tarafından ketm olunduğu tahakkuk eden müskirâtın muhbirleri hariçten bulunduğu takdirde Nezâret-i Umûmiyye'den bi-l-istizân alınacak me'zûniyet üzerine ihbârîyye verilmesi (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mirî Müskirât Nizâmnâmesi'nin hükmü bu mecmuuda münderic bulunan Müskirât Resm-i Mirî Nizâmnâmesi ile feshedildiği cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede bir mahalden diğer mahalle vürüd eden müskirâtın zuhûr edecek fazladan ve bilâtezkere tutulacak müskirâtın alınacak ikişer kat resm-i mirîden birer katının muhbirlere verilmesi gösterilmiş ise de işbu ikişer kat resm-i mirîlerin (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafta nâme-i umûmiyye mücibince maa zamm % 30 olarak tahsîl edilip nısfının icmâle irâd kaydıyla nısf-ı diğerinin (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zârinde muharrer olan ta'limât ahkâmınca ve fakat bu % 30'ların emr-i tahsilinde masârif-i muhâkeme ve saire vukuu bulur ise tenzîl olunduktan sonra kûsûrunun % 30'larının me'mûrî'ne tevzî' ve yetmişlerinin muhbirllerine verilmesi iktizâ' eder.

Bila-tezkere tutulacak ve tezkeresinden fazla zuhûr edecek müskirâtın alınacak resm için ashâbına ne suretle tezkere verilmek lâzım geleceği bazı taraftan istişar ve istifsâr olunmuş olmaktan nâşi Meclis-i Rûsûmat'a le'd-el-havâle fazla iki nevi olup biri mahallince i'mâl olunan müskirâtın ba'd-el-istimâre ihbâr veyahut tedkikat-ı saire ile meydana çıkarılacak ve diğeri dahi bir mahalden âher mahalle vürüd edecek müskirâtın tezkeresinde muharrer mikdârdan ziyâde zuhûr edecektir. Böyle mahallince i'mâl olup istimâre olunan müskirâtın ihbâr veyahut tedkikat-ı saire ile meydana çıkarılacak fazladan iki kat resm ahzıyla bir katının bâ-senet-i makbûz tutan veya haber verenlere itâ' ve kûsûrunun keyfiyeti tasrihiyle icmâle ve işbu alınacak rûsûmun mikdârıyla o müskirâtın mikdâr-ı kıyyesinin sergi pusulası makamında verilen i'maliye tezkeresine ilâve veyahut zuhûruna kayd ve imlâ'sı

ve bir mahalden diğér mahalle vürüd eden müskirâttan zuhûr edecek fazladan veyahut bilâtezkere tutulacak müskirâttan dahi Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi'nin 14. bendi ve zeyl-i nizâmnâme mantığınca ve ber-vech-i muharrer iki kat resm alınıp bir katının kezâlik muhbirine verilmesi ve küsûrunun icmâle kaydedildikten sonra bu makuleler için dahi nâkul veya ashâbî yeddine müceddeden i'maliye tezkeresi i'tâ' olunması lâzım geleceğinin ale-l-umûm bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve ebnası meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve o vechile keyfiyyet nuzzar-ı mûmâileyhûmâ tavsiye ve izbâr olunduğu misillü taht-ı nezâret-i behiyyelerinde kâin resm-i mîrî idârelerinin mikdârına nisbetle işbu nemika-i halisinin 15 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına dahi tesyâr kılınmış olmakla vusûlünde mücibince icâbının icrâ'sı ve nûsah-ı mezbûrenin taraf-ı vâlâlarından yazılacak müciblerle mezkûr idârelere irsâl ve isrâ'sı husûsuna himmet buyurmaları, fi 4 Zilhicce sene 1282 ve fi 7 Nisan sene 1282. (19 Nisan 1866)

233 Tezkeresiz veya tezkere fazlası olarak yakalanan içkilerden normalde %15 olarak alınması gereken vergilerin %30 olarak tahsil edilmesi, bu verginin yarısının İdareye gelir kaydedilmesi, geri kalan miktardan mahkeme ve sair masraflar düştükten sonra %30'unun memurlara %70'inin ihbarcılara verilmesi.

İşbu telgrafnâme-i umûmiyyede bilâtezkere tutulacak ve tezkerelerinden fazla zuhûr edecek müskirâttan maa zam % 30 olarak tahsil kılınacak ikişer kat resm-i mîrîlerin % 10'unun muhbirlere verilmesi gösterilmiş ise de bu misillü müskirâttan alınacak % 30 resm-i mîrîlerin (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tatbiken nufi icmâle irâd kaydıyla nısf-ı diğérlerinin (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'limât mücibince ve fakat bunun emr-i tahsilinde masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl olunduktan sonra küsûrunun % 30'larının me'mûrine tevzî' ve yetmişlerinin muhbirlere verilmesi iktizâ' eder.

Telgraf

Bilâtezkere kaçırlır iken tutulacak müskirâttan alınacak iki kat resm-i mîrî maa zamm-ı cedîd % 30 olarak alınıp bundan % 20'sinin nufi muhbirine i'tâ' ve nısf-ı diğéri icmâle irâd kayd ve imlâ' olunması ve küsûr % 10'unun imha-yı kavâime karşılık olmak üzere zeyl-i icmâle ithalen başkaca gönderilmesi icâb eder, fi 15 Ramazan sene 1295 ve fi 31 Ağustos sene 1294. (12 Eylül 1878)

- 234** Yabancı ülkelerden yarı mamül olarak şişe, sandık ve fiçı içerisinde getirilip Osmanlı topraklarında üretilen alkollü içkilerden vergi alınmaması, ancak bu içkilerin tezkeresinde yazılı miktardan fazla çıkması durumunda vergiye tabi tutulacağı. .

İşbu tahrirât-ı umûmiyye mûmâsili Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirât-ı ecnebiyeden tezkerelerinde muharrer olan mikdârdan fazla zuhûr edenlerden cezâ-yi nakdî aranulmasına dair olduğu gibi memâlik-i ecnebiyeden şişe ve sandık ve fiçı derûnunda olarak vürüd edecek ve mûmâ'sili Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olunacak müskirât-ı ecnebiyeden resm-i mirî aranulmaması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrirât-ı umûmiyye bu mecmu'anın üçüncü bâbının üçüncü kısmında (223) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

- 235** Verim artışından dolayı fazladan üretilen rakı ve şarapları tezkeresine yazdırmayan ve vergisini vermeyen kişilerle, idarelere haber vermeksizin bir yerden başka bir yere rakı ve üzüm cebresi taşıyan kişilerden iki kat vergi alınması.

İşbu tahrirât-ı umûmiyye şarap cebrelerinden % 5'den ziyâde hasıl olup me'mûrlardan ketm edilmiş ve bir mahalle naklediliyorken dahi idârelere haber verilmemiş olan rakılardan iki kat resm-i mirî aranulmasına dair olduğu gibi şarap cebrelerinden % 5 ziyâde arak hasıl olan mahallerde % 5'den fazlalarının me'mûrlardan ketm edilmemesi veyahut bir mahalle nakl edilirken idârelere ihbâr edilmesi maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrirât-ı umûmiyye bu mecmuanın üçüncü bâbının birinci kısmında (167) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

- 236** Ölçümleme sırasında ölçümleme memurlarından gizlenen veya kaçırılan üzümlerden elde edilen içkilerden iki kat vergi alınması.

İşbu tahrirât-ı umûmiyyede istimâreden ketm olunan hamr cebresinden beher 100 kyye 10 kyye arak resminin başkaca iki kat olarak tahsîl kılınması muharrer ise de 100 kyye hamr cebresinden 10 kyye arak husûlû itibar olunması hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 11 Recep sene 1285 tarihli tahrirât-ı umûmiyyenin hükmü 100 kyye şaraptan 5 kyye arak husûlû itibar olunmasına dair olan (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrirât-ı umûmiyyenin 5. fıkrasıyla 100 kyye şaraptan 5 kyyeden ziyâde arak

hasıl olan mahallerde âmiller % 5'den fazlasını me'mûrlardan ketm etmeyerek zimmetlerine ilâve ettirmeleri hakkında bulunan 167 numaralı ve fî 10 Teşrinisânî Sene 1292 (22 Kasım 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile fesbedildiği cihetle mektrûm hamr cebrelerinden aramlacak ikişer kat arak resminin mezkûr (166) ve (167) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyeler mücibince 10 kıyye şaraptan 5 kıyyeden ziyâde arak hasıl olmayan mahallerde % 5 üzerinden ve % 5'den ziyâde arak hasıl olan mahallerde husûle gelen mikdâr üzerinden tahsîli tabîî olduğu ve mezkûr fî 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuaya derc edilmediği bilinmek için işbu şerh tabîr olunmuştur.

100 kıyye hamrın 100 kıyye cebresi olacağı ve 100 kıyye cebreden 10 kıyye arak husûle geleceği bi't-tahkik tebeyyün ettiğinden bu makule cebreler mikdârı hîn-i istimârede ashâbı yedinden mevcûd bulunan hamrın mikdârına müsavi tutulduktan sonra 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibar olunup ona göre iktizâ' eden resm-i mîrisinin istihsâl olunması, fî 11 Recep sene 1285 (28 Ekim 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i haliside ve istimâreden ketm ve ihfâ' kılındığı tebeyyün eden hamrdan iki kat resm-i mîrî alınması dahi Resm-i Mîrî-i Müskirât Nizâmnâmesi'nin zeylinde mûnderic olup o vechile ifâ-yı muâmele olunmakta ise de bu misillû istimâreden ketm olunan hamrın cebresinden 100 kıyyede 10 kıyye arak itibarıyla başkaca arak resmi dahi istihsâlî lâzım gelip gelmeyeceği bazı taraftan istifâr olunmasıyla Meclis-i Rûsûmat'a le'd-el-havâle cebreden i'mâl olunan arak resmi cebreler başkaca istimâre ve muayene olunarak onun üzerine istihsâl olunmayıp bâlâda muharrer olduğu üzere cebrenin mikdârı istimârede mevcûd olan hamrın mikdârına müsavi tutulduktan sonra 100 kıyyesinden 10 kıyye arak itibarıyla alınmakta olduğu ecilden istimâreden kaçırılan hamrların cebresinden takdîr olunacak arakın resmi dahi kaçırılmış demek olacağı derkâr olmasıyla kaçak hamrlardan iki kat resm alındığı gibi mikdârına müsavi cebresinden dahi beher 100 kıyyede 10 kıyye arak resminin dahi iki kat olarak başkaca ahz ve tahsîl olunması lâzım geleceğinden o vechile ifâ-yı muktezâsı husûsunun bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'ârı meclis-i mezkûrdan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin resm-i mîrî müdürlik ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 20 kît'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunlar bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ' olunarak mücibince icrâ'-yı iktizâsına ale-d-devâm ihtimâm olunması, fî 13 Ramazan sene 1286 ve fî 4 Kânunuevvel sene 1285. (16 Aralık 1869)

237 | Ölçümlemeden kaçırılan üzümlerden elde edilen içkilerin

ortaya çıkması durumunda iki kat vergi alınması ve
ihbarcılara ihbariye ödenmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye istimâreden sonra zâhire çıkarılacak müskirâtın alınacak işker kat resm-i mîriden ihbâriyye verilmesine dair olduğu gibi 100 kayye şarap cebresinden 5 kayye arak husûlû itibar olunması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmu'anın üçüncü bâbının birinci kısmında (166) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

238 Bazı ölçümleme memurlarının ölçümleme sırasında elde edilecek içki miktarını bilerek eksik yazdıkları, daha sonradan anlaşmalı ihbarcılar bulup bu yerleri ihbar ettirdiği ve içki üreticilerinden alınacak paradan ihbariye bedeli olarak pay almayı amaçladıkları, bu durumun içki üreticilerini zor duruma soktuğu, bu işin önünün kesilmesi amacıyla ihbariye ödemesinin durdurulması, ancak memurlardan kaynaklanan bir hile olmadığının anlaşılması durumunda ihbariye dağıtılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede gösterilen Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi ile zeylinin hükmü bu mecmuada münderic bulunan mesrurat Resm-i Mîrî Nizâmnâmesi ile feshedildiği cihetle bu mecmu'aya derc edilmemiştir.

Ba'd-el-istimâre zuhûr edecek mektûmattan Resm-i Mîrî Müskirât Nizâmnâmesi'nin zeyli mücibince alınması lâzım gelen iki kat cezâ-yi nakdîden bir katının îrâd kaydıyla diğer bir katının muhbirlerine îtası (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile usûl-i ittihâz buyurulmuşken hîn-i istimârede bazı me'mûrlar müskirâtın mikdârını kasten noksan haber verip muahharen muhbir tedârikiyle mezkûr noksanları zâhire bi'l-ihraç ihbâriyyesinden istifâ'de etmek gibi menâfi'-i zatiye yolunda hile ve desayis isti'mâliyle müskirât âmillerini rehnedar etmekte olduklarından işbu sû-i isti'mâlin önünü almak maksadıyla bunlardan bermücib-i nizâm alınacak iki kat resmden kimseye hakk-ı ihbâriyye verilmemesi ahiren (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihinde istar kılınan tahrîrât-ı umûmiyyenin üçüncü fıkrasında gösterilmiş ise de me'mûrların sû-i isti'mâlinde nâşi olmayıp bütün bütün açıktan ve hariçten vuku' bulan ihbâr-ı mücerred üzerine bi'l-muayene zâhire çıkarılan kaçak müskirât için dahi ihbâriyye verilmemesi muhbirlerin kesr-i şevk ve gayretlerini mücib ve bu ise emvâl-i mîriyenin ziya'nını müstevcib olacağı

beyânıyla bazı nezâret ve merkez müdürîyyetlerinden vuku' bulan istizânlara bazen sülüüs ve ekseriya nısf ihbâriyye îtası için cevaplar yazılmakta olup halbuki böyle sûret-i gayr-ı muttaridede muâmeleye cereyânı na-münâsib ve teşviş-i kuyûdu mücib görünmemesine ve ilga-yı kavâim karşılığı olarak ahiren zamm olunan % 5 dahi resm-i kadim hükmüne girip el-yevm kaçak müskirât cezâ-yi nakdileri iki kat hesâbıyla % 30 olarak alınmakta bulunmasına binâen bâdema muâmelât-ı mezkûrenin bir dâire-i muttaridede cereyânı için hîn-i istimârede âmillerin rehnedar edilmesi maksadına mübtenî ve me'mûrların sû-i isti'mâlinden nâşi olmayıp da mücerred ashâbı tarafından ketm olunduğu ve bunda me'mûrların hilesi bulunmadığı lâıyıkıyla tahakkuk eden müskirât-ı mektûmenin hariçten olan muhbirlerine sairlerinin şevk ve gayretlerini mücib olmak üzere evvel-bâ-evvel tutulacak evrâk-ı mükemmele-i tahkikiyesinin leffiyile buradan ba'd-el-istizân verilecek me'zûniyet üzerine alınacak % 30 cezâ-yi nakdiden nısfının i'tâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı muhasebiden bâ-müzekkere ifâ'de olumuş ve bu sûret nezd-i muhliside dahi bi't-tasvip keyfiyyet bil-cümle Düyûn-ı Umûmiyye nezâret ve merkez müdürîyyetlerine tebliğ edildiği misillî zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı umûmiyyemizin nûsah-ı matbû'asından 20 adedi başkaca postaya teslimen firistâde kılınmış olduğundan bunların mülhakatınıza irsâliyle bâdema her tarafta mücibince iktizâsının icrâ' ve fakat bundan bi'l-istifâ'de yine bir sûretle isti'mâl-i desiseye meydan verilmemek üzere tarafınızdan dahi nezâret ve tekidat-ı mütemadiye ifâ buyurulması, şî 25 Rebiülâhir sene 1306 ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304. (29 Aralık 1888)

239 | Tezkeresiz olarak Mısır'dan getirilecek içkilerden vergi alınarak geçişine izin verilmesi, vergisi Mısır'da ödenmiş olan içkilerden vergi alınmaması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye Mısır'dan bilâtezkere getirilecek müskirâttan birer kat resm-i mirî alınarak imrârlarına müsaade olunmasına dair olduğu gibi resm-i mirîsi Mısır'da alınmış olarak bâ-tezkere-i makbûle götürülecek müskirâttan resm-i mirî aranılmaması maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmû'anın üçüncü bâbının birinci kısmında (196) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

240 | Girit adasından tezkeresiz olarak getirilen içkilerden iki kat vergi alınarak geçişine izin verilmesi, Girit adasında üretilip

Osmanlı topraklarına getirilen tezkereli içkilerden ise vergi alınmaması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye Girit cezâresinden nakliye tezkeresiz getirilecek müskirâtın ikişer kat resm-i mîrî alınarak imrârlarına müsaade olunmasına dair oldu ğu gibi Girit Cezâresi'nde i'mâl olunup sair Memâlik-i Şâhâne'ye bâ tezkeresi nakliye getirilecek müskirâtın resm-i mîrî aranılmaması maddesini dahi şâmil bulundu ğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın üçüncü bâbının birinci kısmında (190) numara ile murakkam oldu ğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

241 Tezkeresiz olarak taşınan içkilere nereye gittiğine bakılmaksızın iki kat vergi alındıktan sonra nakliye tezkeresi verilmesi, gerek yerli gerekse yabancı menşeli içkileri deniz ve kara yoluyla taşıyanlar ve buna göz yuman memurlar hakkında yasal işlem yapılması.

Her nereye olursa olsun tezkeresiz nakil olunan müskirâtın iki kat resm-i mîrî ahzı nizâm-ı iktizâsından olmasına mebnî resm-i mîrisi verilmiş olan yerli ve ecnebî müskirât ve ispirotlarının gümrük tezkerelerinden başka bahre ve berre mahsûs oldu ğu bâlâlarında gösterilerek birerde hasbî müskirât-ı nakliye tezkereleri itasıyla imrâr ettirilmesi mukaddemâ Rûsûmat Emânet-i Celîlesi'nce usûl ittihâz olunarak keyfiyyet (522) numaralı ve fi 8 Haziran sene 1291 (20 Haziran 1875) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne tebliğ buyurulmuş ve şimdiye kadar her yerde o yolda muâmele olunmakta bulunmuş oldu ğu hâlde bazı mahaller hükûmetlerince usûl-i meşrûha nazarı itibara alınmayarak nakliye tezkeresiz tutulan müskirâtın ecnebî malı oldu ğu iddiasıyla ashâbının hükûmete vuku' bulan mürâcaâtları üzerine mallarının taraflarına iadesine karâr verilmekte oldu ğu muhaberât-ı câriyeden anlaşılmamasına ve bu ise yerli muâmelâtından olan kâffe müskirât-ı mümâsile ve ispirotların ecnebi malı namıyla bilâ-tezkere nakl ve imrâr edilerek Hazine-i Celîle'nin bu yüzden külli mutazarır olmasını intac edece ği derkâr bulunmasına binâen usûl-i kadime-i müttehize dâiresinde olarak bahre veya berre mahsûs nakliye tezkeresi almaksızın gerek yerli ve gerek ecnebî müskirât ve ispirotlar nakledilecek olur ise haklarında hükûm-i nizâm tamamıyla ifâ olunmak üzere öyle Meclis-i İdârelerce mugâyir-i usûl karâr itâ' olunmaması hakkında lâzım gelenlere icrâ'-yı tebliğat buyurulması bâ tezkere-i halisi Mâliye Nezâret-i Celîlesi'ne arz ve izbâr olunmuş idi. Bu kere Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden bil-cümle vilâyât ile müstakilen idâre olunan

mutasarrıflıklara fi 8 Şubat sene 1302 tarihiyle mücibince ta'mimen muharrerât-ı âliye testir buyurulmuş ve keyfiyyet idârelerimizce dahi bilinip ona göre hareket edilmek üzere işbu tahrirât-ı halisinin zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle 20 kıt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olduğundan vusûlünde ale-l-usûl zıkr olunan idârelere isrâsıyla her tarafta mücibince ifâ-yı muâmeleye dikkat ve i'tinâ' olunması, fi 6 Cemâziyelâhir sene 1304 ve fi 18 Şubat sene 1302. (2 Mart 1887)

Tahrirât-ı Âliye Sûreti

Her nereye olur ise olsun tezkeresiz nakil olunan müskirâtın iki kat resm-i mirî ahzı nizâm-ı iktizâsından olmasına mebnî resm-i mirîsi verilmiş olan yerli ve ecnebî müskirât ve ispirotalarının gümrük tezkerelerinden başka bahre ve berre mahsûs olduğu bâlâlarında gösterilerek birer de hasbî müskirât-ı nakliyye tezkereleri itasıyla imrâr ettirilmesi mukaddemâ Rûsûmat emânet-i aliyyesince usûl ittihâz olunarak keyfiyyet bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne tebliğ olunmuş ve şimdiye kadar her yerde o yolda muâmele olunmakta bulunmuş olduğu hâlde bu kere bazı tüccârın Yanya'ya getirmiş oldukları romlardan usûl-i meşrûhâ dâiresinde berre mahsûs nakliye tezkeresi ibrâz edememelerinden nâşî hükm-i nizâma tevfiân iki kat resm-i mirîleri istihsâline teşebbüs olunduğu sırada sâhibleri mezkûr romların ecnebî malı olduğu iddiasıyla hükûmete vuku' bulan mürâcaâtları üzerine mezkûr romlar için nakliye tezkeresi aranılmak lâzım gelmeyeceğinden mallarının taraflarına iadesine Yanya vilâyeti Meclis-i İdâresinden karâr verilmiş ve eğerki usûl-i meşrûhaya ve hükm-i nizâma mugayir görünen işbu karâr istinâf edilerek Şûrâ-yı Devlet'çe feshedilmiş ve bunlardan aranan cezâ-yi nakdînin istihsâline hükmedilip icâbı derdest icrâ' bulunmuş ise de meclis-i mezkûrun işbu karârı gibi sair yerlerde dahi usûl-i kadimeye mugayir karârlar itasıyla hukuk-ı hazînenin izâasına sebebiyet verileceği ve Düyûn-ı Umûmiyye Vâridât-ı Muhassasa İdâresi ise ber mücib-i karârname bulduğu nizâm ve usûl dâiresinde muâmele ve harekete mecbûr olduğu gibi bundan çend sene evvel medâr-ı inzibat olmak üzere Rûsûmat'ça vaz' ve ittihâz edilmiş olan usûl-i meşrûha sâye-i terakkiyât-vâye-i cenâb-ı padişâhide Memâlik-i mahrusa dahilinde el-yevm müteaddid

fabrikalar küşâdıyla ecnebî mamulâtına mümâsil ve yekdiğerinden tefriki gayr-i kabil müskirât i'mâline her tarafta kesretle başlanılan böyle bir zamanda mecâlis-i hükûmetçe nazar-ı itibara alınmayacak olur ise artık yerli ma'mûlâtından olan kâffe müskirât-ı mümâsile ve ispartolar ecnebi malı nâmıyla bilâ-tezkere nakl ve imrâr ettirilerek İdârenin bu yüzden külli mutazarrır olacağı beyânıyla usûl-i kadime-i müttehize dâiresinde olarak bahre veya berre mahsûs nakliye tezkeresi almaksızın gerek yerli ve gerek ecnebi müskirât ve ispartolar nakledilecek olur ise haklarında hükm-i nizâm tamamıyla ifâ olunmak üzere öyle Meclis-i İdârelerce mugâyir-i usûl karâr i'tâ' olunmaması hususunun ta'mîmen iş'arı idâre-i mezkûre müdiriyyetinden gönderilip Mâliye Nezâret-i Celilesi'nden tevdi olunan tezkerede beyân ve iş'âr olunmuş ve vakia mücerred vikâyâ-i menâfi'-i' hazine maksadıyla taht-ı karâra alınan usûl-i meşrûhaya Mecâlis-i İdâre'ce riâyet olunmaması hasar-ı hazineyi mültelzem ve gayr-i câiz olarak keyfiyyet ta'mîmen vilâyat-ı saireye müstakilen idâre olunan mutasarrıflıklara bildirilmiş olmakla Vilâyat-ı Celilelerince ona göre iktizâsının ifâ buyurulması bâbında, fi 27 Cemâziyelevvel sene 1304 ve fi 8 Şubat sene 1302.(20 Şubat 1887)

- 242** | İdarelere haber verilmeksizin fabrika ve meyhanelere ithal edilen kuru üzüm, incir ve saireden iki kat vergi alınması, rakı yapımında kullanılan meyvelerin üreticilere zimmet kaydedilmesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye idârelere haber verilmeksizin fabrika ve meyhanelere ithal olunan kuru üzüm ve incir ve saireden ikişer kat resm-i mirî aranılmasına dair olduğu gibi arak yapılmak üzere mübâyaa edilecek kuru üzüm incir ve sairenin fabrika ve meyhanecilere zimmet kaydedilmesi maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın üçüncü bâbının üçüncü kısmında (224) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

- 243** | Rûsumat nezaretlerince düzenlenen gümrük, içki, ipek ve tütün tezkerelerinde varış yerinin belirtilmesi, tuz tezkerelerini kaybedenlere şehadetname verilmemesi.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede tuz tezkerelerinde mevrid gösterilmemesi hakkında muharrer maddeye atfen gösterilen fi 29 Zilhicce sene 1290 tarihli telgrafnâme-i umûmiyyenin hükmü bahren nakil olunacak tuzların tezkerelerinde mevridinin gösterilmesi hakkında olan (151) numaralı ve fi 17 Kânûnusânî sene 1295 (29 Ocak 1880) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ile feshedildiği cihetle mezkûr fi 29 Zilhicce sene 1290 (17 Şubat 1874) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Ta'yîn-i mevrid muâmelesinin berren nakil olunacak müskirât ile tuz ve harire de şumulü olup olmadığına dair bazı Rûsûmat Nezâretleri'nden vuku' bulan istifsâr üzerine bu bâbda evvel ve âher ittihâz olunan usûlün umûmî câmî' olmak üzere yeniden bazı izahat îtasına ibtidar olunur. Şöyle ki; işbu ta'yîn-i mevrid muâmelesi (457) numaralı ve fi 28 Temmuz sene 1289 (9 Ağustos 1873) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği vechile kâffe eşya hakkında câri olduğu gibi müskirât dahi eşya hamûlesinde dahil olmak hasebiyle gerek bahren ve gerek berren imrâr olunsun burada şumulü bulunmak tabii olup eğerki müskirât tezâkir-i nakliyesinde mevrid için hane-i mahsûs gösterilmemiş ise de gideceği mahallin ismi tezâkir tahrîr olunur iken kalem ile gösterilmesi mümkünattan ve harir dahi o kabilden bulunmasına ve mevrid nizâmının vaz'ından maksad zayi olduğu beyânıyla mukabiline şehâdetnâme istenilen tezkerelerin sû-i isti'mâlden vikayesi kaziyesi olup gümrük ve müskirât ve harir tezkereleriyle duhân nakliye tezkereleri ise zayi olduğu hâlde mukabillerine şehâdetnâme îtası usûlû iktizâsından olmasına binâen işbu ta'yîn-i mevrid muâmelesinin zikr olunan gümrük ve müskirât ve harir tezkereleriyle duhân nakliye tezkereleri haklarında mer'iy-ül-icrâ tutulması lâzım geleceğinin ve fakat tuz tezkerelerinin ziyâi vukuunda şehâdetnâme verilmemesi (152) numaralı ve fi 1 Mayıs sene 1284 (13 Mayıs 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye iktizâsından olmasıyla fi 29 Zilhicce sene 1290 (17 Şubat 1874) tarihli telgrafnâme-i umumî mücibince tuz tezkerelerinde muâmele-i meşrûhaya hâcet olmayacağının ta'minen iş'ârı cemiyet-i rûsûmiyyeden ifâde olunmuş ve keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne bildirildiği misillü işbu tahrîrât-ı halisinin nûsah-ı matbû'asından nezâret-i behiyyeleri dahilinde kâin Rûsûmat idâreleri'nin adedine nisbetle beş kıt'ası leffen gönderilmiş olmakla bunların birer mu'cible zikr olunan idârelere isrâsıyla mücibince muâmeleye dikkat olunması, fi 24 Şevvâl sene 1295 ve fi 9 Teşrinievvel sene 1294. (21 Ekim 1878)

244 | Gayrimüslim şarap üreticilerine kendi şahsî tüketimleri için hane başına 200 kuyye vergi harici şarap bırakıldığı halde

bazı üreticilerin bu rakamı arttırmak için komşu ve tanıdıklarının evlerine iki yüzer kıyye şarap kaçırdığı, böyle bir durumda hem şarap kaçıranlardan hem de evine kabul edenlerden çeşitli oranlarda vergi cezası alınması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede alınacak birer misil cezâ-yi nakdîlerin (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfişkân nısfı muhbîrlere itâ' olunması gösterilmiş ise de birer misil olarak alınacak cezâ-yi nakdîlerin tamamen muhbîrlere verilmesi (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmında olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Tebea-i gayr-i müslimeden müskirât i'mâl edenlerin yaptıkları şaraptan ber-mu'cib-i nizâm kefâf-ı nefis için ikişer yüz kıyyesi terk ve tefrik olunmakta ise de bazı müskirât âmilleri meselâ 2.500 kıyye şarap i'mâl ederler ise kefâf-ı nefis için 200 kıyye bi't-tenzil küsûr 2.300 kıyyesinin resmi verilmek iktizâ' eder iken mezkûr 2.500 kıyyeyi sair ahali ile uyuşup dört beş haneye nakil ve taksim ederek beher hane hesâbıyla ikişer yüz kıyyeden 800 ve 1.000 kıyye mikdârı terk ettirilmekte oldukları tahkikat icâbından olarak o bâbda bâ tezkere vaki olan arz ve iş'âr-ı halisî üzerine fi gurre-i Zilkade sene 1285 (13 Şubat 1869) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan buyuruldu-yı âli cenâb-ı sedâretpenâhide bu sûret tenkis-ı vâridâta beis olacağından taht-ı mazbûtiyede alınması icâb-ı hâlden olmasıyla bazı kesânın birer mikdâr üzüm hâsılatı olup da azlığı sebebiyle ayrıca i'mâl-i tekâlifî mücib olmamak için komşuluk ve karâbet münâsebetiyle bir kaç birleşerek mahsûllerini toptan i'mâl ile bâde beynlerinde taksim ettikleri carî ve mervî olması cihetle bu yolda bir mahalle birleşerek toptan şarap i'mâl edenler müstesna tutulmak üzere sâlif-üz-zikr kendi mahsûlünü resm vermemek için diğer haneye nakletmek ve böyle resmden kaçırılan şarabı kabûl eylemek fiilini irtikâbî mahalli meclislerinde tahkikat-ı mükemmele ile tebeyyûn edecek eşhâstan kaçak şarabın resm-i mirisinden başka bir misli ve ikinci defasında üç misli cezâ-yi nakdî dahi istihsâl kılınması tensib ve bi-l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı padişâhi dahi o merkezde müteallik ve sahife-i ziyâb buyurulmuş olduğu beyân-ı âlisiyle icâbının icrâ'sı irade ve iş'âr buyurulmuş olduğundan ber-mu'cib-i irâde-i seniyye ba'de-zîn kendi mahsûlünü resm vermemek üzere diğer haneye nakledenler olup da ber minvâl-i muharrer mahalleri meclislerinde bi't-tahkik tebeyyûn eylediği hâlde kefâf-ı nefis için bundan bir şey tenzil olunmayarak kaçırın ve kabûl edenlerin her ikisinden kaçırılan şarabın resm-i mirisinden başka birinci defa da resm-i mezbûrun bir misillü ve bu hareketleri tekrar eder

ise üç misli cezâ-yi nakdî istihsâl kılınması husûsunun bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'ârî lâzım geleceği bi'l-havâle mecâlis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet tamiman iş'âr ve zir-i nezâret-i behiyyelerinde kâin İdâreler mikdârına nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kır'a nûsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla nûsah-ı mezkûrenin taraf-ı vâlâlarından bâ-mu'cib mezkûr idârelere bi'l-isrâ bâdema icrâ'-yı tahkikat ve tefhisat ile o misillü kendi şarabını resm vermemek kasdıyla ahârın hanesine nakleyleyenler bulunur ise derakab hükûmet-i mahalliyyeye mürâcaâtla tedkikat-ı mukteziye bi'l-icrâ' madde tebeyyün ettirilerek gerek kaçırın ve gerek hanesine kabûl edenlerden zikr olunan cezâ-yi nakdînin istihsâliyle (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel 1284 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfiân nısıf muhbirlerine i'tâ' ve nısf-ı diğeri icmâllere kayd ve imlâ' olunarak her hâlde vâridât-ı Hazine-i Celîle'nin o makule hile ve desayis ile dūcâr-ı tenâkus olmaması esbâbının istikmâline himmet ve i'tinâ' buyurmaları, fi 6 Zilhicce sene 1285 ve fi 8 Mart sene 1285. (20 Mart 1869)

245 Kendi şahsi tüketimi için evine ayırdığı 200 kıyye şarabın yanısıra başka evlere de şarap kaçırın kişiler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyye bilâ-tezkere tutulacak ve tezkeresinden fazla zuhûr edecek müskirâtın alınacak ikişer kat resm-i miriden birer katının muhbir ve me'mûrine sûret-i tevziine dair olduğu gibi kaçak olarak tutulacak tuzlar ile tezkerelerinden % 3'den ziyâde fazla zuhûr edecek tuzlardan cezâen alınacak ikişer kat esmândan birer katının muhbir ve me'mûrine sûret-i tevzi maddesini dahi şâmil bulunduğu cihetle bu tahrîrât-ı umûmiyye bu mecmuanın ikinci bâbının üçüncü kısmında (158) numara ile murakkam olduğundan ind-el-hâce mezkûr numaraya mürâcaât olunmak iktizâ' eder.

TALİMAT

Tezkeresiz veya tezkere fazlası olduğu için yakalanan içkiler ile gizli olarak meyhane ve fabrikalara getirilen rom, ispirto ve rakı yapımına elverişli meyveler ve şahsi tüketime ayrılmış gibi gösterilip gizlice başka evlere aktarılan şaraplardan alınacak vergi ve para cezaları ile ihbariye işlemlerinin ne şekilde yapılacağını izah eden talimat.

Bilâ-tezkere tutulacak ve tezkerelerinden fazla zuhûr edecek

müskirât ile hafıyyen meyhane ve fabrikalara ithal olunan rom ve ispiro ve arak i'mâline sâlih meyve ve saireden ve kefâf-ı nefis tenzil ettirmek maksadıyla diğér hanelere aşırılan şaraplardan alınacak resm-i mirî ve cezâ-yi nakdilerle verilecek ihbâriyyeler muâmelâtını tarif eden ta'lîmâtıdır.

Madde 1

Bilatezkere tutulacak müskirâtın Müskirât Resm-i Mirî Nizâmnâmesi'nin 17. maddesi mücibince ikişer kat resm-i mirîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfiân maa zam % 30 olarak tahsil olunup (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) ve (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükmünce tatbiken birer katı yani % 15'leri icmâllere îrâd ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükmüne tatbiken birer katı yani % 15'leri icmâllere îrâd kaydıyla diğér on beşleri tutan ve haber verenlere i'tâ' olunacak mezkûr müskirât için zikr olunan (232) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücibince nâkilleri veyahut ashâbı yedlerine müceddeden i'maliye tezkereleri verilerek idârelerden imrârlarına müsaade edilecektir.

Madde 2

Bilatezkere tutulacak Rom ve ispiro ve saire hakkında birinci madde mücibince muâmele olunacaktır.

Madde 3

Mümâsili Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirât-ı ccnebiyeden bilâ-tezkere tutulacakların (223) numaralı ve fi 25 Nisan 1282 (7 Mayıs 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince ikişer kat resm-i mirîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfiân maa zam yüzde olarak tahsil olunup (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) ve (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmına tatbiken birer katı yani % 15'leri icmâllere îrâd kaydıyla diğér on beşleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve mezkûr müskirâtın idârelerden

imrârlarına müsaade edilecektir.

Madde 4

Tezkerelerinden fazla zuhûr edecek müskirâtın (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince ikişer kat resm-i mirileri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfikân maa zamm % 30 olarak tahsil olunup (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) ve (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükmüne tatbiken birer katı yani % 15'leri icmâllere irâd kaydıyla diğer on beşleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve mezkûr müskirât için zikr olunan (232) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücibince nâkılleri veyahut ashâbı yedlerine müceddeden i'maliye tezkereleri verilerek idârelerden imrârlarına müsaade edilecektir.

Madde 5

Tezkerelerden fazla zuhûr edecek rom ve ispiro ve saire hakkında dördüncü madde mücibince muâmele olunacaktır.

Madde 6

Mümâsil-i Memâlik-i Şâhâne'de i'mâl olunan müskirât-ı ecnebîyeden tezkerelerinden fazla zuhûr edeceklerin (223) numaralı ve fi 25 Nisan sene 1282 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince ikişer kat resm-i mirileri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 tarihli telgrafame-i umûmiyyeye tevfikân maa zam % 30 olarak tahsil olunup (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) ve (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmına tatbiken birer katı yani % 15'leri icmâllere irâd kaydıyla diğer on beşleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve mezkûr müskirâtın idârelerden imrârlarına müsaade edilecektir.

Madde 7

Bir mahalde i'mâl olunarak gerek hîn-i istimâre ve tahririnde ve gerek yoklamasında me'mûrlarından ketin ve ihfâ' olunduğu tebeyyün eden müskirâtın Müskirât Resm-i Miri Nizâmnâmesi'nin 18. maddesi mücibince ikişer kat resm-i mirileri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878)

tarikli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfikân ma'a zam % 30 olarak tahsil olunup (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince tamamen icmâllere irâd kaydıyla ve fakat (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği üzere me'mûrların sù-i isti'mâlinde nâşi olmayarak mücerred ashâbı tarafından ketm olduğu tahakkuk eden mûskirâtın muhbirleri hariçten bulunduğu takdirde Nezâret-i Umûmiyye'den bi-l-istizân verilecek me'zûniyet üzerine % 30 olarak alınan ikişer kat resm-i mirîlerin birer katı yani % 15'leri muhbirlerle verilerek (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince ikişer kat alınan resm-i mirîlerle mûskirât mikdârları i'maliye tezkerelerine ilâve edilecektir.

Madde 8

Bir mahalde i'mâl olunarak gerek hîn-i istimâre ve tahrîrinde ve gerek yoklamasında me'mûrlarından ketm ve ihfâ' olduğu tebeyyün eden şarapların 7. maddede gösterildiği vechile ikişer kat resm-i mirîleri maa zam % 30 olarak tahsil kılındıktan başka (236) numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene 1285 (16 Aralık 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince cebrelerinden hasıl olan arakların dahi başkaca ikişer kat resm-i mirîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfikân maa zam % 30 olarak tahsil olunup (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince tamamen icmâllere irâd kaydıyla ve fakat (238) numaralı ve fi 17 Kânunuevvel sene 1304 (29 Aralık 1888) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyede gösterildiği üzere me'mûrların sù-i isti'mâlinde nâşi olmayarak mücerred ashâbı tarafından ketm olduğu tahakkuk eden şarapların muhbirleri hariçten bulunduğu takdirde Nezâret-i Umûmiyye'den bi-l-istizân verilecek me'zûniyet üzerine gerek şaraplardan ve gerek cebrelerinden hasıl olan araklardan başka başka % 30'ar olarak alınan ikişer kattan dört kat resm-i mirîlerin ikişer katı yani % 30'ları muhbirlerle verilerek (232) numaralı ve fi 7 Nisan sene 1282 (19 Nisan 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfikân gerek ikişer kat şarap ve ikişer kat arak resm-i mirîleri ve gerek

şarap ve arak mikdârları i'maliye tezkerelerine ilâve edilecektir.

Madde 9

İdarelere haber verilmeyerek ve vezin ettirilmeyerek hafıyyen meyhaneye ve fabrikalara ithal olunduğu tebeyyün eden kuru üzüm ve incir vesair arak i'mâline sâlih meyve ve romların (224) numaralı ve fi 6 Nisan sene 1298 (18 Nisan 1882) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince ikişer kat resm-i mîrîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfikân maa zam % 30 olarak tahsil olup (166) numaralı ve fi 17 Mayıs sene 1292 (29 Mayıs 1876) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye imtisâlen birer katı yani % 15'leri icmâllere irâd kaydıyla diğer on beşleri (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince tutan ve haber verenlere i'tâ' olunacaktır.

Madde 10

Kefâf-ı nefis tenzîl ettirmek maksadıyla diğer hanelere hafıyyen nakledilen şarapların (244) numaralı ve fi 8 Mart sene 1285 (20 Mart 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfikân birinci defasında gerek kaçırın ve gerek hanelerine kabûl edenlerden başka başka birer kat resm-i mîrîleri ile birer misli cezâ-yi nakdîleri (233) numaralı ve fi 31 Ağustos sene 1294 (12 Eylül 1878) tarihli telgrafnâme-i umûmiyye mücibince maa zam % 15'lerden otuzar olarak tahsil olunduktan başka (236) numaralı ve fi 4 Kânunuevvel sene 1285 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye imtisâlen mezkûr şarapların cebrelerinden hasıl olan arakların dahi başkaca gerek kaçırın ve gerek hanelerine kabûl edenlerden ayrı ayrı birer kat resm-i mîrîleri ile birer misli cezâ-yi nakdîleri kezâ (233) numaralı telgrafnâme-i umûmiyye tevfikân maa zam % 15'lerden otuzar olarak tahsil olup gerek kaçırın ve gerek kabûl edenlerden başka başka alınan birer kat şarap ve birer kat arak resm-i mîrîleri mezkûr (244) numaralı ve (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler mücibince icmâllere irâd kaydıyla gerek kaçırın ve gerek kabûl edenlerden ayrı ayrı alınan birer misli şarap ve birer misli arak cezâ-yi nakdîleri (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfikân

muhbirlerine i'tâ' olunacak ve ikinci defasında zikr olunan (244) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücibince gerek kaçırın ve gerek hanelerine kabûl edenlerden başka başka şarapların birer kat resm-i mîrîleri ile üçer misli cezâ-yi nakdîleri mezkûr (233) numaralı telgrafnâme-i umûmiyyeye tevfikân maa zamm % 15'lerden altmışar olarak tahsîl kılınıldıktan mâ-adâ sâlif-üz-zikr (236) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyeye imtisâlen mezkûr şaraplar cebrelerinden hasıl olan arakların dahi başkaca gerek kaçırın ve gerek hanelerine kabûl edenlerden ayrı ayrı birer kat resm-i mîrîleri ile üçer misli cezâ-yi nakdîleri sâlif-ül-beyân (233) numaralı telgrafnâme-i umûmiyye mücibince maa zam % 15'lerden altmışar olarak tahsîl olunup gerek kaçırın ve gerek kabûl edenlerden başka başka alınan birer kat şarap ve birer kat arak resm-i mîrîleri zikr olunan (244) ve (251) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmına tevfikân icmâllere îrâd kayd olunacağı gibi gerek kaçırın ve gerek kabûl edenlerden ayrı ayrı alınan üçer misli şarap ve üçer misli arak yani 12 misli cezâ-yi nakdîlerin nısfı olan altı misillerin dahi mezkûr (244) ve (251) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyeler mücibince icmâllere îrâd kaydıyla diğer altı misli cezâ-yi nakdîler muhbirlerine verilecektir.

Madde 11

İşbu ta'limâtta tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacağı gösterilen cezâ-yi nakdîlerin (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'limât mücibince % 30'ları Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na tevzî ve yetmişleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak fakat tutan ve haber verenler Müsterek Muhâfaza Me'mûrları'ndan bulunduğu takdirde (159) numaralı ve fi 23 Ağustos sene 1305 (4 Eylül 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfikân % 15'leri Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na ve yetmişleri muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'na ve diğer on beşleri dahi muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'nın mâ-fevkinde bulunan Rûsûmat Me'mûrları'na verilecek ancak resm-i mîrîlerle cezâ-yi nakdîlerin tahsîli husûsunda masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl edildikten sonra küsûrları bu vechile tevzî ve i'tâ' olunacaktır.

F. Tezkeresiz içki satanlar ile evlerinde içki satan ve bey'iyye vergisini ödemeyen kişilere kesilecek para cezaları ve ihbariye işlemleri.

246 İçki satan kişilerden alınmakta olan ve daha önceden %30 olarak toplanmakta olan bey'iyye vergisinin %25'e düşürüldüğü, bu verginin her yılın Mart ve Eylül ayı başlarında iki taksit halinde alınacağı, izinsiz olarak içki satışı yapmak amacıyla dükkan ve meyhane açacaklardan alınacak para cezaları ile bu işyerleri hakkında yapılacak işlemler.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müskirât satılan mahallerden icâre-i senevîyelerine nisbetle % 30 Resm-i Bey'iyye istihsâli hakkında kaleme alınan nizâmnâmenin gönderildiğine dair muharrer fıkraya atfen gösterilen fi 15 Zilhicce sene 1282 ve nizâmnâme-i mezkûr ahkâmı mevki-ı icrâ'ya konuluncaya değin bey'iyye resminin nizâmnâme-i kadîmi mücibince istihsâline dair muharrer maddeye ma'ûf olan fi 22 Cemâziyelâhîr sene 1283 (1 Kasım 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler hükümsüz kaldığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

Müskirât satılan mahallerden icâre-i senevîyelerine nisbetle % 30 resm-i bey'iyye istihsâli hakkında kaleme alınıp 1282 senesi Mart'ı ibtidasından itibaren mer'iy-ül-icrâ tutulmak üzere fi 15 Zilhicce sene 1282 (1 Mayıs 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i halisi ile gönderilen nizâmnâme-i cedidin birer nüshası düvel-i mütehabbe sefaretlerine irsâl buyurulmuş olması üzerine vuku' bulan bazı ihtârâtlarına Meclis-i Vâlâ'da bakılmakta ise de bunun karârına intizar-ı Hazine'ce bâis-i hasar olacağından nizâmnâme-i mezkûr ahkâmı ileride mevki-ı icrâ'ya konuluncaya değin % 15 itibarıyla olan ruhsatiye resminin nizâmnâme-i kadîmi mücibince istihsâl kılınmış müteallik buyurulan irâde-i âliye üzerine fi 22 Cemâziyelâhîr sene 1283 (1 Kasım 1866) tarihinde ta'mîmen bildirilmişti. Muahharen şerefteallük eden irâde-i aliyye mantığınca nizâmnâme-i cedid-i mezkûrun ta'dil-i suver-i icrâ'iyyesi zımında sefaretler tarafından ta'yin olunan me'mûrlar ile birleşilerek nezd-i muhliside teşkil kılınan komisyonunda mukaddema % 30 hesabıyla ahzı karârlaştırılan Resm-i Bey'iyye'nin % 25 itibarıyla ve beher sene Mart ve Eylül ibtidalarında iki taksit ile alınması ve tahsiline her bir taksitin duhulünden bir mâh mukaddem bed olunması vesair eşya ile beraber müskirât satanlardan alınacak Resm-i Bey'iyye'nin sunuf-ı selâse üzere istihsâl kılınması ve icarelerin takdîrinde müeccer ile müstehir beyninde nizâmı vechile bâ-mağrifet-i hükûmet mün'akid kontratında muharrer meblâğın esas tutulması ve böyle

bâ-ma'rifet-i Hükûmet tanzim edilmiş kontrat mevcûd olmadığı veyahut kontrat mevcûd olup da derûnunda gösterilen icarın sıhhatinden dolayı şübhe bulunduğu sûrette icâr-ı mezkûrın tahsildâr ile o dükkân veya mağazanın bulunduğu mahalle ahâlisi muteberânından dört neferden mürekkeb bir heyet teşkil olunarak onlar ma'rifetiyle takdir ve ta'yîn edilmesi ve ayrıca mahall-i mahsûs olmayıp da derunlarında kadeh ile müskirât satılan arak ve arpa suyu fabrikalarının kiralara nisbetle iktizâ' eden resmin fakat rub'ı istifâ' olunması ve resm-i bey'iyyesi Dersââdet'de 100 ve taşralarda 50 kuruştan aşağı tutan mahaller olur ise bunlardan ale-s-seviyye Dersââdet'de 100 ve taşralarda 50 kuruş ve panayırlar ile sair açık yerlerde müskirât satmak için me'zûniyet verilenlerden Dersââdet'de yevmiye onar ve taşralarda kezâlik yevmiye beşer kuruş resim ahz kılınması ve tezkere almaksızın müskirât mahalli açanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka resm-i mezkûrın bir misli ve bu hareketin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli cezâ-yi nakdî alınması karârlaştırılarak nizâmnâme-i mezkûrın bu maddeleri o vechile tashih vesair bazı mahalleri icâbına göre ıslah ve tavzih ile yeniden bir nizâmnâme kaleme alınıp lede'l-istizân nizâmnâme-i mezkûrın gerek Dersââdet ve gerek taşralarda geçen mâh teşrinievvêlin 12. gününden itibaren mevki-i icrâ'ya konularak ahkâmının mer'iy-ül-icrâ tutulması husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i padişahi müteallik ve şerefsudûr buyurularak Hariciye Nezâret-i Celîlesi cânib-i âlisinden sefaretlere tebligat-ı lâzime icrâ' kılınmış olmasıyla ahkâm-ı mündericesine tevfikân icrâ'-yı muâmeleye mübâderet olunması, fi 7 Cemâziyelâhîr sene 1284 (6 Ekim 1867) tarihiyle muvaşşehan şerefvürûd eden tezkere-i sâmiye-i cenâb-ı vekâletpenâhîde emir ve irade buyurulmuş ve işbu resm-i bey'iyye için müceddeden tezkere tab' ettirilmekte bulunmuş ise de bu tezkerelerin ikmâl-i tab'ı zamana muhtaç olduğundan geçen sene her tarafa gönderilen bey'iyye duhân tezkerelerinin bâlâsında olan duhân kelimesi çizilip üstüne müskirât lafzı yazılarak ve açık olan yerleri usûl ve icâbı vechile doldurularak müskirât bey'iyyesi için isti'mâl olunması, fi 15 Zilhicce sene 1282 (1 Mayıs 1866) tarihinde umumen bildirilmiş olduğundan müceddeden tab' olunmakta olan tezkerelerin hitâmiyla irsâline kadar sûret-i muharrere vechile mezkûr duhân bey'iyye tezkerelerinin isti'mâl ve panayırlar ile sair açık yerlerde müskirât satacaklara îtası lâzım gelecek tezkereler dahi zikrolunduğu vechile duhân kelimesi çizilerek üstüne müskirât lafzı yazılıp mezkûr bey'iyye duhân tezkerelerinden verilmesi ve her kaç gün için verilecek ise bâla-yı tezkerede olan hanelerden en sonraki hanede matbû' bulunan şehîr lafzı çizilip eyyâm lafzına tebdil ile mikdârı ve alınacak resmin kemmiyeti gösterilmesi bi't-tasvip bir tarafı Türkçe ve karşısında Fransızca olmak üzere tab' ettirilen

nizâmnâme-i cedîd nüshalarından sair Rüsûmat Nezâretleri'ne tesyâr ile keyfiyyet iş'âr olunduğu misillü zir-i nezâreti behiyyelerinde bulunan Rüsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle 40 kıt'a nizâmnâme işbu tahrîrât-ı halisinin o mikdâr nüshâ-ı matbû'asıyla beraber bir denge mevzû'n bu defa savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmış olmakla vusûlünde taraf-ı vâlâlarından birer mu'cible mezkûr müdürlük ve me'mûrluklara isrâsıyla mücibince icâbının bi'l-icrâ' resm-i mezkûrun nizâmnâme-i mezbûr mantığınca ahz ve istifâ'sına mübâşeret olunmak icâb eden mezkûr teşrinievvelin 12. gününe kadar nizâmnâme-i âtik iktizâsınca ve yevm-i mezkûrdan itibaren yeni nizâm icâbınca kıst-el-yevm hesâbıyla istifâ' olunması ve eski nizâm üzere Eylûl'den Şubat gayetine kadar Eylûl taksiti alınmış dükkân ve mağazalardan dahi olacağından o makule dükkân ve mağazalardan dahi mezkûr teşrinievvelin 12. gününden Şubat gayetine kadar olan müddet için müceddeden takdîr olunacak icârelerine göre yeni nizâm hükmünce istifâ'sı lâzım gelen fazla resmin başkaca ahzolunarak verilmiş olan âtik tezkerelerin bâlâsına müddet-i mezkûre için yeni nizâm iktizâsınca fazla alınan resmin mikdârı şerhle temhîr kılınarak icmâllerinde keyfiyyetleri tasrîh olunması ve nizâmnâme-i mezkûrun şâyan-ı dikkat ve i'tinâ' olan bir fıkrası dahi resm-i mezkûrun sair eşya ile beraber müskirât satanlardan sunuf-ı selâse üzere istihsâlî maddesi olduğundan hîn-i icrâ'atta bundan dolayı bir güne hile ve hıddaya meydan bırakılmamasına yani üçüncü sınıftan olan bir dükkândan tamamen ve ikinci sınıftan bulunanlardan nisf resm-i be'yiyye alınmak lâzım gelir iken ikinci veyahut birinci sınıftan itibar ile tamam yerine nisf veyahut nisf yerine sülûs resim alınmasıyla veyahut mey-kedelerde öteden beri bulunan ufak tefek inbik ve kazanları serrişte ile o makule mahallere fabrika hükmü verilerek resm-i mezkûrun rub'ı istifâ' olunmasıyla Hazine-i Celîle'ye iras-ı muzırret kılınmak kaziyesi bulunduğundan bunun gibi veyahut sair türlü nizâmnâmenin ahkâmına mugayir muâmele zuhûruyla emvâl-i Hazine-i Celîle'nin itlafına sebebiyet verilmemesine elhasıl nizâmnâme-i mezkûrun hâvî olduğu ahkâm ve muâmelâtın dahi güzcelce mütâlaa olunarak harfbehârf icrâ' kılınmasına kemâl-i i'tinâ' ve dikkatle zerrece mugayir-i hâl ve hareket vukua getirilmemesi ve bu bâbda mahall hükûmetleri tarafından muâvenete ihtiyâç görünüp de mürâcaât vukuunda nizâmnâmenin hangi bendi ahkâmının icrâ'sı için mürâcaât olunur ise nizâmnâmenin ibrâzıyla o bend irâe olunarak öyle mürâcaât kılınması ve şayet bunlar cânibinden muâvenet-i matlubenin icrâ'sında dirig muâmele gösterilecek olur ise zinhâr sükût olunmayıp keyfiyyetin derhal me'mûrlar tarafından müdürleri ve müdürler tarafından nezâretleri ve nezâretlerden emânet-i hâlisi cânibine madde ta'yîniyle ve delâil-i kaviyyesinin ityanıyla bilâ-

tehir bildirilerek nizâmnâme-i mezkûr ahkâmının hüsn-i cereyânı esbâb ve vesâil-i mültezimesinin istikmâli husûslarına himmet buyurmaları, fi 6 Recep sene 1284 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1283. (3 Kasım 1867)

Müskirât Resm-i Bey'iyeye Nizâmnâmesi

Dersaâdet ve Bilâd-ı Selâse ile taşralarda kadeh ve kıyye ile müskirât fûrûht edenlerden işbu 1283 senesi Teşrinievvel-i ruminin 12. gününden itibaren (24 Ekim 1867) alınacak resm-i bey'iyeye dair olup ahkâm-ı mündericesi gerek Devlet-i Âliyye ve gerek düvel-i ecnebîyye tebeası hakkında bilâ-istisna mer'iy-ül-icrâ olacak nizâmnâmedir.

Madde 1

Dersaâdet ve Bilâd-ı Selâse ve Boğaziçi taraflarında ve Kızıl adalarda ve Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'nin sair şehir ve kasaba ve karyelerinde her kim ki kadeh ve kıyye ile müskirât fûrûht etmeyi isteyecek olursa evvelce cânib-i hükûmetten ruhsat istihsâline mecbûr olacak ve bu ruhsat gerek Memâlik-i Mahrûse-i padişâhide ve gerek diyar-ı ecnebîyede mücâzât-ı terhibiyyeye dûçar olmuş olan eşhâsa verilmeyecektir.

Madde 2

Cami ve tekke ve medrese ve türbelere 100 arşın yakın olan mahallerde ve karakol hanelerin yanı başında ve ne de karşılarında ve sırf İslam mahallelerinde ve umûr-ı zâbîta ve adet-i beldece mahzûr görünen mevkilerde müskirât dükkân ve mağazalarının küşâdına ruhsat verilmeyecektir.

Eşyâ-yı saire olmayıp da yalnız müskirât satılan mahallerin fakat bir kapısı olmak üzere cevânib-i erbaası duvarla muhatt olacaktir.

Zikrolunduğu vechile küşâdında mahzûr görünen müskirât mahallerinin sahîhan mahzûr olup olmadığı husûsu Dersaâdet'de zabtiye müşirliğinin iki büyük meclisinden muntahap dört azadan mürekkeb komisyonda ve altıncı dâire-i belediye dahilinde ise dâire-i mezbûre meclisinde tedkik olunacak ve bunların vereceği karârdan dolayı ashâbının Bâb-ı âlî'ye mürâcaâtı dahi câiz olabilecektir.

Taşralarda müskirât mahalli açmak isteyenlere ruhsat-ı mezbûrenin itâ' veyahut adem-i îtası maddesi kaza ve sancak ve vilâyet meclislerine muhavvel olup ruhsat-ı mezkûrenin adem-i îtası takdîrinde ol bâbda kendilerine kanaat gelmeyen kesânın kazâ dahilinde ise o kazanın tabii olduğu sancak meclisine ve sancak dahilinde bulunur ise vilâyet meclisine ve vilâyet merkezlerinde ise cânib-i Bâb-ı âlî'ye mürâcaâtları câiz olacaktır.

Madde 3

Müskirât bey' ve fûrûht olunan dükkân ve mağazalar mahall-i umûmiyyeden mâdud olmalarıyla bunları işletmekte olanlar her kimler olur ise olsun derûnlarında bir cinayet veyahut kavgâ veyahut nizâm ve asâyiş-i umûmiyyeye mugayir sair efâl ve hareket vukuunda bâdîlerini ahz ve girift etmek veyahut hükûmetçe aranılmakta bulunan eşhâs ele geçirmek veyahut esbâb-ı makbûleye müstenid şübhelere mebnî bazı teftiş ve taharrîler icrâ' etmek için Dersâadet'de ve gerek taşralarda zabtiye ve altıncı dâire-i belediye mezkûr dâire me'mûrları her vakit ve saatte mezkûr dükkân mağaza derûnlarına girmeye me'zûn ve muktedit olup fakat zıkr olunan teftiş ve taharrîlerin icrâ'sı mutlaka zabıt pâyesinde olanlar ma'rifetiyle olması lâzım gelecektir.

Bu bâbda mezkûr dükkân ve mağaza sâhibleri dahi me'mûrîn ve zâbitan-ı mûmâileyhümâ muâvenet ve icrâ'-yı teshîlât etmeye mecbûr olup eylemedikleri hâlde nizâmen muayyen olan ceza ile mücâzât olunacaklardır. Vezâif-i mezkûrenin icrâ'sı sırasında bir güne hareket-i itisâfiyye zuhûra getirilecek olur ise şahs-ı mazlumun iştikası üzerine taraf-ı hükûmetten lâıkiyla tahkik madde olunarak bu bâbda töhmetleri tebeyyün edenler te'dib olunacaklardır.

Madde 4

Müskirât fûrûht olunan dükkân ve mağazalarda sahibi ve hademesinden gayri sair hiçbir kimsenin gece kalıp yatması câiz olmayacaktır. Ve işbu dükkân ve mağazalardan bazılarının birkaç odası olup da sahibi bir müddet-i mahdude ile icar veyahut zuhûrat kabilinden derûnlarına ecnebîlerden bir kimseyi bir müddet kabûl ve iskân edecek olur ise beher defasında

Dersaâdet'de mezkûr dükkân ve mağazanın bulunduğu mevki zâbıta me'mûrundan ve taşralarda dahi hükûmet-i mahalliyeden evvelce bi-l-istîzân birer kıt'a ruhsat tezkeresini almaya mecbûr olacak ve bu tezkereler her hâlde kendilerine meccânen verilecektir.

Madde 5

Müskirât satanlar mağaza ve dükkânlarında kimsenin ihtifa edememesine ve müşterileri taraflarından adâb-ı umûmiyyenin hilâfı olarak bir hâl ve hareket vukua gelmemesine dikkat ve ihtimâm edip böyle bir hâl vukuunda kendileri men'ine muktedir olmadıkları takdirde zâbıta me'mûrlarına haber vermeye mecbûr olacaklardır.

Madde 6

Puncucu⁸ dükkânlarıyla adeta kahveci ve şekerlemeci dükkânlarından başka ale-l-umûm müskirât satılan mahallerin gurub-ı şemsten sonra kapanması iktizâ' edeceğinden hâl ve mahal ve mevsimine göre saat kaçta kapanmaları icâb eyleyeceği Dersaâdet'de bâb-ı vâlâ-yı zabtiye ile altıncı dâire-i belediye meclisi tarafından ve taşralarda dahi hükûmet-i mahalliye cânibinden ta'yîn olunacaktır.

Madde 7

Müskirât satılan yerlerde gerek kağıt ve gerek sair her nevi lu'biyyât külliyyen ve umumen memnû' olup ama puncucu ve kahveci ve şekerlemeci dükkânlarında yalnız kağıt oyunu ile sair her nevi kumar lu'biyâtı memnû' olacak ve bunlar da Dersaâdet'de ise bâb-ı vâlâ-yı zabtiye ile altıncı dâire-i belediye meclisinden ve taşrada ise hükûmet-i mahalliyeden ruhsat-ı mahsûsa istihsâl olunmuş olmadıkça çalgı ve emsâli eğlenceler dahi olmayacaktır.

Madde 8

Yerliden bir kimse müskirât mahalli açmak isteyince Dersaâdet'de ise icâbına göre bâb-ı vâlâ-yı zabtiyeye veyahut Altıncı Daire-i

⁸ Rom veya konyak ile limon ve sıcak sudan mürekkebi müskirât ile ısıtıcı şurup satılan dükkân.

Belediye Meclisi'ne ve taşrada ise hükûmet-i mahalliyeye o bâbda bir istid'ânâme takdimine mecbûr olacak ve tebea-i ecnebîyeden olanların dahi böylece istid'â-nâmeleri mensûb oldukları konsoloshaneleri vesatâtıyla takdim olunacak ve işbu nizâmnâmenin birinci ve 2. maddeleri ahkâmına tevfiân itası lâzım gelecek ruhsat tahrîren verilerek zecriye nezâretine ibrâz ve icâb eden resmi istihsâl kılındıktan sonra o mahallin küşadı için iktizâ' eden bey'iyye tezkeresi i'tâ' olunacaktır.

Madde 9

Kadeh ve kıyye ile müskirât satılan dükkân ve mağazalardan kiralara nisbetle cânib-i mîrî için senevî % 25 bey'iyye resmi alınacak ve gedikli olan mey-kedelerde kemâ-kân müskirât fûrûht olunur ise bunlardan resm-i mezkûrun nısfı alınacaktır.

Cânib-i vakfa senevî bir vergi i'tâ' edegelen puncucu dükkânlarıyla emsâli sair dükkân ve mağaza sâhibleri işbu vergiyi kemâ-kân taraf-ı vakfa edâ' edecek ve o bâbda cânib-i vakıftan aldıkları edâ' ilmühaberleri zecriye nezâretine ibrâz olunduğunda kira nisbetiyle alınmış olan resm-i bey'iyyeden bi't-tenzil kendilerine iade kılınacaktır.

Derûnlarında müskirât şurup olunmayıp müşterilerin hanelerine gönderilmek üzere toptan veyahut kıyye ile müskirât satılan mağaza ve dükkânlardan mezkûr bey'iyye resmi alınmayacaktır.

Madde 10

Zecriye nezâreti zikr olunan bey'iyye resminin ta'yîn ve takdîri zımında her bir dükkân ve mağazanın sâhibiyle müsteciri beyninde Hükûmet ma'rifetiyle tanzim ettirilmiş olan kontratta muharrer kira mikdârını esas ittihâz edecektir.

Böyle Hükûmet ma'rifetiyle tanzim edilmiş kontrat mevcûd olmadığı veyahut dükkân ve mağaza bizzat sâhib-i mülk tarafından işlettirildiği veyahut kontrat mevcûd olup da derûnunda gösterilen kira mikdârının sıhhatinden dolayı zecriye nezâretince şübhe olunduğu sûrette resm-i mezkûrun tahsildârıyla o dükkân ve mağazanın bulunduğ u mahalle ahalisi muteberanından dört neferden mürekkeb bir heyet teşkil olunarak mezkûr dükkân ve mağazanın icare-i senevîyesi heyet-i mezbûre ma'rifetiyle kemâl-i hakkaniyetle takdîr ve ta'yîn ile bir

kıt'a mazbatası cânib-i nezârete i'tâ' olunacak ve işbu takdîr-i icâre maddesinde cânib-i mirîye hasar veyahut mağaza ve dükkân sâhib ve müstecirine gadir vuku' ber vechile tecvîz olunamayacağından öyle bir uygunsuzluğun vukuunda heyet-i mezkûre mes'ul kılınacaktır.

Müskirât dükkân ve mağazalarının ber minvâl-i muharrer ta'yîn ve takdîr kılınacak icâre-i seneviyyeleriyle sâhib ve müstâcirlerinin esâmisi ve makbûl sened ile gedikli olup olmadıklarının kaydı için mahsûsan bir defter tutulacaktır.

Ba'de-zîn bir mağaza ve dükkâna müceddeden gedik vaz' ve nakline dair gerek Hazine-i Celîle-i maliyyeden ve gerek evkâf-ı hümayûn-ı hazine-i behiyyesinden alınacak gedik sûret ve senetleriyle evrâk-ı saireye resm-i bey'iyyenin istihşâli hakkında itibar olunmayıp o mağaza ve dükkândan ahzı lâzım gelen resm-i bey'iyye tamamıyla alınacaktır.

Tahsildârlar fakat birinci sene için resm-i mezkûrun tahsiline me'mûr olacaklarından müskirât satanlar gelecek seneler için zecriye nezâretine bizzat kendileri mürâcaât ederek tezkerelerini tecdid ettireceklerdir.

Madde 11

Otel ve lostariyeler ile lokantalar işbu nizâmnâme mücibince vaz' ve tahsis kılınmış olan bey'iyye resminin îtasından muaf tutulacak ise de bunlardan müskirât fûrûhtuna mahsûs bir veyahut daha ziyâde odası bulunanlar ile taamdân gayri vakitte müskirât satanlar zirde beyân olunduğu minvâl üzere müstesna tutulacaktır.

Evvela zikrolunduğu vechile müskirât fûrûhtuna mahsûs bir veyahut daha ziyâde odası olan oteller ile lostariyeler ve lokantalar onuncu maddede gösterilen heyet ma'rifetiyle işbu odalar üzerine ta'yîn olunacak icâre-i seneviyyeye nisbetle içâb eden bey'iyye resmini ifâ edecekler ve sâniyen taâm vakitlerinin haricinde olarak derûnlarında müskirât satılan oteller ile lostariyeler ve lokantalar dahi zirde beyân olunan sunuf-ı selâseye tevfiân icâre-i seneviyelerinin mecmuuna nisbetle resm-i mezkûru edâ eyleyeceklerdir. Müskirâtla beraber derûnlarında sair erzak ve eşya dahi fûrûht olunan dükkân ve mağazalar bey'iyye resminin

istihsâli için üç sınıf üzere itibar olunup birincisi erzak ve eşya-yı saireden noksan müskirât fûrûht olunan ve ikincisi eşya ve erzâk-ı saire mikdârına müsavi müskirât satılan ve üçüncüsü erzak ve eşya-yı saireden ziyâde müskirât fûrûht olunan dükkân ve mağazalardır ki: birinci sınıfa dahil olanlardan resm-i mezkûrun sülûsü ve ikinci sınıfta bulunanlardan resm-i mezkûrun nısfı ve üçüncü sınıftan mâdud olanlardan dahi resm-i mezbûrun tamamı istifâ' kılınacak ve sunuf-ı meşrûha bâlâda onuncu maddede zikr olunan heyet ma'rifetiyle ta'yin ve temyiz olunacaktır.

Madde 12

İmbikten çekilmek veyahut kaynatmak ile i'mâl olunan arak ve arpa suyu fabrikaları işbu ma'mûlât-ı vakıalarını fabrika haricinde kâin mevâki'-i saireye nakil ve isâl kılınmak üzere gerek toptan ve gerek kıyye ile fûrûht ederler ise resm-i mezkûrun îtasından muaf tutulup fakat bunları fabrika derûnunda şurup ve isti'mâl ettirmek üzere kadeh ile satmak isteyenler icâre-i seneviyesine nisbetle icâb eden resmini tamamen vermek üzere fabrika içinde buna mahsûs ayrıca bir mahalleri bulunmak lâzım gelecek ve öyle ayrıca mahsûs mahalleri bulunmadığı hâlde bütün, fabrikanın kirasına nisbetle iktizâ' eden resmin rubunu te'diye eyleyeceklerdir.

Derûnlarında sarf ve istihlâk olunmak üzere az ve çok müskirât i'mâl eden dükkân ve mağazalardan icâre-i seneviyelerinin mecmuuna nisbetle lâzım gelen bey'iyye resmi tamamen ahz olunacaktır.

Madde 13

Bey'iyye Resmi müskirât mahallini açıp işleten her kim ise sahib-i mülk olsun ve gerek müstecir bulunsun doğrudan doğruya kendisinden alınacaktır.

Madde 14

Beher sene îtası lâzım gelen bey'iyye resminin nısfı Mart ibtidasında ve nısf-ı âhiri dahi Eylül ibtidasında olmak üzere altı aydan altı aya ve zikr olunan tarihlerden bir mâh mukaddemce te'diye olunacak ve bunun hilâfında hareket edenler işbu nizâmnâmenin 17. maddesinde muharrer bulunan cezâ-yı nakdiye düçâr olacaklardır.

Müddet-i muayyene-i te'diye olan altı mâh zarfında bir kimse müceddeden müskirât mahalli açacak olduğu hâlde vereceği resm-i mezkûr altı mahın hitâmına olan müddete göre olacaktır. Ber minvâl-i muharrer bir senelik Bey'iyye Resmi'nin nısfını verip tezkeresini almış bulunanlardan resm-i mezkûrun nısf-ı âhirini vadesi hulûlünde te'diye etmeyenleri olur ise derhal dükkân ve mağazaları kapatırılıp vermeleri icâb eden meblâğı tamamen te'diye edinceye kadar küşadına ruhsat verilmeyecektir.

Resm-i mezkûrun istihsâliyle verilecek bey'iyye tezkerelerinde bunu ahz edecek olan kimsenin isim ve memleket ve tâbiyetiyle mağaza veyahüt dükkânın bulunduğu mevkii ve mağaza veyahüt dükkân-ı mezkûrun mülk sahibi veyahüt müsteciri olup olmadığı ve icâre-i seneviyesinin mikdârıyla alınan resmin kemmiyeti ve hangi sınıfa dahil olduğu keyfiyetleri tasrih olunarak zecriye Nezâret-i mührüyle temhîr olunacak ve işbu tezkerenin hükmü yalnız altı mâh için olup her altı mahta bir kere tevârih-i mukarrereden bir mâh mukaddem icâb eden resmin itasıyla tecdidi lâzım gelecektir.

Madde 15

Müskirât mahalli açmış olan bir kimse altı mâh zarfında ticaretini terk eder veyahüt nizâmât-ı mevcûde hilâfında hareketi zuhûruyla mağaza ve dükkânı kapatırılır veyahüt bulunduğu mahalden âher mahalle nakl-i ticaret edecek olur ise mukaddema vermiş olduğu resmin istirdâdına hakkı olamayacaktır. Bir kimse resm-i mukarrerî te'diye eyledikten sonra dükkân veya mağazasını âher bir kimseye nakil ve terk edecek olur ise bundan tekraren resim alınmayıp fakat mezkûr dükkân veya mağazanın keyfiyet-i intikali üzerine şerh verilmek üzere selefine verilmiş olan tezkereyi zecriye nezâretine götürüp ibrâz eylemeye mecbûr bulunacaktır.

Madde 16

Bey'iyye tezkeresini almaksızın müskirât mahalli açan veyahüt başka eşya satmak üzere açılmış bulunan mahalde kadeh ve kıyye ile müskirât satmaya kalkışan kimselerin o dükkân veya mağazaları Dersâdet'de ise icâbına göre bâb-ı vâlâ-yı zabtiye ile altıncı dâire-i belediye meclisi tarafından ve taşrada ise hükûmet-i mahalliye cânibinden set ve temhîr olunup kendileri ihzâr ile işbu

nizâmnâme mücibince hakkında lâzım gelen muâmele icrâ' kılınacak ve böyle tezkeresiz müskirât satanlar tebea-i ecnebîyeden olur ise bunların dükkân veya mağazalarının set ve temhîri maddesi mensûb oldukları konsoloshanenin inzimâm-ı ma'rifetiyle ve iki nüsha olarak tanzim ve konsoloshane me'mûruyla Hükûmet me'mûru tarafından imza ve tahtim olunacak mazbata üzerine icrâ' olunacaktır.

Bu bâbda konsoloshanelerden me'mûr talebi için gündüzün alafranga saat dokuzdan saat üçe kadar vakit ta'yîn olunmuş olduğundan taraf-ı hükûmetten o vechile vakt-i muayyeni içinde konsoloshaneye mürâcaât olunup da konsoloshanece lâzım gelen me'mûrun ta'yîninde her ne sebebe mebnî olur ise olsun avk ve tehir gösterilir veyahut me'mûr-ı mezkûrun îtası dirig olunur veyahut ta'yîn kılınan me'mûr mazbatayı imzalamaktan imtinâ' edecek olur ise keyfiyyetin mezkûr mazbatada tasrihiyle zikr olunan dükkân ve mağaza İdârenin mes'uliyeti tahtında olmak üzere kapatılacaktır.

Madde 17

Sebkât eden 16. maddenin ahkâmına .mugayir harekette bulunanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka resm-i mezkûrun bir misli ve bu hareketin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli cezâ-yi nakdî alınacak ve ondan sonra dükkân veyahut mağazalarının işbu nizâmnâmenin birinci ve 2. maddelerinin ahkâmına mugayir olmadığı sûrette tekraren küşadına ruhsat verilecektir.

Madde 18

İdâre me'mûrları her ne zaman müskirât satanların bey'îyye tezkerelerini görmek isterler ise asla muhâlefet etmeyip mezkûr tezkereyi göstermeye mecbûr olacaklardır.

Madde 19

Bey'îyye tezkeresini zayi etmiş olanlar derhal cânib-i İdâreye istid'â' takdimiyle meccânen an zayi diğer tezkereyi ahz ve istihsâl edecekler ve bunu henüz ahz ve istihsâl etmezden evvel idâre me'mûru tarafından tezkere aranılır ise o günden itibaren yortu günleri dahil olmamak üzere sekiz gün mürûruna dek an zayi

diğer tezkereyi bi'l-iẖtisal ibrâz edeceğini müş'ir me'mûr-ı mûmâileyhâ bir kıt'a senet îtasına mecbûr bulunacaklardır.

Her kim ki mezkûr senedin îtasına muhâlefet edip de zikr olunan sekiz gün mehl-i muayyenin hulûlünden sonra tezkere-i zayıanın yerine diğerini ibrâz etmeyecek olur ise bu misillûnun hakkında 16. ve 17. maddelerin ahkâmı bilâ-tehir icrâ' kılınacaktır.

Madde 20

Bundan akdem açılmış olan her nevi müskirât mahalleri dahi her husûsta tamamıyla işbu nizâmnâmenin ahkâmı altında bulunacaktır.

Madde 21

Bâlâda zikrolunduğu vechile işbu nizâmnâmenin ahkâm-ı mündericesi kadeh ve kıyye ile müskirât fûrûht eden bil-cümle tebea-i saltanat-ı seniyye ile düvel-i ecnebiye tebeası hakkında mer'iy-ül-icrâ tutulacak olup fakat şu istisna vardır ki bunun hilâfında hareket edenler tebea-i ecnebiyeden olur ise muahedât-ı câriye mücibince tercümanları hazîr olduğu hâlde bâb-ı zabtiyede istintâk ve muhâkemeleri icrâ' olunacaktır.

Madde 22

Müskirât fûrûht olunan dükkân ve mağazaların kiralalarına nisbetle takdir olunacak resm Dersââdet'de 100 ve taşrada 50 kuruştan aşağı tutanı bulunur ise o makulclerden ale-s-seviyye Dersââdet'de 100 ve taşrada 50 kuruş resim ahzıyla bey'iyye tezkeresi i'tâ' olunacaktır.

Madde 23

İşbu nizâmnâmenin tarih-i neşrinden sonra gedik vaz' ve nakline dair her ne taraftan olur ise olsun müceddeden ahz ve istihsâl kılınacak senedât muteber tutulmayıp o misillû müskirât mahallerinden iktizâ' eden bey'iyye resmi tamamıyla istifâ' olunacaktır.

Madde 24

Panayır yerlerinde vesair açık mahallerde müskirât satmak üzere cânib-i hükûmetten ruhsat tahsil etmiş olan kimseler her bir defasında idâre cânibine mürâcaâtla başka başka bey'iyye

tezkeresini almaya mecbûr bulunacak ve işbu tezkereleri istihsâl edebilmek için panayırın sürdüğü müddetçe Dersââdet ve bilâd-ı selâsede yevmiye onar ve taşrada beşer kuruluş resm te'diye edecekler ve işbu tezkereler herhangi panayır için verilmiş ise yalnız o panayır için makbûl tutulup diğer panayırdan yaramayacaktır.

Bu maddenin hilâfına hareket edenlerden tezkereyi almak için vermeleri lâzım gelen meblâğın üç misli olmak üzere cezâ-yi nakdi ahz olunacaktır.

Madde 25

Gerek şehir ve kasaba ve karyelerde ve gerek sair her yerlerde olur ise olsun gezgincilik sûretiyle müskirât fûrûht etmek katiiyen memnû' olduğundan buna kimse cesaret edemeyecektir, fi 15 Ağustos 1283.

247 Yunan devleti vatandaşlarına tezkeresiz tuz, tütün ve içki alıp satmaları veya kaçakçılık yapmaları durumunda ne şekilde işlem yapılacağı.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede yerli mahsûlû duhân kaçağı hakkında olunacak muâmeleyle dair muharrer maddeye atfen gösterilen fi 2 Recep sene 1284 (30 Ekim 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye İdâreye aidiyeti olmadığı cihetle bu mecmuaya derc edilmemiştir.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede muharrer olan Duhân Resm-i Bey'îyyesi Rejî'ye ait bulunduğu cihetle bu bâbda Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları tarafından müdâhale olunmamak iktizâ' eder.

Saltanat-ı Seniyye ile Yunan Devleti beyninde mün'akit ahitnemenin 16. ve 17. maddelerinde devleteynden birinin tebeası diğerinin mülkünde gümrükten mal kaçırdığı hâlde işbu kabahatin vuku' bulduğu mülkte mer'îyy-ül-icrâ olan veyahut bundan sonra olacak kavânin ve nizâmâtın hüküm ve ta'yin ettiği cezalar sahib-i töhmet hakkında icrâ olunacağı ve Memâlik-i Mahrûsa'da adet-i kadimeye mebnî esnaflıktan bazısına dahil olan tebea-i Yunaniyye tâbiyet-i zatiyelerini hıfz ve ibka' ile beraber zikr olunan esnafa dahil olan tebea-i saltanat-ı seniyyenin ifâsına mecbûr ve mahkûm bulundukları Rûsûmat ve mükellef oldukları tekâlifî tediye ve tesviye etmeye ve esnaf-ı merkûmede icrâ-yı sanat için bi-l-hâssa mevzu bulunan mecbûriyetleri ifâ etmedikleri hâlde

kendi devlet-i metbuaları sefir ve konsolosları tavassutu vuku' bulmaksızın muhâkeme ve te'dib olunmaya mecbûr olacağı mestûr olduğu hâlde rûsûmata müteallik husûsat için tebea-i Yunaniye ile bir ilişik zuhûruyla me'mûrları taraflarından mürâcaât vukuunda bazı hükûmetler taraflarından zikr olunan fikarât-ı ahdiyyeye tevfiân Rûsûmat Me'mûrları'na lâıyıkıyla icrâ'-yı muâvenet olunmadığı iş'arat-ı vakiadan münfehim olmasıyla o bâbda vuku' bulan arz ve ihtâr-ı halisiye mebnî zikr olunan fikarât-ı ahdiyyesinin derciyle bâdema ona göre ifâ-yı takyidât ve teshilât olunması hakkında me'mûr-in-i mülkiyeye olarak bi't-tastîr fî 10 Ramazan sene 1284 tarihli cevâb-ı alî ile tesyîr buyurulmuş olan evâmirname-i sâmi işbu tahrîrât-ı halisinin sûret-i matbû'asından icâbı mikdârıyla beraber bâ-muharrerât sair Rûsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği gibi dâire-i nezâret-i behiyyelerinde kâin Vilâyât-ı Celîle'ye hitaben olan üç kıt'a emirname-i sâmi dahi sûret-i matbû'a-ı mezkûreden zir-i nezâret-i behiyyelerinde vaki müdürlik ve me'mûrluklarının mikdârına nisbetle 40 kıt'asıyla maan ve leffen irsâl ve tesyâr kılınmış ve emir ve iş'ar-ı âlî medlûl-i âlisince bâde-zin tebea-i Yunâniye'den bir kimse yerli ve ecnebî mahsûlü tuz ve tütün kaçırır iken tutulduğunda yerli mahsûlü duhân kaçağı hakkında fî 2 Recep sene 1284 (30 Ekim 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyenin 7. ve 8. bentleri ve yerli tuz kaçağı hakkında (139) numaralı ve fî 17 Nisan sene 1283 (29 Nisan 1867) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ve ecnebî tuz ve tütün kaçağı hakkında (140) numaralı ve fî 18 Kânûnusânî sene 1283 (30 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmı mücibince kaçırılan tuz ve tütün zabt ve müsâdere olunduktan başka nizâmen lâzım gelen cezâ-yi nakdiyi derhal te'diye eyledikleri hâlde fibahâ etmedikleri sûrette bunların mahalli hükûmeti ma'rîfetiyle hapis ve tevkîfiyle icâbının icrâ' olunması ve tebea-i merkûmeden kıyılmış duhân ile kadch ve kuyye ile müskirât satanlar esnaftan muadderet olmasıyla nizâmen te'diyesine mecbûr oldukları resm-i bey'iyye-i duhân ile resm-i ruhsatiyye-i müskirâtı vaktiyle ifâ etmeyenler olur ise Tebea-i Devlet-i Âliyye hakkında icrâ' olunduğu vechile nizâmına tevfiân dükkâmı kapatılıp cezâ-yi nakdîsi alınmak lâzım geleceğinden bu muâmelinin ve bir de sandalcı ve mavnacı ve saire gibi tuz ve tütün kaçırmaya vasıta olanları haklarında (146) numaralı ve fî 19 Kânûnusânî sene 1283 (31 Ocak 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmüne tatbîken kezâlik Devlet-i Âliyye tebeası hakkında câri olan kaide ve muâmelinin taraflarından ifâ kılınması lâzım geleceği derkâr bulunmuş olduğundan zikr olunan evâmirname-i sâminin ale-l-usûl nezdinizde bâde'l-kayd mezkûr vilâyâta irsâl ve i'tâ' ile mücibince iktizâsı ifâ kılınarak hilâf-ı hâl ü harekette bulunulmaması esbâbının istikmâline ve şayet bu bâbda matlub olan icrâ'atta hükûmetlerden asâr-

terâhî ve müsâmaha görülür ise sükut olunmayıp derhal keyfiyyetin bu tarafa beyân ve iş'ârına himmet ve i'tinâ' buyurmaları, fi 9 Şevvâl sene 1284 ve fi 22 Kânûnusânî sene 1283. (3 Şubat 1868)

Emrîmâme-i Sâmi Sûreti

Saltanat-ı seniyye ile Yunan Devleti beyninde münakit ahitnamenin 16. ve 17. maddelerinde devleteynden birinin tebeası diğerinin mülkünde gümrükten mal kaçırdığı hâlde işbu kabahatin vuku' bulduğu mülkte mer'îyy-ül-icrâ olan veyahut bundan sonra olacak kavânîn ve nizâmâtın hüküm ve ta'yîn ettiği cezalar sahib-i töhmet hakkında icrâ' olunacağına ve Memâlik-i Mahrûse'de adet-i kadimeye mebnî esnafıktan bazısına dahil olan Yunan tebeası tâbiyyet-i zatiyelerini hıfz ve ibka ile beraber o zanaatta bulunan tebea-i saltanat-ı seniyyenin ifâsına mecbûr ve mahkûm oldukları Rûsûmat ve mükellef bulundukları tekâlif-i tediyе ve tesviye etmeye ve esnaf-ı merkûmede icrâ'-yı sanat için bi-l-hâssa mevzu olan mecbûriyetleri ifâ etmedikleri hâlde kendi devlet-i metbuaları sefir ve konsoloslarının tavassutu vuku' bulmaksızın muhâkeme ve te'dib olunmaya mecbûr olacağına dair mestûr olan fıkârât-ı ahdiyyeye bazı mahalde tevfiğ hareket ve Yunan Devleti tebeasıyla me'mûrîn-i rûsûmiyye beyninde rûsûmata müteallik bir güne ilişik zuhûr eder ise muâmele-i lâzımede tereddüt ile muâvenet olunmamakta olduğu Rûsûmat Emânet-i Celilesi'nden bi't-tezkere ifâde olunmuş ve bu makule takarrür ve teessüs eden ahkâm-ı ahdiyyenin tatarruk-ı halelden vikâyası ve me'mûrîn-i rûsûmiyyenin mahzar-ı teshilât ve muâvenet olması ise icâb-ı maslahattan bulunarak keyfiyyet bilcümle vülâd-ı i'zâm hazâretına bildirilmiş olmakla oraca da ona göre ifâ-yı takayyidat ve teshilâta himmet buyurulması, fi 7 Ramazan sene 1284 ve fi 21 Kânunuevvel sene 1283. (2 Ocak 1868)

248

Bey'îyye vergisini zamanında ödemeyen, tezkeresiz içki satış yeri açan veya başka bir iş yaparken aynı iş yerinde içki satmaya başlayan kişiler hakkında yapılacak işlemler, bu kişilerden alınacak para cezaları, içki satışı yapılan işyerlerini başkalarına devretmek isteyen kişilerin ne şekilde hareket

Bey'iyye resmini müddet-i muayyenesinde te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât mahalli açan veyahut başka eşya satılmak için açılmış bulunan mahalde kıyye ve kadehle müskirât satmaya kalkışanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka resm-i mezbûrun bir misli ve bu hâlin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli olarak cezâ-yı nakdî istihsâl olunması bâ irâde-i seniyye müesses olan Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 16. ve 17. maddeleri ahkâmı iktizâsından olup ancak bu makule bir veyahut üç kat cezâ-yı nakdî ahzı lâzım gelenlerden bazıları talep olunan meblâğı îtada muhâlefetle sürüncemede bırakmakta ve bu cihetle hasbe'l-nizâm set ve bent olunan müskirât dükkân ve mağazaları birçok müddet kapalı kalmakta ve bunların ekserisinde sahibi olmayıp müstecir bulunduğu cihetle sâlif-üz-zikr kapalı kalan dükkân ve mağazaların sâhibleri müddet-i kontratosu münkaziyye olup âhere icar edeceğinden veyahut kapalı bulunmasından dolayı icaresine destres olamadığından bahisle küşadını talep ederek bi-hakkın sızlanmakta olduklarına binâen işbu nizâmen set ve bent olunan müskirât dükkân ve mağazalar ashap ve müstecirlerinden talep olunan rûsûmatı nihâyet 15 gün mürûruna değin te'diye etmeyenler olur ise duhân bey'iyyesini îtada muhâlefet edenler misillü dükkân ve mağazaları derûnunda mal-ı mevcûdlarından istenilen meblâğın te'diyesine kâfi mikdârının hükûmet-i mahalliyyeden ve rûsûmat me'mûrlarından birer adam bulunduğu hâlde fûrûht ettirilerek istifâ'yı deyn edilmesi ve fakat zikr olunan müskirât dükkân ve mağazaları tütüncü dükkânlarına mukayyes olmayıp derûnunda bulunan müskirât ve eşyâ-yı cüz'î ve kıymetsiz şeyler olduğundan ekseriyesinin mevcûdu istenilen meblâğı ifâya kifâyet etmeyeceği cihetle o vechile set ve bent olunduktan sonra 15 güne kadar talep olunan meblâğı vermeyenlerin müskirât dükkân ve mağazaları derûnunda bulunan eşyalarının minvâl-i muharrer üzere sâmlarak esmân-ı hâsılası istenilen akçeyi ifâya kifâyet etmediği hâlde küsûr kalacak mikdârının Hükûmet ma'rifetiyle tahsil olunması husûsunun usûl ittihâzıyla bu makule müskirât satılan dükkân ve mağazalar ashap ve müstecirlerinden tebea-i ecnebiyeden bulunanlar dahi olacağından bu bâbda kendilerine tebliğ keyfiyyet olunmadı yollu mazeret ve muhâlefet vukua getirilmemek için husûs-ı mezkûrun konsolosları vasıtasıyla bil-cümle tebealarına tefhîm ve ilânı zımında düvel-i mütehabbe sefaretlerine dahi tebliğat-ı icâbiyyenin icrâ'sı husûsu bi't-tezkere-i muhlisi Bâb-ı âlî cânib-i sâmisine arz ve iş'âr kılınmış idi. Bu kere fi 24 Rebiülahir sene 1286 (3 Ağustos 1869) tarihiyle müverrihin şerefvürûd eden tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekâletpenahide ber-mûcib-i arz ve

iş'âr iktizâsının icrâ'sı husûsu irade ve izbâr ve o bâbda umum süfera-yı ecnebîyeye müttehidü'l-ma'al olarak i'tâ' olunan takrîrin bir sûreti dahi tesyâr buyurulmuş olmaktan nâşi Meclis-i Rûsûmat'a havâle ile takrîr-i mezbûr mütâlâa olunarak hulâsa-i meâl-i âlisi muâmele-i meşrûhanın tâife-i ecnebîye haklarında dahi tamamî-i icrâ'sı zımında keyfiyyetin devlet-i metbuaları tebeasına tefhîm ve tebliğ olunması iradesini mutazammın bulunmuş ve mücibince süfera-yı mûmâileyhüm taraflarından dahi muktezâsı icrâ' olunmuş olacağı derkâr bulunmuş olduğundan ve saltanat-ı seniyye ile Yunan Devleti beyninde mün'akit ahıtnamenin 16. ve 17. maddelerinde Memâlik-i Mahrûse'de adet-i kadimeye mebnî esnafıktan bazısına dahil olan tebea-i Yunaniyye tabiyyet-i zatiyelerini hıfz ve ibka' ile beraber zikr olunan esnafa dahil olan tebea-i saltanat-ı seniyyenin ifâsına mecbûr ve mahkûm bulundukları Rûsûmat ve mükellef oldukları tekâlifî te'diye ve tesviye etmeye ve esnaf-ı merkûmede icrâ'-yı sanat için bi-l-hâssa mevzu bulunan mecbûriyetleri ifâ etmedikleri hâlde kendi devlet-i metbuaları sefir ve konsolosları tavassutu vuku' bulmaksızın muhâkeme ve te'dib olunmaya mecbûr olacağı mestûr olduğu cihetle bunların hakkında ona göre muâmele olunması bu bâbda me'mûrin-i mülkiye olarak istihsâl kılınan o emirnâme-i sâmiyenin leffiyle (247) numaralı ve fi 22 Kânûnusânî sene 1283 (3 Şubat 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizle bil-cümle Rûsûmat Nezâretleri'ne tavsiye ve iş'âr kılındığından bundan böyle gerek Devlet-i Âliyye tebeasından olsun ve gerek tebea-i Yunaniyye'den bulunsun bu makule müddet-i muayyenesinde bey'iyye resmi te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât mahalli güşâd eden ve hilâf-ı nizâm harekâtta bulunanlardan dükkânları set ve bent olunduktan 15 gün mürûruna değin talep olunan rûsûmatı i'tâ' etmeyenlerin hükûmete bi'l-müracaâ iktizâ' eden me'mûrun ahzıyla ber-vech-i muharrer Rûsûmat Me'mûrları'ndan bir adam mevcûd bulunduğu hâlde dükkân ve mağazaları derûnunda mevcûd mallarının sahibi huzurunda fûrûht ettirilerek esmân-ı hâsılasından istifâ'-yı deyn edilmesi ve kifâyet etmediği hâlde kûsûrunun ma'rifet-i hükûmetle istihsâl kılınması ve fakat düvel-i saire tebeasından olur ise dükkân ve mağazada bulunan ecnebî tuzunun müsâderesi hakkında kezâlik me'mûrin-i mülkiyeye olarak tastîr buyurulan evâmirname-i samiyenin leffiyle irsâl olunan (559) numaralı ve fi 12 Kânunuevvel sene 1282 (24 Aralık 1866) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemizde ta'yîn olunduğu vechile bu muâmelenin icrâ'sından mukaddem cânib-i hükûmetten vakit ve saat ta'yîniyle devlet-i metbuaları konsoloshanesine haber gönderilerek taraflarından dahi bir me'mûr hazîr olduğu hâlde muâmele-i meşrûhanın icrâ' olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârı meclis-i mezbûrda tezekkür ve tensib edilerek keyfiyyet sair

Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zir-i nezâret-i vâlâlarında bulunan müdürlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin beş kît'a nûsah-ı matbû'ası leffen savb-ı vâlâlarına tesyâr kılınmış olmakla bunların taraf-ı vâlâlarından bâ-mu'cib mezkûr idârelere isrâ'sıyla mücibince icrâ'-yı iktizâsı husûsuna himmet buyurmaları, fî 8 Cemâziyelevvel sene 1286 ve fî 4 Ağustos sene 1285. (16 Ağustos 1869)

249 Bey'iyye vergisini ödemediği için kapatılan işyerlerinin uzunca süre kapalı kalmasından dolayı sözkonusu işyerlerini kiraya veren mal sahiplerinin bu durumdan zarar gördüğü, kapatılan mağaza ve dükkân sahiplerinin zarar görmemesi ve bu işyerlerine kesilen para cezalarının bir an önce tahsil edilmesi açısından sözkonusu para cezalarını 15 gün içinde ödemeyen işyerlerinin Hükûmet ve Rüsûmat memurları gözetiminde açılması ve içindeki eşyalar satılarak devlet alacağının tahsil edilmesi, eksik kalan kısmın borçludan tahsil edilmesi.

Müddet-i muayyene-i nizâmiyyesinde Bey'iyye Resmi'ni vermeyen müskirât mağaza ve dükkâncılarla tezkere almaksızın müskirât mağaza ve dükkânı açan veyahut eşya-yı saire fûrûhtu için açılmış mahallerde kıyye ve kadeh ile müskirât satanlardan lâzım gelen Bey'iyye Resmi'nin ahzından başka resm-i mezbûrun bir misli ve bu hâlin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli cezâ-yı nakdî alınması Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 16. ve 17. maddeleri ahkâmından olup ancak o makule eşhâstan bazıları işbu cezâ-yı nakdinin te'diye ve ifâsında taannüd ve muhâlefet ettiklerinden kapatılan dükkân ve mağazaları müddet-i medîde kapalı kalmakta ve bunların ekseri müstecir olduğu cihetle mahall-i merkûme mesdûdiyetinden dolayı mal sâhibleri sızlanmakta olmalarıyla bâdema o misillü nizâmen kapatılan mağaza ve dükkân ashap ve müstecirleri tahsili lâzım gelen cezâ-yı nakdîyi vermez ise 15 gün imhal olunup eyyâm-ı merkûme hitâmında te'diye etmediği hâlde Tebea-i Devlet-i Âliyye ile Yunan Devleti tebeasından olanlar için yalnız hükûmet-i seniyyeye ihbâr ile iktifâ' olunup ve düvel-i saire tebeasından bulunanlar için devlet-i metbuası konsoloshanesine haber verilerek bir adam celb edilip Hükûmet ve rüsûmat me'mûrları hazır oldukları hâlde mağaza veyahut dükkânı küşâdiyla derûnunda bulunacak eşyadan esmânî cezâ-yı nakdî-i matluba kifâyet edecek kadarının fûrûhtuyla esmânından istifâ'-yı matlub olunması ve eşya-yı mevcûda kifâyet etmediği takdirde üst tarafının ma'rîfet-i hükûmetle kendisinden tahsîl edilmesi husûsuna bi-l-istizân

müteallik buyurulan irâde-i aliyye üzerine keyfiyyet (248) numaralı ve fi 4 Ağustos sene 1285 (16 Ağustos 1869) tarihinde ta'mîmen Rûsûmat Nezâretleri'ne bildirilmiş ise de o vakit nasılsa Vilâyât-ı Celile'ye evâmirname-i sâmi istihsâl ve irsâl olunamamış ve bu sûret ise Rûsûmat Me'mûrları taraflarından bu bâbda hükûmete vuku' bulacak mürâcaâtın adem-i tervicini mudî olacağı derkâr bulunmuş olduğundan keyfiyyet be-tekrar Bâb-ı âlî'ye arz ve iş'ârıyla bu kere fi 9 Recep sene 1289 (12 Eylül 1872) tarihiyle şerefsadır olan cevap-ı sami-i cenâb-ı vekaletpenahîde o bâbda testir ettirilen evâmirname-i saminin tesyir kılındığı beyân-ı âlisiyle icrâ-yı icâbı irade ve iş'âr buyurulmuş ve evâmirname-i sami-i mezkûr lede'l-mûtâlaa meâl-i samileri mukaddem ki irâde-i aliyyenin derciyle beraber ber-vech-i meşrûh böyle bir hâl vuku'u ile me'mûrîn-i rûsûmiyye taraflarından mürâcaât olunduğu takdîrde muâmele-i mukteziyenin ifâ kılınması iradesinden ibâret olmasıyla bunlar işbu tahrîrât-ı halîsinin nûsah-ı matbû'asından icâbı mikdârıyla beraber bâ-muharrerât sair Rûsûmat Nezâretleri'ne gönderildiği misillî zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin iki vilâyete olan evâmirnamenin nûsah-ı matbû'a-i mezkûreden lüzûmu mikdârıyla maan ve leffen savb-ı vâlâlarına gönderilmiş olduğundan mezkûr evâmirname-i sâmiye ale-l-usûl nezdinizde olan defter-i mahsûsuna kaydı bâde'l-icrâ vilâyetlere ve nûsah-ı mezkûrenin dahi bâ-mu'cib lâzım gelen idârelere îsal ve isrâsıyla her tarafça ber mantuk-ı irâde-i aliyye harekete dikkat ve itînâ olunması, fi 15 Ramazan sene 1289 ve fi 4 Teşrinisânî sene 1288. (16 Kasım 1872)

Emirname-i Sâmi Sûreti

Müskirât Nizâmnamesi hükmünce müddet-i muayyenesinde Bey'iyye Resmi'ni te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât mahalli güşâd eden ve hilâf-ı nizâm harekâtta bulunanlardan dükkânları sedd ü bend olunduktan 15 gün sonra cezâen istihsâli mukarrer olan üç misli resmî itâ' etmeyenlerden tebea-i Devlet-i Âliyye ile Yunan Devleti tebeasından olanlar için yalnız Hükûmet-i seniyye ihbâr ile iktifâ' olunup ve düvel-i saire tebeasından bulunanlar için devlet-i metbuası konsoloshanesine haber verilerek bir adam celb edilip Hükûmet ve Rûsûmat Me'mûrları hazır oldukları hâlde dükkân ve mağazaları güşâd olunarak derûnunda mevcûd bulunan eşyadan cezâ-yı nakdiye kifâyet edecek mikdârının fûrûhtuyula istifâ'sı ve eşya-yı mevcûda kafi olmadığı sûrette kûsûrunun Hükûmet ma'rifetiyle sahibinden tahsîl kılınması mukaddemâ ittihâz olunan usûl

iktizâsından olarak o bâbda Rûsûmat Emânet-i Behiyyesi ile iktizâ' edenlere ve bil-cümle düvel-i mütehabbe sefaretlerine tebligat-ı lâzime icrâ' kılınmış olmak zîr-i idâre-i behiyyelerinde bulunan mahallerce dahi böyle bir hâl vuku'u ile me'mûrîn-i rûsûmiyye taraflarından mürâcaât olunduğu takdirde muâmele-i makziyenin ifâsına himmet ve i'tinâ' buyurulması, fi 7 Recep sene 1289 ve fi 29 Ağustos sene 1288. (10 Eylül 1872)

250 Bazı meyhanecilerin ellerindeki içki satış tezkerelerini zamanında yeniletmediği, para cezalarını yatırmayan bu kişilerin ölmesi durumunda cezaların tahsil edilemez duruma geldiği.

Bazı mahallerde bulunan meyhaneciler yedlerinde bulunan bey'iyye tezkerelerini nizâmına tevfikân vakt-i muayyeninde Rûsûmat İdâreleri'ne ibrâziyla tecdid ettirmemelerinden dolayı kendilerinden ahzı îcâb eden cezâ-yi nakdîler derhal tahsil olunmayarak aradan vakit geçirilmesinden nâşi o mâkule cezâ-yi nakdîler ashâbının bil'âhire vefâtı ve me'mûrîn-i rûsûmiyyenin tebdilâtı vuku' cihetiyle tahsili kabil ve mümkün olamamakta olduğundan bu yolda Bâb-ı âli cânib-i samisine vuku' bulan arz ve iş'âr üzerine fi 5 Zilhicce sene 1291 (13 Ocak 1875) tarihiyle şerefvarid olan cevab-ı samide bu makule cezâ-yi nakdîlerin bilâ-tehir tahsiline i'tinâ' olunması husûsu ta'mîmen me'mûrîn-i mülkiyye teblig kılındığı beyân-ı alisiyle iktizâsının ifâsı emir ve iş'âr buyurulmuş olmasıyla Meclis-i Rûsûmat'a lede'l-havâle her nevi cezâ-yi nakdîlerin bilâ-tehir ashâbından tahsil olunması lâzımeden ve işbu emir ve iş'âr-ı âli-yi vekâletpenâhi üzerine me'mûrîn-i mülkiye tarafından maslahat bir derece daha nazar-ı i'tinâyâ alınacağı bedihiyâttan bulunmuş olduğundan ba'de-zin o makule cezâ-yi nakdîlerin bâ-ma'rifet Hükûmet ashâbından bilâ-tehir istihsâliyle sürüncemede bırakılmaması emrinde me'mûrîn-i rûsûmiyye tarafından dahi müteyakkız-âne ve mukaddemâne hareketle dikkat olunması husûsunun ta'mîmen iş'ârî lüzûmu meclis-i mezkûrdan ifâde olunmuş ve keyfiyyet diğer Rûsûmat Nezâretleri'ne iş'âr kılındığı gibi işbu tahrîrât-ı halisinin nezâret-i behiyyelerinde vaki Rûsûmat İdâreleri'nin adedine nisbetle 20 kıt'a nûsah-ı matbû'ası leffen gönderilmiş olduğundan bunların bâ-mu'cib zikr olunan idârelere isrâsiyla mücibince ifâ-yı vazifeye dikkat olunması husûsuna himmet buyurmaları, fi 7 Muharrem sene 1292 ve fi 2 Şubat sene 1290. (14 Şubat 1875)

251 | Bey'iyye vergisini zamanında ödemeyen veya tezkeresiz içki satış yeri açan veya başka bir işle uğraşırken o işyerinde içki satmaya başlayan kişilerden verginin aslına ilave olarak birincisinde bir misli, ikincisinde üç misli para cezası alınması, ihbarcılara ödeme yapılması.

İşbu tahrîrât-ı umûmiyyede müddet-i muayyenesinde Bey'iyye Resmi'ni te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât satanlardan alınacak birer misli cezâ-yi nakdîlerin nısfının muhbirlere îtası gösterilmiş ise de birer misli olarak alınacak cezâ-yi nakdîlerin tamamen muhbirlere verilmesi (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye ahkâmından olduğundan mücibince hareket olunmak iktizâ' eder.

Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 16. ve 17. maddeleri ahkâmınca Bey'iyye Resmi'ni müddet-i muayyenesinde te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât mahalli açan veyahut başka eşya satılmak için açılmış bulunan mahalde kıyye ve kadehle müskirât satmaya kalkışanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka resm-i mezbûrun bir misli ve bu hâlin tekrarına mütecâsir olanlardan üç misli olarak cezâ-yi nakdî istihsâl olunması mukarrer olup bunları haber verecek muhbirlere nesne îtasına dair nizâmnâme-i mezbûrda bir gûne sarâhat olmadığına ve böyle hilâf-ı nizâm müskirât satanlardan gerek bir misli ve gerek üç misli olarak alınacak cezâ-yi nakdîden muhbirlere ihbâriyye îtası takdîrinde tezyid-i şevk ve gayretleriyle teksîr-i vâridâtı mücib olacağına binâen o bâbda bâ-tezkere-i muhlisî vaki olan arz ve iş'âr üzerine fi 5 Cemâziyelevvel sene 1285 (24 Ağustos 1868) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekâletpenâhide bundan böyle o makule mugâyir-i nizâm müskirât fûrûht edenlerden ber-minvâl-i muharrer istihsâl olunacak cezâ-yi nakdînin nısfının îrâd kaydıyla nısf-ı diğerinin muhbirlere verilmesi husûsu irade ve ferman buyurulmuş olduğundan o vechile hilâf-ı nizâm müskirât satanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka mezkûr maddeler ahkâmınca gerek bir misli ve gerek üç misli olarak alınacak cezâ-yi nakdî nısfının asıl resm ile beraber ber-mu'cib-i irâde-i aliyye îrâd kaydıyla nısf-ı diğerinin muhbirlere îtası lüzûmunun Rûsûmat Nezâretleri'ne ta'mimen iş'ârı lâzım geleceği bi'l-havâle Meclis-i Rûsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rûsûmat Nezâretleri'ne izbâr ve zir-i nezâret-i vâlâlarında bulunan müdirlik ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 40 kit'a nüsah-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla bunların taraf-ı vâlâlarından bâ-mu'cib mezkûr idârelere irsâliyle ber-mu'cib-i irâde-i aliyye iktizâ-yı hâlin

icrâ'sına i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 18 Recep sene 1285 ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284. (3 Kasım 1868)

252 Bazı kişilerin kendi ürettikleri içkileri bey'iyye vergisi vermeksizin evlerinde sattığı, bu kişiler hakkında ne şekilde işlem yapılacağı, tezkeresiz içki satan kişiler hakkında birinci defasında içki satılan yerin kirasının %25'i oranında bey'iyye vergisi talep edilmesi, ikinci defasında ise bunun üç misli para cezası alınması.

Bazı mahallerden ahâlinin kimisi i'mâl ettikleri müskirâtı Resm-i Bey'iyye vermeksizin hanelerinde kadeh ve kıyye ile satmakta bulunduklarından bunların hakkında ne vechile muâmele olunmak lâzım geleceğine dair bazı Rüsûmat Nezâretleri tarafından vuku' bulan istifâr ve o bâbda Meclis-i Rüsûmat'da cereyân eden müzakere ve karâr üzerine keyfiyyet Bâb-ı âlî'ye arz ve iş'âr olunmuş idi. Bu kere fi 25 Şaban sene 1285 (11 Aralık 1868) tarihiyle müverrihan şerefvârid olan tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekâletpenâhide husûs-ı mezkûrun men'i ve mütecâsirleri hakkında lâzım gelen muâmelenin ta'yîn ve icrâ'sı husûslarını âmir meclis-i mezkûr kararı ve Şura-yı Devlet tensibi üzerine ta'mîmen tastîr buyurulan evâmirname-i samiye mahallerine li-eclî'l-irsal sayb-ı muhlisiye tesyâr buyurulduğu emr ve iş'âr buyurulmuş ve lede'l-mütâlaa mazmun emr ve irâde-i hazret-i sadâretpenâhi vâridât-ı rûsûmiyyenin teleften muhâfazası farizadan olduğu gibi hanelerde ve mey-kedeler gibi müskirât satılması zabıtaca mahzûrdan sâlim olmayacağından hem Bey'iyye Resmi'nin tedenniden ve hem de istirahat-ı amme kazîye-i matlubesinin halelden vikayesi zımında evvel emirde hükûmât-ı mahalliye cânibinden bir mâh müddet mehl i'tâ' ve onun hitâmında bu makule haneler derûnunda müskirât fûrûhtunun memnû'iyyeti herkese i'lân ve inbâ ve tenbihât-ı mukteziye ifâ olunarak bu müddet bittikten sonra hilâf-ı tenbihât yine hanesi derûnunda müskirât satanlar bulunur ise me'mûrîn-i rûsûmiyye cânibinden mahalleri hükûmetine bi'l-ihbâr ta'yîn olunacak me'mûrlar ile birlikte hanelerine azimetle bulunacak müskirât ve kadeh ve şişeler alınarak mahalli meclisine getirilip oraca dahi muayene ile müskirât satıldığı ezher-i cihet tahakkuk edildiği hâlde Bey'iyye Nizâmnamesi'nin 17. bendi hükmüne ve tezkeresiz müskirât satanlar hakkında olan kaide-i cezaiyyeye tevfiân birinci defasında satılan mahallin takdir olunacak kirasının % 25'i nisbetiyle Bey'iyye Resmi'nin bir misli ve ikinci defasında üç misli olarak cezâ-yi nakdî istihsâl olunması husûsunu amir bulunmuş ve zikr olunan evâmirname-i sâmiyeden nezâret-i behiyyeleri dahilinde bulunan filân Vilâyât-ı Celîlesi'ne olan bir kıt'ası ile zîr-i nezâret-i

vâlâlarında kâin Rüsûmat müdürlük ve me'mûrluklarının adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin suver-i matbû'asından 40 adedi leffen tesyîr kılınmış ve keyfiyyet ta'mimen sair Rüsûmat Nezâretleri'ne dahi bildirilmiş olmakla emirnâme-i sâmi-i mezkûrun ale-l-usûl nezdinizde olan deftere kaydıyla mahalline isâl ve suver-i mezkûrenin dahi zikr olunan müdürlük ve me'mûrluklara bâ-mu'cib irsâl olunması ve öyle hanesi derûnunda müskirât satanlar şimdi ne kadar var ise hemen bi'l-mürâcaa hükûmetten alınacak me'mûr ile beraber minvâl-i muharrer üzere icrâ'-yı muktezasına ibtidar ile meclisçe ba'd-ct-tahkik o makulelerden birinci defasında hanesinin takdîr olunacak kirasının % 25'i nisbetiyle Bey'iyye Resmî'nin bir misli ve ikinci defasında üç misli olarak tahsîl olunacak cezâ-yi nakdînin (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 (3 Kasım 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyemiz ahkâmına tevfikân nîsfının muhbirlere îtasıyla nîsf-ı diğerrinin keyfiyyeti tasrîh olunarak icmâle îrâd kayd ve imlâ' ve hangi icmâle konulduğunun bu tarafa inbâ ve bâdema dahi teftiş ve taharrîden kalınmayıp böylece iktizâsının ifâ kılınması ve hanelerde müskirât fûrûhtu bütûn bütûn memnû' olduğundan bilâ-tezkere müskirât satılan mağaza ve dükkânlar gibi bunlarda cezâ-yi nakdî alındıktan sonra müskirât satılamayacağından vech-i muharrer üzere birinci ve ikinci defa cezâ-yi nakdî alınan hanede yine müskirât satılacak olur ise her defasında üçer misli cezâ-yi nakdî tahsîl olunması lâzım geleceğinin sâlif-üz-zikr müdürlük ve me'mûrluklara yazılacak müciblere derc ve tasrîh edilmesi ve vuku' bulacak mürâcaât üzerine Hükûmet tarafından icrâ'atça bir terâhi ve müsâmaha eseri görülür ise kat'en sükût olunmayıp keyfiyyetin derhal izahen bu tarafa bildirilmesi husûslarına himmet buyurmaları, fi 6 Şevvâl sene 1285 ve fi 7 Kânûnusânî sene 1284. (19 Ocak 1869)

Emirnâme-i Sâmi Sûreti

Tebea-i gayr-i müslimeden bazılarının i'mâl ettikleri müskirâtı, bey'iyye resmini vermeksizin kıyye ve kadeh ile hanelerinde satmakta ve tezkere ahzıyla mey-kede açanların dahi bunların şu muâmelelerini serrişte ittihâz ederek resm-i mezkûru îtada muhâlefet ve onlar gibi hanelerinde müskirât fûrûhtuna mücâseret etmekte bulundukları tahkik olunmuştur. Tarife hâcet olmadığı vechile resm-i mezkûr Devlet-i Âliyye'nin başlı vâridâtından olarak telef ve sirkatten muhâfazası lâzımeden olduğu gibi hanelerde mey-kedeler misillû müskirât satılması dahi zâbıtaca mahzûrdan salim olamayacağından bunun ve hem

de istirahat-ı amme-i kaziye-i matlubesinin halelden vikayesi için bir usûl-i mani'a ittihâzı lâzım geldiğinden evvel emirde hükûmât-ı mahalliye cânibinden bir mâh müddet mehl îtâ' ve onun hitâmında bu makule haneler derûnunda müskirât satıldığıнын memnû'iyyeti herkese îlân ve ibna ve tenbihât-ı mukteziye ifâ olunarak bu müddet bittikten sonra hilâf-ı tenbihât yine hanesi derûnunda müskirât satanlar bulunur ise me'mûrin-i rûsûmiyye cânibinden mahalleri hükûmetine bi'l-ihbâr ta'yin olunacak me'mûrlar ile birlikte hanelerine azimetle bulunacak müskirât ve kadeh ve şişeler alınarak mahallî meclisine getirilip oraca dahi muayene ile müskirât satıldığı ezher cihet tahakkuk eylediği hâlde Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 17. bendi hükmünce ve tezkeresiz müskirât satanlar hakkında müttehiz olan kaide-i cezaiyyeye tevfiikân birinci defasında satılan mahallin takdîr olunacak kirasının % 25'i nisbetiyle Bey'iyye Resmî'nin bir misli ve ikinci defasında üç misli olarak cezâ-yi nakdî istihsâlî Rûsûmat Emânet-i Celilesi'nden vuku' bulan iş'âr üzerine Şura-yı Devlet'de tensib kılınmış ve keyfiyyet ta'mimen her tarafa iş'âr olunmuş olmakla usûl-i mebsûtanın vilâyet-i behiyyelerince dahi ale't-tevâlî icrâ'sına ve onunla beraber me'mûrin-i mûmâileyhümün şu usûlî suisti'mâl ile birtakım fukarâ'yı ahâlî haklarında îkâ'yı mezâlim ve te'diyâta fırsat-yâb olamamaları en ziyâde gözetilecek şey olmasıyla o bâbda dikkat-i mütemâdiyenin ifâsına himmet buyurulması bâbında, fi 25 Şaban sene 1285 ve fi 28 Teşrinisânî sene 1284. (10 Aralık 1868)

253 | **Bey'iyye vergisini zamanında ödemeyen veya tezkeresiz içki satış yeri açan veya başka bir işle uğraşırken o işyerinde içki satmaya başlayan kişilerden alınacak vergi cezasından ihbarcılara ne şekilde ve ne kadar ödeme yapılacağı.**

Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 16. ve 17. maddeleri ahkâmınca Bey'iyye Resmî'ni müddet-i muayyenesinde te'diye etmeyenler ile bilâ-tezkere müskirât mahallî açan veyahut başka eşya satılmak için açılmış bulunan mahalde kıyye ve kadehle müskirât satmaya kalkışanlardan lâzım gelen resmin ahzından başka resm-i mezbûrun bir misli ve bu hâlin tekrarına müttecâsir olanlardan üç misli olarak istihsâl olunacak cezâ-yi nakdînin nüsfinin îrâd

kaydıyla nisf-ı diğerinin muhbirlere itası husûsu bi-l-istizân müteallik buyurulan irâde-i aliyye mantık-ı münifi vecchile (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye-i muhlisî ile ta'mîmen iş'âr olunarak o vecchile icrâ-yı muâmele olunmakta bulunmuş ise de sâlif-ül-beyân bir misil olarak istifâ' olunmakta olan cezâ-yi nakdînin nisfî cüz'î olup muhbirlere mücib-i teşvik olamadığından ve zaten bundan mirîye ait olan resm başkaca tahsil olunduğundan tuz ve duhân cezâ-yi nakdîsi hakkında icrâ' kılınmakta olan kaide-i umûmiyyeye tevfiân müskirât cezâ-yi nakdîsinin dahi maa-resm kemâ-kân Rüsûmat Me'mûrları ma'rifetiyle bi'l-istihsâl alınacak bir misil cezâ-yi nakdînin tamamen verilmesi tensib olunarak o bâbda bâ-tezkere-i muhlisi vaki olan arz ve iş'âr üzerine fi 22 Rebiülâhir sene 1286 (1 Ağustos 1869) tarihiyle müverrihan vürûd eden tezkere-i samiye-i cenâb-ı vekâletpenâhide bundan böyle gerek bir misil ve gerek üç misil olarak alınacak müskirât cezâ-yi nakdîsinin kema fi's sâbık Rüsûmat Me'mûrları tarafından bi'l-istihsâl marûl-beyân bir misil cezâ-yi nakdînin tamamen muhbirlere itası husûsu irade ve ferman buyurulmuş olduğundan o vecchile hilâf-ı nizâm müskirât satılan dükkân ve mağazalardan alınacak bir misil cezâ-yi nakdînin tamamının muhbirlere verilmesi ve üç misil olarak istihsâl olunacak cezâ-yi nakdîden dahi kemâ-kân nisfî irâd kayd olunup muhbirlere fakat nisf-ı diğerinin i'tâ' edilmesi lüzûmunun Rüsûmat Nezâretleri'ne ta'mîmen iş'ârı lâzım geleceği bi'l-hâvale Meclis-i Rüsûmat'dan ifâde olunarak keyfiyyet sair Rüsûmat Nezâretleri'ne iş'âr ve zîr-i nezâret-i vâlâlarında bulunan müdürlük ve me'mûrlukların adedine nisbetle işbu tahrîrât-ı halisinin 20 kıt'a nüshâ-ı matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla birer nüshasının taraf-ı vâlâlarından bâ-mu'cib bunlara irsâliyle ber minvâl-i muharrer iktizâ-yı hâlin icrâ'sına i'tinâ' ve himmet buyurmaları, fi 11 Cemâziyelevvel sene 1286 ve fi 7 Ağustos sene 1285. (19 Ağustos 1869)

254 | İçki satılan bazı dükkân ve mağazalarda kahve ve çay satılması durumunda bey'îye vergisinin ne şekilde alınacağı.

Bazı mahallerdeki müskirât dükkân ve mağazalarında kahve ve çay dahi satılmasından dolayı bunların bey'îye resimlerinin 2. sınıf itibarıyla alındığı anlaşılarak halbuki mezkûr kahve ve lokum ve çay Müskirât Resm-i Bey'îye Nizâmnâmesi'nin 11. maddesinin fıkra-yı ahiresinde muharrer erzaktan madud olmadığından gelecek 1305 senesi Mart'ının hulûlünde böyle mugâyir-i nizâm hâlin men'-i vuku'u ile Bey'îye Resmî'nin zayiine meydan verilmemesi zımında ta'mîmen bazı vesâyânın tebliğine lüzûm görünmüştür. Şöyle ki; zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin mahallerde kıyve ve kadehle

müskirât satılan dükkân ve mağazalarda öyle kahve ve lokum ve çay gibi şeylerin fûrûhtundan dolayı resm-i mezbûrun 2. sınıf üzerinden verildiği vaki ise serian men' ile o mâkulelerden her hâlde 3. sınıf itibarıyla Resm-i Bey'iyye alınması ve bir de ekser mahallerde müceddeden müskirât dükkân ve mağazası küşâdında veyahut takdîr olunan icâre-i seneviyenin fahiş olduğundan bahisle Bey'iyye Resmî'nin tenzili talebinde müceddeden veya ta'dilen takdîr ve ta'yin-i fiat maddesi İdârenin ufak me'mûrlarına ihale olunup halbuki şu sûret hükm-i nizâma mugayir ve mahzûrdan gayr-i salim olduğundan bu işin şehir ve kasabâtta mahallî idâremiz ve me'mûrunun taht-ı nezâretinde olmak üzere mezkûr nizâmnâmenin 10. maddesinde gösterildiği vechile bir heyet teşkiliyle esnaftan dahi iki kişi bulundurularak heyet-i mezkûre ma'rifetiyle ri'yet ve icrâ' ettirilmesi ve bazı mahallerde de müskirât dükkân ve mağazacıları mücerred idâreyi iğfâl ile bey'iyye resmini tenzil kasdıyla dükkân ve mağazalarında müskirât ile beraber erzak ve eşya dahi satacağından bahisle vermekte oldukları bey'iyye resminin tenzîlini şifâhen ifâde ederek idârelerden kolcu gibi bir ufak me'mûrun i'zâmıyla onun tarafından vaki olan ihbâr üzerine muâmele ifâ olunmakta ve müteâkiben o dükkân ve mağaza sâhibleri muvakkaten vaz' eylemiş oldukları erzak ve saireyi kaldırıp yine eski haline koydukları haber alınıp bu dahi yolsuz olduğundan bâdema buralara mahal bırakılmamak üzere öyle tenzilat icrâ'sı talep edenler olduğu hâlde evvel emirde idârelerimize resmen bir istid'ânâme i'tâ' edip idâremizden i'zâm kılınacak me'mûr tarafından o dükkân veya mağazada ne gibi ve ne mikdâr eşya ve erzak bulundurulduğu mezkûr istid'ânâmeye derkenâr edilerek kendisiyle sahibi tarafından tahtîm ile onun idârede hıfzıyla ona göre tenzîlâtın icrâ' ve bununla beraber şayet sahibi ileride zikr olunan erzak ve eşyayı tekrar İdâreye haber vermeksizin kaldırarak yine eski haline koydukları tebeyyün eyledikleri hâlde evvelki vermekte olduğu resmin iki katını te'diye edeceklerine dair ashâbından başkaca birer de senet alınarak işbu senet ile mezkûr istid'ânâmenin idârede bi'l-hıfz ondan sonra arasına icrâ'-yı tefahhusât ve tedkikat ile eğer verdikleri senede mugâyir hareketleri tebeyyün eylediği takdîrde hükm-i senedin ifâsına teşebbüs ve müsâraat edilmesi ve bir de bazı mahallerde dahi bey'iyye tezkeresiz müskirât satılan mahallerin taharrîsi muâmelesi kezâlik İdârenin kolcu gibi ufak me'mûrlarına tahsis olunarak bunların şifâhen vaki olan ifâdeleri üzerine ifâ-yı muâmele olunmakta ve bazıları dahi İdâreye birer jurnal i'tâ' etmekteyseler de işbu jurnallere mahsûs idârelerde bir güne kayd tutulmamakta olduğu haber alınmış olduğundan bâdema o makule jurnaller için idârelerde başkaca bir kayd tutularak ara sıra bunların nazar-ı tedkikten geçirilmesiyle ona göre bu gibi tezkeresiz müskirât satanlara meydan

verilmemesi zımında sûret-i hâl bu kere ta'mimen iş'âr ve zîr-i nezâret-i behiyyelerinde kâin idârelerin adedine nisbetle işbu tahrîrâtın 30 küt'a nüsah-ı matbû'ası başkaca postaya teslimen tesyâr kılınmış olmakla mücibince her tarafta ona göre ifâ-yı muâmeleye mezid i'tinâ' buyurulması, fi 7 Rebiülahir sene 1306 ve fi 29 Teşrinisânî sene 1304. (11 Aralık 1888)

EK⁹

Muharrerat-ı Umumiyye-i Rûsumiye Mecmua-i Mücellidesinin 1. cildinin 461. sahifesinde münderic tahrirat sureti.

No. 957

Memâlik-i Mahrûse-i Hazret-i Şahanede bey'iyye tezkeresi olmadıkça hiçbir kimsenin az ve çok kadeh ve kıyye ile müskirât satmaması nizamname-i mahsûsü icâbından olduğu hâlde bazı mahallerde gezgincilik suretiyle müskirât satılmakta olduğu bazı Rûsûmat Nezâretlerinden iş'ar olunmuş ve bu ise izâa-i varidat-ı ve halkça adab-ı umûmiyyeye mugayir bir hareketi müstelzim olarak gayr-i caiz görünmüş olduğundan Bâb-ı âlî'ye vaki olan arz ve iş'arı halisiye üzerine ba'de-mâ öyle gezgincilik suretiyle müskirât fûrûhtu maddesinin men'i ile bu memnu'iyetten sonra şu fiile mütecâsîr olanlardan nizamât-ı mülkiyyeye dair neş olunan tenbihata tevfiik hareket etmeyenler haklarında mer'i olan muamele-i kanûniyyeye tatbiken bir beyaz beşlikten beş beyaz beşliğe kadar ceza-yı nakdi istihsâli tensib olunarak keyfiyyet bil-cümle memurin-i mülkiyyeye irade ve izbâr kılınmış ve ol bâbda Harciye Nezaret-i Celilesi cânib-i alisinden sefaretlere dahi ifâ-yı tebligat edilmiş olduğu beyan-ı alisiyle iktiza-yı hâlin icrâ'sı bu kerre 16 Muharrem 1283 tarihiyle cevaben şerefvürud eden tezkire-i samiye-i cenab-ı vekaletpenahide emir ve iş'ar ve ol bâbda vülât-ı i'zâm ve mutasarrıfın-i kirâm hazâret-i elviye kaymakamlarına şeref tastir buyurulan evâmirname-i sami dahi tesyâr buyurulmuş olmaktan naşi Meclis-i Rûsûmat'a ledel-havale suret-i irâde-i aliyenin hükümetlerce icrâ'sına ibtidar olunacağı derkâr ise de müskirât idareleri taraflarından dahi mütebassır-âne hareket olunarak gezgincilik suretinde müskirât fûrûht

⁹ El yazısı ile yazılıp ilave edilen bir tahrirat olup verilen numara (957) İkinci Takımdaki tahrirat numarasını ifâde etmektedir.

ettirilmemesi ve fûrûht edenler olur ise çünkü bu memnu'iyet nizamât-ı belediyeden olduğuna ve böyle hükümetten neşr olunan tenbihata mugayir hareket etmiş olacıklarına binâen ahz olunan ceza-yı nakdi hükümet sandıklarına ait bulunacağından buna müdahale olunmaması lâzım geleceğinin bil-cümle Rûsûmat nazırlarına izbârı bit-tezekkür meclis-i mezburdan ifâde kılınmış ve ol vechile keyfiyyet nezaret-i mûmâilehya iş'ar ve bermuceb-i pusula kita emirname-i sami ile işbu tahrîrât-ı halisinin nezaret-i behiyyeleri dairesinde kâin mûskirât idarelerinin miktarına nisbetle kita nüsha-i matbû'ası leffen tesyâr kılınmış olmakla mezkûr emirname-i samilerin nezd-i alilerinde badel-kayd mahallerine isal ve nûsah-ı mezkûrenin mezkûr idarelere irsâliyle iktizasının icrâ'sına himmet buyurmaları, 7 Safer 1283.

EK¹⁰

Nezaret-i Aliyye-i Umumiyyeden Dersâadet Mûskirât Nezaretine Varid Olan 220 Mûskirât Numaralı ve 25 Şubat 1319 Tarihli Tezkerenin Suretidir.

Dükkan ve mağazalarında mûskirât ile beraber erzak ve eşya-yı saire satacağından bahisle bey'iyye resminin tenzîlini talep eden mûskirât bayilerinden zikr olunan erzak ve eşyayı idareye haber vermeksizin kaldırdıkları tebeyyün eylediği hâlde evvelki vermekte oldukları resmin iki katını tediye edeceklerine dair ashâbından senet alınması hakkında Rehber-i Muâmelât'ın 254 numarasında mukayyed 29 Teşrinisânî 1304 tarihli tahrîrât-ı umûmiyye hükmü şifâhen terakki olunan emir üzerine şimdiye kadar ifâ olunmadığının ve icrâ' kılınan tahkikat üzerine sınıfları nizamının tayin ettiği dereceye irca' edilen dükkanların ashâbından alınan bey'iyye resimleri miktarını mübeyyin tanzim olunan pusulanın gönderildiğinden bahisle ba'de-mâ umumundan senet alınıp alınmaması istizânına dair varid olan 250 mûskirât numaralı 18 Şubat 1319 tarihli tezkire-i behiyyeleri mütalaa olundu. Tahrîrât-ı umûmiyye-i mezkûreden sarahaten

¹⁰ El yazısı ile yazılıp ilave edilen bir tahrirattır.

muaharrer olduğu vechle senet ahzı tenzîl-i sınıf ettirmek için dükkan ve mağazalarında müskirâtın başka muvakkaten erzak ve eşya-yı saire vaz' etmek ve bey'îyye tezkeresi ahzından sonra erzak ve eşya-yı mevzû'yı kaldırmak misilli hile tarikini iltizâm edenlere karşı bir tedbirden ibâret olup sınıfları öteden beri tayin eden ve usul-i hazıra ve muâmelât-ı ticariyeleri icâbınca hile isti'mâli ile bey'îyye resminden istifadeyi arzu etmeyeceğı tabi bulunan dükkan ve mağazacıardan bu yolda senet ahzına hâcet olmadığı cihetle yalnız ber-vech-i muaharrer müracaat-ı vakıaları üzerine nezaretce tenzîl-i sınıfa karâr verilecek olanlardan senet ahzı ile iktifâ' kılınması tavsiye olunur.

TALİMAT

Alkollü içki satış vergisini zamanında ödemeyen veya bey'îyye tezkeresi almaksızın içki satış yeri açan veya başka bir konuda faaliyet gösteren işyerlerinde kadeh veya kıyye ile içki satan kişilerden alınacak vergi, para cezası ve ihbariye işlemlerini izah eden talimat.

Müskirât Bey'îyye Resmî'ni vakt-i muayyeninde ifâ etmeyenlerle bey'îyye tezkeresi almaksızın müskirât mahalli açan veyahut başka eşya satmak üzere açılmış bulunan mahallerde kadeh ve kıyye ile müskirât satmaya kalkışanlardan alınacak Resm-i Bey'îyye ve cezâ-yi nakdîlerle verilecek ihbâriyyeler muâmelâtını tarif eder ta'limâtıdır.

Madde 1

Müskirât Bey'îyye Resmî'ni Müskirât Resm-i Miri Nizâmnâmesi'nin 14. maddesinde ta'yin edilen vakitlerde ifâ etmeyenlerin madde-i mezkûr ile zikr olunan nizâmnâmenin 16. maddesi ve (247) numaralı ve fi 22 Kânûnusânî sene 1283 (3 Şubat 1868) ve (248) numaralı ve fi 4 Ağustos sene 1285 (16 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeler ahkâmına tevfiân dükkânları kapatılarak sâlif-üz-zikr 14. madde ile nizâmnâme-i mezbûrun 17. maddesi mücibince lâzım gelen bey'îyye resimlerinin ahzından başka resm-i mezkûrun birer misli cezâ-yi

nakdî alınarak birer kat alınan resm-i bey'iyyelerin (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 (3 Kasım 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfiân icmâllere îrâd kaydıyla birer misil alınan cezâ-yi nakdîler (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince muhbirlere î'tâ' olunacak ve bu hareketin tekrarına mütecâsir olanlardan mezkûr 14. ve 17. maddeler ahkâmına tevfiân lâzım gelen bey'iyye resimlerinin ahzından mâ-adâ resm-i mezbûrun üçer misli cezâ-yi nakdî alınarak mezkûr (251) numaralı tahrîrât-ı umûmiyye mücibince birer kat alınan resm-i bey'iyyelerin tamamen icmâllere îrâd kaydedileceği gibi üçer misil alınan cezâ-yi nakdîlerin nısfı dahi kezâ icmâllere îrâd kayıt olunarak işbu üçer misil cezâ-yi nakdîlerin nısf-ı diğerleri muhbirlere verilecektir.

Madde 2

Bey'iyye tezkeresi almaksızın müskirât mahalli açan veyahut başka eşya satmak üzere açılmış bulunan mahallerde kadeh ve kiyye ile müskirât satmaya kalkışanların Müskirât Resm-i Bey'iyye Nizâmnâmesi'nin 16. maddesi mücibince dükkânları kapatılarak nizâmnâme-i mezkûrun 17. maddesi hükmüne tevfiân lâzım gelen bey'iyye resimlerinin ahzından başka resm-i mezbûrun birer misli cezâ-yi nakdî alınarak birer kat alınan resm-i bey'iyyelerin (251) numaralı ve fi 22 Teşrinievvel sene 1284 (3 Kasım 1868) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye mücibince icmâllere îrâd kaydıyla birer misil alınan cezâ-yi nakdîler (253) numaralı ve fi 7 Ağustos sene 1285 (19 Ağustos 1869) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfiân muhbirlere î'tâ' olunacak ve bu hareketin tekrarına mütecâsir olanlardan mezkûr 17. madde mücibince lâzım gelen bey'iyye resimlerinin ahzından mâ-adâ resm-i mezbûrun üçer misli cezâ-yi nakdî alınarak mezkûr (251) numaralı tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfiân birer kat alınan resm-i bey'iyyelerin tamamen icmâllere îrâd kaydedileceği gibi üçer misli alınan cezâ-yi nakdîlerin nısfı dahi kezâ icmâllere îrâd kayıt olunarak işbu üçer misil cezâ-yi nakdîlerin nısf-ı diğerleri muhbirlere verilecektir.

Madde 3

İşbu ta'limâtta tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacağı gösterilen cezâ-yi nakdilerin (158) numaralı ve fi 31 Temmuz sene 1294 (12 Ağustos 1878) tarihli tahrîrât-ı umûmiyye zîrinde muharrer olan ta'limât mücibince % 30'ları Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na tevzî' ve yetmişleri tutan ve haber verenlere i'tâ' kılınacak ve fakat tutan ve haber verenler Müşterek Muhâfaza Me'mûrları'ndan bulunduğu takdirde (159) numaralı ve fi 23 Ağustos sene 1305 (4 Eylül 1889) tarihli tahrîrât-ı umûmiyyeye tevfikân % 15'leri Düyûn-ı Umûmiyye Me'mûrları'na ve yetmişleri muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'na ve diğer on beşleri dahi muhbirleri olan Muhâfaza Me'mûrları'nın mâ-fevkinde bulunan Rüsûmat Me'mûrları'na verilecek ancak resm-i bey'iyecilerle cezâ-yi nakdilerin tahsili husûsunda masârif-i muhâkeme ve saire vuku' bulur ise tenzîl edildikten sonra kûsûrları bu vechile tevzî' ve i'tâ' olunacaktır.

DİZİN

1. Giriş	1
2. Genel Bilgi	2
3. Amaç ve Kapsam	3
4. Metodoloji	4
5. Bulgular	5
6. Tartışma	6
7. Sonuç	7
8. Kaynakça	8
9. Ekler	9
10. Sonuç	10
11. Kaynakça	11
12. Ekler	12
13. Sonuç	13
14. Kaynakça	14
15. Ekler	15
16. Sonuç	16
17. Kaynakça	17
18. Ekler	18
19. Sonuç	19
20. Kaynakça	20
21. Ekler	21
22. Sonuç	22
23. Kaynakça	23
24. Ekler	24
25. Sonuç	25
26. Kaynakça	26
27. Ekler	27
28. Sonuç	28
29. Kaynakça	29
30. Ekler	30
31. Sonuç	31
32. Kaynakça	32
33. Ekler	33
34. Sonuç	34
35. Kaynakça	35
36. Ekler	36
37. Sonuç	37
38. Kaynakça	38
39. Ekler	39
40. Sonuç	40
41. Kaynakça	41
42. Ekler	42
43. Sonuç	43
44. Kaynakça	44
45. Ekler	45
46. Sonuç	46
47. Kaynakça	47
48. Ekler	48
49. Sonuç	49
50. Kaynakça	50
51. Ekler	51
52. Sonuç	52
53. Kaynakça	53
54. Ekler	54
55. Sonuç	55
56. Kaynakça	56
57. Ekler	57
58. Sonuç	58
59. Kaynakça	59
60. Ekler	60
61. Sonuç	61
62. Kaynakça	62
63. Ekler	63
64. Sonuç	64
65. Kaynakça	65
66. Ekler	66
67. Sonuç	67
68. Kaynakça	68
69. Ekler	69
70. Sonuç	70
71. Kaynakça	71
72. Ekler	72
73. Sonuç	73
74. Kaynakça	74
75. Ekler	75
76. Sonuç	76
77. Kaynakça	77
78. Ekler	78
79. Sonuç	79
80. Kaynakça	80
81. Ekler	81
82. Sonuç	82
83. Kaynakça	83
84. Ekler	84
85. Sonuç	85
86. Kaynakça	86
87. Ekler	87
88. Sonuç	88
89. Kaynakça	89
90. Ekler	90
91. Sonuç	91
92. Kaynakça	92
93. Ekler	93
94. Sonuç	94
95. Kaynakça	95
96. Ekler	96
97. Sonuç	97
98. Kaynakça	98
99. Ekler	99
100. Sonuç	100

A

Adliye Nezâret-i Celîlesi, 119,
121, 122, 123
Akdeniz, 259
Ankara, 444, 446
Asâkir-i Şâhâne, 202
Âşâr Mültezimleri, 311
Atebât-ı aliye, 247
Avrupa, 310, 311, 312, 313,
373, 381
Aydın, 344
Aynaroz, 359, 360, 361, 363

B

Bâbîâlî, 206, 218, 235, 237,
242, 248, 253, 258, 330,
337, 341, 352, 405, 420,
423
Bâbîâlî, 204, 211, 213, 217,
220
Bahr-i Sefid, 69, 211, 287
Bahr-i Siyah, 211
Bey'îyye Resmi, 350, 351,
410, 419, 420, 422, 423,
424, 425, 426, 430
Beyrut, 156, 287
Bingazi, 142
Bulgaristan, 289, 302, 308

C

Cemîyet-i Rûsûmiyye, 196,
265
Ceride-i Havâdis, 199, 209
Ceza Kanûnname-i
Hümâyûnu, 32, 55, 155

D

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi, 66,
116, 117, 118, 171, 207,
344, 371, 383, 391
Dellaliyye Resmi, 270
Dersaadet, 4, 13, 68, 71, 108,
110, 111, 112, 122, 130,
142, 145, 156, 182, 199,
204, 211, 215, 221, 235,
237, 242, 243, 259, 281,
284, 354, 379, 403, 405,
406, 407, 411, 413, 444,
445
Dersaadet Emtia Gümrüğü'ne,
215
Dersaadet Halici, 211
Dersaadet Liman Dâiresi, 212
Devlet-i Âliyye, 37, 134, 153,
217, 234, 235, 237, 239,
244, 245, 246, 250, 251,
252, 357, 405, 415, 419,
420, 424
Duhuliye Resmi, 187, 200,
234
Düyûn-ı Umûmiyye, 3, 9, 12,
13, 24, 46, 48, 49, 54, 59,

67, 71, 73, 74, 76, 83, 91,
98, 112, 113, 114, 116,
117, 119, 122, 123, 125,
131, 171, 174, 182, 207,
221, 223, 224, 226, 227,
229, 259, 266, 267, 277,
283, 287, 289, 292, 300,
302, 303, 305, 307, 315,
328, 335, 344, 345, 356,
369, 370, 371, 381, 382,
390, 392, 401, 414, 431
Düyûn-ı Umûmiyye Genel
Merkezi, 110, 127, 205
Düyûn-ı Umûmiyye İdâreleri,
24, 49, 59, 83, 91, 98, 117,
132, 182, 307, 369, 381,
382
Düyûn-ı Umûmiyye İdaresi,
220
Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi,
IV, 24, 27, 55, 98, 223,
227, 229, 266, 303, 315,
356, 382
Düyûn-ı Umûmiyye
Me'mûrları, 46, 54, 67, 71,
112, 116, 122, 221, 401,
414, 431
Düyûn-ı Umûmiyye-i
Osmâniye İdâre Meclisi, 3
Düyûn-ı Umûmiyye-i
Osmaniye İdâre-i
Merkeziyyesi, 307
Düyûn-ı Umûmiyye-i
Osmaniye Vâridât-ı
Muhassasa İdâre Meclisi, 15

E

Eflak ve Boğdan, 246
Emekli Sandığı, 66

F

Fransızca, 4, 60, 61, 213, 217,
403

G

Galata, 215, 259
Girit, 202, 324, 325, 391
Girit Cezîresi, 391
Gümrük Me'mûrları, 148,
377, 381, 383
Gümrük Muafiyeti
Nizâmnâmesi, 356, 357

H

Haliç-i Kostantiniyye, 211
Haremeyn-i Şerifeyn, 247
Hariciye Nezâret-i Celîlesi,
235, 237, 250, 403
Hazine-i Celîle, 37, 113, 117,
134, 136, 137, 154, 156,
200, 202, 222, 237, 256,
322, 325, 331, 340, 357,
372, 373, 391, 396, 404,
408
Hicaz, 159

İ

İdâre-i Merkeziyye, 3, 10, 20,
25, 47, 48, 56, 57, 59, 68,
69, 167, 176, 221, 243,
255, 312, 350
İstanbul, IV, 444
İstinye Körfezi, 211
İzmir, 224, 226
İzmit Körfezi, 215

K

Kanûn-ı Ceza, 36
Karadeniz, 69, 211
Karantina Me'mûrları, 153,
156, 218, 219, 220
Kireçkuyusu, 259
Küçükçekmece, 215

L

Liman Me'mûrları, 221
Liman Reisleri, 153, 156, 220

M

Mal Sandıkları, 137, 157
Maliye Müfettişleri, 130, 131
Mâliye Nezâret-i Celîlesi, 44,
47, 112, 116, 117, 118,
119, 120, 121, 122, 124,
131, 171, 202, 207, 221,
243, 279, 314, 324, 326,

344, 345, 364, 365, 371,
374, 391, 392
Mecâlis-i İdâre, 23, 118, 121,
123, 392
Meclis-i Rûsûmat, 14, 15, 27,
29, 30, 33, 36, 37, 41, 42,
43, 55, 63, 64, 66, 107,
109, 115, 127, 129, 164,
165, 169, 179, 181, 188,
189, 191, 195, 197, 198,
200, 203, 204, 208, 212,
213, 219, 223, 228, 230,
235, 237, 240, 242, 249,
251, 253, 259, 263, 264,
269, 270, 296, 297, 315,
316, 317, 318, 320, 322,
323, 325, 331, 336, 338,
341, 347, 353, 360, 373,
385, 388, 418, 421, 422,
423, 426
Memâlik-i İrânîye, 244, 245
Memâlik-i Mahrûsa-i
Osmanîye, 246
Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhâne,
134, 135, 144, 199, 206,
211, 213, 214, 216, 217,
218, 219, 220, 222, 228,
235, 308, 312, 324, 325,
329, 331, 337, 338, 340,
352, 354, 357, 359, 361,
372, 373, 405
Memâlik-i Şâhâne, 156, 188,
212, 216, 221, 229, 236,
237, 244, 246, 252, 256,
259, 268, 272, 274, 302,

306, 307, 324, 326, 327,
372, 373, 387, 391, 397,
398
Memlaha İdâreleri, 35, 55,
164, 165, 166, 169, 177,
180, 182, 195, 197, 198,
199, 206
Merkez-i Nezâret, 4, 127,
172, 205
Mevrid İdâreleri, 256, 257,
260, 346
Mısır, 156, 157, 246, 289,
302, 308, 328, 390
Midilli, 104
Mösyö Lang, 3
Muhâfaza Me'mûrları, 266,
267, 277, 401, 431
Mülhakat İdâreleri, 4, 9, 46,
60, 91, 120, 125, 130, 176,
194, 207, 255, 267, 300,
308, 313
Müskirât Nizâmnâmesi, 291,
293, 294, 297, 298, 346,
352, 354, 364, 372, 383,
385, 388, 389, 420
Müskirât Resmi, 296, 297
Müskirât Resm-i Bey'iyye
Nizâmnâmesi, 422, 425,
426, 431
Müskirât Resm-i Mirî
Nizâmnâmesi, 279, 283,
286, 287, 290, 291, 293,
297, 302, 315, 329, 340,
343, 345, 352, 364, 365,

369, 370, 372, 374, 385,
397, 398, 430
Müskirât Resm-i Mirisi, 279,
282, 284, 285, 286, 329,
340, 344, 345, 348, 354
Müşterek Muhâfaza
Me'mûrları, 267

N

Nezâret-i Umûmiyye, 15, 18,
19, 20, 21, 22, 25, 45, 49,
54, 68, 69, 70, 71, 74, 84,
110, 120, 126, 127, 172,
182, 304, 305, 306, 315,
327, 364, 382, 385, 398,
399

Ö

Ömer Faruk, 446

P

Posta ve Telgraf, 53

R

Reji, 116, 117, 131, 267, 414
Reji İdâreleri, 267
Reji Me'mûrları, 131
Resm-i Damga, 112
Resm-i Mirî Müskirât
Nizâmnâmesi, 297

Resm-i Mîrî Nizâm-nâmesi,
287, 352, 386, 389
Rum Patrikhanesi, 363
Rumeli-i Şarkî, 247, 248, 289,
308, 328
Rumili-i Şarkî, 302
Rûsûmat, 4, 15, 26, 27, 29,
30, 31, 32, 33, 34, 35, 37,
41, 43, 49, 51, 54, 56, 62,
63, 65, 66, 71, 73, 107,
108, 110, 111, 115, 116,
117, 125, 127, 128, 129,
134, 162, 164, 169, 177,
179, 181, 188, 190, 191,
195, 197, 198, 199, 200,
201, 203, 204, 206, 208,
212, 213, 214, 217, 218,
219, 220, 223, 228, 233,
234, 235, 237, 239, 240,
242, 244, 245, 247, 248,
250, 251, 252, 256, 258,
259, 262, 265, 266, 270,
271, 277, 280, 294, 296,
298, 309, 312, 314, 316,
317, 319, 320, 322, 323,
324, 325, 327, 329, 330,
331, 334, 337, 338, 341,
347, 350, 351, 353, 354,
356, 357, 360, 362, 363,
368, 371, 373, 376, 379,
381, 382, 383, 384, 386,
388, 391, 392, 394, 396,
401, 404, 414, 416, 418,
420, 421, 422, 423, 424,
426, 431

Rûsûmat Emanet-i Celîlesi,
34, 134, 219, 237, 259,
266, 280, 309, 331, 376,
379, 381, 383, 391, 416,
424
Rûsûmat İdâreleri, 30, 33, 35,
66, 107, 110, 128, 169,
218, 219, 221, 244, 249,
259, 331, 351, 362, 394,
421
Rûsûmat İdâresi, 36, 109,
214, 245, 251, 253, 353
Rûsûmat Me'mûrları, 4, 26,
31, 32, 33, 34, 37, 71, 73,
108, 109, 115, 233, 235,
237, 251, 258, 267, 277,
337, 341, 351, 362, 401,
415, 418, 420, 426, 431
Rûsûmat Nâzırları, 27, 41,
107, 110, 111, 181, 251,
315, 348, 376
Rûsûmat Nezâretleri, 15, 27,
29, 30, 36, 51, 55, 64, 71,
108, 115, 127, 128, 163,
164, 169, 179, 181, 188,
190, 191, 195, 197, 198,
199, 200, 203, 204, 206,
212, 213, 217, 218, 220,
234, 237, 240, 242, 244,
248, 250, 253, 258, 259,
262, 266, 271, 296, 298,
314, 316, 317, 322, 325,
327, 330, 331, 334, 338,
347, 350, 351, 353, 357,
360, 373, 376, 382, 383,

386, 388, 391, 392, 394,
396, 404, 415, 418, 420,
421, 422, 423, 426

Rûsûm-ı Sitte, 3, 4, 9, 42, 44,
45, 47, 56, 60, 62, 67, 116,
166, 167, 174, 175, 178,
180, 202, 205, 225, 227,
243, 279, 281, 301, 324,
345, 349, 350, 351, 375,
376, 379, 384

Rûsûm-ı Sitte İdâreleri, 4,
279, 281, 375, 376, 379
Rûsûm-ı Sitte Nezâreti, 4, 350
Rûsûm-ı Sitte Nezâretleri, 47

S

Salıpazarı, 211
Sandık Emaneti, 42, 62, 116
Sandık Emîni, 20, 41, 50, 76,
77, 82, 92, 93, 94, 95, 96,
101, 102, 103, 104, 105,
106, 144, 146, 152, 155,
157, 173, 188, 190, 233
Sandık Emînleri, 39, 42, 49,
50, 110, 116, 117, 126,
127, 135, 136, 137, 146,
148, 160, 170, 173, 175,
189, 380
Sarayburnu, 215
Selânik Düyyûn-ı Umûmiyye
Nezâreti, 182
Sırbistan, 211, 246, 252
Sisam, 258, 324, 325, 326,
327

Sivas, 287

Ş

Şûrâ-yı Devlet, 116, 118, 119,
120, 121, 196, 213, 239,
243, 279, 282, 325, 392,
444
Şura-yı Devlet Tanzimat
Dâiresi, 364

T

Tanzimat Dâiresi, 121, 291,
325
Tekâüd Sandığı, 66, 69, 113,
115
Tercüman-ı Ahvâl, 209
Tophane-i Âmire, 202, 212,
220
Trablusgarb, 16, 142, 199,
202, 224, 226
Trabzon, 287, 344
Tuz Tâlimatı, 148, 153, 160,
161, 178, 189, 201, 206,
207, 223, 227, 228, 229,
230, 234, 235, 239, 241,
259, 263, 264, 268, 269,
271, 272, 273, 274, 275,
276
Türkçe, IV, 17, 39, 40, 107,
213, 217, 403
Türki, 199

V

Vilâyât-ı Celîle, 109, 117,
124, 213, 218, 264, 344,
415, 420

Y

Yanya, 202, 207, 344, 392
Yenikapı, 215
Yunan, 237, 250, 252, 414,
416, 418, 419, 420
Yunan Devleti, 237, 414, 416,
418, 419, 420

KAYNAKÇA

- 1) **Rehber-i Muamelât-ı İdare-i Düyûn-ı Umumiyye-i Osmaniye**, Düyûn-ı Umumiyye-i Osmaniye İdaresi, Düyûn-ı Umûmiye-i Osmaniye İdare-i Merkeziyesi Matbaası, İstanbul, 1306.
- 2) **I. Tertip Düstûr Kılavuzu Osmanlı Devlet Mevzûatı (1839-1908)**, Sağlam, Mehmet Hakan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Cilt 1, Birinci Baskı, Dijital Düşler, İstanbul, Ekim 2006.
- 3) **II. Tertip Düstûr Kılavuzu Osmanlı Devlet Mevzûatı (1839-1908)**, Sağlam, Mehmet Hakan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Cilt 2, Birinci Baskı, Dijital Düşler, İstanbul, Ekim 2006.
- 4) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 1: Düstûr**, Matbaa-i Amire'de basılmıştır. Sene 1289.
- 5) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 2: Düstûr, Cüz-i Sani**, Matbaa-i Amire'de tab' olunmuştur. Sene 1289.
- 6) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 3: Düstûr, Cild-i salis**.
- 7) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 4: Düstûr, Cüz-i rabi'**, İstanbul, 1296.
- 8) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 5: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 5, 14 Rebîülevvel 1301-26 Receb 1305, 1 Kanûnusani 1299 (1883)-26 Mart 1304 (1888)**, Başvekâlet Neşriyat Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Başvekâlet Matbaası, 1937.
- 9) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 6: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 6, 4 Zilka'de 1304-14 Ramazan 1312, 13 Temmuz 1303 (1887)-27 Şubat 1310 (1890)**, Başvekâlet Neşriyat ve Müdevvenat Dâiresi Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Devlet Matbaası, 1939.
- 10) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 7: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 7, 15 Şevvâl 1312-14 Zilhicce 1321, 29 Mart 1311-19 Şubat 1319**, Başvekâlet Neşriyat ve Müdevvenat Dâiresi Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Başvekâlet Devlet Matbaası, 1941.
- 11) **Düstûr, Tertip 1, Cilt 8: Düstûr, Birinci Tertib, Cild 8, 23 Muharrem 1322-28 Mart 1320, 15 Cemâziyelâhir 1326-1 Temmuz 1324**, Başvekâlet Neşriyat ve Müdevvenat Dâiresi Müdürlüğünce tertib olunarak bastırılmıştır, Ankara, Başvekâlet Devlet Matbaası, 1943.
- 12) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 1: Düstûr, Zeyl, (1)**, Matbaa-i Amirede Tab' olundu, İstanbul, 1298.
- 13) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 1: Düstûr, Zeyl, (1)**, Babıalı civarında Ebussuud Caddesinde 72 numaralı Mahmut Beyin matbaasında tab' olunmuştur. İstanbul 1299.

- 14) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 2:** Düstûr, Zeyl, (2), Babiali civarında Ebussuud Caddesinde 72 numaralı Mahmut Beyin matbaasında tab' olunmuştur, İstanbul, 1299.
- 15) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 3:** Düstûr, Zeyl, (numara 3), Babiali, Şûrâ-yı Devlet Düstûr Encümeni tarafından tertib olunmuştur, Dersaadet, Mahmut Bey Matbaası, 1300.
- 16) **Düstûr, Tertip 1, Zeyl 4:** Düstûr, Zeyl, (numara 4), Babiali, Şûrâ-yı Devlet Düstûr Encümeni tarafından tertib olunmuştur, Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye'de tab' olunmuştur, 1302.
- 17) **Mütemmim,** 15 Muharrem 1289 (16 Teşrinisani 1287)-8 Receb 1325 (4 Ağustos 1323), İstanbul, Hilal Matbaası, Zilkade 1325.
- 18) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 1:** Düstûr, Tertib-i sani, Cild 1, 24 Cemâziyelâhir 1326-27 Şevvâl 1327, 10 Temmuz 1324-29 Teşrinievvel 1325, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1329.
- 19) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 2:** Düstûr, Tertib-i sani, Cild 2, 1 Zilka'de 1327-11 Zilka'de 1328, 1 Teşrinievvel 1325-31 Teşrinievvel 1326, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1330.
- 20) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 3:** Düstûr, Tertib-i sani, Cild 3, 12 Zilka'de 1328-21 Şevvâl 1329, 1 Teşrinisânî 1326-1 Teşrinievvel 1327, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1330.
- 21) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 4:** Düstûr, Tertib-i sani, Cild 4, 21 Şevvâl 1329-3 Zilhicce 1330, 1 Teşrinievvel 1327-31 Teşrinievvel 1328, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1331.
- 22) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 5:** Düstûr, Tertib-i sani, Cild 5, 4 Zilhicce 1330-13 Zilhicce 1331, 1 Teşrinisânî 1328-31 Teşrinievvel 1329, Adliye Nezâreti İhsâiyat ve Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Osmaniye, 1332.
- 23) **Düstûr, Tertip 2 Cilt 6:** : Düstûr, Tertib-i sani, Cild 6, 14 Zilhicce 1331-24 Zilhicce 1332, 1 Teşrinisânî 1329-31 Teşrinievvel 1330, Babiali Sadâretuzma Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Amire, 1334.
- 24) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 7:** Düstûr, Tertib-i sani, Cild 7, 25 Zilhicce 1332-5 Muharrem 1334, 1 Teşrinisânî 1330-31 Teşrinievvel 1331,

Babialı Sadâretuzma Müdevvenat-ı Kanûniye Müdüriyeti marifetiyle tertib edilmiştir. Dersaadet, Matbaa-i Amire, 1336.

- 25) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 8:** Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhdat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 8, 6 Muharrem 1334-16 Muharrem 1335, 1 Teşrinisânî 1331-31 Teşrinievvel 1332, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.
- 26) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 9:** Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhdat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 9, 17 Muharrem 1335-14 Muharrem 1336, 1 Teşrinisânî 1332-31 Teşrinievvel 1333, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.
- 27) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 10:** Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhdat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 10, 15 Muharrem 1336-2 Muharrem 1337, 1 Teşrinisânî 1333-9 Teşrinievvel 1334, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.
- 28) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 11:** Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhdat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 11, 3 Muharrem 1337-24 Cemâziyelâhir 1338-10 Teşrinievvel 1334-15 Mart 1336, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1928.
- 29) **Düstûr, Tertip 2, Cilt 12:** Düstûr, Tertib-i sani, Kavanin ve Nizâmat ve Muahhdat ile umûma ait mukavelât ve irâdâtı muhtevidir. Cild 12, 25 Cemâziyelâhir 1338-14 Rebiülevvel 1341, 16 Mart 1336-4 Teşrinisânî 1338, Başvekâlet Müdevvenat Müdüriyeti tarafından tab' ettirilmiştir. İstanbul, Evkaf Matbaası, 1927.
- 30) **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat** (Eski ve Yeni Harflerle), Develioğlu, Ferit, 19. Baskı (2002), Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2002.
- 31) **Kamûs-ı Türki**, Cilt 1-2, Şemsettin Sami, Önsöz Prof. Dr. Ömer Faruk Akün, Alfa Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, Eylül 1998.
- 32) **T.C. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Dâire Başkanlığı**, İstanbul.
- 33) **İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi**, İstanbul.
- 34) **Beyazıt Devlet Kütüphanesi**, İstanbul.

“İşte Tarih Vakfı, Osmanlı Devleti ve Cumhuriyet Türkiye'si finans tarihine damgasını vuran Düyûn-ı Umumiyye tarihi birincil kaynağını araştırmacılara ayrıntılı bir biçimde sunuyor.

Mehmet Hakan Sağlam'ın gayretleriyle ortaya çıkan bu çalışmanın verileri göz ardı edilerek çağdaş Osmanlı finans tarihini, bu arada iktisat tarihini yazmak olanaksızdır. Osmanlı malî kurumlarının köklü dönüşümler geçirmesine, Maliye Nezareti'nin kendisine çeki düzen vermesine neden olan Düyûn-ı Umumiyye birçok maliyecinin yetişmesinde önemli rol oynamıştır.

Bu doğrultuda Osmanlı 'varidatı' dışarı dönük de olsa önemli ölçüde artmıştır. Bu bağlamda soruna eğilindiğinde, bir yandan küreselleşme sonucu Osmanlı'yı bağımlı kılan Düyûn-ı Umumiyye, öte yandan çağdaş bir finansal yapılanmaya da katkıda bulunmuştur. Osmanlı'nın küreselleşmesine eğilecek araştırmacıların belki de hareket noktası bundan böyle Tarih Vakfı'nın sunacağı ve

toplam beş takımdan oluşacak Osmanlı Borç Yönetimi ve Düyûn-ı Umumiyye tarihi belgeleri olmalıdır.”

Prof. Dr. Zafer Toprak
Boğaziçi Üniversitesi
Öğretim Üyesi

TARİH VAKFI

TARİH VAKFI YURT YAYINLARI